

VOLUME 16

ISSN : 2774-0501 (Online)

ISSN : 2774-0714 (Print)

Mahachulagajasara Journal

วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ปี 2568 Vol.16 No.1 (January-June) 2025

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Surin Campus

วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulagajasara Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568

Vol. 16 No. 1 January - June 2025

ISSN: 2774-0501 (Online) ISSN: 2774-0714 (Print)

วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัย วารสารมุ่งเน้นตีพิมพ์ เผยแพร่บทความวิชาการทางด้านศิลปศาสตร์ ศาสตร์ การบริหาร การจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และศาสนา ปรัชญา เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) จำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร ส่วนบทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน หรือนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ

ฉบับที่ 1

มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2

กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

บรรณาธิการ

พระมหาวิศิษฐ์ อธิวิโส, รศ. ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาอุทธรพิชาญ โยธาสโน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ. ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ. ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ. ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ. ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ. ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ. ดร.จิรายุ ททรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
พระครูสาธุกิจโกศล, ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
พระปลัดสุระ ญาณธโร, ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ. ดร.ปริบูรณ์ ชอบทำดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ. ดร.วรฤดี มูลสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ. ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ. ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ. ดร.อำนาจ ยอดทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.บุญญิตี สาลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ. ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ. ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ. ดร.กัญญภัทร นิธิศวรรภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ. ดร.ยงยุทธ ขำคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ. ดร.ขวัญชัย ข้วนนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผศ. ดร.วีรารัตน ศรีตะลานุกค์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ. ดร.สมชาย ดำเนินงาม	สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
อ. ดร.อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ	มหาวิทยาลัยวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ. ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

305 หมู่ที่ 8 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาลงกรณ ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน, 2568) นี้รับตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ การบริหาร การจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และศาสนา ประชญา บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Doubleblind Peer Review) ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ซึ่งทางวารสารรับตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม โดยบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Doubleblind Peer Review) ซึ่งผู้สนใจสามารถส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ได้ทางระบบของวารสารที่หน้าเว็บไซต์

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาวารสารเข้าสู่การรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารไทย (TCI)

พระมหาวิจิต ธีรวโส, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ข
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ง

บทความวิชาการ

การประยุกต์ใช้หลักการกุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิตตธรรมะจักรวาล (PDJ Institute) กับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุข	1
The application of the nine keys principle from the Palangjit Dharma Jakrawarn Institute with the Sangahavatthu 4 doctrine for developing the potential of public health personnel	
ฐิรวรา โรจนสกุลเกตุ	

บทความวิจัย

แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2	11
Guidelines for management administration According to Good Governance Regarding Partieipation to school Administrators in Educational Opportunity Expansion school under Nonthaburi Primary Edeational Serviec Area Office 2	
วิรัช เทียนทองดี	

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	26
The Effects of Learning Activities Based on Constructivist Theory with DAPIC on Mathematical Problem Solving Ability and Mathematics Learning Achievement on Fundamental Principles of Counting of Mathayomsuksa 6 Students	
พีระพล โสพิศวัฒนวงศ์, ผลาตร สุวรรณโพธิ์, อาพันธ์ชนิต เจนจิต	

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์	40
Public Participation in Epidemic Management of the Coronavirus 2019 of Government Agencies in Thap Yai Sub-district at Rattanaburi District of Surin Province	
พระอภิมรย์ ปิยวโร (พิศกระโทก), พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, วรภูริ มูลสิน	

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	54
The Effects of Active Learning Management to Develop Science Academic Achievement, Critical Thinking Ability and Attitudes Towards Science for 9th Grade Students	
ธนิษฐา ลอยประโคน, นพมณี เชื้อวัชรินทร์, สมศิริ สิงห์หลพ	

- การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์** 71
Application of Buddhism to Strengthen Participation in Community Development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization Administration, Tha-Tum District, Surin Province
พรชนันท์ ชันโองการ, พระปลัดสุระ ญาณโร, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, โชติวัฒน์ ไชยวรรณ
- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการอ่านวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6** 85
The Effects of Inquiry Method 7E Learning Cycle with SQ4R Reading Technique for Developing Biology Learning Achievement and Ability to Read of 12 Grade Students
หทัยา หนูดาษ, เชษฐ ศิริสวัสดิ์, สมศิริ สิงห์หลพ
- ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4** 99
Emotional Intelligence of Administrators to Develop the Educational Quality of schools in Srirattana School Network under Sisaket Primary Education Service Area Office 4
วิภาภรณ์ นิลเพชร, เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, ลลิตรา กิจจาธิการกุล
- การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุทุมพร จังหวัดศรีสะเกษ** 115
Participation in local politics of people in the area of Kanthararom Subdistrict Administrative Organization, Khukhan District, Sisaket Province
ฐานพงศ์ มากนวล, สิริพัฒน์ ลาภจิตร, จิรายุ ทรัพย์สิน
- ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ และความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4** 129
Effects of Stem Education Approach on Physics Achievement and Problem Solving Abilities of Grade 10 Students
กรณ์ ภูมิระสุวรรณ, ธนาวุฒิ ลาตวงษ์, กิตติมา พันธุ์พุกษา
- การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ** 148
Transformational Leadership Development of the Schools Administrators for Effectiveness in Teacher Performance of Schools in Dechna Udom Network under the Secondary Education Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen
ภัทราภา แสงงาม, เมธาวี โชติชัยพงศ์
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี** 157
Parental Involvement in Educational Management to Improve Student's Learning Outcomes in Nikom Sang Ton Eng Schools, Ubon Ratchathani Province
จิรัชกานต์ ช่วงชัยชนะ, เมธาวี โชติชัยพงศ์

บุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ	172
Bun Khao Pradub Din, Thai Lao People, Ban Khae sisaket Province <i>พระมีชัย มะโนรัตน์, ภัทระ อินทรกำแหง, อธิวิวัฒน์ ศรีสมบัติ, สิริพัฒน์ ลาภจิตร</i>	
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1	183
Relationship Between Digital Era Leadership of School Administrators and Innovative school under The Jurisdiction of Yasothon Primary Educational Service Area Office 1 <i>อภิชัย คำอาจ, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม</i>	
วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร	198
Affecting of the Organizational Culture on the Quality of Work Life of Civil Servants in the Bangna District Office, Bangkok Metropolitan Administration <i>นันทิกานต์ ทรงศิลป์, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ</i>	
ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอน ของนิสิตนักศึกษาครู ในจังหวัดฉะเชิงเทรา	213
Teaching Professional Competency Pamaotion System of Student Teachers in Chachoengsoa Province <i>พระพรหมพิริยะ มาลัยรักษ์, สมชัย ศรีนอก, ขวาล ศิริวัฒน์</i>	
การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร	230
The Participation of the Resident's Effect on Solid Waste Management in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration <i>พาทีศ สัมครเขตกิจ, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, ประสาน บุญโสภาคย์</i>	
ผลของการสอนแบบโฟนิกส์ต่อความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ	244
Effect of Phonics Instruction on Thai EFL Primary Students' Word Reading Ability <i>เขตรณา มุ่งสันติ, อภิศักดิ์ สุขยิ่ง</i>	
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร	258
Performance Efficiency of Public Health Personnel of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization <i>พรรณนพร อุสาทะ, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, ประสาน บุญโสภาคย์</i>	
การจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง	270
The Plastic Waste Management of People in Nakhayad Sub-District Khuan Khanun District Phatthalung Province <i>ชนปกรณ์ วิทยาวัฐ, วิราสิริ วสีวีร์</i>	
คุณภาพการบริการประชาชนตามหลักสังคหัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	284
Public Quality Service Accoding to Sankhahavattudhamma Principles of Ram Subdistrict Health Promoting Hospital Mueang Surin District, Surin Province <i>พระสิริณัย สมาจาโร, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, วรภูมิ มูลสิน, พระครูสาธุกิจโกศล</i>	

- กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล
โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 1 299
- Academic Administration Strategies to Enhance the Learning Skills of Learners for the Digital
age in Ban Bu (Pracharath Phatthana) School, Under Nakhon Ratchasima Primary Education
Service Area Office 1
- อนงค์ อมรรัตนเศรษฐ์, สุปรียา ครูศรี
- Digital Literacy Development Model for Chinese Primary School Student 312
- Wu XiaoYan, Kanakorn Sawangcharoen, Pong Horadal, Sombat Teekasap
- การใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับครู
ประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 324
- Using Websites to Improve Academic Performance in The Subject of Computers for Primary
School Teachers of Students in The Primary Education Department College of Teacher
Education Phranakhon Rajabhat University
- ทรงศักดิ์ สุริโยธิน
- การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัด สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 339
- The Study of Internal Supervision State in Schools by Coaching Strategy under the
Jurisdiction of the Ubon Ratchathani Primary
- Educational Service Area Office 3
- ชญานันท์ โกศลกิตติอัมพร, นเรศ ชันธะรี
- Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัวของพุทธยูวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถี
ใหม่ 352
- Yang Smart Farm: Agricultural Management, Adaptation of Buddhist Yong Farmers Under a
New Normal
- พระมหาอภิสิทธิ์ วิริโย, วิรัตน์ ภูทองเงิน, พระมหาณอม อนนุโ
- ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนในกลุ่ม
เครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 5 365
- Innovative Leadership of School Administrators towards Teachers' Opinions in Nonponsawan
School Cluster under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5
- สุกัญญา อาณาสานันท์, สุรางคนา มั่นยานนท์, ลลิตธร กิจจาธิการกุล
- ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 380

Instructional Leadership in the 21st Century of School Administrators for Quality Improvement in the 10th (Phu Lon-Pha Luang) Educational Network under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3

ทิพรรัตน์ ศรีนิล, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, วลีรัตน์ ฉิมน้อย

การพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ 396

The Application of Iddhibadadhamma Principles to Develop the Management of Khwao Sinarin Subdistrict Municipality, Khwao Sinarin District, Surin Province

พระมหาณอม อานนโท, พระมหาพจน์ สุวโจ, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ, พระสุเทิด งามประจบ, อิศรพงษ์ ไกรสินธุ์, รุ่งสุริยา หอมวัน

สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 408

Current Conditions and Desirable Conditions of Academic Administration of Schools in Det Udom Network Under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5

ชนานิภาณต์ โพธิ์สุวรรณ, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, คตศิลป์ อุกอ่น

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุญเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) 423

Academic Administration of Educational Institution Administrator in Bupuai – Yangyai Schools Group Under The Jurisdiction of The Office of Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 5 During The Covid 19

พัฒนาการ เนียมชัยภูมิ, สุรางคนา มัณยานนท์

คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ 438

The School Administrators' Positive Character Traits in The 21st Century Hortri Cluster Under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

กานต์พิชชา วิสาพล, เมธาวี โชติชัยพงศ์, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม

บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ 453

The Roles of School Management in Digital Era for Administrators District Centers of The Non-Formal and Informal Education Under The Amnat Charoen Province Office of Non-Formal and Informal Education

อนงค์ อมรรัตนเศรษฐ์, สุปรียา ครูศรี

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 299

Academic Administration Strategies to Enhance the Learning Skills of Learners for the Digital age in Ban Bu (Pracharath Phatthana) School, Under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 1

อนงค์ อมรัตน์เศรษฐ์, สุปรียา ครูศรี

บทวิจารณ์หนังสือ

พุทธจักรวาล “เมื่อความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาบรรจบกับพุทธศาสตร์” พระครูปริยัติกิจธำรง, พระราชวิมลโมลี, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	466
ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์ วันชัย ชูศรีสุข, ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	472
ภาคผนวก	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	480
จริยธรรมการวิจัย	487

**การประยุกต์ใช้หลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรวาล (PDJ Institute)
กับหลักธรรมสังคหัตถ์ 4 เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุข**

**The application of the nine keys principle from the Palangjit Dharma
Jakrawarn Institute with the Sangahavatthu 4 doctrine for developing the
potential of public health personnel**

ฐิรวา โรจนสกุลเกตุ

Thiwara Rojanaskulged

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Affiliation

E-mail¹ ong54roj@gmail.com

Received : October8, 2024;

Revised : January7, 2025;

Accepted : January9, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรวาล ร่วมกับหลักธรรม "สังคหัตถ์ 4" เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุขให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาครบทุกมิติ ทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา และการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพในการทำงานได้อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการสร้างบุคลากรที่มีความอดทน มุ่งมั่นและสามารถปรับตัวต่อความท้าทายต่างๆ ประกอบด้วย 9 ด้านดังนี้ 1. ด้านการให้บริการที่ต่อเนื่องและมีคุณภาพ 2.ด้านการพัฒนาความรู้และการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ 3. ด้านการปรับตัวและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 4. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 5.ด้านการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 6. ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในองค์กร 7. ด้านความเป็นผู้นำ 8.การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 9. ด้านการสร้างจิตสำนึกมีจริยธรรมในวิชาชีพ

คำสำคัญ: หลักการกุญแจแก้ดอก, หลักธรรมสังคหัตถ์ 4,การพัฒนาศักยภาพบุคลากร,สถาบันพลังจิตธรรมะจักรวาล

Abstract

The purpose of this article was to present the application of the Nine Keys principle from the Palangjit Dharma Jakrawarn Institute, in conjunction with the "Four Bases of Social Harmony" (Sangahavatthu 4) doctrine, To enhance the capabilities of public health personnel to perform their duties effectively through comprehensive development across all dimensions - physical, mental, intellectual, and interpersonal collaboration - represents a systematic approach to improving work efficiency and quality standards. This approach emphasizes developing personnel who demonstrate resilience, dedication, and adaptability in the face of various challenges. The framework comprises nine key areas: 1. Continuous and quality service delivery 2.Knowledge enhancement and efficient technology utilization 3. Adaptability and experiential learning 4. Effective communication 5.Creative problem-

solving 6 . Organizational relationship and atmosphere improvement 7 . Leadership development 8 . Interpersonal relationship building 9 . In terms of creating ethical consciousness in the profession.

Keywords: The Nine Keys Principle; Sangahavatthu 4; Personnel Capability Development; Palangjit Dharma Jakrawarn Institute

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุขเป็นหัวใจสำคัญของการเสริมสร้างระบบสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านนี้ยังคงเผชิญกับปัญหาและความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านความไม่เพียงพอของทรัพยากร บุคลากรที่ขาดทักษะที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงความเหนื่อยล้าทางจิตใจและร่างกายจากภาระงานที่หนักหน่วง ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความไม่เท่าเทียมกันของการเข้าถึงการฝึกอบรมและการพัฒนาความรู้ในระดับต่างๆ บุคลากรในพื้นที่ชนบทหรือห่างไกลมักเผชิญกับข้อจำกัดทั้งในด้านงบประมาณ การสนับสนุนจากองค์กรและโอกาสในการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์วิกฤตสุขภาพ เช่น การระบาดของโรคอุบัติใหม่ หรือปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่เพิ่มขึ้นยังได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขให้มีทักษะการคิดเชิงระบบ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการทำงานแบบสหสาขาวิชาชีพ รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการรับมือกับปัญหาที่ซับซ้อนได้ อีกทั้งบุคลากรด้านสาธารณสุขถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการดูแลสุขภาพของประชาชนในด้านการดูแลรักษา ให้ความรู้ ชี้แนะด้านสุขภาพ แต่ยังคงพบปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในกลุ่มนี้ เช่น ปัญหาการสื่อสารและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพยาบาลดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวสารอยู่บ่อยครั้ง มักใช้อารมณ์ส่วนตัวมาปะปนกับการทำงาน การทะเลาะกับผู้ป่วยให้ การดูแลรักษาสองมาตรฐาน เป็นต้น ดังนั้นปัญหาด้านการบริการยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อบุคลากรสาธารณสุข การบริการที่ดีในระบบสุขภาพต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรจากหลากหลายสาขา ทั้งในด้านการแพทย์ การพยาบาลและสาธารณสุขชุมชน (Jones, 2021) การทำงานร่วมกันนี้อาจเกิดความขัดแย้งและปัญหาทางการสื่อสาร หากขาดการฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานเป็นทีมหรือทักษะด้านอื่นๆ ย่อมนำมาซึ่งการเกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันในที่ทีมงาน ส่งผลต่อการบริการด้านสุขภาพแก่ผู้มาใช้บริการไม่ได้รับความปลอดภัย เกิดความวิตกกังวลต่อการใช้บริการ เป็นต้น

ปัจจุบันการพัฒนาทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วน รวมถึงภาคสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศทางการแพทย์และระบบข้อมูลสุขภาพเป็นหนึ่งในตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน การนำระบบข้อมูลสุขภาพอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Health Records) มาใช้ช่วยให้การจัดการข้อมูลของผู้ป่วยมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างบุคลากรด้านสาธารณสุขเพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญกับความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรสาธารณสุข ไม่ว่าจะเป็นการขาดความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีหรือปัญหาด้านการบริการที่ซับซ้อน การปรับตัวของบุคลากรและปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้น (World Health Organization, 2020) หนึ่งในปัญหา

หลักที่พบคือ บุคลากรด้านสาธารณสุขยังขาดความเชี่ยวชาญในด้านการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าการพัฒนาทางเทคโนโลยีจะนำมาซึ่งประโยชน์มากมาย แต่การขาดความรู้และทักษะเฉพาะทางของบุคลากรสาธารณสุขในการใช้เทคโนโลยีสามารถนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่ผิดพลาดหรือไม่เต็มประสิทธิภาพได้ จากการวิจัยของ Smith และคณะ (2019) พบว่าความเข้าใจผิดในการใช้งานระบบข้อมูลสุขภาพอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารข้อมูลระหว่างทีมสหวิชาชีพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการที่ได้รับลดน้อยลง

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุขจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว การฝึกอบรม การพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ก็ถือเป็นหัวใจสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการบริการในภาคสาธารณสุข การเพิ่มพูนทักษะทั้งในด้านเทคโนโลยีและความสามารถในการทำงานเป็นทีมจะช่วยเสริมสร้างการบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น (World Health Organization, 2020) นอกจากการพัฒนาทักษะอบรมในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรแล้วต้องพัฒนาร่างกายและจิตใจควบคู่ไปพร้อมกัน เนื่องด้วยงานบริการด้านสุขภาพนั้นต้องประสบกับภาวะความกดดันและความเครียดในสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามามากมาย ดังนั้นย่อมต้องมีการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปด้วยการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อันประกอบไปด้วย ทานคือการให้ ปิยวาจาคือการสื่อสารดี อตถจริยาคือการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสมานัตตาคือความสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้เกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจที่ดี(ที่.ปา. 11/210/170)

อีกทั้งหลักการกุญแจเก๋าคอกเป็นหลักการที่มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบโดยพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ ปัญญาและสังคมไปพร้อมกันอันประกอบด้วย 9 องค์ประกอบได้แก่ 1.กุญแจแห่งความเพียร 2.กุญแจแห่งปัญญา 3.กุญแจแห่งการสำรวจตน 4.กุญแจแห่งทักษะการสื่อสารและปัญญา 5.กุญแจแห่งการแก้ไขปัญญา 6.กุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัย 7.กุญแจแห่งภาวะผู้นำ 8.กุญแจแห่งการยอมรับความหลากหลาย 9.กุญแจแห่งการเป็นผู้ให้ (ชนภา ปุณณันท์, 2020) บทความวิชาการนี้จึงมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุขด้วยการประยุกต์ใช้หลักกุญแจเก๋าคอกของสถาบันพลังจิตตธรรมะจักรวาล (PDJ Institute) กับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคมแบบองค์รวมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

การพัฒนาบุคลากรศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุข

ความหมายของการพัฒนาบุคลากรตรงกับคำว่า Development of Personnel หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงความรู้ ความสามารถทักษะและทัศนคติของบุคลากรให้เปลี่ยนแปลงพัฒนาในทางที่ดีขึ้นจากความเจริญของวิทยาการต่างๆ รวมกับเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำงานของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ย่อมทำให้บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ยิ่งต้องเร่งปรับตัวพัฒนาตนให้ทันต่อเทคโนโลยีการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่สำคัญในทุกองค์กร โดยเฉพาะในงานด้านสาธารณสุขที่บุคลากรต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความท้าทายในด้านการให้บริการ บุคลากรที่มีคุณภาพและมีศักยภาพสูงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น (Armstrong, 2014) การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่พัฒนาทางด้านความรู้เพียงเท่านั้นแต่ยังรวมถึงการฝึกอบรม การให้คำแนะนำ และการเสริมสร้างทักษะผ่านการศึกษาและการฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Noe, 2017) นอกจากนี้

การสร้างโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองยังเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความผูกพันในองค์กรและช่วยลดอัตราการลาออก (Dessler, 2019) โดยมีกระบวนการในการพัฒนาบุคลากร 4 ขั้นตอนได้แก่ หาข้อบกพร่องในจุดที่ต้องแก้ไข วางแผนการพัฒนา ดำเนินการตามแผนการพัฒนาและติดตามประเมินผลการพัฒนาและต้องมีความสอดคล้องและต่อเนื่องเสมอเพื่อผลลัพธ์ในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทบุคลากรด้านสาธารณสุขการพัฒนามีความสำคัญมาก เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขต้องการทักษะที่หลากหลายและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการให้บริการที่ดีที่สุดแก่ผู้ป่วย การพัฒนาทักษะในด้านการสื่อสาร การคิดเชิงวิพากษ์ และการทำงานเป็นทีมมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการให้บริการ (Roberts, 2016) ดังนั้น การลงทุนในการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อยกระดับความสามารถในการให้บริการขององค์กรและสร้างความสำเร็จในระยะยาว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและทัศนคติ ทักษะหลากหลาย การทำงานเป็นทีม เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานรวมถึงสร้างความสำเร็จได้ในระยะยาว

แนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology)

เป็นสาขาหนึ่งของจิตวิทยาที่มุ่งเน้นการศึกษาและส่งเสริมความสุข ความสำเร็จและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ แทนที่จะมุ่งเน้นการแก้ปัญหาหรือความผิดปกติทางจิตใจเช่นจิตวิทยาทั่วไป จิตวิทยาเชิงบวกมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างจุดแข็งและคุณสมบัติที่ดีในชีวิตประจำวัน โดยเป็นการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตและศักยภาพของมนุษย์เพื่อให้บุคคลสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

1. ความสุข (Happiness) และความพึงพอใจ (Well-being) ความสุขแบ่งออกเป็นสองประเภทหลักคือ ความสุขแบบพื้นฐาน (Hedonic happiness) ที่เน้นการเสพความพอใจและความสุขที่เกิดจากการใช้ชีวิตอย่างเพลิดเพลิน และ ความสุขแบบเชิงคุณค่า (Eudaimonic happiness) ที่เน้นการมีจุดหมายและคุณค่าของชีวิต เช่น การเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การพัฒนาตนเองและการทำงานเพื่อเป้าหมายในชีวิต
2. จุดแข็งของบุคคล (Character Strengths) จิตวิทยาเชิงบวกเน้นให้ความสำคัญกับจุดแข็งและคุณสมบัติที่ดีของบุคคล (strengths) ซึ่งอาจรวมถึงการมีความเมตตา ความกล้าแสดงออก ความยุติธรรม ความยืดหยุ่นและความคิดสร้างสรรค์ โดยแนวคิดนี้มาจากการมุ่งเน้นไปที่ความสามารถที่ดีที่มนุษย์มีอยู่แล้วเพื่อให้พัฒนาได้มากขึ้น เช่น เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงการสร้างทีมงานที่แข็งแกร่งและร่วมมือกัน
3. ความสามารถในการฟื้นตัวจากความทุกข์ (Resilience) จิตวิทยาเชิงบวกให้ความสำคัญกับความสามารถของบุคคลในการฟื้นตัวจากความล้มเหลวและความทุกข์ยาก ความยืดหยุ่นทางจิตใจช่วยให้บุคคลสามารถก้าวข้ามอุปสรรคและปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การคิดเชิงบวก (Optimism) จิตวิทยาเชิงบวกเน้นการมองโลกในแง่ดี โดยเชื่อว่าการมองเห็นสิ่งดีๆ ในชีวิตจะนำมาซึ่งความสุขและความสำเร็จ ผู้ที่มีการมองโลกในแง่ดีจะมีแนวโน้มที่จะก้าวผ่านความท้าทายและมีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จิตวิทยาเชิงบวกเป็นการเปลี่ยนมุมมองในการศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับจิตใจมนุษย์จากการแก้ไขปัญหาไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพและความสุข โดยเน้นการพัฒนาจุดแข็งของบุคคลและมุ่งเน้นการใช้ชีวิตอย่างมีความหมายและสร้างสรรค์ ผ่านการสนับสนุนให้บุคคลสามารถพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ (Seligman, 2000)

หลักธรรมสังคหวัตถุ 4

บุคคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรคือหัวใจสำคัญสำหรับการแสดงถึงประสิทธิภาพของการทำงาน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสำหรับการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ คือ สังคหวัตถุ 4 โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้ในการพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข กล่าวคือ บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานการให้บริการด้านสุขภาพ ต้องได้รับการฝึกฝน การอบรมจนเกิดคุณสมบัติภายในตน ซึ่งได้แก่คุณสมบัติทางกาย ทางศีล ทางจิต และทางปัญญาที่ส่งผลไปสู่ภายนอกตน ซึ่งแสดงออกผ่านพฤติกรรมทางกายและวาจา ด้วยเหตุนี้พระพุทธศาสนาจึงเน้นความสำคัญของการพัฒนา ประกอบด้วยองค์ธรรม 4 ประการ หรือสังคหวัตถุ 4 (ที.ปา. 11/210/170)

สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวการผูกไมตรี เอื้อเพื่อ เกื้อกูลหรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. ทาน คือ การให้ การเสียสละหรือการเอื้อเพื่อแบ่งปัน ในบริบทของบุคลากรด้านสาธารณสุข ควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่ผู้ร่วมงานและผู้มารับบริการด้วยความยินดี เปรียบเสมือนการเป็นที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงในการทำงาน เพื่อช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้กับทีมงาน

2. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น โดยยึดถือหลักเกณฑ์ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบและเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อในบริบทของบุคลากรด้านสาธารณสุขควรใช้วาจาชัดเจนอ่อนหวานจริงใจเพื่อช่วยสร้างความปลอดภัยทางจิตใจและสามารถเป็นที่พึ่งพาได้แก่ผู้มารับบริการทางสุขภาพรวมทั้งสามารถสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นและช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานด้วยการสื่อสารที่เป็นมิตร

3. อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพடுத்தในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นรวมทั้ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้อื่น รู้จักช่วยเหลืองานซึ่งกันและกันภายในองค์กรช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน

4. สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ช่วยประสานใจครองใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จด้วยการประพฤติปฏิบัติที่ดีทั้งกาย วาจา ใจและรวมถึงความเมตตาเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ความสม่ำเสมอในการทำงานที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร

แนวคิดหลักการกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิตตธรรมะจักรวาล

หลักการกุญแจแก้ดอกเป็นหลักการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาตนของมนุษย์ให้มีพฤติกรรมเชิงบวกในหลากหลายมิติไม่ว่าจะเป็นมิติทางพฤติกรรม จิตใจ ปัญญาและทางสังคมโดยอาศัย

แนวทางและกระบวนการที่เรียกว่า “หลักการกุญแจเก้าดอก The Nine Keys Principle” หลักการกุญแจเก้าดอกมีรากฐานจาก ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanism) ซึ่งเน้นศักยภาพของมนุษย์ในการพัฒนาตนเองไปสู่จุดสูงสุดตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งเป็นกระบวนการทางวิชาการที่เน้นการแสวงหาความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของญาณวิทยา (Epistemology) กระบวนการนี้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกและประสบการณ์จริงที่ได้จากการจัดอบรมและกิจกรรมของสถาบันพลังจิตธรรมะจักรวาลซึ่งได้จัดกิจกรรมอบรมอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนานกว่า 20 ปี หลักการกุญแจเก้าดอกถูกนำมาประยุกต์ใช้โดยกระตุ้นกระบวนการทางปัญญา เช่น การแก้ไขปัญหา การใช้เหตุผล การตัดสินใจ และการคิดสร้างสรรค์ การกำหนดแนวทางพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยสองขั้นตอนหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการแสวงหาความรู้ (Seeking Wisdom) ซึ่งมุ่งเน้นการทำความเข้าใจในประเด็นของความทุกข์ที่มนุษย์ต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน ผ่านการวิเคราะห์และสำรวจถึงต้นเหตุของความทุกข์นั้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจหรือสังคม และ 2) ขั้นตอนการค้นพบความจริง (Wisdom Sought) ซึ่งเป็นกระบวนการในการค้นพบและรับรู้ถึงความจริงอันลึกซึ้งที่ซ่อนอยู่ในธรรมชาติของความทุกข์ กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่เน้นการค้นพบความจริงเท่านั้น แต่ยังนำความรู้ที่ค้นพบมาสังเคราะห์ภายใต้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในทุกระดับ ตั้งแต่ความต้องการทางกายภาพไปจนถึงความต้องการทางจิตใจและสังคม การสังเคราะห์นี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจที่สมบูรณ์อย่างลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับพฤติกรรมและการพัฒนามนุษย์อย่างรอบด้าน และนำไปสู่การพัฒนาในทุกมิติของชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน

หลักการกุญแจเก้าดอกประกอบไปด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ กุญแจดอกที่ 1 กุญแจแห่งความเพียรการมีความมุ่งมั่นมีความอดทนเพียรพยายามต่อสิ่งต่างๆ กุญแจดอกที่ 2 กุญแจแห่งปัญญาการมีสติปัญญามีความสามารถในการการเรียนรู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้อง กุญแจดอกที่ 3 กุญแจแห่งการสำรวจตนความสามารถในการตระหนักรู้สภาวะของตนได้ กุญแจดอกที่ 4 กุญแจแห่งการสื่อสารและทักษะทางปัญญาความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กุญแจดอกที่ 5 กุญแจแห่งการแก้ไขปัญหาความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนเกิดเหตุได้ กุญแจดอกที่ 6 กุญแจแห่งการคิดบวกและการให้อภัยการมีความเมตตาต่อผู้อื่น กุญแจดอกที่ 7 กุญแจแห่งภาวะผู้นำการพัฒนาตนเองให้แข็งแกร่งและช่วยเหลือผู้อื่นได้ กุญแจดอกที่ 8 กุญแจแห่งการยอมรับความหลากหลายการเคารพคุณค่าของตนเองและของผู้อื่นและกุญแจดอกที่ 9 กุญแจแห่งการเป็นผู้ให้การแสดงความยินดีกับผู้อื่นเสมอ(ชนภา ปุญณนันท, 2020) ความสำคัญของหลักการกุญแจเก้าดอก คือการนำองค์ประกอบของกุญแจเข้ามาพัฒนาตน เพื่อให้เกิดความสามารถในการปรับตัว ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน จากงานวิจัยของ ชนภา ปุญณนันท (2563) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาตนผ่านปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิต ธรรมะจักรวาล สะท้อนให้เห็นว่าหลักการกุญแจเก้าดอกไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการพัฒนาเฉพาะปัจเจกภายในเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดผลต่อการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ดีตามหลักการกุญแจเก้าดอก ยังทำให้เกิดการตระหนักรู้ทางจริยธรรมผ่านกระบวนการทางพุทธิปัญญา ทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตน มีความเป็นผู้นำ ความฉลาดทางปัญญาและอารมณ์ (ชนภา ปุญณนันท, 2563)

องค์ความรู้จากการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักกุญแจแก้ดอกของสถาบันพลังจิตตธรรมะจักรวาล (PDJ Institute) กับ
หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสาธารณสุข

เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุข ดังนี้

กุญแจดอกที่ 1 การสร้างความอดทนและความเพียร (Key of Perseverance) เสริมสร้างศักยภาพด้านการให้บริการที่ต่อเนื่องและมีคุณภาพ การมีความอดทนและเพียรพยายามในการให้บริการแก่ผู้มารับบริการทางสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญในงานด้านสาธารณสุข การใช้กุญแจดอกที่ 1 ร่วมกับหลักทาน(การให้) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ให้บริการมีความมุ่งมั่นและอดทนในการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ป่วยแม้ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก การมีความอดทนสามารถสร้างพลังใจในการทำงานและสร้างผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว

กุญแจดอกที่ 2 การพัฒนาทักษะทางปัญญา (Key of Intellectual Skills) เสริมสร้างศักยภาพด้านการพัฒนาความรู้และการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ เรียนรู้พัฒนาองค์ความรู้และทักษะวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และแนวคิดใหม่ๆ มาช่วยพัฒนากระบวนการในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะทางปัญญาในการให้บริการด้านสาธารณสุขจะช่วยให้ผู้ให้บริการสามารถให้คำแนะนำทางการแพทย์ที่ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งการพัฒนาทางด้านปัญญาช่วยส่งเสริมด้านการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การใช้กุญแจดอกที่ 2 ร่วมกับปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ) ช่วยเสริมสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ

กุญแจดอกที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Key of Self-Exploration) เสริมสร้างศักยภาพด้านการปรับตัวและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง งานบริการสาธารณสุขคือหนึ่งในศักยภาพที่พัฒนาได้ผ่านการใช้กุญแจดอกที่ 3 การพัฒนาตนเอง ร่วมกับอสังกัจจาย (การทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น) โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ในงานจริงจะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น ทำให้สามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและสังคมได้อย่างเหมาะสม

กุญแจดอกที่ 4 การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางปัญญา (Key of Communication Skills) เสริมสร้างศักยภาพในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นที่การใช้ภาษาที่สุภาพและมีเมตตา เพื่อสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบุคลากรด้านสาธารณสุขและผู้รับบริการ

กุญแจดอกที่ 5 การแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (Key of Problem Solving) เสริมสร้างศักยภาพในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของผู้รับบริการและเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานด้านสาธารณสุข การใช้กุญแจดอกที่ 5 ร่วมกับหลักทาน ช่วยให้ผู้ให้บริการสามารถแก้ไขปัญหาด้วยความเมตตาและมีความรับผิดชอบ ทั้งในด้านการดูแลผู้ป่วยและการทำงานร่วมกับทีม

กุญแจดอกที่ 6 การพัฒนาความคิดเชิงบวกและการให้อภัย (Key of Positive Thinking and Forgiveness) เสริมสร้างศักยภาพด้านการพัฒนาความสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในองค์กร

การให้บริการด้วยความคิดเชิงบวกและความเมตตาจะช่วยให้ผู้ให้บริการมองผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงานอย่างเข้าใจและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ การพัฒนาความสามารถในการให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน จะส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นและเป็นมิตรให้เกิดขึ้นในองค์กร การประยุกต์ใช้ทานร่วมกับกุญแจดอกที่ 6 ช่วยสร้างความเมตตาและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในทีมงานและต่อผู้ป่วย ส่งเสริมการให้บริการที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ

กุญแจดอกที่ 7 การพัฒนาความเป็นผู้นำ (Key of Leadership) เสริมสร้างศักยภาพความเป็นผู้นำ การนำหลักอรรถจริยามาใช้ร่วมกับการพัฒนาความเป็นผู้นำผ่านกุญแจดอกที่ 7 จะช่วยส่งเสริมให้บุคลากรด้านสาธารณสุขเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมุ่งเน้นการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม การมีทักษะการเป็นผู้นำที่ดีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทีมงาน อีกทั้งความเอื้อเฟื้อและความพร้อมในการร่วมมือมีผลต่อการให้บริการผู้ป่วยและการทำงานร่วมกันในทีม (Daly, W. J. ,2013) ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กุญแจดอกที่ 8 การยอมรับความหลากหลาย (Key of Accepting Diversity) เสริมสร้างศักยภาพด้านการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การยอมรับและเคารพความแตกต่างทางความคิด วัฒนธรรม และภูมิหลังของผู้ป่วยในชุมชนต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญในการให้บริการด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะในสังคมที่มีความหลากหลาย การใช้หลักสมานัตตตา(ความเสมอภาค)ร่วมกับกุญแจดอกที่ 8 ช่วยสร้างความเข้าใจและความเคารพในความแตกต่างระหว่างผู้ให้บริการและผู้ป่วย ส่งผลให้การให้บริการเป็นไปอย่างมีมนุษยธรรมและสร้างความไว้วางใจในระบบสาธารณสุขโดยไม่เลือกปฏิบัติ

กุญแจดอกที่ 9 การให้และการแบ่งปัน (Key of Giving and Sharing) เสริมสร้างจิตสำนึกมีจริยธรรมในวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจและปลูกจิตสำนึกแห่งการเป็นผู้ให้ควบคู่กับจริยธรรมและรู้จักการแบ่งปันในงานด้านสาธารณสุข ส่งเสริมหลักจริยธรรมเพื่อปลูกฝังความเมตตาและการให้ (Hodgson, J., & Graham, M. ,2019) เป็นการเสริมพลังและสนับสนุนการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้กุญแจดอกที่ 9 ร่วมกับทาน ส่งเสริมให้บุคลากรในสาธารณสุขมีความเมตตาและพร้อมที่จะมอบความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจและยินดีเสมอ

การประยุกต์ใช้หลักกุญแจดอกที่ 4 ร่วมกับหลักสังคหวัตถุ 4 ช่วยเสริมสร้างให้การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุขมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการสื่อสาร การพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ป่วยและชุมชน ผู้เขียนนำเสนอเป็นภาพเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ ดังภาพ

การประยุกต์ใช้ "หลักการกุญแจเก้าดอก" ของสถาบันพลังจิตตธรรมะจักรวาลร่วมกับหลักธรรม "สังคหวัตถุ 4" เป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านสาธารณสุขให้มีคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการปฏิบัติงานในระบบสุขภาพที่มีความซับซ้อน แนวทางดังกล่าวเน้นการพัฒนาครบทุกมิติ ทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา และความสัมพันธ์ในทีมงาน ส่งผลให้บุคลากรสามารถปรับตัวต่อความท้าทาย มีความอดทน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผสมผสานหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน, ปิยวาจา, อตถจริยา และสมานัตตา กับกุญแจเก้าดอกช่วยเพิ่มความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร รวมถึงสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือ ผลที่ได้คือการให้บริการที่มีคุณภาพและความยั่งยืนในระบบสาธารณสุข นอกจากนี้ แนวทางนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้กับการพัฒนาบุคลากรในภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อยกระดับศักยภาพขององค์กรโดยรวมให้มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชนภา ปุณณนันท (2563). การพัฒนาตนผ่านปรัชญากุญแจเก้าดอกของสถาบันพลังจิตตธรรมะ จักรวาล. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 14(3), 308-318.
- ชนภา ปุณณนันท. (2020). The Process of Seeking Nine-Keys Philosophy of Palangjit Dhamma Jakrawan Institute and Utilization for Human Development. *Solid State Technology*, 63(2)

พระไตรปิฎกฉบับหลวง พระไตรปิฎก เล่มที่ 11 หน้า 210 ข้อ 170

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Armstrong, M. (2014). *Handbook of Human Resource Management Practice* (13th ed.). Kogan Page.

Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14.

Daly, W. J. (2013). Promoting teamwork in healthcare: Evidence and implications. *Journal of Nursing Administration*, 43(3), 132–136.

Dessler, G. (2019). *Human Resource Management* (16th ed.). Pearson.

Seligman, M. E. P., & Hodgson, J., & Graham, M. (2019). Compassion in healthcare: lessons from a Christian understanding of ethics. *Journal of Medical Ethics*, 45(9), 590–594.

Jones, A. B. (2021). Exploring leadership in modern organizations. *Journal of Organizational Studies*, 45(2), 123–145.

Noe, R. A. (2017). *Employee Training and Development* (7th ed.). McGraw-Hill Education.

Roberts, C. M. (2016). The Importance of Continuing Education for Healthcare Professionals. *Journal of Health Management*, 24(3), 18–25.

Seligman, M. E. P. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14.

Smith, J., Brown, A., & Johnson, R. (2019). Strategies for developing leadership in healthcare settings. *Journal of Leadership Studies*, 12(3), 45–60.

World Health Organization. (2020). *Global report on health and climate change: Focus on expanding access to climate-resilient health services*. World Health Organization.

แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

Guidelines for management administration According to Good Governance
Regarding Participation to school Administrators in Educational Opportunity
Expansion school under Nonthaburi Primary Educational Service Area
Office 2

วิรัช เทียนทองดี

Virat Tienthongdee

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ประเทศไทย

Rajapruk University, Thailand.

Email: taywirat13@gmail.com

Received : July1, 2024;

Revised : September16, 2024;

Accepted : September26, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนขยายโอกาส จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 196 คน และ ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .67- 1.00 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test independent) การวิเคราะห์ ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามเพศ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในขณะที่ครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

3) แนวทางการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผลปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล; การมีส่วนร่วม; โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

This article aimed to study 1) to study the administration according to good governance in the participation of opportunity expansion school administrators, 2) to compare the opinions of opportunity expansion teachers, classified by gender, education level, work experience, and school size, and 3) to study guidelines on the administration according to good governance in the participation of opportunity expansion school administrators. The sample consisted of 196 teachers and 5 key informants. The research instrument was a questionnaire with content validity, IOC values between .67-1.00, a reliability value of .97, and an interview form. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, LSD, and content analysis.

The research results were found as follows;

1) the administration according to good governance in the participation of opportunity expansion school administrators was at a high level in overall, and particular aspects, ranking from the highest to the lowest mean: Implementation, and Evaluation, Decision

2) the opinions of teachers classified by gender, in overall, and particular aspects, were not different, while the differential education level and work experience, in overall, and particular aspects, were statistically significant at the level of .01 and .05, moreover, the differential school size was statistically significant at the level of .05, in overall, and particular aspects, except for Implementation

3) Participatory approach is to provide opportunities for teachers, Board of Directors Parents have participated in expressing their opinions, making decisions, participating in actions, and evaluating their performance in various activities.

Keywords: Good Governance; Participation; opportunity Expansion School

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบภาวะวิกฤตทางด้านการบริหารจัดการ ในองค์กรของรัฐบาล เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เรียกรับผลประโยชน์ การขาดประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ และเกิดปัญหาทางการศึกษาอย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิด ผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ทำให้กระทบต่อบ้านเมือง ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความเห็นแก่ตัว ทางด้านคุณธรรมของผู้ทำหน้าที่ในองค์กร ต่อมารัฐบาลได้มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาช่วยจัดการสร้างระบบบริหารบ้านเมืองที่ดี ซึ่ง ธีรพร สิงห์ล่อ (2564) กล่าวว่า ปี2563 เป็นปีที่มีการทุจริตมากที่สุดด้วย ข้อมูลดังกล่าวอาจเห็นว่า ถึงแม้ในปีที่ผ่านมาประเทศไทย จะให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริต โดยมีนโยบายในการแก้ไข แต่ในปัญหาการทุจริตของประเทศไทย ยังคงมีอยู่ จึงยังไม่เพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าสถานการณ์การทุจริตในประเทศไทยจะดีขึ้น

ในด้านการศึกษา พบว่าสถานการณ์การทุจริตของระบบการศึกษาไทย ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจแก้ไขได้ เพราะหลักของธรรมาภิบาลนั้นเน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ถือว่ามีความจำเป็น เพราะจะ

ทำให้ผู้มีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน รู้สึกรักและมีจิตสำนึก ในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน ผู้บริหารบริหารงานด้วยความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อการบริหาร (วีรยุทธ พรพจน์ธรรมาส ,2557) ล่าสุด นักวิชาการ อนุสรณ์ ธรรมใจ (2566) อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา ได้ระบุว่าประเทศไทย กำลังเผชิญวิกฤตการณ์คอร์รัปชันในวงการศึกษาที่ทำให้คนไทยอ่อนแอ และทำลายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมไทย รวมถึงการทำงานร่วมกันแล้ว ขาดความสามัคคี ส่งผลถึงการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายตามระยะเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องหยุดยั้งปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบการศึกษา ด้วยการมีส่วนร่วมให้ผู้อื่นได้เข้าถึงข้อมูลการบริหารมากยิ่งขึ้นเปลี่ยนระบบการงบประมาณและระบบการเงินเพื่อการศึกษาใหม่ โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อตัวนักเรียนเป็นสำคัญและต้องเป็นกระบวนการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ การมีธรรมาภิบาลในสถานศึกษาช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างดี ไปสู่การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้ ธรรมาภิบาลในโรงเรียนยังช่วยแก้ปัญหาภายในองค์กร ได้แก่ การบริหารงานแบบปิดบังให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ เข้าถึงข้อมูลที่ควรรู้ มีการทุจริตคอร์รัปชัน การมีผู้บริหารที่เป็นเผด็จการ บริหารโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมรับรู้ถึงบทบาทของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ขาดความโปร่งใสในการบริหาร ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นภารกิจเร่งด่วนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) มีการประเมินปัจจัยสภาพแวดล้อมในและนอก (SWOT) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา สรุปผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบในปี (2566) ในแบบรายงานความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ พบปัญหา คือ การบริหารงานแบบไม่เปิดเผยไม่ให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพราะโรงเรียนขยายโอกาสมีการบริหารงานแบบประถมศึกษา และมีชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคู่ไปด้วยกัน จึงเกิดการสับสนในการบริหารจึงมีความจำเป็นต้องให้ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในบทบาทในการแสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติ และประเมินผล การบริหารจัดการตามความเหมาะสม สะท้อนให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับไว้วางใจในเรื่องความโปร่งใสชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ท้าวิจัย เรื่องนี้ เพื่อแก้ปัญหาการบริหารแบบไม่มีส่วนร่วมหรือไม่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร และผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาได้รับรู้ถึงบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารร่วมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ ขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและเกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม

แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา คือการบริหารสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นให้บุคลากรได้ มีการปฏิบัติหน้าที่เป็นทีม และสร้างบรรยากาศ ทำให้สถานศึกษามีวัฒนธรรมการทำงานแบบไว้วางใจกัน มุ่งมั่นในเป้าหมายเดียวกันอย่างเข้มแข็ง การร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่

สมยศ นาวิการ (2563) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศองค์การแบบสนับสนุน องค์การควรกำหนดโครงสร้างนโยบาย และระเบียบวิธีปฏิบัติงานที่ทำให้การทำงานง่ายขึ้น ไม่ใช่ยุ่งยากมากขึ้น
2. การให้การอบรมและการศึกษา วิธีนี้ถือว่าเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จ การบริหาร แบบมีส่วนร่วมต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจทั้งผู้บริหารและพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา
3. ความรู้สึกไวต่อสภาพแวดล้อม องค์การจำเป็นต้องรู้สภาพแวดล้อมขององค์การอย่าง ถูกต้อง และสามารถตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว
4. การใช้เวลาเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาต้องมองเวลาว่าเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ข้อจำกัด

ประसार พรหมณา (2563) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลใช้การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 4 ประการ ในสถานศึกษา ดังนี้

1. การระดมความคิดโดยเกิดเป็นความคิดที่หลากหลายซึ่งดีกว่าการคิดและตัดสินใจเพียงผู้เดียว
2. การยอมรับกันมากขึ้นและลดการต่อต้าน
3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีต่อกัน สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน
4. ทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพและก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

ดุสิต สาลี (2563) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. เป็นการสร้างสรรค์ให้มีการระดมสรรพกำลังจากบุคคลต่าง ๆ เช่น พลังความคิด สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ เป็นต้น
2. เป็นการสร้างบรรยากาศและพัฒนาประชาธิปไตยในการทำงาน
3. ช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน เพราะความเข้าใจซึ่งกันและกัน
4. การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดี
5. ผลงานที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่บุคลากร เพราะทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จ
6. ช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพราะมีการแบ่งหน้าที่กันทำ
7. สร้างความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติ

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม

หน่วยงานและนักวิชาการ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลายซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

สถาบันพระปกเกล้า (2561) ซึ่งได้กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ความคิดเห็นในองค์กร
2. ร่วมตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ
3. การแสดงความคิดเห็นการได้ส่วนสาธารณะ
4. การประชาธิปไตย
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้การปฏิบัติหน้าที่
2. การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชน
3. การเปิดโอกาส ให้บุคคลภายนอกได้ร่วมตัดสินใจแนวทางการทำงาน

สัมนา ธรณีย์ (2560) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ไว้ 4 ประการ

1. กระบวนการเรียนรู้ซึ่งกัน และ กันของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร
2. ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ให้คำแนะนำปรึกษา
3. ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติที่เห็นพ้องต้องกัน
4. ร่วมประเมินผลและ รับผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อเปิดกว้างในความคิดเห็น หาทางออกที่ดีที่สุด

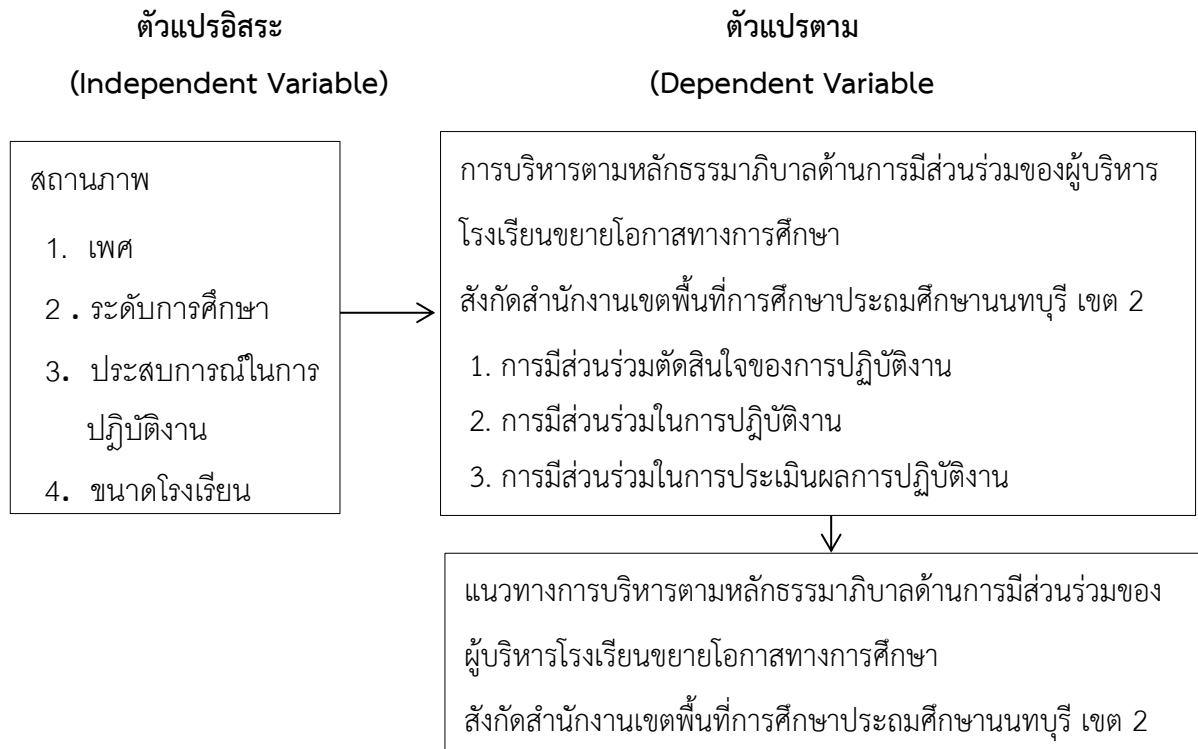
สำหรับทุก ๆ คน เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

สรุปได้ว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลในองค์กร หรือต่าง องค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่บนพื้นฐาน ของแนวคิดขององค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 กรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1.รูปแบบการวิจัย

การวิจัยแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรีเขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 391 คน จาก 16 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 จำนวน 196 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นโดย(Stratified Random Sampling)โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน และใช้แบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถามครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2566 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 5 ท่าน เป็นลักษณะการตั้งคำถาม

แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

คำชี้แจง โปรดตอบข้อเสนอแนะที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ด้านที่ 1 หลักการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงาน

1. ท่านมีแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจของครูบุคลากร ผู้ปกครอง หรือ ชุมชน ต่อสถานศึกษาของท่านอย่างไร

2. การเปิดโอกาสให้ ครู บุคลากร ผู้ปกครอง หรือชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงานในสถานศึกษาของท่าน อย่างไร

3. การที่ผู้บริหารเปิดโอกาส ให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง หรือชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการปฏิบัติงาน ท่านคิดว่า เป็นเรื่องที่ดีมีประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างไร

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

4. ท่านมีแนวทางในการบริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามกิจกรรม ของสถานศึกษา ที่กำหนดเอาไว้ได้อย่างไร

5. ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติงาน เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะ ข้อร้องเรียนในสถานศึกษาของท่านอย่างไร

6. การที่ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมการลงมือปฏิบัติงานตามความถนัดของแต่ละบุคคล ท่านคิดว่าสถานศึกษาของท่านนั้นจะมีความแตกต่างกับ สถานศึกษาอื่นๆหรือไม่ อย่างไร

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

7. ถ้าผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ท่านให้ความสำคัญในแนวทางนี้ได้อย่างไร

8. ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะ ข้อร้องเรียนที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาของท่าน อย่างไร

9. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรถ้าผู้ปกครอง และ ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล การปฏิบัติงาน กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาของท่าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามของแบบสอบถามโดย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67 – 1.00 ซึ่งเกินตามเกณฑ์คะแนน ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ทำการทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ ค่าความเที่ยง (Reliability) อยู่ที่ .97 ซึ่งเกินตามเกณฑ์คะแนนค่าความเที่ยง (Reliability) อยู่ที่ .70 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนในการ ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ถึงผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ เสนอผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และ อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง แล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 391 คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติ โดยใช้ ความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้าน หลักการมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้าง และ พัฒนาแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามแบบ ของลิเคิร์ท (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยสำหรับมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ (2562) เป็นดังนี้
 - 4.50 ขึ้นไป หมายถึง บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมร้อยละ 80 ขึ้นไปอยู่ ระดับมากที่สุด
 - 3.50 – 4.49 หมายถึง บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ร้อยละ 70-79 อยู่ ระดับมาก
 - 2.50 – 3.49 หมายถึง บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ร้อยละ 60-69 อยู่ระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ร้อยละ 50-59 อยู่ระดับน้อย

ต่ำกว่า 1.50 หมายถึง บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม ต่ำกว่าร้อยละ 50 อยู่ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าสถิติ โดยใช้ t-test, One way ANOVA, เปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้ LSD

วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีสถานภาพ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน กรณีตัวแปร 2 กลุ่ม ให้ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) และกรณีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ให้ใช้สถิติค่า (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ให้ใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

(n = 196)

ด้าน การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล					
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา		$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน	4.44	.62	มาก	2
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.44	.64	มาก	3
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.46	.65	มาก	1
รวม		4.45	.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, $SD = .61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.46$, $SD = .65$) รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นครูผู้ที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรีเขต 2	เพศ		ระดับการศึกษา		ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		ขนาดของโรงเรียน	
	t	Sig.	t	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงาน	-.77	.44	4.50**	.00	10.88**	.00	-2.08*	.04
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	.41	.69	3.46**	.00	2.98*	.05	-1.52	.13
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน	1.35	.18	3.80**	.00	1.16*	.32	2.05*	.04
รวม	.35	.73	4.08**	.00	4.25*	.02	1.97*	.05

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ของครูจำแนกตามเพศ พบว่า เมื่อ จำแนกตามเพศ ทั้งภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามระดับการศึกษา คือ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี ทั้งภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 6-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นของครู สูงกว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี ในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นของครู สูงกว่าประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ในภาพรวม และรายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ให้แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 สรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 หลักการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาโดยใช้บุคคลขับเคลื่อนงาน บุคคลที่ว่าอาจไม่ใช่ครูเพียงอย่างเดียว ต้องมีผู้อื่นร่วมด้วย เพื่อการบริหารแบบโปร่งใสควรใช้แนวทางการบริหารให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง หรือ ชุมชน ได้ ร่วมวางแผน เสนอความคิดเห็นและร่วมกันตัดสินใจ เพื่อการบริหารที่ดี

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแนวทางการบริหาร เพื่อให้มีส่วนร่วมในการทำงานกันนั้น คงจะต้องเริ่มจากการสร้างธรรมเนียมการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องวางตัวเสมือน ครู และลงไปปฏิบัติงานกับครู หรือผู้ปกครอง รวมถึงการลงไปหาชุมชน เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะสิ่งนั้นอาจจะสะท้อนกลับมากับความศรัทธา และการเกรงใจ ในการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน แนวทางนี้จะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ และไว้วางใจกับบุคคลภายนอกเมื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานจะทำให้สถานศึกษามีข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นหลายด้านเพื่อให้คุณภาพการทำงานได้รับการตรวจสอบอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านพบว่า มีระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจของการปฏิบัติงาน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้

เมื่อพิจารณาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นรายด้าน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากทุกข้อ เพราะฉะนั้นต้องมีการเปิดโอกาสให้ ครู บุคลากร ผู้ปกครอง หรือ ชุมชน ร่วมกันวางแผน เสนอความคิดเห็น กิจกรรมภายในสถานศึกษา เพื่อการบริหารแบบโปร่งใส ให้เสนอความคิดเห็นร่วมกันและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อการบริหารที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ศรีทริญพล (2556) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการทำงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเขาสมิง พบว่า 1) การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเขาสมิง ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบตามหลักการมีส่วนร่วมการตัดสินใจการทำงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเขาสมิง จำแนกตาม เพศโดยรวมและรายด้านทุกด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การเปรียบเทียบหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการทำงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเขาสมิง จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหาร เพื่อให้มีส่วนร่วมในการทำงานกันนั้น คงอาจจะ

ต้องเริ่มจากการสร้างธรรมเนียมการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องวางตัวเสมือน ครู และลงไปปฏิบัติงานกับครู หรือผู้ปกครอง รวมถึงการลงไปหาชุมชน เพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชา สระสม (2560) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมใน “การบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน” ของ โรงเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมใน “การบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน” ของโรงเรียนวัดพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ซึ่งเป็นโรงเรียน มี 5 ลักษณะ 1) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการปฏิบัติงาน 2) มีส่วนร่วมในการวางแผนโดยให้เกียรติผู้ที่มีบารมีหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ 3) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ร่วมกัน 5) มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแบบกัลยาณมิตร

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศภิตา คล้ายหนองสรวง (2558) ได้ทำการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดย เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ความรับผิดชอบในงาน ความยึดมั่นผูกพัน การไว้วางใจกัน และการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา โดยรวมและราย ด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพของสถานศึกษา 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบทั้งภาพรวมและรายด้าน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) เพศ คือ เพศหญิง และเพศชาย มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2) ระดับการศึกษา คือ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี ทั้งภาพรวมและรายด้าน

3) ประสบการณ์ทำงาน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วน ในภาพรวมและรายด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้าน LSDการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 6-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น สูงกว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี ในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น สูงกว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี น้อยกว่า 5-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็น สูงกว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นของครูที่มีต่อ

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สูงกว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ขนาดโรงเรียน พบว่า ภาพรวม และรายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านโดยสรุปได้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สรุปได้ดังนี้ ด้านที่ 1 หลักการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาโดยใช้บุคคลขับเคลื่อนงาน บุคคลที่ว่าอาจไม่ใช่ครูเพียงอย่างเดียว ต้องมีผู้อื่นร่วมด้วย เพื่อการบริหารแบบโปร่งใส ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแนวทางการบริหาร เพื่อให้มีส่วนร่วมในการทำงานกันนั้น คงจะต้องเริ่มจากการสร้างธรรมเนียมการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องวางตัวเสมือน ครู และลงไปปฏิบัติงานกับครู หรือผู้ปกครอง รวมถึงการลงไปหาชุมชน เพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมาเป็น ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

การสังเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม

รายการ	รัชยา ภัคศิริรัตน์ (2557)	กิจจา บานชื่น (2558)	กรมราชทัณฑ์ (2558)	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (	สัมมา รัตนธัญ (2560)	สถาบันพระปกเกล้า (2561)	UNESCAP (2019)	ความถี่
1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงาน		✓							1
2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8

สรุป ผลการสังเคราะห์จากนักการศึกษา พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงานได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ควรเน้นการเปิดโอกาส ให้ ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน ให้มีการ แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ ฝ่ายงานทั้ง 4 ฝ่าย

ข้อเสนอแนะ 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านที่ 1 หลักการมีส่วนร่วมตัดสินใจของการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาโดยใช้บุคคลขับเคลื่อนงาน บุคคลที่ว่าอาจไม่ใช่ครูเพียงอย่างเดียว ต้องมีผู้อื่นร่วมด้วย เช่นเดียวกับงานหลักก็ไม่ได้มีแค่คนเดียว เพราะฉะนั้นควรเปิดโอกาสให้ ครู บุคลากร ผู้ปกครอง หรือ ชุมชน ร่วมกัน วางแผน เสนอความคิดเห็น กิจกรรมภายในสถานศึกษา เพื่อการบริหารแบบโปร่งใส

ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแนวทางการบริหาร เพื่อให้มีส่วนร่วมในการทำงานกันนั้น คงจะต้องเริ่มจากการสร้างธรรมเนียมการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องวางตัวเสมือน ครู และลงไปปฏิบัติงานกับครู หรือผู้ปกครอง รวมถึงการลงไปหาชุมชน เพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดี

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน แนวทางนี้จะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ และไว้วางใจกับบุคคลภายนอกเมื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาแนวการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชบัณฑิต. (2558). *คู่มือระเบียบมาตรการบังคับใช้: สังกัดกระทรวงยุติธรรม*.
 กิจจา บานชื่น. (2558). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
 ดุสิต สาลี. *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/259345>
 ธิพร สิงห์ลอ. (2564). *อันดับความโปร่งใส*. สืบค้นจาก <https://www.sdgmovement.com/>
 นุชา สระสม, (2560) “การมีส่วนร่วมใน “การบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน” ของโรงเรียนวัด สังกัด กรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 208-209.
 ประสาร พรหมณา. *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563, จาก <http://trang.nfe.go.th/alltis16/UserFiles/Pdf/wijaiman.pdf>
 รัชยา ภักดีจิตต์. (2557). *ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉราขำนิประศาสน์. (2562). สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- วีระยุทธ พรพจน์ธรรมาส. (2557). องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน. *วารสารนักบริหาร* 34, 1
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). “การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3” (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา)
- สถาบันพระปกเกล้า. (2558). *คู่มืออำนาจในการเมืองการปกครอง*. (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 246.)
- สมยศ นาวิการ. (2563). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สัมมา รณธิ์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2. *สรุปผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบในปี 2566 ส่วนที่ 3, 13*.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2559). *องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล*. สืบค้นได้จาก www.nrct.go.th.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง. (2562). *ความโปร่งใสทางการคลังของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ UNESCAP*. สืบค้นได้จาก <https://thaipublica.org/2019/07/thailand-trasparency-reseach-group2/>.
- สิรินญา ศิริประโคน. (2560). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมการทำงานของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก.
- องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (2562) *ประกาศผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)*.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2566). *อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการศึกษา คอร์ปชั่นในระบบการศึกษาไทย*. สืบค้นได้จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/20180831184638361/20230507205533>
- อัมพร ศรีหิรัญพัลลภ. (2556). การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)*. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- Smylie A Mark, *Instructional Outcomes of School-Based Participative Decision Making, Educational Evaluation and Policy Analysis* 18 (2016), 181-198.
- Weng Chih-Hsiang, “*Participatory managemen intechnogy evaluation*” (Ed.D. Dissertation, National Cheng Kung University, 2015), 104-105.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด
DAPIC ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
The Effects of Learning Activities Based on Constructivist Theory with DAPIC
on Mathematical Problem Solving Ability and Mathematics Learning
Achievement on Fundamental Principles of Counting of
Mathayomsuksa 6 Students.

พีระพล โสพิศวฒณวงศ์¹, ผลาดร สุวรรณโพธิ์² และ อาพันธ์ชนิด เจนจิต³
Peerapon Sopitwatthanawong¹, Paladorn Suwannapho² Apunchanit Jenjit³
¹⁻³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
¹⁻³Faculty of Education, Burapha University
¹pon1439p@gmail.com, ²paladorngang@gmail.com, ³apunchanit@buu.ac.th

Received : June13, 2024; Revised : September29, 2024; Accepted : December14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้; แนวคิด DAPIC; ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to compare the students mathematical problem solving ability and mathematics learning achievement of Mathayomsuksa 6 students after using constructivist theory with DAPIC. The subjects of this study were 35 students in Mathayomsuksa 6 in the second semester of the 2023 academic year at Saithammachan school. They were randomly selected by using cluster random sampling. The instruments were; 6 lesson plans, mathematical problem solving ability test and mathematics achievement test. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test for one sample. The findings were as follows:

1. The mathematical problem solving ability of the students after obtaining constructivist theory with DAPIC was higher than the 70 percent criterion at .05 level of statistical significance.
2. The mathematics achievement of the students after obtaining constructivist theory with DAPIC was higher than the 70 percent criterion at .05 level of statistical significance.

Keywords: Learning activities based on constructivist theory; DAPIC; Mathematical Problem Solving Ability; Mathematics Learning Achievement

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาต่างๆ ได้อย่างรอบคอบถี่ถ้วน ช่วยให้มนุษย์สามารถวางแผนตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงคณิตศาสตร์นั้นจัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาศาสตร์อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองให้เสมอกับนานาประเทศ คณิตศาสตร์จึงเป็นวิชาที่สำคัญ เพราะคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล ใฝ่รู้ ตลอดจนพยายามคิดสิ่งแปลกใหม่และสามารถนำคณิตศาสตร์ไปแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ได้ ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญ ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 ถึงปีการศึกษา 2565 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 25.41 26.04 21.28 และ 21.61 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยมาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 50 และหากพิจารณา

ผลการทดสอบดังกล่าวในวิชาคณิตศาสตร์ ตามสาระในปีการศึกษา 2562 จะพบว่าในสาระการวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละน้อยที่สุดในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 17.08 ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ จังหวัดราชบุรี

ในวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ถึงปีการศึกษา 2565 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 27.76 26.74 23.66 และ 30.35 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวในปีการศึกษาล่าสุด จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นก็ตาม แต่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยมาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 50 และหากพิจารณาผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนสายธรรมจันท์ ในวิชาคณิตศาสตร์ แยกตามสาระจะพบว่าในสาระการวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็นมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสาระอื่นๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้น สาระการวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็นจึงเป็นสาระในวิชาคณิตศาสตร์ที่ควรเร่งพัฒนา เนื่องจากเป็นสาระที่ผู้เรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสาระอื่น ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566, น. 11) ซึ่งเรื่อง หลักการนับเบื้องต้น เป็นเนื้อหาพื้นฐานที่สำคัญในสาระดังกล่าว และเป็นเนื้อหาที่นักเรียนประสบปัญหาในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ไม่มีสูตรที่ตายตัวในการหาคำตอบ ส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาในการตีความโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ว่าจะใช้ความรู้เรื่องใดมาใช้แก้ปัญหา เพราะส่วนใหญ่โจทย์เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น จะอยู่ในรูปของข้อความที่มีความซับซ้อนนักเรียนส่วนใหญ่จึงไม่สามารถตีความโจทย์ได้ รวมถึงเมื่อนักเรียนพบโจทย์ในเรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ที่มาในลักษณะข้อความที่มีความสลับซับซ้อน ก็มักจะเริ่มต้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้ไม่ถูก โดยนักเรียนไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไรในการแก้ปัญหานั้น ๆ ทั้งนี้ เกิดจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์และทักษะในการวางแผนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นั่นเอง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทฤษฎีที่เป็นที่นิยมในการจัดการเรียนรู้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ แนวทฤษฎีการสร้างความรู้ มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเรื่อง หลักการนับเบื้องต้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยได้สอดแทรกแนวคิดกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC เข้าไปในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแนวคิดกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC คิดค้นโดยทีมออกแบบหลักสูตรบูรณาการคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The integrated mathematics and science technology: IMAST) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในชั้นนำความรู้ไปใช้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ ซึ่งจุดเด่นของแนวคิดกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC คือ เป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่น ไม่ซับซ้อน โดยในการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ไม่จำเป็นต้องทำตามลำดับ ผู้แก้ปัญหสามารถเริ่มจากขั้นใดก่อนก็ได้ สามารถข้ามขั้นหรือใช้ขั้นนั้นซ้ำได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาแต่ละปัญหา (อัมพร ม้าคนอง, 2553, น. 42; Center for Mathematics, Science, and Technology, 1998, pp. 11) แนวคิด DAPIC ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เช่น มีการให้พิจารณาว่า โจทย์กำหนดอะไรมาให้ โจทย์ต้องการทราบสิ่งใด ข้อมูลที่กำหนดมาให้เพียงพอต่อการแก้ปัญหาหรือไม่ เป็นต้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC จึงมีความเหมาะสมในการนำมาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำแนวคิด DAPIC มาสอดแทรกอยู่ในขั้นนำความรู้ไปใช้ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ คือ 1). ขั้นนำ 2). ขั้นแสวงหาคำตอบ 3). ขั้นนำความรู้ไปใช้ 4). ขั้นทบทวน โดยในขั้นที่ 3 ขั้นนำความรู้ไปใช้นี้จะนำแนวคิด DAPIC เข้ามาช่วยในการดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งแนวคิด DAPIC มีขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้น Define เป็นการทำความเข้าใจปัญหา ขั้น Assess เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางที่จะใช้ในการแก้ปัญหาก่อนที่จะพัฒนางแผนแก้ปัญหา ขั้น Plan เป็นการวางแผนที่จะใช้ในการแก้ปัญหา ขั้น Implement เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ขั้น Communicate เป็นการนำผลจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้มาสรุป ซึ่งจุดเด่นของแนวคิด DAPIC คือ เป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่น ไม่ซับซ้อน โดยในการแก้ปัญหตามแนวคิด DAPIC ไม่จำเป็นต้องทำตามลำดับ ผู้แก้ปัญหสามารถเริ่มจากขั้นใดก่อนก็ได้ สามารถข้ามขั้นหรือใช้ขั้นนั้นซ้ำได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาแต่ละปัญหา ซึ่งผู้แก้ปัญหที่ประสบความสำเร็จ มักจะแสดงให้เห็นว่าพวกเขาจะใช้วิธีการที่ไม่เป็นเชิงเส้น ถึงแม้ว่านักเรียนบางคนอาจเลือกที่จะแก้ปัญหโดยผ่านขั้นตอนแบบเชิงเส้น แต่นักเรียนผู้แก้ปัญหสามารถพิจารณาตามลักษณะของปัญหาได้ว่าควรเริ่มต้นจากขั้นใด และจะใช้ขั้นใดบ้างในการแก้ปัญหา ด้วยความยืดหยุ่นดังกล่าว กระบวนการแก้ปัญห DAPIC จึงถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา (อัมพร ม้าคนอง, 2553, น. 42; Center for Mathematics, Science, and Technology, 1998, pp. 11)

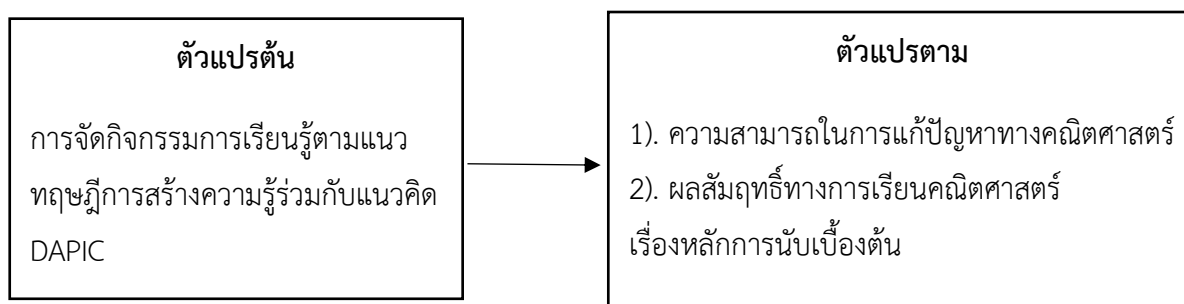
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้และแนวคิด DAPIC พบว่า สามารถช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญพนต์ ทองดี (2565, น. 141) ซึ่งพบว่านักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกระบวนการแก้ปัญห DAPIC และงานวิจัยในต่างประเทศของ Ilyas et al. (2013, pp. 6) ที่ได้ศึกษาผลการสอนเรื่อง พีชคณิต ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ของนักเรียนเกรด 7 ในโรงเรียนรัฐบาล Jamshoro sindh ประเทศปากีสถาน

โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นจึงดำเนินการสอนแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พีชคณิต หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC โดยยึดแนวคิดของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้เป็นหลัก แล้วนำแนวคิด DAPIC ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทดสอบแทรกอยู่ในขั้นนำความรู้ไปใช้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้โดยที่แนวคิด DAPIC เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่บูรณาการกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา วิธีการสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ และวงจรการแก้ปัญหาทางธุรกิจและอุตสาหกรรม ตามแนวคิดของชีวฮาร์ท เพื่อใช้ในหลักสูตรบูรณาการคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (IMaST) โดยศูนย์คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอีสลินอยส์ร่วมกับมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติอเมริกา (Meier, Hovde, & Meier, 1996, pp. 234) กรอบแนวคิดการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนปกติ ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละระดับความสามารถทางวิชาการของนักเรียน โรงเรียนสายธรรมจันทร์ ตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 235 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนปกติ โรงเรียนสายธรรมจันทร์ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมดจำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยนักเรียนทุกห้องเรียนมีผลการเรียนไม่ต่างกัน เนื่องจากทางโรงเรียนได้จัดนักเรียนของแต่ละห้องแบบคละความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น จำนวน 6 แผน ดังนี้

- 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หลักการบวก
- 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักการคูณ
- 3) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยนในแนวเส้นตรงสำหรับ
สิ่งของที่แตกต่างกันทั้งหมด
- 4) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยนในแนวเส้นตรงสำหรับ
สิ่งของที่ไม่แตกต่างกันทั้งหมด
- 5) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การจัดเรียงสิ่งของที่แตกต่างกันทั้งหมด n
สิ่งนำมาจัดครั้งละ r สิ่ง
- 6) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การจัดหมู่สำหรับสิ่งของที่แตกต่างกันทั้งหมด

ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ทั้ง 6 แผน ที่สร้างขึ้นได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.83 และ 0.29 ตามลำดับ

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 6 ข้อ โดยใช้ทดสอบหลังเรียน ซึ่งแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นี้ได้ถูกสร้างขึ้นจำนวน 12 ข้อ และได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยพบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 จากนั้นจึงนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ และนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบที่คัดเลือกมามีจำนวน 6 ข้อ แล้วจึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยใช้สูตรครอนบาค (Cronbach) พบว่า ข้อสอบที่คัดเลือกมาทั้ง 6 ข้อ นั้น มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.58-0.67 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.40-0.48 และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.78 จากนั้นจึงนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ที่ผ่านการคัดเลือกและหาคุณภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยใช้ทดสอบหลังเรียน ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์นี้ได้ถูกสร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อ และได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยพบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC)

มีค่าตั้งแต่ 0.60–1.00 จากนั้นจึงนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสายธรรมจันทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ และนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20–0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบที่คัดเลือกมามีจำนวน 20 ข้อ แล้วนำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วจำนวน 20 ข้อขึ้นไปหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับแบบอิงเกณฑ์ โดยวิธีของ Lovett พบว่า ข้อสอบที่คัดเลือกทั้ง 20 ข้อ นั้น มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.39–0.78 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.33–0.89 และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.80 จากนั้นจึงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ที่ผ่านการคัดเลือกและหาคุณภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การผู้วิจัยนี้ได้ทำการทดลอง โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เป็นเวลา 10 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที และระยะเวลาในการทดสอบแบ่งเป็น ทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น อย่างละ 1 คาบเรียน รวมระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 12 คาบเรียน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ชี้แจงนักเรียนกลุ่มตัวอย่างให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจรายละเอียดของงานวิจัยนี้
2. จัดเตรียมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลา 10 คาบ และผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเอง
4. หลังดำเนินการสอนเสร็จสิ้นแล้วทั้ง 10 คาบเรียน ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน 2 คาบเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น จำนวน 1 คาบเรียน และใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น จำนวน 1 คาบเรียน
5. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น
6. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในแนวปฏิบัติการวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ซึ่งตรวจด้วยเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประยุกต์มาจากเกณฑ์การให้คะแนนของโพลยา แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	μ_0 (ร้อยละ 70)	$\bar{x}$	S	t	p
ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	35	60	42	47.77	10.14	3.368*	.001

* $p < .05$

จากตารางที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 47.77 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 79.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.14 ซึ่งเมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ซึ่งตรวจด้วยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ คือ ตอบถูกต้องให้ข้อละ 1 คะแนน และตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 คำตอบให้ข้อละ 0 คะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที มีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	μ_0 (ร้อยละ 70)	$\bar{x}$	S	t	p
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	35	20	14	16.03	2.706	4.435*	0.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า หลังจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.03 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.706 และเมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ คือ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 47.77 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.62 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เช่นนี้ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการสร้างความรู้ ด้วยตนเองและกระตุ้นให้

นักเรียนทำความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเน้นท่องจำวิธีการคิดคำนวณ เมื่อนักเรียนเข้าใจในเนื้อหาหรือโมโนทัศน์ในทางคณิตศาสตร์แล้ว หากนักเรียนเผชิญกับปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ท้าทายความสามารถยิ่งขึ้น นักเรียนก็จะสามารถต่อยอดความรู้ที่ตนมีเป็นพื้นฐาน มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เสมอและกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอน มีเหตุผล รู้จักวางแผนในการแก้ปัญหา ซึ่งความสามารถเช่นนี้ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในชีวิตประจำวันของนักเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับ Fisher (1987, pp. 2-3) ที่กล่าวว่า ทักษะการแก้ปัญหาคือทักษะพื้นฐานสำหรับการดำเนินชีวิตในแต่ละวันส่งเสริมความสามารถในระดับต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นทักษะที่ส่งผลต่อทักษะอื่น ๆ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสังเกต การออกแบบ การตัดสินใจ การระดมสมอง และเป็นเครื่องมือในการหาคำตอบด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญพนต์ ทองดี (2565, น. 141) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC

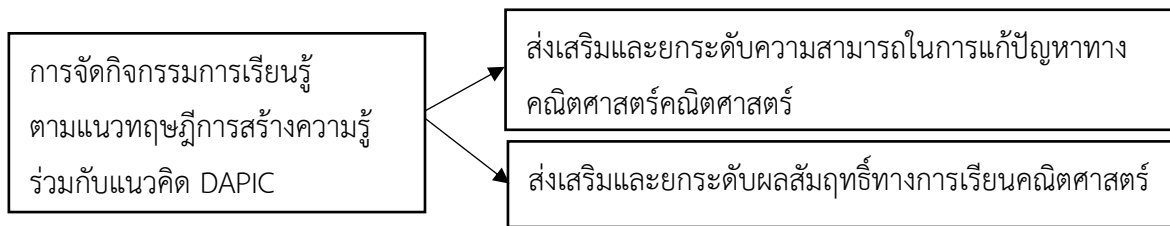
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผล ดังนี้คือ การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูกระตุ้นนักเรียนด้วยการทบทวนความรู้เดิมที่นักเรียนมีอยู่ จากนั้นจึงนำเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นสถานการณ์ในชีวิตประจำวันจึงทำให้นักเรียนเห็นภาพที่ชัดเจน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียน สังเกต ตีความ เชื่อมโยงข้อมูลปัญหาซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญานั้นแล้วนำมาเปรียบเทียบกับความรู้เดิม โดยครูคอยตั้งคำถาม และใช้กิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนได้อธิบายผ่านการพูดหรือเขียน เพื่อเป็นการตรวจสอบถึงความเข้าใจเดิมที่นักเรียนมีอยู่ ซึ่งการเกิดความขัดแย้งทางปัญญานี้เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย และสนใจในเนื้อหาใหม่ที่กำลังจะเรียน จากนั้นนักเรียนจะลดความขัดแย้งทางปัญญาที่เกิดขึ้นของตน ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และกระตุ้นให้นักเรียนทำความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเน้นท่องจำวิธีการคิดคำนวณ หรือเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น. 1) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้มีลักษณะที่เด่นชัด คือเป็นการให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ความสำคัญกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมของผู้เรียน โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ของผู้วิจัยนี้เมื่อนักเรียนสร้างและตรวจสอบความรู้

ใหม่กับเพื่อนร่วมชั้นและครูแล้ว นักเรียนจะนำความรู้ ความเข้าใจนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์หรือคำถามใหม่ โดยอาศัยกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC เข้ามาเป็นตัวช่วยในการแก้ปัญหานั้น ๆ ซึ่งจุดเด่นของแนวคิด DAPIC คือ เป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่น ไม่ซับซ้อน โดยในการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC นักเรียนสามารถเริ่มจากขั้นใดก่อนก็ได้ สามารถข้ามขั้นหรือใช้ขั้นนั้นซ้ำได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาแต่ละปัญหา และกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ในขั้น Assess ซึ่งเป็นขั้นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางที่จะใช้ในการแก้ปัญหาก่อนที่จะพัฒนาวางแผนแก้ปัญหาซึ่งถือว่าเป็นขั้นสำคัญ เนื่องจากบุคคลจะวางแผนแก้ปัญหาได้ดีนั้นย่อมต้องศึกษาเกี่ยวกับแนวทางที่จะใช้ในการแก้ปัญหานั้นให้เสียก่อน เมื่อนักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาย่อมส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เวชฤทธิ์ อังชนะภัทรขจร (2555, น. 112-114) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหาแต่ละครั้งจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดและกระบวนการของการแก้ปัญหา ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์และสร้างความรู้ทางคณิตศาสตร์ใหม่ ๆ ผ่านการแก้ปัญหาซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้และกระบวนการแก้ไขปัญหตามแนวคิด DAPIC สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ จิตภา ลูกเงาะ (2560, น. 81-82) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ วรกมล บุญรักษา (2561, น. 131) พบว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ร่วมกับแนวคิด DAPIC นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส หลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถต่อยอดความรู้ที่ตนมีเป็นพื้นฐานมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ และกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาเป็นขั้นตอน มีเหตุผล รู้จักวางแผนในการแก้ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา จึงทำให้ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เป็นการจัดการการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมของนักเรียนเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ผ่านการใช้คำถามต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิม เป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ ดังนั้น ครูจึงควรตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนก่อนเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ และควรตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ใหม่ที่นักเรียนสร้างขึ้นนั้นด้วย เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และเพื่อความถูกต้องตรงตามสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้

2. กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC นั้นครูควรอธิบายถึงขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ให้กับนักเรียนอย่างชัดเจนก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ โดยครูควรยกตัวอย่างโจทย์ปัญหาอย่างง่ายให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจและคุ้นชินกับกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ก่อนแล้วค่อยลงมือทำแบบฝึกหัด ซึ่งอาจใช้เวลาพอสมควรครูจึงต้องวางแผนในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด

3. กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC นั้นเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่น โดยในการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ไม่จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน โดยผู้แก้ปัญหามีสามารถเริ่มต้นการแก้ปัญหาจากขั้นใดก่อนก็ได้ และสามารถข้ามขั้นตอนหรือใช้ขั้นตอนนั้นซ้ำได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองแก้ปัญหาผ่านกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิด DAPIC ที่หลากหลาย โดยไม่เจาะจงหรือบังคับให้นักเรียนเริ่มต้นขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ขั้นหนึ่งขั้นใดเป็นการเฉพาะเจาะจง

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ในขั้น Communicate ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนนำผลจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้มาสรุป และนำเสนอให้ผู้อื่นได้รับทราบ ซึ่งอาจใช้รูปแบบของการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือการพูดรายงาน ในเรื่อง หลักการนับเบื้องต้น มีโจทย์ที่หลากหลายนักเรียนมักจะสรุปโดยระบุหน่วยของคำตอบไม่ถูกต้อง หรือไม่ระบุหน่วยของคำตอบนั้น ๆ เลย ครูจึงควรกระตุ้นเตือนให้นักเรียนได้ตระหนักและรอบคอบในการสรุปคำตอบให้ครบถ้วนและถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง หลักการนับเบื้องต้น หลังได้รับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็น

เกี่ยวกับเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่นๆ หรือความสามารถในด้านอื่นๆ ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมถึงเทคนิคและรูปแบบวิธีการสอนอื่นๆ ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ในเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น จำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต สถิติและความน่าจะเป็น เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด DAPIC ที่ส่งผลต่อนักเรียนในการพัฒนาความสามารถในด้านอื่นๆ ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เช่น ความสามารถในการให้เหตุผล ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
3. ควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิดหรือเทคนิคอื่น ๆ เช่น SSCS กลวิธี STAR เป็นต้น หรือกระบวนการปัญหา DAPIC ร่วมกับวิธีการสอนอื่น ๆ เช่น การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนที่ใช้คำถามระดับสูง เป็นต้น
4. ควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ โดยการบูรณาการข้ามศาสตร์ เช่น การประยุกต์ใช้กระบวนการปัญหา DAPIC ในเนื้อหาหรือปัญหาในทางเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา ลูกเงาะ. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญพนธ์ ทองดี. (2565). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา DAPIC ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรกมล บุญรักษา. (2561). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับแนวคิด DAPIC ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เวชฤทธิ์ อังกะนัทรขจร. (2555). ครบเครื่องเรื่องความรู้สำหรับครูคณิตศาสตร์: หลักสูตร การสอน และการวิจัย. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. เข้าถึงได้จาก www.niets.or.th
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- อัมพร ม้าคนอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Center for Mathematics, Science, and Technology. (1998). *IMaST At a Glance: Integrated mathematics, science, and technology*. Illinois State University.
- Fisher, R. (1987). *Problem Solving in Primary School*. Great Britain : Basil Blackwell.
- Ilyas, B.M., Rawat,K.J., Bhatti, M.T., & Malik, N.(2013). *Effect of teaching of Algebra through social constructivist approach on 7th graders' learning outcomes in Sindh (Pakistan)*.Online Submission, 6(1), 151-164.
- Meier, S. L., Hovde, R. L., & Meier, R. L. (1996). *Problem solving: Teachers' perceptions, content area, model, and interdisciplinary connection*. School Science and Mathematics, 96(5), 230-237

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของ
ของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่
อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

Public Participation in Epidemic Management of the Coronavirus 2019
of Government Agencies in Thap Yai Sub-district at Rattanakburi District of
Surin Province

พระอภิรมย์ ปิยาวโร (พิศกระโทก)¹, พระครูปริยัติปัญญโสภณ², ผศ.ดร., ผศ.ดร. วรภุรี มุลสิน³

Phra Apirom Piyawaro (Phiskrathok)¹, Pharkhru Phariyatpenyasophon²

worabhuri Moolsin³,

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Email: watsawangphosri@gmail.com

Received : November 7, 2023;

Revised : July 9, 2024;

Accepted : September 16, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ 3) เพื่อเสนอแนะโดยประยุกต์ตามหลักสังคหวัตถุ 4) กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80 กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง 376 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.99)

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า จำแนกตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านการตัดสินใจ ควรจัดให้มีการประชุมให้ประชาชน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการช่วยประชาสัมพันธ์ ด้านการวางแผน ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกัน ด้านการดำเนินงาน หน่วยงานภาครัฐควรชี้แจงในที่ที่เป็นประโยชน์กับประชาชน ด้านการรับผลประโยชน์ ควรให้ความรู้และแนวทางในการดำเนินชีวิตในช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ด้านการประเมินผล ควรมีการติดตามผู้ที่มาจากถิ่นฐานอื่น ไม่ว่าจะเป็นต่างประเทศหรือต่างจังหวัด ควรตรวจคัดกรองให้ดี

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม ; การบริหารจัดการ ; ไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

This article aimed 1) To study the level of public participation in the management of the spread of the Coronavirus 2019 of government agencies in Thap Yai Subdistrict. Rattanakaburi District Surin Province. 2) To compare public participation in the management of the spread of the Coronavirus 2019 by government agencies in Thap Yai Subdistrict. Rattanakaburi District Surin Province. 3) To make recommendations by applying the principle of Sankhahavatthu 4 with public participation in the management of the spread of the Coronavirus 2019 of government agencies in Thap Yai Subdistrict. Rattanakaburi District Surin Province. The research method is a combination of quantitative research and qualitative research. The quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.80 on a sample population of 376 people. Statistics used in data analysis included frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. and one-way analysis of variance (One Way ANOVA) at the statistical significance level used in this research study was equal to 0.05 and qualitative research Using the method of studying documents In-depth interviews with 11 key informants/people. Qualitative data were analyzed using descriptive methods.

The research findings indicate that:

1. To study the level of public participation in the management of the spread of the coronavirus 2019 by government agencies in Thap Yai Subdistrict. Rattanakaburi District Surin Province was found to be overall at a moderate level ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 0.99).

2. Comparison of public participation in the management of the spread of coronavirus in 2019 (COVID-19) by public government agencies in Thab Yai Subdistrict. Rattanakaburi District Surin Province Thailand, was found that, categorized by individual factors such as gender, age, and occupation, there were no significant differences. However, when categorized by education level, significant differences were observed, supporting the research hypothesis.

3. Decision making Community gatherings should be organized for the people. People should participate in helping to publicize it. Planning aspect A mechanism or channel should be created for people to participate in the preparation of prevention plans. Government agencies should coordinate in the matter of volunteers. in patient care. Receiving benefits Should provide knowledge and guidelines for living life during the coronavirus outbreak. The symptoms of infected patients should be monitored. Evaluation aspect People coming from other places should be followed up. Whether it is abroad or other provinces Should be screened well. Problems should be analyzed.

Keywords: participation; management ; coronavirus in 2019

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤติการแพร่ระบาดใหญ่ของโรคอุบัติใหม่ทำให้เกิดการระดมสรรพกำลัง ความรู้ความสามารถ และทรัพยากรในการจัดการกับวิกฤติดังกล่าวด้วยความร่วมแรงร่วมใจจากทุกภาคส่วน ทำให้สามารถก้าวผ่านสถานการณ์วิกฤติมาได้ในทุกระลอกของการระบาด และในท้ายที่สุดการระบาดของโรคโควิด 19 จะกลายเป็น “โรคประจำถิ่น” ซึ่งในขณะนี้หลายประเทศได้เตรียมการเปลี่ยนผ่านสู่โรคประจำถิ่น อาทิเช่น สเปน อินเดีย รัฐแคลิฟอร์เนีย อย่างไรก็ตามต้องเร่งจัดทำแผนและมาตรการเชิงรุกให้ครอบคลุมทุกมิติตามระดับสถานการณ์ทั้งด้านสาธารณสุข ด้านการแพทย์ ด้านกฎหมายและสังคม ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติด้วยการปรับการบริหารจัดการโรคโควิด 19 สู่โรคประจำถิ่น ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ คือการเพิ่มความครอบคลุมในการฉีดวัคซีนให้กับประชาชน ประกอบกับความร่วมมือในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคทั้งระดับบุคคล และองค์กรเป็นอย่างดีอันจะช่วยป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดตลอดจนลดความรุนแรงและการเสียชีวิตจากโรคโควิด 19 (แผนและมาตรการการบริหารจัดการสถานการณ์โรคโควิด 19 สู่โรคประจำถิ่น, 2561) ปัญหาสังคมส่วนที่สอง ประชาชนไม่ยอมเข้าใช้งานโรงพยาบาลสนามโดยหลักเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมของโรงพยาบาลสนามไม่เหมาะสมหรือเหมาะสมกับมาตรฐานการใช้งาน ความเห็นของประชาชนหลายแห่งมองว่า การที่โรงพยาบาลสนามไม่ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว เช่น ไม่มีการใช้ฉากกั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนไม่ยอมเข้าใช้บริการ ขณะเดียวกัน การที่โรงพยาบาลสนามหลายแห่งไม่สามารถควบคุมมาตรฐานได้ ความปลอดภัยได้กลายเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ มีรายงานว่า คนใช้สตรีนในโรงพยาบาลสนามถูกคุกคามทางเพศจากคนใช้ชายโดยการแอบถ่ายจากปัญหาข้างต้น จะพบว่า ปัญหาโดยหลักที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการความเสี่ยงของการแพร่เชื้อในระดับบุคคลที่ไม่มีประสิทธิภาพ 2) ปัญหาการกักตัวและใช้งานโรงพยาบาลสนามที่ไม่มีประสิทธิภาพ และ 3) การบริหารจัดการความตื่นตระหนกอันนำไปสู่การเข้ารับบริการทางการแพทย์โดยไม่จำเป็น เพื่อลดทอนสิ่งที่เกิดขึ้นจากปัญหาเหล่านี้ บทความชิ้นนี้จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ

1. ภาครัฐต้องมีระบบรองรับการกักตัวที่บ้านที่มีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ที่มีความเสี่ยงไม่ออกเดินทางจากสถานที่กักตัวภายในบ้าน เช่น มีระบบจัดหาอาหารเพื่อนำส่ง หรือมีเงินอุดหนุนสำหรับยังชีพระหว่างการกักตัว เนื่องจากผู้ที่ต้องกักตัวบางส่วนอาจมีข้อจำกัดในการดำรงชีวิตประจำวัน บางส่วนอาจมีข้อจำกัดทางรายได้ทำให้ต้องเดินทางออกจากบ้าน เป็นต้น

2. การดำเนินการโรงพยาบาลสนามจะต้องมีมาตรฐานที่ถูกต้อง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ที่ต้องใช้งานโรงพยาบาลสนามเข้ามาใช้บริการ เช่น มีระบบรักษาความปลอดภัยและรับซื้อร่องเรียน มีการควบคุมความแออัดภายในพื้นที่ มีฉากกันรักษาความเป็นส่วนตัว เป็นต้น

3. ภาครัฐลดการเข้าสู่โรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น เพื่อป้องกันความแออัด อันนำไปสู่การเข้าไม่ถึงบริการทางการแพทย์ โดยการสร้างแนวทางปฏิบัติตัวที่ชัดเจน (จัดทำคู่มือ (Guideline) การปฏิบัติตัวเพื่อใช้ประเมินความเสี่ยง/หนัก/เบา) มีการเผยแพร่อย่างทั่วถึง อาจประสานความร่วมมือกับบุคคลที่มีชื่อเสียง (Influencer) เพื่อใช้ลดความตื่นตระหนก

4. ภาครัฐต้องสร้างความเชื่อมั่นด้านการรับมือโรคระบาดให้เกิดขึ้นในประชาชน ปัญหาทางสังคมต่างๆ ที่ขยายตัวขึ้นโดยหลักเป็นผลจากการที่ประชาชนไม่เชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาครัฐ เช่น ประชาชนไม่เชื่อมั่นการควบคุมการแพร่กระจาย ส่งผลให้ประชาชนตื่นตระหนกและเข้ารับการตรวจโรคหรือเข้ารับบริการทางการแพทย์โดยไม่จำเป็น (ซึ่งอาจจำกัดผู้ที่จำเป็นให้เข้าไม่ถึงได้) ประชาชนปกปิดใบหน้าของตน เพราะกลัวว่าภาครัฐจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนต่อสาธารณะในลักษณะของการประจาน ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการกักตัว เพราะไม่รู้ไม่ดำเนินการสนับสนุนการดำรงชีพระหว่างกักตัวรวมไปถึงการที่บุคลากรระดับสูงของภาครัฐติดเชื่อ ก็เป็นอีกเหตุสำคัญของความไม่เชื่อมั่นดังกล่าว

ในส่วนนี้ ภาครัฐจะต้องแสดงความโปร่งใสในการบริหารจัดการโดยปฏิบัติตามการรักษากับผู้ป่วยอย่างเท่าเทียมกัน มีมาตรการรองรับการกักตัวสำหรับสนับสนุนการดำรงชีวิต และสร้างมาตรฐานแก่โรงพยาบาลสนาม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า หากประชาชนติดเชื่อ หรือเกิดความเสี่ยงต้องกักตัว จะได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม (คณะวิจัย TDRI, 2565 : 23)

หลักการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีการเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่ม ผู้นำชุมชน หรือกระทำผ่านองค์กร (organization) ดังนั้นผู้นำชุมชน องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงและชุมชนสามารถผ่านวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้ (ยุพาพร รูปงาม, 2545 : 5)

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแบ่งเบาภาระในวิกฤตการณ์ของสังคมเช่นนี้ก็คือคนในชุมชนของตนเองที่มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้กลับมาใช้ชีวิตโดยปกติและเป็นการกำลังในการพัฒนาชุมชนของตนเองต่อไป โดยได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสงบสุขทุกด้านของประชาชนในชุมชนทั้งส่วนตนและส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในสังคม กล่าวคือพระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์พยายามประพฤติปฏิบัติแต่ความดี ละเว้นความชั่วของตนเองเสียก่อน เมื่อสามารถปฏิบัติได้ตามแล้ว ความสุขก็ย่อมเกิดมีแก่ตนและคนอื่น หลักธรรมจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตแม้ในยามสถานการณ์เป็นปกติ หากสถานการณ์เปลี่ยนทำให้การดำรงชีวิตต้องประสบกับความทุกข์ยังต้องนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้เสียยามมากขึ้น เหมือนต้องใช้จ่ายจำนวนเพิ่มมากขึ้นหรือชนิดและประเภทของยาหลากหลายมากขึ้นกว่าปกติ ในปัจจุบันนี้ทั่วโลกตกอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID19) พุทธปรัชญาเถรวาทจึงมีความจำเป็นที่จะมีบทบาทในสถานการณ์ที่คนทั่วโลกกำลังมีความทุกข์ที่ต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) การนำ

หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาช่วยในการอยู่ร่วมกันของบุคลากรเพื่อให้เกิดการร่วมงาน และประพฤติที่ดีต่อองค์กร และเพื่อนร่วมงาน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นประโยชน์ของคนในชุมชนในการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนะโดยประยุกต์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง : สังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ประการ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตาสังคหธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลกคือหลักการสงเคราะห์หรือเรื่องการสงเคราะห์กันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ การเสียสละ ความยินดีในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไกลเกลี้ยความแตกแยกในหมู่คณะ บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตาสังคหธรรม วิถีสงเคราะห์ หมายถึงวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอันที่ยังไม่เคยรักใคร่นับถือ หรือที่รักใคร่นับถืออยู่แล้วให้สนิทแนบยิ่งขึ้น พุดง่าย ๆ สังคหวัตถุ ก็คือ เทคนิควิธีทำให้คนรัก หรือมนต์ผูกใจคนนั่นเอง

การให้บริการขององค์กรภาครัฐ มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม ให้กับสังคมและผู้ที่มาใช้บริการ ต้องตระหนักเป็นอย่างดีว่าผู้ที่มารับบริการนั้นมีความสำคัญมาก เมื่อมาใช้บริการแล้วต้องมีความประทับใจ หากนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการ ให้บริการ จะได้ทำให้เกิดประสิทธิภาพของงานด้านการให้บริการมากขึ้นและทำให้ผู้ใช้บริการคือ ประชาชนที่มาปรึกษาและรับบริการด้านสุขภาพอนามัย เกิดความประทับใจ พอใจ เพิ่มขึ้น หลักสังคหวัตถุ 4 จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ยึดเหนี่ยวน้ำใจคนให้รักและสามัคคีกันตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้เป็นประโยชน์แก่สังคมเป็นต้น การทำตนให้เป็นประโยชน์คือ ทำตนให้มีคุณค่าใน สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้าง ตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมช่วยเหลือกัน หรือให้ความรู้ แนะนำด้วยน้ำใจไมตรี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การทำทานที่ไม่สูญเปล่า ผู้ให้ สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่ตอบแทน

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับด้านความมีส่วนร่วมของประชาชน

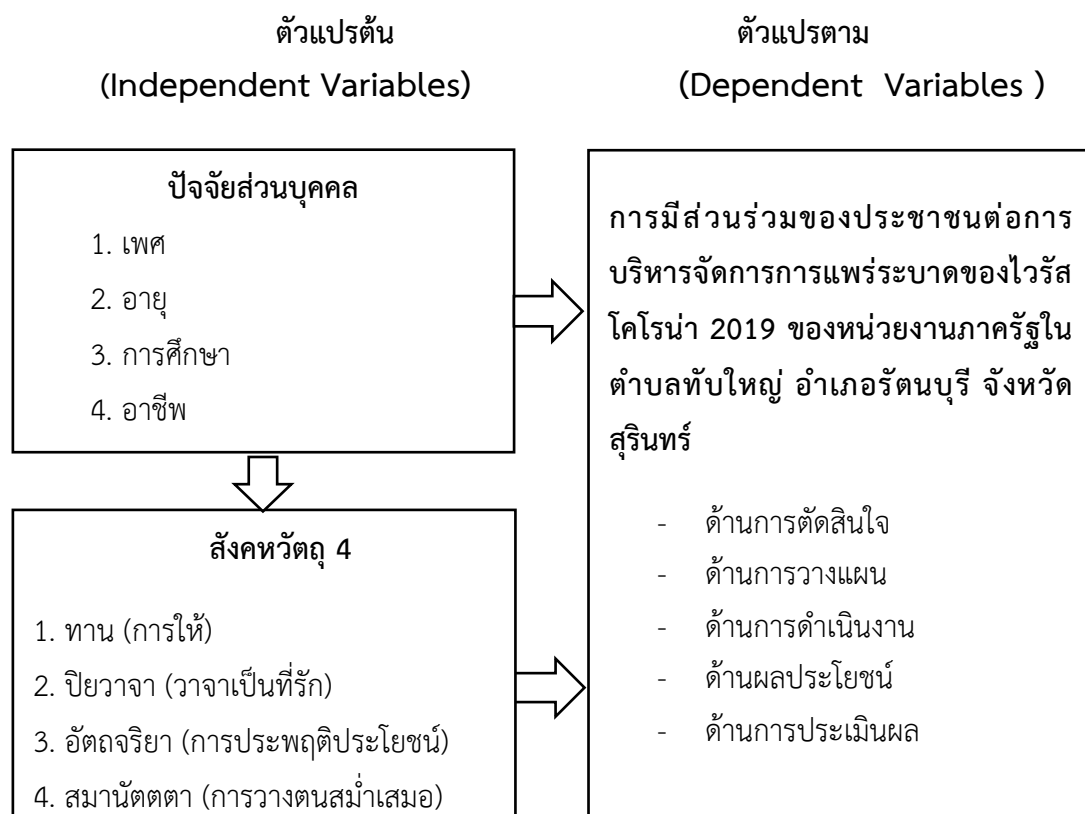
การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชน การมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อ แก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น กระบวนการทำให้ประชาชนมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง และมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังที่ปรารถนาหรือที่ตั้งไว้ทั้งนี้ต้องมีใช้เป็นการกำหนดกรอบแนวความคิดจากบุคคลภายนอก

แนวคิดการบริหารไวรัสโคโรนา 2019

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารจัดการเตียงผู้ติดเชื้อ และผู้รอรับการรักษาไม่เพียงพอ ดังนั้นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อและลดการระบาดในชุมชน การจัดการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในชุมชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง จึงได้มีแนวคิดการจัดตั้งศูนย์พักคอยในชุมชน (Community Isolation Center) หรือมีชื่อเรียกว่าศูนย์แยกกักตัวในชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในเขตตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6,143 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์, 2565).

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มา จากประชากรเขตตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 376 ที่ได้จากสูตรของ (Taro Yamane 1973, P. 1130)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสังฆาธิการ ผู้นำชุมชน ข้าราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ ในเขตตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 11 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
- 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 4) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- 7) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงและนำไปแจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 8) รวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคำถามครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์” โดยแบ่ง ออกเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการดำเนินงาน 4) ด้านการรับผลประโยชน์ และ 5) ด้านการประเมินผล ซึ่งแต่ละตัวเลือกจะมีมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยที่ใช้เป็นเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	ความหมาย	มีความเข้าใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	ความหมาย	มีความเข้าใจอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	ความหมาย	มีความเข้าใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	ความหมาย	มีความเข้าใจอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	ความหมาย	มีความเข้าใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เมื่อพิจารณาทั้ง ในด้านเนื้อหาโครงสร้างของคำถามตลอดจนถึงภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์โดยการใช้ค่า (Item objective congruence index: IOC) ซึ่งข้อคำถามมีความตรงตามเนื้อหา มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.85 – 1.00 ขึ้นไป และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตสุรินทร์ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2 ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3.3 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 376 ชุด โดยแยกเป็นประชากรในแต่ละหมู่บ้าน และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 376 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100% ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3.4 นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดย

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ 1 – 4 พบว่า จำแนกตามเพศ (Sig = 0.877) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐาน จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (Sig = 0.465) ซึ่งยอมรับสมมติฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน (Sig = 0.000) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน (Sig = 0.199) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เพื่อเสนอแนะโดยประยุกต์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า **ด้านการตัดสินใจ** ทาน (การให้) ควรจัดให้มีการประชาคมให้ประชาชน เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) ควรแนะนำแนวทางการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการช่วยประชาสัมพันธ์ สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ประชาชนต้องปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด **ด้านการวางแผน** ทาน (การให้) ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกัน เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หน่วยงานภาครัฐควร หมั่นตรวจเยี่ยมประชาชนในพื้นที่ ให้กำลังใจประชาชน อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หน่วยงานภาครัฐควรมีการประสานงานในเรื่องของอาสาสมัครในการดูแลผู้ป่วย สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ควรมีการรณรงค์ในการสวมหน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ **ด้านการดำเนินงาน** ทาน (การให้) ควรมีการเตรียมความพร้อมและรับรู้ให้กับบุคลากรสายแพทย์ศูนย์อำนวยการแพทย์ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หน่วยงานภาครัฐสิ่งควร ชี้แจงในที่ที่เป็นประโยชน์กับประชาชน อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หน่วยงานภาครัฐควรมีการบริการประชาชน สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) หน่วยงานภาครัฐการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ **ด้านการรับผลประโยชน์** ทาน (การให้) มีการอธิบายรายละเอียดของประโยชน์ของวัคซีนแต่ละชนิดให้ประชาชนได้ทราบ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) ควรให้ความรู้และแนวทางในการดำเนินชีวิตในช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรมีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ในเรื่องการปฏิบัติงาน สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ควรมีการติดตามอาการของผู้ป่วยที่ติดเชื้อ **ด้านการประเมินผล** ทาน (การให้) ควรมีการติดตามผู้ที่มาจากถิ่นฐานอื่น ไม่ว่าจะเป็นต่างประเทศ ตรวจคัดกรองให้ดี อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขในด้านต่าง ๆ สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ควรมีข้อมูลที่จะส่งให้กับหน่วยงานปกครองได้ทราบ

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ ขาดการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างจริงจังในทุกขั้นตอน อีกทั้งยังขาดการสื่อสารและประสานงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา พรหมมณี (2565 : 70) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) : กรณีศึกษาตำบลยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา” ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลจากการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ

บริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ 1 – 4 พบว่า จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเสกสรรค์ อุดจจารี (แก้วทรัพย์) (2556 : 67) วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอดงหลวง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอดงหลวง จังหวัดนครสวรรค์ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนะโดยประยุกต์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ทาน (การให้) ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เสนอความต้องการของชุมชนนำไปบรรจุลงในแผนปฏิบัติการ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) ควรแนะนำแนวทางการดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการช่วยประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดีย สมานัตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ประชาชนต้องปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาลหรือกระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวัชชัย สนธิธมโม (วรรณานวิน) (2561 : 65) วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมือง สระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจ วันทำงานไม่ตรงกัน เสี่ยงประชาสัมพันธ์ ไม่ค่อยได้ยินเสียง บางจุดเสียงตามสาย ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ ไม่ได้รับข่าวสารเท่าที่ควร

ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ทาน (การให้) ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับประชาชน มีการบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกัน เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หน่วยงานภาครัฐควรแนะนำแนวทางป้องกันในเรื่องการดูแลสุขภาพ อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หน่วยงานภาครัฐควรมีการประสานงานในเรื่องของอาสาสมัครหรือลูกจ้างที่ต้องใช้ในแต่ละช่วงเวลาในการดูแลผู้ป่วยร่วมกับประชาชนและบุคลากรทางการแพทย์ มีการวางแผนแบ่งหน้าที่ สมานัตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ควรมีการวางแผนร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐในการรณรงค์ในการสวมหน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ จิตตอสีนา ใจเพียร (2558 : 48) วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการสร้างกลไกหรือช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าการทำเวทีประชาคมเจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้าโดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน

ด้านการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า ทาน (การให้) ควรมีการเตรียมความพร้อมและรับรู้ให้กับบุคลากรสายแพทย์ศูนย์อำนวยการแพทย์ ในการป้องกันตัวเอง เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) หน่วยงานภาครัฐสิ่งควรออกให้กำลังใจ ชี้แจงในที่ประชุมเป็นประโยชน์ มีการลงพื้นที่ประสานงานกับประชาชนติดตามดูแลผู้ที่เปราะบาง เสี่ยง อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) หน่วยงานภาครัฐควรมีการบริการประชาชนโดยมีจุดตรวจ ATK แจกแมส เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ พร้อมยารักษาอาการเบื้องต้นโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สมานัตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) หน่วยงานภาครัฐการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ มีการประชุมประจำเดือนร่วมกับประชาชน ประชาชนร่วมกันปฏิบัติตามหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิ์ธัญ วิจิตร และคณะ (2563 :

106-117) วิจัยเรื่อง “การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมและรับรู้ให้กับกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทุกส่วนแยกเกี่ยวกับการป้องกันตัวเองสำหรับการป้องกันโรคติดเชื้อจากการปฏิบัติงานประจำ

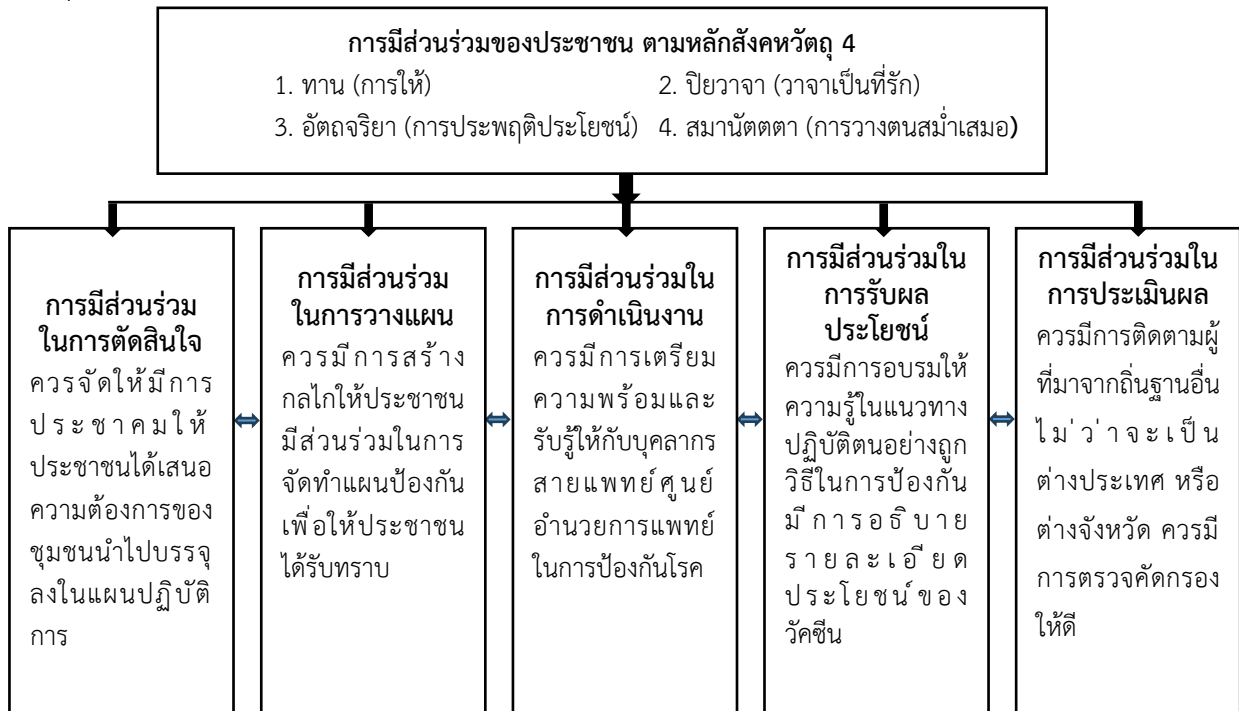
ด้านการรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า ทาน (การให้) ควรมีการอบรมให้ความรู้ในแนวทางปฏิบัติตนอย่างถูกวิธีในการป้องกัน เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) ควรให้ความรู้และแนวทางในการดำเนินชีวิตในช่วงของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา อัถถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรมีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ในเรื่องการปฏิบัติงานในการให้บริการประชาชนอย่างถูกต้อง สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ควรมีการติดตามอาการของผู้ป่วยที่ติดเชื้อ และดูแลผู้ป่วยจนถึงในระยะเวลาที่ผู้ป่วยหายดี ประชาชนควรปฏิบัติตน อย่างถูกต้อง สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ रणนง เกตุดาว และคณะ (2564 : 53-60) วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี - Udon Model COVID-19 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี (Udon Model COVID-19)” มีการบริหารจัดการเฝ้าระวัง คัดกรอง สอบสวน ควบคุม ป้องกันโรคมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุข

ด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ทาน (การให้) ควรมีการติดตามผู้ที่มาจากถิ่นฐานอื่น ไม่ว่าจะ เป็นต่างประเทศ ตรวจคัดกรองให้ดี เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) ควรมีการประเมินผลแผนการที่วางไว้ใน เรื่องของการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสว่าผลเป็นอย่างไร ประชาชนในพื้นที่ที่มีความพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ อัถถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขให้ถูกต้องเมื่อประมวลผลในด้านต่าง ๆ สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) เมื่อประมวลผลแล้วควรมีข้อมูลที่จะส่งให้กับหน่วยงานปกครองได้ทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีติปาตีฮะร์ อีลา และคณะ (2562 : 69) วิจัยเรื่อง “การแก้ปัญหาการรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี” ผลการวิจัยพบว่า องค์การมีการรับมือกับสถานการณ์ในของไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัดองค์การมีการจัดเตรียมสถานที่กักตัวให้กับประชาชนในหมู่บ้านที่ กลับจากต่างประเทศ ต่างจังหวัด โดยตรวจสอบให้แน่ใจว่าสมาชิกปลอดภัยดีคัดกรองหาอาการ ตรวจหาเชื้อ และแยกผู้ติดเชื้อออกไป และให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันของโรคที่กำลังระบาดอยู่

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานภาครัฐในตำบลทับใหญ่ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว อันเป็นเครื่องผูกจิตมิตรไมตรีของชุมชนและองค์กรต่างๆชุมชน ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานราชการ และองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมีเหตุผล เป็นหลักปฏิบัติในการใช้ชีวิตอย่างถูกต้องทั้งต่อตนเองและสังคม โดยสังคหธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลกคือหลักการสงเคราะห์หรือเรื่องการสงเคราะห์กันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ การเสียสละ ความยินดีในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไกล่เกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งประกอบด้วย 1) ทาน (การให้) 2) ปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) 3) อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) 4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

นอกจากนี้ การให้บริการขององค์กรภาครัฐ มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม ให้กับสังคม และผู้ที่มาใช้บริการ ต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่มารับบริการนั้นมีความสำคัญมาก เมื่อมาใช้บริการแล้วต้องมีความประทับใจ หากนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการ ให้บริการ จะได้ทำให้เกิดประสิทธิภาพของงานด้านการให้บริการมากขึ้นและทำให้ผู้ใช้บริการคือ ประชาชนที่มาปรึกษาและรับบริการด้านสุขภาพอนามัย เกิดความประทับใจ พอใจ เพิ่มขึ้น หลักสังคหวัตถุ 4 จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ยึดเหนี่ยวน้ำใจคนให้รักและสามัคคีกันตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้

เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นต้น การทำตนให้เป็นประโยชน์คือ ทำตนให้มีคุณค่าใน สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ด้วย การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม การทำในสิ่ง ที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้าง ตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่นิ่งดูตาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ แบ่งปันเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือกัน หรือให้ความรู้ แนะนำด้วยน้ำใจไมตรี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การทำทานที่ ไม่สูญเปล่าผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานภาครัฐ ควรมีนโยบายหรือแผนงานในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างพระกับประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทางโลกและทางธรรม เพื่อนำมาพัฒนา ชุมชน
- 2) ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน
- 3) หน่วยงานภาครัฐ ควรมีงบประมาณ หรือ กองทุน เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือสนับสนุนประชาชน ในช่วงวิกฤตโรคระบาด

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ควรให้การอบรมส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้กับประชาชน ในเรื่องการป้องกันและการจัดการ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019
- 2) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อีกทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันได้
- 3) ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้และปฏิบัติได้จริง ในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารต่าง ๆ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) หน่วยงานภาครัฐ ควรศึกษาปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการการแพร่ระบาดของไวรัส โคโรนา 2019 เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐในแต่ละพื้นที่
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐต่อการบริหาร จัดการ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อที่จะได้ทราบถึงความแตกต่าง
- 3) ควรศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วม ของประชาชนต่อการบริหารจัดการ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

เอกสารอ้างอิง

- คณะวิจัย TDRI โครงการประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อสังคมและเศรษฐกิจสนับสนุนโดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ(วช.), *ปัญหาสังคมจากการระบาดระลอกที่ 3*, สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565.
จาก :<https://tdri.or.th/2021/05/covid-131>,
- ฐิตติลีนา ใจเพียร. (2558). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยเนชั่น,
แผนและมาตรการการบริหารจัดการสถานการณ์โรคโควิด 19 สู่วิถีประจำถิ่น, (Endemich to COVID-19).
- พระธวัชชัย สุนติธมโม (วรรณนาวัน). (2561). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว”. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พระมหาเสกสรรค์ อคฺคจาริ (แก้วทรัพย์). (2556). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวัด ในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- ภคินัฐ วิขจร และคณะ, (2563). “การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19), ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้”, วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ,
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ในการปฏิรูประบบราชการ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ระนอง เกตุดาว, (2564). “การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙”, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี - Udon Model COVID 19, วารสารวิชาการและสาธารณสุข,
- สิตติปาติยะ อีลา, (2562). “การแก้ปัญหาการรับมือและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙, องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี”, วิทยานิพนธ์บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ,
- องค์การบริหารส่วนตำบลทับใหญ่. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใหญ่ (2565-2568)*. จังหวัดสุรินทร์: องค์การบริหารส่วนตำบลทับใหญ่,
- Yamane, t.(1973). *Statistic : An Introductory Analysis, 3 rd ed.*, Time Printers Sdn. Bnd.Singapore.

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Effects of Active Learning Management to Develop Science Academic Achievement, Critical Thinking Ability and Attitudes Towards Science for 9th Grade Students

ธัญญา ลอยประโคน¹, นพมณี เชื้อวชิรจันทร์², สมศิริ สิงห์ลพ³

Thanittha Loyprakhon¹, Nopmanee Chauvatcharin², Somsiri Singlop³

¹สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มหาวชิราวุธวิทยาลัย

¹ Master of Education Program in Science Teaching , Faculty of Education ,Burapha University

²⁻³ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²⁻³ Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

Email: ¹62910044@go.buu.ac.th, ²nopmanee@go.buu.ac.th, ³somsiri@buu.ac.th

Received : July7, 2024;

Revised : December15, 2024;

Accepted : December30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน 4) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 5) เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental research design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน และการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study academic achievement in science subject of 9th grade students by comparing scores before and after using active learning models, 2) study academic achievement in science subjects of 9th grade students by comparing scores after using active learning models with 70 percent criterion, 3) study the critical thinking ability of 9th grade students by comparing scores before and after using active learning models, 4) study the critical thinking ability of 9th grade students by comparing scores the students' critical thinking ability after using active learning models with 70 percent criterion, 5) study 9th grade students' attitude towards science before and after using active learning models. This research is a quasi-experimental research design. The sample group used in the research was 1 classroom of 9th grade students at Angsilapittayakhom school. The research instruments were; 1) learning management plans using active learning models, 2) science achievement test, 3) critical thinking ability test, 4) attitude towards science test. The data was analyzed by Mean, standard deviation, dependent sample t-test and one sample t-test.

The research results were found as follows;

1) The posttest scores of academic achievement in science subject of 9th grade students after using active learning models were statistically significant higher than the pretest scores at the .05 level. 2) The posttest scores of academic achievement in science subject of 9th grade students after using active learning models were higher than the 70 percent criterion at the .05 level. 3) The posttest scores of critical thinking ability of 9th grade students after using active learning models were statistically significant higher than the pretest scores at the .05 level. 4) The posttest scores of critical thinking ability of 9th grade students after using active learning models were higher than the 70 percent criterion at the .05 level. 5) The attitude towards science of the 9th grade students before using active

learning models were at moderate level, but the attitude towards science of the 9th grade students after using active learning models were at good level.

Keywords: active learning; science academic achievement; critical thinking ability

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ ร่างแม่แบบภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) โดยมีนโยบายและจุดเน้นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย เพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา เพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันภัยคุกคามในชีวิตทุกรูปแบบ โดยปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรม และองค์ความรู้ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และไซเบอร์ อย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในรูปแบบ Active Learning และกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft Power ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้ตามความสนใจผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

และจากการศึกษาข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562-2566 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ยังคงประสบปัญหาใน ส่วนของผลคะแนนการทดสอบยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 50 และมีแนวโน้มที่ลดลง โดยพบว่ามี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในระดับประเทศอยู่ที่ 30.07, 29.89, 31.45, 33.32 และ 30.00 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนเฉลี่ย ดังกล่าวยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2567)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ยังอยู่ในระดับที่ ไม่น่าพึงพอใจ โรงเรียนส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการจำและนำไปสอบจึงทำให้กระบวนการ เหล่านี้ไม่น่าไปสู่การคิด ผู้เรียนไม่ได้สัมผัสกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องจากการสังเกต การตั้ง คำถาม ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ครูให้ความสำคัญกับปริมาณเนื้อหาที่มาก เกินไปและไม่ได้ทำการประเมินผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2567)

PISA เป็นการประเมินความรู้และทักษะของนักเรียนอายุ 15 ปีในด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และ วิทยาศาสตร์ เพื่อสำรวจว่า นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อน คิดอย่างมีวิจารณญาณ และสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพได้ดีเพียงใด ซึ่งสามารถสะท้อนว่า ระบบการศึกษากำลังเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับมือกับความ ท้าทายในชีวิตจริงและความสำเร็จในอนาคตได้ นักเรียนที่มีความสามารถในการออกแบบและประเมิน กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และการแปลความหมายข้อมูลและใช้ประจักษ์พยานในเชิง วิทยาศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ จำเป็นต้องมีความสามารถในการแยกแยะคำถามที่สามารถตอบได้ด้วย การสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ออกจากคำถามประเภทอื่น ๆ ที่ใช้ความรู้ที่แตกต่างกัน ในการ

ประเมินคำถามต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเกี่ยวกับตัวแปรและความสำคัญของผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ ความสามารถนี้ต้องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความรู้ด้านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ รวมถึงการระบุตัวแปรที่เกี่ยวข้องและการประเมินความเหมาะสมของข้อมูลที่ได้รับกับ ข้อมูลที่ได้จากการทดลองจริง นอกจากนี้ ควรตีความและประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาและข้อสรุป ที่ได้จากหลักฐานเบื้องต้นได้ รวมถึงสามารถใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์หรือ สรุปข้อมูล ทั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านข้อมูลและการวิธี นำเสนอข้อมูลที่มักพบทางช่องทางออนไลน์และสื่อต่าง ๆ และผลการประเมิน PISA 2022 ของประเทศไทย พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยลดลง โดยในส่วนด้านวิทยาศาสตร์นั้น มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 17 คะแนน เห็นได้ชัดว่าผลการสอบ PISA มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด และการสืบค้นข้อมูลการตีความ และประเมินผลข้อมูลอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้โดยการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิด แบบ นักวิทยาศาสตร์

เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้เรียน เพราะสิ่งนี้จะ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต การมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ความสนใจในวิทยาศาสตร์ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ความนิยมชมชอบในวิทยาศาสตร์จะส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อ วิทยาศาสตร์ และความรู้สึกที่ดีต่อวิทยาศาสตร์นำไปสู่การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (วรัญญา วิรัสสะ, 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อ วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ขั้นตอน (Hazzan, 2004) ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ขั้นอภิปราย และ 4) ขั้น สรุปผล โดยใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทาง ชีวภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการ เรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียน ก้าวไปสู่สังคมยุคดิจิทัลแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการ เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการ เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย การเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70

5. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การทบทวนวรรณกรรม

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้จากการแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนและเลือกหนทางในการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนคิดระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนตามแนวคิดของฮัสซาน (Hazzan, 2004) ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ขั้นอภิปราย และ 4) ขั้นสรุปผล

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง สิ่งที่เกิดหลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการแสวงหาความรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสังเกตและวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของแอนเดอร์สัน (Bloom's Revised Taxonomy 2001) ซึ่งมี 6 ด้าน 1) จำ 2) เข้าใจ 3) นำไปใช้ 4) วิเคราะห์ 5) ประเมินค่า และ 6) สร้างสรรค์

3. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลจากสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลข้อมูล ตัดสินใจเลือกว่าสิ่งใดควรเชื่อถือหรือควรทำ โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่สมเหตุสมผล มีหลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยการวัดความสามารถในการคิด 5 ด้าน ตามแนวคิดของ ซูลีพร จันทรไทรรัตน์ (2557, น. 46-54) ดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูล 3) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล 4) การตั้งสมมติฐาน 5) การสรุปอ้างอิง

4. เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกต่อวิทยาศาสตร์ ในลักษณะของความชอบไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเป็นผลจากเรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีลักษณะใฝ่เรียนรู้ในวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของฮัสซาน (Hazzan, 2004) เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของดิวอี้ (John Dewey, 1969,

pp. 180-183) ซึ่งมีจุดเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดและเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และอยู่บนพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 4 ขั้น
ดังนี้ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้
ของฮัสซาน
(Hazzan, 2004)
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ
ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปราย
ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปผล

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
 - การจำ
 - เข้าใจ
 - การประยุกต์ใช้
 - การวิเคราะห์
 - การประเมินผล
 - การสร้างสรรค์
2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - การระบุปัญหา
 - การรวบรวมข้อมูล
 - การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
 - การตั้งสมมติฐาน
 - การสรุปอ้างอิง
3. เจตคติต่อวิทยาศาสตร์
 - การแสดงออกหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์
 - ความสนใจในวิทยาศาสตร์
 - ความนิยมชมชอบในวิทยาศาสตร์
 - การเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์
 - ความคิดเห็นทั่วไปต่อวิทยาศาสตร์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design (ไพศาล วรคำ, 2552, หน้า 136) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
G	O ₁	X ₁	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

G	แทน	กลุ่มทดลอง
O ₁	แทน	การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
O ₂	แทน	การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
X ₁	แทน	การสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 240 คน ที่มีผลการเรียนใกล้เคียงกัน และตระหนักรู้ความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 แผน 14 คาบ โดยแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.80-4.96 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน 30 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 แล้ววิเคราะห์คะแนนรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบตามวิธีของ Brennan โดยใช้เกณฑ์ 70% มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.50-0.73 และค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.20-0.67 หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ Lovett มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 แล้ววิเคราะห์คะแนนรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบตามวิธีของ Brennan โดยใช้เกณฑ์ 70% มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.50-0.73 และค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.21-0.73 หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ Lovett มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.75

2.2 แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สร้างตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวก และข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 20 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 นำแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์มาตรวจสอบให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์คะแนนรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน แล้วทำการคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 จึงจะถือว่าใช้ได้ โดยแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ในงานวิจัยนี้ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.42-0.67

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ใช้ระยะเวลาจำนวน 2 คาบ จากนั้นบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชา

วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ 14 คาบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

4. เมื่อดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างครบตามกำหนดแล้ว จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบชุดเดียวกัน ใช้ระยะเวลาจำนวน 2 คาบ

5. นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและ หลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการทดสอบแบบ Dependent t-test (ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบแบบ One Sample t-test (ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการทดสอบแบบ Dependent t-test (ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบแบบ One Sample t-test (ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4)

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระหว่างก่อนเรียน เทียบกับหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระหว่างก่อนเรียนเทียบกับหลังเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	df	T	p (1-tailed)
ก่อนเรียน	30	12.07	2.86	29	38.41*	.000
หลังเรียน	30	22.87	2.53	29		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 12.07$, $S.D. = 2.86$) และหลังเรียน ($\bar{X} = 22.87$, $S.D. = 2.53$) เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (เกณฑ์ 21 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	เกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	Df	t	p (1-tailed)
หลังเรียน	30	21	22.87	2.53	29	4.04*	.000

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 22.87$, $S.D. = 2.53$) เมื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตารางที่ 4 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนเทียบกับหลังเรียน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	Df	t	p (1-tailed)
ก่อนเรียน	30	8.23	1.76	29	21.78*	.000
หลังเรียน	30	14.73	1.51	29		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระหว่างก่อนเรียนเทียบกับหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 7.57$, $S.D. = 2.64$) และหลังเรียนเท่ากับ ($\bar{X} = 13.20$, $S.D. = 2.70$)

เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบ พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ตารางที่ 5 คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (เกณฑ์คะแนน 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	เกณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	df	T	p (1-tailed)
หลังเรียน	30	14	14.73	1.51	29	2.67*	.01

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน ($\bar{X} = 14.73$, $S.D. = 1.51$)

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตารางที่ 6 ผลคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนเทียบกับหลังเรียน

เจตคติต่อวิทยาศาสตร์	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์การประเมิน
	3.41	1.03	ปานกลาง	3.96	0.98	ดี

จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระหว่างก่อนเรียนเทียบกับหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 3.41, S.D. = 1.03) อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.98) อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และทำให้เกิดทักษะในการแก้ไขปัญหา มีกระบวนการคิด และเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้มักเริ่มต้นด้วยปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด เกิดความสงสัยและคิดหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ โดยการลงมือกระทำ สำรวจและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มีการคิดอย่างเป็นระบบ และวางแผนการแก้ไขปัญหา ตลอดจนดำเนินการแก้ไขปัญหา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสะท้อนคิดระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ทำให้เกิดการคิดและสังเคราะห์ข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิทวัส ดวงภูมิเมศ (2560, น. 1-14) นอกจากนี้การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จะสามารถทำให้ผู้เรียนเก็บความทรงจำได้ในระยะยาว เนื่องจากผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นทั้งผู้พูด ผู้ฟัง ผู้อ่าน ผู้เขียน และเกิดการตั้งคำถาม และการอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ในเชิงรับนี้จะสอดคล้องกับการทำงานของสมองในส่วนของความจำระยะยาว โดยผู้เรียนสามารถเก็บความจำจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกับผู้สอน และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการสร้างความจำระยะยาว และยังสอดคล้องกับทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ของ เอดการ์ เดล (Edgar Dale, 1969) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบการอ่านหรือท่องจำผู้เรียนจะจำได้เพียง 10% เท่านั้น และหากมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง และมีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นถึง 90% จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้

เชิงรุกในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ขั้นอภิปราย และ 4) ขั้นสรุปผล และได้นำวิธีการสอนที่เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในหลายรูปแบบวิธีการสอน แทรกในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมตามบริบทเนื้อหา และเอื้อต่อการสร้างสถานการณ์ปัญหา อันนำไปสู่การเรียนรู้ปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7E, การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน, การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐาน, การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา และการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เชิงรุก ร่วมกับการสร้างสถานการณ์ปัญหา โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกระตุ้นความสนใจผู้เรียน หรือสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อค้นคว้าหาคำตอบ โดยในขั้นตอนนี้ยังเป็นการสำรวจความรู้เดิมของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีองค์ความรู้เดิมมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ผู้สอนสามารถทราบระดับความสามารถของผู้เรียน และเลือกวิธีการกระตุ้นความสนใจ หรือวิธีการสร้างสถานการณ์นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับระดับความรู้ในเบื้องต้นของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ดุษฎี เจริญสุข (2561) ที่กล่าวว่า "ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation) ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้เดิม คำถามอาจจะเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพสังคมท้องถิ่น หรือประเด็นข้อค้นพบทางวิทยาศาสตร์ การนำวิทยาศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวัน และผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปยังประสบการณ์ที่ตนมี ทำให้ผู้สอนได้ทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานเป็นอย่างไร ผู้สอนควรเติมเต็มส่วนใดให้กับผู้เรียน และผู้สอนยังสามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน"

2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนเลือกใช้เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7E) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา และการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เชิงรุก ร่วมกับการสร้างสถานการณ์ปัญหา โดยในขั้นนี้ บทบาทของผู้เรียนจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และร่วมกันระดมความคิด วางแผนการแก้ไขปัญหามาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญห ซึ่งสอดคล้องกับ สาริญา และสม (2560) ที่กล่าวว่า "นักเรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย"

3) ขั้นอภิปราย เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และนำเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อธิบายและแสดงความรู้ความเข้าใจของตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยผู้สอนจะคอยรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน และทำการสังเกตการณ์นำเสนอความคิดเห็นของนักเรียน และป้อนคำถามย้อนกลับเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ผู้เรียนเสนอความคิดรวบยอดที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ อธิบายและแสดงความรู้ความเข้าใจของตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้

4) ขั้นสรุปผล เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ และการสะท้อนคิดเกี่ยวกับปัญหาในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติกิจกรรม มีการเสนอแนะ หรือถามตอบเกี่ยวกับข้อคำถามประเด็นที่

สงสัยใคร่รู้ และประเมินตนเองจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมนั้น ๆ โดยครูผู้สอนจะมีส่วนช่วยสรุปผลการเรียนรู้เพิ่มเติม และเติมเต็มการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด และสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ทำให้เกิดความคิดรวบยอด และ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์และการค้นคว้า ข้อมูลจากสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลอง หรือเกมทางวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่ความเข้าใจใน วิทยาศาสตร์ สามารถเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการท่องจำเนื้อหา ทำให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนสามารถนำความรู้เดิมประกอบกับประสบการณ์และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ และสามารถสรุปผล การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก และชี้แนะแนวทางในการตอบคำถาม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดารัตน์ เกียรติเจริญพันธ์ (2560, น. 224-234) ได้ศึกษานิเทศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์วิชาชีววิทยา เรื่องความหลากหลาย ทางชีวภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

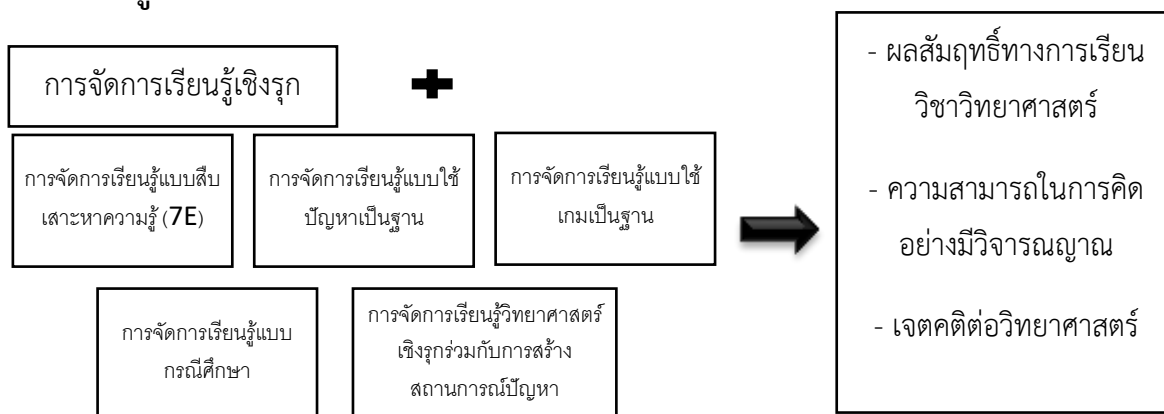
2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 และ ข้อที่ 4 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปสู่ การหาหนทางในการแก้ไขปัญหา กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขั้นสูง ด้วยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ซึ่งการคิดขั้นสูงนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติพร จันทร์ไตรรัตน์ (2557, น. 46-54) ได้ศึกษา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาเคมี โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรมนัส วงศ์ไทย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เป็นตัวกระตุ้นให้ นักเรียนอยากเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหาได้ด้วย ตนเอง

3. เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับ ปานกลาง หลังได้รับสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในเกณฑ์ระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกิจกรรมที่มีการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม การ อภิปราย และการสะท้อนคิดเกี่ยวกับมุมมองและความคิดเห็นของแต่ละคนแต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นการสร้าง แรงจูงใจในเชิงบวกให้ความรู้สึกต่อผู้เรียนที่มีต่อวิทยาศาสตร์เป็นความรู้สึกผ่อนคลายไม่ตึงเครียด เพราะผู้เรียนจะรู้สึกว่าเป็นการทำงานแบบเป็นกลุ่ม การช่วยกันคิดและช่วยกันหาทางแก้ปัญหา การมีส่วน

ร่วมในการเรียนรู้ช่วยลดความกดดัน และเพิ่มความท้าทาย สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เป็นไปด้วยความสนุกสนาน ส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรย์รักษ์ กุลพ่วง, นพมณี เชื้อวชิรินทร์ และเชษฐ สิริสวัสดิ์ (2559, น. 265-275) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่องยีนและโครโมโซม หลังได้รับการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้นร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลากหลายรูปแบบสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความทรงจำระยะยาวได้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ฝึกการคิดแก้ไขปัญหา และแก้ไขสถานการณ์ ทำให้เกิดความคิดรวบยอด การสะท้อนคิด และสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ ในส่วนของคะแนนด้านพุทธิพิสัย ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยในส่วนของด้านนำไปใช้สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้เปิดโอกาสให้

ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถออกแบบวิธีการคิดแก้ไขปัญหาจากการนำประสบการณ์ที่พบเจอในชีวิตประจำวันของผู้เรียนมาประยุกต์ใช้และออกแบบวิธีแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง เห็นได้ชัดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อต่อยอดความคิด นำไปสู่หนทางในการแก้ไขปัญหาและยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถเก็บความทรงจำได้ในระยะยาวได้ ดังนั้นครูสามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ไปปรับใช้กับนักเรียน ที่ไม่ชอบเรียนจากการท่องจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ชอบเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่พบเจอ ประสบการณ์เดิมและการต่อยอดองค์ความรู้ใหม่จากการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความทรงจำระยะยาวได้

1.2 จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน ในด้านของการรวบรวมข้อมูล การระบุปัญหา และการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นข้อมูล และมีวิจารณญาณในการหาแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถระบุปัญหาและหาวิธีแก้ไขปัญหามาได้โดยใช้ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความชอบในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ หากมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้ม ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิดอย่างนักวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และช่างสังเกต สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นผลดีต่อการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ฝึกการเป็นนักคิดและมีจิตวิทยาศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในส่วนของ คะแนนด้านพุทธิพิสัย ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้เรียนยังมีทักษะด้านการประเมินค่า และการสร้างสรรค์ค่อนข้าง ต่ำ การวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ ผลงาน แสดงศักยภาพด้านการประเมินค่า เพิ่มเวลาในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ระดมความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา และการอภิปรายผลให้มากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในครั้งถัดไปควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ พัฒนาความเชื่อมั่นและการกล้าแสดงออกในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.2 ในส่วนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนมากยังมีพื้นฐาน เกี่ยวกับทักษะการตั้งสมมติฐาน และการสรุปอ้างอิงจากหลักฐานหรือแหล่งข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม ข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบวิธีการแก้ปัญหายู่ในระดับปานกลาง ควรจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการใช้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาแก้ไขปัญหา เพื่อช่วยแก้ปัญหการตั้งสมมติฐานการทดลอง และ การสรุปอ้างอิงของผู้เรียนให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถตั้งสมมติฐานการทดลองได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- จรรยาธิษั กุลพ่วง. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 18(3), 265-275.
- ชูลิพร จันทรไตรรัตน์. (2557). การศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารศึกษาศาสตร์, 8(4), ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 8(4), หน้า46-54.
- ดุขฎิ เจริญสุข. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7) ที่มีต่อการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐). (2565). สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/pdf>.
- ไพศาล วรคำ. (2552). วิจัยทางการศึกษา. ภาพลัทธิ: ประสานการพิมพ์. หน้า136.
- วิทวัส ดวงภูมเมศ. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(2), หน้า1-14.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2567). การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย เป็น ACTIVE LEARNING มากแค่ไหน?. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567. จาก <https://lsed.tu.ac.th/published-message-content-50>
- สาริญา และสม. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567. จาก http://newonetestresult.or.th/Announcementweb/PDF/SummaryONET6_2561.pdf
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566, 1 ธันวาคม 2566). PISA THAILAND กรอบการประเมินด้านวิทยาศาสตร์. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567. จาก https://pisathailand.ipst.ac.th/about-pisa/science_competency_framework/
- สุดารัตน์ เกียรติจรูญพันธ์. (2560). การศึกษามโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 224-234.
- อรมนัส วงศ์ไทย. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R., (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives: Complete Edition*. New York: Longman.
- Edgar Dale. (1969). *Audiovisual methods in teaching* (3rd). New york: Dryden Press.
- John Dewey. (1969). Philosophy, Education, and Reflective Thinking. *In Thomas O. Buford Toward a Philosophy of Education*. , pp. 180-183.
- Hazzan, O., Lapidot., and ragonis, N., (2004). *Guide to teaching computer science: an Activity-Based Approach*. New York Springer.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์
Application of Buddhism to Strengthen Participation in Community
Development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization
Administration, Tha-Tum District, Surin Province

พรรณนัท ขันโฬาร¹, พระปลัดสุระ ญาณธโร², พระครูปริยัติปัญญาโสภณ³, โชติวัฒน์ ไชยวรรณ⁴

Hatsanan Khanolarn¹ Phrapalad Sura Yanatharo²

Phrakrupariyatpanyasophon³, Chotiawat Chaiwat⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya Surin Campus

¹Email: 0304senry@gmail.com

Received : November 6, 2023;

Revised : June 17, 2024;

Accepted : August 10, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.817 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในพื้นที่เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม จำนวน 392 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที และด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน นำเสนอเป็นความเรียงเพื่อสนับสนุนข้อสรุปเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.66 S.D. = 0.69) ส่วนระดับความคิดเห็นต่อหลักอิทธิบาท 4 ที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม พบว่า ประชากรที่มีเพศ การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน อายุ อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูมได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชน มีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน ที่ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นให้บริการแก่ประชาชน มีการพัฒนาชุมชนสู่ตำบลที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักพุทธธรรม; การมีส่วนร่วม; การพัฒนาชุมชน

Abstract

This article has the following objectives: 1) To study the level of participation in Community Development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization, Tha-Tum District, Surin Province. 2) To compare community participation in Community Development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization, Tha-Tum District, Surin Province, categorized by personal factors. 3) To guidelines application of Buddhaddhamma to strengthen participation in community development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization, Tha-Tum District, Surin Province.

The research in this study was conducted using a mixed-method approach, including surveys with a confidence level of 0.817 among the sample group, which consisted of 392 residents in area of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization. Statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test were used in addition, in-depth interviews with 10 key informants were conducted to provide qualitative data.

The research findings were as follow ;

1. The level of participation in community development of Tha Tum Subdistrict Administrative Organization Overall, it was at a high level ($\bar{X}$ = 3.66 S.D. = 0.69), as for the level of opinion on the four Iddhipada principles, that were applied to strengthen community development, overall it is at a high level.

2. The results of the Comparison opinions to participation in community development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization, Tha-Tum District, Surin Province. Classified by personal factors, it was found that people with different genders and educations had different opinions. therefore rejected the set hypothesis. As for different ages, occupations, and incomes, there were different opinions. Therefore, accept the hypothesis. It was statistically significant at the 0.05 level.

3. The guidelines application of Buddhaddhamma to strengthen participation in community development of Tha-Tum Subdistrict Administrative Organization, Tha-Tum

District, Surin Province, found that; The sub-district administrative organization has provided opportunities for the public to participate in meetings and present the community's needs and development issues. The application of the four Iddhipada principles, influence has to successful community development, creating a ladder of success. The organization is dedicated to serving the people and fostering sustainable community development at the sub-district level.

Keywords: Application; Buddhadhamma; Participation; Community Development.

บทนำ

การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่มุ่งเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยการให้ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน เพื่อให้เกิดความเจริญในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมขึ้น จากสภาพในปัจจุบันของสังคมไทยปัญหาที่ชุมชนในชนบทประสบอยู่ทั่ว ๆ ไปก็คือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนประสบกับความยากจนมีความเป็นอยู่แร้นแค้น เนื่องจากการขาดแคลนความรู้ในการผลิตสมัยใหม่วิธีการผลิตยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ รวมทั้งขาดแคลนเงินทุนขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิต ชาวนามักจะขายผลผลิตของตนเองให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาต่ำและช่องทางในการประกอบอาชีพอื่น มีจำกัดหลังจากทำนาแล้วชาวนาส่วนใหญ่จะว่างงาน การนำเอางานพัฒนาชุมชนมาใช้จะทำให้เศรษฐกิจของชาวชนบทดีขึ้น คือ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น นำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ช่วยแก้ปัญหาการว่างงานส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน ทำให้ประชาชนมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีขึ้นและประเทศชาติมีความมั่นคงขึ้นงานทางด้านการพัฒนาชุมชนเป็นงานที่สำคัญเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านสังคมและมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยให้ข้าราชการปัญญาราชของชาติและผู้นำท้องถิ่นลงไปทำงานในชุมชนเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างประชาชนที่อยู่ในชนบทและประชาชนที่อยู่ในชุมชนเมือง จึงนับว่างานพัฒนาชุมชนจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันความสามัคคีต่อกันระหว่างคนในชาติทำให้ประชาชนในชนบทเกิดความรักในถิ่นฐานของตนเองการพัฒนาชุมชนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความมั่นคงความรักความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติของสังคมไทย

งานการพัฒนาชุมชนนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ ซึ่งก็จะพัฒนาด้านอื่น ๆ ไปพร้อมกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะทุกภาคส่วนการพัฒนาจะมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมาก กล่าวคือหากให้การพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวโดยละทิ้งหรือไม่ให้ความสำคัญแก่ด้านอื่นอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ด้านที่ได้รับการพัฒนานั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะมีด้านที่ไม่ได้รับการพัฒนาจะกลายเป็นปัญหาที่แฝงอยู่ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาทั้งคนและวัตถุไปพร้อม ๆ กันจากสภาพที่แตกต่างกันย่อมมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของชุมชนเป็นอย่างมากและ ยิ่งชุมชนที่กำลังพัฒนาจะต้องประสบปัญหาอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณูปโภคสาธารณูปการ และประสบกับปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ขาดการ

ประสานงานหรือการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการปัญหาการจัดสรรงบประมาณ ความรู้ความสามารถของผู้นำชุมชน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้สร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแบบมีส่วนร่วม ร่วมกันคิด ร่วมกันสร้าง ร่วมกันพัฒนา ให้ชุมชนเป็นชุมชนที่มีแต่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้วางกรอบในการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

1. หลักอิทธิบาท 4
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
3. แนวคิด ทฤษฎีชุมชนเข้มแข็ง
4. แนวคิดสภาพของชุมชนเข้มแข็ง
5. ทฤษฎีการพึ่งพาตนเอง
6. แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม
7. ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
 - 8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักอิทธิบาท 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ปัจจัยด้านส่วนบุคคล

- ๑) เพศ
- ๒) อายุ
- ๓) ระดับการศึกษา
- ๔) อาชีพ
- ๕) รายได้

หลักอิทธิบาท 4 ประการ

๑. ฉันทะ ความพอใจ
๒. วิริยะ ความเพียร
๓. จิตตะ ความเอาใจใส่
๔. วิมังสา ไตร่ตรอง ตรวจสอบงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Survey Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กับผู้ใช้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีทั้งหมด 22 หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากร จำนวน 19,015 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 คน จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane ในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 95 % และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ มีรายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

(N=392)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.66	0.83	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.72	0.82	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.67	0.84	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.61	0.84	มาก
รวม	3.66	0.69	มาก

จากตาราง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$ S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.72$ S.D. = 0.82) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.67$ S.D. = 0.84) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.66$ S.D. = 0.83) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.61$ S.D. = 0.84) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจ 2) วิริยะ ความเพียร 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ 4) วิมังสา ไตร่ตรอง ตรวจสอบงาน ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

(N=392)

หลักอิทธิบาท 4	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ฉันทะ ความพอใจ	3.58	0.78	มาก
2. วิริยะ ความเพียร	3.63	0.77	มาก
3. จิตตะ ความเอาใจใส่	3.67	0.86	มาก
4. วิมังสา ไตร่ตรอง ตรวจสอบงาน	3.59	0.91	มาก
รวม	3.62	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62 S.D. = 0.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ ($\bar{X}$ = 3.67 S.D. = 0.86) รองลงมา คือ ด้านวิริยะ ความเพียร ($\bar{X}$ = 3.63 S.D. = 0.77) ด้านวิมังสา ไตร่ตรอง ตรวจสอบงาน ($\bar{X}$ = 3.59 S.D. = 0.91) และด้านฉันทะ ความพอใจ ($\bar{X}$ = 3.58 S.D. = 0.78) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นไปตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมพงษ์ อยู่โต (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานครพบว่าโดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายได้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกชัย ตรีทศ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี”

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยฤทธิ์ เบญญาภาจ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการพัฒนาตำบลบางตาตุ่ม อำเภอนองจิกจังหวัดปัตตานี”

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุ่ม อำเภอนองจิก จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการ วิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ทรงกรด ไกรกังวาร (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าตุ่ม อำเภอนองจิก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพงศ์ บุญญานวัตร (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร”

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าตุ่ม อำเภอนองจิก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่ารายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมพงษ์ อยู่โต (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร”

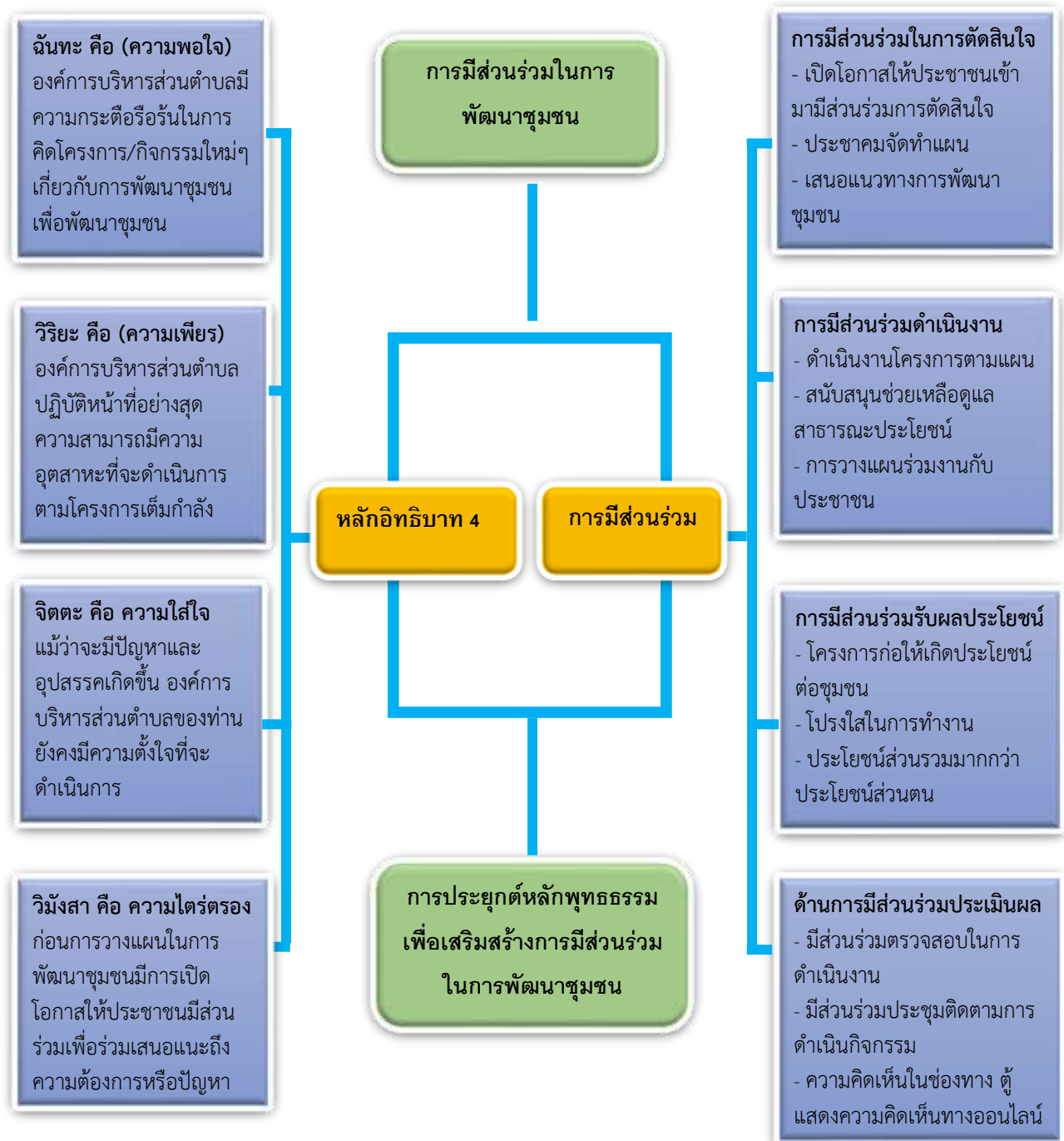
แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุ่ม อำเภอนองจิก จังหวัดสุรินทร์

การประยุกต์หลักพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุ่ม อำเภอนองจิก จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุ่ม ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลมีความโปร่งใส มีความ รับผิดชอบบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดอย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ประชาชน ในท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกับการบริหารส่วนตำบล โดยการกำกับดูแล และสนับสนุน การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่ความ เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ ผลประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทำให้ผู้วิจัยมีความ สนใจที่จะศึกษาถึงความตระหนักและการมองเห็นความสำคัญในการที่ผู้บริหารบุคลากรและประชาชนใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนำมาปรับใช้ เพื่อนำไปสู่การเป็นราชการยุคใหม่หรือไม่ อย่างไร โดยนำหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตุ่ม มาพิจารณาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดข้อสงสัยดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ ให้เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนมากยอมรับนับถือมีหลักธรรมที่ ครอบคลุมและเหมาะสม สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน คือ หลักอิทธิบาท 4 เป็น หลักธรรมสำหรับการใช้ชีวิตที่ทำให้ประสบความสำเร็จเป็นบันไดแห่งความสุขและความสำเร็จคนเราเมื่อมี ความรักความพอใจอันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอการทำงานย่อมมีประสิทธิภาพและ คนทำงานก็ย่อมมีความสุข

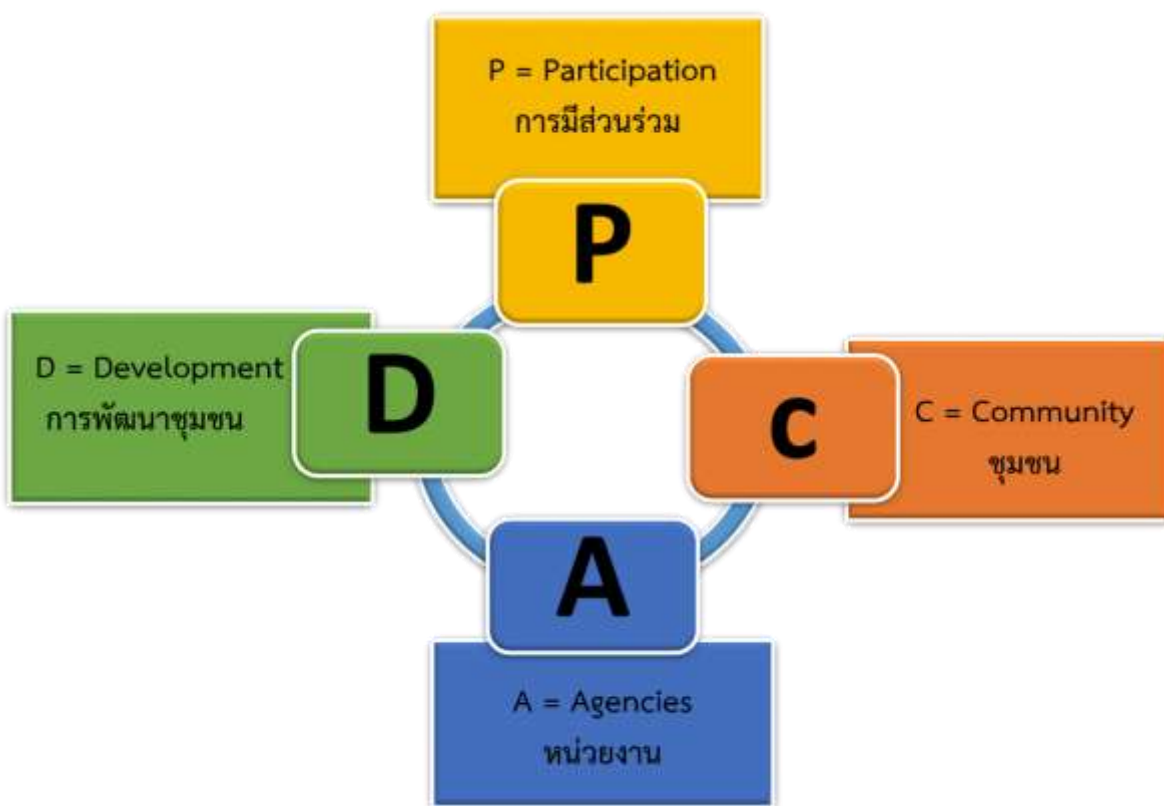
องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภوتاตูม จังหวัดสุรินทร์” จากการสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และ ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้จากการวิจัย ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นการพัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชน นอกจากนั้นยังได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน โดยมีการนำหลักอิทธิบาท 4 คือ หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ด้านวิริยะ (ความพากเพียร) ด้านจิตตะ (ความคิด หรือความใส่ใจ) และด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) มาบูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ PCAD : MODEL ดังแผนภาพ

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยได้ PCAD : MODEL

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย : วรรณันท์ ชันโฬาร

จากแผนภาพที่ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น PCAD โมเดล สามารถอธิบายได้ดังนี้

P = Participation การมีส่วนร่วม ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานพร้อมกับคนในชุมชน มีความเสียสละ มีการบริหารจัดการชุมชนที่ดี มีการประชุมขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนางาน องค์การบริหารส่วนตำบลมีความกระตือรือร้นในการคิดโครงการ/กิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน มีความรัก ความยินดีพอใจ ชอบใจในงานที่ทำมีความขยัน มีความมานะพยายาม พากเพียร อุตสาหะ ไม่ย่อท้อ เอาธุระ บากบั่น ไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบากมีความเข้มแข็งอดทนในการประกอบกิจการงาน แม้ว่าจะมีปัญหาและอุปสรรคใหม่ๆ เกิดขึ้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังคงมีความตั้งใจที่จะดำเนินงานต่างๆ มีความมุ่งมั่นให้บริการแก่ประชาชน ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาสู่ตำบลที่ยั่งยืน

C = Community ชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณี ประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การสืบทอด ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นในด้านต่างๆ การทำนุ บำรุง ศาสนา เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาชุมชน เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรม ด้านจิตใจของคนในชุมชน การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาต่อยอดสร้างมูลค่า ประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เกิดรายได้ในชุมชน มีแหล่งผลิตอาหาร และมีตลาดชุมชนการประกาศเจตนารมณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม การฟื้นฟู การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

A = Agencies หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนและการสนับสนุนงบประมาณให้กับชุมชนช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการพัฒนา

D = Development การพัฒนาชุมชน ได้แก่ การพัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน ซึ่งมีการนำเอาต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน โดยมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้หรือช่วยตนเองได้ในการคิดการตัดสินใจ และการดำเนินงานแก้ไขปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของคนในชุมชน การพัฒนาเป็นกระบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริม สนับสนุนให้คนในชุมชนเป็นทั้งผู้รับและผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่กับเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบผสมผสานซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญกับการประเมินตนเองและการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานและหาวิธีการแก้ไขปัญหา รวมทั้งควรนำผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา นำมาใช้เพื่อปรับปรุงการทำงานและการบริหารโครงการในปีถัดไป การตรวจตราที่ดีก็ยิ่งเพิ่มความถูกต้องยิ่งขึ้นก่อนดำเนินการในลำดับต่อไป

3) ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาพรวมหรือการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ความสนิทสนมและง่ายต่อการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ต่อไป

4) เสริมสร้างเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จำเป็นต้องอาศัยหลักคุณธรรมในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะความสามัคคี ซึ่งจะทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

1) จัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม

2) ภาครัฐ ภาคเอกชน ในพื้นที่รับผิดชอบ ควรกำกับ ติดตามและประเมินผล การให้ความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆที่จัดขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนเกิดองค์ความรู้และสามารถพึ่งตนเองได้

3) องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารทุกระดับต้องใส่ใจในการประเมินตนเองใคร่ครวญหา เหตุผลที่แท้จริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงาน มีการนำผลสรุปการดำเนินโครงการ กิจกรรม มาปรับปรุงพัฒนาและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

4) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรพัฒนาฐานความรู้ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และระบบทุนนิยม การบริหารจัดการในองค์กรจึงก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ที่เน้นเทคนิคการบริหารจัดการและการ ใช้ ICT (เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร) เข้ามาช่วยเสริมที่นับวันมีแต่จะเพิ่มความจำเป็นและความ ต้องการให้นำมาใช้ในการบริหารงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัย ครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้างการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกกระบวนการ เพื่อให้ ประชาชน มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย

- 2) ควบคู่การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
- 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างก่อนการพัฒนาและหลังจากได้รับการพัฒนา
- 4) ควบคู่การศึกษาการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร
- 5) เสริมสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2537). *รายงานการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมกับศักยภาพชุมชน*. มูลนิธิหมู่บ้านสถาบันพัฒนาชนบท.
- ชัยฤทธิ์ เบญญาภาจ. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลตาว่า อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี*. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- จิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2532). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบลหมู่บ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. หน่วยที่ 8. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณัฐรุจ ทรัพย์อุปถัมภ์. (2558). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2552). *การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ดิเรก ก้อนกลีบ และวิชล มนัสเอื้อศิริ. (2530). *การพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงกรด ไกรกังวาร. (2550). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. นครปฐม: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2544). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. ขอนแก่น: คลังวิทยา.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2536). *สังคมเข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตร.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพมหานคร: 598 ปริ้นท์.

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ บรรลุลศิลป์. (2531). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานของจังหวัดอุบลราชธานี*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเวศ วะสี. (2546). *ความจริงของความจริง*. กรุงเทพมหานคร: คณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัช. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรัชญา เวสารัช. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรพิไล เลิศวิชา. *วัฒนธรรมไทยกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร*. *รายงานวิจัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร*. *รายงานวิจัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุกชัย ตรีเทศ. (2547). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี*. *ภาคินพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ*. (ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา).
- เสริมพงษ์ อยู่โต. (2558). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร*. *ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เสริมพงษ์ อยู่โต. (2551). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร*. *ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

**ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับ
เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และความสามารถในการอ่านวิชาชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**
**The Effects of Inquiry Method 7E Learning Cycle with SQ4R
Reading Technique for Developing Biology Learning Achievement
and Ability to Read of 12 Grade Students**

หัตถยา หนูดา¹, เชษฐ ศิริสวัสดิ์², สมศิริ สิงห์ลพ³

Hattaya Nudat¹, Chade Sirisawat² and Somsiri Singlop³

สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา¹,

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา²⁻³

Master of Education Program in Science Teaching¹, Faculty of Education, Burapha University¹,

Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University²⁻³,

Email: Hattaya_Nudat@hotmail.com¹, Email: chade@go.buu.ac.th², Email: Somsiri@go.buu.ac.th³

Received : July5, 2024;

Revised : July22, 2024;

Accepted : January8, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ระบบนิเวศและประชากร ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ก่อนเรียนและหลังเรียน และหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนศรีราชา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา และแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1) คะแนนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ระบบนิเวศและประชากร ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความสามารถในการอ่านวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E); เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา; ความสามารถในการอ่าน

Abstract

The purposes of this research were to study the biology learning achievement and reading abilities of grade 12 students on the topic of ecosystem and population by using the inquiry method 7E learning cycle with the SQ4R reading technique before and after learning, and in comparison to a 70 percent criterion. The sample consisted of 43 grade 12 students from the science and mathematics program at Sriracha School during the first semester of the academic year 2024, obtained using the cluster random sampling technique. The research instruments used for the study included the learning management plan of the inquiry method 7E learning cycle with the SQ4R reading technique, a biology achievement test, and a biology reading abilities test. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, dependent samples t-test, and one sample t-test.

The findings were summarized as follows:

1) The biology scores of grade 12 students who received the inquiry method 7E learning cycle with the SQ4R reading technique on the topic of ecosystem and population were higher after learning than before learning, and the after-learning scores were higher than the 70 percent criterion at a statistical significance level of .05.

2) The biology reading abilities of grade 12 students who received the inquiry method 7E learning cycle with the SQ4R reading technique on the topic of ecosystem and population were higher after learning than before learning, and the after-learning reading abilities were higher than the 70 percent criterion at a statistical significance level of .05.

Keywords: INQUIRY METHOD 7E LEARNING CYCLE; SQ4R TEACHING METHOD; LEARNING ACHIEVEMENT IN BIOLOGY; ABILITY TO READ

บทนำ

การพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านธรรมชาติและ การใช้ชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากข้อมูลหรือข่าวสารที่ส่งถึงกันได้เร็วขึ้นและกว้างมากขึ้น อันส่งผลต่อการพัฒนาของ ประเทศในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การปกครอง วิทยาศาสตร์ การแพทย์ ในช่วงการเปลี่ยนแปลงนี้บุคคลจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานะที่เกิดขึ้นอันจะทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้ เรื่องสำคัญ

ของการศึกษาที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้ทุกคนอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย สุขภาพ พัฒนาความสามารถที่สำคัญ จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษ ที่ 21 (สุนทร สันธพานนท์, 2558) โดยทักษะสำคัญในศตวรรษ ที่ 21 คือ 3Rs x 8Cs โดย 3Rs หมายถึง การเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน และ การคำนวณ คือ การนำ ทักษะเหล่านี้มาเพิ่มความสำเร็จให้กับนักเรียน และ 8Cs ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะแก้ปัญหา ทักษะคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ทักษะสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ และการมีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา ระเบียบ วินัย การรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) เป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิด อย่างมีวิจารณญาณ และเป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญจนสามารถนำไปใช้จริง ในการพัฒนาการรู้เรื่องการอ่านเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ จริงในชีวิตประจำวัน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) การอ่านยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือ สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับ ปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ การอ่านทำให้เกิดคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคุณภาพผู้เรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญใน การสร้างความได้เปรียบของประเทศในการแข่งขันในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจ จากการสัมภาษณ์ครู วิชาชีววิทยาภายในโรงเรียน (จารุ บริบูรณ์, สัมภาษณ์เมื่อ 15 มีนาคม 2564) นักเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ แต่ยังขาดการอ่านที่วิเคราะห์ข้อมูลได้ การจับใจความจากเรื่องที่อ่าน และด้วยธรรมชาติวิชา ชีววิทยาที่มีจำนวนเนื้อหาที่มาก ต้องอาศัยการจำเยอะ แต่การอ่านที่ขาดความเข้าใจย่อมส่งผลให้การอ่าน วิชาชีววิทยาไม่ได้ประสิทธิผลสูงสุด โดยสังเกตจากการสอนและการทำแบบฝึกหัดของนักเรียน รวมถึงการ ลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่จะต้องอาศัยการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญในการสืบเสาะหา คำตอบ นอกจากการอ่านในลักษณะของถ้อยความแล้ว นักเรียนก็ต้องเข้าใจความหมายของรูปภาพที่ นำเสนอผ่านสัญลักษณ์ กราฟ หรือไดอะแกรม แต่นักเรียนยังขาดความเข้าใจของการสื่อความหมายข้อมูล เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาการอ่านในวิชาชีววิทยาจึงควรได้รับการพัฒนา

จากข้อมูลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ภายในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ ดียิ่งขึ้น โดยผลการทดสอบ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 (สถาบันทดสอบ การศึกษาแห่งชาติ, 2566) มีคะแนนเฉลี่ยรายวิชาวิทยาศาสตร์ 28.65, 28.08 และ 29.09 ซึ่งถือว่าไม่ผ่าน เกณฑ์ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าครูจะต้องพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ครูภายในโรงเรียนและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ O-NET) จะเห็นได้ว่าความสามารถในการอ่านและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน้อยลง และจากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัย พบว่า นักเรียน ที่ผู้วิจัยได้สอนขาดความฉลาดรู้ทางด้านการอ่าน ซึ่งการอ่านมีความสัมพันธ์กับวิชาชีววิทยาที่เรียน และ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมักจะไม่ค่อยสนใจรายละเอียดในเรื่องที่อ่าน

โดยสังเกตจากการตอบคำถาม และการทำใบงาน ซึ่งพฤติกรรมของนักเรียนแผนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จะมีลักษณะการเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติและลงมือทำเพื่อให้เกิดองค์ความรู้จากการสืบเสาะหาด้วยตนเอง ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการหาคำตอบและสรุปผล ซึ่งหากนักเรียนขาดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน จะส่งผลให้นักเรียนขาดความสามารถในการวิเคราะห์และสรุปผล ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ค่อนข้างต่ำจากสภาพปัญหาที่กล่าวมา แนวทางหนึ่งที่มีผู้วิจัยสนใจนำมาแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) เป็นการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียน ผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ เป็นการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง อย่างมีกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และ Renner and Stafford (1972) กล่าวว่า เป็นรูปแบบการทำงานที่บุคคลใช้เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับ วิทยาศาสตร์ซึ่งบุคคลจะใช้กระบวนการสังเกต การวัด ตีความหมายข้อมูล ทดลอง ทำนายผล และสร้าง รูปแบบทางวิทยาศาสตร์เพื่อทำงานดังกล่าว ซึ่ง Eisenkraft (2003) ได้เสนอรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์จาก 5 ขั้นตอน เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2. ขั้นสร้างความสนใจ 3. ขั้นสำรวจและค้นหา 4. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 5. ขั้นขยายความรู้ 6. ขั้นประเมินผล 7. ขั้นนำความรู้ ไปใช้ (ประสาธน์ เนืองเฉลิม, 2550) และยังมีงานวิจัยที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วัฏจักร สืบเสาะหาความรู้ (7E) ในการจัดการเรียนการสอน โดยในแต่ละขั้นเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งพบว่าสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุสดี พรศิริกาญจน์ (2565) ได้ทำการศึกษาผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการใช้ เทคนิคช่วยจำ วิชาชีววิทยา เรื่อง การรักษาดุลยภาพของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ชีววิทยา เรื่อง การรักษาดุลยภาพของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัค อินสิงห์ (2564) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก วิชา ชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาชีววิทยาหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จากงานวิจัยจะ เห็นได้ชัดว่าการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ (7E) สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

จากสถานการณ์ปัญหาที่กล่าวมาเรื่องการอ่านซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา คือ เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R (Survey, Question, Read, Record, Recite, Reflect) มีขั้นตอนคือ ในขั้นสำรวจนักเรียนจะอ่านเนื้อเรื่องอย่างคร่าว ๆ เพื่อหา ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ขั้นตั้งคำถามโดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องให้เป็นคำถาม ขั้นอ่าน อย่างละเอียดให้ผู้เรียนได้อ่านอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบ ขั้นจดบันทึกให้ผู้เรียนได้จดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ขั้นสรุปใจความให้ผู้เรียนมีโอกาสเล่าเรื่องหรือทบทวนข้อมูลที่ได้นับบันทึกไว้ และขั้นทบทวนให้ผู้เรียนได้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่าน และดังที่ Eanes (1997) ได้กล่าวว่า การอ่านด้วยวิธี SQ4R เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนการอ่านอย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนจะต้องมีความพยายามหาความหมายจาก สิ่งที่อ่านโดยใช้ทั้ง 6 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจดีขึ้นตามลำดับ มีงานวิจัยที่ศึกษาผล ความสามารถในการอ่านโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ซึ่งพบว่า ช่วยฝึกทักษะในการอ่าน ทำให้ผู้เรียน มีความเข้าใจในการอ่านได้ง่ายขึ้น สรุปแนวคิดจากเรื่องที่อ่านได้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ผลงานวิจัยของ จันทิมา แก่นชา (2565) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับเทคนิค SQ4R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา โดยนำเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ทั้ง 6 วิธี ได้แก่ ขั้นสำรวจ ขั้นตั้งคำถาม ขั้นอ่านอย่างละเอียด ขั้นจดบันทึก ขั้นสรุปใจความสำคัญ ขั้นวิเคราะห์และวิจารณ์ ไปใช้ในการสอนโดยรูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ในชั้นขยายความรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีราชา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่าน วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
4. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่าน วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทบทวนวรรณกรรม

การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) หมายถึง การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ที่จะทำให้นักเรียนเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูมีหน้าที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ และจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน (Eisenkraft, 2003) และเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำวิธีในการสอน ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนานักเรียนในการอ่าน (Pauk, 1984)

จากการศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้โดยนักเรียนเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำการสอนอ่านแบบ SQ4R ไปใช้ในการสอนโดยรูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ในชั้นขยายความรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดวิจัย

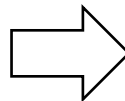
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ตามแนวคิดของไอน์เซนคราฟต์ โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและสนุกในการเรียน (Eisenkraft, 2003) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R (Pauk, 1984) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการสอนที่ได้พัฒนาการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

การสอนโดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม
2. ขั้นสร้างความสนใจ
3. ขั้นสำรวจและค้นหา
4. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป
5. ขั้นขยายความรู้
 - 5.1 ขั้นสำรวจ
 - 5.2 ขั้นตั้งคำถาม
 - 5.3 ขั้นอ่านอย่างละเอียด
 - 5.4 ขั้นจดบันทึก
 - 5.5 ขั้นสรุปใจความสำคัญ
 - 5.6 ขั้นวิเคราะห์และวิจารณ์
6. ขั้นประเมินผล
7. ขั้นนำความรู้ไปใช้

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา
2. ความสามารถในการอ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในเชิงกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและความสามารถในการอ่านวิชาชีววิทยาดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design (เยาวลักษณ์ ชื่นอารมย์, 2549)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 43 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ชนิด

1. ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

จำนวน 4 แผน 16 ชั่วโมง เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินค่าความเหมาะสมของเนื้อหา โดย
มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.78 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด แล้วนำแผนไปทดลองใช้ (Try out)
กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ จำนวน 60 ข้อ โดยใช้จริง 30 ข้อ ประเมิน 6 ด้าน ได้แก่ จำ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์
ประเมินค่า สร้างสรรค์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินค่าความ
สอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่า อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) แล้ววิเคราะห์ได้ค่า
ความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.38 – 0.79 ค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.25 – 0.67 และมีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.86 แล้วดำเนินการเลือกข้อสอบ 30 ข้อเพื่อนำไปใช้

3. วิเคราะห์ กำหนดความสามารถในการอ่านของแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน ทำ
แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก 8 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้อง
(IOC) ซึ่งมีค่า 0.60 – 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยฉบับก่อนเรียนมีค่า
ความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.38 – 0.63 ค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.25 – 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.73 และ ฉบับหลังเรียนมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.42 – 0.54 ค่าอำนาจจำแนก (D)
ตั้งแต่ 0.25 – 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 แล้วจัดพิมพ์แบบทดสอบความสามารถในการอ่าน
จำนวน 16 ข้อ โดยมีฉบับก่อนเรียนและฉบับหลังเรียน เพื่อนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. อธิบายการทำกิจกรรมและหน้าที่ของนักเรียน
2. ทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา
เรื่อง ระบบนิเวศและประชากร และแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน ในรายวิชาชีววิทยา ใช้ระยะเวลา
จำนวน 2 คาบ จากนั้นบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์
ข้อมูล
3. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหา
ความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ในรายวิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบนิเวศและประชากร
ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ 16 คาบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เมื่อดำเนินการสอนจนครบตามกำหนดแล้วจึงทำการทดสอบหลังการเรียน (Posttest) กับ
นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบนิเวศและ
ประชากร และแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน โดยแบบประเมินความสามารถในการอ่านเป็นแบบ
ประเมินคนละชุดกันกับที่ทำการทดสอบก่อนเรียน ใช้ระยะเวลาจำนวน 2 คาบ
5. นำผลที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา และ
แบบทดสอบความสามารถในการอ่าน มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการ
ทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ผลการศึกษาความสามารถในการอ่าน วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
4. ผลการศึกษาความสามารถในการอ่าน วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	s	df	t	p (2 – tailed)
ก่อนเรียน	43	8.86	2.00	42	27.14*	.000
หลังเรียน	43	21.84	2.86			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.86 และหลังเรียนเท่ากับ 21.84 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนเรียนเท่ากับ 2.00 หลังเรียนเท่ากับ 2.86 ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	n	เกณฑ์	$\bar{x}$	s	df	t	p (2 - tailed)
หลังเรียน	43	21	21.84	2.86	42	1.92*	.062

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.84 คิดเป็นร้อยละ 72.80 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (21 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) มีส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย เท่ากับ 2.86 ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าคะแนนความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	s	df	t	p (2 - tailed)
ก่อนเรียน	43	5.56	1.35	42	6.82*	<.001
หลังเรียน	43	6.67	1.13			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 5.56 และหลังเรียนเท่ากับ 6.67 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนเรียนเท่ากับ 1.35 หลังเรียนเท่ากับ 1.13 ดังนั้น ความสามารถในการอ่านของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าคะแนนความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R กับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	n	เกณฑ์	$\bar{x}$	s	df	t	p (2 - tailed)
หลังเรียนเรียน	43	5.6	6.67	1.13	42	6.25*	<.001

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 6.67 คิดเป็นร้อยละ 83.38 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (5.6 คะแนนจากคะแนนเต็ม 8 คะแนน) มีส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย เท่ากับ 1.13 ดังนั้นความสามารถในการอ่าน หลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

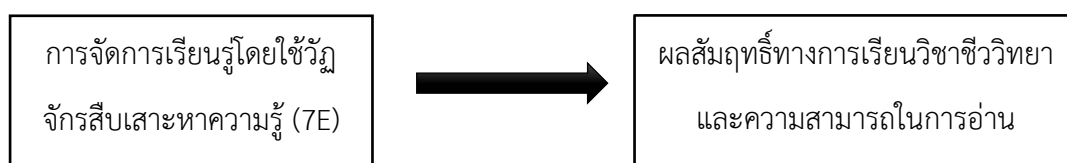
จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ระบบนิเวศและประชากร ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสมมติฐานข้อที่ 2 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจและสนุกกับการเรียน และยังสามารถปรับประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การสร้างประสบการณ์ของตนเอง (ประสาธ เนืองเฉลิม, 2550) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ค้นพบความจริงต่าง ๆ โดยนักเรียนเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเอง และนักเรียนได้มีประสบการณ์ตรง จากการแสวงหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยครูมีหน้าที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ และจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น และมีการใช้กระบวนการคิดเพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามและลงมือปฏิบัติศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ โดยสอดคล้องกับ ผุสดี พรศิริกาญจน์ (2565) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับการใช้เทคนิคช่วยจำวิชาชีววิทยา เรื่อง การรักษาดุลยภาพของสิ่งมีชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง การรักษาดุลยภาพของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการอ่านวิชาชีววิทยาของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ หลังเรียนสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 และสมมติฐานข้อที่ 4 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ซึ่งจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสามารถในการอ่านในวิชาชีววิทยาสูงขึ้น ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ดังกล่าวเข้ามาเสริมในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ในขั้นขยายความรู้ (Elaboration phase) จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เป็นแนวทางการสอนที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนสูงขึ้นได้ ครูจะให้นักเรียนอ่านบทความ และใช้การอ่านแบบ SQ4R ในขั้นต่าง ๆ โดยนักเรียนจะอ่านเนื้อเรื่องอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง รูปภาพ แผนภาพ หรือส่วนประกอบอื่น ๆ ในบทความ ตั้งคำถามโดยเปลี่ยนจากใจความสำคัญของเรื่องให้เป็นคำถาม สังเกตรูปภาพ หรือแผนภูมิเพิ่มเติม และอ่านอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบเพื่อตอบคำถามที่ได้สงสัยในขั้นก่อนหน้า ทำการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในแบบของตนเอง แล้วสรุปใจความตามที่ตนเองเข้าใจ ให้ผู้เรียนมีโอกาสเล่าเรื่องหรือทบทวนข้อมูลที่ได้นบันทึกไว้ แสดงความคิดเห็นจากการวิเคราะห์และวิจารณ์ จากนั้นครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่าน สามารถจับใจความสำคัญ เข้าใจความหมาย ให้อยู่ละเอียดกับเรื่องที่อ่าน สรุปความและอนุมานได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้นและสูงกว่าเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับ Yutthichai (2022) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความตามรูปแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยใช้บทความวรรณกรรมท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่าน วิชาชีววิทยา จากการลงมือปฏิบัติสืบเสาะหาความรู้ ตรวจสอบปัญหา รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำมาทำการวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยาย รูปภาพ ตาราง ฯลฯ ช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันของข้อมูล ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่จากความรู้ความเข้าใจและจากประสบการณ์เดิมที่สะสมเรียนรู้มา มีความสามารถในการอ่านจากการอ่านบทความโดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R โดยการอ่านคร่าว ๆ อย่างรวดเร็ว แล้วฝึกตั้งคำถามที่ได้จากการอ่านแบบผ่านตา ก่อนจะอ่านอย่างละเอียดเพื่อตอบคำถามที่ได้ตั้งไว้ จดด้วยความเข้าใจของตนเอง โดยใช้สำนวนภาษาตามความเข้าใจตามที่ได้อ่านเพื่อนำไปเขียนเป็นใจความสำคัญ และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทความโดยเชื่อมโยงความคิดจากบทความและความรู้เดิม ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทความมากขึ้น รู้วิธีการอ่าน และทำความเข้าใจ

เข้าใจในเนื้อหาชีววิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผักการอ่านและความเข้าใจ สังเกตรูปภาพ แผนภาพ ในบทความเพิ่มเติม เชื่อมโยงกับความรู้ที่เรียนมาได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ผลการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการอ่าน วิชาชีววิทยาของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ร้อยละค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการในแต่ละด้านของพฤติกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านประเมินค่าและสร้างสรรค์มีร้อยละค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ด้านความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงสุด เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนนี้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางชีววิทยามากขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามทีมนักเรียนได้ ทำการศึกษา และสามารถแปลความ ยกตัวอย่างได้ด้วยตนเอง ดังนั้น ครูสามารถนำวิธีการจัดการเรียนการสอนนี้ไปปรับใช้กับนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้

1.2 ร้อยละค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการความสามารถในการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งจะเห็นได้ว่าด้านการสรุปความมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงสุด เนื่องจากด้านสรุปความเป็นด้านที่นักเรียนสามารถระบุข้อมูลใจความสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อถึงเป็นภาษาของตนเอง มาจากการตั้งคำถาม และหาคำตอบในการอ่านด้วยตนเอง ดังนั้น ด้านการสรุปความเป็นด้านที่สำคัญและส่งผลต่อการอ่านของนักเรียนในวิชาชีววิทยา

1.3 ในด้านการสรุปความ ซึ่งเป็นด้านที่จะต้องเข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียน และนักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญของบทความโดยข้อความไม่ซ้ำจากในบทความแต่ยังคงสาระสำคัญเดิมที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ ในขั้นจดบันทึก (Record) ของเทคนิคการสอนแบบ SQ4R ครูควรเน้นย้ำการขีดเส้นใต้วงกลมจุดสำคัญ และให้เขียนสรุปความโดยใช้ภาษาของตนเองตามทีเข้าใจ ไม่ใช่การคัดลอกข้อความจากในบทความทั้งหมด

1.4 เนื่องจากเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R มีขั้นตอนที่หลายขั้นและการอ่านต้องใช้เวลา ซึ่งนักเรียนแต่ละคนใช้เวลาในการอ่านอย่างละเอียดและทำความเข้าใจแตกต่างกัน ครูควรเผื่อเวลาในการจัดการสอนที่ต้องใช้เทคนิคนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงบทความที่ใช้นั้นต้องจัดทำให้เหมาะสมกับช่วงวัยนักเรียน เช่น ความยาวของบทความ การแทรกภาพเพื่อประกอบ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยา ตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย 6 ด้าน พบว่า ด้านการสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาความสามารถในการอ่านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการสรุปความมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนต่ำที่สุด ดังนั้น สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการอ่านวิชาชีววิทยาของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนต่ำที่สุด

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เป็นต้น เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ในขณะที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ในขั้นที่ 5 ขยายความรู้ (Elaboration phase) ได้นำเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เสริมเข้าไป ซึ่งเป็นลักษณะการอ่านบทความและทำเป็นรายคน พบว่า ในระหว่างทำกิจกรรมอ่านบทความ และหาคำตอบนั้น นักเรียนมีการปรึกษากัน และร่วมกันพูดคุยถึงสาระของบทความ แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกัน ทั้งหาคำตอบร่วมกัน แสดงให้เห็นว่ากระบวนการกลุ่มมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนที่เพิ่มกระบวนการกลุ่มเข้าไปเพิ่มเติม

2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R บูรณาการกับศาสตร์วิชาอื่น ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคำนวณที่ต้องใช้ในเนื้อหาเรื่องการหาจำนวนประชากร วิชาศิลปะ เรื่องการลำดับทิศทางของการกินอาหารในห่วงโซ่อาหาร การให้นักเรียนสร้างแผนภาพจากข้อมูลที่ครูกำหนดให้ เป็นต้น เพื่อพัฒนาผลทางการเรียนและทักษะในด้านการอ่านของนักเรียน

2.4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับเทคนิคการอ่านอื่น ๆ เช่น การใช้การสอนอ่านแนว 4PSC เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน ให้นักเรียนเขียนผลที่ได้จากการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนผังความคิด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา แก่นชา. (2565). การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ร่วมกับเทคนิค SQ4R เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Modern Learning Development*, 7(4): 128-142.
- จารุ บริบูรณ์. (2564). ครูในโรงเรียน. *สัมภาษณ์*, 15 มีนาคม.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2550). การเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะ 7 ขั้น *วารสารวิชาการ*, 10(4): 25-30.
- ผุสดี พรศิริกาญจน์. (2565). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับ การใช้เทคนิคช่วยจำวิชาชีววิทยา เรื่อง การรักษาคุณภาพของสิ่งมีชีวิตสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 34(121): 63-74.
- ภาค อินสิงห์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิก เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ ในรายวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*, 7(1): 47-56.
- เยาวลักษณ์ ชื่นอารมณ์. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวัฏจักรการเรียนรู้ 5E. *วิทยานิพนธ์*

- ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). *สอบถามค่าสถิติพื้นฐานทั่วประเทศ(ทุกระดับ)*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2567, จาก <http://www.newonetrustresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- Eanes, R. (1997). *Content Area Literacy for Today and Tomorrow*. N.Y. : Delmar Publisher.
- Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E Model. *Science Teacher*. 70(6), 56-59.
- Pauk, W. (1984). The New SQ4R. *Journal Reading World*, 23(3). 274 - 275
- Renner, J. W., & Don G. Stafford. (1972). *Teaching science in the secondary school* New York: 1974 Wiley Periodicals.
- Yutthichai, U. (2022). Developing reading comprehension skill in 8th grade students, using an SQ4R teaching method, and 5W1H teaching method management, by using reading chapters from local literature. *The Liberal Arts Journal*, 5(1), 1-26. Retrieved from <https://so02.tcithaijo.org/index.php/lajournal/article/view/254118/172250>

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

Emotional Intelligence of Administrators to Develop the Educational
Quality of schools in Srirattana School Network under Sisaket Primary
Education Service Area Office 4

วิภาภรณ์ นิลเพชร¹, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม², ลลิตร์ กิจจาธิการกุล²
Wipaporn Nilphet¹, Charoenwit Somphongtam² and Lalinthorn Kitchatikarnkul²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานีประเทศไทย

¹⁻²Ratchathani University

¹Wiphaphornmew@gmail.com

Received : April7, 2024;

Revised : July28, 2024;

Accepted : December29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 162 คนและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 คนรวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย (1) ควรรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา (2) ควรควบคุมสติของตนเองตามสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม (3) ควรกระตือรือร้นในการทำงาน (4) ควรให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอยู่เสมอ (5) ควรติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างดี

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์; ผู้บริหารสถานศึกษา; คุณภาพศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

Abstract

The objectives of this research were to study the level of emotional intelligence of administrators to develop the quality of education and to study the emotional intelligence guidelines of administrators to develop the quality of education in schools. The sample included 162 teachers of the Srirattana school network Under Sisaket Primary Educational Service Area Office 4, the academic year 2023, and key informants include Two supervisors, representative director of a small school 1, representative of the director of a medium-sized school 1, representative of small school teachers 1, representative of medium-sized school teachers 1, One teacher representative of a large school, total of 7. The instrument used in this research questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that : 1. Emotional intelligence of school administrators to develop the quality of education of schools in Srirattana school network under Sisaket primary educational service area office 4, overall, and each aspect was at a high level. 2. Guidelines for developing the emotional intelligence of administrators to develop the quality of education consist of 1) Should be aware of their feelings and emotions in setting educational standards. 2) Should control their consciousness in accordance with various situations appropriately, 3) Should be enthusiastic about their work, 4) Should always pay attention to the emotional state of others in setting educational standards, and 5) Should communicate with others in organizing a good educational development plan.

Keywords: Emotional intelligence; School administrators; Quality of education Srirattana school network; Sisaket primary educational service area office 4

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าด้านความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารส่งผลทำให้ความรู้และการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชากร สร้างสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งสังคมไทยจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการปฏิรูปสังคมในทุกด้านให้มีความเข้มแข็งขึ้นในทุก ๆ ด้าน และการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (Drucker, 1994) ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนสถานศึกษาและจะต้องหาแนวทางวิธีการบริหารจัดการที่หลากหลายเพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ รู้จักใช้อำนาจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (อนุพล สนมศรี, 2565) ด้านคุณภาพการศึกษามีรูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระบบ (ราชกิจจานุเบกษา, 2554) และสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา และความต้องการของตนเอง จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น และเป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพความเป็นผู้นำในการสร้างสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหาร สามารถสร้างความเชื่อมั่นและสนับสนุนเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายขององค์กร สามารถใช้ศิลป์และกระบวนการของการมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่ม บุคคล สามารถทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธามีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมสนับสนุนให้ร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (ธีราภรณ์ ธีระหมอก และสุภาพ ผู้รุ่งเรือง, 2563) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยสูงอาจเป็นเพราะแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันที่เกิดการกระตุ้นให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรม เพื่อไปถึงจุดหมาย สอดคล้องกับ Juan (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักเรียนต้องการการสอนที่มุ่งพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าความสำเร็จของการดำเนินชีวิต หรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (Goleman, 1998) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่เก่งในการบริหารคนและบริหารตนเอง มีความฉลาดทางอารมณ์เข้าใจและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ อีกทั้งยังมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้ สามารถผสมผสานอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดไป หากผู้บริหารเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามองค์ประกอบเหล่านี้ได้เป็นอย่างดีแล้วย่อมประสบความสำเร็จในการบริหารได้อย่างแน่นอน ประภาศ ปานเจียง (2558) ได้ชี้ให้เห็นว่าทำไมความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญมากกว่าเชาว์ปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยอธิบายว่าทำไมบุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาสูงไม่สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตในขณะที่บางคนมีความฉลาดทางปัญญาธรรมดากลับเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถที่จะจัดการและตรวจสอบอารมณ์ของตนเองทุกนาที จูงใจตนเองไปยังเป้าหมาย เข้าใจผู้อื่นและจัดการกับความขัดแย้งและสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4, 2566) หลายแห่งมักมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรรวมทั้งมีปัญหความสัมพันธ์กับชุมชนเนื่องมาจากผู้บริหารไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตน ในลักษณะที่เหมาะสมได้ บุคลากรจึงไม่รักและศรัทธาในตัวผู้บริหาร ซึ่งส่งผลทำให้องค์การ ของโรงเรียนไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ นำมาซึ่งความสับสนเฉื่อยชา เกิดความขัดแย้งจึงทำให้การบริหารงานโรงเรียนประสิทธิภาพต่ำและขาดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีขอบเขตการบริหารงานที่กว้างขวาง ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเป็นผู้นำบุคลากรในโรงเรียนเตรียมการประกันคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเพื่อให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้บริหารจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนัก ตลอดจนการกำหนดเป้าหมาย

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สามารถบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

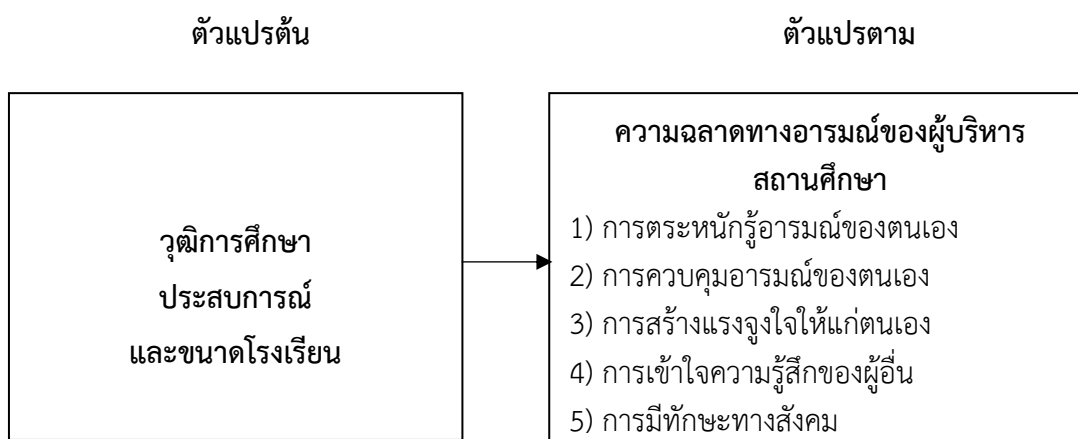
แนวคิดหลักการของการบริหารสถานศึกษา จิตติมา อัครดิพิพงศ์ (2561) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษาสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป คุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินการ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์นิธิพัฒน์ เมฆขจร (2557) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในอันที่จะตระหนักรู้ถึงอารมณ์ตนเองและผู้อื่นอย่างสอดคล้องและถูกต้อง ตามความเป็นจริง อีกทั้งความสามารถในการบริหารจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง พร้อมทั้ง สามารถแสดงอารมณ์ของตนออกมาอย่างเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะกับเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ ในขณะนั้น เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขในสังคม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2556) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข กนกพร โพธิมณี (2562) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก นึกคิดของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะหรือสถานการณ์ในขณะนั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะทำให้ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 โดยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ Goleman (1998) และคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 ครูจำนวน 280 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 162 คน ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน โดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างแรงจูงใจให้แกตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 สร้างแบบสอบถามเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ Likert

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษา และความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC (Index of item Objective Congruence)

3.5 แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม IOC (Index of item Objective Congruence)

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67-1.00 และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

3.8 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .95

3.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรของการวิจัย

4.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.3 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานีถึงสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ส่งแบบสอบถาม ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทาง Google forms พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 162 ฉบับ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.1 ติดต่อนัดหมายกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล นัดวัน เวลาในการสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ใช้การสัมภาษณ์ผ่าน Zoom meeting และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้ให้สัมภาษณ์

3.2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามประเด็นที่กำหนดไว้และขณะสัมภาษณ์ขออนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์ทำการบันทึกเสียง สรุปรูปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบเป็นความเรียง

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้เกี่ยวกับและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่ม

โรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวม

ความฉลาดทางอารมณ์	ระดับความคิดเห็น			ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.32	0.27	มาก	1
2. การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.32	0.24	มาก	2
3. การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.29	0.27	มาก	4
4. การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.30	0.27	มาก	3
5. การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.27	0.22	มาก	5
เฉลี่ย	4.30	0.22	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .22) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากโดยเรียงตามลำดับคือ การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .24) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .27) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .27) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .27) การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .22)

2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4)

การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1 ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องยอมรับผลที่ตามมาเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอและควรแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมีอารมณ์ที่คงที่ในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาอยู่เสมอ ควรมีความรู้เท่าทันความคิดของตนเองอยู่เสมอ แยกแยะผลดีในการติดตามผลการดำเนินการในสถานศึกษา รู้ถึงเหตุผลของความปรารถนาของตนและเข้าใจความต้องการของตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

2.2 ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ จัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยากในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีเมื่อต้องประสบกับปัญหา รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ต้องควบคุมและจัดการอารมณ์โกรธของตัวเองได้และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ควรคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ สามารถยืดหยุ่น และปรับตัวตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.3 ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแรงบันดาลใจของตน สามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจกับงานที่ทำเสมอควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคพัฒนาความรู้ความสามารถของตนในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นสามารถพิจารณาถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาก่อนมอบหมายงานมีความสามารถในการลดสภาวะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี สามารถรับรู้อารมณ์ และความต้องการของในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาผู้อื่น ประนีประนอม และลดข้อขัดแย้งในการติดตามผลการดำเนินการในสถานศึกษา ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและแสดงออกถึงการให้กำลังใจแก่ผู้อื่นในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

2.5 ด้านการมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากร มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมติดตามผลการดำเนินการการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาผู้อื่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นและบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ การเข้าใจผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ การรู้จักและตระหนักถึงอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสร้างแรงจูงใจของกับตนเอง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ฝึกอบรมการเป็นผู้นำทำให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีไปใช้ในการบริหารทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุพล สมศรี (2565) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และการมีทักษะทางสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น และบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ การเข้าใจผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญรวมไปถึงการรู้จักและการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง และการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ฝึกอบรมการเป็นผู้นำจึงทำให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีไปใช้ในการบริหาร ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ ญัญญา ลามุล (2559) ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ชูมี (2561) ได้ศึกษาการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamad and Juraifa (2016) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์กับการปฏิบัติงานของครูในประเทศมาเลเซีย โดยศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อการปฏิบัติงาน สติปัญญาและความพึงพอใจในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเองด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจผู้อื่นและด้านการมีทักษะทางสังคมโดยอาจศึกษาเป็นความสัมพันธ์และเปรียบเทียบจำแนกตามเพศระดับการศึกษาประเภทการณและขนาดสถานศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีประเด็นอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

2.1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับ

สถานการณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องยอมรับผลที่ตามมาเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอและควรแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมีอารมณ์ที่คงที่ รู้ถึงเหตุผลของความปรารถนาของตนและเข้าใจความต้องการของตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาด้านอารมณ์ด้านภาวะความเป็นผู้นำ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง มีอารมณ์ที่คงที่และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับ อนุพล สนมศรี (2565) ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยอมรับผลที่ตามมาเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอและควรแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสติรู้เท่าทันความคิดของตนอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้ถึงเหตุผลของความปรารถนาของตนและเข้าใจความต้องการของตนเอง

2.2 การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ จัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยากในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีเมื่อต้องประสบกับปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารที่เข้าใจ และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง อีกทั้งยังมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้ ผสมผสานอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นเข้าด้วยกันรวมไปถึงการรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ตลอดไป ผู้บริหารเข้าใจปฏิบัติตามองค์ประกอบเหล่านี้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมประสบความสำเร็จในการบริหาร สอดคล้องกับ อนุพล สนมศรี (2565) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เมื่อต้องประสบกับปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องควบคุมและจัดการอารมณ์โกรธของตนเองได้และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ

2.3 การสร้างแรงจูงใจให้แกตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแรงบันดาลใจของตน สามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจกับงานที่ทำเสมอควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญให้โอกาสบุคลากรได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ หากได้รับการสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหาร สถานศึกษาก็จะช่วยลดความกังวลเกี่ยวกับงานลงได้ การให้รางวัลตอบแทนสำหรับการทำความดีซึ่งอาจจะไม่ใช่วางวัลที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินแต่การให้รางวัลเป็นการให้กำลังใจที่ดี ดังจะเห็นได้จากแต่ละสถานศึกษาก็จะมีการพิจารณาความดี ความชอบ หรือมอบเกียรติบัตรตามวาระและโอกาสที่เหมาะสมสอดคล้องกับอนุพล สนมศรี (2565) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แกตนเอง คือผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้น

ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจกับงานที่ทำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นสามารถพิจารณาถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาก่อนมอบหมายงานมีความสามารถในการลดสภาวะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี สามารถรับรู้อารมณ์ และความต้องการของในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีความเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นรู้ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายสามารถอดทนอดกลั้นต่อสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว มองโลกในแง่ดีและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลให้การบริหารงานสามารถติดต่อประสานงานและสั่งการได้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ วรราชพร อยู่ชวนและคณะ (2566) ความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การจัดการอารมณ์ในตนเองมี 4 แนวทาง ดังนี้แนวทางที่ 1 การยืดหยุ่นทางอารมณ์ ปล่อยวาง และควบคุมอารมณ์ได้ แนวทางที่ 2 การทำตัวเองให้รู้สึกผ่อนคลาย แนวทางที่ 3 การทบทวนเกี่ยวกับทัศนคติของตนเอง แนวทางที่ 4 การเจริญสติ เจริญวิปัสสนา

2.5 การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมติดตามผลการดำเนินการการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคล ที่มีทักษะทางสังคมอยู่ในตัวแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีเพื่อการทำงานที่ราบรื่น ลดปัญหาละอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในงานการมีทักษะทางสังคมจะทำให้เกิดการร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับ อนุพล สมศรี (2565) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีทักษะทางสังคม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม สร้างและนำทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ จัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยากในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีเมื่อต้องประสบกับปัญหา ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแรงบันดาลใจของตน สามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจกับงานที่ทำเสมอ ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นสามารถพิจารณาถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาก่อนมอบหมายงานมีความสามารถในการลดสภาวะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี ด้านการมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากร มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุงและปรับใช้กับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะเข้าใจรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการควบคุมและจัดการอารมณ์ของตัวเองได้และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการลดสถานะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี และให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่น

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงาน การปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคพัฒนาความรู้ความสามารถของตน

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจากผลการศึกษานี้พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะการทําวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทําการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 ควรทําวิจัยเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

2.3 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาในตัวแปรอื่น ๆ ต่อไป ในการส่งเสริมด้านบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกพร โพธิมณี. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556). คู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหาพัฒนา EQ” สำหรับอาสาสมัครแกนนำศูนย์เพื่อนใจ To Be Number One ฉบับปรับปรุง ปี 2556. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จิตติมา อัครฉัตรพงศ์. (2561). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิทยาการ
จัดการปริทัศน์*, 20(1): 99-107.
- ณัฐยา ลามุล. (2559). ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม. lpebk.ac.th.
<https://arc.npu.ac.th/index.php?page=theses&pagenums=81>
- ธีรภรณ์ ณะหมอก และสุภาพ ผู้รุ่งเรือง. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์
ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 : ตามทัศนะของครู. การประชุมวิชาการ
ระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและ
ความท้าทายของอุดมศึกษา”. file:///C:/Users/Kcom/Downloads/Documents/256
2Vol9No1_62.pdf
- นิธิพัฒน์ เมฆขจร. (2557). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เด็ก. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธร
มาธิราช.
- ประภาศ ปานเจียง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา. สงขลา: วิจัยทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วรรษพร อยู่ชวน กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา และชวนชม ชินะตังกูร. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ใน
ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระนอง. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 6(1): 190-204.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. (2566). เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้าง
คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อนุพล สนมศรี. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของ
ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. (การค้นคว้า
อิสระการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Drucker, P. (1994). The age of social transformation. *Atlantic Monthly*, 274, 53-80.
- Juan, F. R. (2016). Student perceptions of the role of emotional intelligence in college
success: A phenomenological study. *international journal of business marketing
and management (IJBMM)*, 1(3): 58-78.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607–610.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Book.
- Mohamad and Juraifa (2016). Emotional Intelligence and job Performance: A study among malaysian teachers. *procedia economics and Finance*, 35, 674-682.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ
Participation in local politics of people in the area of Kanthararom
Subdistrict Administrative Organization, Khukhan District, Sisaket Province.

ฐานพงศ์ มากนวล^{1*} สิริพัฒน์ ลาภจิตร² จิรายุ ทรัพย์สิน³

Thannapong Marknuan^{1*} Siriphat Lapchit² Jirayu Supsin³

^{1,2,3}สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,3}Political Science Major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

E-mail : topmarines53@gmail.com

Received : June14, 2024;

Revised : September26, 2024;

Accepted : December14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ และ 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีประชากรจำนวน 7,555 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน จากการคำนวณตามสูตรของทาร์ยามานะ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า One - Way ANOVA และ LSD โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.86, S.D.=0.07) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น ($\bar{X}$ =3.15, S.D.=0.21) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง ($\bar{X}$ =2.94, S.D.=0.37) การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการทำงาน ($\bar{X}$ =2.87, S.D.=0.36) และการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง ($\bar{X}$ =2.56, S.D.=0.23) ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และจำแนกตามปัจจัยแวดล้อม พบว่า บทบาทผู้นำทางการเมือง และบทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทางการเมืองในสังคมจัดกิจกรรมและโครงการที่กระตุ้นความสนใจทางการเมือง ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นกลาง สนับสนุนการเข้าร่วมเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียง จัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มที่ทำงานด้านการตรวจสอบและความโปร่งใส ให้การอบรมและการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบและการรายงานการทุจริต ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การเมืองท้องถิ่น; ผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of the research were to study 1) the level of local political participation of people in the Kanthararom Subdistrict Administrative Organization area, Khukhan District, Sisaket Province 2) a comparison of the local political participation of the people in the Kanthararom Subdistrict Administrative Organization area. Khukhan District, Sisaket Province and 3) Guidelines for developing local political participation of people in the area of Kanthararom Subdistrict Administrative Organization, Khukhan District, Sisaket Province. This study is a combination of quantitative and qualitative research. It has a population of 7,555 people. A sample group of 380 people was calculated according to Taro Yamane's formula. A multi-stage sampling method was used. The research tool was a questionnaire. Statistics used in the research include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One - Way ANOVA and LSD values, with statistical significance set at the 0.05 level. The qualitative research method used in-depth interviews with 12 key informants. The research tool was an interview form and content analysis. The research results found that

1) Level of participation in local politics of people in the Kanthararom Subdistrict Administrative Organization area, Khukhan District, Sisaket Province. Overall, it was at a moderate level ($\bar{x}=2.86$, S.D.=0.07). When classified into each aspect, it was found that participation in political change at the local level ($\bar{x}=3.15$, S.D.=0.21) had the highest average. Followed by participation in political struggle ($\bar{x}=2.94$, S.D.=0.37), participation in monitoring work ($\bar{x}=2.87$, S.D.=0.36), and participation in political interest ($\bar{x}=2.56$, S.D.=0.23) respectively.

2) Comparison of local political participation of people in the Kanthararom Subdistrict Administrative Organization area. Classified according to personal data factors, it was found that gender, age, occupation, education level, income, and political participation were not different. Statistically significant at .05. And classified according to environmental factors, it was found that the role of political leaders and the role of interest groups and political parties different Political participation is no different. Statistically significant at .05.

3) Guidelines for developing local political participation of people in the area of Kanthararom Subdistrict Administrative Organization, Khukhan District, Sisaket Province. Education and political knowledge should be promoted in society. Organize activities and projects that stimulate political interest. Use social media to disseminate accurate information and Be neutral, support participation in elections and voting. Establish an organization or group that works on auditing and transparency. Provide training and education on detecting and reporting fraud. Promote public participation in monitoring the work of the government and state agencies.

Keywords: political participation; local politics; local political leaders

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้จัดทำขึ้น โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีกรอบการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติมาตรา 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และความมุ่งหมายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่มุ่งหวังให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นที่ยอมรับนับถือของสากล และสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทย และสภาพปัญหาประเทศไทย โดยมีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการปฏิรูป และสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นให้ได้ และกำหนดแนวทางในการขจัดทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างได้ผล ตลอดจนสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับนี้ นอกจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดบทบาทของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองซึ่งสะท้อนเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างชัดเจนที่ว่า มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน (สถาบันประปวกเกล้า, 2560 : 1)

จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีกระบวนการตามหลักธรรมาภิบาล แต่ปัญหาหรือข้อสังเกตในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกันทรารมย์ นั้น ส่วนใหญ่ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากนัก เนื่องจากมีปัญหาและปัจจัยหลายอย่างทำให้ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เช่น การมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการทำงาน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ควรหาแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้นตามหลักประชาธิปไตย

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับใด และมีการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่แตกต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ ฉันยังสนใจในแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นให้เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม โดยการนำผลการวิจัยนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถปรับใช้ในการพัฒนากระบวนการทำงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสมที่สุด นอกจากนี้ การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบทบาทและแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนากระบวนการปกครองในระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างมาก

บททวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นรูปแบบหนึ่งตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็น “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อ ประชาชน” โดยโคตรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมไทยเข้ามามีบทบาทในการ “ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมตัดสินใจ” ดังบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 16 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (1) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยประชาชน ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมือง โดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560 : 77) การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมายบัญญัติจึงเป็นการเปิดโอกาสหรือส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้น ตามหลักเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. บทบาทผู้นำทางการเมือง : บทบาทของผู้นำ (Leader Roles) ต่อยุทธศาสตร์การบริหารในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากบริบทของโลกในยุคโลกาภิวัตน์นั้นวันจะทวีความสลับซับซ้อนและมีความคลุมเครือวุ่นวาย (Chaotic and Complexity) ตลอดจนจะมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็วเกินที่จะไม่มีใครหรือมีกลไกใดสามารถจะคาดการณ์หรือทำนายล่วงหน้าอย่างถูกต้องแม่นยำได้ในสถานการณ์ดังกล่าว ผู้นำองค์กร จำเป็นต้องไวต่อการรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างยุทธศาสตร์การบริหารที่มาจาก การหลอมรวมทั้ง 3 มิติสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับ ความก้าวหน้าหรือความเสื่อมถอยขององค์กรเข้าเป็นเนื้อเดียวกันในลักษณะองค์รวมให้มากที่สุดปัจจัยหรือมิติดังกล่าว ได้แก่ 1) มิติด้านการบริหารความเปลี่ยนแปลง (Change Management) 2) มิติด้านการบริหารงาน (Task Management) และ 3) มิติด้านการบริหารคน (People Management) การจัดมิติทั้งสามให้คล้องจองกันซึ่ง เรียกว่า Aligning นั้น ในแต่ละบริบทผู้นำจะต้องจัดทำและเลือกใช้ยุทธศาสตร์การ

บริหารเป็นรายกรณีไป (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2549 ; ญัฐนิษฐ์ เลิศเดชสกุล, 2562) บทบาทของผู้นำด้านการเมืองในระดับชาติและท้องถิ่นนั้น นักการเมืองถือว่าเป็นผู้นำทางการเมือง (Politician) ที่มีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะและการวินิจฉัยสั่งการ โดยในกระบวนการนโยบายนั้นถือเป็นสิ่งสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในมิติผู้ตามและมิติผู้ร่วมกำหนดนโยบายหนึ่ง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสังคมชุมชนประเทศชาติบ้านเมือง

2. บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์นั้นเป็นที่ยอมรับในสังคมประชาธิปไตยว่า เป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการพัฒนาการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์จึงขึ้นอยู่กับ ลักษณะเงื่อนไขของระบบพรรคการเมือง (Party Systems) ความแตกต่างชั้นมูลฐานของหน้าที่ระหว่างพรรค การเมืองและกลุ่มผลประโยชน์คือพรรคจะเป็นผู้คัดเลือกแต่งตั้งผู้สมัครรับเลือกเพื่อดำรงงานบริการสาธารณะ รับผิดชอบในการปกครองประเทศ ริเริ่มนโยบายและปฏิบัติตามนโยบายสาธารณะ ส่วนในระยะที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลก็ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพลเมืองในรัฐสภา ให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชนในทุกด้านและทุกสาขาซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะของพรรคการเมืองไม่ใช่หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์จะเกี่ยวข้องก็แต่เพียงทางให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อปฏิบัติการบางอย่างเกี่ยวกับการเมืองที่พรรคการเมืองร้องขอกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างมากกับพรรคการเมืองใหญ่ ๆ บางพรรคกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มก็เป็นอิสระไม่ได้ขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองหรือแม้แต่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือการประชาสัมพันธ์อื่นใด โดยมุ่งอยู่แต่เฉพาะการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างแท้จริง ทั้งนี้ในมุมมองความเห็นของนักวิชาการเห็นได้ว่าความเกี่ยวพันกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมืองนั้นมี อยู่มากทั้งที่เป็นไปในลักษณะที่กลุ่มผลประโยชน์อยู่เหนือพรรคการเมืองพรรคการเมืองอยู่เหนือกลุ่มผลประโยชน์และในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของใคร นอกจากนั้นพรรคการเมืองยังต้องอาศัยกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มในฐานะที่เป็นองค์การผนวกหรือแนวร่วมของพรรคท้ายที่สุดกลุ่มผลประโยชน์นั้น ได้เข้ามามีส่วนได้เสียและมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐบาลหรือของผู้บริหารประเทศในหลายกรณีในฐานะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ (सानนท์ ด้านภักดี และคณะ, 2561) นอกจากนี้พรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ยังมีบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนสนใจการเมืองเป็นตัวกลางเชื่อมกับประชาชนและ องค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้คนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แจ้งข่าวสารความรู้ให้กับประชาชนสามารถประสานประโยชน์หรือความต้องการของประชาชนทำให้คนสนใจเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในการกระตุ้นปลุกเร้าให้ประชาชนเห็นความสำคัญประเด็นการพัฒนา ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดย ความเต็มใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกันจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐหรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม เพื่ออิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการ ได้แก่ 1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ 2) ต้องมีจุดมุ่งหมาย เพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำหรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนกระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมความสนใจร่วมและมีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมกันทาง เศรษฐกิจสังคม การเมืองซึ่งระดับการมีส่วนร่วมเรียงจากน้อยไปมาก ได้แก่ ระดับการให้ข้อมูลและรับรู้ การ รับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ และการควบคุมตรวจสอบโดย ประชาชน (สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, 2563 : 2-4)

จากการทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์ข้อมูล ได้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย การมีส่วนร่วม ทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบติดตามการทำงาน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง คือ การที่บุคคลได้กระทำกิจกรรมที่มีอิทธิพลหรือมี ผลกระทบต่อการเมืองระดับท้องถิ่นในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมในการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง และด้านการตรวจสอบ การทำงาน

2. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น คือ การที่ประชาชนในพื้นที่สามารถมี ส่วนร่วมในการลงมือ ลงแรง ร่วมออกวัสดุ ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน หรือให้การสนับสนุน ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ร่วมสนับสนุนทางการเงิน ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมประชุมและวางแผนงาน อันมีผลต่อการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงชุมชน

3. การมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง คือ การที่ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วม ต่อการแสดงความคิดเห็น คัดค้านหรือแสดงออกทางการเมืองเพื่อการลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งและการ เข้าร่วมรณรงค์ในการเลือกตั้ง เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนที่อาศัยอยู่

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการทำงาน คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามผล และประเมินผลงานการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจว่างานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ

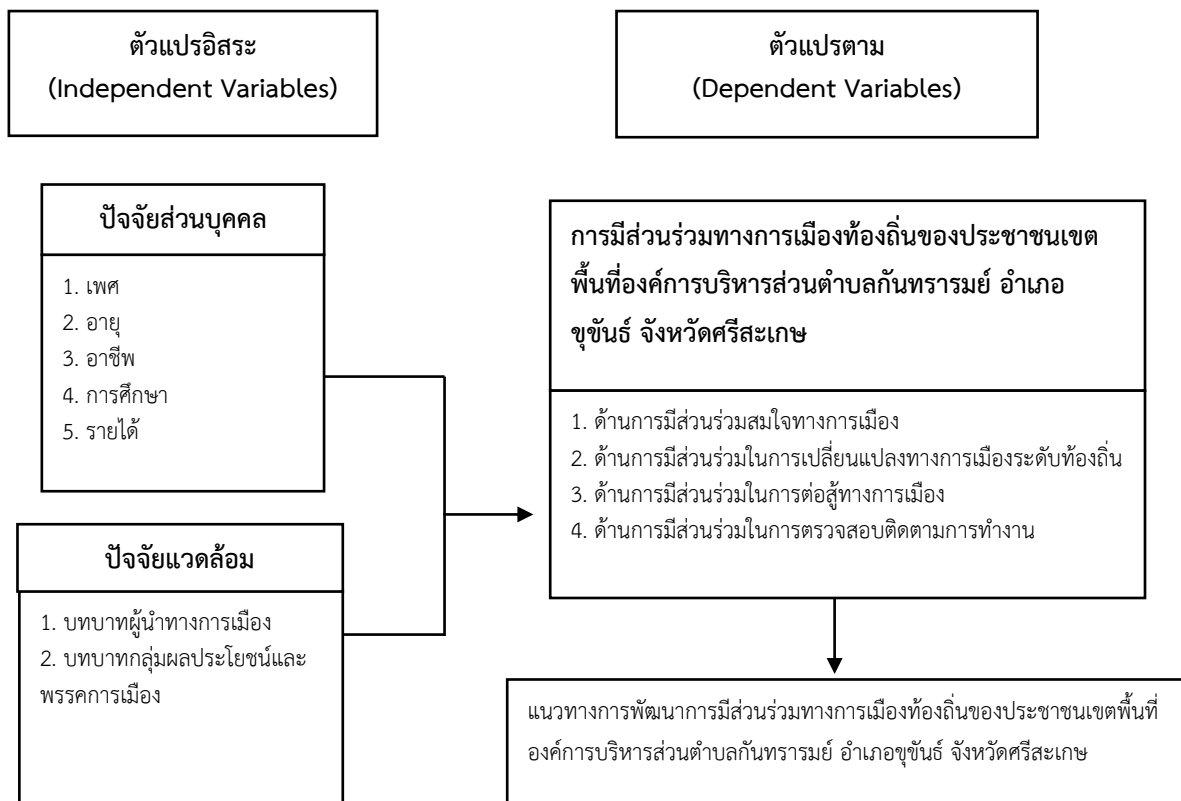
สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีบทบาทผู้นำชุมชนต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน
7. ประชาชนที่มีบทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 7,555 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภออุทุมพรพิสัย เดือนธันวาคม 2566) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 380 คน จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	หมู่ที่ 1 บ้านกันทรารมย์	485	24
2	หมู่ที่ 2 บ้านตาไอ	484	24
3	หมู่ที่ 3 บ้านโคกโพน	956	48
4	หมู่ที่ 4 บ้านโคกสูง	1,219	61
5	หมู่ที่ 5 บ้านศรีอุดม	853	43
6	หมู่ที่ 6 บ้านโคกสุพิศอุดม	401	20
7	หมู่ที่ 7 บ้านตายอ	617	31
8	หมู่ที่ 8 บ้านหนองไฮ	377	20
9	หมู่ที่ 9 บ้านโคกโพนตะวันออก	369	19
10	หมู่ที่ 10 บ้านลุมพุก	917	46
11	หมู่ที่ 11 บ้านโพธิ์ใหญ่	877	44
รวม		7,555	380

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่าการแปลผล 5 ระดับ โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ แล้วนำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยซึ่งผ่านการทดสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .978

การเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ การวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 380 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามในการจัดเก็บแบบสอบถาม และดำเนินการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงเนื้อหา เสนอแนะทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ จัดทำเป็นรูปแบบตารางสรุป และในท้ายที่สุดนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่ พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 380 คน โดยการใช้

แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลในการศึกษาได้ครบตามจำนวน พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.9 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 46.8 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 48.4 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.8 โดยผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	175	46.1
หญิง	205	53.9
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	51	13.4
20-29 ปี	43	11.3
30-39 ปี	55	14.5
40-49 ปี	91	23.9
50-59 ปี	132	34.7
มากกว่า 60 ปี	8	2.1
3. อาชีพ		
ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ	32	8.4
พนักงานเอกชน	59	15.5
เจ้าของกิจการ/ค้าขาย	45	11.8
รับจ้างทั่วไป	178	46.8
นักเรียน/นักศึกษา	53	13.9
อื่น ๆ	13	3.4
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	56	14.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	184	48.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	47	12.4
ปวช./ปวส.	64	16.8
ปริญญาตรี	21	5.5
ปริญญาโทขึ้นไป	8	2.1
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	136	35.8
10,000 - 15,000 บาท	98	25.8
15,001 - 20,000 บาท	90	23.7
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	56	14.7
รวม	380	100.00

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.86, S.D.=0.07) เมื่อ

จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น ($\bar{X}=3.15$, S.D.=0.21) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.37) การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการทำงาน ($\bar{X}=2.87$, S.D.=0.36) และการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง ($\bar{X}=2.56$, S.D.=0.23) ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ในภาพรวมทุกด้าน (n = 380)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ ที่
การมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง	2.56	0.23	ปานกลาง	4
การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่น	3.15	0.21	ปานกลาง	1
การมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง	2.94	0.37	ปานกลาง	2
การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการทำงาน	2.87	0.36	ปานกลาง	3
ภาพรวม	2.86	0.07	ปานกลาง	-

2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และจำแนกตามปัจจัยแวดล้อม พบว่า บทบาทผู้นำทางการเมือง และบทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ตามมาตรฐานการมีส่วนร่วม ตามสมมติฐานที่ 1 - 5

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	t – test	-	-	✓
2	อายุ	F – test	-	-	✓
3	อาชีพ	F – test	-	-	✓
4	ระดับการศึกษา	F – test	-	-	✓
5	รายได้ต่อเดือน	F – test	-	-	✓

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรส่งเสริมการศึกษาและความรู้ทางการเมืองในสังคม จัดกิจกรรมและโครงการที่กระตุ้นความสนใจทางการเมือง ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นกลาง สนับสนุนการเข้าร่วมเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียง จัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มที่ทำงานด้านการ

ตรวจสอบและความโปร่งใส ให้การอบรมและการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบและการรายงานการทุจริต ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.86$, S.D.=0.07) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X}=3.15$, S.D.=0.21) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.37) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการทำงาน ($\bar{X}=2.87$, S.D.=0.36) และการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง ($\bar{X}=2.56$, S.D.=0.23) ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศัพทพงษ์ ชยเมธ. (2563). ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรมน จันรอง. (2563). ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย จันทนา, พิระพงศ์ ภักศิริ และปะการัง ชื่นจิตร. (2564). ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลเป็ริง อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในตำบลเป็ริง อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้จำแนกตามปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

- ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์การใช้ชีวิต การพบเห็นหรือมุมมองที่แตกต่างกัน ความรู้ในเรื่องของสิทธิหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ความตื่นรู้ในการประกอบอาชีพและรายได้ ที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรมน จันรอง. (2563). ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน

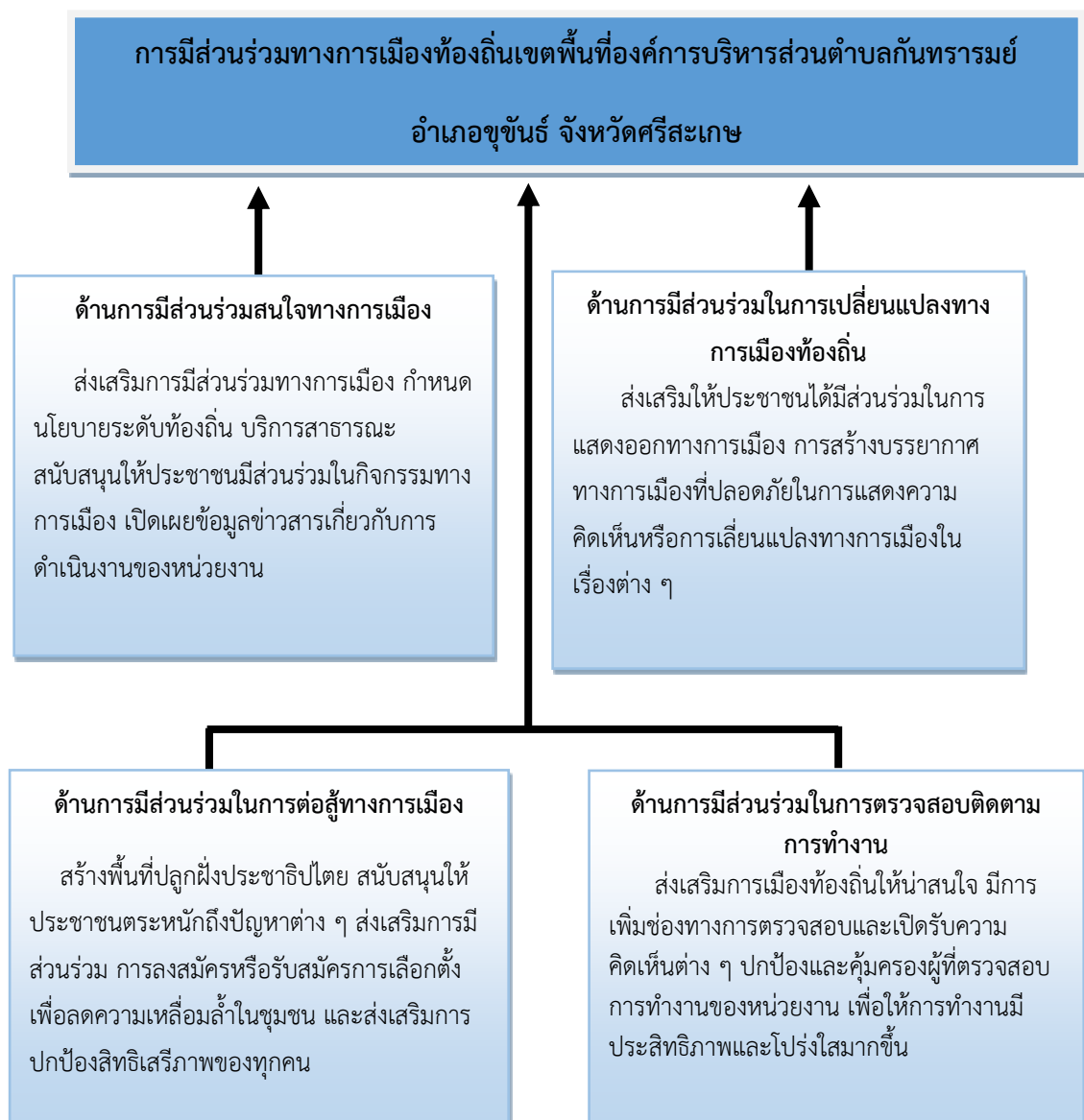
- ปัจจัยแวดล้อมด้านบทบาทผู้นำชุมชน และบทบาทกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อาจเป็นเพราะว่าผู้นำชุมชน กลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มากนัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป ธนรัช และภัครดา ฉายอรุณ. (2560). ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.269$, S.D.=.869) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัย ลักษณะพื้นฐาน คือ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และคณะที่กำลังศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญ ในแต่ละด้านพบว่า

ปัจจัยชั้นปีที่กำลังศึกษาและคณะที่กำลังศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในระดับภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าปัจจัยคณะที่กำลังศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในระดับภายในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ความรู้ทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสังเคราะห์ข้อมูลได้ความรู้ใหม่ ตามแผนภาพดังนี้

รูปภาพที่ 2 ความรู้ใหม่จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ด้านการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเมืองระดับท้องถิ่นให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง

2. องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ควรจัดกิจกรรมหรือเวทีด้านการเมือง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสประชาชนได้รับข่าวสารและการดำเนินงานต่าง ๆ ของเวทีการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีต่อประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ด้านการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรจัดกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมสนใจทางการเมือง ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมือง เช่น การอบรม การสัมมนา หรือการบรรยาย เพื่อให้ผู้คนเข้าใจถึงกระบวนการทางการเมืองและบทบาทของตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมประชุมกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมกลุ่มและองค์กรทางการเมืองในพื้นที่

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ควรการสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้ความรู้และข้อมูลทางการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านการศึกษา การจัดกิจกรรมสาธารณะ เช่น การเสวนา การประชุม หรือการสัมมนา เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในการนำการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมที่มีความสนใจทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีพื้นที่ในการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการทำงาน ควรสร้างช่องทางการสื่อสารและรายงาน จัดตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มตรวจสอบที่มีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบและติดตามการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีในการรายงาน พัฒนาแพลตฟอร์มหรือแอป

พลีเคชันที่ให้ประชาชนสามารถรายงานข้อมูลหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำงานของหน่วยงานได้ง่ายและสะดวก

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ ในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของภาคประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ อำเภออุ้มผาง จังหวัดน่าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลในการพัฒนาด้านสังคมและเศรษฐกิจ
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมที่ส่งผลในการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยม
3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณัฐสุวัชร เส็งกิ่ง. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนาธิป ธนรัช และภัครดา ฉายอรุณ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์* 28(2), 107-116.
- พระมหาพิศพงษ์ ชยเมธี. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ, สุรีย์พร สลับสี. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(2), 204-209.
- วัชรมน จันรอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย จันทนา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิระพงศ์ รักศิริ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ปะการัง ชื่นจิตร. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลเป็ริง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โอภาส จิตระยนต์. (2565). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าพระธาตุ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุไรวรรณ เพชรแอน. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ปีที่ 9 ฉบับที่ 1* (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2567)

ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ และความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

Effects of Stem Education Approach on Physics Achievement and Problem Solving Abilities of Grade 10 Students

กรณ์ กูรมะสุวรรณ¹ ธนาวุฒิ ลาตวงษ์² และ กิตติมา พันธุ์ฤกษ์³

Korn Kooramasuwan¹, Thanawuth Lathwong² and Kittima Panprueksa³

¹นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,

Master of Education Program in Science Teaching, Faculty of Education, Burapha University

²อาจารย์ ประจำภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,

Lecturer Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,

Assistant Professor Department of Learning Management, Faculty of Education, Burapha University

Email: ¹king_ex_pro@hotmail.com, ²thanawuth@go.buu.ac.th, ³kittima@go.buu.ac.th

Received : June28, 2024;

Revised : October10, 2024;

Accepted : December30, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ และ 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน และการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์; ความสามารถในการแก้ปัญหา

Abstract

This article aimed 1) to compare physics achievement of tenth grade students by using STEM Education approach between before learning with after learning and approach between before learning with 70 percent criteria 2) to compare problem solving abilities of tenth grade students by using STEM Education approach between before learning with after learning and approach between before learning with 70 percent criteria. The participants were 40 tenth grade students who studied in the second semester of 2023 academic year at Darasamutr Sriracha School. They were selected through the cluster random sampling. The research instruments were; 1) lesson plans using STEM Education approach, 2) physics achievement test and 3) problem solving abilities test. The data were analyzed by mean, standard deviation, dependent sample t-test and one sample t-test.

The research results were found as follows;

1) The posttest scores of physics achievement of tenth grade students after learning with STEM Education approach were statistically significant higher than the pretest scores and 70 percent criteria at the .05 level. 3) The posttest scores of problem solving abilities of tenth grade students after learning with STEM Education approach were statistically significant higher than the pretest scores criteria and 70 percent criteria at the .05 level.

Keywords: stem education approach; physics achievement; problem solving abilities

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพต่าง ๆ เพราะทุกคนใช้เทคโนโลยีที่สร้างขึ้นเพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ซึ่งเทคโนโลยีที่สร้างขึ้นมามีผลมาจากความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ทำให้มนุษย์นั้นพัฒนาวิคิดเชิงเหตุผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนโดยมีแบบแผนผ่านการตัดสินใจด้วยความรู้จำนวนมากและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่พิสูจน์ได้ วิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยเริ่มจากการสังเกต การสำรวจ และการทดลองเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์และการพัฒนาทฤษฎี รวมถึงการสร้างนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (กษภัทร์ สงวนเครือ, 2563) นอกจากนี้ การเรียนรู้อย่างบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการใช้ในชีวิตจริงได้ การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมในการดำรงชีวิต (ชาญสิทธิ์ คำพูน, 2564)

ฟิสิกส์เป็นหนึ่งในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ที่ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีเนื้อหามุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจหลักการแนวคิดและข้อกำหนดที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของวิชาฟิสิกส์สามารถนำไปใช้

แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่การเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ในโรงเรียนยังคงเน้นการสอนแบบท่องจำเป็นหลัก โดยผู้สอนมักไม่สามารถสอนใช้กิจกรรมที่กระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ส่งผลให้นักเรียนไม่เข้าใจส่วนสำคัญของวิชาฟิสิกส์ เมื่อพิจารณาข้อมูลกับผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for international Student Assessment หรือ PISA) นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ซึ่งแสดงให้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำ และไม่เพียงการประเมินนักเรียนร่วมกับนานาชาติเท่านั้นที่ชี้ให้เห็นถึงภาวะถดถอยของการศึกษาวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (Ordinary nation education testing หรือ O-Net) ซึ่งแสดงคะแนนเฉลี่ยคือ 28.08 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาไทยในวิชาวิทยาศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์จึงควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา โดยที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้มาจากหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ในการตอบคำถาม หรือการแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566, น. 11)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นที่เกิดขึ้นกับการเรียนวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะวิชาฟิสิกส์ ควรพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จึงควรให้นักเรียนได้เรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เน้นในด้านการปฏิบัติจริง เพราะการเรียนรู้อัตโนมัติ นั้น ไม่ใช่แค่การเรียนรู้เพื่อที่จะท่องจำเนื้อหาต่าง ๆ แต่นักเรียนควรจะต้องมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะต้องมีการสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อที่จะนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ได้ ซึ่งเป้าหมายหลักในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) คือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ที่บูรณาการให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง มุ่งเน้นการแก้ปัญหการออกแบบผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรม ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษา ได้มีการกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ในรูปแบบของสะเต็มศึกษา ได้แก่ 1) ระบุปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) ทดสอบประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน

6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557) ดังนั้นสะเต็มจึงสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจวิทยาศาสตร์และส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุตารา ทองแฮม (2566) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสรวิทย์ นาคเกษม (2564) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง งานและพลังงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และขนาดของผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

จากความสำคัญของขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ และความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราสุมทร ศรีราชา โดยการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ เพื่อที่จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบันและเพื่อพัฒนานักเรียนด้านสมรรถนะและลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งยังสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนกับหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทบทวนวรรณกรรม

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและคณิตศาสตร์โดยผ่านกระบวนการออกแบบทางวิศวกรรมศาสตร์ โดยเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ภายในห้องเรียนหรือเนื้อหาภาคทฤษฎีมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงที่เกิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นสิ่งสำคัญที่เป็น ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพและพัฒนาประเทศในอนาคต โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม ซึ่งมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ระบุปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4) วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) ทดสอบ ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และ 6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย โดยสามารถวัดพฤติกรรม

เหล่านั้น (Anderson & Krathwohl's taxonomy, 2001) ซึ่งได้แก่ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ความจำ 2) ความเข้าใจ 3) การประยุกต์ใช้ 4) วิเคราะห์ 5) ประเมินค่า และ 6) คิดสร้างสรรค์

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การนำความรู้ ความเข้าใจที่เคยได้เรียนรู้มาก่อน ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไปสู่การบรรลุคำตอบโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหาของเวียร์

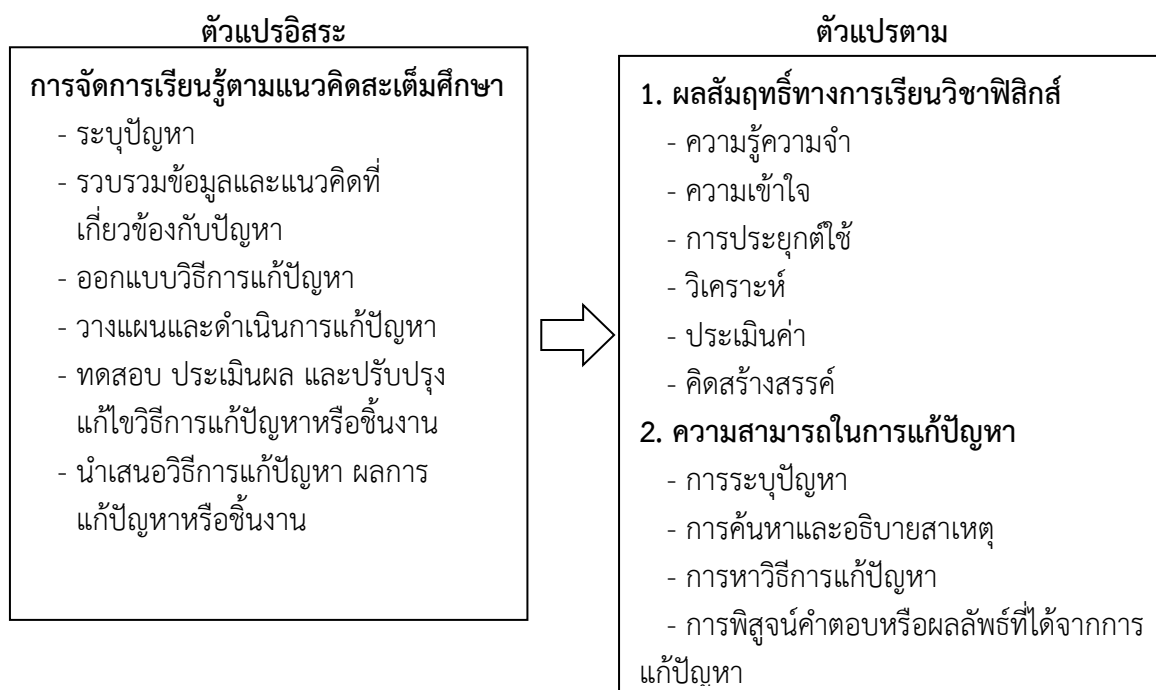
(Weir, 1974) โดยเวียร์ได้เสนอขั้นตอนของความสามารถในการแก้ปัญหาระบุไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1) การระบุปัญหา 2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ 3) การหาวิธีการแก้ปัญหา และ 4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา

4. เกณฑ์ร้อยละ 70 หมายถึง เป็นเกณฑ์คะแนนขั้นต่ำที่ยอมรับว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์และความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งวิเคราะห์ได้จากคะแนนของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนและแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จากนั้น นำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งจะแสดงให้เห็นว่านักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์อยู่ในระดับดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557) เพื่อใช้ในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์โดยสามารถวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้ โดยทฤษฎีของ Anderson และ Krathwohl's taxonomy (2001) และความสามารถในการแก้ปัญหตามขั้นตอนของเวียร์ (Weir, 1974) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 80 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยจัดห้องเรียนแบบความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 40 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 2 แผน แผนละ 8 ชั่วโมง ได้แก่ 1) การเคลื่อนที่แบบโพรเจกไทล์ 2) การเคลื่อนที่แบบวงกลม โดยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่สร้างขึ้นได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ที่ 4.85 และ 4.79

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่สร้างขึ้น ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นจึงนำไปทดลองกับกลุ่มทดสอบที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.33-0.65 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-0.43 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นแบบอัตนัย จำนวน 6 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ โดยแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ที่สร้างขึ้น ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 จากนั้นจึงนำไปทดลองกับกลุ่มทดสอบที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.44-0.60 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-0.65 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติการทดสอบทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยสถิติการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

3. ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติการทดสอบทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน

4. ทดสอบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยสถิติการทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน (คะแนนเต็ม 40 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	s	df	t	p (1-tailed)
ก่อนเรียน	40	20.58	8.59	39	-8.001*	.000
หลังเรียน	40	29.60	7.97			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 20.58 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 8.59 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 29.60 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 7.97 เมื่อเปรียบเทียบพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่าง	n	เกณฑ์	$\bar{x}$	$\bar{x}_{\text{ร้อยละ}}$	s	df	t	p (1-tailed)
หลังเรียน	40	28	29.60	74	7.97	39	23.478*	.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 29.60 มีส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยเท่ากับ 7.97 คิดเป็นร้อยละ 74 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (28 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน

ขั้นตอนการแก้ปัญหา	n	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p (1-tailed)
			$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s		
การระบุปัญหา	40	18	9.73	1.99	14.93	1.73	-14.49*	.000
การค้นหาและอธิบายสาเหตุ	40	18	9.18	2.01	13.86	1.70	-10.93*	.000
การหาวิธีการแก้ปัญหา	40	18	9.50	1.97	13.38	1.56	-10.50*	.000
การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา	40	18	9.15	2.32	12.73	1.54	-8.30*	.000
รวม	40	72	37.55	5.08	54.90	5.51	-17.867*	.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 37.55 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.08 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 54.90 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.51 เมื่อเปรียบเทียบพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอนการแก้ปัญหา ซึ่งแบ่งได้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุปัญหา 2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ 3) การหาวิธีการแก้ปัญหา 4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา พบว่า การแก้ปัญหาทุกขั้นตอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนขั้นที่ 1) การระบุปัญหานักเรียนแสดงออกมาได้สูงที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.93 2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.86 3) การหาวิธีการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.38 และ 4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.73 ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ขั้นตอนการแก้ปัญหา	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ 70%	หลังเรียน			t	p (1-tailed)
				$\bar{x}$	s	$\bar{x}_{\text{ร้อยละ}}$		
1) การระบุปัญหา	40	18	12.6	14.93	1.73	82.94	54.55*	.000
2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ	40	18	12.6	13.86	1.70	77.00	51.70*	.000
3) การหาวิธีการแก้ปัญหา	40	18	12.6	13.38	1.56	74.33	54.10*	.000
4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา	40	18	12.6	12.73	1.54	70.72	52.41*	.000
รวม	40	72	50.4	54.90	5.51	76.25	62.96*	.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนเท่ากับ 54.90 และมีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.51 คิดเป็นร้อยละ 76.25 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอนการแก้ปัญหา ซึ่งแบ่งได้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุปัญหา 2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ 3) การหาวิธีการแก้ปัญหา 4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา พบว่า การแก้ปัญหาทุกขั้นตอน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนขั้นที่ 1) การระบุปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.94 2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.00 3) การหาวิธีการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.33 4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.72 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูจะเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้ง

ประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ ซึ่งมีบริบทที่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบเสาะ หาความรู้ ค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาของสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ตามแนวคิดของ Vasquez, Comer and Sneider (2013: 18-19) แล้วนำมาอภิปราย สรุปความรู้ของตนเองให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ส่งผลให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าของความรู้ที่ได้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง ซึ่งเกิดจากการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน และยังส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการบูรณาการความรู้ทั้ง 4 สาขาวิชาด้วยกัน คือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ ให้นักเรียนได้ออกแบบการแก้ปัญหาในรูปแบบการสร้างแบบจำลองด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศานิกานต์ เสนิงค์ (2556:30) นอกจากนี้ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาดังกล่าวมาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียน สืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาสรุปให้ออกมาเป็นแนวทาง เพื่อใช้ในการพัฒนาความรู้ที่ผู้เรียนมี โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557) มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ระบุปัญหา (Problem Identification) เป็นขั้นที่ครูกำหนดสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนได้รู้จักการกำหนดประเด็นปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่มีความท้าทายความสามารถของนักเรียนทำให้นักเรียนสนใจและมีแรงกระตุ้นที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

2) รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำการรวบรวมข้อมูลและนำแนวคิดจากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูลที่สืบค้นเกี่ยวกับความรู้ทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนด และเพื่อให้ได้ความรู้อย่างถูกต้อง ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้เพื่อเป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนให้มากยิ่งขึ้น

3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) เป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับมาเสนอเป็นแนวทางการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ครูกำหนด ครูและนักเรียนทำการจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อสร้างชิ้นงานไว้สำหรับแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น

4) วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันวางแผนดำเนินการสร้างชิ้นงาน เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ วิธีเก็บข้อมูล และการบันทึกข้อมูลเป็นต้น โดยครูจะเป็นผู้ให้การอำนวยความสะดวกและคอยให้คำแนะนำแก่นักเรียน

5) ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) เป็นขั้นการทดสอบชิ้นงานที่นักเรียนทำการสร้างขึ้นโดยผลที่ได้จากการทดลองจะทำให้ผู้เรียนพบข้อผิดพลาดของกลุ่มตนเองซึ่งจะนำมาใช้ปรับปรุงและแก้ไขเพื่อพัฒนาชิ้นงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มให้ชิ้นงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6) นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) กระบวนการนำเสนอแนวคิดการสร้างชิ้นงานหรือพัฒนาการวิธีการแก้ปัญหา และนักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ที่สูงขึ้น และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับ

จุฑามาศ วินทะสมบัติ (2566) ที่ได้ศึกษาการสอนรูปแบบสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในห้องข้อ “แรงและการเคลื่อนที่” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังทองพิทย

คม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ผลการวิจัยของ ฉันทชัย จันทะเสน (2565) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ 5C ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฟิสิกส์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 26.45 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และ

กรวิทย์ เกื้อคลัง และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในหัวข้อ “สภาพสมดุลและสภาพยืดหยุ่น” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการศึกษาพบว่า หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ คอนสตรัคชันนิซึมของ Papert (1989) ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สร้างสรรค์ผลงานมาใช้ในการแก้ปัญหา จากสถานการณ์ต่าง ๆ และสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของเพียร์เจต์ ซึ่งทฤษฎีนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความหมายกับตนเอง เมื่อมีการสร้างผลงานออกมาแล้ว ก็จะถือว่านักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีจุดเด่นในการกำหนดสถานการณ์ที่มีบริบทที่นักเรียนสามารถพบได้ ในชีวิตประจำวันและสถานการณ์แต่ละเรื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Sharp (1991) ได้กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาทางวิศวกรรม เป็นการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมโลก โดยเริ่มจากการรับรู้ความต้องการของมนุษย์ รวบรวมข้อมูล สร้างวิธีการที่หลากหลาย จากนั้นประเมินและเลือกวิธีการ แก้ปัญหาที่ดีที่สุด ในการสร้างวิธีการหรือ สิ่งประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ควรมีความหลากหลายไม่ซ้ำเพราะเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและต้องการที่จะเรียนรู้ และอยากที่จะแก้ไข้ปัญหา โดยในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนควรมีลำดับ ขั้นตอนของการแก้ปัญหาที่เป็น ระบบ และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Bonem (2008) โดยใช้ความสามารถในการ แก้ปัญหา เข้ามาช่วย เริ่มตั้งแต่การระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา นอกจากนี้ขั้นการวางแผนการ ออกแบบ และการสร้างชิ้นงานก็เป็นขั้นที่มีความสำคัญที่นักเรียนจะได้ลงมือกระทำการแก้ปัญหาด้วย ตนเอง จากการวางแผนมาอย่างดีแล้ว ซึ่งนักเรียนจะต้องบูรณาการความรู้ 4 สาขาวิชา มาร่วมกันสร้าง วิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์ชิ้นงาน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ เรียนได้ พัฒนาการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีความสามารถในการแก้ปัญหตามขั้นตอนของ เวียร์ (Weir, 1974) มีขั้นตอน ดังนี้

1) การระบุปัญหา (Statement of the Problem) เป็นขั้นที่นักเรียนอ่านสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วพิจารณาว่าปัญหาของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีปัญหายังไง

2) การค้นหาและอธิบายสาเหตุ (Defining the Problem or Distinguishing Essential) เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องพิจารณาว่าอะไรคือสาเหตุที่แท้จริงที่ เป็นไปได้ของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด

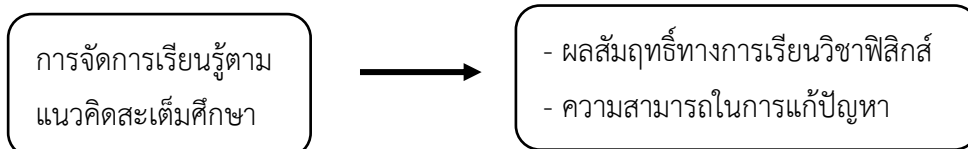
3) การหาวิธีการแก้ปัญหา (Searching for and Formulating a Hypothesis) เป็นขั้นที่นักเรียนหาวิธีการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสาเหตุของ ปัญหามากที่สุด แล้วสรุปออกมาในรูปแบบสมมติฐานเพื่อ คาดคะเนคำตอบหรือเสนอรูปแบบการค้นคว้า และทดลองเพื่อหาคำตอบ

4) การพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา (Verifying the Solution) เป็นขั้นที่นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหาคือผลที่เกิดขึ้น นั้นสอดคล้องกับปัญหาที่ระบุหรือไม่ หรือผลที่ได้จะเป็นอย่างไร และนำไปใช้ได้อย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ครูจะมีสถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนได้ทำเพิ่มเติม เพื่อฝึกฝนและทบทวนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้อย่างชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับฉันทชัย จันทะเสน (2565) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ 5C ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาเฉลี่ย 25.50 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับธนวรรธน์ ศรีวิบูลย์รัตและคณะ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาในหัวข้อ “งานและพลังงาน” วิชาฟิสิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษายิ่งสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับTallent (1985) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการแก้ปัญหาในอนาคตที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในระดับประถม 4-5 ของ โดยมีนักเรียนกลุ่มที่ควบคุมและไม่ควบคุม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้รับการฝึกด้วยกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคต เป็นเวลา 5 เดือน ผลของการวิจัยพบว่า วิธีการฝึกด้วยกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตมีผลต่อคะแนนรวมทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญและกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ไม่มีความแตกต่างกันในการแสดงออกใน 2 ขั้นตอนคือ วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดและการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น จากการปฏิบัติและแก้ปัญหาก็เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเกิดความคล่องแคล่วและชำนาญขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พบว่าในขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนจะต้องจับกลุ่มปฏิบัติการทดลองสร้างเครื่องมือแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนสนุกสนานไปกับการทำกิจกรรมจนลืมเวลาที่ครูกำหนดให้ในการทำกิจกรรม ดังนั้นครูจึงต้องคอยเน้นย้ำเรื่องเวลากับนักเรียน หรือทำการจับเวลาโดยให้นักเรียนเห็นอย่างทั่วถึงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันบริหารจัดการเวลาในการสร้างอุปกรณ์ให้เสร็จเรียบร้อยตามเวลาที่ครูกำหนดให้

2) ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาไปใช้ ต้องคำนึงถึงระดับความรู้พื้นฐาน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากความรู้และทักษะดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการทำกิจกรรมสะเต็มศึกษาที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง หากนักเรียนยังมีความรู้หรือทักษะดังกล่าวไม่เพียงพอ ครูควรสอนทบทวน

หรือฝึกฝนนักเรียนก่อนเริ่มกิจกรรมสะเต็มศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดสะเต็มศึกษาได้ถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

3) ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาควรเริ่มต้นจากการนำเนื้อหาที่นักเรียนมีความรู้พื้นฐานและสามารถนำเนื้อหาวิชาฟิสิกส์เหล่านั้นเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งที่กำลังศึกษา เช่น การวิเคราะห์ลักษณะการเคลื่อนที่ของลูกบาสที่นักเรียนได้เล่น หรือการคำนวณความเร็วของลูกบอลที่นักเรียนเตะ การบูรณาการเหล่านี้ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน หรือทั้งพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การจัดการเรียนรู้จะมาจาก การบูรณาการและเทคโนโลยีก็เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาของนักเรียน จึงเหมาะสมหากนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอนและเพิ่มความน่าสนใจทั้งยังมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เช่น ใช้ซอฟต์แวร์จำลองการทดลองหรือการเคลื่อนที่ทางฟิสิกส์ หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลจริง กิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยียังสามารถช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะทางด้านดิจิทัล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และยังสามารถต่อยอดความรู้เหล่านั้นเพื่อพัฒนาตนเองในอนาคตอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) จากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา อาจจะนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ ดาราศาสตร์ และควรยกตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นใกล้ตัวเพื่อให้นักเรียนได้สังเกตสถานการณ์เหล่านั้นได้ด้วยตนเอง และแก้ปัญหาจากสถานการณ์เหล่านั้นได้

2) จากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สามารถเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบปกติ รวมถึงศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง

3) ครูควรมีการแจ้งเกณฑ์การประเมินล่วงหน้าหากจะต้องนำผลเหล่านั้นไปประเมินผลการเรียนเพื่อให้นักเรียนทราบเป็นระยะ ๆ และเพื่อให้นักเรียนได้ติดตามผลการเรียนของตนอย่างสม่ำเสมอจะ ช่วยกระตุ้นการอยากเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

4) จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ในขั้นตอนการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่า มีหน้าที่อย่างไรในการเรียนรู้ครั้งนี้ เพื่อให้นักเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน ได้ร่วมมือกันทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับทุกคนในชั้นเรียน และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึงไม่ใช่เพียงแค่เด็กเก่งเท่านั้นที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการลงมือสร้างชิ้นงานหรือแก้ไขปัญหาที่ได้รับมอบหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ผลสอบคะแนน O-NET*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. [/moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53938&Key=news_Surachet](https://moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53938&Key=news_Surachet)
- กษภัทร์ สงวนเครือ. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพรรณ*.
- กรวิทย์ เกื้อคลัง และคณะ. (2561). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง สภาพสมดุล และสภาพยืดหยุ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 18(2); 124-135.
- เกริก ศักดิ์สุภาพ. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา วิชาฟิสิกส์ (PECA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปรินญาณินทร์ การศึกษาดุขภูมิบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑามาศ วินทะสมบัติ. (2566). ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์เรื่องแรงและการเคลื่อนที่โดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนที่ใช้รูปแบบสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังทองพิทยาคม. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*
- ฉันทชัย จันทะเสน (2565) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบ 5C ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ* 17(3); 175-186.
- ชาญสิทธิ์ คำพุ่ม, ธนบดี สุวรรณวงศ์, และพีรพล ดิยะพล. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับสะเต็มศึกษาในประเทศไทย. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*.
- ธนวรรณ ศรีวิบูลย์รัตและคณะ. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง งานและพลังงาน รายวิชาฟิสิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*. 25(2), 197-207.
- ศานิกานต์ เสนีวงศ์. (2556). การจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาด้วยกบโอริงามิ. *สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สสวท.)*, 42(185); 10-13.
- สุดาราทองแหยม (2566). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17(2); 20-37.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ. (2566). *รายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านมัธยมศึกษาปีที่ 6*. เข้าถึงได้จาก <https://www.niets.or.th/th/>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *สาขาการออกแบบและเทคโนโลยี*. https://designtechnology.ipst.ac.th/?page_id=1082.
- สรวิทย์ นาคเกษม. (2564). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง งาน*

และผลงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
การสอนวิทยาศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Anderson, L.W. & Krathwohl, D.R. (2001). *A Taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Education Objectives*. (Complete edition). New York: Longman.

Bonem, J. M. (2008). *process Engineering Problem Solving: Avoiding "The Problem Went Away, but it came Back."* Syndrome New Jersey, USA: Wiley-Interscience.

Papert, S. (1989). *Contructionism: Anew Opportunity for Elementary Science Education*.

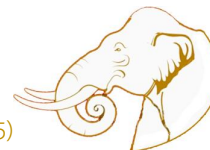
Retrieved February 5, 2020, from http://www.nsf.gov/awardsearch/showAward?AWD_ID=8751190

Sharp, J. J. (1991). Methodologies for Problem Solving: An Engineering Approach. *The Vocational Aspect of Education*, 114 (April 1991); 147-157.

Tallent, Mary K. (1985). "The Future Problem Solving Program : An Investigation of Effects on Problem SolvingAbility." DissertationAbstract International 9.

Vasquez, J. A. Comer, M., & Sneider, C. (2013). *STEM Lesson Essentials, Grades 3-8 Integrating Science, Technology, Engineering, and Mathematics*. Portsmouth: Heinemann.

Weir, J. J. (1974). "Problem Solving is Every body's Problem", *The Science Teacher*. 4 (April1974); 16-18.

การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Transformational Leadership Development of the Schools Administrators
for Effectiveness in Teacher Performance of Schools in Dechna
Udom Network under the Secondary Education Service
Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

ภัทราภา แสงงาม¹ และ เมธาวี โชติชัยพงศ์²

phattrapha saengngarm¹ and Methavee Chotchaipong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี

¹⁻²Ratchathani University

Email: ¹nid6833@gmail.com, ²Methavee@rtu.ac.th

Received : February 9, 2024;

Revised : August 19, 2024;

Accepted : February 20, 2025

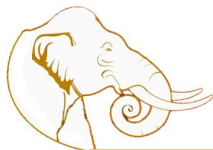
บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 165 คน และผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และแบบสัมภาษณ์ ชนิดกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2566 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2566 ที่สำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรจัดประชุมชี้แจงร่วมกับครู เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ให้มีความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน และการ

จัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดแรงผลักดันในการทำงาน 2) ผู้บริหารควรแสดงออกทางอารมณ์ และความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความนับถือ และ 3) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างทัศนคติเชิงบวกที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างให้นักเรียน และประเมินพฤติกรรมของครูอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา; ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู; สภาพที่พึงประสงค์

Abstract

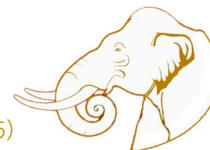
The objectives of this research were to study present, desired states and to study the development of school administrators' transformational leadership toward the adequate performance of teachers. The sample included 165 administrators and teachers. One hundred and fifty-eight copies of the questionnaire, or 95.76 percent, were returned. Important key informants were 14 administrators. The research tools were a five-level rating scale with a reliability of .95 and a semi-structured interview. The statistics used for data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Modified Priority Need Index (PNI_{modified}), and Content analysis.

The findings were as follows:

1. The current state of school administrators' transformational leadership toward the adequate performance of teachers as a whole was at a high level. The desired states of school administrators' transformational leadership toward the adequate performance of teachers as a whole was at the highest level. The modified priority need index (PNI_{modified}) for school administrators' transformational leadership toward the adequate performance of teachers, which had the highest mean score, was Inspirational Motivation for classroom management.

2. Eight top ranked development of school administrators' transformational leadership towards the adequate performance of teachers were as follows: 1) Idealized Influence for curriculum administration and learning management, the administrators should set up a meeting and communicate with teachers on knowledge and understanding of curriculum development, teaching techniques, and lesson planning to inspire personnel to work commitment; 2) Idealized Influence on teacher leadership, the administrators should demonstrate emotional stability and creative thinking to gain respects; and 3) Inspiration Motivation for student development, the administrators should be good role-models on optimism, then promote the same thing to teachers as good examples for students, and evaluate teachers' behaviors continuously.

Keywords: Development of transformational leadership of administrators;
Effectiveness in teacher performance; desired condition

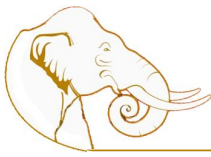

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ ที่ผ่านมาได้เผชิญกับสภาวะวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและยังมีผลกระทบต่อเนื่อง ดังนั้น การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบัน จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อบริหารจัดการการศึกษาในรูปแบบใหม่ จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (ศิริวัฒน์ เมฆมล และคณะ, 2565) ดังนั้น ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สามารถเปลี่ยนทัศนคติและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถของบุคลากร สร้างความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการงานมากกว่าประโยชน์ของตนเอง ทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นทฤษฎีที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ ซึ่ง Bass and Avolio (1994) ได้เสนอไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตาม ให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังไว้ พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตาม ไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามนี้ จะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จากสภาพการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร กลายเป็นโลกไร้พรมแดน ได้ส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษา สถานศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปัจจัยสำคัญที่ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง คือ คุณภาพของผู้นำ ทั้งนี้ ผู้บริหารบางส่วนไม่มีภาวะผู้นำหรืออาจมีภาวะผู้นำน้อย ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ และผู้บริหารบางส่วน ไม่ยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ ปฏิเสธที่จะอธิบายถึงการปฏิบัติงานของตนเอง และขาดความร่วมมือในการทำงานกับบุคลากรบุคลากรไม่นำศักยภาพออกมาใช้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ขาดการทำงานเป็นทีมขาดการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องและเหมาะสม การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งขาดการนำผลการประเมินมาตรวจสอบ และใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และผู้บริหารไม่นำผลการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันของบุคลากรมาใช้ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน (ปาริชาติ สมใจ, 2556)

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู เป็นความสามารถของครูเพื่อให้ได้รับความสำเร็จหรือเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างดี และส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเกิดประโยชน์สูงสุดด้วย ซึ่งองค์ประกอบของประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ การบริการที่ดี การรู้จักพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การทำงานเป็นทีมให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจเพื่อร่วมงาน และควรปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (ฐิติณัฐ ประจักษ์ภูมิ, 2561) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู และ 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู ดังนั้น ประสิทธิผลมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารจะเป็นผู้ประสานงานให้การทำงานของครูเป็นไปอย่างราบรื่น และประสิทธิผล

เป็นตัวบ่งชี้ผลสำเร็จด้านการปฏิบัติงาน ที่เกิดจากการร่วมมือ การเรียนรู้ การตัดสินใจการแก้ปัญหา ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร (ฐิภรณ์ สมสมัย, 2557)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี ซึ่งจากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียน ทั้ง 7 โรงเรียน พบปัญหาในลักษณะเดียวกัน แม้ว่าโรงเรียนได้จัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ยังพบว่า นักเรียนในสหวิทยาเขตมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียนกำหนด การส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองไม่ต่อเนื่อง ขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปรับตัวไม่ทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และไม่มีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (โรงเรียนเดชอุดม และโรงเรียนอื่น ๆ , 2565) จากข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ผู้บริหารควรแสดงความเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในสภาวะสังคมปัจจุบัน สร้างงานให้เกิดประสิทธิภาพโดยการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู เพื่อให้ครูร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความเต็มใจ เพราะกำลังใจที่ดีจะทำให้ครูสามารถสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้กับสถานศึกษา อันจะนำไปสู่ความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี

บทความวิจัยนี้เสนอสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม

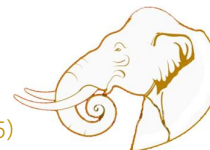
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ตามมีความต้องการที่สูงขึ้น ให้มองเห็นถึงแง่มุมใหม่ ๆ ในการทำงาน โดยผู้นำแสดงบทบาททำให้ผู้ตาม มีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดี จงรักภักดี และนับถือ ทำให้ผู้ตามกลายเป็นผู้มีความรับผิดชอบ เป็นผู้เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้นำจะต้องยกระดับความรู้สึก ความสำคัญของผู้ตามให้มีความสำคัญ และคุณค่าของผลลัพธ์ที่ต้องการและวิธีการที่จะบรรลุถึงผลลัพธ์ที่ต้องการ ทำให้ผู้ตามไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน แต่อุทิศตนเพื่อองค์กร (Bass and Avolio, 1994) Bass and Avolio (1994) ได้กล่าวเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน และผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงาน และผู้ตามให้สูงขึ้นกว่า

ความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และศักยภาพมากขึ้น ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามนี้ จะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ หรือที่เรียกว่า “4I’s” (Four I’s) คือ

1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence หรือ Charisma Leadership: II หรือ CL)

2. การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM)

3. การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS)

4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC)

สรุปจากทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะเห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน และผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงาน และผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงาน และผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และศักยภาพมากขึ้น จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตาม มองให้ไกลเกินความสนใจของตนเอง ไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กร หรือสังคม โดยได้กระทำผ่านพฤติกรรมเฉพาะจึงเป็นสิ่งสำคัญ หรือพฤติกรรมที่ผู้ที่เป็นผู้นำพึงมี และปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอกรอบการประเมินสมรรถนะครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ รายละเอียดดังนี้

1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)

2. การพัฒนาผู้เรียน (Student Development)

3. การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)

4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis &

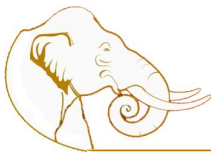
Classroom Research)

5. ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership)

6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative-Building for Learning Management)

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู เป็นความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะและความรู้ มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

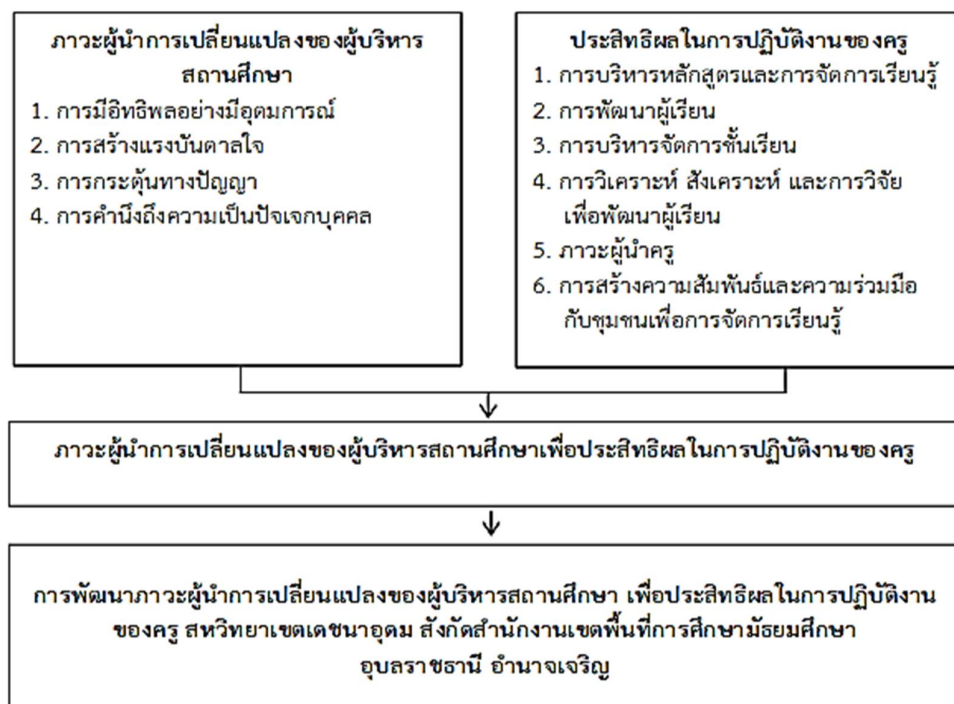
จากแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยได้บูรณาการตัวแปรระหว่างแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของ Bass and Avolio (1994) และกรอบแนวคิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) โดยบูรณาการตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ได้องค์ประกอบ 24 ประการ ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการพัฒนาผู้เรียน 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย

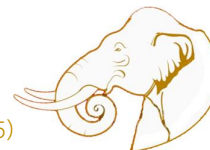
เพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อสร้างภาวะผู้นำครู 6) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนรู้ 7) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 8) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 9) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน 10) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 11) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อสร้างภาวะผู้นำครู 12) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้ 13) การกระตุ้นทางปัญญาเพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 14) การกระตุ้นทางปัญญาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 15) การกระตุ้นทางปัญญาเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน 16) การกระตุ้นทางปัญญาเพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 17) การกระตุ้นทางปัญญาเพื่อสร้างภาวะผู้นำครู 18) การกระตุ้นทางปัญญาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้ 19) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 20) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน 21) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน 22) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 23) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อสร้างภาวะผู้นำครู และ 24) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชานอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมวิธี พื้นที่วิจัย คือ สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ แบ่งขอบเขตของการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นตอน ที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มี ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 284 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอน จำนวน 264 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 165 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 153 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 153 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตาม ขนาดโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน (โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา) โดยคัดเลือกผู้ที่ได้รับรางวัลคัดเลือกให้เป็นผู้บริหาร สถานศึกษาดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2565-2566 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องในวันครูแห่งชาติ ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1)แบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .36 - .74 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 ใช้ศึกษาสภาพปัจจุบัน และ สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการ ปฏิบัติงานของครู 2) แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ปรับปรุงแก้ไขภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ใช้ศึกษาการพัฒนาภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู รวบรวมข้อมูล โดย นางสาวภัทราภา แสงงาม ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือน สิงหาคมพ.ศ. 2567 นำข้อมูลเชิงปริมาณ มา วิเคราะห์ด้วยสถิติ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) สำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลใน การปฏิบัติงานของครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อ การบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการ พัฒนาผู้เรียน

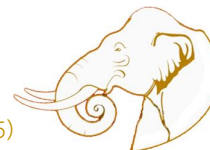
2. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ที่สำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมชี้แจงร่วมกับครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน และการจัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดแรงผลักดันในการทำงาน 2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อสร้างภาวะผู้นำครู ผู้บริหารควรมีการแสดงออกทางอารมณ์และความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความนับถือ และ 3) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างทัศนคติเชิงบวกที่ถูกต้อง แล้วส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน และมีการประเมินพฤติกรรมของครูอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นถึงการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน จนเกิดประสิทธิผล มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และก่อให้เกิดการยอมรับในบทบาทมีความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ สร้างความท้าทายในการทำงาน ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีศักยภาพสูง ส่งผลถึงผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย และจากผลการศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้แสดงให้เห็นถึงการเป็นที่ปรึกษา การให้คำแนะนำที่ดี เมื่อครูประสบปัญหาต่าง ๆ ในด้านการจัดการเรียนการสอน ปฏิบัติต่อครู โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน มีการมอบหมายงานให้ครูตามความรู้ ความเหมาะสม และความสามารถของแต่ละบุคคล และผู้บริหารมุ่งสร้างความสัมพันธ์กับครูเป็นรายบุคคลบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีรศักดิ์ สารสมักร และคณะ (2563) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คาดหวังจะให้ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกด้านการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียนเพิ่มขึ้น หรือเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารยังไม่แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การให้ความเชื่อมั่นในตัวครูว่าจะสามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จ และการจูงใจครูให้ทุ่มเทความพยายามในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ เท่าที่ควร จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกศสุตา วรณสินธ์ (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน อาจเนื่องมาจาก ครูขาดการเอาใจใส่ ดูแลในเรื่องการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความปลอดภัย ของผู้เรียนยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการด้านนี้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธิตา เมฆะทัต (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 9 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูง คือการสร้างแรงบันดาลใจ

4. การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ที่สำคัญสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้

4.1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมชี้แจงร่วมกับครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน และการจัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดแรงผลักดันในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล เพื่อสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครู และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และนำผลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรและการสอน (สุมนา ศรีกังวาน, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา คนไฉ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร

4.2 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อสร้างภาวะผู้นำครู ผู้บริหารควรมีการแสดงออกทางอารมณ์และความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความนับถือ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้บริหาร คำนึงถึงการควบคุมอารมณ์ให้ได้ดีในทุกสถานการณ์ และมีพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งเรื่องทัศนคติในการทำงานที่ดีในการแก้ไขปัญหา และให้การช่วยเหลือหรือหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามความต้องการความสามารถของผู้อื่นเพื่อป้องกันปัญหา (วัชรินทร์ สิทธิพร, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานา ชื่นใจ (2558) ได้วิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

4.3 การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างทัศนคติเชิงบวกที่ถูกต้อง แล้วส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน และมีการประเมินพฤติกรรมของครูอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารควรเสริมสร้างการสร้างแรงบันดาลใจ นอกจากนี้ ควรสร้างแรงบันดาลใจด้วยการให้รางวัลแก่นักเรียน และรางวัลนั้นไม่จำเป็นต้องมีค่า หรือเป็นสิ่งของ อาจเป็นเพียงคำชม ก็สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนได้ (ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และคณะ, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ นพวรรณ เกษะบุตร (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย 3 ประเด็น ดังนี้ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการจัดประชุมชี้แจงร่วมกับครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน และการจัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเกิดแรงผลักดันในการทำงาน 2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อสร้างภาวะผู้นำครู ผู้บริหารควรมีการแสดงออกทางอารมณ์และความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความนับถือ และ 3) การสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างทัศนคติเชิงบวกที่ถูกต้อง แล้วส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน และมีการประเมินพฤติกรรมของครูอย่างต่อเนื่อง

สรุป

จากผลการศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชานาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและเอาใจใส่ครูเป็นรายบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน มีความเชื่อมั่นในตัวครูแต่ละคนว่าจะสามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จ สนับสนุนให้ครูทุกคนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ จัดการเรียนการสอน โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย ช่วยเหลือ ชี้นำ ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานแก่ครูเป็นรายบุคคล และจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในด้านการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรจูงใจครูให้ทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้ค้นคว้าวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทำให้ครูพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

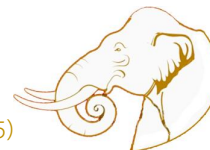
ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนครูให้พัฒนาตนเองตามศักยภาพโดยการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูรู้สึกมีความมั่นใจ เห็นคุณค่าในตนเอง ส่งผลให้ครูจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีคุณภาพให้มากขึ้น

1.2 ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ครูตามความรู้ ความเหมาะสมและความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ครูทำงานได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มากขึ้น

1.3 ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีความสุข และเน้นความปลอดภัยของผู้เรียน

1.4 ผู้บริหารควรมีการสร้างความสัมพันธ์กับครูเป็นรายบุคคลบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้ครูตระหนักในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น

1.5 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูสามารถวิเคราะห์ห้องครุ หรืองานในภาพรวม และดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

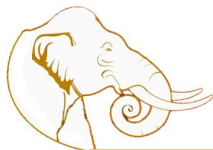
2.1 ควรศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขต เดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจในการทำงานของครู ความสุขในการทำงานของครู องค์กรแห่งการเรียนรู้ สุขภาพองค์กร เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

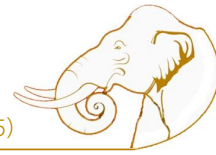
2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตเดชนาอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

เอกสารอ้างอิง

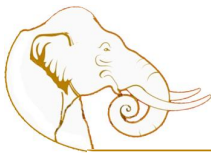
- เกศสุตา วรณสินธ์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตติณัฐ ประจักษ์ภูมิ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- จิรารัตน์ สมสมัย. (2557). ขวัญกำลังใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา อำเภอสนมชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ, กังสดาล ธนธรรม และ สุทธิศรี สมิตเวช. (2559, 4 ตุลาคม). GURU ครูมืออาชีพ (Professional Teacher). สืบค้นจาก <https://www.truelookpanya.com/dhamma/content/50207>
- ธิดา เมฆะหัต. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 9 (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ธีรศักดิ์ สารสมัคร, ไพรวลัย โคตรตะ และ ชวนคิด มะเสนา. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การ

- วิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (*Research to Make A CHANGE*)” (348-358). มหาวิทยาลัยราชธานี.
- นพวรรณ เกาเยะบุตร. (2557). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาริชาติ สมใจ. (2556). *อิทธิพลของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มานา ชื่นใจ. (2558). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนา คนไฉ. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โรงเรียนเดชอุดม, โรงเรียนท่าโพธิ์ศรีพิทยา, โรงเรียนทุ่งเท็งยิ่งวัฒนา, โรงเรียนทุ่งศรีอุดม, โรงเรียนนากระแซงศึกษา, โรงเรียนนาเยียมศึกษารัชมังคลาภิเษก, โรงเรียนนาสว่างวิทยา. (2565). *รายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2564*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ.
- วัชรินทร์ สิทธิพร. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู กคน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริวัฒน์ เมฆมล, สุรางคนา มัณยานนท์ และ สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*, 4(2), 819-828. สืบค้นจาก https://drive.google.com/file/d/12ua_0Ps1qT3cNpqUDtQJNy52yveAl2kK/view
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมนา ศรีกพาน. (2560). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organization effectiveness through transformation leadership*. London: Sage.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3) , 607 - 610 .
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้
ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี
Parental Involvement in Educational Management to Improve
Student's Learning Outcomes in Nikom Sang Ton Eng Schools,
Ubon Ratchathani Province

จิรัฏฐิกานต์ ชวงชัยชนะ¹, เมธาวี โชติชัยพงศ์²
Jiratthikarn Chuangchaichana¹, Methavee Chotchaipong²
¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี
¹⁻²Ratchathani University
Email: ¹nufon253618@gmail.com

Received : June 3, 2024;

Revised : October 25, 2024;

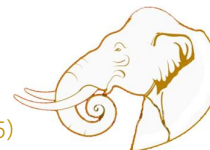
Accepted : January 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี และ 2) เพื่อนำเสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 300 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.00 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญที่เป็นความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรจัดเตรียมห้อง หรือส่วนหนึ่งของห้องไว้ให้เป็นสัดส่วน รวมทั้งหาเครื่องเล่น และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก 2) การเรียนรู้ที่บ้าน ผู้ปกครองควรส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกตามความต้องการ และตามศักยภาพของลูก เช่น เล่นนิทานให้เด็กฟัง ดูโทรทัศน์ร่วมกัน เล่นกีฬา ออกกำลังกาย เป็นต้น และ 3) การติดต่อสื่อสาร โรงเรียนควรแจ้งข่าวสารเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้นักเรียน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา; การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน;
โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง

Abstract

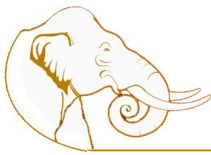
The objectives of this research were 1) to study parental involvement in educational management to improve student learning outcomes in Kikom Sang Ton Eng Schools in Ubon Ratchathani Province and 2) to study the development of parental involvement in educational management to improve student learning outcomes in Kikom Sang Ton Eng Schools in Ubon Ratchathani Province. The sample was 300 student parents from Nikom Sang Ton Eng schools in Ubon Ratchathani Province. The sample group was defined using Krejcie and Morgan's Table (1970). Two hundred and seventy-nine copies of the questionnaire, or 93.00 per cent, were returned. The research tool was a five-level rating scale questionnaire with a reliability of .95. The statistics included Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Content Analysis.

The research findings were as follows: 1. The parental involvement in educational management to improve student learning outcomes in Kikom Sang Ton Eng Schools in Ubon Ratchathani Province, as a whole and in individual aspects, was at a high level. 2. The outstanding development of parental involvement in educational management to improve student's learning outcomes in Kikom Sang Ton Eng Schools in Ubon Ratchathani Province revealed three crucial: 1) Rearing as Parents, parents should have a private room, or section of a room, toys or printing materials for children, 2) Home Learning, parents should support students' learning, such as tale-telling, watching television together, exercising etc., 3) Communication, schools should inform parents to involve school activities to reinforce students' morale,

Keyword: Parental Involvement in Educational Management; Development Resources; Nikom Sang Ton Eng schools

บทนำ

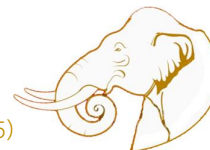
การได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการรับรู้ข่าวสารด้านการศึกษานั้น เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองและโรงเรียนมีความผูกพันและรู้สึกเป็นส่วนร่วม โดยผู้ปกครองมีความเข้าใจว่าภารกิจในการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน ทั้งนี้ กรณีที่โรงเรียนเกิดปัญหาชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการแก้ไข มีส่วนรับรู้และตัดสินใจเรื่องการจัดการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้นเพื่อที่โรงเรียนจะได้ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การเอาใจใส่ดูแลติดตามความประพฤติและผลการเรียน การให้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม การสนับสนุนและเสริมกำลังใจ การจัดหาและสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น (ปรียาภรณ์ ธีระวรากุล และ สมใจ สืบเสาะ, 2566) ดังนั้น ผู้ปกครองยังคงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เพราะฉะนั้นนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้องจากโรงเรียน เมื่อได้รับการ

ส่งเสริมและสนับสนุนเป็นการเสริมแรงจูงใจจากผู้ปกครอง นักเรียนจะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยความสุข การพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้น ผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเข้ามามีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษา

บริบทของชุมชนในเขตพื้นที่โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนเกษตรกรรม ส่วนใหญ่การจัดการศึกษาของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นในการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองตามสมควร แต่ยังไม่เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาเท่าที่ควร ทางโรงเรียนจึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมมือกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งจะเกิดผลดีต่อการพัฒนานักเรียน และการดำเนินการทุกด้านในโรงเรียนให้เป็นไปตามจุดหมาย รวมทั้งสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้าน ชุมชน กับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองทุกแห่งในจังหวัดอุบลราชธานี มีภารกิจทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป มีความต้องการที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ แต่พบว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ประสบปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในลักษณะคล้ายกัน ดังนี้ 1) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 87 (นิคม 1) (2564) มีปัญหา สถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ขาดความร่วมมือกันในการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งผู้ปกครองมีส่วนร่วมลดลง ในการจัดการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา 2) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 (2564) มีปัญหา ชุมชน และผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียน ร้อยละ 60 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดไว้ ร้อยละ 90 3) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 3 (2564) มีปัญหา การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนเท่าที่ควร 4) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5 (2564) มีปัญหา ผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจกรรมของสถานศึกษาน้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะให้กับทางโรงเรียน และเมื่อโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้จัดการศึกษาแก่สถานศึกษา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วม เนื่องจากฐานะยากจน รายได้น้อย และ 5) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 6 (2564) มีปัญหา ผู้ปกครองนักเรียน ขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน กิจกรรมบางกิจกรรม ที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้เข้าร่วมแต่ได้รับความร่วมมือน้อย และผู้ปกครองยังขาดการดูแลเอาใจใส่ในด้านการเรียนของนักเรียน เนื่องจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง มีฐานะยากจน รายได้น้อย ไม่มีเวลาดูแลอบรมบุตรหลาน ผู้ปกครองต้องทำงาน ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมสถานศึกษา รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษายังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ลดลง หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษากำหนด

ผู้วิจัยเป็นหนึ่งในครูผู้สอนในบริบทของโรงเรียนขนาดกลาง จังหวัดอุบลราชธานี จึงตระหนักในปัญหาข้างต้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนานักเรียน โดยนำผู้ปกครองมามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อนำเสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเรียนรู้

การศึกษาที่เน้นแนวคิดเพื่อให้ผู้เรียนคาดหวังเกิดความรู้ ความสามารถ และเจตคติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อการจัดการศึกษา รวมถึงการออกแบบระบบ พัฒนามุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ของหลักสูตรเน้นความยืดหยุ่น ไม่ตายตัวทั้งรูปแบบการเรียนรู้ การวัดผล และเวลานักเรียนเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยมีเป้าหมาย โดยที่มุ่งความสำเร็จในการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์คือความชัดเจนของเป้าหมายเพื่อให้ทั้งครูและนักเรียนมีการคาดหวังสิ่งที่ต้องการจากการเรียนรู้ ตลอดจนการเตรียมนักเรียนสำหรับการจ้างงานในตลาดโลกในอนาคต (สมชาย เทพแสง และคณะ, 2566)

Epstein (1995) ได้เสนอโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 รูปแบบ ดังนี้ ประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (Basic responsibilities of families) ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (Housing) สุขภาพ (Health) โภชนาการ (Nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (Clothing) ความปลอดภัย (Safety) ทักษะของผู้ปกครอง (Parenting skills) ต่อนักเรียนทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนนักเรียนในฐานะ นักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจนักเรียนและครอบครัว

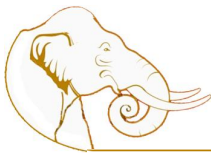
2. การติดต่อสื่อสาร (Communicating) หมายถึง ความรับผิดชอบพื้นฐานของโรงเรียน (Basic responsibilities of schools) ได้แก่ การสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (School-to-home) และการสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน (Home-to-school)

3. การอาสาสมัคร (Volunteering) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อโรงเรียน (Involvement at school and for the school) ได้แก่ การอาสาสมัครในโรงเรียน หรือชั้นเรียน เช่น ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน หรือผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ การอาสาสมัครเพื่อโรงเรียนหรือชั้นเรียน เช่น ช่วยโครงการของโรงเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียนในทุกที่ทุกเวลา การเป็นผู้ร่วมในทุกการ แสดง กีฬาเหตุการณ์ การมอบรางวัล การเฉลิมฉลอง และอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

5. การตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง การมีส่วนร่วม หรือการเป็นผู้นำในองค์กรต่าง ๆ เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู (Parent and teacher association: PTA) องค์กรผู้ปกครองและครู (Parent and teacher organization: PTA) หรือสภาที่ปรึกษาคณะกรรมการหรือกลุ่มที่ปรึกษาโรงเรียนอิสระต่าง ๆ โดยการเป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม และผู้นำหรือตัวแทน เป็นต้น

6. การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with community) หมายถึง การเชื่อมโยงชุมชน ให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือการเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยชุมชน

พรวิชร บุญประเสริฐ และ พนมพร จันทรปัญญา (2560) กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้างตลอดจนการจัดระบบการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นและให้ความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา หมายถึง การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้าน 1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การอาสาสมัคร 4) การเรียนรู้ที่บ้าน 5) การตัดสินใจ และ 6) การร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาผลลัพธ์ของนักเรียน

2. แนวคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ NQF ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 หมายถึง เกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และ/หรือ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากฝึกปฏิบัติและ/หรือจากการทำงาน ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียน/ทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและ/หรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก (Theoretical and/or factual)

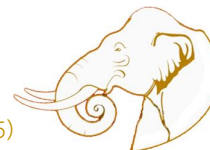
2. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงาน ด้วยทักษะด้านกระบวนการคิด (Cognitive Skills) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Logical, Intuitive, and Creative Thinking) หรือทักษะการปฏิบัติ/วิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามกรอบคุณวุฒิแต่ละระดับ

3. ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ (Application and Responsibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคม ในการทำงาน/ศึกษาอบรม เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย ความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ (Responsibility) และความเป็นอิสระ (Autonomy) ในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายถึง เกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา หรือประสบการณ์ที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติและการทำงานประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่

1. ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนและทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎี หรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก

2. ทักษะ หมายถึง ความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมายโดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงาน ด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการอย่างรู้และความคิดสร้างสรรค์ หรือทักษะการปฏิบัติวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่ว ความเชื่อมั่นและความชำนาญ ในการปฏิบัติตามกรอบคุณวุฒิแต่ละระดับ

3. ความสามารถในการประยุกต์ใช้และรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคม ในการทำงานศึกษาอบรม เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคลซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้ปกครองและโรงเรียนมีความผูกพันและรู้สึกเป็นส่วนร่วม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน โดยผู้ปกครองต้องเข้าใจในบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและส่งต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ของ Epstein (1995) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การอาสาสมัคร 4) การเรียนรู้ที่บ้าน 5) การตัดสินใจ และ 6) การร่วมมือกับชุมชน สรุปความหมาย ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง หมายถึง การจัดหาที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพอนามัย การจัดหาอาหารที่มีคุณภาพ การดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียน และการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

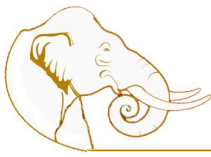
2. การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน คือ การสื่อสารจากโรงเรียนไปสู่บ้าน และการสื่อสารจากบ้านไปสู่โรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน

3. การอาสาสมัคร หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยงานในกิจกรรมพัฒนานักเรียนหลายรูปแบบ เช่น การเป็นพี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรมวันภาษาไทย การไปทัศนศึกษา และการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เป็นต้น

4. การเรียนรู้ที่บ้าน หมายถึง โรงเรียนให้ข้อมูลข่าวสาร สื่อสารแนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครองเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองสามารถสอนนักเรียนตั้งเป้าหมายทางการเรียนให้แก่เด็กนักเรียน และสนับสนุนการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับโรงเรียน

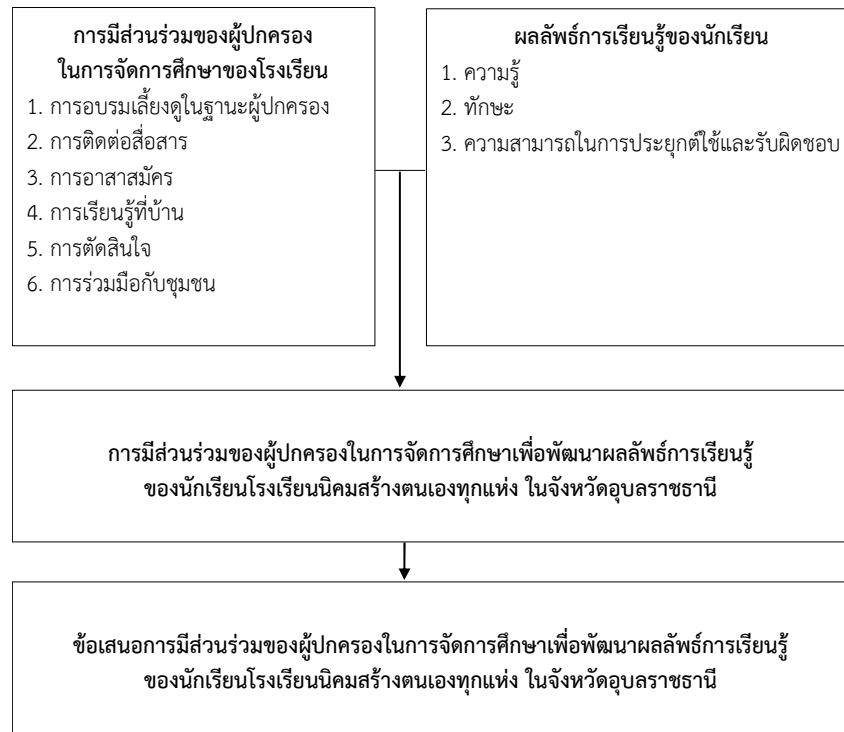
5. การตัดสินใจ หมายถึง โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน เช่น ในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง หรือเครือข่ายผู้ปกครอง เป็นต้น

6. การร่วมมือกับชุมชน หมายถึง โรงเรียนประสานงาน และร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อช่วยเหลือหรือให้บริการชุมชน รวมถึงครอบครัวของนักเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการศึกษา และพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ดังรายละเอียดตาม ภาพที่ 1

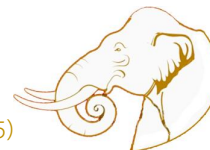
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 87 (นิคม 1) 2) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 3) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 3 4) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5 และ 5) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 6 ผู้ปกครองทั้งหมด จำนวน 1,358 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 , 29 สิงหาคม 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 300 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามวุฒิการศึกษา 1) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 87 (นิคม 1) จำนวน 146 คน 2) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 จำนวน 83 คน 3) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 3 จำนวน 17 คน 4) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5 จำนวน 39 คน และ 5) โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 6 จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating scale) 5 ระดับ และมีคำถามปลายเปิด แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามคำแนะนำ แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่า ผลการประเมินคุณภาพแบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ผู้ปกครอง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยวิธีของ Cronbach พบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 และปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ความสัมพันธ์กับนักเรียน และรายได้ เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ Likert ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมาก

ระดับ 3 หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

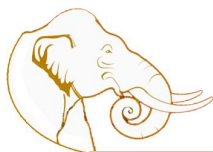
ตอนที่ 3 การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเป็นคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและลำดับขั้นตอน โดยนำหนังสือขอความร่วมมือไปขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.00 แล้วนำมาวิเคราะห์ต่อไประยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2565-2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการหาความถี่ (Frequency)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ปฏิบัติ	อันดับ
1.	การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง	3.92	.34	มาก	3
2.	การติดต่อสื่อสาร	4.30	.38	มากที่สุด	2
3.	การอาสาสมัคร	3.66	.51	มาก	6
4.	การเรียนรู้ที่บ้าน	3.71	.48	มาก	5
5.	การตัดสินใจ	3.87	.46	มาก	4
6.	การร่วมมือกับชุมชน	4.33	.35	มากที่สุด	1
	รวม	3.96	.20	มาก	

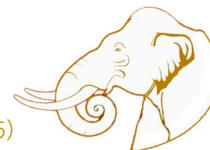
จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การร่วมมือกับชุมชน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .35) และ 2) การติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .38) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .34) 2) การตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .46) 3) การเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 4) การอาสาสมัคร ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .51)

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรจัดเตรียมห้อง หรือส่วนหนึ่งของห้องไว้ให้เป็นสัดส่วน รวมทั้งหาเครื่องเล่น และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก

2.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร โรงเรียนควรแจ้งข่าวสารเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้นักเรียน

2.3 ด้านการอาสาสมัคร ผู้ปกครองควรเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียนทั้งในส่วนของภาพรวมทั้งโรงเรียน และในส่วนของห้องเรียน เช่น อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู ช่วยครูจัดหาและเตรียมสื่อการสอน หรือช่วยครูวางแผนการสอน การทำงานธุรการในโรงเรียน การทำอาหารกลางวัน การหาทุนให้กับโรงเรียน การทำงานเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดการเป็นพยาบาลในห้องพยาบาล เป็นต้น

2.4 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ผู้ปกครองควรส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกตามความต้องการ และตามศักยภาพของลูก เช่น เล่นนิทานให้นักเรียนฟัง ดูโทรทัศน์ร่วมกันเล่นกีฬา ออกกำลังกาย เป็นต้น

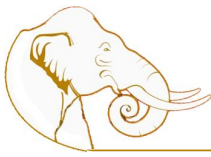
2.5 ด้านการตัดสินใจ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดประชุมต่าง ๆ ควรจัดในวันหยุดราชการซึ่งผู้ปกครองส่วนมากสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

2.6 ด้านการร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น งานงบประมาณ งานอาหารกลางวัน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน งานการลงโทษนักเรียน งานจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน งานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และงานการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

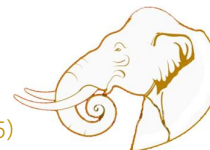
อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน เพื่อพัฒนาบุตรหลาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุตรหลาน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และโรงเรียน และจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ประเด็นด้านการร่วมมือกับชุมชน เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการประสานงาน และร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงครอบครัวของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีวิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานอย่างสร้างสรรค์ และคล่องแคล่ว และส่งเสริมความรู้ที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนและทำงานให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัช ซอลิฮียี และ นัชชีมา บาเกาะ (2563) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ของบุตร ผู้ปกครองต้องศึกษาและทำความเข้าใจบทบาทของตนเองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรและพยายามมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมการมีส่วนร่วมทุกด้าน ได้แก่ การเลี้ยงดูการสื่อสารกับโรงเรียนการจัดการเรียนรู้ในบ้าน การเป็นอาสาสมัคร การตัดสินใจ การร่วมมือกับชุมชน การให้การศึกษากับผู้ปกครอง และพยายามจัดการตนเองในประเด็นปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เวลา ทักษะความรู้และความเข้าใจ ความสัมพันธ์กับครูและโรงเรียน เป็นต้น และโรงเรียนต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่แท้จริงแก่ผู้ปกครองและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนศักยภาพของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งโรงเรียนควรพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนและส่งเสริมความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่สามารถสนับสนุนและพัฒนาผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุตรได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมสัน กัลยารัตน์ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี อภิปรายประเด็น ดังนี้ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรจัดเตรียมห้อง หรือส่วนหนึ่งของห้องไว้ให้เป็นสัดส่วน รวมทั้งหาเครื่องเล่น และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วนิดา พัฒเพ็ง (2562) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน

ควรจัดอบรมผู้ปกครองเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญถึง การเลี้ยงดูบุตรหลานด้วยตนเอง และเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะบุตรหลานขณะที่อยู่บ้าน เช่น สอนการบ้าน ทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน มีเวลาพูดคุย/สอบถามเกี่ยวกับชีวิตประจำวันขณะที่อยู่โรงเรียน **ด้านการติดต่อสื่อสาร** โรงเรียนควรแจ้งข่าวสารเพื่อขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้นักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์พิชมณู สุภายอง และ ประวัติ พื้นผาสุก (2563) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมอันจะเกิดผลดีต่อนักเรียนโดยตรง การสื่อสารควรสื่อสารผ่านนักเรียน ผู้นำชุมชน และเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อสาร **ด้านการอาสาสมัคร** ผู้ปกครองควรเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียนทั้งในส่วนของภาพรวมทั้งโรงเรียน และในส่วนของห้องเรียน เช่น อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู ช่วยครูจัดหาและเตรียมสื่อการสอน หรือช่วยครูวางแผนการสอน การทำงานธุรการในโรงเรียน การทำอาหารกลางวัน การหาทุนให้กับโรงเรียน การทำงานเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดการเป็นพยาบาลในห้องพยาบาล เป็นต้น ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนิสา คล้ายคลึง (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า โดยผู้ปกครองนักเรียนควรร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนกับคณะครู เพื่อให้เป็นวิทยากรให้ความรู้สำหรับนักเรียน ๆ และครูในเรื่องของอาชีพ เสนอปรัชญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมข่าวสารในโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมด้านวิชาการ **ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน** ผู้ปกครองควรส่งเสริม การเรียนรู้ของลูกตามความต้องการ และตามศักยภาพของลูก เช่น เล่นนิทานให้นักเรียนฟัง ดูโทรทัศน์ร่วมกัน เล่นกีฬา ออกกำลังกาย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภรัตน์ ผลทับทิม (2559) ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอ คือ ผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้กับบุตรหลาน เช่น การชมสารคดี การทำการบ้าน หรือกิจกรรมอื่นที่บุตรหลานต้องการ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการพูดคุยกับนักเรียนของผู้ปกครอง เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ของนักเรียนที่สถานศึกษาและที่บ้าน **ด้านการตัดสินใจ** โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดประชุมต่าง ๆ ควรจัดในวันหยุดราชการ ซึ่งผู้ปกครองส่วนมากสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรพรรณ อานามวงษ์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาส ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกระดับตั้งแต่ประชุม วางแผนนโยบาย รับฟังการเสนอแนะความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงการสอนของครู และส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษาร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน **ด้านการร่วมมือกับชุมชน** โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น งานงบประมาณ งานอาหารกลางวัน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน งานการลงโทษนักเรียน งานจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน งานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และงานการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภิรมย์ เพ็ชรเจริญ (2556) ที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน ถ่ายทอดความรู้ในท้องถิ่น รวมถึงเข้ามามีส่วนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งทางด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี ดังภาพที่ 2

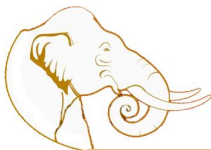
ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

สรุป

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การร่วมมือกับชุมชน และ 2) การติดต่อสื่อสาร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง 2) การตัดสินใจ 3) การเรียนรู้ที่บ้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4) การอาสาสมัคร

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรจัดเตรียมห้อง หรือส่วนหนึ่งของห้องไว้ให้เป็นสัดส่วน รวมทั้งหาเครื่องเล่นและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร โรงเรียนควรแจ้งข่าวสารเพื่อขอความร่วมมือให้

ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้นักเรียน 3) ด้านการอาสาสมัคร ผู้ปกครองควรเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียนทั้งในส่วนของภาพรวมทั้งโรงเรียน และในส่วนของห้องเรียน เช่น อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครู ช่วยครูจัดหาและเตรียมสื่อการสอน หรือช่วยครูวางแผนการสอน การทำงานธุรการในโรงเรียน การทำอาหารกลางวัน การหาทุนให้กับโรงเรียน การทำงานเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดการเป็นพยาบาลในห้องพยาบาล เป็นต้น 4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ผู้ปกครองควรส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกตามความต้องการ และตามศักยภาพของลูก เช่น เล่านิทานให้นักเรียนฟัง ดูโทรทัศน์ร่วมกันเล่นกีฬา ออกกำลังกาย เป็นต้น 5) ด้านการตัดสินใจ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดประชุมต่าง ๆ ควรจัดในวันหยุดราชการซึ่งผู้ปกครองส่วนมากสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ และ 6) ด้านการร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น งานงบประมาณ งานอาหารกลางวัน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน งานการลงโทษนักเรียน งานจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียน งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน งานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และงานการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ช่วยการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

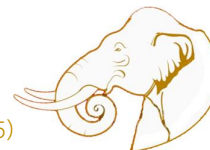
1.2 ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้ปกครองควรตระหนักและให้ความสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้เชิงทฤษฎีหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนและทำงาน

1.3 ด้านการอาสาสมัคร โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเป็นพี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ เช่น พี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรมวันภาษาไทย กิจกรรมทัศนศึกษา หรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถให้เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ และทักษะทางสังคมของนักเรียน

1.4 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน โรงเรียนควรให้ความสำคัญเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับผู้ปกครองในการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนและทำงานให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

1.5 ด้านการตัดสินใจ โรงเรียนควรให้ความสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกับโรงเรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการกระบวนการเรียนรู้ ความรู้ ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร และภาวะผู้นำความรับผิดชอบ เป็นต้น

1.6 ด้านการร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนควรมีการประสานงาน และร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงมีการติดต่อกับครอบครัวของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองสูงขึ้น

1.7 จากข้อเสนอแนะการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี นำไปพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้น

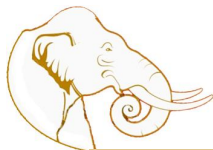
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี

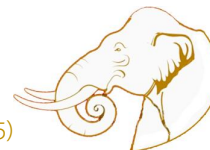
2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง ในจังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

- คมสัน กัลยรัตน์. (2561). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลพนัสพิทยาสถาธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาภรณ์ ธีระวรากุล และ สมใจ สืบเสาะ. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 7(1), 142-156. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/257879>
- พรวิชร บุญประเสริฐ และ พนมพร จันทระปัญญา. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน: การวิเคราะห์ความคาดหวังและการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น, 12(Supplement), 125-136. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/100114>
- พิมพ์พิชญ์ สุภายอง และ ประวีติ พินผาสุก. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9(33), 303-314. สืบค้นจาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/832-ArticleTextFile-20201001141529.pdf>
- ภิรมย์ เพ็ชรเจริญ. (2556.) ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลบ้านบางพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮียะห์ และ นัชชีมา บาเกาะ. (2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตร. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 31(1), 243-254.
- โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 87 (นิคม 1). (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564. อุบลราชธานี: โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 87 (นิคม 1).

- โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564.
อุบลราชธานี:โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2.
- โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 3. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564.
อุบลราชธานี:โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 3.
- โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564.
อุบลราชธานี:โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 5.
- โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 6. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564.
อุบลราชธานี:โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 6.
- วนิดา พัฒเพ็ง. (2562). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 8(30), 159-166. สืบค้นจาก
<https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=740>
- วรรณมน อานามวงศ์. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ของ
นักเรียน โรงเรียนบ้านอ่างกะปอง สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาตราด. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภรัตน์ ผลทับทิม. (2559). การศึกษาความต้องการและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- สมชาย เทพแสง, กันต์ธมณีนญา นฤโฆษกศิริ และ อัจฉริยา เทพแสง. (2566). การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์
Outcome-based Education (OBE): ฤกษ์สำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็น
หลัก. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(1), 39-52.
- สุนิสา คล้ายคลึง. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านห้วยกะปิ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Epstein. J. L. (1995). School/Family/Community partnerships: Caring for the children we
share. *Delta Kappan*, 56(3), 701-712.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

บุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ

Bun Khao Pradub Din, Thai Lao People,
Ban Khae sisaket Province

พระมีชัย มะโนรัตน์¹, ภัทระ อินทรกำแหง², อธิวัตร ศรีสมบัติ³ และสิริพัฒน์ ลาภจิตร⁴

Phra Meechai Manorat ¹, Phatthara Inthakamhaeng ², Itthiwat Srisombat³ and Siriphat lapchit⁴

¹⁻⁴คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹⁻⁴Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajathat University

¹e-mail: siriphat.lapjit@gmail.com

Received : September 14, 2023;

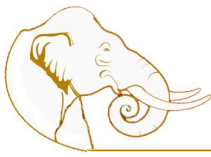
Revised : August 28, 2024;

Accepted : January 9, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้ ความเชื่อและคุณค่าในประเพณีบุญข้าวประดับดิน ตลอดจนศึกษาแนวทางการจัดการความรู้เพื่อประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ จำนวน 12 ราย ประกอบด้วย กลุ่มผู้รู้ในชุมชนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลปฏิบัติการ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตชุมชนบ้านแซ่ จำนวน 2 รูป ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมจำนวน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ประชาชนบ้านแซ่ที่มีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีทำบุญข้าวประดับดินมากกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า การทำบุญข้าวประดับดิน เป็นงานบุญประเพณีที่จัดขึ้นในเดือน 9 วันแรม 14 ค่ำ และแรม 15 ค่ำ เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยมีความเชื่อว่าการทำบุญข้าวประดับดิน เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับญาติพี่น้องผู้ตายไปแล้วหรือผีไม่มีญาติจะได้รับการแบ่งส่วนบุญนี้ รวมถึงเจ้ากรรมนายเวรจะช่วยส่งผลบุญให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุขเจริญรุ่งเรือง องค์ประกอบและขั้นตอนพิธีกรรมบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธชาวไทยลาวบ้านแซ่ ที่สำคัญมี 4 อย่าง คือ 1) พระสงฆ์ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดหรือพระภิกษุรูปอื่น และผู้ร่วมพิธีกรรม ได้แก่ ลูกหลานและญาติพี่น้องของผู้ที่ถวายขนม บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนร่วมในงาน 2) สถานที่ใช้บ้านเป็นที่จัดเตรียมข้าวของอุปกรณ์เครื่องสักการะ และวัดเป็นสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 3) สิ่งของที่ใช้ประกอบพิธีกรรม คือ เครื่องสักการะ ได้แก่ ดอกไม้ 1-2-3 คู่ ก็ได้ รูป 3 ดอก เทียน 2 เล่ม เงิน 1 บาทขึ้นไป ใบกล้วย ไม้ไผ่เพื่อไว้กลัดใบตอง ค่าเทศนาธรรม ขวดน้ำและภาชนะรองรับ เครื่องถวายทาน อาหารคาว-หวาน และ 4) ระยะเวลาที่ประกอบพิธีกรรม นับตั้งแต่วันเริ่มเตรียมทำอาหาร ส่วนการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จะเริ่มตั้งแต่เวลา 06.00 น. วันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 จนถึง 06.00 น. ของวันถัดไป คุณค่าของงานบุญข้าวประดับดินที่มีต่อวิถีชาวไทยลาวบ้านแซ่ 1) ด้านวัฒนธรรม เป็นงานบุญประเพณีวัฒนธรรมที่ชาวบ้านแซ่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา 2) ด้านสังคม เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ควบคุมผู้คนและสังคม ชาวบ้านหลายหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงได้ออกมาร่วม

ทำบุญ 3) ด้านเศรษฐกิจ เมื่อมีงานบุญประเพณีจะมีการจับจ่ายใช้สอยในสังคมชุมชนขึ้น มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของซื้อขายสินค้าและอาหาร เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ก่อให้เกิดรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชนขึ้น ซึ่งมีแนวทางการจัดการความรู้สามารถนำมาจัดทำเป็นคู่มือบุญข้าวประดับดินเพื่อประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคู่มือที่ใช้ในการประกอบการเรียนรู้ทั่วไป

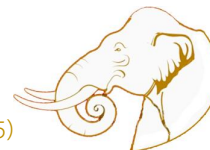
คำสำคัญ : บุญข้าวประดับดิน; ชาวไทยลาวบ้านแซ่; องค์ความรู้; ความเชื่อ

Abstract

The purpose of this research is to study knowledge, Belief and value in the merit-making tradition of Khao Pradubdin As well as studying knowledge management methods in preparing the manual for Bun Khao Pradub Din of the Thai Lao Ban Khae people, Sisaket Province This is a qualitative research with a target group consisting of two groups of knowledgeable people in the community who have experience with the Bun Khao Pradub Din tradition of not less than 10 people. The operational information giving group consists of two monks in the Ban Khae community who are leaders in performing the ritual. 2 people and general information providers Consisting of more than 10 people from Ban Khae who have experience in participating in the traditional activity of making merit with Khao Pradub Din, data collection tools were used: interview form, observation form, and group discussion recording form. By studying documents and related research, data were collected using content analysis methods. and present a descriptive and analytical research model.

The research results found that Making merit with Khao Pradubdin It is a traditional merit-making event held on the 9th day of the waning moon, 14th day of the waning moon, and 15th day of the waning moon. It is a merit-making ceremony to dedicate merit to relatives who have passed away. It is believed that making merit with rice adorns the soil. To dedicate merit to relatives who have died or ghosts with no relatives will receive a share of this merit. Including your karma will help bring merit to your children and grandchildren to live in peace and happiness. prosperous It is the principle that holds and controls people and society. Many villagers in nearby villages came out to join in making merit. Therefore, when there is a traditional merit-making event, there will be spending in the community. There is a choice to exchange goods and services in the community and outside the community. A circular economy is born It creates income for households and communities. There are guidelines for managing knowledge that can be used to prepare a manual for the merit of Khao Pradabdin for use in the study of social studies, religion and culture, religious content, morality and ethics. which is a manual used for general learning.

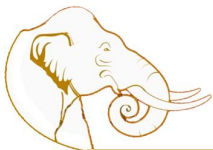
Keywords : Bun Khao Pradub Din, Thai Lao Ban Khae people, Knowledge, belief

บทนำ

วิถีชีวิตของชาวอีสานในแต่ละท้องถิ่นจะมีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันไปตามลักษณะความเชื่อและการปฏิบัติของผู้อาวุโส เพราะว่าชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานแต่เดิมนั้น ใช้ชีวิตความเป็นอยู่โดยพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลักก่อนที่จะมีพุทธศาสนาเข้ามา คนอีสานจะมีการทำบุญในแต่ละเดือนที่แตกต่างกันตามความเชื่อ แต่ที่ให้ความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่งซึ่งขาดไม่ได้ในแต่ละปีจะต้องทำหรือถือเป็นธรรมเนียมประเพณีที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ บุญข้าวประดับดิน ดังที่ Phrakru Kowitsutaporn (2021 : 34) กล่าวว่า ประเพณีบุญข้าวประดับดิน มีคติความเชื่อว่า โลกหน้ามีจริง สัตว์ที่ตายไปแล้วจะต้องถือกำเนิดในภูมิสถานใด ภูมิสถานหนึ่ง หรือภพภูมิใด ภพภูมิหนึ่ง จนกว่าจะบรรลурัตผลทำลายกิเลสจนหมดสิ้น ก็ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิด โดยความเชื่อเรื่องเปรตนี้ สืบเนื่องจากเรื่องพระญาติของพระเจ้าพิมพิสารที่ตายไปแล้วเกิดเป็นเปรต พระองค์จึงทรงอุทิศส่วนบุญไปให้ เป็นมูลเหตุให้ชาวพุทธนิยมทำบุญกวาดน้ำอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้เป็นเปรตในปรโลกหรือโลกหน้า Samutkup (1999 : 103) กล่าวว่า บุญข้าวประดับดินเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร เพราะสังคมหมู่บ้านอีสานนั้นมีวิถีชีวิตขึ้นอยู่กับเกษตร หรือการทำนาปลูกข้าว ซึ่งการทำบุญข้าวประดับดินนี้ก็เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับ และเลี้ยงตาแฮกเพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ ระยะเวลาในการทำบุญก็อยู่ในช่วงต้นข้าวเพิ่งปักดำกำลังแตกกอในเดือน 9 ซึ่งในประเพณีนี้ทุกครอบครัวจะเตรียมข้าวปลาอาหาร เพื่อทำบุญข้าวประดับดิน สอดคล้องกับ Munyapo and others (2017 : 20) กล่าวว่า บุญข้าวประดับดินเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งจะจัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านจะพากันทำข้าวปลาอาหารคาวหวาน ข้าวต้มมัดพร้อมหมากพลูที่ห่อใส่ใบตอง แล้วนำไปวางไว้ที่โคนต้นไม้ในบริเวณวัดและรอบ ๆ บ้าน

จังหวัดศรีสะเกษตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีเชื้อชาติพันธุ์ที่อาศัยอย่างหลากหลาย เช่น กูย ลาว เยอ เขมร ส่วนมากจะนับถือศาสนาพุทธเป็นหลักมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด อย่างประเพณีบุญสิบสองเดือน บุญข้าวประดับดินชาวไทลื้อบ้านแซ้ว จังหวัดศรีสะเกษ บ้านแซ้วเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ที่มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากหลายร้อยหลังคาเรือน เป็นหมู่บ้านชาวไทลื้อลาวโบราณที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ค่อนข้างเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะบุญข้าวประดับดินกับบุญข้าวสากเป็นบุญที่ชาวไทลื้อบ้านแซ้วอนุรักษ์ความดั้งเดิมและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นบุญประเพณีที่มีความเชื่อมโยงระหว่างผู้ตายและผู้อยู่ เชื่อมโยงระหว่างนรกกับสวรรค์ ซึ่งในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี ยังมีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้น้อย โดยเฉพาะการศึกษาในมิติการบูรณาการจัดการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์สืบสานประเพณีวัฒนธรรมบุญข้าวประดับดิน ซึ่งในปัจจุบันนี้ประเทศชาติได้เกิดการพัฒนาส่งผลให้ชนรุ่นหลังไม่เข้าใจในหลักประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับบุญข้าวประดับดิน ดังนั้นการอนุรักษ์สืบสานงานบุญประเพณี การพัฒนาคนบนมิติวัฒนธรรมเป็นแนวคิดสำคัญที่จะทำให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีของตน วัฒนธรรมคือพลังในการพัฒนาของกลุ่มที่มีวัฒนธรรมและประเพณีร่วมกันชุมชนจึงควรมึบทบาทสำคัญในการร่วมกันสืบทอดอนุรักษ์จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ดังที่ Puangngam (2010 : 135-140) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลและชุมชน หากเราไม่รู้จักและเคารพตนเองก็ไม่อาจทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นได้ เราจึงต้องหันมาเน้นคุณธรรมที่ให้ความสำคัญต่อจิตใจ การพึ่งพาตนเอง และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นหลักธรรมในการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ Kanjanapan (2011 : 200-207) ที่ได้เสนอแนวทางเลือกในการพัฒนาบนมิติวัฒนธรรม 4 ประการคือ การเสริมสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม

การเสริมสร้างประชาสังคม และการเคารพสิทธิในความแตกต่างหลากหลายทางพหุสังคม ประเพณีวัฒนธรรมจึงเป็นพลังสำคัญเป็นสิ่งที่แสดงถึงเกียรติและความภาคภูมิใจของคนในชุมชน ทำให้เกิดความรักหวงแหน เห็นคุณค่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรัก ความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน เพราะประเพณีท้องถิ่นมีบทบาทและคุณค่าต่อการพัฒนาในทุกมิติ และช่วยส่งเสริมทุนทางสังคมของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

ด้วยเหตุผลความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง บุญข้าวประดับดิน ชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีลักษณะอย่างไร ความเชื่อและคุณค่าในประเพณีบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ เป็นอย่างไร มีความสำคัญต่อด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจหรือไม่อย่างไร และควรมีการสืบสานอนุรักษ์ประเพณีอันเป็นมรดกของชุมชนโดยนำมาจัดการเรียนรู้ในลักษณะใดได้บ้าง เพื่อจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติการทำบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ ในการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีบุญข้าวประดับดิน และเพื่อใช้เสริมการศึกษาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมหรือใช้เป็นข้อมูลในการปฏิบัติตามในบุญประเพณีได้อย่างถูกต้องสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้การทำบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความเชื่อและคุณค่าในประเพณีบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในการจัดทำคู่มือบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

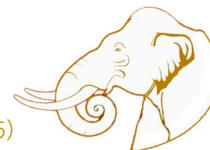
การศึกษานี้เป็นการศึกษาบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้รู้ (key informants) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเกี่ยวกับประเพณีบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีประสบการณ์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และนักวิชาการผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างคู่มือบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 3 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลปฏิบัติการ (casual informants) ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรม บุญข้าวประดับดิน ประกอบด้วย พระสงฆ์ในเขตชุมชนบ้านแซ่ จำนวน 2 รูป
3. ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม จำนวน 2 คน มีประสบการณ์มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี ได้แก่ มัคทายกประจำวัดบ้านแซ่และวัดป่าเวฬุวันบ้านแซ่ ประกอบไปด้วย
4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 5 คน ประกอบด้วยประชาชนทั่วไปในชุมชนบ้านแซ่ ผู้มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีทำบุญข้าวประดับดิน มากกว่า 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ประกอบการจัดทำเครื่องมือการวิจัย โดยผ่าน

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ทั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษา 2 วิธี คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ ทั้งจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยเข้าไปศึกษาภายในหมู่บ้าน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการจัดสนทนากลุ่ม พร้อมกับถ่ายภาพประกอบ

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ในการศึกษาภาคสนามนั้นจะมีการตรวจสอบหาคุณภาพของข้อมูลตามแนวคิดแบบสามเส้า เพื่อที่จะพิสูจน์หาความเชื่อถือและความถูกต้อง โดยการตรวจสอบจากแหล่งของเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลที่รวบรวมได้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) ที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต และการจัดสนทนากลุ่ม ในลักษณะการพรรณนา (Descriptive Analysis) และใช้เหตุผลของผู้ที่ให้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายประกอบการวิเคราะห์ นำผลการศึกษาค้นคว้าตามขอบเขตเชิงเนื้อหาและสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ เรียบเรียงและเขียนรายงานการศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

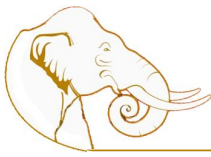
ผลการวิจัยเรื่อง บุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยขอนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ

บุญข้าวประดับดิน ประเพณีบุญเดือนเก้าของชาวอีสาน ที่จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และสัตว์นรกหรือเปรต ประเพณีบุญข้าวประดับดิน บุญเดือนเก้า วันแรม 13 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านจะเตรียมข้าวต้ม ขนม อาหารคาวหวาน หมาก พลุ และบุหรีไว้ 4 ส่วน ส่วนหนึ่งเลี้ยงดูกันภายในครอบครัว ส่วนที่สองแจกให้ญาติพี่น้อง ส่วนที่สามอุทิศให้ญาติที่ตายไปแล้ว

ภาพที่ 1 การวางห่อข้าวน้อยในวัด

จากภาพที่ 1 เป็นวันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 ชาวบ้านจะไปวัดตั้งแต่เวลาตี 4 เพื่อนำสิ่งของที่เตรียมไว้จัดใส่กระทง หรือเย็บเป็นห่อเหมือนข้าวสากไปวางอุทิศส่วนกุศลตามที่ต่าง ๆ ซึ่งการวางแบบนี้เรียกว่า การวางห่อข้าวน้อย แต่หากเป็นการนำไปวางในวัด จะเรียกว่า การยาย (วางเป็นระยะ ๆ) ห่อข้าวน้อย ซึ่งเวลานำไปวางจะพากันไปทำอย่างเงียบ ๆ

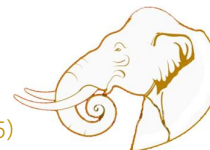

ภาพที่ 2 ชาวบ้านจัดเตรียมอาหารทำบุญที่วัด

หลังจากวางเสร็จแล้ว ชาวบ้านจะกลับบ้านเพื่อเตรียมอาหารทำบุญที่วัดอีกทีหนึ่งในตอนเช้า เมื่อพระสงฆ์ฉันเช้าเสร็จก็จะเทศน์ฉลองบุญข้าวประดับดิน ต่อจากนั้น ชาวบ้านจะนำปัจจัยไทยทานถวายแด่พระสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์ให้พรเสร็จ ชาวบ้านที่มาทำบุญก็จะกรวดน้ำ อุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วทุก ๆ คน

องค์ประกอบของประเพณีบุญข้าวประดับดิน

องค์ประกอบและขั้นตอนของพิธีกรรมบุญข้าวประดับดินของชาวพุทธชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ มีองค์ประกอบหลักอยู่ 4 ประการ คือ 1) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ได้แก่ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ได้แก่ พระสงฆ์ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุรูปอื่น และผู้ร่วมพิธีกรรม ได้แก่ ลูกหลานและญาติพี่น้องของผู้ที่วายชนม์ ชาวบ้าน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในงาน 2. สถานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ บ้าน เป็นสถานที่เตรียมการ ใช้เป็นสถานที่จัดเตรียมข้าวของอุปกรณ์เครื่องสักการะ และวัด เป็นสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 3. สิ่งของที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ สิ่งของเครื่องใช้ที่เตรียมมาจากบ้าน คือ เครื่องสักการะ ได้แก่ ดอกไม้ 1-2-3 คู่ ก็ได้ รูป 3 ดอก เทียน 2 เล่ม เงิน 1 บาทขึ้นไป ใบตองหรือใบกล้วย ไม้ไผ่เพื่อไว้มัดใบตอง ค่าเทศนาธรรม ขวดน้ำและภาชนะรองรับ เครื่องถวายทาน ได้แก่ อาหารคาวและอาหารหวาน และสิ่งของเครื่องใช้ที่วัด มีดังนี้ บาตร จำนวนเท่ากับพระสงฆ์และสามเณรในวัด สำหรับข้าวหรือขันโตก จำนวนเท่ากับพระสงฆ์และสามเณร กรรมการวัดจะจัดเตรียมไว้ให้ ผู้ไปทำบุญจัดแบ่งอาหารเพื่อถวายแด่พระสงฆ์ และ 4. ระยะเวลาที่ประกอบพิธีกรรม แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ระยะเวลาในการจัดหา หมายถึง ช่วงเวลาที่ใช้สำหรับการเตรียมการ ระยะเวลาในการเตรียม หมายถึง วันและเวลาในการทำ อาหารทั้งคาวหวาน อาหารคาว และระยะเวลาในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จะเริ่มตั้งแต่เวลา 06.00 น. วันแรม 14 ค่ำ เดือน 9 จนถึง 06.00 น. ของวันต่อไป

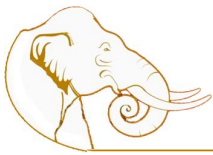
ภาพที่ 3 วัสดุสิ่งของที่จัดทำห่อข้าว เพื่อประกอบพิธีกรรมบุญข้าวประดับดิน

จากการศึกษาแบบมีส่วนร่วม พบว่าเป็นขั้นตอนการเริ่มเตรียมข้าวของอุปกรณ์ เครื่องเช่นไหในคืนเดือนแรม 14 ค่ำ ของเดือนเก้า ได้แก่ อาหารคาว หวาน ผลไม้พื้นบ้านที่จัดหาได้จากพื้นบ้าน และอุปกรณ์เครื่องใช้ มารวมเข้าเป็นห่อๆ น้อย ใหญ่ มากหรือน้อยก็สุดแล้วแต่ที่ลูกหลานจะจัดหาได้ เมื่อถึงเวลา 05.00 น. วันแรม 15 ค่ำ ลูกหลานญาติพี่น้องของผู้วายชนม์เหล่านั้นต่างก็นำเอาห่อข้าวประดับดินไปแจกบูชาตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ในบริเวณวัด เมื่อไปถึงจุดเป้าหมาย เช่น ประตู่ทางเข้าในวัดแท้ กำแพงวัด พระธาตุ ใต้ต้นไม้ ธาตุบรรจกระดุกบุคคล จากนั้นก็เปิดห่อข้าวออก แล้ววางลงพื้นดิน จุดธูป เทียน บูหรี รินน้ำลงพื้นดิน หรือรินใส่แก้ว พร้อมกล่าวอันเชิญดวงวิญญาณผี ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลูกหลาน ญาติพี่น้องผู้ที่มีอุปการะคุณ และผีเปรต (เผด) รวมถึงผีที่ไม่มีญาติ มารับเอา

2. ความเชื่อและคุณค่าในประเพณีบุญข้าวประดับดินชาวลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ

บุญข้าวประดับดินนั้น เป็นชื่อที่ตั้งกันในภาคอีสานของไทย อาจจะไม่ใช่อีสาน แต่ถ้ามองถึงบุญข้าวประดับดิน การทำบุญอุทิศให้กับผู้ตายหรือเปรตชนนั้น เป็นชื่อของ ประเพณีที่มีคนรู้จักและมีการตั้งชื่อประเพณีนี้ต่างกัน พวกพราหมณ์มีคติ ความเชื่อว่าพราหมณ์ด้วยกันเป็นผู้รับทาน จึงต้องเชิญพราหมณ์มาเลี้ยงดูและรับไทยธรรม ส่วน พระพุทธศาสนาจะนิมนต์พระสงฆ์มารับทาน ทานที่ทำบุญอุทิศให้ก็มีขอบเขตของจุดมุ่งหมายต่างกัน โดยพราหมณ์ทำบุญอุทิศให้แก่บรรพบุรุษ ด้วยความหวังว่าพวกเขาจะได้อิมหนำและมีกำลังเดินทาง ไปสู่ปรโลก ส่วนคติของพระพุทธศาสนา ทำบุญอุทิศให้มีเป้าหมายเพื่อให้เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ญาติที่อาจไปเกิดเป็นเปรตได้กระทำความดีด้วยการอนุโมทนา

คุณค่าของบุญข้าวประดับดินที่มีต่อวิถีชาวลาวบ้านแซว ตำบลแซว อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้วิเคราะห์จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรม ชาวลาวบ้านแซว มีความเชื่อว่าเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน ซึ่งตรงกับวันแรมสิบสี่ค่ำเดือนเก้าเป็นวันที่ ยมบาลเปิดประตูรกปล่อยผีออกมาเยี่ยมญาติ ซึ่งมีคติตามความเชื่อในเรื่องของเปรตที่เป็นญาติของพระเจ้าพิมพิสาร ดังนั้นจะต้องพากันทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติพี่น้องผู้ตายไปแล้ว 2) ด้านสังคม เป็นหลักยึดเหนี่ยว ควบคุมผู้คนในสังคม และเป็นสื่อในการสอนจริยธรรมแก่สังคม โดยยึดหลักธรรมของพระพุทธศาสนา จึงถูกนำมาใช้เป็นสื่อในการสอนหลักของการประพฤติตน และจริยธรรมที่ควรทำในสังคม ซึ่งเน้นหนักในเรื่องของความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น เรื่องของกฎแห่งกรรม การกระทำดีในชาตินี้เพื่อผลแห่งกุศลในชาติหน้า 3) ด้านเศรษฐกิจ เมื่อมีงานบุญประเพณีจะมีการใช้จ่ายใช้สอยในสังคมชุมชน มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของซื้อขายสินค้าในชุมชนและนอกชุมชน เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ก่อให้เกิดรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชนขึ้น

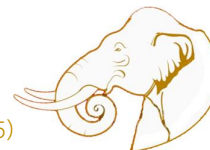
3. แนวทางการจัดการความรู้ในการจัดทำคู่มือบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เพื่อมีให้องค์ความรู้ในเรื่องของพิธีกรรมบุญข้าวประดับดินที่มีต่อวิถีชีวิตชาวไทยลาวบ้านแซว สูญหาย มีการรวบรวมและนำองค์ความรู้เรื่องพิธีกรรมบุญข้าวประดับดินที่มีต่อวิถีชีวิตชาวไทยลาวบ้านแซว มาบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาจัดทำเป็น หลักสูตรท้องถิ่นให้กับเยาวชนและผู้สนใจจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันภายในชุมชนเพิ่มการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อีกทั้งควรเพิ่มการตระหนักรู้จิตสำนึกในการร่วมกัน สืบสาน สืบทอดภูมิปัญญาพิธีกรรมบุญข้าวประดับดินที่มีต่อวิถีชีวิตชาวไทยลาวบ้านแซวให้คงอยู่คู่กับสังคมไทยไปชั่วลูกหลานเพื่อส่งผ่านคุณค่าให้แก่อีกเจตจำนง ซึ่ง PhraAdisak Akwamso (2022, Interview) กล่าวว่า ประเพณีพิธีกรรมเป็น พฤติกรรมที่แสดงออกของคนในสังคมแต่ละสังคม ซึ่งคนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ แล้วนำมาเป็นแบบแผน ในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินชีวิต ประเพณีพิธีกรรมต้องมีการสั่งสม และสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน โดยมีความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยม สภาพความเป็นอยู่ของคนใน สังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยเป็นตัวกำหนด แนวทางการจัดการความรู้ในการจัดทำคู่มือบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ที่ประชุมเสนอว่าควรจัดทำคู่มือเรื่องบุญข้าวประดับดินเพื่อประกอบการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นคู่มือที่ใช้ในการประกอบการเรียนรู้ทั่วไป ดังนี้

- 1) คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
- 2) เนื้อหาสาระของเรื่องบุญข้าวประดับดิน (ความเชื่อ พิธีกรรม คุณค่า)
- 3) กระบวนการ ขั้นตอนหรือกรรมวิธี มีภาพประกอบแต่ละขั้นตอน และคำอธิบายที่เกี่ยวข้อง
- 4) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งของในงานบุญข้าวประดับดิน
- 5) คุณค่าของประเพณีบุญข้าวประดับดิน
- 6) ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน
- 7) ออกแบบรูปเล่มและภาพประกอบ จัดพิมพ์ทดลองใช้ตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพคู่มือแก้ไข ปรับปรุง
- 8) แหล่งข้อมูลอ้างอิง
- 9) นำคู่มือไปใช้กับกลุ่มทดลอง ประเมินคุณภาพของคู่มือ โดยการนำคู่มือที่ได้จากการแก้ไขปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็น รวมทั้งนำคู่มือไปให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้น และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาอภิปรายผล ดังนี้

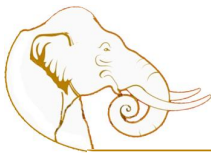
1. ผลศึกษาองค์ความรู้การทำบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว จังหวัดศรีสะเกษ การทำบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซว เป็นการทำบุญอุทิศส่วนบุญกุศล ให้กับผู้วายชนม์หรือเปรตชนในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและประเพณีบุญข้าวประดับดิน บ่งบอกถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาการทำบุญอุทิศให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วที่เกิดในภพภูมิต่างๆ เช่น เปรต อสุรกาย หรือสัตว์นรก เนื่องจากพระพุทธศาสนาเชื่อว่าคนเราตอนที่เสียชีวิตอยู่ได้ทำกรรมดีบ้างไม่ดีบ้าง หากทำกรรมดีก็จะได้ไปเกิดบนสวรรค์ แต่หากทำ

กรรมชั่วก็จะได้ไปเกิดในนรก การไปเกิดบนสวรรค์นั้นเป็นเรื่องที่พระพุทธศาสนาเห็นว่าไม่น่าเป็นห่วง แต่สำหรับผู้ที่ต้องไปเกิดในนรก เปเรตอสุรกาย หรือสัตว์ดิรัจฉานนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่น่าห่วง สอดคล้องกับ Sunthonsanit (2020 : 85) ศึกษาประเพณีบุญข้าวสาก บ้านคกมาต ตำบลปากตม อำเภอยะรัง จังหวัดเลย ว่า บุญข้าวสากเป็นระเบียบแบบแผนที่ชาวอีสานถือปฏิบัติกันมานานในอีสานสองคลองสืบสืบประเพณีบุญข้าวสากของบ้านคกมาตสืบทอดกันมาตั้งแต่เริ่มมีหมู่บ้าน ชาวบ้านทุกคนยึดถือปฏิบัติพร้อมเพรียงกัน ที่เชื่อมโยงระหว่างคนเป็นกับคนตาย โดยลูกหลานที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันประกอบพิธีกรรมต่อบรรพบุรุษของตนที่ละโลกนี้ไปแล้วโดยมีวัดและพระสงฆ์เป็นสื่อกลางสะท้อนคุณธรรมสำคัญคือความกตัญญู และยังสร้างความเป็นพี่น้องของคนในชุมชน ถือกันว่าเป็นการทำบุญส่งข้าวเปรต ภูตผีที่ไร้ญาติด้วย

2. ผลศึกษาความเชื่อและคุณค่าในประเพณีบุญข้าวประดับดินของชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ได้วิเคราะห์จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านวัฒนธรรม 2) ด้านสังคม และ 3) ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Munyapo and others (2017) ศึกษาบุญข้าวประดับดิน : ประวัติพัฒนาการและอิทธิพลที่มีต่อชาวจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การทำบุญข้าวประดับดินในจังหวัดหนองคายยังมีการดำเนินการตามวิถีชีวิตของชาวชุมชนจังหวัดหนองคาย จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำบุญในเรื่องนี้ ยังยึดถือและปฏิบัติเพื่อเป็นแนวเพื่อเป็นการส่งเสริมด้วยการทำความดี การทำบุญอุทิศให้แก่ญาติที่ได้ล่วงลับไปแล้ว และยังเป็นการเสียสละของญาติซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้ โดยเฉพาะเรื่องความกตัญญูกตเวทิตาต่อผู้มีพระคุณทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมโดยตรงคือ การทำบุญแก่พระสงฆ์ซึ่งเป็นเณรนาบุญ ซึ่งหมายถึง หลักการสงเคราะห์หรือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจกันได้ หมายถึง บุตรพึงปรนนิบัติมารดาบิดา คือ 1) ทาน การให้ (สิ่งของ) แก่มารดาบิดา 2) เปยยวัชชะ พึงเจรจาแต่คำที่น่ารัก 3) อตถจริยา พึงประพฤติประโยชน์ด้วยการทำหน้าที่ (ของท่าน) ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จ 4) สมานตตา

3. ผลศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในการจัดทำคู่มือบุญข้าวประดับดินชาวไทยลาวบ้านแซ่ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้กับเยาวชนและผู้สนใจจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันภายในชุมชนเพิ่มการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ดังที่ Phra Adisak Akwamsa (2022, Interview) กล่าวว่า ประเพณีพิธีกรรมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในสังคมแต่ละสังคม ซึ่งคนส่วนใหญ่ให้การยอมรับแล้วนำมาเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการดำเนินชีวิต ประเพณีพิธีกรรมต้องมีการสั่งสมและสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน โดยมีความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยม สภาพความเป็นอยู่ของคนใน สังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยเป็นตัวกำหนด สอดคล้องกับ Department of Academic Affairs (2008 : 1-7) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก ที่ประชุมเสนอว่าควรจัดทำคู่มือเรื่องบุญข้าวประดับดินเพื่อประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นคู่มือที่ใช้ในการประกอบการเรียนรู้ทั่วไป ดังนี้ 1) คำชี้แจงในการใช้คู่มือ 2) เนื้อหาสาระของเรื่องบุญข้าวประดับดิน (ความเชื่อ พิธีกรรม คุณค่า) 3) กระบวนการ

ขั้นตอนหรือกรรมวิธี มีภาพประกอบแต่ละขั้นตอน และคำอธิบายที่เกี่ยวข้อง 4) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งของในงานบุญข้าวประดับดิน 5) คุณค่าของประเพณีบุญข้าวประดับดิน 6) ความรู้เสริมหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยในการฝึกฝน 7) ออกแบบรูปเล่มและภาพประกอบ จัดพิมพ์ทดลองใช้ตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพคู่มือแก้ไขปรับปรุง 8) แหล่งข้อมูลอ้างอิง และ 9) นำคู่มือไปใช้กับกลุ่มทดลอง ประเมินคุณภาพของคู่มือ โดยการนำคู่มือที่ได้จากการแก้ไขปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็น รวมทั้งนำคู่มือไปให้ครูผู้สอนได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานั้น และนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “บุญข้าวประดับดิน: ชาวไทยลาวบ้านแซว อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการศึกษาพบว่า มีคุณค่าต่อชาวไทยลาวบ้านแซว เพราะมีความสำคัญต่อชุมชนหรือประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำ เพราะถือว่า พระพุทธศาสนาและสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จึงพบประเด็นที่จะได้เสนอแนะเป็นนโยบายดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ โดยการออกแบบโครงการ หรือกิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำรงรักษาประเพณีดังกล่าวให้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความสามัคคีในชุมชนและในเครือญาติต่างๆ

1.2 สถานศึกษา ควรนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายไปใช้ในการจัดการออกแบบการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นเรื่องความเชื่อนั้น หากต้องการข้อมูลเฉพาะด้าน ต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงให้เหมาะสมกับประเด็นที่ศึกษา

2.2 ควรศึกษาคุณค่าของพิธีกรรมบุญข้าวประดับดินที่มีผลต่อด้านอื่นๆ

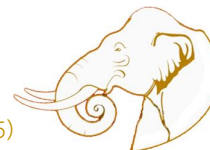
2.3 ควรมีการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์พิธีกรรมและความเชื่อต่อพิธีบุญข้าวประดับดิน เพิ่มเติมเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงลึก และการเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชาติไทยว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

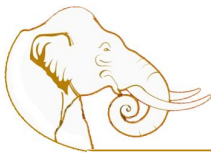
กรมวิชาการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

โกวิทย์ พวงงาม. (2553.). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

เจษฎา มุลยาพอ และคนอื่น ๆ. (2560). *บุญข้าวประดับดิน: ประวัติพัฒนาการและอิทธิพลที่มีต่อชาวจังหวัดหนองคาย*. หนองคาย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย. รายงานวิจัย.

- พลสยาม สุนทรสนิท. (2563). ประเพณีบุญข้าวสาก บ้านคกมาต ต.ปากตม อำเภอยะรัง จังหวัดเลย. *วารสารวัฒนธรรมพุทธศาสนาปริทรรศน์*, 7(1): 85-96.
- พระครูโกวิทสุตารณ (สมดี โกวิท). (2564). บุญข้าวสากกับการสร้างอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 4(2): 28-39.
- พระอดิศักดิ์ อควโส (2565, ธันวาคม 10). *สัมภาษณ์*.
- สุริยา สมุทคุปต์. (2542). *มนุษย์วิทยากับโลกาภิวัตน์: รวมบทความ*. นครราชสีมา: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อนันท์ กาญจนพันธ์. (2554). *วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจในเศรษฐกิจไร้วัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- Department of Academic Affairs . (2008). Indicators and core learning content. Social studies learning group Religion and culture According to the Basic Education Core Curriculum, 2008 . Bangkok: Agricultural Cooperatives Association of Thailand Company Limited. [In Thai].
- Kanjanapan, A. (2011). *Economic culture in a cultureless economy*. Bangkok : Kopfi. [In Thai].
- Munyapo, J and others. (2017). *Boon Khao Pradub Din: History of development and influence on the people of Nong Khai Province*. Nong Khai : Mahachulalongkorn rajavidyalaya University Nong Khai Campus. Research report. [In Thai].
- PhraAdisak Akwamso (2022, December 10). Interview. [In Thai].
- Phrakru Kowitsutaporn. (2021). Bun Khao Sak tradition, Ban Khok Mad, Pak Tom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province. *Vanam Dong Haek Buddhist Review Journal*. 7(1) : 85-96. [In Thai].
- Puangngam, K. (2010). *Self-management of communities and localities*. Bangkok : Bopit Printing. [In Thai].
- Samutkup, S. (1999). *Anthropology and globalization: collection of articles*. Nakhon Ratchasima: School of Social Technology. Suranaree University of Technology. [In Thai].
- Sunthonsanit, P. (2020). Bun Khao Sak tradition, Ban Khok Mad, Pak Tom Subdistrict, Chiang Khan District, Loei Province. *Vanam Dong Haek Buddhist Review Journal*. 7(2): 85-96. [In Thai].

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับโรงเรียน
แห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1
Relationship Between Digital Era Leadership of School Administrators
and Innovative school under The Jurisdiction of Yasothon Primary
Educational Service Area Office 1

อภิชัย คำอาจ¹ และ เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม²
Aphichai Khamart¹ and Charoenwit Sompongtham²
มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻²
Ratchathani University¹⁻²
Email: apic_kum@hotmail.com¹

Received : March 23, 2024;

Revised : February 23, 2025;

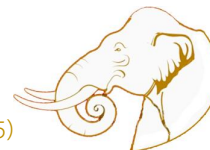
Accepted : March 12 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 300 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 94.33 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .52 - .82 และ .51 - .91 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และ .96 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสื่อสาร 2. ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร รองลงมา คือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านบรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอที่สำคัญ คือ ผู้บริหารควรเพิ่มความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์กร และควรร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล; ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

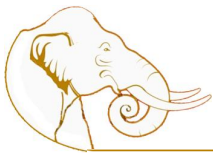
The objectives of this research were 1) To study Digital Era Leadership of School Administrators 2) To study Innovative Schools. and 3) To study the relationship between digital era leadership of school administrators and innovative schools. The sample consisted of 300 teachers. The returned questionnaires were 283 copies, equaling 94.33 per cent. The research tool was a 5-level rating scale questionnaire with the discriminant values (r) between .52 - .82 and .51 - .91 and the reliability of .97 and .96, respectively, statistics in clouded frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings were as follows: 1. The digital era leadership of school administrators as a whole and individual aspect were at the high levels, ranking as public relations, followed by the ranking as re-envisioning learning spaces and environments, and the lowest mean score aspect was communication. 2. The Innovative school as a whole and individual aspect were at the high levels, ranking as Support the innovation by administrators, followed by the ranking as community connections, and the lowest mean score aspect was Innovative Climate in the school. 3. The relationship between the digital era leadership of school administrators and innovative schools was positively correlated at a high level and statistically significant at the .01 level. The following recommendations: administrators should add expertise in using digital technology is a part of organizational development, and should cooperate with parents and communities in developing learning resources to develop learning skills in the digital age.

Keywords: Digital Era Leadership; Innovative School; School Administrators

บทนำ

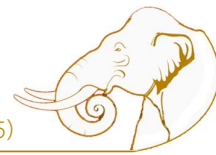
ภาวะผู้นำดิจิทัลในการศึกษา Sheninger ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลเกิดจากการผสมผสานของฐานคิด (Mindset) พฤติกรรม (Behaviors) และทักษะ (Skills) ที่นำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลง และสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยี และชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีดิจิทัลได้นำไปใช้ในหลายรูปแบบ เช่น การเชื่อมต่อไม่จำกัดสถานที่ เทคโนโลยีแบบเปิด เครื่องมือสื่อสารพหุภาพ และการบริการแบบเจาะจงบุคคล เป็นต้น Sheninger ได้นิยามภาวะผู้นำดิจิทัลว่า เป็นการกำหนดทิศทาง การมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น การริเริ่มการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนด้วยการใช้สารสนเทศและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการที่จะคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารในยุคดิจิทัลต้องเป็นผู้นำที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหาร เป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการปฏิบัติ และด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล นำแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณค่าให้กับองค์กร (Sheninger, 2019) เช่นเดียวกับแนวคิดของ เมธา สามัคคี (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน และนำมาใช้ในสถานศึกษา ถือว่าเป็นความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักวิชาใหม่ ๆ ประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นใช้ และใช้เทคนิคใหม่ ๆ ที่เป็นนวัตกรรมมาใช้ร่วมกันไปกับสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นอุปกรณ์สำเร็จรูป เป็นเครื่องช่วยในการ

จัดการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการพัฒนาความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม เป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมการสร้างและใช้นวัตกรรมของครู และนักเรียนในโรงเรียน ทั้งการพัฒนาหลักสูตรการสอน การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ (ธัญวรัตน์ สิงห์จุ, 2563)

ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม เป็นรูปแบบของโรงเรียนประเภทหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การเรียนรู้ของนักเรียน ความเป็นมืออาชีพของครู ความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีการนำเทคโนโลยี (ICT) มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปฏิบัติงานทั่วไปของโรงเรียน (Korhonen et al., 2014) ซึ่งการปรับเปลี่ยนบริบทของโรงเรียนทั่วไปให้เป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม จึงเป็นการเตรียมความพร้อมครู และนักเรียน ให้มีความรู้ มีทักษะที่จำเป็นในอนาคต เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคม ในบริบทที่โลกมีการแข่งขันด้วยนวัตกรรม (ธัญวรัตน์ สิงห์จุ, 2563) ส่วน รัตนา บัวแดง (2565) ได้กล่าวไว้ว่า จากการที่โรงเรียนได้นำนวัตกรรมมาใช้ ทำให้บริบทของชุมชน สังคม ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียน และครูมีความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น เพราะนวัตกรรม ทำให้ทุก ๆ คน อยู่ในระนาบเดียวกัน ไม่มีศักดิ์ว่ามีความเป็นนักเรียน เป็นครู หรือเป็นข้าราชการ หรือว่าประชาชน เพราะฉะนั้น ทุกคนสามารถที่จะกล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งกิจกรรม ครูนำไปใช้กับนักเรียนในโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนิสนิยม กล้าพูดบางเรื่องที่จะเป็นเรื่องยาก เพราะครูจะไม่บอกว่าสิ่งใดถูกหรือผิด ให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าแท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) สอดคล้องกับแนวคิด ของ สุกัญญา แซ่ม้อย (2561) ที่ได้เสนอไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีลักษณะของการเป็นผู้นำที่สามารถเชื่อมโยง และนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้ ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร รวมถึงต้องมีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาบางแห่งยังไม่เปิดใจรับทักษะ หรือการเรียนรู้ใหม่ ๆ เข้าไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร ยังไม่ทั่วถึง การไม่พัฒนานวัตกรรม และไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ไม่มีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง (ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์, 2563) เช่นเดียวกับ ศรุตตา แวสุวรรณ และ อุไร สุทธิแย้ม (2564) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ขาดทักษะพื้นฐานด้านดิจิทัล แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาน้อย ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้อย่างถูกต้อง และไม่ตระหนัก และเห็นความสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาตนเองและผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเสริมสร้างและพัฒนาให้องค์การของตนเองเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม และโรงเรียนต้องสร้างสรรค์นวัตกรรม และนำนวัตกรรมไปใช้ เผยแพร่นวัตกรรม เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้คิดค้นสู่กลุ่มบุคลากร และกระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้การพัฒนาต่อยอด ซึ่งปัจจัยด้านภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร และบุคลากร วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในองค์การ ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์การ ดังนั้นโรงเรียนจะต้องพัฒนาความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมขึ้นทั่วทั้งองค์การ จึงจะทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ (National Innovation Agency, 2006)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ทุกโรงเรียนในสังกัด มีจุดเน้นมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา ใช้การวิจัยเป็นฐานในการขับเคลื่อน อย่างไรก็ตาม ยังพบอุปสรรค/ปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คือ งบประมาณในการสนับสนุนในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ระบบอินเทอร์เน็ตไม่ทั่วถึงทั้งโรงเรียน/ไม่เสถียร ส่งผลให้ครูไม่สามารถออกแบบการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างสมรรถนะให้เกิดกับผู้เรียนได้ รวมถึง การสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ครูเข้าร่วมการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับด้านความรู้เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ครบทุกคน ทำให้ครูไม่มีแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลมาประยุกต์ในการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1, 2566) จากสภาพดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ถ้าไม่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขอาจจะทำให้การบริหารจัดการในโรงเรียนในยุคดิจิทัลขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จึงสนใจศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 คาดหวังว่าจะสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลทางสารสนเทศ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานที่ดี เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ องค์การพัฒนาการศึกษาตามพันธกิจ และเป้าประสงค์ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

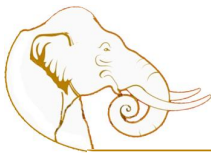
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
2. เพื่อศึกษาความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลในด้านการศึกษา Sheninger (2019) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลเกิดจากการผสมผสานของฐานคิด (Mindset) พฤติกรรม (Behaviors) และทักษะ (Skills) ที่นำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลง และสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษาใหม่ด้วยเทคโนโลยี และชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีดิจิทัลได้นำไปใช้ในหลายรูปแบบ เช่น การเชื่อมต่อไม่จำกัดสถานที่ เทคโนโลยีแบบเปิด เครื่องมือสื่อสารพหุภาพ และการบริการแบบเจาะจงบุคคล ส่วน เอกชัย กีสุขพันธ์ (2559) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบดิจิทัลว่า พัฒนา

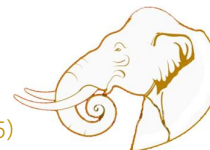

จากยุคอุตสาหกรรมมาสู่ยุคดิจิทัล จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดซึ่งเป็นยุคของข้อมูล ข่าวสาร และอินเทอร์เน็ต ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ครู อาจารย์ และนักเรียนของสถานศึกษา สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีขีดจำกัดในระยะเวลาหรือแม้แต่สถานที่ Sheninger (2019) ได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลในการศึกษา โดยมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสื่อสาร สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับครู ผู้เรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเวลาจริงผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย 2) ประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการนำเสนอ หรือประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 3) การสร้างภาพลักษณ์ สำหรับสถานศึกษาแล้ว ภาพลักษณ์ หรือแบรนด์ คือ ความเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต 4) ความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน คาดหวังที่จะเห็นการเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น 5) การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ ผู้นำสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ที่หลากหลาย 6) การปรับวิสัยทัศน์สิ่งแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ ผู้นำต้องเริ่มต้นสร้างวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ และ 7) การสร้างโอกาส เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำที่จะหาแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรม ทรัพยากร และการพัฒนาวิชาชีพที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ผู้นำทางดิจิทัลใช้ประโยชน์จากการเชื่อมต่อผ่านเทคโนโลยี และเพิ่มโอกาสในการปรับปรุงในหลาย ๆ ด้าน ของวัฒนธรรมของโรงเรียน จากแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้บริหารต้อง เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัล ต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อการเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุก ๆ วันของเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีวิสัยทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการ การบูรณาการ เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมที่จะอยู่ในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 มีแนวทางในการนำชัดเจน ผู้นำแบบชัดเจนและมีความเป็นธรรม มีความรอบคอบ สร้างทีมงานได้ มีแนวคิดที่แตกต่าง มีความหลากหลาย สร้างแรงจูงใจครูและบุคลากรทุกคนของสถานศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับยุคดิจิทัล มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดของ Sheninger (2019) เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับด้านการศึกษาโดยตรง ที่ได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลในการศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การสร้างภาพลักษณ์ 4) ความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ อย่างมืออาชีพ 6) การปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ และ 7) การสร้างโอกาส จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

2. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม

นวัตกรรม หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการ หรือองค์การไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร รากถอนโคน หรือการพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้ มักมีการแยกแยะความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างประดิษฐ์คิดค้น ความคิดริเริ่มและนวัตกรรม หมายถึง ความคิดริเริ่มที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสัมฤทธิ์ผล และในหลายสาขาเชื่อกันว่า การที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้นจะต้องมีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด โดยเป้าหมายของนวัตกรรม คือ การเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก เพื่อให้สิ่งต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น นวัตกรรมก่อให้เกิดผลิตผลเพิ่มขึ้น และเป็นที่มาของความสำคัญของความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (McKeown, 2008) Korhonen et al., (2014) ได้ให้ความหมายของความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรมไว้ว่า หมายถึง รูปแบบของโรงเรียนประเภทหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การเรียนรู้ของนักเรียน ความเป็นมืออาชีพของครู ความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีการนำเทคโนโลยี (ICT) มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานทั่วไปของโรงเรียน ส่วนองค์ประกอบ

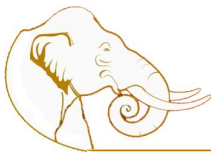

หลักของความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำ เป็นการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร 2) การเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน 3) ความเป็นมืออาชีพของครู เป็นความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม 4) สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นบรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน และ 5) เครือข่ายชุมชน/การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการสร้างเครือข่ายชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนนวัตกรรม ส่วน Steve Wheeler (2016) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) มุมมองของสถานศึกษาที่มีต่อผู้เรียน 2) การสร้างเครือข่าย ของสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตร และ 4) การออกแบบพื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จากองค์ประกอบหลักของโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ควรประกอบด้วย ความเป็นผู้นำ การใช้นวัตกรรม วิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การ บรรยากาศองค์การ และความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมของครู ซึ่งองค์ประกอบบางตัวมีความหมายเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน แต่นักวิชาการเรียกชื่อต่างกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ของ Korhonen et al., (2014) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร 2) การใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน 3) ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม 4) บรรยากาศนวัตกรรม ในโรงเรียน และ 5) การสร้างเครือข่ายชุมชน มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม

ภาวะผู้นำดิจิทัลกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม นับเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารองค์การในยุคปัจจุบัน และในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมเช่นกัน เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารของประเทศต่าง ๆ ในโลกเชื่อมถึงกันได้สะดวก ทำให้การแข่งขันของประเทศรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันเป็นสถานการณ์ในยุคโลกพลิกผัน (VUCA) ที่มีความผันผวนความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2563) การนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ในสถานศึกษาถือว่าเป็นความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำเอาหลักวิชาใหม่ ๆ ประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นใช้ และใช้เทคนิคใหม่ ๆ ที่เป็นนวัตกรรมมาใช้ร่วมกันไปกับสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นอุปกรณ์สำเร็จรูป เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอน เมื่อนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ในการศึกษา และใช้ในการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความประหยัด ซึ่งกระบวนการพัฒนาความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม เป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมการสร้างและใช้นวัตกรรมของครู และนักเรียนในโรงเรียน ทั้งการพัฒนาหลักสูตรการสอน การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ (ธัญวรัตน์ สิงห์จู, 2563) ทั้งนี้ Ilomaki and Lakkala (2018) ได้กล่าวไว้ว่า ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรมดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ (Leadership) ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนความเป็นผู้นำร่วมของครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยมีการมอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงภายในโรงเรียน รวมถึงผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการจูงใจ จัดระเบียบและสร้างการมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เกิดเป็นบรรยากาศของความร่วมมือ และการทดลองทำในสิ่งใหม่ ส่วน ภูริรัตน์ สุกใส (2565) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล มีความสัมพันธ์กับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม เนื่องจากเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะสามารถนำทักษะความรู้ ความเข้าใจทางดิจิทัล เข้ามาใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมความ

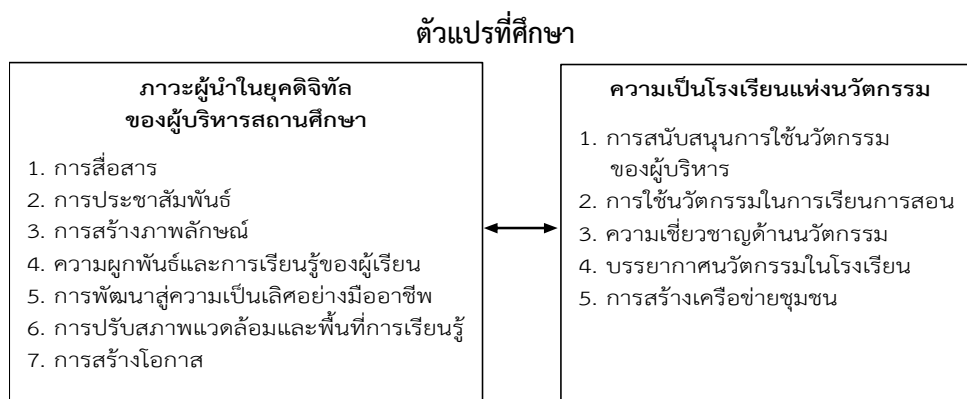

เป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้องค์การทางการศึกษาสามารถขับเคลื่อนและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การดำเนินงานภายในองค์การมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม เพราะปัจจุบันเป็นสถานการณ์ในยุคโลกพลิกผัน (VUCA) ที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ หากผู้บริหารไม่พยายามปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่ดำเนินไป จะส่งผลให้องค์การล้าหลัง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องหาจุดเปลี่ยนให้แก่องค์การที่จะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดี สอดคล้องกับยุคสมัยดิจิทัลในปัจจุบัน ต้องกำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์ด้านนวัตกรรมที่ชัดเจน เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสู่การพัฒนา และเปลี่ยนแปลง มุ่งมั่นต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการเป็นองค์การนวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้ และความเข้าใจการบริหารกระบวนการนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้างทางการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมการสร้างและใช้นวัตกรรมในโรงเรียน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียน และเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับครูผู้สอนในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ย่อมทำให้ทีมงานและบุคลากรในโรงเรียน ยอมรับ เกิดศรัทธา มีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ จนสามารถนำทีมงานทั้งหมดไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จตามเป้าหมายได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

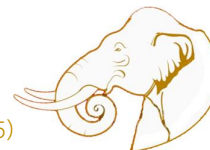

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาเนื้อหาตามแนวคิดภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้กรอบแนวคิดของ Sheninger (2019) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การประชาสัมพันธ์ 3) การสร้างภาพลักษณ์ 4) ความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างมีอาชีพ 6) การปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ และ 7) การสร้างโอกาส และความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ใช้กรอบแนวคิดของ Korhonen et al., (2014) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร 2) การใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน 3) ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม 4) บรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน และ 5) การสร้างเครือข่ายชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 รวมมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 1,346 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามอำเภอในเขตพื้นที่บริการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และอำเภอในเขตพื้นที่บริการที่ปฏิบัติการสอน เป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 ท่าน ปรากฏว่าได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) โดยใช้เทคนิค Item-Total Correlation และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .52 - .82 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .51 - .91 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

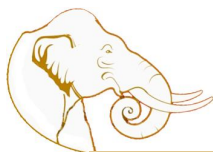
ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และนำส่งแบบสอบถามที่ช่องใส่เอกสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 และรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมแบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด แบบสอบถามได้รับคืนมา จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 94.33 และทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2566

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

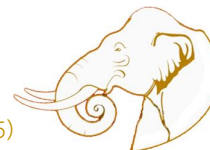
ด้านที่	ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1.	ด้านการสื่อสาร	4.37	.59	มาก	7
2.	ด้านการประชาสัมพันธ์	4.50	.49	มาก	1
3.	ด้านการสร้างภาพลักษณ์	4.43	.56	มาก	6
4.	ด้านความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.46	.38	มาก	3
5.	ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างมืออาชีพ	4.44	.44	มาก	4
6.	ด้านการปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้	4.46	.39	มาก	2
7.	ด้านการสร้างโอกาส	4.44	.39	มาก	5
รวม		4.44	.39	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .49) รองลงมา คือ 2) ด้านการปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .39) 3) ด้านความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .38) 4) ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .44) 5) ด้านการสร้างโอกาส ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .39) 6) ด้านการสร้างภาพลักษณ์ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 7) ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .59) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1.	ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร	4.46	.49	มาก	1
2.	ด้านการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน	4.45	.51	มาก	3
3.	ด้านความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม	4.43	.53	มาก	4
4.	ด้านบรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน	4.42	.57	มาก	5
5.	ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน	4.46	.46	มาก	2
รวม		4.44	.50	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .49) รองลงมา คือ 2) ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .46) 3) ด้านการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .51) 4) ด้านความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 5) ด้านบรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .57) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
ด้านการสื่อสาร (X ₁)	.766**	.800**	.820**	.821**	.815**	.825**
ด้านการประชาสัมพันธ์ (X ₂)	.816**	.744**	.665**	.573**	.553**	.686**
ด้านการสร้างภาพลักษณ์ (X ₃)	.905**	.958**	.986**	.995**	.942**	.983**
ด้านความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน (X ₄)	.797**	.821**	.822**	.812**	.762**	.824**
ด้านการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างมีอาชีพ (X ₅)	.739**	.735**	.711**	.681**	.642**	.719**
ด้านการปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ (X ₆)	.528**	.513**	.484**	.453**	.421**	.492**
ด้านการสร้างโอกาส (X ₇)	.757**	.777**	.775**	.759**	.734**	.780**
ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	.911**	.920**	.907**	.880**	.843**	.915**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

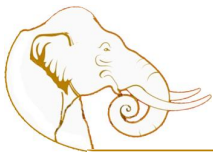
หมายเหตุ: ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร (Y₁) ด้านการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน (Y₂) ด้านความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม (Y₃) ด้านบรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน (Y₄) ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน (Y₅) ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม (Y)

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 โดยรวม ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X) มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .915^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน (Y₂) ($r_{xy} = .920^{**}$) 2) ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร (Y₁) ($r_{xy} = .911^{**}$) 3) ด้านความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม (Y₃) ($r_{xy} = .907^{**}$) 4) ด้านบรรยากาศนวัตกรรมในโรงเรียน (Y₄) ($r_{xy} = .880^{**}$) และ 5) ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน (Y₅) ($r_{xy} = .843^{**}$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็นดังต่อไปนี้

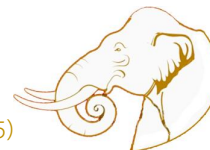
1. ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันโลกมีการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมผู้นำยุคดิจิทัล ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อที่จะได้มั่นใจว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำพาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดได้ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความต้องการ ที่จะพัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีความเป็นเลิศในทุก ๆ ด้านมากยิ่งขึ้น เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายให้สำเร็จตามที่ต้องการในช่วงสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จที่กำหนดไว้ และจากการศึกษาพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักในภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการ เพื่อเสริมสร้างและธำรงรักษาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสามารถกำหนดรูปแบบที่เป็นรากฐานในการประชาสัมพันธ์เชิงบวก โดยใช้เครื่องมือสื่อสารสังคมออนไลน์ที่ให้บริการฟรีต่าง ๆ ในการที่จะทำเช่นนั้นผู้บริหารจะต้องสร้างเครื่องมือ หรือช่องทางที่จะทำให้ครู ผู้เรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสแบ่งปันเรื่องราวในเชิงบวกที่เกี่ยวกับสถานศึกษาด้วย เช่น เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊ก ของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้บริหาร ควรตระหนักและให้ความสำคัญในด้านการสื่อสาร เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารให้มีความเหมาะสมกับระดับการสื่อสารของแต่ละบุคคลอย่างสร้างสรรค์ ใช้ข้อมูลรอบด้านมาคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา มีการสื่อสาร พูดคุย ส่งข่าวสารบนโลกออนไลน์มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ กับบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐฐิตา สงค์แก้ว (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างสรรค์วิธีการใหม่ ๆ ในการบริหารสถานศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นผู้นำ การเรียนรู้ของนักเรียน หรือการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน ความเป็นมืออาชีพของครู หรือความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม สภาพแวดล้อมการเรียนรู้หรือบรรยากาศนวัตกรรมการเรียนการสอน และการสร้างเครือข่ายชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้นกว่าเดิม จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่แสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาโรงเรียนเชิงนวัตกรรมเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ใช้และสร้างนวัตกรรม โดยมีนโยบายที่ส่งเสริมการสร้างและใช้นวัตกรรมในโรงเรียน สนับสนุนการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของบุคลากร รวมถึงสนับสนุนด้านทรัพยากรที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม เช่นงบประมาณ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างนวัตกรรม เป็นต้น (ธัญรัตน์ สิงห์จุ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปานชนก ดั่งอุดม (2562) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยรวมภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของ

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลกับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม นับเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารองค์การในยุคปัจจุบัน และในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมเช่นกัน เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารของประเทศต่าง ๆ ในโลกเชื่อมถึงกันได้สะดวก ทำให้การแข่งขันของประเทศรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันเป็นสถานการณ์ในยุคโลกพลิกผัน (VUCA) ที่มีความผันผวนความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2563) ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลในการพัฒนานวัตกรรม โดยอาศัยทักษะ และประสบการณ์ เพื่อยกระดับทักษะของตนเอง เพราะปัจจุบันมีเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ได้รับทราบข้อมูล เชิงลึกและข้อมูลที่ช่วยให้เข้าใจกระบวนการในสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ง่ายมากขึ้น เนื่องจากทุกองค์การต้องขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิรรัตน์ สุกใส (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้จากการวิจัย

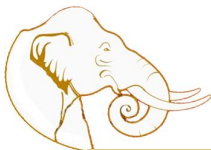
จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม ผู้บริหาร จำเป็นต้องพัฒนาในประเด็น ดังนี้

1. ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์การ และร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นกับบุคลากร เพื่อให้เกิดความจงรักภักดี ความรักใคร่ผูกพันต่อองค์กร และสร้างความน่าเชื่อถือ ค่านิยม ความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนเพื่อให้เกิดการสนับสนุน

3. ความรู้ด้านดิจิทัลรอบด้าน เพื่อส่งเสริมครูใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และดิจิทัลในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และมีความคล่องตัวในการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม

สรุป

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมและพื้นที่การเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสื่อสาร

2. ความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร รองลงมา คือ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านบรรยากาศนวัตกรรมการเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรเพิ่มความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์กร และควรร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างโอกาสและความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในองค์กร มุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาองค์กรให้เป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม

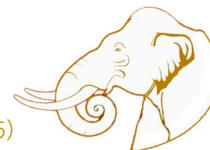
1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในชั้นเรียน ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดประเมินผล เพื่อให้องค์กรให้เป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำดิจิทัลในด้านการส่งเสริมทักษะการคิด กล้าคิด กล้าตัดสินใจ สร้างความมั่นใจ และความไว้วางใจกับครู บุคลากร และผู้ปกครอง

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลให้มีระดับเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย อันเกิดจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ หรือสอดคล้องกับการศึกษาไทยสู่ยุค 5.0 เพื่อให้เกิดนวัตกรรมขึ้นมาใช้พัฒนาในสถานศึกษา อันจะทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ มีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อนำไปใช้พัฒนาโรงเรียนให้เกิดความสอดคล้องกับตามบริบทของโรงเรียน

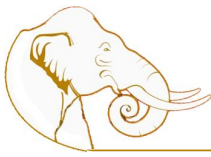

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงประจักษ์มากขึ้น

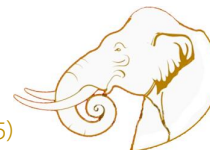
2.3 ควรศึกษารูปแบบความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อหาโมเดลจากปรากฏการณ์จริงจากโรงเรียนที่มีความเป็นโรงเรียนแห่งนวัตกรรมโดยจำแนกขนาด เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเกิดความสอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธิดา สงค์แก้ว. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธัญวรัตน์ สิงห์จุ. (2563). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนนวัตกรรม: การบูรณาการการวิเคราะห์ข้ามกรณีและการติดตามกระบวนการ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานชนก ดั่งอุดม. (2562). การศึกษาสภาพการเป็นองค์การนวัตกรรมของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภูริรัตน์ สุกใส. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมธา สามัคคี. (30 เมษายน 2555). บทบาทของนวัตกรรมในโรงเรียน. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/427892>
- รัตนา บัวแดง (14 ธันวาคม 2565). ยื่นข้อเสนอทางเลือกการศึกษา “1 โรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียนนวัตกรรม” แก้ปัญหาอุป-ควบรวม. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2566, จาก <https://thecitizen.plus/node/66687>
- วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. (2563). สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World). ครุสภาวิทยารจารย์, 1(1), 8-18. สืบค้นจาก <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/240674>
- ศรุตตา แวสุวรรณ และ อุไร สุทธิไธยม. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), 176-189. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/247799>

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2566. ชัยโสธร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1.
- สุกัญญา แซ่ม้อย (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์ (1 พฤศจิกายน 2559). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (School Management in
Digital Era)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2566, จาก
<https://www.trueplookpanya.com/blog/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir—>
- Ilomäki, L., & Lakkala, M. (2018). Digital technology and practices for school improvement:
Innovative digital school model. *Research and Practice in Technology Enhanced
Learning (RPTEL)*, 13(1), 25. <https://doi.org/10.1186/s41039-018-0094-8>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Korhonen T., Lavonen J., Kukkonen M., Sormunen K., & Juuti K. (2014). The innovative
school as an environment for the design of educational innovations. *In Finnish
Innovations and Technologies in Schools*. 99-113. https://doi.org/10.1007/978-94-6209-749-0_9
- McKeown, M. (2008). *The truth about innovation*. New Jersey: Prentice Hall.
- National Innovation Agency. (2006). *Management innovation for executives*. (2nd ed.).
Bangkok: National Innovation Agency.
- Sheninger, E. (2019). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times*.
(2nd ed.). California: SAGE Publications Asia-Pacific Pte. Ltd.
- Steve Wheeler. (2016). *4 Things innovative schools have in common*. Retrieved from
<https://www.teachthought.com/education/innovative-schools/>

วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
Affecting of the Organizational Culture on the Quality of Work Life of
Civil Servants in the Bangna District Office, Bangkok Metropolitan
Administration

นันทิกานต์ ทรงศิลป์¹ ปกรณ์ ปรียากร² อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³
Nantikan Songsin¹ Pakorn Priyakorn² Orapin Piyasakulkiat³
¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
¹⁻³Master of Public Administration Program Kasem Bundit University
nantikarn_son@gmail.com

Received : November 29, 2024;

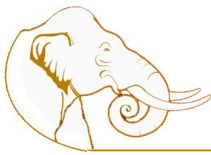
Revised : January 7, 2025;

Accepted : January 10, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร และ 3. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 132 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ รองลงมาได้แก่ ด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย ด้านวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ และ ด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว ตามลำดับ 2) คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รองลงมาคือ ด้านการทำงานร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านสิ่งแวดล้อมถูกลักษณะและปลอดภัย ด้านความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว และ ด้านค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม ตามลำดับ 3) วัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เป็นไปในทิศทางเชิงบวก ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบราชการ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย ด้านวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ และปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; วัฒนธรรมองค์กร; การปฏิบัติงาน; ข้าราชการ; สำนักงานเขตบางนา

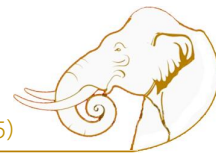
Abstract

The objectives of this research were to study the organizational culture of Bangna District Office civil servants in Bangkok Metropolitan Administration, the quality of work life of civil servants in the Bangna District Office, Bangkok Metropolitan Administration, and study Organizational Culture Affecting the Quality of Working Life of Civil Servants in the Bangna District Office, Bangkok Metropolitan Administration. The sample size in the research included civil servants in the Bangna District Office, Bangkok Metropolitan Administration, a total of 132 people. It is quantitative research. Data were collected using a questionnaire that had a confidence level of 0.98. The statistical methods utilized in this descriptive data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. To test the hypothesis, a multiple regression analysis was conducted, with a significance level set at 0.05. The research findings indicated that the overall organizational culture among civil servants at the Bangna District Office in the Bangkok Metropolitan Administration was rated at a high level. In order of importance, government culture is the highest, followed by kinship culture, achievement-oriented culture, and adaptive culture. 2) The quality of life for civil servants at the Bangna District Office of the Bangkok Metropolitan Administration is generally high. When evaluating various aspects in descending order of importance, it was found that the most beneficial characteristic of their work is its positive impact on society. This is followed by collaboration and human relations, development of individual skills, organizational democracy, job security and opportunities for advancement, and an environmentally safe and sustainable workplace. Additionally, the balance between work and personal life is satisfactory, and compensation is considered adequate and fair. 3) The organizational culture of Bangna District Office civil servants in Bangkok Metropolitan Administration that affects the quality of life in the performance of civil servants work Bangna District Office Bangkok Metropolitan Administration, it was in a positive direction, including the bureaucratic culture factor, followed by the kinship culture factor, adaptive cultural factors, and achievement-oriented cultural factors. Statistically significant at the .05 level, respectively.

Keywords: quality of life; organizational culture; performance; civil servants; Bangna District Office

บทนำ

การบริหารจัดการองค์การภาครัฐของไทยในปัจจุบันเน้นความสำคัญในการให้ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลายในการได้รับบริการจากรัฐโดยมีการปรับใช้แนวคิดทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) และกลไกตลาดเสรี (Free Market Mechanism) จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ในการบริหารราชการให้ข้าราชการมีจิตสำนึกนอกเหนือจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่แล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของภารกิจขององค์การรัฐสมัยใหม่รวมทั้งการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทของการบริหารจัดการภาครัฐยุคใหม่นี้เพื่อที่จะสร้างให้เกิดการร่วมมือร่วมใจพัฒนาและนำพาองค์กรของรัฐให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐยังมุ่งสนใจคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Working Life) เนื่องจากเป็นการจูงใจให้บุคลากรนั้นทำงานอย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ และยังส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองอื่นๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจรวมไปถึงความ

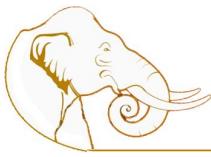

ผูกพันกับองค์กร มีขวัญ กำลังใจ มีความพึงพอใจในงาน รวมทั้งการปฏิบัติงานที่ผลิตภาพสูงขึ้นด้วย (Hackman and Suttle} 1977: 14)

กรุงเทพมหานครมีความสำคัญทั้งในฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยและเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (รูปแบบพิเศษ) และเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านระบบสาธารณูปโภค การลงทุน จึงก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ เมื่อมีการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเกิดขึ้นมากเท่าใด ผลที่ตามมาจะมีเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวไปด้วย ซึ่งข้าราชการถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินนโยบาย ในฐานะผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน การนำนโยบายของรัฐและการกิจของส่วน ราชการไปปฏิบัติให้เกิดผลในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถและวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานอย่างต่อเนื่องอันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมสร้างทัศนคติอันดีต่อองค์กร

สำนักงานเขตบางนาเป็นหนึ่งในสำนักงานเขตกรุงเทพมหานครจากจำนวน 50 เขตทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบและการบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายโดยขึ้นตรงกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งสำนักงานเขตบางนามีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบมาก จึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานให้แก่ข้าราชการในสำนักงานเขตบางนาที่ปฏิบัติภารกิจต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องนำวัฒนธรรมองค์กรไปใช้ในการพัฒนาองค์กรเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงานของบุคลากร ผ่านนโยบาย กฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ให้บุคลากรได้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้การสร้างวัฒนธรรมองค์กรยังส่งผลต่อความศรัทธา มีคุณค่า และสร้างความผูกพันทางจิตใจของบุคลากรในองค์กรด้วยนำมาสู่พฤติกรรมการจงรักภักดี การยอมทุ่มเทกำลังกายกำลังใจเพื่อทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ นาวิสูตร (2561) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นอีกส่วนหนึ่งในการพัฒนาองค์กรซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มี ความสำคัญและเกิดผลกระทบโดยตรงกับบุคลากรในการทำงานด้วยที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจและเอาใจใส่ บุคลากรในองค์กรถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งที่องค์กรมีอยู่การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะส่งผลให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรม และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ อีกทั้งการรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อความสำเร็จขององค์กร กล่าวคือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อความสำเร็จขององค์กรนั้นประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กร คุณภาพชีวิตในการทำงาน และ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ส่งผลกับประสิทธิภาพการทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรต่อไป (Bandura, 2004)

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรโดยวันชัย ปานจันทร์ (2558) กล่าวว่าวัฒนธรรมองค์กรมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) วัฒนธรรมแบบปรับตัว (Adaptability Culture) ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้นำเชิงกลยุทธ์ มุ่งสร้างค่านิยมใหม่ขององค์กรที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการตีความหรือคาดการณ์ภาวะแวดล้อมภายนอกเพื่อให้เกิดพฤติกรรมในองค์กรที่สามารถตอบสนองได้ตลอดเวลา 2) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement Culture) ลักษณะสำคัญ คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของเป้าหมายองค์กร 3) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement Culture) ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จคือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของเป้าหมายองค์กร ผู้นำมุ่งเห็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย และ 4) วัฒนธรรมแบบราชการ (Bureaucratic Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เน้นความเสถียรภาพความมั่นคงและมุ่งเน้นภายในองค์กรเป็น

สำคัญต่อภาวะแวดล้อมภายใน ความคงเส้นคงวาในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคง ประกอบกับแนวคิดในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานแบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ 1) ค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม 2) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย 3) การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถ 4) ลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคง 5) ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมค่านิยมการทางสังคม 6) ลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม 7) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยส่วนรวม และ 8) ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคม ตามแนวคิดของ House and Cumming (2005) และ Richard E. Walton (2003)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานราชการอื่น ๆ และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

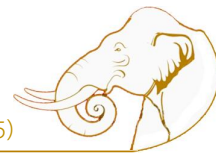
1. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. วัฒนธรรมแบบเครือข่ายส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. วัฒนธรรมแบบปรับตัวส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
3. วัฒนธรรมแบบราชการส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
4. วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

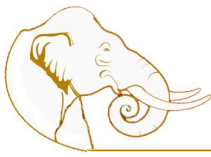
1. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
4. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร Cumnmings & Worley (2009) ได้ให้ความหมายวัฒนธรรมองค์กรว่า เป็นแบบแผนของสิ่งประดิษฐ์ บรรทัดฐาน ค่านิยม และข้อสมมุติพื้นฐานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่ใช้การได้ดีเพียงพอที่จะนำมาสอนให้แก่ผู้อื่น วัฒนธรรมเป็น กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่มาจากทางเลือกและประสบการณ์จากการใช้กลยุทธ์และ การออกแบบองค์กร ซึ่งมีลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรที่ทำให้องค์กรบรรลุประสิทธิภาพได้นั้น บุคลากรมีความ ร่วมมือ ร่วมใจที่จะทำสิ่งต่างๆให้เกิดขึ้นภายในองค์กรซึ่งนำไปสู่ความเจริญงอกงามตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ กลายเป็นองค์กรที่มีความเจริญอย่างยั่งยืนจึงเป็นวิธทางที่คนในองค์กรส่วนใหญ่หรือทั้งหมดยึดถือประพฤติ ปฏิบัติและทำงานร่วมกัน โดยวัฒนธรรมองค์กรแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) วัฒนธรรมแบบปรับตัว (Adaptability Culture) ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้นำเชิงกลยุทธ์ มุ่งสร้างค่านิยมใหม่ขององค์กรที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการตีความหรือคาดการณ์ภาวะแวดล้อมภายนอกเพื่อให้เกิดพฤติกรรมในองค์กรที่สามารถตอบสนองได้ตลอดเวลา 2) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement Culture) ลักษณะสำคัญ คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของเป้าหมายองค์กร 3) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement Culture) ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จคือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนของเป้าหมายองค์กร ผู้นำมุ่งเห็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย และ 4) วัฒนธรรมแบบราชการ (Bureaucratic Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เน้นความเสถียรภาพ ความมั่นคงและมุ่งเน้นภายในองค์กรเป็นสำคัญต่อภาวะแวดล้อมภายใน ความคงเส้นคงวาในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคง (วันชัย ปานจันทร์ (2558) และ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2553)

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงาน ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1985) พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจภายในให้บุคลากรทำงาน ที่มีมาตรฐานและเป็นสิ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงาน 2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่ง สำคัญสำหรับสุขภาพจิตใจร่างกายและความรู้สึกที่ดีบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเป็นคนที่มีความสุข และ 3) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ แรงจูงใจใฝ่อำนาจมี 2 ลักษณะคือ 1) แรงจูงใจใฝ่อำนาจทางบุคคล 2) แรงจูงใจใฝ่อำนาจทาง สถาบันหรือทางสังคมแรงจูงใจใฝ่อำนาจทางสังคมนั้น เป็นตัวตัดสินความสำเร็จในการบริหารที่สำคัญเพราะบุคคล ที่มีความต้องการทางสังคมสูงจะมุ่งทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมเป้าหมายขององค์กรทำงาน ให้สำเร็จตามที่องค์กรได้กำหนดไว้ โดยปฏิบัติงานแบบเต็มใจเพื่อผลประโยชน์ขององค์กร ตามแนวคิดของ House and Cumming (2005) และ Richard E. Walton (2003) แบ่งคุณภาพชีวิตในการทำงาน ออกเป็น 8 ด้าน คือ 1) ค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม 2) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย 3) การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถ 4) ลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคง 5) ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมค่านิยมการทางสังคม 6) ลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม 7) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยส่วนรวม และ 8) ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคม

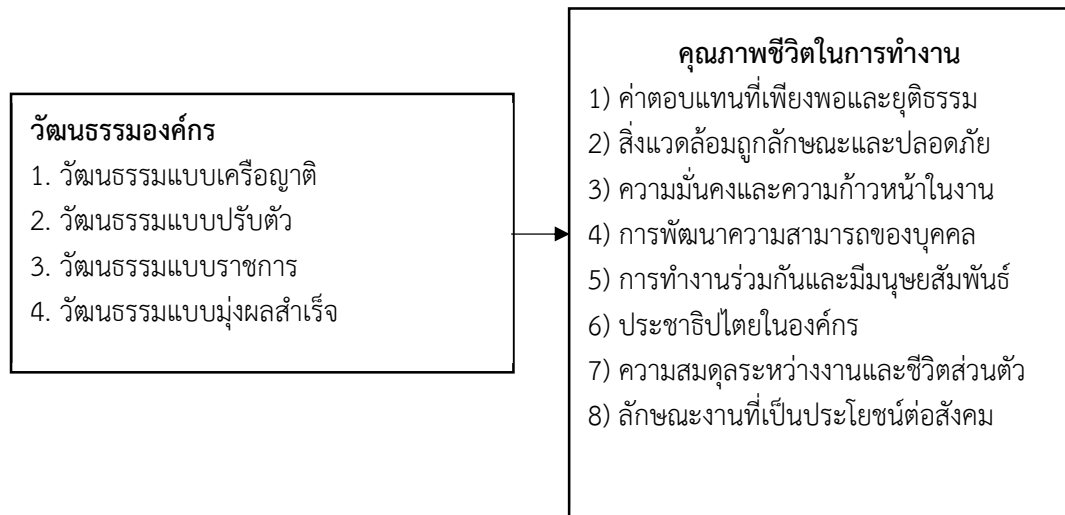

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้แก่ บุคลากรประเภทข้าราชการในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 132 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

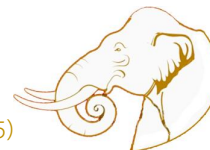
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ 1) วัฒนธรรมแบบปรับตัว 2) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ 3) วัฒนธรรมแบบเครือญาติ และ 4) วัฒนธรรมแบบราชการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร 8 ด้าน ได้แก่ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สิ่งแวดล้อมถูกลักษณะและปลอดภัย 3) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 4) การพัฒนาความสามารถของบุคคล 5) การทำงานร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์ 6) ประชาธิปไตยในองค์กร 7) ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว และ 8) ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ 1) วัฒนธรรมแบบปรับตัว 2) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ 3) วัฒนธรรมแบบเครือญาติ และ 4) วัฒนธรรมแบบราชการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สิ่งแวดล้อมถูกลักษณะและปลอดภัย 3) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 4) การพัฒนาความสามารถของบุคคล 5) การทำงาน

ร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์ 6) ประชาธิปไตยในองค์กร 7) ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว และ 8) ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

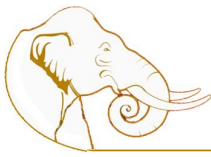
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

n= 132

วัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วัฒนธรรมแบบเครือข่าย	4.18	.558	มาก
2. วัฒนธรรมแบบปรับตัว	4.06	.695	มาก
3. วัฒนธรรมแบบราชการ	4.21	.600	มากที่สุด
4. วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ	4.16	.555	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.15	.513	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = .513) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21, S.D.= .600) รองลงมาได้แก่ ด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D.= .558) ด้านวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D.= .555) และด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = .695) ตามลำดับ

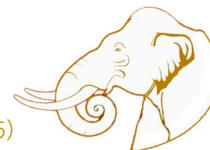
2. คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงาน เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
 ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

n = 132

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม	3.26	1.002	ปานกลาง
2. สิ่งแวดล้อมถูกลักษณะและปลอดภัย	3.61	.708	มาก
3. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน	3.64	.928	มาก
4. การพัฒนาความสามารถของบุคคล	3.82	.777	มาก
5. การทำงานร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์	3.91	.783	มาก
6. ประชาธิปไตยในองค์กร	3.72	.825	มาก
7. ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว	3.47	.894	มาก
8. ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	3.93	.747	มาก
รวม	3.67	.734	มาก

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 8 ด้านโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .734) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับได้ดังนี้

- 1) ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= .747)
- 2) การทำงานร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= .783)
- 3) การพัฒนาความสามารถของบุคคลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= .777)
- 4) ประชาธิปไตยในองค์กรค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D.= .825)
- 5) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= .928)
- 6) สิ่งแวดล้อมถูกลักษณะและปลอดภัยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D.= .708)
- 7) ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัวค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D.= .894)
- 8) ค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D.= 1.002)

3) วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

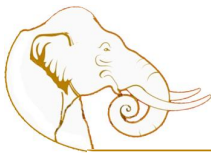
ตารางที่ 3 ทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการ สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
Constant	.058		.148	.883*
วัฒนธรรมองค์กร				
ด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย	.253	.192	2.302	.023*
ด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว	.248	.235	2.313	.022*
ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ	.730	.125	5.847	.000*
ด้านวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ	.141	.110	1.281	.202*

R = .756 $R^2 = .571$ Adjusted $R^2 = .558$ Std. Error of the Estimate = .48846 F Change = 42.265 Sig = .000 * Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 การศึกษาถึง “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” ตัวแปรอิสระได้แก่ 1. ด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย 2. ด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว 3. ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ โดยมีตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เมื่อนำตัวแปรปัจจัยด้านต่าง ๆ มาทำการคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .756 และสามารถร่วมกันพยากรณ์วัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 57.1 จากด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย (B = .253, t = 2.302, P-value = .023) ด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว (B = .248, t = 2.313, P-value = .023) และ ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ (B = .730, t = 5.847, P-value = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$

ดังนั้น วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครนั้นจะเกิดจากด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย ด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว และ ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ โดยสามารถแสดงเป็นตัวแบบการถดถอยพหุคูณของวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครด้วยวิธีการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนโดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.058 + 0.730(X_3) + 0.253(X_1) + 0.248(X_2)$$

ให้ $\hat{Y}$ แทน คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

X_3 แทน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบราชการ

X_1 แทน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมเครือญาติ

X_2 แทน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว

ซึ่งสมการเส้นถดถอยข้างต้นสามารถทำนายวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 57.1 สามารถอธิบายตัวแปรต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบราชการ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ($B = .730$, $t = 5.847$, $P\text{-value} = .000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

2. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบเครือญาติ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ($B = .253$, $t = 2.302$, $P\text{-value} = .023$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

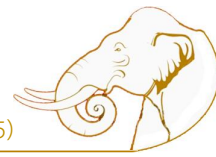
3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ($B = .248$, $t = 2.313$, $P\text{-value} = .022$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. **ปัจจัยวัฒนธรรมองค์กรของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานเขตบางนามีวัฒนธรรมที่เป็นแบบราชการ มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เน้นการดำเนินงานภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ชัดเจน การปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นประหยัดและมีประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารขององค์กรเป็นผู้ประสานงานที่เน้นการควบคุมกำกับ อีกทั้ง มีความยืดหยุ่นและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุนันท์ วุ่นพัก (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ภาค 7” ผลการวิจัยพบว่า ระดับวัฒนธรรมองค์กรของสำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ภาค 7 ตามการรับรู้ของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีวัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

2. **คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการของสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร มีคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานในด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ที่องค์กรให้ความสำคัญกับชุมชนในการทำกิจกรรมเพื่อเป็นสาธารณะประโยชน์ บุคลากรในองค์กรมีความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีส่วนร่วมในโครงการทำประโยชน์ต่อสังคมขององค์กร อีกทั้งสามารถถ่ายทอดให้บุคคลภายนอกรับรู้ได้ว่าองค์กรของตนเองมีประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ มีการจัดกิจกรรมด้านการประหยัดพลังงานหรือทรัพยากรในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ สอนดี (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง

“คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัย สายวิชาการ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยเป็นทรัพยากรที่ถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อองค์กร การพัฒนาและส่งเสริมให้พนักงานในองค์กรได้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีและมีการสร้างขวัญและกำลังใจ และความรู้สึกรักในการทำงานให้กับพนักงานมหาวิทยาลัย จะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับองค์กร แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูก ลักษณะปลอดภัย ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการทำงานร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

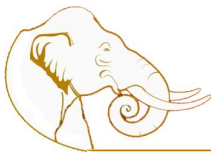
3. วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับระดับสูง ร้อยละ 57.1 โดยผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ยอมรับสมมติฐานเพียง 3 ข้อ และปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 1 ข้อ ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย (B = .253, t = 2.302, P-value = .023) แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่มุ่งเน้นความร่วมมือกัน มุ่งเน้นการปฏิบัติตนในลักษณะความเป็นกันเองแบบพี่น้อง การมุ่งเน้นความเท่าเทียมกัน และมีความห่วงใยความรู้สึกถึงผลกระทบของผู้ร่วมงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นวรัตน์ เพชรพรหม (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไพรชณีย์ไทย จำกัด” ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์กรด้านวัฒนธรรมแบบเครือข่าย ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว (B = .248, t = 2.313, P-value = .022) แสดงให้เห็นว่าการมุ่งเน้นการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน การมีการพัฒนารูปแบบใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าริเริ่มสิ่งใหม่ และให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีนวัตกรรม จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศุภพิชญ์ อินแดง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ผลการศึกษาพบว่า โดยวัฒนธรรมองค์กรที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการทำงาน คือวัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญ

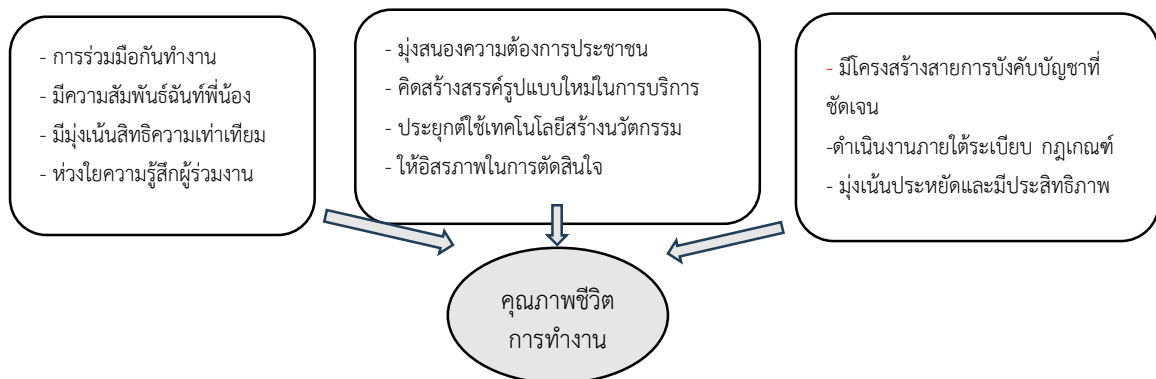
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบราชการ (B = .147, t = 1.772, P-value = .079) (B = .730, t = 5.847, P-value = .000) แสดงให้เห็นถึงการมีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เน้นการดำเนินงานภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ อีกทั้งการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นประหยัดและมีประสิทธิภาพจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนันท์ รุ่งฟัก (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ภาค 7” ผลการศึกษาพบว่า ระดับวัฒนธรรมองค์กรของสำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ภาค 7 ตามการรับรู้ของบุคลากร คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ ไม่ส่งผลต่อส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เนื่องจากค่า P-value = .202 สูงกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .05 **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** และยังไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิชนาถ ยะรินทร์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมในองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลกับการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดเชียงใหม่ คือ วัฒนธรรมที่เน้นผลสำเร็จของงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ วัฒนธรรมแบบ**เครือข่าย**ที่มีการทำงานที่มุ่งเน้นความร่วมมือกัน มุ่งเน้นการปฏิบัติตนในลักษณะความเป็นกันเองแบบพี่น้อง การมุ่งเน้นความเท่าเทียมกัน และมีความห่วงใยความรู้สึกถึงผลกระทบของผู้ร่วมงาน วัฒนธรรมแบบ**ปรับตัว**โดยการมุ่งเน้นการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนารูปแบบใหม่ๆ ในการให้บริการ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าริเริ่มสิ่งใหม่ และให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม และสนับสนุนให้พนักงานกล้าตัดสินใจ และให้อิสระภาพในการตัดสินใจและวัฒนธรรมแบบ**ราชการ** โดยการมีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เน้นการดำเนินงานภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ อีกทั้งการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นประหยัดและมีประสิทธิภาพ ดังแสดงในภาพที่ 2

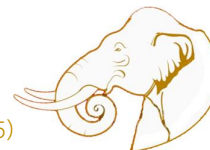
ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมองค์กรในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ วัฒนธรรมแบบราชการ วัฒนธรรมแบบเครือข่าย วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ วัฒนธรรมแบบปรับตัวตามลำดับ

2. คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับได้ ดังนี้

- 1) ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
- 2) การทำงานร่วมกันและมีมนุษยสัมพันธ์
- 3) การพัฒนาความสามารถของบุคคล
- 4) ประชาธิปไตยในองค์กร
- 5) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน
- 6) สิ่งแวดล้อมถูกลักษณะและปลอดภัย
- 7) ความสมดุลระหว่างงานและชีวิตส่วนตัว
- 8) ค่าตอบแทนเพียงพอและยุติธรรม

3. วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานครนั้นจะเกิดจากด้านวัฒนธรรมแบบเครือญาติ ด้านวัฒนธรรมแบบปรับตัว และ ด้านวัฒนธรรมแบบราชการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีสวัสดิการที่เหมาะสม และการเลื่อนขั้นเงินเดือนกับผลการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสม ทั้งในระดับตำแหน่งประเภททั่วไป ประเภทวิชาการและในประเภทอำนวยการ รวมถึงเงินเดือนที่จะได้รับมีเหลือพอจะเก็บออม

2. ควรได้รับสิทธิลาหยุดงานที่เพียงพอ และเหมาะสม และควรแบ่งเวลาระหว่างตนเอง และครอบครัว กับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบไม่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพร่างกาย มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อไม่ต้องทำงานนอกเวลาปฏิบัติงาน หรือนำงานกลับไปทำที่บ้าน

3. ควรส่งเสริมสถานที่ปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย เดินทางสะดวกเวลามาทำงาน อาคารสถานที่ควรมีพื้นที่เพียงพอเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และมีเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุเพียงพอในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยต่อโลกในปัจจุบัน รวมถึงมีสถานที่หรือมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพด้วย

4. ควรมีการสนับสนุนให้เสนอผลงานเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ โอกาสในการแสดงออกทางด้านทักษะความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ รวมถึงการสนับสนุนให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่งในองค์กรจะไม่เป็นไปด้วยความเสมอภาค และกระบวนการยุติธรรม

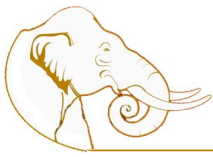
5. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการที่จะพัฒนาสร้างกำลังใจในการทำงานของคนในองค์กร ปฏิบัติงานให้สำเร็จในระดับเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย เน้นสร้างเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน และการทำงานที่มุ่งเน้นความสมบูรณ์แบบของผลงาน การปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อมุ่งเข้าสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็วเพื่อความก้าวหน้าขององค์กร รวมถึงควรเน้นค่านิยมแบบแข่งขันกันทำงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร” เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นจึงขอเสนอแนะให้มีการวิจัย ในครั้งต่อไปเพิ่มเติม ดังนี้

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เท่านั้น ยังไม่รวมถึงกลุ่มเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานครอีก 50 กลุ่มเขต ดังนั้น ควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั้ง 50 กลุ่มเขตของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์มากขึ้น

2) การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมในองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยภายนอกองค์กร

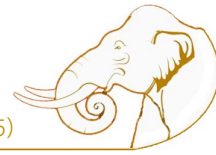

เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง รวมถึงปัจจัยทางธรรมชาติที่สามารถส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้วางแผน ปรับปรุง เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานเขตบางนา ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

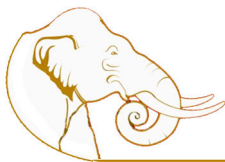
3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จากเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงของผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และนำไปใช้ในการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีในการปฏิบัติงานให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ สอนดี. (2564). *คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์กรและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วีพรี.
- วันชัย ปานจันทร์. (2558). *วัฒนธรรมองค์กรและการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นวรรตน์ เพชรพรหม (2565). *วัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นาวิสูตร (2561). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิ บัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิชานาถ ยะรินทร์. (2560). *วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- สุนันท์ วุ่นพัก. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ภาค 7*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศุภพิชญ์ อินแดง (2565). *วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Bandura, A. (2004). *Modeling*. In E. W. Craighead & C. B. Nemeroff (Eds.). *The Concise Corsini Encyclopedia of Psychology and Behavioral Sciences*. New York: Wiley.
- Cummings, T. G., & Worley, C.G. (2009). *Organization Development & Change*. (9th ed.). Ohio: South Western Cengage Learning.

- Hackman, J.R. and Sutte, L.J. (1977). *Improving Life at Work: Behavioral Science Approaches to Organizational Change*. Santa Monica, California: Goodyear Publishing.
- Huse, E. F. and T. G. Cummings. (1985). *Organizational Development and Change*. Minnesota: West Publishing.
- Walton, R. E. (1975). *The quality of working life : Criteria for Quality of Working Life*. New York : Free Press.

ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครู ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Teaching Professional Competency Pamaotion System of Student Teachers in Chachoengsoa Province

พระพรหมพิริยะ มาลัยรักษ์¹, สมชัย ศรีนोक², ชวาล ศิริวัฒน์³

Phra Phrompiriya Malailak¹, Somchai Srinok², Chawan Siriwat³

¹⁻³หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of The Requirement for the Degree of Doctor of
Education Teaching Social Studies Affiliation of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Luangta_tom@hotmail.com

Received : June 27, 2024;

Revised : September 20, 2024;

Accepted : September 26, 2024

บทคัดย่อ

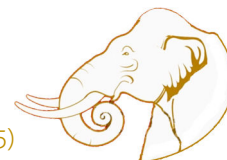
การวิจัยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา (2) เพื่อพัฒนาระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา (3) เพื่อทดลองใช้ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา และ (4) เพื่อประเมินและรับรองผลระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาฝึกปฏิบัติวิชาชีพการสอนของวิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 30 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 12 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความรักความเมตตาและด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X}$ = 4.94, S.D. = 0.200) รองลงมาคือ 1.ด้านความรักความเมตตา ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.287) และ 2.ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.283)

2. การพัฒนาระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การพัฒนาระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากโรงเรียนและชุมชน โดยครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงความต้องการและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อสามารถออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนและการได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามีความสำคัญมาก

3. การนำเสนอระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การสรุปรายงานการวิจัยไปใช้ตามนิยามของ MALAILAK MODEL กรอบแนวคิด และขั้นตอนที่เป็นสื่อกลางที่ดำเนินการ เช่น องค์ความรู้ การสำรวจความต้องการ การพัฒนารอบแนวคิด การ

สอบถามผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาระบบ การประเมินการทดลองการใช้ และการปรับปรุงความสมบูรณ์ ของระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอน

คำสำคัญ: ระบบส่งเสริม; สมรรถนะ; วิชาชีพครู

Abstract

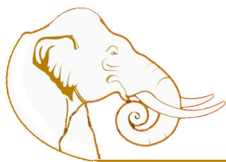
The objectives of the research are: (1) to study the system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province, (2) to develop the system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province, (3) to experiment with the system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province, and (4) to evaluate and certify the results of the system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province. The sample group used in the research includes 30 teacher students and student teachers from Wat Phutthasothon College and Rajabhat Rajanagarindra University. The research tools used are questionnaires and in-depth interviews with 12 participants.

The research results were found as follows;

1. The system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province is, overall, at the highest level. When considering individual aspects, aspects of love, and responsibility are all at the highest level in every aspect. When considering individual aspects, ranked from highest to lowest, it was found that the aspect with the highest average is (3) integrity ($\bar{x} = 4.94$, S.D. = 0.200), followed by (1) love and compassion ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.287), and (2) responsibility ($\bar{x} = 4.90$, S.D. = 0.283).

2. The development of the system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province found that it requires support from both schools and communities. Teachers need to understand the needs and abilities of each student to design activities that better meet learning needs. Support from school administrators and guidance from educational experts are crucial. Additionally, creating a network of teachers who can assist and share knowledge with each other is valuable, especially in driving the system of activities that promote practical competencies. Encouraging love and compassion in educational institutions will help create a positive and friendly learning environment.

3. The presentation of the system for promoting the teaching professional competencies of teacher students in Chachoengsao Province found that the research report was utilized according to the definition of the MALAILAK MODEL. This model includes a conceptual framework and intermediary steps such as knowledge, needs assessment,

conceptual framework development, expert consultation, system development, experimental evaluation, and system refinement.

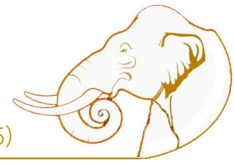
Keywords: System; promoting professional; competency of teachers.

บทนำ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มีแนวคิดที่ มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ผ่านมาคือคนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา และขับเคลื่อนให้บัง เกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งคน สังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและใช้หลักความพอประมาณ ให้ เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุล ระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลกความสมดุลระหว่างสังคม ชนบทกับเมืองเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกและ ภายในประเทศ ทั้งนี้การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้ ” ในการพัฒนาต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้ง เสริมสร้าง ศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” เป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ และต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม โดย สถานศึกษามี หน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ เหมาะสมกับวัยและศักยภาพทั้งทางวิชาการและวิชาชีพมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ การจัดการศึกษาควรเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มี วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความสามารถและความ เชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ กล่าวถึงหัวใจการ ปฏิรูปการเรียนรู้คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาการเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือที่ เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ที่กล่าวว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดไม่ได้แปลว่าครูลดบทบาทหรือลดความสำคัญลง ตรงกันข้ามครูกลับมีบทบาทและมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นอีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลังและ มีศักดิ์ศรีใน การแก้ปัญหาของมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวว่าคุณสมบัติของผู้ มีการศึกษาในยุคนี้ ได้เปลี่ยนแปลงไปเพียงความสามารถพื้นฐาน การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้ สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมมีความ เข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการ พัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรร งบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

การจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตสาขาวิชาการตามระเบียบของครุสภาให้นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาบุคคล พร้อมทั้งความสามารถ ในการนำความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและมนุษยชาติ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจึงควร

เป็นผู้ที่สามารถนำตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู จะต้องเป็นบุคคลที่อุทิศกำลังกายและกำลังใจอย่างสูง เพื่อให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่ควรค่าแก่การยกย่องนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ครูในสหสวรรษใหม่ต้องสามารถพัฒนานักเรียนของตนให้มีสมรรถภาพและทัศนคติอันเป็นพื้นฐาน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเข้าใจ และตัดสินใจ ทักษะ การคิดวิเคราะห์ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา ครูในสหสวรรษใหม่จึงจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการประกอบวิชาชีพครู พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าครูผู้สอนต้องวางแผน เตรียมการสอนให้มีความพร้อมทั้งด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในการเรียนการสอนหากนิสิตมีเอกสารประกอบการเรียนที่มีเนื้อหาสาระตรงกับคำอธิบายรายวิชา มีกิจกรรมที่จัดให้ตรงกับจุดประสงค์รายวิชา จะทำให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยความเข้าใจในเวลาอันรวดเร็ว สามารถทบทวนได้ด้วยตนเองเมื่อมีเวลาว่าง หรือสามารถศึกษาได้ด้วยตัวเองหลังจากจบบทเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนิสิตและครูผู้สอน

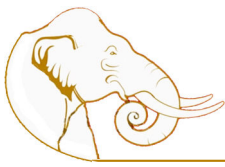
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาได้บรรจุกลุ่มวิชาปฏิบัติและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 12 หน่วยกิต วิชาการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา 1 2 3 เป็นรายวิชาการปฏิบัติวิชาชีพ ในสถานศึกษา นักศึกษาต้องออกสังเกตการสอน ตามลำดับในแต่ละภาคเรียนของแต่ละชั้นปี เมื่อถึงชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษาต้องออกไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งทำให้นิสิตและนักศึกษาจะได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานทั่วไปนอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครอง ฯลฯ โดยได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียน และฝ่ายคณะครุศาสตร์ ครูพี่เลี้ยง ตลอดจนมีการสัมมนา ก่อนระหว่างและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับในปีการศึกษา 2566 คณะครุศาสตร์ ได้ส่งนิสิตไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในเขตจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดใกล้เคียง ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ในประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ร่วมกับคณาจารย์ในสาขาวิชาให้การนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาตลอดปีการศึกษา 2566 พบว่า นิสิตประสบกับปัญหาระหว่างการปฏิบัติการสอนในหลาย ๆ ด้าน ทำให้การทำงานไม่ราบรื่น และขาดความต่อเนื่อง หากได้มีการศึกษาการปฏิบัติการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ก็จะได้้นำปัญหามาสรุปและสร้างกิจกรรมในการนำไปปรับปรุงการปฏิบัติการสอน และเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสาขาวิชาสังคมศึกษาจากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาระบบส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติวิชาชีพการสอนของกของนิสิต นักศึกษาครูในสถาบันครุศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดและปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อพัฒนาระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อทดลองใช้ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อประเมินและรับรองผลระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูใน

จังหวัดฉะเชิงเทรา

การทบทวนวรรณกรรม

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

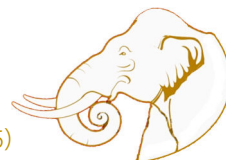
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่คนเราเคยมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัด รวมทั้งปริมาณการเปลี่ยนความรู้ของผู้เรียน ดังนั้น งานสำคัญของครู คือ การช่วยนักเรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้หรือมีความรู้และมีทักษะตามที่หลักสูตรวางไว้ ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้จึง เป็นรากฐานของการสอนที่มีประสิทธิภาพ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541 หน้า 186).

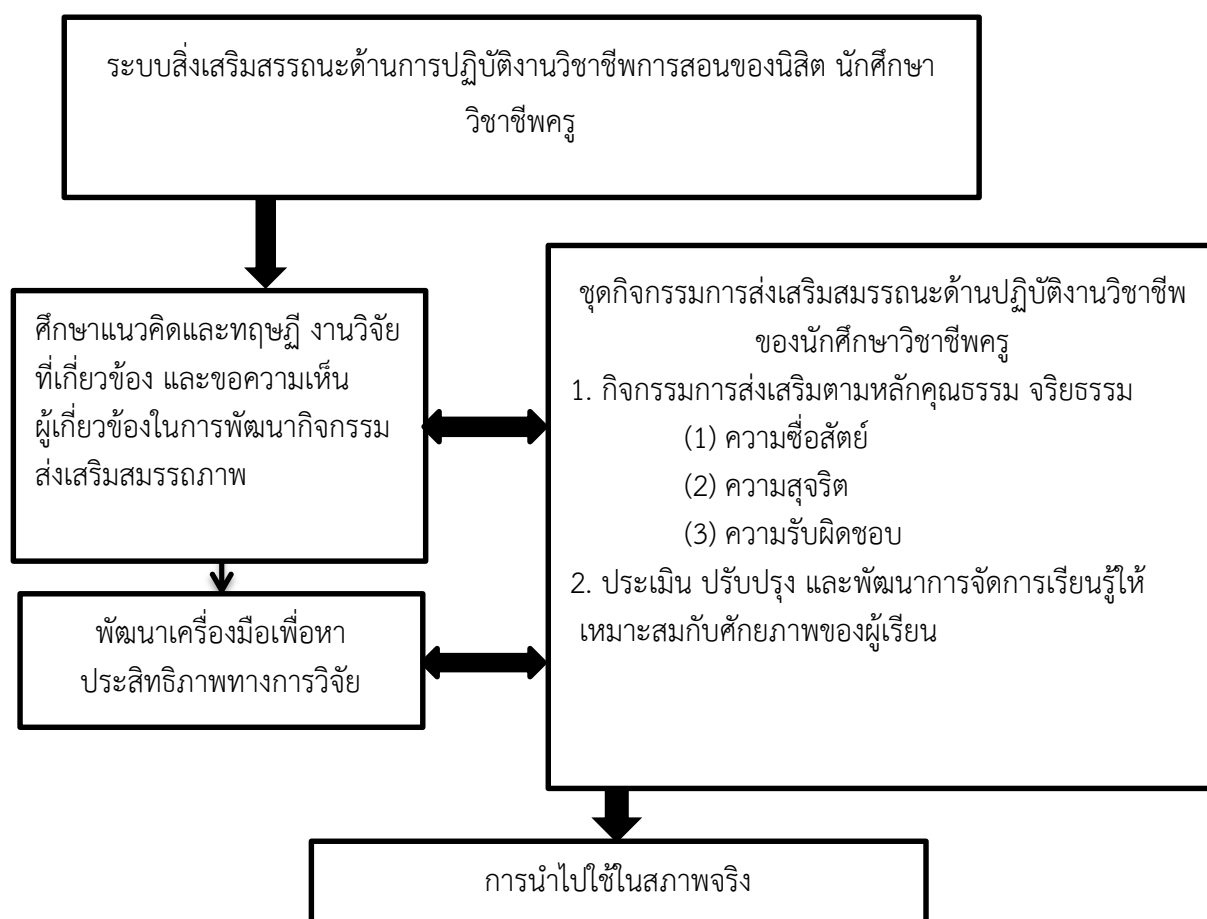
3. คุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรม จริยธรรม

รัก ศรัทธาและภูมิใจในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครูและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ และเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนมีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ การเคารพสิทธิ และให้เกียรติคนอื่น มีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้เหตุผลและปัญญาในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจมีความกล้าหาญและแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรมสามารถวินิจฉัย จัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม การทำงานและสภาพแวดล้อมโดยอาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม มีจิตสำนึกในการธำรงความโปร่งใสของสังคมและประเทศชาติ ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ข้อมูลบิดเบือนหรือการลอกเลียนผลงาน

สรุปวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้กำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้าง โอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพ มีความ พร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนัก และรู้คุณค่าของการเปลี่ยนแปลงที่เร็วขึ้นพร้อมให้เห็นคุณค่าของการพัฒนากิจการกรมการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาที่สำคัญของปัญหาทั้งปวง คือ คุณภาพคน การที่จะพัฒนาคุณภาพของคนได้นั้นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับนั่นก็คือ จัดระบบการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ฉะนั้น กระบวนการพัฒนาความรู้ความสามารถจึงเกิดขึ้นในวงกว้างซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา

งานวิจัยนี้ การศึกษาวิจัยเรื่อง ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เรื่องกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการวิจัยแบบเลือกกลุ่มทดลอง โดยทำการทดสอบ ก่อน – ทดสอบหลัง (One Group Pretest –Posttest Design) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ โดยมีรายละเอียดดังนี้

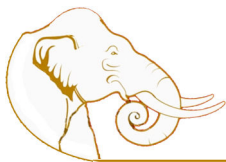

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องระบบส่งเสริมสมรรถนะด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพการสอนของนิสิต นักศึกษาวิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เรื่องกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการวิจัยแบบเลือกกลุ่มทดลอง โดยทำการทดสอบ ก่อน – ทดสอบหลัง (One Group Pretest –Posttest Design)

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนิสิตและนักศึกษาวิชาชีพครู
2. ประเมินความต้องการต้นแบบชิ้นงานโดยการสำรวจอิงตามหลักการพัฒนาระบบการสอนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนิสิตและนักศึกษาวิชาชีพครู
3. พัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนิสิตและนักศึกษาวิชาชีพครู
4. สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพัฒนาระบบการชุดกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนิสิตและนักศึกษาวิชาชีพครู ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา
5. ลงมือปฏิบัติในการพัฒนาชุดกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรม จริยธรรม
6. ประเมิน ทดสอบ และหาประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรม จริยธรรมของนิสิตนักศึกษาปฏิบัติวิชาชีพการสอนฯ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

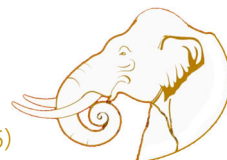
- 1 ประชากร ได้แก่ นิสิต นักศึกษา วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏฉะเชิงเทรา รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมเสริมสมรรถนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา และเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ กำหนดกลุ่มผู้กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล
- 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิต นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 30 รูป/คนที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็นนิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธรจำนวน 3 รูป/คนและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์จำนวน 27 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีเจาะจงเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

- 1 คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรม จริยธรรม
- 2 ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครู : ด้านคุณธรรม จริยธรรม นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครู นักศึกษาวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาประกอบด้วย
 - 2.1 ชุดที่ 1 : ความรักความเมตตา
 - 2.2 ชุดที่ 2 : ความรับผิดชอบ
 - 2.3 ชุดที่ 3 : ความซื่อสัตย์

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือทางการวิจัย เพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2) ผู้วิจัยได้นำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูด้านคุณธรรม จริยธรรม มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการทำความเข้าใจเป้าหมายของ รูปแบบการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ที่จะสร้างขึ้น ตลอดจนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และ ความรู้พื้นฐานและทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นต้องมี โดยพิจารณาจากคำถามเพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

- ใครคือกลุ่มเป้าหมาย
- กลุ่มเป้าหมายมีคุณลักษณะอย่างไร
- พฤติกรรมที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย
- อะไรคือข้อจำกัดในการเรียนรู้
- อะไรที่เป็นทางเลือกสำหรับการเรียนรู้

ออกแบบ (Design) ประกอบด้วยการสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนรู้วิธีการและเครื่องมือวัดประเมินผล ขั้นตอนการ ออกแบบ จะทำอย่างเป็นระบบและมีเฉพาะเจาะจง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- จำแนกเอกสารของการออกแบบการสอนให้เป็นหมวดหมู่ทั้ง ด้านเทคนิค ยุทธวิธีในการออกแบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้

การพัฒนา (Development) เป็นขั้นตอนการดำเนินการออกแบบ และ องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผล สร้างแบบฝึกหัด สร้าง เนื้อหา และการพัฒนาโปรแกรมสำหรับสื่อการสอน เมื่อเรียบเรียงจึงทำการทดสอบเพื่อหาข้อผิดพลาดเพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไข

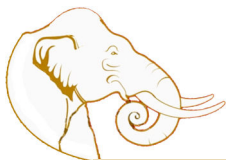
การนำไปใช้ (Implementation) คือ ขั้นตอนจัดกิจกรรมโดยอาจจะเป็น รูปแบบชั้นเรียน การฝึกอบรม หรือห้องทดลอง หรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์โดยจุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้ คือ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียนสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นการตรวจสอบผลการดำเนินการประกอบด้วย

- 1) การประเมินผลย่อย (Formative) เป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนา
- 2) การประเมินผลในภาพรวม (Summative) จะทำเมื่อการสอนเสร็จ สิ้นเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ทั้งหมดข้อมูลจากการประเมินผลรวม โดยปกติจะใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้

ทฤษฎีการพัฒนาคุณลักษณะของ แครทช์วอลล์ และคณะ ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 การรับรู้หรือการยอมรับ
- ขั้นที่ 2 การตอบสนอง
- ขั้นที่ 3 การเกิดค่านิยม
- ขั้นที่ 4 การจัดรวบรวม หรือจัดระเบียบค่านิยม
- ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยมที่ยึดถือ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ มุ่งเน้นส่งเสริมความ
ถนัดของผู้เรียนและส่งเสริมการใช้สมอง 2 ซีกอย่างสมดุลกัน อันจะส่งผล ให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ
โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 8 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สร้างคุณค่าของประสบการณ์
- ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์
- ขั้นที่ 3 เชื่อมโยงประสบการณ์กับความรู้ใหม่
- ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด
- ขั้นที่ 5 ฝึกปฏิบัติ
- ขั้นที่ 6 นำเสนอผลงาน
- ขั้นที่ 7 วิเคราะห์คุณค่าและการประยุกต์ใช้
- ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ ตามแนวทางพุทธศาสนา ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 อนุบุพพสิกขา : ศึกษาไปตามลำดับขั้น
- ขั้นที่ 2 อนุบุพพกิริยา : กระทำไปตามขั้นตอน
- ขั้นที่ 3 อนุบุพพปฏิบัติ : ปฏิบัติไปตามขั้นตอน

จัดระบบโครงสร้างภายในของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

สมรรถนะที่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูนี้ให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม
ของครู และพฤติกรรมของครูที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพของนักเรียน โดยครอบคลุมมาตรฐาน
ความรู้ สารความรู้และสมรรถนะตาม มาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐาน
วิชาชีพ พ.ศ. 2556 จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ความเป็นครู

มาตรฐานที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ชุด/เรื่อง คือ

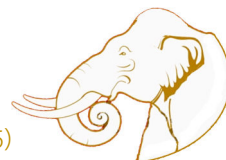
- 1 ความรักความเมตตา
- 2 ความรับผิดชอบ

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาความสอดคล้อง (IOC) โดยการหาค่าเฉลี่ย
ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Excel ซึ่งมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ถ้าหากว่าได้ค่า IOC
มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 สามารถนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์นั้นไปใช้ได้
แต่ถ้าหากว่าได้ค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ต้องนำไปปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
จนกว่าจะสามารถนำไปใช้ได้หลักจากนั้น ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาจัดพิมพ์ และ
นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) ของ
แบบสอบถามเมื่อได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพตามที่กำหนดแล้วจึงนำไปในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประสานงานกับโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ สำนักงานเขต
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6
2. ปฐมนิเทศและชี้แจงบทบาทของนิสิตนักศึกษาวิชาชีพครู

3. ดำเนินการทดสอบชุด จำนวน 2 สัปดาห์
4. นำชุดกิจกรรมมาปรับปรุงและแก้ไขหลังจากได้ทำงานทดสอบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วนำมาใช้ในการสร้างสมรรถนะของนิสิต นักศึกษาวิชาชีพครูต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบสอบถาม

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนของแต่ละคนลงในรหัส (Coding Form)
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าที่ถูกต้องที่สุด
3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งตามขั้นตอนดังนี้
 - ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ Frequency and Percentage.
 - ระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย Mean และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.
 - แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและเสนอแนะในการทำกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยวิเคราะห์จากเอกสารเนื้อหา สารประเด็นสำคัญแล้วนำมาเสนอเขียนแบบพรรณนา

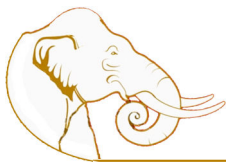
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่าระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีการแสดงจำนวนความถี่ และค่าร้อยละข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปตามจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 30 รูป / คน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) สรุปได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.67 รองลงมา เพศชาย จำนวน 7 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 23.33

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 29 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 รองลงมา มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 1 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จบมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 30 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 100

สาขาวิชาวิชา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดอยู่สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 30 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 100

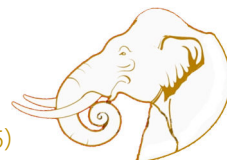
โดยภาพรวมสรุปได้ว่า ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลอย่างเช่น เพศ อายุ และการศึกษา มีผลต่อกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของจรรยาบรรณวิชาชีพที่นิสิต นักศึกษา ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.257) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3. ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.200) รองลงมาคือ 1. ด้านความรักความเมตตา ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.287) และ 2. ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.283)

1. ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านความรักความเมตตา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านความรักความเมตตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.287) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.183) และ 8. สร้างความผูกพันระหว่างครูกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.183) รองลงมาคือ 5. สร้างความเป็นกัลยามิตรต่อทุกคน ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.254) และ 7. ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.254) รองลงมาคือ 3. ความเข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.305) รองลงมาคือ 2. มีอัธยาศัยดีและเข้ากับคนอื่นได้ดี ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.346) และ 6. กระทำตนให้เป็นที่รักของผู้คนรอบข้างในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.346) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ 1. มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.430)

2. ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.283) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 7. มีจิตสาธารณะโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ 3. พานักเรียนทำโครงการคุณธรรม กิจกรรมจิตอาสา ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.305), 4. ตั้งใจสอน รักการสอน ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.305) และ 5. เตรียมการสอน และทำบันทึกการสอน ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.305) รองลงมาคือ 2. บูรณาการวิถีพุทธ ทุกกลุ่มสาระ และในวัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.346) และ 6. หมั่นวัดผลและติดตามผลการเรียน ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.346) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ 1. หมั่นอบรมเด็กอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.407)

3. ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า

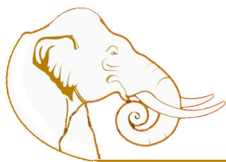

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิต นักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.200) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00), 2. ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และ 5. มีการอ้างอิงผลงานเมื่อนำงานคนอื่นมาใช้ในการเรียนการสอนผู้อื่น ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ 3. ทำงานที่อาจารย์มอบหมายส่งตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.183), 4. ทำงานสอนเต็มความสามารถ ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.183) และ 11. ร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกับการศึกษาของศิษย์ และทางโรงเรียน ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.183) รองลงมาคือ 9. ไม่เอาเปรียบผู้อื่นแม้มีโอกาส ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.254) และ 10. มีการรับฟังความคิดเห็นของคนรอบข้าง ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.254) รองลงมาคือ 8. ตรงต่อเวลาและ ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.305) รองลงมาคือ 7. มีการเข้ามาปรึกษาและขอคำแนะนำ เป็นประจำ ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.346) และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ 6. มีสมุดบันทึกประจำวัน สำหรับการสอน ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.430)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมกิจกรรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรม “ด้านความรักความเมตตา พบว่าคุณธรรมด้านความรักความเมตตาฯ พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา ที่สอนให้ปรารถนาดีต่อผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ช่วยให้เรามีความรัก และความปรารถนาดีต่อผู้อื่น การนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ส่งเสริมนิสิต ยอมรับตัวเองทั้ง ในด้านข้อดีและข้อเสียเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้เรามีความมั่นใจและสามารถเผชิญกับความท้าทายในชีวิตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนิสิตเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างครูที่มีคุณภาพ และยังช่วยให้นิสิต นักศึกษามีโอกาสพัฒนาตนเองและสร้างเครือข่ายที่มีคุณค่า

2. คิดเห็นเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมกิจกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม “ด้าน ความรับผิดชอบพบว่า การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการทำงานในองค์กร การปฏิบัติตามหน้าที่และตรงต่อเวลาไม่ได้เพียงแต่ทำให้เราประสบความสำเร็จในงานที่ทำ แต่ยังเป็นการสร้างที่น่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากผู้อื่น ผิด ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดตารางเวลาการเรียน การทำงาน กลุ่ม ร่วมกันแก้ไขปัญหา และการสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างนิสิตและเพิ่มความรู้และทักษะในหลายด้านด้วยกิจกรรมด้านความรับผิดชอบ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมกิจกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม “ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เตรียมการสอนให้มีคุณภาพ สอนด้วยความตั้งใจ และให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนทั้งทางวิชาการและคุณธรรม การยึดมั่น ความซื่อตรง และเจตนาที่บริสุทธิ์ ไม่คดโกงหรือหลอกลวง ความซื่อสัตย์ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนิสิต นักศึกษากับเพื่อนร่วมงาน การที่ทุกคนในกลุ่มมีความซื่อสัตย์ต่อกันและกันจะสร้างความไว้วางใจและความ เคารพซึ่งกันและกัน การทำงานกลุ่มจึงเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความซื่อสัตย์จะทำให้พวกเขามีทักษะในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีมที่ดี ในอนาคต

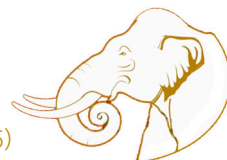
วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า เกิดระบบ 7 Steps Model ได้แก่ ขั้นตอนที่เป็นสื่อกลางที่ดำเนินการ เช่น องค์ความรู้ การสำรวจความต้องการ การพัฒนากรอบแนวคิด การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาระบบ การประเมินการทดลองการใช้ และการปรับปรุงความสมบูรณ์ เพื่อสนองตอบต่อระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ครั้งนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ มานุนญ์ สุติศา และศรายุทธ เกาคำ ได้วิจัยการประเมินความรู้ของนักศึกษาตาม สมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพครูสภาของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาอีสเทิร์น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและ ผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการศึกษา การประเมินความรู้ของนักศึกษาตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาในส่วนของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาโดยรวมทั้ง 13 ด้าน เห็นว่านักศึกษามีความรู้ตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา รองลงมาความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ และความรู้ด้านการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสำหรับการประเมินความรู้ของนักศึกษาตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในส่วนของผู้ใช้บัณฑิตโดยรวมทั้ง 13 ด้าน เห็น นักศึกษามีความรู้ตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาเฉลี่ยระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับ คือ ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ รองลงมา คือ ความรู้ด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะและจิตวิทยาสำหรับครู

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิศนา ขัมมณี กล่าวว่า นวัตกรรมหรือนวัตกรรมวงการศึกษา คำนี้มา ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อ และเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งได้รับการคิดค้น และจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาเมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” “นวกรรม” หรือ “Innovation” ที่นักการศึกษาทั้งของไทย และต่างประเทศหลายท่านได้ให้ความหมาย และอธิบายเอาไว้ว่า อาจสรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ สิ่งที่ทำให้เกิดผลในเชิงบวกเมื่อปฏิบัติ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม สามารถช่วยลดภาระด้านแรงงานและเวลาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่านวัตกรรมนั้นจะปรากฏออกมาในรูปความคิด การกระทำหรือวัตถุก็ตาม ส่วน “นวัตกรรมการศึกษา” คือ รูปแบบ แนวคิด กระบวนการ หรือสื่อใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตร และสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

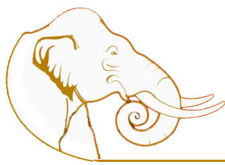
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า เพื่อทดลองใช้ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะรวมถึงแนวคิดในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนิสิต นักศึกษาวิชาชีพครูในจังหวัดฉะเชิงเทราระบบการเรียนการสอนของวิชาชีพครูสังคมศึกษา ปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อ

ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ทำพฤติกรรมเหล่านี้ แต่ยังรบกวนเพื่อนร่วมชั้นและครูผู้สอนด้วยการแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องการแก้ไขปัญหาการเล่นเกมน การส่งเสียง และการติตโทรศัพท์ครูและผู้ปกครองสามารถมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้โทรศัพท์มือถือและการเล่นเกมในห้องเรียน การจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและท้าทายก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยลดปัญหาการติตโทรศัพท์และการเล่นเกมได้ นอกจากนี้ การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสมและสนับสนุนการเรียนรู้ก็มีความสำคัญมาก การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในทางที่สร้างสรรค์สามารถช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้มาก

สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมี แท่นแก้ว กล่าวว่า มนุษย์จึงต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต ให้ปราศจากความทุกข์มากที่สุด ให้สามารถอยู่รอดอย่างดีงาม มีความสุข มีความเข้าใจในเหตุผล ดีชั่ว รู้คิด รู้วินัย และรู้ที่จะจัดการ สิ่งใดเป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ การเรียนรู้เป็นความหมายหนึ่งของการศึกษา ที่จะฝึกตัวเองพัฒนาชีวิตตนเองให้มีความสามารถที่จะเป็นอยู่ได้อย่างดี ซึ่งชีวิตของมนุษย์นั้นโดยปกติจะสัมพันธ์กับโลกใน 3 ด้าน คือ (1) ด้านพฤติกรรม หมายถึงความสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อนมนุษย์สรรพสัตว์ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ (2) ด้านจิตใจหมายถึง ความสัมพันธ์ในการแสดงออกทางกายและวาจาของตนเองและผู้อื่น สุดท้าย (3) ด้านปัญญา เป็นการแสดงออกทางด้านความเห็น ความเข้าใจ การพิจารณาในเหตุผล ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้านนี้มีผลต่อเราทุกคนในการดำเนินชีวิต หากขาดปัญญาเสียแล้วการเป็นอยู่ที่ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีองค์ประกอบ 3 ด้านก็อาจจะนำมาซึ่งความทุกข์ไม่สามาร ควบคุม สติสัมปชัญญะและอารมณ์ได้ “ปัญญาจะเป็นตัวชี้ นำ บอกทาง ให้แสงสว่างขยายขอบเขต ปรับแก้จิตใจ พฤติกรรมปลดปล่อยให้หลุดพ้นจากปัญหาหรือทุกข์

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า เพื่อประเมินและรับรองผลการใช้ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการสร้างระบบขั้นตอนที่เป็นสื่อกลางที่ดำเนินการ เช่น องค์ความรู้ การสำรวจความต้องการ การพัฒนารอบแนวคิด การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาระบบ การประเมินการทดลองการใช้ และการปรับปรุงความสมบูรณ์ เพื่อสนองตอบต่อระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา ลดาวัลย์ และ ถวิล ลดาวัลย์ ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ป.บัณฑิต วิชาชีพครู หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2557) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูพี่เลี้ยงนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู และอาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันต่อแนวทาง การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะของความเป็นครู รองลงมาได้แก่ ด้านเทคนิควิธีเพื่อทำงานในหน้าที่ครู ด้านความรู้ความสามารถเนื้อหาวิชา ตามลำดับ 2. ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครู และอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครูพบว่า ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่คู่อื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในด้านความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา ป.บัณฑิตวิชาชีพครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่คู่อื่นๆ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นในด้านเทคนิควิธีเพื่อทำงานในหน้าที่ครูและด้านคุณลักษณะของความเป็นครู พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

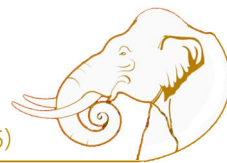
องค์ความรู้จากการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา” เป็นวิจัยแบบพัฒนาโดยนำเสนอในรูปแบบการสรุปรายงานการวิจัยไปใช้ตามนิยามของ Malailak Model ตามกรอบแนวคิดองค์ความรู้เป็นตารางประกอบ แสดงเป็น Mind Mapping ได้ดังนี้

MALAILAK MODEL	M Morality	ความดีงาม ความมีศีลธรรมจรรยา ความมีคุณธรรม เพื่อส่งเสริมระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	A Attitude	การมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	L Rapid	มีความว่องไว ฉับไว รวดเร็ว ต่อการเรียนรู้ตามระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	A Attribute	มีคุณสมบัติและลักษณะตามระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	I Intension	ให้ความสนใจและมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ตามระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	L Loyalty	ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพตามระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	A Attention	ความสนใจ การเอาใจใส่ต่อระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา
	K Knowledge	มีความรู้ มีภูมิปัญญา มีความเข้าใจในระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา

สรุป

การส่งเสริมสมรรถนะด้านปฏิบัติงานวิชาชีพของนิสิต นักศึกษาวิชาชีพครูในจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นสิ่งสำคัญที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการสอนและการจัดการชั้นเรียนจะช่วยเตรียมความพร้อมให้นิสิต นักศึกษาในการเผชิญกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานของนิสิต นักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ควรทำอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งเพื่อให้แน่ใจว่านิสิตได้รับการสนับสนุนและคำแนะนำที่เหมาะสมในการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของนิสิต นักศึกษาก็เป็นสิ่งสำคัญ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เช่น การแข่งขัน การประกวด หรือการจัดสัมมนา จะช่วยให้นิสิต นักศึกษาได้แสดงความสามารถและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น นอกจากนี้ ควรมีระบบการประเมินผลที่ชัดเจนและโปร่งใส เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของนิสิต นักศึกษา และสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลา การมีระบบการประเมินอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะของนิสิต นักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม ควรจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่เสถียร รวมถึงการปรับปรุงระบบการสนับสนุนทางด้านจิตใจและอารมณ์ การมีที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาในโรงเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดูแลและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองในชุมชนจะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษาเติบโตและพัฒนาได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามและจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แนวคิดรวบยอดเป็นข้อเสนอแนะในระบบส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพการสอนของนิสิตนักศึกษาครูในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

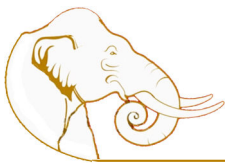
1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และองค์กรการศึกษาแห่งชาติ ควรมีแหล่งทุนให้การสนับสนุนในการส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษามีความเป็นอิสระภาพและแนวคิดที่สามารถเชื่อมโยงกับผู้บริหารระดับสูงได้อย่างเท่าเทียมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้บริหาร นักศึกษา ครูอาจารย์ จะต้องสนับสนุนและดำเนินการอย่างจริงจังในการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยบูรณาการอิงหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมกิจกรรมของนิสิต นักศึกษาปฏิบัติวิชาชีพในสถานศึกษาและนำหลักธรรมมาภิบาลเป็นหลักชัยในภาคปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นสื่อและแบบอย่างที่ดีที่จะทำให้เด็กและเยาวชนจารึกไว้ในปฏิทินแห่งชีวิตต่อไป

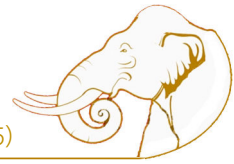
3. ข้อเสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดเป็นพลวัตรตามระบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ความเป็นครูสังคมศึกษาโดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของตัวผู้เรียนและความถนัดของนิสิตที่จบในแต่ละสาขาวิชาเอกของตนเองเพื่อพัฒนาต่อยอดไปสู่การสอบครูผู้ช่วยต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ทิศนา แคมมณี. (2554). คู่มือการจัดทำและดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2543). จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประเวศ วะสี. (2539). ปฏิรูปการศึกษายกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.

- ประกอบ กรรณสูตร. (2552). *สถิติเพื่อการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุข
ธการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พัฒนาตน*. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย:
กรุงเทพมหานคร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. *แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำนักมาตรฐานการศึกษาและ
พัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ศึกษาออนไลน์ วันที่ 5 มกราคม
2567. แหล่งข้อมูล http://www.onesqa.or.th/upload/1397_4093.

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

The Participation of the Resident's Effect on Solid Waste Management in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration

พาติศ สมัครเขตกิจ^{1,*}, รังสรรค์ ประเสริฐศรี², อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³, ประสาน บุญโสภาคย์⁴

Patit Samakkhetkit^{1,*}, Rangson Prasertsri², Orapin Piyasakulkiet³, Prasan Boonsopak⁴

¹⁻³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³ Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

¹E-mail: Patid00748@gmail.com

Received : December 17, 2024;

Revised : January 18, 2025;

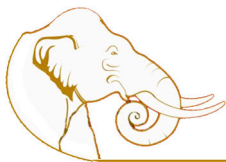
Accepted : January 24, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ด้านการร่วมปฏิบัติ และ ด้านการร่วมคิดตัดสินใจ ตามลำดับ 2) การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ และด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนำขยะไปผ่านกระบวนการก่อนนำมาใช้ซ้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครนั้นเกิดจากการร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมคิด ตัดสินใจ และการร่วมปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ประชาชน; การจัดการขยะ

Abstract

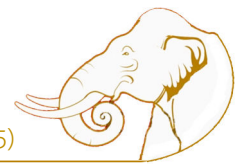
The objectives of this research are to study: 1. The public of the resident's participation on solid waste management. 2. The analyze solid waste management using the 5 Rs principle. and 3. The Participation of the Resident's Effect on Solid Waste Management sing the 5 Rs principle in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration. The research sample consisted of 400 individuals from Minburi District. Data were collected using a questionnaire that demonstrated high reliability with 0.98. The statistical methods employed for data analysis included percentages, means, and Standard Deviations. Additionally, Multiple Regression Analysis was test hypotheses, with a significance level set at 0.05.

The study's results revealed that: 1) The participation of the residents in the solid waste management of Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration overall are at a moderate level. The average participation in receiving benefits is at a high level, followed by the participating in monitoring and evaluation, participation in practice and part in thinking decision-making averages were at a moderate level, respectively 2) The solid waste management using the 5 Rs principle in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration, overall was at a high level. The performance rating with a strong emphasis on reducing the generation of solid waste. This includes reusing specific types of waste without any processing. Additionally, the district successfully avoids the use of harmful waste that impacts both people and the environment, achieving a high rating in this area. However, when it comes to repairing and reusing used items, the average performance was rated as moderate. Similarly, the processing of waste before its reuse also received a moderate rating, respectively. 3) The participation of residents in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration significantly impacts solid waste management in the area. It was found that factors influencing solid waste management in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration are the result of collective benefits, shared thinking, joint decision-making, and collaborative actions. This relationship is statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: participation; people; waste management

บทนำ

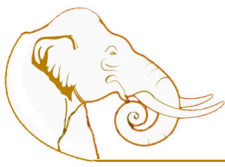
ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก แม้จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วก็ยังคงเผชิญกับ ปัญหาขยะมูลฝอย หากไม่มีการจัดการที่ดีอาจเป็นแหล่งกำเนิดของก๊าซเรือนกระจกที่ก่อให้เกิดปัญหาโลกร้อนได้ ซึ่งจากรายงานของ Waste Generation and Recycling Indices 2019 ที่จัดทำโดย Verisk Maplecroft Environment Dataset ที่ศึกษาและสำรวจตัวชี้วัดกว่า 52 ตัว เกี่ยวกับการผลิตขยะ และการรีไซเคิลขยะที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า สถานการณ์ขยะโลกกำลังน่าเป็นห่วง เนื่องจากในแต่ละปีมีขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) เกิดขึ้นปีละมากกว่า 2.1 พันล้านตัน แต่มีเพียง 16% หรือราว 323

ล้านตันเท่านั้นที่จะถูกนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (Thestandard, [ออนไลน์], 2019) ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาโลกร้อน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ของเราทุกคน อาทิ ขยะที่เกิดจากการบริโภค การส่งเสริมท่องเที่ยว การเติบโตของธุรกิจไรต์เดออร์หรือบริการส่งอาหาร/สินค้า บริการ นโยบายส่งเสริมการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม แม้ว่าขยะบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เช่น กล่องใส่อาหาร กล่องโฟม ถุงหิ้ว หลอดดูด แก้วน้ำ ซึ่งเป็นขยะประเภทใช้ครั้งเดียวที่สามารถนำมารีไซเคิลได้จะมีแนวโน้มลดลงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 แต่สัดส่วนของขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น และเมื่อไม่นานมานี้ทางเลขาธิการสหประชาชาติ (United Nations) ที่ประกาศสื่อสารให้ทั่วโลกเข้าใจตรงกันว่าปัจจุบันโลกของเราได้สิ้นสุด ‘ยุคโลกร้อน’ (Global Warming) และกำลังเข้าสู่ ‘ยุคโลกเดือด’ (Global Boiling) แล้วนั่นเอง ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่น่ากลัวอุณหภูมิที่เพิ่มสูงจนทำให้เดือนกรกฎาคม ปี 2566 ที่ผ่านมากลายเป็นเดือนที่ร้อนสุดในประวัติศาสตร์ ฤดูร้อนที่อุณหภูมิสูงสุดถูกบันทึกที่สหรัฐฯ อุณหภูมิสูงถึง 46.6 องศา หรือภูมิภาคแอฟริกาเหนือมีอุณหภูมิสูงสุดแตะ 50 องศา และนั่นกำลังทำให้มนุษย์กำลังตกที่นั่งลำบากได้ (Ananda, 2023)

ปัจจุบันคนไทยกว่า 60 ล้านคนสามารถผลิตมูลฝอยชุมชนได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ศักยภาพในการจัดเก็บโดยเฉลี่ยทั้งประเทศมีไม่ถึงร้อยละ 70 ซึ่งปัญหาขยะมูลฝอยในประเทศไทยกำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างมากโดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ เขตเทศบาล เมืองท่องเที่ยว เมืองธุรกิจการค้า เมืองอุตสาหกรรมและเมืองหลวงของประเทศ อันเนื่องมาจากแหล่งเหล่านี้มีจำนวนประชากรอาศัยกันอย่างหนาแน่นและมีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ตลอดจนความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น เศษเหลือใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขยะย่อมมีมากขึ้นด้วย จนเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (กรมควบคุมมลพิษ, 2557) จากรายงานในปี พ.ศ. 2566 พบว่า มีขยะชุมชนประมาณ 26.95 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพียง 9.31 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 10.17 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง 7.47 ล้านตัน ด้วยวิธีการเทกองกลางแจ้งและการเผาในที่โล่ง โดยประเทศไทยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง 114 แห่ง หมักทำปุ๋ย 3 แห่ง MBT 4 แห่ง RDF 1 แห่ง ผีกลบถูกหลักวิชาการ 1607 แห่ง เตาเผาผลิตพลังงาน (WTE) 7 แห่ง เทกองควบคุม (<50 ตัน/วัน) 169 แห่ง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง 1,965 แห่ง เทกองควบคุม (>50 ตัน/วัน) 6 แห่ง เตาเผาไม่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ 77 แห่ง การเทกอง 73 แห่ง เผากำจัดกลางแจ้ง 62 แห่ง สถานีขนถ่าย 36 แห่ง (กรมควบคุม มลพิษ, 2566) ซึ่งในปี 2565 กรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะ 10,706 ตันต่อวัน คนกรุงเทพ 1 คน สร้างขยะวันละ 2-3 กิโลกรัมต่อวัน

พื้นที่เขตมีนบุรี เป็นหนึ่งในเขตที่มีความสำคัญของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพฯ มีพื้นที่ 63.65 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน (หลัง) 65,591 จำนวนประชากร 140,894 คน (สำนักงานเขตมีนบุรี, 2567) การพัฒนาในพื้นที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถ้าหากประชาชนในพื้นที่ไม่มีความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การจัดการที่ไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยสามารถทำได้ผ่านหลายวิธี เช่น การเรียนรู้และปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ การแยกขยะตามประเภท เช่น ขยะอินทรีย์ ขยะพลาสติก หรือขยะรีไซเคิล เพื่อให้ง่ายต่อการรีไซเคิลและลดปริมาณขยะที่ส่งไปสู่ถังขยะทั่วไป การสร้างและส่งเสริมการใช้ถังขยะที่เหมาะสมในท้องถิ่น การส่งเสริมการลดใช้พลาสติกและวัสดุที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยออกมากขึ้น และ

การศึกษาและส่งเสริมการใช้วิธีการจัดการขยะที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ถุงผ้าหรือขวดน้ำแก้วแทนพลาสติก เป็นต้น

สำหรับหลักแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยด้วยแนวคิด 5Rs ของกรมควบคุมมลพิษ (2550) คือ 1) Reduce – ลดการใช้ (คิดก่อนใช้) 2) Reuse – นำกลับมาใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) การใช้ซ้ำ เป็นการให้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด 3) Recycle – นำกลับมาใช้ใหม่ 4) Repair – นำสิ่งของที่ยังพอแก้ไขได้มาซ่อมแซมให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ 5) คือ Reject - หลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยการจัดการขยะที่นำไปสู่ประสิทธิภาพในการรักษาสิ่งแวดล้อมต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหลักแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Szentendre (1996) คือ 1) ร่วมคิด ตัดสินใจ 2) ร่วมปฏิบัติ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ร่วมติดตามประเมินผล ซึ่งหลักแนวคิดทั้ง 2 ประเด็นนี้เป็นแนวทางในการจัดการขยะตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครที่เน้นให้มีขยะเหลือน้อยที่สุด ไปกระทั่งเหลือศูนย์เพื่อลดภาระในการกำจัดขยะ ปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการรักษาสิ่งแวดล้อม และมีส่วนช่วยลดภาวะ “โลกเดือด” ได้อีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยนำไปเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

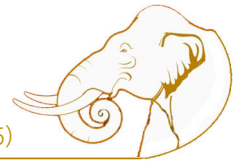
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมเกิดจากการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่จะต้องมีกิจกรรมร่วมกันและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนา ซึ่งหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ จะต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนา (นิยม เวชกามา, 2561: 22)

สถาบันพระปกเกล้า (2553: 6) การมีส่วนร่วม คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์จากการกระทำและร่วมรับผิดชอบ

ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และ โชติกา แก่นธิดา (2562: 113) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการพัฒนา จะต้องมีการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง

ซึ่งความหมายต่างๆ นี้มีผู้ได้ขยายความหมายออกในแนวทางสาธารณะว่า การมีส่วนร่วม คือ การมุ่งเน้นให้สาธารณชนผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปการตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน และนโยบายต่างๆ

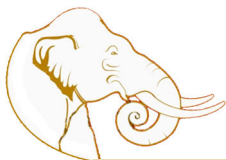
ร่วมกัน (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน), 2552: 4) การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยโครงการเกี่ยวข้องนี้เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ แบ่งปันประโยชน์ ติดตามและประเมินผลโครงการ (ทศพล สมพงษ์, 2555: 66) และนอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไปอีกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความหมายครอบคลุมมากกว่าการเป็นเพียงกระบวนการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ต่อสาธารณชนเพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) เท่านั้น และประเด็นสำคัญ คือ เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมต่อสาธารณชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย กิจกรรม และโครงการพัฒนาสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำไปสู่กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus Building) เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555: 126-127)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2561) กล่าวถึงขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะมูลฝอยทั่วไป เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร วัสดุพลาสติก วัสดุสัตว์ ซากสัตว์ ซึ่งมูลฝอย 2) ขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้เข้าสู่อุตสาหกรรมรีไซเคิล เพื่อแปรรูปเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใช้ใหม่ 3) ขยะมูลฝอยอินทรีย์หรือขยะมูลฝอยย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ เช่น เศษอาหาร วัสดุสัตว์ สามารถรวบรวมนำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ 4) ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ซึ่งเป็นวัตถุที่ปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย สารที่เคาะระเบิดได้ ที่อาจเกิดหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม

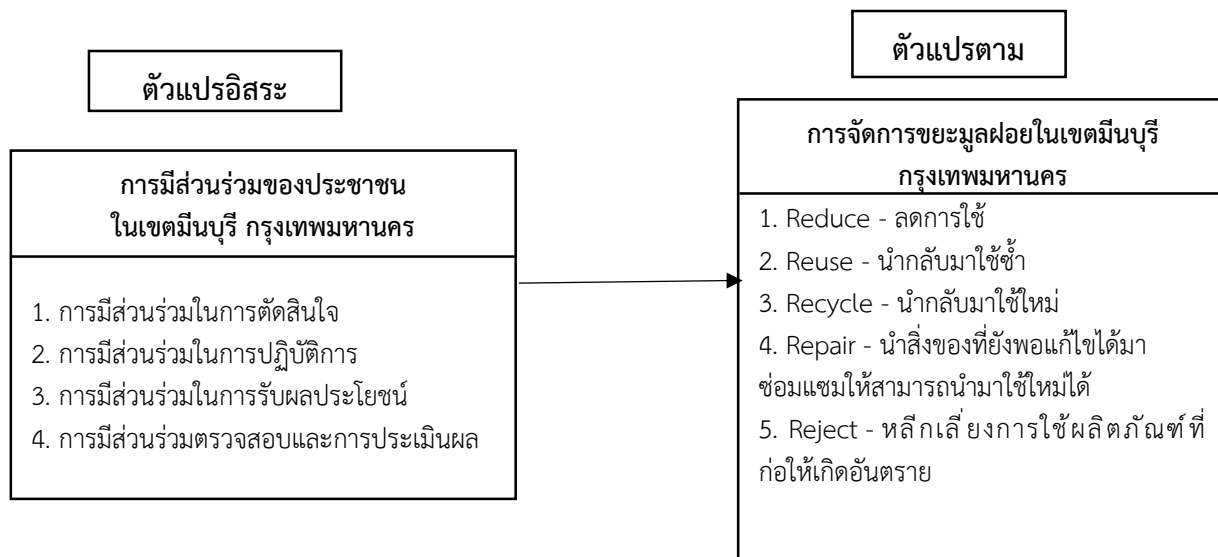
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs เป็นหลักที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถทำได้ตั้งแต่ระดับครัวเรือน รวมถึงนำไปใช้ในทั้งในภาคชุมชนและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด หลักการ 5 Rs ประกอบด้วย 1. การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) เช่น การลดใช้พลาสติกโดยใช้ถุงผ้าใส่ของแทน 2. การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ (Reuse) เป็นการใช้ซ้ำ เช่น นำขวดน้ำหวานมาบรรจุน้ำดื่ม นำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล 3. การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง 4. การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) เช่น กล่องโฟม เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2550) การที่คนในชุมชนร่วมมือกันคิดปฏิบัติ และรับผิดชอบช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจและกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริง (เอกพงษ์ สารน้อย, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

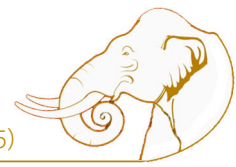
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 140,894 คน (สำนักงานเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2567) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน และใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากประชาชนในเขตมินบุรี กรุงเทพมหานครที่ยินดีให้ข้อมูลและมีความสะดวกในการตอบแบบสอบถามจนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่นสอดคล้องภายในโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient's Cronbach) เท่ากับ 0.978 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการลดและแยกขยะเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1. Reduce – ลดการใช้ (คิดก่อนใช้) 2. Reuse – นำกลับมาใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) การใช้ซ้ำ เป็นการให้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด 3. Recycle – นำกลับมาใช้ใหม่ 4. Repair – นำสิ่งของที่ยังพอแก้ไขได้มาซ่อมแซมให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ 5. คือ Reject – หลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ 1) ร่วมคิด ตัดสินใจ 2) ร่วมปฏิบัติ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ร่วมติดตามประเมินผล โดยเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 20 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์หรือทำนายตัวแปรอิสระเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร รวมถึงสถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient's Cronbach) เพื่อใช้ในการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

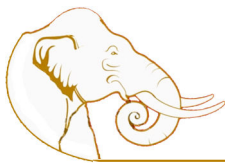
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย

(n=400)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมคิด ตัดสินใจ	3.02	1.011	ปานกลาง
2. การร่วมปฏิบัติ	3.15	.971	ปานกลาง
3. การร่วมรับผลประโยชน์	3.46	.903	มาก
4. การร่วมติดตามประเมินผล	3.16	1.050	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.20	.823	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.20, S.D. = .823) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.46, S.D. = .903) ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.16, S.D. = 1.050) ด้านการร่วมปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.15, S.D. = .971) และ ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.02, S.D. = 1.011) ตามลำดับ

2. การจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

(n=400)

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce)	3.86	.866	มาก
2. ด้านการนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ (Reuse)	3.64	.936	มาก
3. ด้านการนำขยะไปผ่านกระบวนการ ก่อนนำมาใช้ซ้ำ (Recycle)	3.18	.840	ปานกลาง
4. ด้านการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก (Repair)	3.40	.995	ปานกลาง
5. ด้านการหลีกเลี่ยงใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Reject)	3.41	.900	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.50	.656	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงถึงการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = .656) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = .866) ด้านการนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ (Reuse) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = .936) ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Reject) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.41, S.D. = .900) ด้านการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก (Repair) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = .995) และด้านการนำขยะไปผ่านกระบวนการ ก่อนนำมาใช้ซ้ำ (Recycle) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.18, S.D. = .840) ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การจัดการขยะมูลฝอย	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
(Constant)	2.063		17.958	.001
การมีส่วนร่วม				
การร่วมคิด ตัดสินใจ	.130	.201	3.414	.001
การร่วมปฏิบัติ	.109	.161	2.376	.018
การร่วมรับผลประโยชน์	.212	.292	4.727	.001
การร่วมติดตามประเมินผล	.010	.017	.294	.769

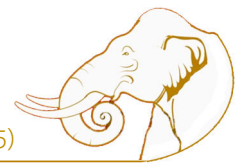
R = .555^a R² = .308

Adjusted R² = .301

Std. Error of the Estimate = .548

F Change = 43.899

Sig = .001 *Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 การศึกษาถึง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร” ตัวแปรอิสระได้แก่ ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมติดตามประเมินผล โดยมีตัวแปรตาม คือ การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่ เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร เมื่อนำตัวแปรปัจจัยด้านต่าง ๆ มาทำการคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .555 สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 30.8 อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .548$ จากโดยพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอยเมื่อทราบการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ($B = .212, t = 4.727, P\text{-value} = .001$) ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ($B = .130, t = 3.414, P\text{-value} = .001$) ด้านการร่วมปฏิบัติ ($B = .109, t = 2.376, P\text{-value} = .018$) และด้านการร่วมติดตามประเมินผล ($B = .010, t = .294, P\text{-value} = .769$) โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.063 + 0.212(X_3) + 0.130(X_1) + 0.109(X_2)$$

ให้

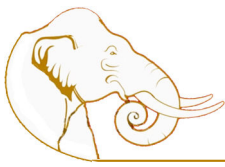
$\hat{Y}$	แทน	การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
X_1	แทน	การร่วมคิด ตัดสินใจ
X_2	แทน	การร่วมปฏิบัติ
X_3	แทน	การร่วมรับผลประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .555

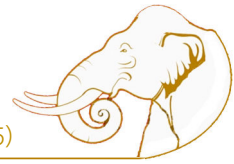
1. ปัจจัยด้านการร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้รับรู้และเข้าใจถึงต่อประโยชน์จากการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากในการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง สภาพแวดล้อมในชุมชนสะอาด น่าอยู่ บริเวณบ้านพักอาศัยสะอาดถูกสุขอนามัยหลังจากมีการจัดการขยะตามโครงการ/กิจกรรมของเขตมีนบุรี เช่น การคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ อีกทั้งยังได้รับความรู้จากโครงการ/กิจกรรมที่เขตมีนบุรีจัดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Narayanasamy, N. (2009: 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยใครเกี่ยวข้อง เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ โดยแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพัฒน์ วงษ์ภักดี กฤษฏางค์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านสวัสดิ์ตำบลกลั่นทา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้

ให้ชุมชนชนประสบความสำเร็จและกลายเป็นชุมชนชนปลอดขยะอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากประชาชนในชุมชนตระหนักรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และช่วยกันลดปริมาณขยะ อีกทั้งสร้างจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังให้รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ปัจจัยด้านการร่วมคิด ตัดสินใจที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก แม้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมและการกำหนดนโยบายในการดูแลและจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับสมาชิกในชุมชน มีการวางแผนและตัดสินใจแก้ไขปัญหามลพิษชุมชนร่วมกับสมาชิกในชุมชนคนอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาวิธีการและการจัดการขยะร่วมกับสมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามประชาชนก็ยังมีการจัดการขยะมูลฝอยส่วนให้ทำได้ในระดับดี มีเพียงประเด็นเกี่ยวกับการนำกลับมาใช้ซ้ำ และการซ่อมแซมเพื่อนำมาใช้ให้ที่เป็นประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณาหาทางร่วมกันส่งเสริมจึงให้ประชาชนเห็นความสำคัญในประเด็นนี้ต่อไปสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และ โชติกา แก่นธิดา (2562: 113) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการพัฒนา จะต้องมีการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนันฐพัทธ์ เรณู และ วิราสิริ วสิริวิสิ (2566) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ยังมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหมูสีในการจัดการขยะ เกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนไม่มากพอ จึงต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่อไป

3. ปัจจัยด้านการร่วมปฏิบัติที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร ได้มีส่วนร่วมในการลดขยะ โดยเริ่มจากการจัดการขยะในครัวเรือน มีการจัดแยกประเภทของขยะ รวมไปถึงการคำนึงถึงการจัดการที่อาจทำให้เกิดอันตราย อย่างไรก็ตามประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญต่อการนำขยะไปผ่านกระบวนการก่อนนำมาใช้ซ้ำ และการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก ซึ่งอาจส่งผลต่อจำนวนปริมาณขยะที่ไม่สามารถลดลงได้ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ ตั้งประดิษฐ์ ศุภวัฒน์ สุขะประเมษฐ และ จิตติมา ให้อย่าง (2567) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี” พบว่า ประชาชน ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการทำงานหารายได้ จึงไม่ได้ใส่ใจในการคัดแยกขยะหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นมากนัก

องค์ความรู้จากการวิจัย

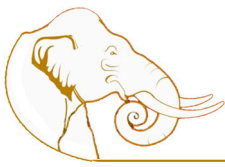
ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การที่ประชาชนต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงความสะอาดของชุมชนเป็นเบื้องต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในการรักษาสีสิ่งแวดล้อม อีกทั้งร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของขยะที่เกิดขึ้นมากมายในชุมชนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบายในการปฏิบัติ และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะ เริ่มจากตนเอง การจัดการขยะในครัวเรือน มีการคัดแยกขยะ และให้ความสำคัญต่อขยะที่มีอันตราย อีกทั้งมีการแปรรูปขยะให้เกิดประโยชน์ในการนำกลับมาใช้ซ้ำ

สรุป

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมตรวจสอบ ประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

2. การจัดการขยะแสดงถึงการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ (Reuse) การหลีกเลี่ยงการใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Reject) อยู่ในระดับมาก ส่วนการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก (Repair) และ การนำขยะไปผ่านกระบวนการก่อนนำมาใช้ซ้ำ (Recycle) อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .555 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 30.8 จากด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการร่วมติดตามประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .548$ โดยเขียนเป็นสมการ ได้แก่ $\hat{Y} = 2.063 + 0.212(X3) + 0.130(X1) + 0.109(X2)$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าแม้ประชาชนส่วนใหญ่จะเล็งเห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม แต่อย่างไรก็ตามประชาชนก็ยังเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ หรือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลยังอยู่ในระดับไม่มากพอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอข้อคิดเห็น ดังนี้

1. ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจของประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีวิธีการจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมและเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการดูแลและจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับสมาชิกในชุมชนให้มากกว่านี้ เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาขยะชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาวิธีการและการจัดการขยะให้มากยิ่งขึ้น

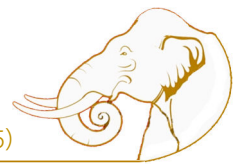
2. ด้านการร่วมปฏิบัติของประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในระดับครอบครัวควรมีการส่งเสริมการลดปริมาณขยะในบ้าน และการคัดแยกขยะตามประเภทของขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายให้มากขึ้น

3. ด้านการร่วมติดตามประเมินผลของประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรมีการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับรองรับขยะของเขตมีนบุรี และการประเมินผลการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะของเขตมีนบุรี เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอย มีประสิทธิภาพมากที่สุดและประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เท่านั้น ซึ่งประชาชนในเขตพื้นที่อื่น อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ควรมีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่นในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะทำให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่อื่น ๆ ที่กว้างขวางขึ้นต่อไป

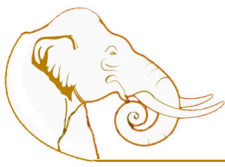
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย เช่น กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ให้มีความเหมาะสมต่อความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น และเพื่อแก้ไขปัญหาโลกเดือด

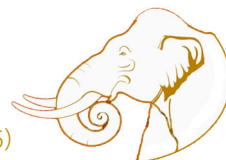
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงผสมผสานหรือเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย หรือทำการสนทนากลุ่มระหว่างประชาชน เพื่อให้สามารถได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียด และมีข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ทำให้สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยใหม่ ๆ ไปพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยให้มีศักยภาพให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2550). *คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน สำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- _____. (2557). *ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะมูลฝอย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pcd.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2567.
- _____. (2566). *ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2566>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). *คู่มือปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). “การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน”. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*. 8(1): 123-141.
- ชนันฐพัทธ์ เรณู และวิราสิริรี วสีวีรสิริ. (2566). “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”. *วารสารวิชาการ สาธารณสุขชุมชน*. 9(3): 125-134.
- ทศพล สมพงษ์. (2555). *การสังเคราะห์บทเรียนเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.
- ระพีพัฒน์ วงษ์ภักดี กฤษฏาวงค์ จันเต็บ อรณี ณะเกิงสุข วรภรณ์ มนตรี จุฑารัตน์ แสนบุญ และ อุดม ชัยสุวรรณ. (2563). “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านสวัสดิ์ ตำบลกลันทา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”. *วารสารปัญญา*. 27(1): 59-68.
- วรุดม ตั้งประดิษฐ์ ศุภวัฒน์ สุชะปรเมษฐ์ และ วิฑิตมา ให้อย่าง. (2567). “การจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี” *วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน*. 6(2): 94-108.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และ โชติกา แก่นธิดา. (2562). “การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ”. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 2(1): 101-116.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: จรัส สนิทวงศ์การพิมพ์.
- สำนักงานเขตมีนบุรี. (2667). *พื้นที่การปกครอง/จำนวนประชากร พื้นที่การปกครอง/จำนวนประชากร*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://webportal.bangkok.go.th/minburi>. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567.

- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (2552). *แนวทางการจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการที่ยื่นขอคำรับรอง เป็นโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด*. กรุงเทพฯ: วี พลัส กรุป (ไทยแลนด์).
- เอกพงษ์ สารน้อย. (2563). “ปัญหากฎหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”. *วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 8(2): 31-45.
- Ananda. (2023). เตรียมรับมือ ‘ภาวะโลกเดือด (global boiling)’ เพิ่มตึกร้างทั่วโลก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://www.ananda.co.th/blog/thegenc>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2567.
- Narayanasamy, N. (2009). *Participatory Rural Appraisal: Principles, Methods and Application*. California: Sage Publications.
- Szentendre. (1996). *Public Participation Training*. Module Hungary: The Regional Environmental Center.
- Thestandard. (2019). สถานการณ์ขยะโลกกับประเทศที่ผลิตขยะมากที่สุดในโลกขณะนี้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. <https://thestandard.co/garbage-situation/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2567.

ผลของการสอนแบบโฟนิกส์ต่อความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Effect of Phonics Instruction on Thai EFL Primary Students' Word Reading Ability

เขตธนา มุ่งสันติ¹, อภิศักดิ์ สุขยิ่ง²

Khattana Mungsanti¹, Apisak Sukying²

¹²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹²Faculty of Humanities and Socials Sciences, Mahasarakham University

¹khattanamungsanti@gmail.com, ²apisak.s@msu.ac.th

Received : April6, 2024;

Revised : September4, 2024;

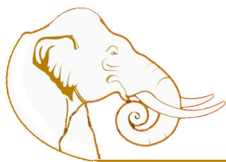
Accepted : September12, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการสอนแบบโฟนิกส์ต่อความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อตรวจสอบผลกระทบของการสอนโฟนิกส์ต่อความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของผู้เรียน ที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ 2. เพื่อสำรวจการรับรู้ของผู้เรียน EFL กลุ่มตัวอย่างผ่านการสุ่มตามความสะดวก เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโฟนิส การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ข้อสอบวัดความรู้ความสัมพัทธ์เสียงและตัวอักษร (LSR) และข้อสอบอ่านออกเสียงคำศัพท์ (WRT) โดยใช้สถิติ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผ่านโปรแกรมซอฟต์แวร์ SPSS อีกทั้งยังใช้วิธีการสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์แก่นสาระผลการวิจัยพบว่า

การอ่านคำเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคำศัพท์และเชื่อมโยงกับการรับรู้และการเข้าใจ การศึกษาผลกระทบของการสอนแบบโฟนิกส์ต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 13 คน ในประเทศไทยที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์ SPSS ในการประเมินผลค่านก่อนเรียนและหลังเรียนจากข้อสอบ LSRT และข้อสอบ WRT ซึ่งได้ผลว่าคะแนนสอบหลังเรียนนั้นสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญ นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลผ่านวิธีการสนทนากลุ่มยังทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการสอนแบบโฟนิกส์ที่ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความมั่นใจและทักษะการอ่านคำแต่ยังรวมไปถึงการรับรู้ข้อปรับปรุงของการสอนแบบโฟนิกส์ ซึ่งบ่งชี้ถึงความสำคัญของความหลากหลายในวิธีการสอนเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

คำสำคัญ การสอนแบบโฟนิกส์; ความสามารถ; การอ่านคำศัพท์ของนักเรียน; ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

Abstract

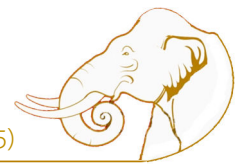
The research study on the effect of phonics teaching on vocabulary reading ability of primary school students learning English as a foreign language aimed to 1. Examine the effect of phonics teaching on vocabulary reading ability of learners learning English a foreign language 2. The perception of EFL learners through convenience sampling to study the students on phonics teaching a mixed-method research instruments used to collect data were Sound-Letter Relation Test (LSR) and the Word Pronunciation Test (WRT) t-test used to analyze quantitative data using the SPSS software progra In addition, focus group discussion was used to collect qualitative data and analyzed qualitative data through thematic analysis The research results found that

Reading words is essential for vocabulary development and is linked to perception and comprehension, linking recognition and understanding Study of the impact of phonics teaching 13 primary school EFL learners in Thailand. Using SPSS, pre- and post-test scores from the LSRT and WRT were analyzed, revealing that posttest scores were significantly higher than pretest scores. In addition, the analysis of qualitative data collected through focus group discussions revealed learners' opinions on phonics instruction not only in terms of increasing confidence and word reading skills, but also their perceptions of improvements in phonics instruction, indicating the importance of diversity in teaching methods to enhance participation and effectiveness of the teaching process.

Keywords: Teaching phonics; Ability; Reading Students' of vocabulary; English as a foreign language.

Introduction

The importance of vocabulary development for reading comprehension is widely recognized in academic literature (Nation, 2022; Magnussen & Sukying, 2021). While incidental learning is valuable, deliberate teaching methods have proven effective (Bubchaiya & Sukying, 2022; Elgort & Nation, 2010; Hulstijn, 2003; Nation, 2007; Magnussen & Sukying, 2021; Yowaboot & Sukying, 2022). Understanding this relationship is crucial, especially for learners engaging with complex texts, where the acquisition of new vocabulary is essential (Nation, 2022; Ehri, 2014). Strategies encouraging learners to pronounce unfamiliar words aloud during reading contribute to vocabulary expansion by activating spelling-sound mappings (Nation, 2022), supporting reading skills and comprehension. For L2 learners, a robust vocabulary is integral to language proficiency (Nation, 2022; Schmitt, 2008; Sukying, 2023). However, challenges such as learning disabilities and limited exposure to English hinder vocabulary acquisition (Sukying, 2021;

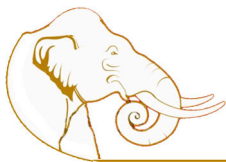

Yunus et al, 2016). Educators can address these challenges through various instructional methods, including word lists and reading activities, which reinforce and retain vocabulary

Research suggests deliberate vocabulary teaching methods, such as word analysis and word cards, benefit L2 learners. This approach is effective for young learners as well. Nation's noticing hypothesis underscores conscious awareness in L2 vocabulary acquisition, supporting focus-on-form instruction (Lightbown & Spada, 2013; Long, 1996; Matwangsang & Sukying, 2023; Methapisittikul & Sukying, 2023; Tomita & Spada, 2013). However, a balanced approach to vocabulary teaching is crucial to prevent hindering holistic language skill development (Nation, 2022). Phonics instruction, emphasizing grapheme-phoneme relationships, benefits EFL beginners, enhancing decoding and spelling skills, leading to improved reading proficiency (Adams, 1994; Lane & Pullen, 2004; Shenoy et al., 2022; Wichayut & Sitthitikul, 2019). Effective across languages and for second language learners, phonics instruction improves phonological decoding and vocabulary acquisition (Li & Woore, 2021). Early phonics interventions benefit pre-reading kindergarteners at risk for dyslexia, emphasizing the importance of timely instruction in mitigating reading difficulties (Vanden Bempt et al., 2021). While phonics instruction's efficacy in vocabulary acquisition is established, further research is needed to explore its impact on Thai EFL primary school learners' word reading ability. The study aimed to investigate the relationship between phonics instruction and vocabulary acquisition among Thai EFL primary school learners. Specifically, it examined phonics instruction's effect on their word reading ability and their perceptions of its impact. Focused on grades four to six at a rural elementary school near Surin City, Thailand, the research combined quantitative assessments of word reading abilities with qualitative exploration of learners' perceptions of phonics instruction.

This study addressed a notable gap in the literature by investigating the impact of phonics instruction on young EFL learners in a primary school context and the perception of the learners. By elucidating the effects of phonics instruction on word reading ability and vocabulary acquisition, the research aimed to provide valuable insights for educators, curriculum designers, and policymakers. Understanding the efficacy of phonics instruction in enhancing reading skills and vocabulary acquisition can inform instructional practices and interventions tailored to the needs of EFL learners, ultimately contributing to more effective language education strategies. Therefore, the researcher formulated two research questions to guide this study:

1. To examine the effect of phonics instruction on Thai EFL primary school learners' word reading ability are intricately connected within linguistic systems (Nation, 2022). Mastery of vocabulary entails understanding systematic sound-spelling correspondences in both written and spoken forms, essential for reading acquisition. Vocabulary form knowledge encompasses spoken and written forms, along with word parts

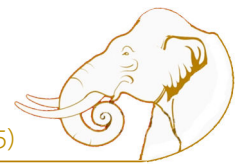
(Nation, 2022). Proficiency in pronunciation and stress placement is vital for spoken form knowledge, while spelling proficiency relies on phonological structure representation and reading strategies. Word meaning consists of form and meaning connection, concepts and referents, and associations (Nation, 2022). Understanding these aspects is crucial for vocabulary comprehension and semantic relationships among words. Word use involves grammatical functions, collocations, and constraints on use (Nation, 2022). Grammatical knowledge and vocabulary choice influence correct usage and sentence construction. Cultural and linguistic contexts shape word usage, highlighting the importance of considering these factors to avoid misuse.

The Role of Word Knowledge in Word Reading

Word knowledge, essential for proficient word reading, encompasses receptive and productive spoken forms (Ehri, 2022). Orthographic features, such as letter-sound relationships, contribute to accurate reading (Ehri, 2022). Vocabulary knowledge predicts decoding and comprehension (Xie, Cai, & Yeung, 2022) and correlates strongly with early reading skills (Dickinson, Nesbitt, & Hofer, 2019; Zhang & Zhang, 2022). Incidental learning, occurring unintentionally during various activities, benefits advanced learners (Laufer & Hulstijn, 2001). Deliberate vocabulary teaching methods, supported by research, improve vocabulary acquisition (Bubchaiya & Sukying, 2022; Elgort & Nation, 2010; Hulstijn, 2003; Magnussen & Sukying, 2021; Yowaboot & Sukying, 2022). Schmidt's noticing hypothesis emphasizes conscious awareness in language learning (Schmidt, 1990, 2010). Deliberate vocabulary learning surpasses incidental learning due to its focused approach and efficient retention rates, making it preferred for second language learners (Hulstijn, 2003; Nation & Meara, 2013). Research underscores the link between word knowledge and reading ability (Ehri, 2022; Xie, Cai, & Yeung, 2022; Zhang & Zhang, 2022). Vocabulary breadth and depth significantly impact reading comprehension (Al Qunayeer, 2021; Röthlisberger, Zangger, & Juska-Bacher, 2023), emphasizing vocabulary's role in overall language skills (Furqanul, Feisal, & Burhan Eko, 2020; Kang, 2020).

Concept of Phonics

Phonics, the study of letter-sound relationships, enhances decoding and spelling skills, crucial for proficient reading. Explicit phonics instruction supports overall language proficiency and literacy development, rooted in the alphabetic principle and phonological awareness (Byrne, 1998; Foorman et al., 2003). Effective instruction combines alphabetic principles with learners' phonological awareness, emphasizing segmenting and blending sounds (Foorman et al., 2003). Phonological awareness, defined by Anthony and Francis (2005), involves recognizing, manipulating, and discriminating language sounds, essential for reading and writing. Recent research suggests it's influenced by genetics, intelligence, and language experiences, aiding in early identification of reading difficulties (Anthony & Francis,

2005). Phonological awareness training improves phoneme awareness, reading, and spelling, particularly with letter instruction (Anthony & Francis, 2005).

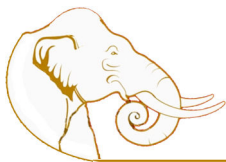
Approach to Phonics Instruction

Phonics instruction encompasses teaching learners about phoneme and grapheme relationships, with two main approaches: synthetic and analytic phonics (Johnston & Watson, 2007). Analytic phonics, popular in the UK, initially focuses on sight recognition before teaching letter sounds, emphasizing word families based on shared initial sounds (Johnston & Watson, 2007). Conversely, synthetic phonics emphasizes blending letter sounds from the outset, aiding in the pronunciation of unfamiliar words (Johnston & Watson, 2007). Analytic phonics in the UK typically delays sounding and blending for reading, with an extended period dedicated to teaching initial sounds (Johnston & Watson, 2007). On the other hand, synthetic phonics starts sounding and blending shortly after school begins, with a focus on combining letter sounds (Johnston & Watson, 2007). Explicit phonics instruction involves directly teaching letter-sound correspondences, while implicit instruction integrates sound-letter relationships within whole words (Johnston & Watson, 2007).

Related Study

The correlation between word knowledge and reading comprehension is well-established, especially among second language (L2) learners (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Xie, Cai, & Yeung, 2022; Al Qunayeer, 2021). Studies consistently highlight the vital role of vocabulary breadth and depth in influencing L2 reading comprehension across various contexts (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Xie, Cai, & Yeung, 2022; Al Qunayeer, 2021). Moreover, beyond comprehension, word knowledge correlates with other reading abilities such as scanning skills and reading fluency (Furqanul, Feisal, & Burhan Eko, 2020; Röthlisberger, Zangger, & Juska-Bacher, 2023; Kang, 2020). Early language skills and morphological awareness also play crucial roles in reading ability (Dickinson, Nesbitt, & Hofer, 2019; Xie, Cai, & Yeung, 2022).

Phonics instruction is fundamental for developing early reading skills and enhancing literacy proficiency, benefiting students across diverse educational settings (Shenoy et al., 2022; Wichayut & Sitthitikul, 2019; Li & Woore, 2021). Digital-based phonics programs offer additional avenues for literacy skill development, with positive outcomes reported (Shenoy et al., 2022; Li & Woore, 2021). Perceptions of phonics instruction among educators and students are generally positive, emphasizing its importance for English Language Learners (ELLs) and as a word-attack skill (Shenoy et al., 2022; Li & Woore, 2021). Tailored approaches and differentiated instruction are highlighted as key factors in optimizing phonics instruction (Shenoy et al., 2022; Li & Woore, 2021). Overall, research underscores the critical role of phonics instruction in early reading skill development and

literacy proficiency, emphasizing the need for informed decision-making to support student success (Shenoy et al., 2022; Li & Woore, 2021).

Method

Participants and Setting

The research in a rural elementary school near Surin City, Thailand, focused on evaluating the efficacy of English language instruction for students in grades four through six, within an English as a foreign language (EFL) context. Thirteen students, aged 9 to 12, were selected from three intact classes for the study, which emphasized rote memorization and mimicry as primary learning strategies due to resource limitations. Prior to participation, all students received comprehensive briefings on research objectives and procedures, with parental consent obtained to ensure adherence to ethical research practices and respect for participant rights.

2. To explore Thai EFL primary school learners' perception of phonics instruction to improve word reading ability The Letter-Sound Recognition Task (LSRT) serves as a diagnostic tool to assess students' understanding of spoken word forms. It includes 22 items where students identify words from audio tracks. To ensure fairness, audio transmission occurs through a centrally placed wireless speaker. Words are selected from common Thai textbooks (Smile 4, Smile 5 and Smile 6), aligning with phonics guidelines and the General Service List's first 1000 words. Participants were asked to choose the word they hear in each item. Participants earn one point for choosing correct answers. The LSRT undergoes validation by experts and pilot testing to refine its format and content, ensuring reliability.

Word Reading Task (WRT)

The Word Reading Task (WRT) assesses students' word reading proficiency, aligning with Nation's (2022) principles of vocabulary knowledge. It evaluates phoneme-grapheme relationships and blending skills through the reading of 22 words aloud. These words are carefully selected from Smile series textbooks and the first 1000 words in the General Service List (GSL). Administered individually three days post-treatment. Scoring involves awarding two points for correct pronunciation, one point for slight errors, and none for unreadable or completely incorrect pronunciations. Each participant has one minute to read each word. The task's design draws inspiration from the Test of Word Reading Efficiency (TOWRE) by Torgesen et al. (1999). Prior to implementation, validation procedures, including expert evaluation and pilot testing, refine the task's format and content, ensuring its reliability and effectiveness in measuring students' word reading proficiency.

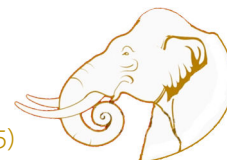

Table 1 illustrates the scoring criteria of the Word reading task

Instruction: Read each word you drawn (คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำที่จับสลากได้)

The target word	The sound pronounced	Score
hat	/hæt/	2
hat	/hæd/	1
hat	/hid/	0

Focus group

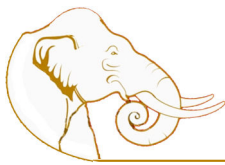
The focus group discussion explored participants' attitudes toward phonics instruction. Prior to the discussion, participants were categorized into "low" and "high" groups based on their performance in the Word Reading Task (WRT). Structured around four questions to guide the discussion, the discussion assessed changes in word reading abilities post-treatment, evaluated improvement levels, identified any negative experiences, and highlighted specific benefits of phonics instruction. To ensure accessibility, questions were translated into participants' first language. Pencils and paper were provided for documentation, and responses were recorded using a camera phone. Participants followed speaking protocols, one speaker at a time. This streamlined approach aimed to capture participants' viewpoints on the efficacy, benefits, and limitations of phonics instruction in enhancing word reading capabilities.

Results

The effect of phonics instruction on Thai EFL primary students' word reading ability

This section presents an analysis of the word reading test scores of Thai primary school students using SPSS 29.0 software. Receptive knowledge was assessed with the Letter and Sound Recognition Test (LSRT), while productive knowledge was measured through the Word Reading Test (WRT). Descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations, were utilized.

On the LSRT pretest, students scored an average of 14 (63.64%), with a standard deviation of 5.97. In the posttest, the mean score increased to 17 (77.27%), with a standard deviation of 4.46. The paired *t*-test value for LSRT is 5.52, indicating a significant improvement. Regarding the WRT, students averaged 5.08 (11.54%) on the pretest, with a standard deviation of 7.57. In the posttest, the mean score rose to 8.92 (20.28%), with a standard deviation of 9.22. The paired *t*-test value for WRT is 6.58, also indicating a significant improvement. These findings suggest that Thai primary school students excel more in receptive knowledge tests compared to productive knowledge tests in word reading, indicating a higher cognitive processing demand for the productive knowledge test.

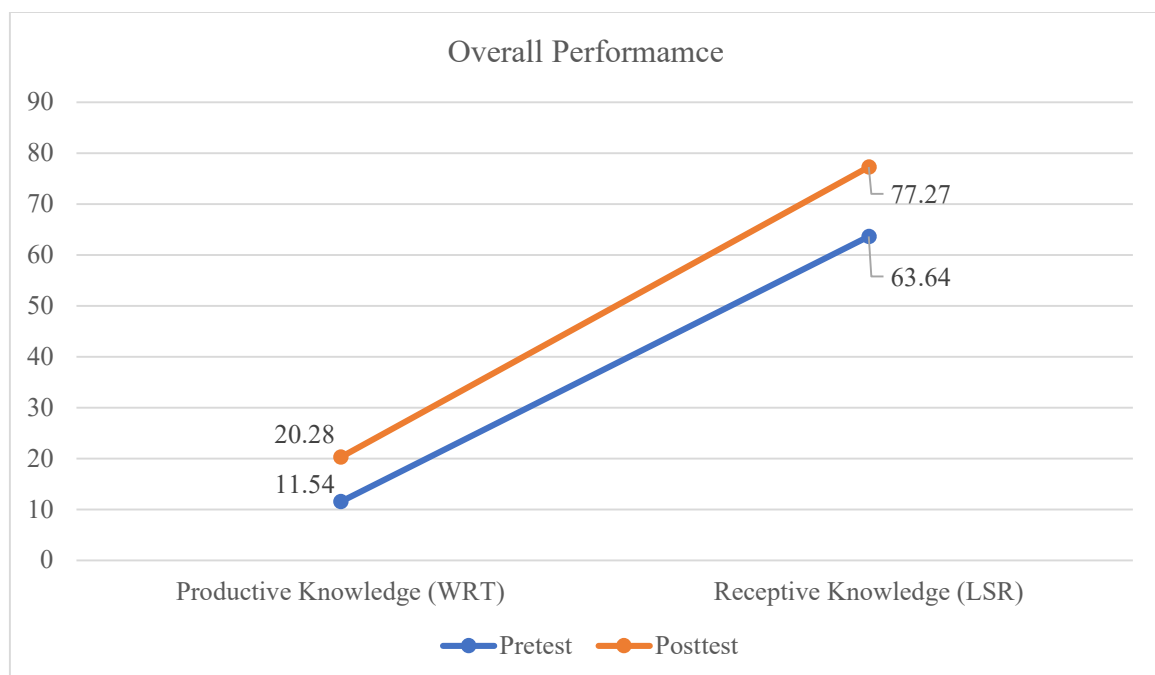
Table 2 Summary of students' performance on receptive and productive written form knowledge

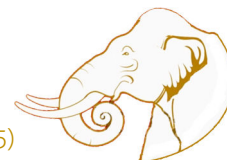
Tests	Pretest			Posttest			t-value	d
	$\bar{x}$	%	S.D.	$\bar{x}$	%	S.D.		
Letter Sound Recognition test (LSR)	14	63.64	5.97	17	77.27	4.66	5.52*	0.56
Word Reading Test (WRT)	5.08	11.54	7.57	8.92	20.28	9.22	6.58*	1.83

Notes: *Significant at the 0.05 level ($p < 0.05$), $N = 13$

The results of the dependent-samples t-test revealed significant differences between the pretest and posttest scores for both the Letter and Sound Recognition Test (LSRT) and the Word Reading Test (WRT). Specifically, the LSRT showed a moderate effect size ($t = 5.52$; $p < 0.05$, $d = 0.56$), while the WRT demonstrated a large effect size ($t = 6.58$; $p < 0.05$, $d = 1.83$).

These findings indicate that the phonics instruction intervention had a statistically significant impact on improving students' word reading abilities, as evidenced by the significant differences in scores between the pretest and posttest. Additionally, the effect sizes suggest that the intervention had a more substantial effect on the WRT compared to the LSRT. These results are visually depicted in Figure 1 for clearer interpretation.

Figure 1 Summary of pre and posttest score mean percentage of overall performance

Participants' perceptions of phonics instruction

This section provides an overview of the findings regarding participants' perceptions of phonics instruction and its impact on word reading. The data were derived from qualitative analysis of responses from thirteen participants in focus group interviews, categorized into low and high proficiency groups based on word reading performance. Thematic content analysis revealed three main themes: learning environment, benefits of phonics instruction, and challenges. Subthemes included positive and negative aspects of the learning environment, mental benefits and word reading skill improvements from phonics, and challenges such as engagement and limitations. See Table 3 for a detailed breakdown of themes and subthemes.

Table 3 The salient themes for qualitative data analysis

Themes	Sub-themes	Salient characteristics
learning atmosphere	positive	fun, easy, enjoyable, exciting
	negative	boring
benefits of the instruction	mental benefit	confident, feel better toward English subject, calm, proud, feel good about themselves
	word reading ability	can read new words, useful, helpful
instruction's challenge	engagement	boring, redundant
	limitation	take longer time to read words, doesn't help with longer words, doesn't help with meaning learning

Learning Atmosphere

Students' perceptions of engagement in learning activities were explored, revealing two distinct subthemes: "positive" and "negative." The "positive" subtheme reflected eight participants' optimistic attitudes towards phonics instruction, finding it straightforward and enjoyable. Conversely, the "negative" subtheme, expressed by four individuals, likened phonics to experiences from early education, citing boredom due to repetitive exercises.

Example excerpt of a participants under the subtheme positive

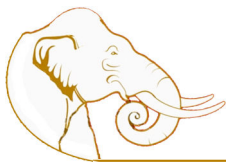
"I love this way of learning new words. I don't have to remember what the new word sounds like, and I can just read it out after blending the sounds. It is a lot easier to read new words through this technique." -H1

Example excerpt of a participants under the subtheme negative

"I think it's somewhat boring. It feels like something for grade 1 students." -L2

Benefits of the Instruction

Benefits of the Instruction: Participants perceived advantages of phonics training over traditional methods, identifying "mental advantage" and "word reading proficiency" as subthemes. Six participants reported enhanced confidence and improved attitudes, while eleven noted improved word reading ability and comprehension.

Example excerpt of a participants under the subtheme mental benefits

“I think it helps me read words better. Like, I no longer have to wait to ask the teacher how to read new words. I can be in my house and see a new word and just be able to read it, and that makes me feel good about myself.” -H4

Example excerpt of a participants under the subtheme word reading ability

“I think this technique is beneficial for us. It helps us read more complex words more easily.” -L8

Instruction's Challenge

The theme of challenges in instruction examines students' perceptions of the obstacles encountered during the intervention. Subthemes include "engagement" and "limitation." Five participants expressed boredom due to the repetitive nature of alphabet learning, while four noted limitations in the effectiveness of the instruction, particularly with extended reading durations and vocabulary comprehension.

Example excerpt of a participants under the subtheme engagement

“I like the teaching, but learning the same alphabet repeatedly is somewhat redundant for some people.” -H5

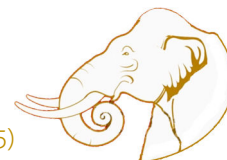
Example excerpt of a participants under the subtheme limitation

“I know that it helped because I can read simple words now, but I think it's still hard for me to read longer words.”

Discussion and Conclusion

The enhancement of the word reading ability

This study investigates the impact of phonics instruction on improving English word reading skills among Thai primary school students learning English as a Foreign Language (EFL). Phonics instruction, known for its effectiveness, targets the relationship between sounds and letters, addressing a fundamental aspect of English reading, crucial for Thai learners due to language differences (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Dandee & Pornwiriyaakit, 2022). To assess the effectiveness of phonics instruction, researchers utilized tailored assessments—The Letter and Sound Recognition Test (LSRT) and the Word Reading Test (WRT)—establishing a benchmark for evaluating phonics instruction (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Dandee & Pornwiriyaakit, 2022). Results demonstrated significant improvements in word reading skills among primary school students, emphasizing phonics instruction's multifaceted impact on vocabulary acquisition and language proficiency (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Dandee & Pornwiriyaakit, 2022). Moreover, qualitative analysis revealed students' positive perceptions of phonics instruction, noting its role in enhancing word reading ability, confidence, and self-esteem, though some challenges were acknowledged, including engagement and limitations (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Dandee & Pornwiriyaakit, 2022). This study adds to existing literature, reinforcing the

importance of phonics instruction in language acquisition, highlighting its universal applicability across diverse educational settings and learner populations (Masrai, 2019; Zhang & Zhang, 2022; Dandee & Pornwiriyaakit, 2022).

Conclusion

This study examines the impact of phonics instruction on improving English word reading skills among Thai primary school students learning English as a Foreign Language (EFL). Statistical analysis reveals significant improvements in word reading ability post-phonics instruction, echoing prior research. The systematic approach, particularly using the Jolly Phonics method, proves effective across different age groups and educational levels, highlighting its importance in primary education. Qualitative analysis reveals mixed student perceptions, with some finding phonics engaging and beneficial, while others perceive it as repetitive. Despite challenges, students report increased confidence and self-esteem, underscoring the importance of addressing individual learning needs and preferences. This research underscores the value of phonics instruction in literacy and language development, suggesting the need for instructional enhancements to ensure a comprehensive educational experience for all students.

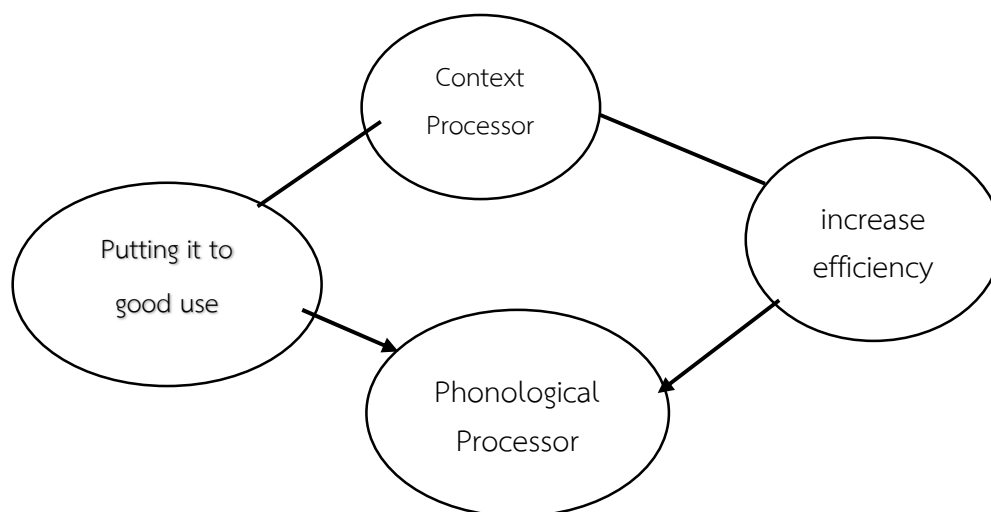
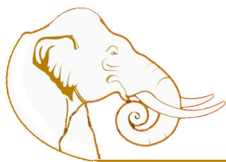

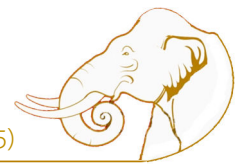
Image chart Effect of Phonics Instruction on Thai EFL Primary Students' Word Reading Ability.

References

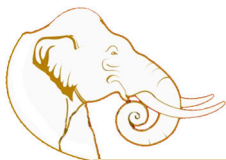
- Adams, M. (1994). Phonics and beginning reading instruction. *Reading, language, and literacy: Instruction for the twenty-first century*, 3-23.
- Al Qunayeer, H. S. (2021). An investigation of the relationship between reading comprehension, vocabulary knowledge, and English language proficiency level of Saudi EFL learners. *Advances in Language and Literary Studies*, 12(2), 59-69.

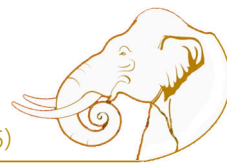
- Anthony, J. L., & Francis, D. J. (2005). Development of phonological awareness. *Current directions in psychological Science*, 14(5), 255-259.
- Bubchaiya, N., & Sukying, A. (2022). *The Effect of Word Part Strategy Instruction on Vocabulary Knowledge of Thai Primary School Learners* (Doctoral dissertation, Mahasarakham University).
- Byrne, B. J. (1998). *The foundation of literacy: The child's acquisition of the alphabetic principle*. Psychology Press.
- Chowarat, L., & Sukying, A. (2023). Vocabulary Learning Through Audio-Visual Input of Thai Primary School EFL Students. *Journal of Education and Learning*, 12(4):26.
- Dandee, W., & Pornwiriyaakit, P. (2022). Improving English pronunciation skills by using English Phonetic Alphabet Drills in EFL students. *Journal of Educational Issues*, 8(1), 611-628.
- Dickinson, D. K., Nesbitt, K. T., & Hofer, K. G. (2019). Effects of language on initial reading: Direct and indirect associations between code and language from preschool to first grade. *Early Childhood Research Quarterly*, 49, 122-137.
- Ehri, L. C. (2022). What teachers need to know and do to teach letter-sounds, phonemic awareness, word reading, and phonics. *The Reading Teacher*, 76(1), 53-61.
- Elgort, I., & Nation, P. (2010). Vocabulary learning in a second language: Familiar answers to new questions. In *Conceptualising 'learning' in applied linguistics* (pp. 89-104). London: Palgrave Macmillan UK.
- Foorman, B. R., Chen, D. T., Carlson, C., Moats, L., Francis, D. J., & Fletcher, J. M. (2003). The necessity of the alphabetic principle to phonemic awareness instruction. *Reading and Writing*, 16, 289-324.
- Furqanul, A., Feisal, A., & Burhan Eko, P. (2020). Receptive vocabulary knowledge and reading skills of Indonesian prospective EFL teachers. *Universal Journal of Educational Research*, 8(5), 1-7. <http://www.hrpub.org> DOI: 10.13189/ujer.2020.080538
- Hulstijn, J. H. (2003). Mnemonic methods in foreign language vocabulary learning. *Theoretical considerations and pedagogical implications*. In J.
- Johnston, R., & Watson, J. (2007). *Teaching synthetic phonics*. Learning Matters.
- Kang, Y. (2020). Relative contribution of reading fluency and vocabulary knowledge in predicting Korean EFL learners' reading comprehension. *Journal of Asia TEFL*, 17(3), 778.
- Lane, H. B., & Pullen, P. C. (2004). *Phonological awareness assessment and instruction: A sound beginning*. Allyn & Bacon.
- Laufer, B., & Hulstijn, J. (2001). Incidental vocabulary acquisition in a second language: The construct of task-induced involvement. *Applied linguistics*, 22(1), 1-26.

- Li, S., & Woore, R. (2021). The effects of phonics instruction on L2 phonological decoding and vocabulary learning: An experimental study of Chinese EFL learners. *System*, 103, 102677.
- Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). *How languages are learned 4th edition-Oxford Handbooks for Language Teachers*. Oxford university press.
- Long, M. (1996). The role of the linguistic environment in second language acquisition. *Handbook of second language acquisition*.
- Magnussen, E., & Sukying, A. (2021). The impact of songs and TPR on Thai preschoolers' vocabulary acquisition. *Thaitesol Journal*, 34(1), 71-95.
- Matwangsang, R., & Sukying, A. (2023). *The Effects of Morphological Awareness on L2 Vocabulary Knowledge of Thai EFL Young Learners* (Doctoral dissertation, Mahasarakham University).
- Masrai, A. (2019). Vocabulary and reading comprehension revisited: Evidence for high-, mid-, and low-frequency vocabulary knowledge. *Sage Open*, 9(2), 2158244019845182.
- Matwangsang, R., & Sukying, A. (2023). The Effects of Morphological Awareness on L2 Vocabulary Knowledge of Thai EFL Young Learners. *World Journal of English Language*, 13(2), 1-51.
- Methapisittikul, Y., & Sukying, A. (2023). The Effects of Task-Related Focus-on-Forms Instruction on Vocabulary Development in Thai EFL Primary School Students. *English Language Teaching*, 16(5), 1-95.
- Nation, P. (2007). The four strands. *International Journal of Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 2-13.
- Nation, P. (2022). Teaching and learning vocabulary. In *Handbook of Practical Second Language Teaching and Learning* (pp. 397-408). Routledge.
- Nation, P., & Meara, P. (2013). 3 Vocabulary. In *An introduction to applied linguistics* (pp. 44-62). Routledge.
- Röthlisberger, M., Zangger, C., & Juska-Bacher, B. (2023). The role of vocabulary components in second language learners' early reading comprehension. *Journal of Research in Reading*, 46(1), 1-21.
- Schmidt, R. W. (1990). The role of consciousness in second language learning¹. *Applied linguistics*, 11(2), 129-158.
- Schmidt, R., (2010) *Introduction to Applied Linguistics*. Translated by Xu Jingning, World Book Publishing Company, Guangzhou, 266.
- Schmitt, N. (2008). Instructed second language vocabulary learning. *Language teaching research*, 12(3), 329-363.

- Shenoy, S., Iyer, A., & Zahedi, S. (2022). Phonics-Based Instruction and Improvement in Foundational Reading Skills of Kindergartners in the Indian Schooling Context. *Early Childhood Education Journal*, 1-13.
- Tomita, Y., & Spada, N. (2013). Form-focused instruction and learner investment in L2 communication. *The Modern Language Journal*, 97(3), 591-610.
- Torgeson, J. K., Wagner, R. K., & Rashotte, C. A. (1999). *Test Review: Test of Word Reading Efficiency (TOWRE)*. Pro-ed.
- Vanden Bempt, F., Economou, M., Van Herck, S., Vanderauwera, J., Glatz, T., Vandermosten, M., ... & Ghesquière, P. (2021). Digital game-based phonics instruction promotes print knowledge in pre-readers at cognitive risk for dyslexia. *Frontiers in Psychology*, 12, 720548.
- Wichayut, J., & Sitthitikul, P. (2019). *The effects of phonics instruction: letters and sounds on decoding and blending skills of Thai grade 3 students* (Doctoral dissertation, Thammasat University).
- Xie, Q., Cai, Y., & Yeung, S. S. S. (2022). How does word knowledge facilitate reading comprehension in a second language? A longitudinal study in Chinese primary school children learning English. *Reading and Writing*, 1-21.
- Yowaboot, C., & Sukying, A. (2022). *Using digital flashcards to enhance Thai EFL primary school students' vocabulary knowledge* (Doctoral dissertation, Mahasarakham University).
- Yunus, M. M., Salehi, H., & Amini, M. (2016). Impact of Using CALL on Iranian EFL Learners' Vocabulary Knowledge. *English Language Teaching*, 9(1), 173-187.
- Zhang, S., & Zhang, X. (2022). The relationship between vocabulary knowledge and L2 reading/listening comprehension: A meta-analysis. *Language Teaching Research*, 26(4), 696-725.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร
Performance Efficiency of Public Health Personnel of Samut Sakhon
Provincial Administrative Organization

พรรณปพร อุสาหะ¹, ปกรณ์ ปรียากอร์², อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³, ประสาน บุญโสภณ⁴

Phanpaporn Usaha¹, Pakorn Priyakorn², Orapin Piyasakulkiat³, Prasan Boonsopak⁴

¹⁻³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³ Master of Public Administration Graduate School Kasem Bundit University

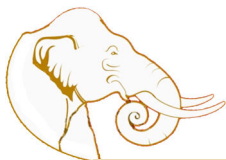
¹Patid00748@gmail.com

Received : December 20, 2024; Revised : January 21, 2025; Accepted : January 24, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และ 3) ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 148 ราย เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที และหาค่าความแปรปรวนทางเดียว ทดสอบสมมติฐานเพื่อหาค่าความแตกต่างด้วยวิธีการของฟิชเชอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านค่าใช้จ่าย ด้านเวลา ด้านปริมาณงาน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และประเภทบุคลากร ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ส่วนเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งสายงาน เขตพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหา และอุปสรรคการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า (1) บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านระเบียบพัสดุ การเงินและการคลัง และการใช้บุคลากรที่ไม่ตรงกับสายงาน (2) บางพื้นที่ปริมาณงานไม่สัมพันธ์กับจำนวนบุคลากร การจัดลำดับความสำคัญของงานและกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจนตามบริบทของพื้นที่ (3) ปัญหาภาระงานมีจำนวนมากส่งผลให้ทำงานไม่ทันตามเวลาที่กำหนด และ (4) งบประมาณที่ได้รับมีความล่าช้า ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในชุมชน

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน; บุคลากรสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

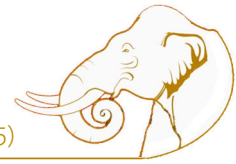
Abstract

The objective of this research focuses on: 1) The performance efficiency of Public Health Personnel of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization, 2) The comparison of personal factors and performance efficiency of public health personnel, and 3) The problem and obstacle performance efficiency of public health personnel of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization. The sample used in this research was 148 public health personnels of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization. The collected data used questionnaire. The analysis and basic statistical were frequency, percentage, mean and Standard Deviation, and hypothesis was t-test One-way ANOVA of Variance. The research result found that: 1) According to the levels of the efficiency in performance, it stated that the high levels. When consider aspect, it was; quality of work has been found in the high level, cost efficiency, in time management and quantity of work are at a high level, respectively. 2) The comparison of personal factors, including age and type of personnel, showed different work efficiency. However, gender, education level, work position, work area, work duration, and monthly income showed no difference in work efficiency. 3. The problem, obstacles of public health personnel of Samut Sakhon Provincial Administrative Organization that: (1) The personnel lacked knowledge and understanding of procurement regulations, financial management, and fiscal policies. Moreover, some personnel were assigned tasks outside their areas of expertise. (2) Increasing workloads annually did not align with the number of personnel in certain areas. Non-essential or non-urgent tasks should be eliminated, and clear operational guidelines should be established based on local contexts. (3) Heavy workloads hindered timely completion of tasks. And (4) Cost: Budgets were insufficient for community operations, and delays in budget plan approvals occurred each fiscal year.

Keywords: Efficiency; performance; Public Health Personnel Samut Sakhon Provincial Administrative Organization

บทนำ

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามราชกิจจานุเบกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี (สอน.) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ. สต.) ให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564 (ประกาศลงวันที่ 5 ตุลาคม 2564) โดยมีวัตถุประสงค์ในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกระจายอำนาจฯ ซึ่งเป็นการถ่ายโอนหน่วยบริการปฐมภูมิ คือ สถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีความพร้อมสู่ท้องถิ่น ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารภารกิจถ่ายโอนด้านสาธารณสุข เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 มี สอน. และรพ. สต. ที่ประสงค์ขอถ่ายโอนจำนวน 3,384 แห่ง รวมบุคลากรประสงค์ถ่ายโอนจำนวน 21,899 คน แบ่งเป็นข้าราชการ 12,037 คน และประเภทการจ้างอื่นๆ อีก 9,862 คน ต่อมาเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565 ที่

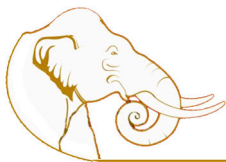

ประชุมคณะกรรมการบริหารภารกิจถ่ายโอนด้านสาธารณสุข ครั้งที่ 2/2565 มีการยืนยันตัวเลขตามมติ คณะรัฐมนตรี 15 มีนาคม 2565 จัดสรรงบประมาณปี 2566 รับถ่ายโอนภารกิจได้เพียง 512 แห่ง บุคลากร เพียง 2,860 คน จาก 3,384 แห่ง 12,000 คน ซึ่งตามข้อมูลบันทึกคำของบประมาณของสำนักงานงบประมาณ มกราคม 2565 มี สอน. และรพ. สต. พร้อมทั้งจะถ่ายโอนเมื่อ มกราคม 2565 เพียงจำนวน 3,366 แห่ง ทำให้เห็นความสับสนของข้อมูลตัวเลขว่าทำไมไม่ถ่ายโอน 100% เพราะไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และไม่เป็นไปตาม ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องหลักเกณฑ์ และขั้นตอน การถ่ายโอนภารกิจสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564 (ราชกิจจานุเบกษา 5 ตุลาคม 2564)

สำหรับจังหวัดสมุทรสาคร มีหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิรวมทั้งสิ้น 54 แห่ง โดยองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสมุทรสาคร รับถ่ายโอนสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2565 รวมเป็นจำนวน ทั้งสิ้น 37 แห่ง แบ่งเป็นเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร 6 แห่ง อำเภอกระทุ่มแบน 12 แห่ง และอำเภอบ้านแพ้ว 19 แห่ง มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขทั้งสิ้น 237 ราย แบ่งเป็นข้าราชการ 192 ราย และ ประเภทการจ้างอื่น ๆ อีก 45 ราย (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร, [ออนไลน์], 2567) โดยสอน. และรพ. สต. ทั้ง 37 แห่ง อยู่ภายใต้สังกัดกองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

การถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวมีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข จากเดิมที่เคยอยู่ภายใต้ การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข ต้องย้ายมาสังกัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการ ปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบและองค์ประกอบแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งภารกิจการจัดบริการสุขภาพ ปฐมภูมิ ถือเป็นภารกิจใหม่สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จึงเป็นความท้าทายในการบริหาร จัดการภารกิจถ่ายโอนดังกล่าวโดยจะต้องจัดระบบนิเวศ (Ecosystem) ให้บุคลากรสาธารณสุขสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้บริการด้านสุขภาพกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร มุ่งหวังพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขในสังกัดให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ สามารถปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สูงสุด ทั้งนี้ หากบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง มีคุณภาพแล้ว ย่อมทำให้โครงสร้างองค์การมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การที่บุคลากรในองค์กรจะ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ความเสียสละ และทุ่มเทในการทำงานอย่างจริงจัง เพื่อองค์กร โดยความร่วมมืออาจมีหลายสาเหตุ และสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความพึงพอใจในการ ทำงานของบุคลากรในองค์กร เพราะความพึงพอใจในการทำงานเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรในองค์กรมี ความตั้งใจ กระตือรือร้นในการทำงานด้วยความสมัครใจ และเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์การบรรลุ เป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารทุกระดับจึงควรให้ความสำคัญและใส่ใจ และนำมา เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์งาน การกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสมุทรสาครจึงมีความจำเป็นต้องมีการสำรวจประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สาธารณสุขในสังกัด เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตามแนวคิดทฤษฎีของ Peterson and

Plowman (1953) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพของงาน 2. ด้านปริมาณงาน 3. ด้านเวลา และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย เพื่อจะได้พัฒนาให้บุคลากรสาธารณสุขในสังกัดมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในกองสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร” เพื่อทราบถึงข้อมูลอันเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินีและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร โดยการนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

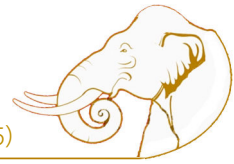
การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ไพบูลย์ ตั้งใจ (2554) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การกระทำของแต่ละบุคคลที่มีความสามารถ และความพร้อม พยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานของตนอย่างคล่องแคล่วด้วยความมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ ปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลา รวดเร็ว ถูกต้อง มีคุณภาพและมาตรฐาน จึงสรุปได้ว่าบุคคลจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต้องเกิดจากความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ในงานพร้อมด้วยจิตใจที่ซื่อสัตย์ และรักดีต่อองค์กร งานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้หรือดียิ่งขึ้น

Peterson and Plowman (1953: อ้างถึงใน ธนภรณ์ พรณราย, 2566) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านธุรกิจในความหมายอย่างแคบว่า หมายถึงการลดต้นทุนในการผลิต และในความหมายอย่างกว้างหมายรวมถึงคุณภาพ (Quality) ของการมีประสิทธิผล (Effectiveness) และความสามารถ (Competence and Capacity) ในการผลิต การดำเนินงานทางด้านธุรกิจที่ถือว่า ประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้นก็เพื่อสามารถผลิตสินค้า หรือบริการในปริมาณและคุณภาพที่ต้องการในเวลาที่เหมาะสม และต้นทุนน้อยที่สุดเมื่อคำนึงถึงสถานการณ์ และข้อผูกพันด้านการเงินที่มีอยู่ ดังนั้น แนวความคิดของคำว่า ประสิทธิภาพทางด้านธุรกิจในที่นี้ จึงมีองค์ประกอบ 5 อย่าง คือ ต้นทุน คุณภาพ ปริมาณ เวลา และวิธีการในการผลิต

จากความหมายที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม คำนวณ ประหยัด เกิดการสูญเสียทรัพยากรน้อยที่สุด หรือปัจจัยที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังสามารถลดขั้นตอนการทำงานให้มีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น อันก่อให้เกิดคุณภาพของงานหรือผลผลิตตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

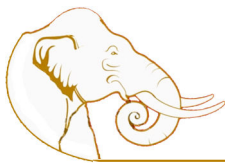

องค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Peterson and Plowman (1953: อ้างถึงใน ธัญญรัตน์ สาลิกา, 2566) ได้สรุปองค์ประกอบของประสิทธิภาพการทำงาน ไว้ดังนี้ 1) คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีความสูง คือผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า และมีความพึงพอใจผลการดำเนินงานมีความถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และสร้างความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ 2) ปริมาณ (Quantity) งานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายของหน่วยงาน 3) เวลา (Time) คือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้อง เหมาะสมกับหลักการและทันสมัย 4) ค่าใช้จ่าย (Cost) เป็นในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการ คือจะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจว่า หมายถึง ความต้องการที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงภายในจิตใจ ทำให้บุคคลพยายามหาวิธีเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2554) แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึง แรงขับของแต่ละบุคคลเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมโดยเฉพาะที่เกิดขึ้นในการทำงานให้สำเร็จโดยได้รับอิทธิพลจากการกระทำของคนอื่นในการทำงานการกำหนดแนวทางในการบริหาร โดยผู้บริหารจะจูงใจพนักงานทำงานให้องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ แรงจูงใจแรงกระตุ้นเกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ แรงจูงใจแรงกระตุ้นเกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์การจัดให้ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน ประกอบด้วยปัจจัยแห่งความต้องการพื้นฐาน ความสำเร็จความเจริญเติบโต ปัจจัยสุขอนามัย นโยบายการบริหารขององค์การ ค่าจ้างเงินเดือนที่ได้รับ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคง เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานเหล่านี้เกิดขึ้นภายในจิตใจได้สำนึกของทุกคน (อินทร์แปลง ไชยโคตร, 2565)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ Peterson and Plowman (1953: อ้างถึงใน ธัญญรัตน์ สาลิกา, 2566) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพของงาน 2. ด้านปริมาณงาน 3. ด้านเวลา และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

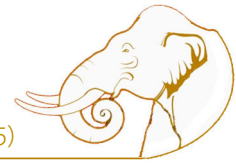
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร ได้แก่ ข้าราชการลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปของหน่วยบริการสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 237 ราย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ แอนด์ มอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 148 ราย การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) พิจารณาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดกรอบแนวคิดและนิยามตัวแปรเชิงปฏิบัติการเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ประเภทบุคลากร 5. ตำแหน่งสายงาน 6. เขตพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน 7. ระยะเวลาปฏิบัติงาน และ 8. รายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended questions) ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย รวมจำนวน 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 1= น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด

การแปลผลข้อมูล ได้แก่ 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด 1.81 – 2.40 หมายถึง น้อย 2.41 -3.60 หมายถึง ปานกลาง 3.61 – 4.20 หมายถึง มาก และ 4.21 -5.00 หมายถึง มากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

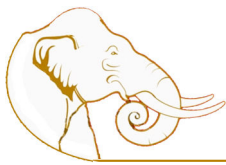
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลโดยทั่วไป ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ประเภทบุคลากร 5. ตำแหน่งสายงาน 6. เขตพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน 7. ระยะเวลาปฏิบัติงาน และ 8. รายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ดังนี้ 1. การอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2. การประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่า t-test และความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบกับรายคู่ตามวิธีการ Scheffe รวมถึงสถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient's Cronbach) เพื่อใช้ในการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร วิเคราะห์โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม

(n=148)

คุณภาพการให้บริการของบังก์เบดโฮสเทล	0	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพของงาน	4.20	.58	มาก
2. ด้านปริมาณงาน	3.84	.83	มาก
3. ด้านเวลา	3.96	.66	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่าย	4.01	.69	มาก
รวม	4.00	.68	มาก

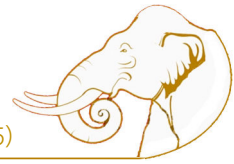
จากตารางที่ 1 แสดงถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมพบว่า มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .68) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .58) ด้านค่าใช้จ่าย มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .69) ด้านเวลา ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .66) และด้านปริมาณงาน มี ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .83) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t – test, สถิติ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร			
	t-test	F-test	P-value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	.661	-	.510	ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1
อายุ	-	5.857	.001*	ยอมรับสมมติฐานที่ 2
ระดับการศึกษา	-	1.032	.359	ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3
ประเภทบุคลากร	-	4.455	.002*	ยอมรับสมมติฐานที่ 4
ตำแหน่งสายงาน	-	1.362	.242	ปฏิเสธสมมติฐานที่ 5
เขตพื้นที่ปฏิบัติงาน	-	2.248	.109	ปฏิเสธสมมติฐานที่ 6
ระยะเวลาปฏิบัติงาน	-	1.894	.099	ปฏิเสธสมมติฐานที่ 7
รายได้ต่อเดือน	-	1.149	.332	ปฏิเสธสมมติฐานที่ 8

จากตารางที่ 2 แสดงถึงผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรสาธารณสุขสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t\text{-test} = .661$, $P\text{-value} = .510$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 5.857$, $P\text{-value} = .001$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่าน้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 1.032$, $P\text{-value} = .359$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีประเภทบุคลากรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 4.455$, $P\text{-value} = .002$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่าน้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

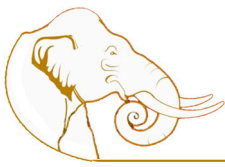
สมมติฐานที่ 5 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีตำแหน่งสายงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 1362$, $P\text{-value} = .242$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร เขตพื้นที่ที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 12.248$, $P\text{-value} = .109$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 1.894$, $P\text{-value} = .099$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 บุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F\text{-test} = 1.149$, $P\text{-value} = .332$) ซึ่งค่า $P\text{-value}$ มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า (1) ด้านคุณภาพของงาน บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านระเบียบพัสดุ การเงินและการคลัง ปัญหาการใช้บุคลากรไม่ตรงกับสายงาน (2) ด้านปริมาณงาน ปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นทุกปี ไม่สัมพันธ์กับจำนวนบุคลากรในบางพื้นที่ บางงานที่ไม่สำคัญหรือเร่งด่วนควรตัดออกไป กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจนตามบริบทของพื้นที่ (3) ด้านเวลา ทำงานไม่ทันตามเวลาที่

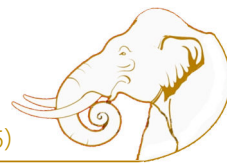
กำหนด ภาระงานมีจำนวนมาก และ (4) ด้านค่าใช้จ่าย งบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในชุมชน มีความล่าช้าในการอนุมัติแผนเงินบำรุงในแต่ละปีงบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณภาพของงาน รองลงมาคือ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านเวลา และด้านปริมาณงาน ตามลำดับ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของงานมีความสำคัญต่อองค์กร บุคลากรสาธารณสุขสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมาย และมาตรฐานที่องค์กรกำหนด ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องตามระเบียบ และได้รับความน่าเชื่อถือจากผู้รับบริการ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของ Peterson and Plowman (1953) ที่เสนอแนวคิดไว้ว่าองค์ประกอบของประสิทธิภาพประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. คุณภาพของงาน (Quality) 2. ปริมาณ (Quantity) 3. เวลา (Time) 4. ค่าใช้จ่าย (Cost) และสอดคล้อง กับผลงานวิจัยของ กาญจนาวรร วรค์อาจ และโชติ บดีรัฐ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านงานธุรการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งสายงาน เขตพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน และ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธนภรณ์ พรณราย (2565) ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาที่มีเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาการทำงาน และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับอายุ และประเภทของบุคลากรที่แตกต่างกันมีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ปัญหา อุปสรรคของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า (1) ด้านคุณภาพของงาน บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านระเบียบพัสดุ การเงินและการคลัง การใช้บุคลากรไม่ตรงกับสายงาน (2) ด้านปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ไม่สัมพันธ์กับจำนวนบุคลากรในบางพื้นที่ (3) ด้านเวลา การปฏิบัติงานไม่ทันตามเวลาที่กำหนดเนื่องจาก ภาระงานมีจำนวนมาก และ (4) ด้านค่าใช้จ่าย งบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในชุมชน มีความล่าช้าในการอนุมัติแผนเงินบำรุงในแต่ละปีงบประมาณ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรทิพย์ เช่งแก้ว (2562) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่ ลักษณะงานที่ทำ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ คุณภาพของงานต้องมุ่งเน้นการทำงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ ปริมาณงานที่มุ่งเน้นความท้าทายความสามารถในการจัดการภาระงานที่มีเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานต้องให้สำเร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด และการจัดสรรงบประมาณต้องมีความคุ้มค่าและเกิดอรรถประโยชน์สูงสุด

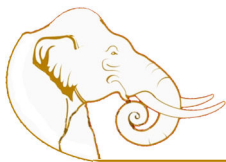
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านคุณภาพของงาน พิจารณาปรับเกณฑ์การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับบริบท และนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการถ่ายโอนมาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้ประชาชนผู้มารับบริการ ได้รับการบริการที่ดีที่สุด
2. ด้านปริมาณงาน ควรพิจารณาการเพิ่มอัตรากำลังให้ตรงกับสายงาน และเหมาะสมกับปริมาณงานที่มากขึ้น โดยมีการวางแผนการใช้และพัฒนาบุคลากรรองรับในอนาคต
3. ด้านเวลา พิจารณาปรับปรุงขั้นตอนให้กระชับเพื่อบุคลากรสาธารณสุขสามารถให้บริการประชาชนผู้รับบริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
4. ด้านค่าใช้จ่าย ควรพิจารณาแนวทางในการจัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข และพิจารณาการจัดอบรมให้กับบุคลากรสาธารณสุข ถึงแนวทางการลดต้นทุนการประหยัดทรัพยากรหรือการประหยัดค่าใช้จ่าย

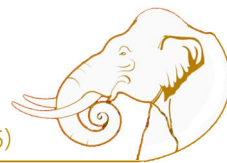
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะงานและประเภทการทำงานใกล้เคียงกันเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขต่อไป
2. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านผู้บังคับบัญชา ด้านความโปร่งใส ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านค่าตอบแทน สวัสดิการ เพื่อจะได้พัฒนาต่อยอดกับงานวิจัยชิ้นนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาพร วงศ์อาจ และโชติ บดีรัฐ. (2565). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านงานธุรการ สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ในเขตพื้นที่ภาค 6”. *Journal of Modern Learning Development*, 7(5): 1-14.
- ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธัญญารัตน์ สาลิกา. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินการคลัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- นิตา ประพฤติธรรม. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน. รายงานวิจัยนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ แซ่แก้ว. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร: กรณีศึกษาสำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพบุลย์ ตั้งใจ. (2554). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4: บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). พฤติกรรมองค์การ (*Organizational Behavior*). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- อินทร์แปลง ไชยโคตร. (2565). ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร. [ออนไลน์]. (2567). รู้จัก อบจ.สมุทรสาคร. แหล่งที่มา <http://www.samutsakhonpao.go.th/index.html>. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2567.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Eayrle W. (1970). *Educational and Psychological Measurement*. New York: Minnesota University.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row Publishers.
- Peterson, E. and Plowman, E.G. (1953). *Business Organization and Management*. (3rd ed.). Ill: Irwin.

การจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด
อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
The Plastic Waste Management of People in Nakhayad Sub-District
Khuankhanun District Phatthalung Province

ชนปกรณ์ วิทยาธิรัฐ¹, วิราสิริ วสีวีระวิ²
Chonpakorn Witthayarat¹, Wirasiri Waseeweeras²
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, ประเทศไทย
¹⁻²Western University, Thailand
¹Email: chonpakornwit@hotmail.com

Received : July 8, 2024;

Revised : October 7, 2024;

Accepted : February 8, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนเพศชายหรือหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 355 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และการวิเคราะห์ไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

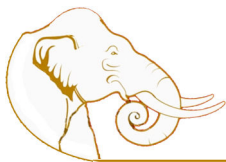
ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดการขยะพลาสติกของประชาชนของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.3
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาขยาด และทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ผลการศึกษานี้เสนอแนะให้หน่วยงานในพื้นที่ทำการส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดการขยะพลาสติกที่ดียิ่งขึ้น โดยการสนับสนุนให้ประชาชนปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของ 1 – 2 ชิ้น เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก เน้นการคัดแยกขยะพลาสติกที่สามารถใช้ซ้ำได้กลับมาใช้อีก เลือกใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกชนิดแข็งแรง คงทน แทนการใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หลีกเลี่ยงการเลือกใช้ถุงพลาสติกใบเล็กหลายใบมากกว่าการใช้ถุงพลาสติกขนาดใหญ่เพียงใบเดียว

คำสำคัญ: การจัดการขยะพลาสติก; ความรู้; ทัศนคติ

Abstract

The objectives of this research are study plastic waste management of the people in Nakhayad, Khuankhanun, Phatthalung. Sample group are people living in Nakhayad, Khuankhanun, Phatthalung, aged 20 years and over, 355 people collected data using

statistical questionnaire used to analyze data to the average percentage, standard deviation, frequency values and chi-square analysis and Pearson's correlation coefficient.

The results of the study revealed that

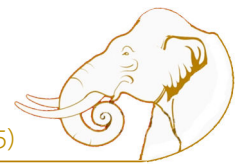
1. The results indicate that plastic waste management of people in the Nakhayad, Khuankhanun, Phatthalung, a moderate level of 62.3 percent.
2. Factors that are plastic waste management of the people in Nakhayad, Khuankhanun, Phatthalung, found that the personal factors include gender, education level monthly income period of living in Nakhayad sub-district area and attitudes towards plastic waste management are related to the Plastic waste management of the people in Nakhayad, Khuankhanun, Phatthalung statistical significance 0.05
3. The results of this study recommend that local agencies encourage citizens to have better plastic waste management. By encouraging people to refuse to receive plastic bags when purchasing 1 - 2 items to reduce the amount of plastic waste. Emphasis is placed on separating plastic waste that can be reused. Choose strong, durable plastic packaging instead of using it once and then throwing it away. Avoid choosing multiple small plastic bags over one large plastic bag.

Keywords: Plastic waste management; Knowledge; Attitude

บทนำ

ประเทศทั่วโลกกำลังประสบกับวิกฤตขยะพลาสติกที่มีจำนวนมหาศาล ประเทศไทยได้ถูกจัดเป็นประเทศลำดับต้น ๆ ของโลกที่เป็นแหล่งสำคัญของขยะพลาสติกในทะเล สืบเนื่องจากการนำพลาสติกมาใช้ทดแทนผลิตภัณฑ์อื่นมากขึ้น เนื่องด้วยคุณสมบัติของพลาสติกที่มีความยืดหยุ่นสามารถขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายรูปแบบ โดยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีขยะพลาสติกเกิดขึ้นประมาณร้อยละ 12 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด หรือประมาณปีละ 2 ล้านตัน มีการนำขยะพลาสติกกลับไปใช้ประโยชน์เฉลี่ยประมาณปีละ 0.5 ล้านตัน ส่วนที่เหลือ 1.5 ล้านตัน ไม่ได้ถูกนำกลับไปใช้ประโยชน์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยส่วนใหญ่เป็นพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastics : SUP) อาทิ ถุงร้อน ถุงเย็น ถุงหูหิ้ว แก้วพลาสติก หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร ก่อให้เกิดปัญหาเศษขยะพลาสติกและไมโคร-พลาสติก ซึ่งเป็นปัญหามลพิษทางทะเลที่พบการแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อมทางทะเลทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ห่วงโซ่อาหาร และการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ อีกทั้งยังแพร่กระจายอยู่ในสิ่งแวดล้อม เช่น ชายหาด ตะกอนดิน ในปากแม่น้ำ ตลอดจนการเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารของมนุษย์ (กรมควบคุมมลพิษ, 2563) ดังนั้นแนวทางในการจัดการปัญหาขยะ จึงควรมุ่งเน้นในการลดปริมาณขยะ ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะชุมชน บ้านเรือน และสถานประกอบการต่าง ๆ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ก่อนนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะให้มากที่สุด (กรมควบคุมมลพิษ, 2566)

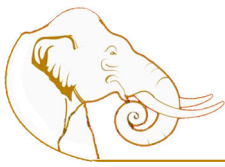
ประเทศไทยประชาชนส่วนใหญ่จึงยังไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย ยังคงทิ้งขยะมูลฝอยรวมกันทุกประเภทในถุงขยะ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสิ้นเปลืองงบประมาณในการเก็บขนขยะมูลฝอยปริมาณมาก เกิดปัญหาต่อระบบคัดแยกและการนำกลับคืนไปใช้ประโยชน์ และการกำจัดเป็นภาระของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายจัดการขยะมูลฝอยจำนวนมากในแต่ละปีจนเกินขีดความสามารถที่จะบริหารจัดการและกฎหมายในปัจจุบันไม่มีผลบังคับให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอย หรือลงโทษหากประชาชนไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด และบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการออกข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการจัดการตั้งแต่ขั้นตอนการรวบรวม เก็บขน และกำจัด ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการลดขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2560 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 532 ตันต่อวัน เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากเขตเทศบาล 336 ตันต่อวัน และขยะมูลฝอยที่เกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบล 196 ตันต่อวัน มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการ (Sanitary Landfill) จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ ซึ่งร่วมกำจัดขยะมูลฝอยด้วย และมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดประมาณ 35 ตันต่อวัน ส่วนระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกหลักวิชาการ มีจำนวน 20 แห่ง ครอบคลุม 9 อำเภอ (คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดพัทลุง, 2563) โดยพื้นที่ของเทศบาลตำบลนาขยาด มีแนวเขตติดต่อกับอำเภอควนขนุน ระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร ห่างจากแหล่งศูนย์การค้าเพียง 15 กิโลเมตร จึงได้รับอิทธิพลความเจริญของเมือง ภายในตำบลนาขยาดยังเป็นแหล่งที่มีการอาศัยของประชากรอย่างหนาแน่น และทุกสัปดาห์จะมีการจัดตลาดนัดขายของในวันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ซึ่งการจัดตลาดนัดขายของจะก่อให้เกิดขยะจำนวนมาก รวมทั้งขยะที่เกิดขึ้นตามบ้านเรือนในแต่ละวัน จึงมีขยะจำนวนมากที่เทศบาลตำบลนาขยาดต้องจัดเก็บและก่อให้เกิดปัญหาขึ้น โดยพบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกเก็บขนโดยรถบรรทุกเก็บขนขยะมูลฝอยของเทศบาลเฉลี่ย 8.4 ตัน/วัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14, 2562) กอปรกับการศึกษาของฐาณิกา เทพหนู (2561) เทศบาลตำบลนาขยาดได้ดำเนินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ มีบุคลากร วัสดุและอุปกรณ์สามารถบริหารจัดการได้ในระดับหนึ่ง ยังไม่สามารถกำจัดได้หมดสิ้น เนื่องจากต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม และต้องเตรียมจัดหาสถานที่กำจัดขยะที่เพิ่มขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญที่สุด ประการหนึ่งที่ทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยทำได้ล่าช้า สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก คือ ปัญหาขาดความร่วมมือจากประชาชน ที่ยังทิ้งขยะอย่างไม่เป็นระเบียบ ไม่ทิ้งขยะลงในภาชนะที่จัดเตรียมไว้ให้ขาดความสำนึกในเรื่องมลภาวะที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม แต่การที่ทางเทศบาล จะสามารถดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการจัดการขยะได้นั้น ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการขยะ และมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะ

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยศึกษาระดับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน รวมถึงปัจจัยใดที่ความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยนำแนวคิดและทฤษฎีการจัดการขยะพลาสติกของกรมควบคุมมลพิษ (2563) มาประยุกต์ใช้ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารงานสาธารณสุข เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนดำเนินงานการจัดการขยะพลาสติกของตำบลนาขยาด ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระยะเวลาในการอยู่อาศัยในตำบล กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกกับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกกับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก

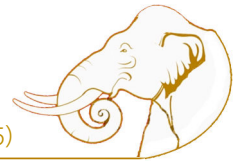
การจัดการขยะพลาสติกของประชาชน หมายถึง การดำเนินการในการจัดการขยะพลาสติก ใช้พลาสติกให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือลดการใช้พลาสติก ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและการผลิต ขั้นตอนการบริโภค และขั้นตอนภายหลังการบริโภค ตั้งแต่ต้นทางครัวเรือนของประชาชน ลดปริมาณขยะที่จะเข้าสู่กระบวนการกำจัดขยะ

กรมควบคุมมลพิษ (2563) กล่าวถึง การจัดการขยะพลาสติกโดยใช้หลักการ 3R ได้แก่ 1) การลดการเกิดของเสีย (Reduce) ที่แหล่งกำเนิดในขั้นตอนของการออกแบบ การผลิต และการบริโภค โดยการลดปริมาณการใช้ลงโดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด 2) การใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีก โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ 3) การนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำขยะรีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน ผู้วิจัยสนใจแนวคิดของกรมควบคุมมลพิษ (2563) หมายถึง การดำเนินการในการจัดการขยะพลาสติก ใช้พลาสติกให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือลดการใช้พลาสติก ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบและการผลิต ขั้นตอนการบริโภค และขั้นตอนภายหลังการบริโภค ตั้งแต่ต้นทางครัวเรือนของประชาชน ลดปริมาณขยะที่จะเข้าสู่กระบวนการกำจัดขยะโดยใช้หลักการ 3R ได้แก่ 1) การลดการเกิดของเสีย 2) การใช้ซ้ำ 3) การนำมาแปรรูปใช้ใหม่

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ญานิกา ศักดิ์ศรี (2561) ได้สรุปไว้ว่า ความรู้ เป็นสิ่งที่เกิดจากการศึกษา การอบรม การถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ รวมถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ได้พบเจอ ทำให้มีประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ มีทักษะเพิ่มขึ้นและมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เช่นเดียวกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552) ให้ความหมายของความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศ ที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับ มาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา รวมทั้งสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา

ความรู้ไม่ได้เป็นเพียงข้อมูลที่ทำให้คนรู้เข้าใจเท่านั้น แต่ยังมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ ประเมินค่า เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาส่งผลต่อการกระทำต่างๆ ความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากหลายๆ ด้าน เช่น การเรียน การค้นคว้า ความคุ้นเคย ความเชี่ยวชาญ และยังรวมถึงการศึกษาจากการสังเกต หรือจากประสบการณ์ในอดีต จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือเรียนรู้จากสภาพธรรมชาติที่อยู่ใกล้ๆ ตัว และการเรียนรู้จากสังคม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขยะพลาสติกของประชาชน ได้แก่ ชนิด แหล่งกำเนิด การใช้ประโยชน์ของพลาสติก มาใช้ในการประกอบการวิจัยครั้งนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

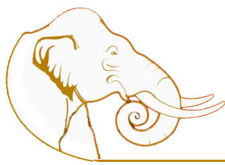
Schermerhorn (2000) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ การวาง แนวคิดความรู้สึกให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคน หรือต่อสิ่งของในสภาวะแวดล้อมของ บุคคลนั้น ๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น คำว่า “ทัศนคติ” (Attitude) หรือมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เจตคติ”

Schermerhorn (2000) กล่าวว่า ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังนี้ กล่าวคือ 1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ คือ ทัศนคติที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และข้อมูลที่บุคคลคนหนึ่งมีความเชื่อจะแสดงให้เห็นถึงความคิดของคนหรือ สิ่งของ และข้อสรุปที่บุคคลได้มีต่อบุคคลหรือสิ่งของนั้น ๆ เช่น งานของฉันขาดความรับผิดชอบ เป็นต้น 2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก คือ ความรู้สึกเฉพาะอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบ ส่วนบุคคล ซึ่งได้จากสิ่งเร้า หรือสิ่งที่เกิดก่อนทำให้เกิดทัศนคตินั้น ๆ เช่น ฉันไม่ชอบงานของฉัน เป็นต้น 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจที่จะประพฤติในทางใดทางหนึ่ง โดยมีรากฐานมาจากความรู้สึกเฉพาะเจาะจงของบุคคล หรือทัศนคติของบุคคล เช่น ฉันกำลังไปทำงานของ ฉัน เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ของ Schermerhorn (2000) หมายถึง ความรู้สึก ความคิด และความเชื่อของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกโดยทัศนคติจะส่งผลกระทบต่อความคิด อารมณ์ และความรู้สึกมาใช้ในการประกอบการวิจัยครั้งนี้

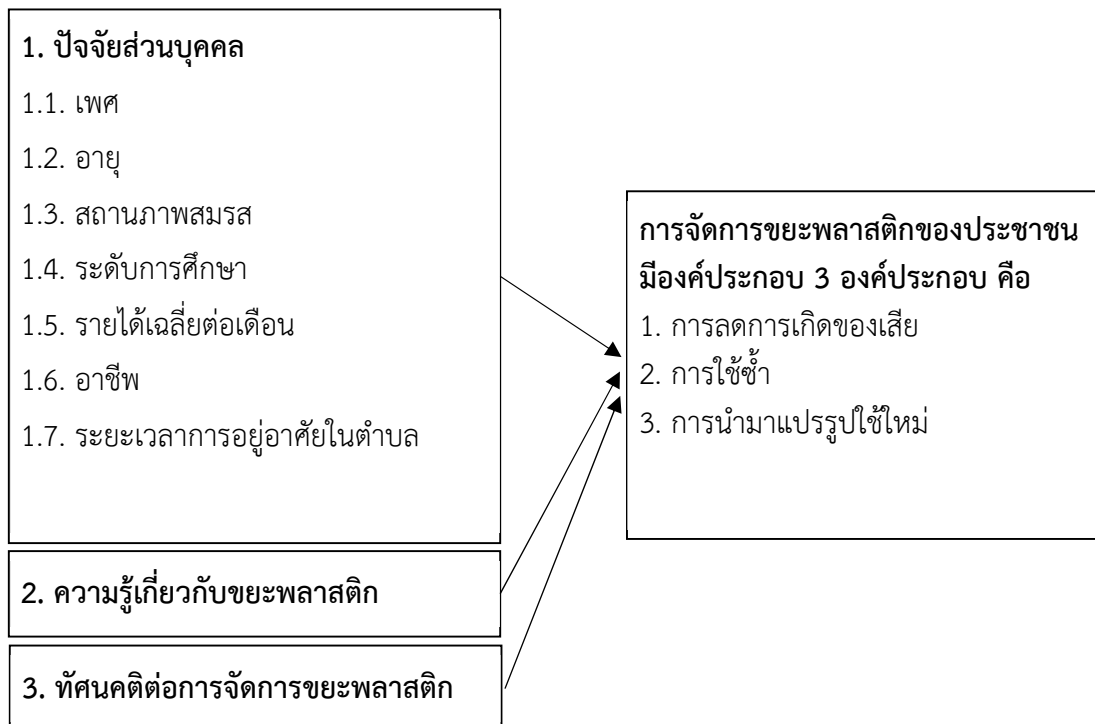
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลนาขยาด จำนวน 355 คน โดยศึกษาการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน ตามแนวคิดทฤษฎีของกรมควบคุมมลพิษ (2563) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) การลดการเกิดของเสีย 2) การใช้ซ้ำ 3) การนำมาแปรรูปใช้ใหม่ โดยมีตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบล รวมถึงความรู้และทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชาชนเพศชายหรือหญิง ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 8,128 คน (เทศบาลตำบลนาขยาด, 2566) การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรในกรณีทราบจำนวนของประชากรของ Daniel (2010) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 355 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

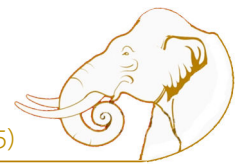
การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระยะเวลาพักอาศัยอยู่ในตำบล โดยข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด และตรวจสอบรายการ (Check List) มีจำนวนคำถาม 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติก โดยเป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือก และให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูลแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างอธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและอธิบายถึงวิธีการตอบคำถาม และเปิดโอกาสให้ซักถาม หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และรวบรวมแบบสอบถามคืนทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนข้อมูลต่อเนื่องในกรณีข้อมูลแจกแจงแบบปกติ ใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และในกรณีที่ข้อมูลมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และควอร์ไทล์ (quatile)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 85.1 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี มากที่สุด ร้อยละ 57.2 โดยมีอายุน้อยสุด 25 ปี และอายุมากที่สุด 76 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 53.04 ปี ด้านสถานภาพ พบว่า มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 76.9 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามากที่สุด ร้อยละ 45.6 ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 35.2 โดยมีรายได้น้อยที่สุด 1,000 บาทต่อเดือน รายได้มากที่สุด 150,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 13,532.39 บาท มีอาชีพเกษตรกร/เลี้ยงสัตว์มากที่สุด ร้อยละ 83.4 ด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พบว่า มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 21 ปี ขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 82.8 โดยมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยสุด 1 ปี มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากที่สุด 76 ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เฉลี่ยเท่ากับ 43.45 ปี

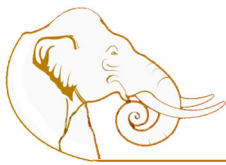
2. ความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติก

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่าง

(n=355)

ความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติก	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย (0 – 8 คะแนน)	6	1.7
ระดับปานกลาง (9 – 12 คะแนน)	88	24.8
ระดับมาก (13 – 15 คะแนน)	261	73.5
รวม	355	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากมากที่สุด ร้อยละ 73.5 รองลงมา มีความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.8 และมีความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

3. ทศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของระดับทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก

(n=355)

ทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติระดับน้อย (0 - 44 คะแนน)	40	11.2
ทัศนคติระดับปานกลาง (45 - 59 คะแนน)	269	75.8
ทัศนคติระดับมาก (60 - 75 คะแนน)	46	13.0
รวม	355	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 75.8 รองลงมามีทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 13.0 และมีทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 11.2 ตามลำดับ

4. การจัดการขยะพลาสติกของประชาชน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนรายด้าน

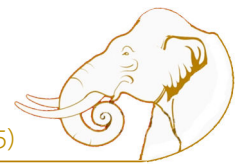
(n=355)

การจัดการขยะพลาสติกของประชาชน	ระดับมาก จำนวน (ร้อยละ)	ระดับปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ระดับน้อย จำนวน (ร้อยละ)
1. ด้านการลดการเกิดของเสีย	123 (34.6)	189 (53.2)	43 (12.1)
2. ด้านการใช้ซ้ำ	106 (29.9)	165 (46.5)	84 (23.7)
3. ด้านการนำมาแปรรูปใช้ใหม่	50 (14.1)	179 (50.4)	126 (35.5)
รวม	55 (15.5)	221 (62.3)	79 (22.3)

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.3 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 22.3 และอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 15.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการลดการเกิดของเสีย มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.2 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.6 และอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 12.1

ด้านการใช้ซ้ำ มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.5 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 29.9 และอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 23.7

ด้านการนำมาแปรรูปใช้ใหม่ มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.4 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 35.5 และอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.1

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาขยาด กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน (n=355)

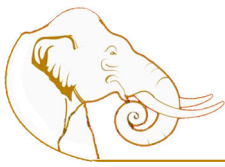
ตัวแปร	การจัดการขยะพลาสติกของประชาชน	
	ไคสแควร์ (χ^2)	p-value
เพศ		0.027*
สถานภาพ		0.301
ระดับการศึกษา		0.001*
อาชีพ		0.944
ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
อายุ	-0.056	0.291
รายได้ต่อเดือน	0.127	0.016*
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	0.233	0.001*

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีคำนวณสถิติวิเคราะห์ไคสแควร์ (Chi – Square) ผลการวิจัยพบว่า เพศ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05) และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Correlation) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05)

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกและทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกกับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (n=355)

ตัวแปร	การจัดการขยะพลาสติกของประชาชน	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติก	0.074	0.166
ทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก	0.201	0.001*

* p - value < 0.05

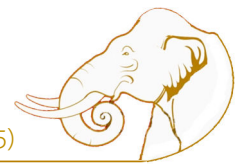

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า ทักษะต่อการจัดการขยะพลาสติก ($r = 0.201$) มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - \text{value} < 0.05$)

อภิปรายผลการวิจัย

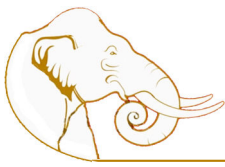
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดการขยะพลาสติก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.3 สามารถอภิปรายได้ว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับการจัดการขยะพลาสติกในพื้นที่พอสมควร ซึ่งประชาชนจะมีการปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของ 1 – 2 ชิ้น เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก ทำการคัดแยกขยะพลาสติกที่สามารถใช้ซ้ำได้กลับมาใช้อีก หากต้องใช้ถุงพลาสติกจะเลือกใช้ถุงพลาสติกชนิดเหนียวและทนในการบรรจุ/เก็บสินค้า ให้ความสำคัญกับการนำขยะพลาสติกไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำแก้วนํ้าพลาสติกไปปลูกต้นไม้ และมักจะเลือกใช้พลาสติกกรีซเคิล แทนพลาสติกใหม่และด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาร์ตน์ นาคสุวรรณ (2564) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกและการจัดการขยะที่เกิดจากถุงพลาสติกของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพามีพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติก และการจัดการขยะที่เกิดจากถุงพลาสติกในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง และสอดคล้องกับพระครูใบฎีกาสมชาย ฐานโร (ทิพย์บุญทอง) (2565) ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก และด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งมาซ่อมแซมใช้ใหม่ ส่วนด้านการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - \text{value} < 0.05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เพศหญิงให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะพลาสติกมากกว่าเพศชาย โดยระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน เป็นไปได้ว่าการจัดการขยะพลาสติกของคนที่มีระดับการศึกษาจะมีมากขึ้นไปด้วย ส่งผลให้ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติก รายได้ต่อเดือนของประชาชนเป็นปัจจัยหนึ่งการจัดการขยะพลาสติกของประชาชน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนาขยาดของประชาชนที่อาศัย ให้ความสำคัญต่อการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติก เช่น กล่องพลาสติกบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก ขวดพลาสติก ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดก่อนทิ้งที่ไม่เท่ากัน สอดคล้องกับการศึกษาของ จอมขวัญย์ อาคมานนท์ และคณะ (2563) ศึกษาความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คนกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการกำจัดขยะพลาสติกแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของภัทรินทร์ วัฒนวงศ์ (2564) ศึกษาแบบการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการขยะในครัวเรือนกับการสร้างมูลค่าขยะในครัวเรือนของประชาชนแตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการอยู่อาศัยอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

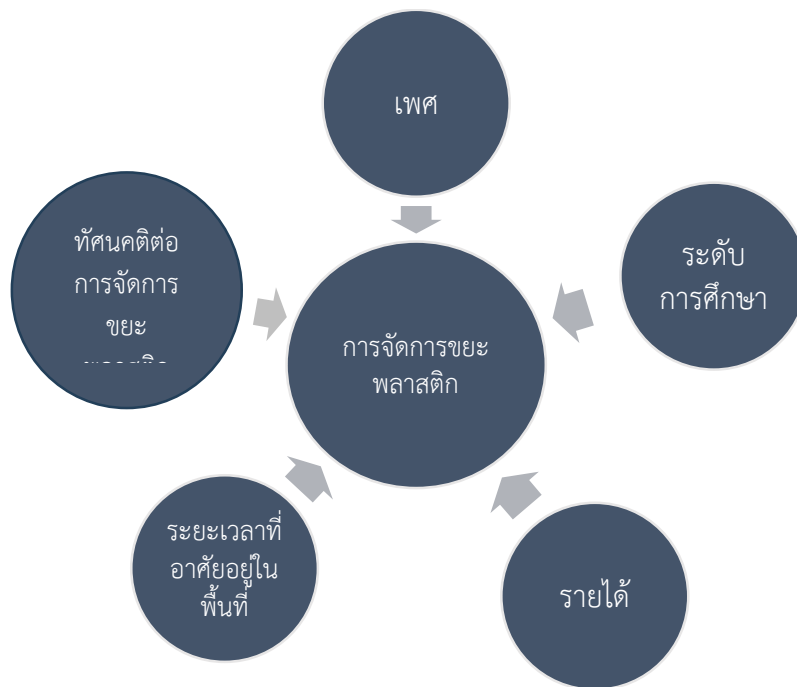
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติก ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ($p - \text{value} > 0.05$) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า ความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายได้ว่า แม้ประชาชนส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติกอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนต่างมีความรู้ว่าการใช้ภาชนะใส่อาหาร เช่น แก้วกระดาษ ใบตอง เป็นการลดการใช้พลาสติก และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ถุงผ้า การใช้แก้วน้ำส่วนตัว สามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง และขยะพลาสติก เช่น แก้วพลาสติก ขวดพลาสติก สามารถทิ้งลงในถังขยะ “สีเหลือง” ได้เนื่องจากเป็นขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ แต่ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงนั้นยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยยังขาดการใช้แก้วน้ำส่วนตัวแทนแก้วพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งไม่มีการนำขยะพลาสติกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ขวดพลาสติก แก้วพลาสติก ไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่า ไม่มีคัดแยกขยะก่อนทิ้งและไม่นิยมเลือกใช้พลาสติกรีไซเคิลแทนพลาสติกใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ในเรื่องการจัดการขยะพลาสติกยังไม่ดีเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของกัญจน์นิชา สุทธาริ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก ($r = 0.201$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p - \text{value} < 0.05$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ระบุว่า ทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.8 สามารถอภิปรายได้ว่า ทัศนคติเป็นท่าทีหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งอาจเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ และส่งผลต่อการแสดงออกเป็นการกระทำ ดังนั้นเมื่อประชาชนมีความคิดว่า พลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ควรคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการคัดแยกขยะพลาสติกและขยะมูลฝอยจะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก่อนที่จะทิ้งขยะลงถัง ซึ่งดีกว่าการเผาขวดพลาสติกที่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ผ่นคว้นที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ ทั้งนี้การคัดแยกขยะพลาสติกและขยะมูลฝอยจะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก่อนที่จะทิ้งขยะลงถัง และการที่ทุกคนใส่ใจและพยายามคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะมูลฝอยอื่นๆ มีประโยชน์ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก และยังเข้าใจว่าการคัดแยกขยะพลาสติกอย่างถูกวิธีจะสามารถช่วยลดปริมาณขยะพลาสติกที่เกิดขึ้นได้ ทำให้เมื่อทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนอยู่ในระดับมากส่งผลให้การจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมากตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของจิตติมา สุจินพรัหม (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของบุคลากรในหน่วยงานพื้นที่เทศบาลตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติในการจัดการขยะพลาสติกมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย

การจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน 4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และ 5) ทศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก ดังแผนภาพ

สรุป

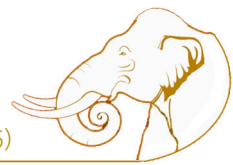
1. กลุ่มตัวอย่างมีการจัดการขยะพลาสติก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.3
2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ความรู้เกี่ยวกับขยะพลาสติก ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
4. การทัศนคติต่อการจัดการขยะพลาสติก มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการขยะพลาสติกของประชาชนตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. เพื่อการส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดการขยะพลาสติกที่ดียิ่งขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ควรมีการจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะ โดยกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่มีความชำนาญเฉพาะด้านด้วยบุคลากรที่ มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้

ความสามารถของบุคลากรในการจัดการขยะ ด้วยข้อกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานมีระบบกำกับดูแลให้บุคลากรปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

2. เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติก หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ควรส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกที่ดี สร้างความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะพลาสติกให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนัก ใส่ใจและพยายามคัดแยกขยะพลาสติกออกจากขยะมูลฝอยอื่นๆ ลด/ป้องกันไม่ให้เกิดขยะพลาสติกโดยการไม่รับถุงพลาสติก แต่ใช้ถุงผ้าแทน จนเกิดความคิดที่ว่าตนเองควรจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดปริมาณขยะพลาสติก เป็นหน้าที่ของทุกคนไม่ใช่เพียงแต่หน้าที่ของหน่วยงานราชการเท่านั้น

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ควรส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกสร้างทัศนคติที่ดีให้ ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะพลาสติกให้กับประชาชนผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนจนเกิดเป็นความเข้มแข็งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง เพื่อให้ประชาชนผู้ย้ายมาอาศัยใหม่ได้ตระหนักและให้ความร่วมมือกันดังแบบตัวอย่างในจัดการขยะพลาสติกระดับชุมชน และในระดับครัวเรือนอาจจะมีการกำหนดแนวทางการคัดแยกขยะและการลดปริมาณขยะในระดับครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ

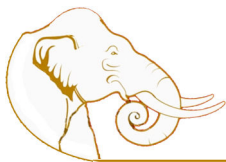
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการขยะพลาสติกในพื้นที่โดยใช้วิธีการศึกษาที่เชิงคุณภาพควบคู่ไปกับเชิงสำรวจ โดยการเก็บแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและเป็นข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น และสามารถนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนการจัดการขยะพลาสติกได้

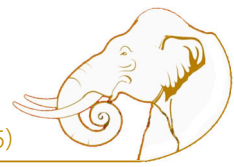
2. ควรศึกษาถึงการติดตาม และประเมินผลในการจัดการขยะพลาสติกกับชุมชนที่ดำเนินการเก็บข้อมูลงานวิจัย และศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของประชาชน เพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างการจัดการขยะพลาสติกอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กัญจน์ธิดา สดขารี. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2566). คู่มือแนวทางการดำเนินการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://www.pcd.go.th/publication/13636>. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2566.
- _____. (2563). แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ.2563 – 2565). (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://www.pcd.go.th/publication/15038>. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2566.

- คณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดพัทลุง. (2563). รายงานสถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการกักเซาะชายฝั่งของจังหวัดพัทลุง. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://onmb.dmcg.go.th/download/>. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2566.
- จอมขวัญ อากานนท์ และคณะ. (2563). ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 25(3), 170-185.
- ญานิกา ศักดิ์ศรี. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติในการป้องกันการติดเชื้อตำแหน่งผ่าตัด ในระยะผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัด. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12524/1/425749.pdf>. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ.2566.
- ฐายิกา เทพหนู. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/15059>. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ.2566.
- จิตติมา สุจินพริหม. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของบุคลากรในหน่วยงานพื้นที่เทศบาลตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เทศบาลตำบลนาขยาด. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น. (ออนไลน์). แหล่งที่มาจาก: https://tessaban.net/_files_aorbortor/050593/data/050593_1_20230407-144325.pdf. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม พ.ศ.2566.
- ปรียาร์ตน์ นาคสุวรรณ. (2564). พฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12*, 815-825.
- พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง). (2565). การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนแบบครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(5), 388-399.
- ภัทรินทร์ วัฒนวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). ความรู้. *สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 181 – 184.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14. (2562). รายงานสิ่งแวดล้อมภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ปี พ.ศ. 2561. ข้อมูลขยะจังหวัดพัทลุง.
- Daniel, D. (2010). *Biostatistics: Basic concepts and methodology for the health sciences*. New Delhi.
- Schermerhorn, J. R. (2000). *Management* (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.

คุณภาพการบริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
Public Quality Service Accoding to Sankhahavatthudhamma
Principles of Ram Subdistrict Health Promoting Hospital Mueang
Surin District, Surin Province

พระสิรินันท์ สมาจาโร¹, พระครูปริยัติปัญญาโสภณ², วรภุรี มุลสิน³, พระครูสาธุกิจโกศล⁴

Phra Sirindanai Samajaro¹ Phrakrupariyatpanyasophon² Woraphuri Munsin³

Phrakrusathukitkoson⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya Surin Campus

¹Email: Siradanai1986@gmail.com

Received : December 28, 2023;

Revised : May 31, 2024;

Accepted : June 3, 2024

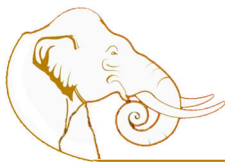
บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ ศึกษาคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ จำนวน 383 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐาน ใช้ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD และสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .278)
2. การเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านกระบวนการ และขั้นตอนการให้บริการ ต้องเป็นระบบ มีขั้นตอนที่กระชับ เท่าเทียม ให้คำแนะนำด้วยข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่าย ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอาใจใส่ในการบริการ มีวาจาสุภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กล่าวคือ โรงพยาบาลต้องมีความพร้อม ความคล่องตัวของบุคลากร สถานที่ เครื่องมือในการรักษาพยาบาล และมีความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ กล่าวคือ วางตัวเป็นกันเอง พร้อมที่จะให้คำแนะนำ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตน

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ; หลักสังคหัตถุธรรม; โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

Abstract

This research article aimed to study the quality of services according to the principles of Sangha Watthu Dhamma at Ram Subdistrict Health Promoting Hospital of Muang Surin District Surin Province. The data was collected from the questionnaires. The population of this study were 383 people. The statistics used to analyze the collected data were percentages, means, and standard deviations. And test the hypothesis using a t-test, one-way analysis of variance (One-way ANOVA), pairwise testing using the LSD method, and in-depth interviews with 14 informants.

The research results found that:

1. Quality of services according to the principles of Sangha Watthu Dhamma at Ram Subdistrict Health Promoting Hospital of Muang Surin District Surin Province Thailand, was at a high level ($\bar{x}$ = 4.10, S.D. = .278).

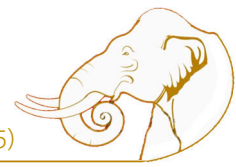
2. Comparison of the quality of services provided quality of services according to the principles of Sangha Watthu Dhamma at Ram Subdistrict Health Promoting Hospital of Muang Surin District Surin Province Thailand, classified by personal factors, it was found that gender, status, age, and educational level and different careers. There is quality of services according to the principles of Sangha Watthu Dhamma at Ram Subdistrict Health Promoting Hospital of Muang Surin District Surin Province Thailand, was with differences as statistically significance at 0.05.

3. Guidelines for developing the quality of public service according to the principles of Sangha Watthu Dhamma at Ram Subdistrict Health Promoting Hospital of Muang Surin District Surin Province Thailand. The process and procedures for providing services must be systematic, with concise, equal steps, giving clear advice, accurate, and simple to understand the pieces of information. Service staff Officials must have an open mind. Pay attention to service and have polite speech in terms of facilities. The hospital must be ready for flexibility of personnel, locations, and equipment for medical treatment and safety for service recipients in terms of trustworthiness, that is, be friendly, and ready to give advice. Have appropriate behaviours according to one's role and duty.

Keywords: Service quality, Sangha Watthu Dhamma, Subdistrict Health Promoting Hospital

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญ และพัฒนาระบบสาธารณสุขมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับปัจจุบันได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิทางสุขภาพไว้ในมาตรา 47 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ มาตรา 48 สิทธิของมาตราในช่วงก่อนและหลังการคลอดย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย มาตรา 55 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

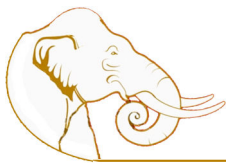

มาตรา 71 รัฐพึงส่งเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ ของสังคม ส่งเสริม และพัฒนาการสร้างสรรค์สุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง ซึ่งจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องสิทธิทางสุขภาพของประชาชน อีกทั้งยังมีแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ครอบคลุม ด้านสาธารณสุขเป็นตัวสนับสนุนการดำเนินงาน

การเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขได้ระบุลงในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) มีความเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 20) นอกจากนี้แล้วยังเชื่อมโยงกับ แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ประเทศไทย 4.0 นโยบายรัฐบาล การปฏิรูปด้านสาธารณสุข ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านสาธารณสุขฉบับปัจจุบันประกอบด้วยประเด็นสำคัญทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านส่งเสริม สุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ 2) ด้านบริการเป็นเลิศ 3) ด้านบุคลากรเป็นเลิศ และ 4) บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล โดยกรอบการดำเนินงานทางด้านสาธารณสุขในปัจจุบันยังอยู่ภายใต้เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าหมายที่ 3 ว่าด้วยเรื่อง สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคน ในทุกวัย (Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages) ครอบคลุมเรื่องการเข้าถึง บริการทางสาธารณสุขอีกด้วย (วรธา มงคลสืบสกุล, 2565 : 55-69)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์เป็นอีกแห่งหนึ่งของการให้บริการด้านสาธารณสุขปฐมภูมิ แก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐบาลได้กระจายส่วนงานด้านสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ชนบทได้เข้าถึง และได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างถ้วนหน้า โดยมีบุคลากรที่มีตำแหน่งพยาบาลรวม 4 คน พื้นที่อยู่ในการดูแลด้านสุขภาพแก่ประชาชนใน 14 หมู่บ้านของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลราม โดยโรคที่ปรากฏในข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลรามมากที่สุดในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ โรคระบบกล้ามเนื้อ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ตามลำดับ อีกทั้งทางโรงพยาบาลในการคัดกรองผู้ป่วยโรคเรื้อรังของตำบลรามประจำปี 2564 ยังพบ ว่าประชาชนในพื้นที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน จึงได้มีการดำเนินการบริการด้านสุขภาพ และสาธารณสุข โดยจัดทำโครงการด้านกิจกรรมการให้บริการเชิงรุก โดยจัดเป็นหน่วยบริการเคลื่อนที่นอกสถาน ที่ให้บริการพี่น้องประชาชน มีการกระจายข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับด้านสุขภาพ การให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพ และป้องกันการเกิดโรคให้แก่พี่น้องประชาชนอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา อีกทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

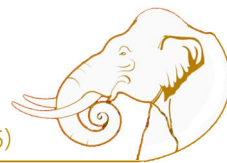
อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินงานของหน่วยงานสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขในปัจจุบัน ทำให้เห็นทิศทางการดำเนินงานด้านสาธารณสุขว่าภาครัฐมีความพยายามที่จะแก้ไข และผลักดันระบบสาธารณสุขของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงความพยายามที่จะลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของคนทุกกลุ่มตามที่ได้กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ชาติประเทศไทย ที่กำหนดเป้าหมายให้มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั่วประเทศ แต่จากการดำเนินงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินงานบางส่วน ยังไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาของ รุ่งทิพ นิลพัท (2561) พบว่า การเข้ารับบริการของผู้มีสิทธิในสวัสดิการของรัฐมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐทางด้านสาธารณสุขมีไม่เพียงพอต่อความต้องการกับสัดส่วนของผู้รับบริการ ส่งผลให้ภาพลักษณ์คุณภาพการบริการ

ของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลภาครัฐถูกมองในแง่ลบ (รุ่งทิพ นิลพัท, 2561) อีกทั้งสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยี และการสื่อสารได้สำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่เข้ารับบริการใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า ประชาชนไม่พึงพอใจหน่วยงานของรัฐจากการปฏิบัติหน้าที่ไม่เท่าเทียมกันคิดเป็นร้อยละ 48.9 และไม่มีมาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 17.8 การไม่สามารถเลือกโรงพยาบาลได้เองคิดเป็นร้อยละ 9.8 ขาดแคลนแพทย์ และการวินิจฉัยที่เชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 7.2 ยังรักษาไม่ครอบคลุมทุกโรค คิดเป็นร้อยละ 3.4 มีความยุ่งยากในการเข้ารับบริการคิดเป็นร้อยละ 0.7 จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่กำลังมาเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นถึงความแออัด การไม่มีประสิทธิภาพในการให้บริการ ส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของสาธารณสุขของภาครัฐ

จะเห็นได้ว่า การให้บริการสาธารณะนับเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ให้บริการต้องคำนึงถึงคุณภาพการบริการ เพื่อตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้รับบริการและส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ การวัดคุณภาพการให้บริการที่ตามแนวคิดของ Parasuraman, Zeithaml and Berry มีเครื่องมือที่ชื่อว่า SERVQUAL ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 5 มิติ คือ 1) ความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ (Tangible) 2) การตอบสนองต่อความต้องการของการบริการ (Responsiveness) 3) ความน่าเชื่อถือในการให้บริการ (Reliability) 4) การสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ (Assurance) และ 5) ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) สอดคล้องกับแนวคิดของ (กนกวรรณ นาสมปอง) ที่กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการเป็นความสามารถในการตอบสนองความต้องการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการที่รู้สึกว่ามีคุณค่ากับสิ่งที่ได้รับเปรียบเทียบกับสิ่งที่เสียไปก็จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ และเกิดความเชื่อมั่น ประทับใจในการบริการ สำหรับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้บัญญัติถึงหลักสังคหวัตถุธรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมคุณภาพการให้บริการ โดยนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดสุขในการอยู่ร่วมกัน ยึดหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของความปรารถนาดีที่มีต่อกัน เพื่อให้เกิดการเหนียวรั้งจิตใจผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน ก่อให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียว ความสมานสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการอยู่ร่วมกัน มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน การให้การเสียสละ 2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ 3) อัตถจริยา การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอกันเสมอปลายสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อาคม สุขมา (2557) ได้ศึกษาถึงการนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการการศึกษาถึงคุณภาพการให้บริการพบว่า พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพในการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมอยู่ในระดับมาก และแนวทางในการให้บริการประชาชนต้องการเน้นเรื่องการเอาใจใส่ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา และมีความตั้งใจในการให้บริการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพการให้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้วยการนำหลักสังคหวัตถุธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์เข้ากับการให้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อทราบถึงคุณภาพการให้บริการประชาชน และเกิดความพึงพอใจในการเข้ารับบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม และการแสวงหาแนวทางการบริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

คุณภาพการบริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาดังนี้

หลักธรรมสังคหวัตถุ

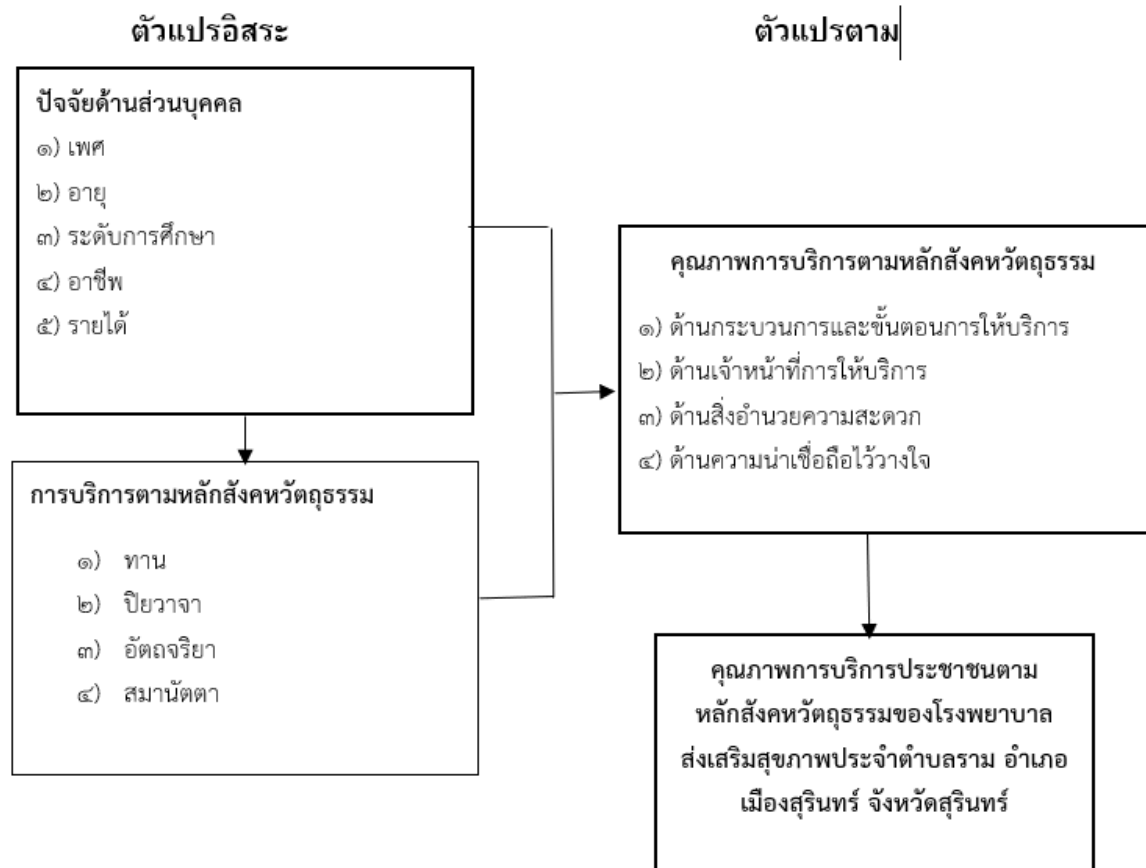
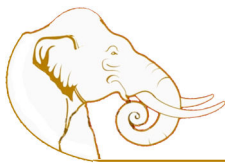
หลักสังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญในพระพุทธศาสนาหลักธรรมนี้สามารถเป็นเครื่องขโมใจสาธุชนให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ทำให้คนในสังคมมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันด้วยความเป็นมิตรเป็นพี่น้องกัน แนวคิดตามหลักธรรมในสังคหวัตถุนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกยุคสมัย

คุณภาพการบริการ

การบริการ เป็นการกระทำพฤติกรรม หรือการปฏิบัติการที่ฝ่ายหนึ่งเสนอให้อีกฝ่ายหนึ่ง โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะมีตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่โดยเนื้อแท้ของสิ่งที่เสนอให้นั้นเป็นการกระทำพฤติกรรม หรือการปฏิบัติการซึ่งไม่สามารถนำไปเป็นเจ้าของได้ และ ความสำคัญของการให้บริการ คือ การที่ผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับงานบริการที่ต้องใส่ใจต่อผู้รับบริการ อย่างไรก็ตามผู้รับบริการต้องเข้าใจ ได้รับรู้ว่างานบริการเป็นงานที่หนัก และพบกับคนจำนวนมาก ดังนั้น ในการสื่อสารต้องชัดเจน ตรงประเด็นเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเกี่ยวข้องกับหลักสังคหวัตถุ 4 ประการและการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริการด้านสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการบริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

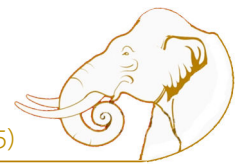
ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอสุนทรบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีทั้งหมด 14 หมู่บ้านมีประชากรจำนวน 9,212 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอสุนทรบุรี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบดีค่าประชากรจาก สูตรของ Taro Yamane ในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 95 % และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ กล่าวคือ ผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่อายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลราม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ การให้บริการทางสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอสุนทรบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คน ต่อ 1 ผู้ใช้บริการจนได้

แบบสอบถามครบทั้งชุด ขั้นตอนแรกทำการแบ่งตามเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามี 14 หมู่บ้านได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามหมู่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านราม	669	28
หมู่ที่ 2 บ้านท่าเรือ	1,098	46
หมู่ที่ 3 บ้านตาเมิน	677	28
หมู่ที่ 4 บ้านโคกสะอาด	826	34
หมู่ที่ 5 บ้านตาเปิบ	492	20
หมู่ที่ 6 บ้านสังแก	767	32
หมู่ที่ 7 บ้านเพี้ยสุข	1,217	51
หมู่ที่ 8 บ้านสวาย	529	22
หมู่ที่ 9 บ้านโคกสำโรง	717	30
หมู่ที่ 10 บ้านชะกะบาล	291	12
หมู่ที่ 11 บ้านโชค	245	10
หมู่ที่ 12 บ้านบ้านก้อล	717	30
หมู่ที่ 13 บ้านบ้านโคกดิ่ง	368	15
หมู่ที่ 14 บ้านเรียม	599	25
รวม	9,212	383

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

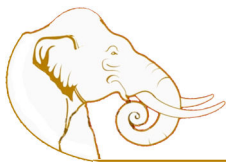
1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4

2. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถาม

5. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ (Experts) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความ

ตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) โดยการหาค่า IOC และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

6. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำเครื่องมือการวิจัยปรับปรุงแก้ไข

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษาเรื่อง “คุณภาพการบริการประชาชนตามหลักสัจจัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์” ในเชิงปริมาณปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการตามหลักสัจจัตถุ 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมี 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. ด้าน ทาน จำนวน 5 ข้อ
2. ด้าน ปิยวาจา จำนวน 5 ข้อ
3. ด้าน อิตถจริยา จำนวน 5 ข้อ
4. ด้าน สมานัตตา จำนวน 5 ข้อ

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ท โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนนดังนี้

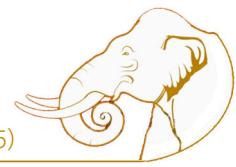
- 5 หมายถึง มีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีคุณภาพในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีคุณภาพในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีคุณภาพในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า ระดับคุณภาพมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า ระดับคุณภาพมาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า ระดับคุณภาพปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า ระดับคุณภาพน้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า ระดับคุณภาพน้อยที่สุด

3) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่สร้างไว้
2. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน 5 ท่าน
3. แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ได้ค่ามากกว่า .05 ขึ้นไปทุกข้อ
4. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) แก่ประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน ในเขตตำบลเมืองที่อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .924 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

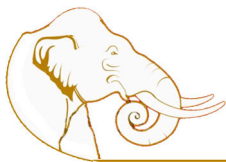
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ และความพึงพอใจในการให้บริการ
2. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในเขตบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นประชากรในการศึกษาโดยเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 383 คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองแล้วนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
- 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คุณภาพในบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลราม ประยุกต์ตามหลักสถิติ 4 ประการ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้

สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติ t - Test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Analysis of Variance หรือ One – way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

สรุปผลการวิจัย

1.คุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คุณภาพการให้บริการ ตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .278 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

- 1) ด้านปียวาจา คือ การเจรจาด้วยถ้อยคำที่มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .439
- 2) ด้านอรรถจริยา คือ ความประพฤติที่แสดงออกอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .343
- 3) สมานัตตา คือ การแสดงออกด้วยความมีอัธยาศัยไมตรี และความสมอดันเสมอปลาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .334
- 4) ทาน คือ การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ด้วยความโอบอ้อมอารี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .377

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

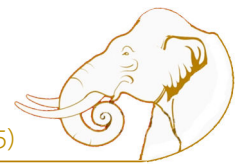
ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1

อายุที่แตกต่างกันมีคุณภาพ การให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3

อาชีพที่แตกต่างกันมีคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4

สถานภาพที่แตกต่างกันมีคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลรวม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 5

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ

1) กระบวนการและขั้นตอนการให้บริการต้องเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนที่กระชับ ฉับไวโดยกำหนดระยะเวลาในการให้บริการ และคำนึงถึงผู้ที่ด้อยโอกาสหรือผู้ยากไร้ด้วย

2) ผู้ให้บริการต้องให้คำแนะนำ หรือให้ความรู้ในการรับบริการด้วยข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่าย โดยใส่ใจในคำถามทุกคำถามจากผู้ป่วยหรือญาติในการรักษาพยาบาล

3) จัดอบรมกฎ ระเบียบ มาตรฐานการรักษาพยาบาล เพื่อคัดกรองลำดับความสำคัญของอาการเจ็บป่วยที่ต้องเข้ารับการรักษา ก่อน-หลัง เพื่อง่ายต่อการรักษาให้ทันเวลา โดยจัดให้มีบุคลากรคอยให้บริการเร่งด่วนกรณีผู้ป่วยฉุกเฉิน

4) มีบุคลากรคอยแนะนำ ขั้นตอนการดำเนินการ อาคาร สถานที่ การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีให้บริการด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ

1) เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีจิตบริการ มีความพร้อม เอาใจใส่ในการบริการ โดยสามารถแยกประเภท พฤติกรรม และคุณลักษณะเฉพาะของผู้เข้ารับบริการ เพื่อสามารถบริการได้อย่างเหมาะสม

2) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการต้องเป็นผู้ที่มีวาจาสุภาพ น้ำเสียงที่อ่อนโยน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และถนอมจิตใจผู้อื่นได้

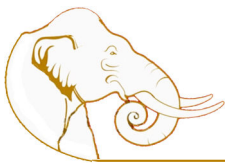
3) เจ้าหน้าที่ต้องตระหนักถึงหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีกิริยาอ่อนโยน ควบคุมอารมณ์ตนเองได้

4) เจ้าหน้าที่ต้องมุ่งให้บริการด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน และยอมรับในความแตกต่างของชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา

อภิปรายผล

คุณภาพการให้บริการตามหลักสัจจัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คุณภาพการให้บริการตามหลักสัจจัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรมีจิตของผู้ให้บริการในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้มารับบริการด้วยความเป็นกันเอง เท่าเทียมกัน ด้วยความโอบอ้อมอารี แก่ผู้มารับบริการดุจญาติพี่น้อง บรรดาญาติผู้มารับบริการมีความสะดวกสบาย รับบริการได้รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ อีกทั้ง มีความยินดีที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการรักษาพยาบาลให้ความเข้าใจ ถูกต้อง และไม่วิตกกังวลต่ออาการเจ็บป่วยจนเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิวัฒน์ อภิชาโน (ช่วยพันธ์), (2564). ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของ

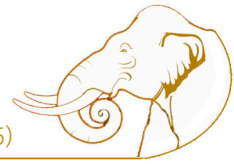

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลคอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับบุญสถาน ทัศนา (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสถานพยาบาลคลินิก ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาลคลินิก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสถานพยาบาล ด้านความมีน้ำใจ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความไว้วางใจ ด้านการเข้าใจ และรู้จักผู้รับบริการ ด้านการสร้าง บริการให้เป็นที่รู้จัก มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

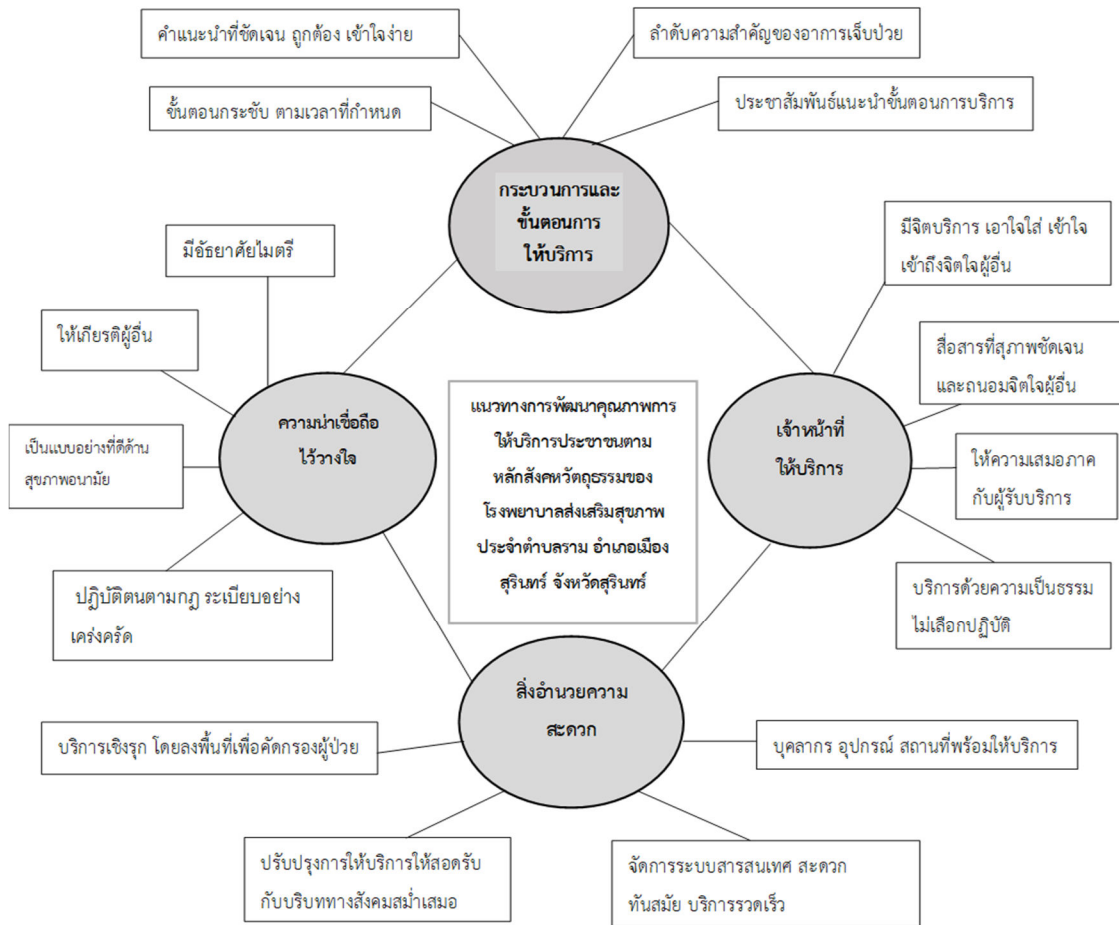
ปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

เพศ และสถานภาพที่แตกต่างกันกับคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการรับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ไม่ได้แบ่งเพศ ชนชั้น วรรณะใด ๆ การให้บริการด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมหมาย บัวจันทร์ ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุ 4 ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” พบว่า เพศ สถานภาพสมรส มีผลไม่ต่างกัน

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับอายุ การศึกษา อาชีพที่แตกต่างกันกับคุณภาพการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พระยุทธิภูมิ ธมมธโร (สังชาติ)(2553). ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหัตถุ 4 ตามความคิดเห็นของประชาชน กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเนื่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหัตถุ 4 ความคิดเห็นของประชาชน แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับพิชญภา สุธาพร (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่าอาชีพ แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ ไม่แตกต่างกัน และผลงานวิจัยของ ผุสดี แสนเสนาะ(2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการงานจัดเก็บภาษีในองค์การบริหารส่วนตำบลตะปอน อำเภอลำ จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่าระดับการศึกษา อาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการงานจัดเก็บภาษีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะปอน อำเภอลำ จังหวัดจันทบุรีไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

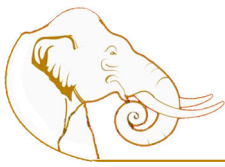
ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Body of Knowledge) เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสัจพัตถธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งออกเป็น 4 แนวทาง ดังนี้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ต้องกำหนดขั้นตอนการให้บริการที่กระชับ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยบุคลากรต้องให้คำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนที่กำหนดไว้นั้นอย่างชัดเจน ถูกต้อง เข้าใจง่าย โดยในกระบวนการให้บริการการรักษาพยาบาล ต้องเรียงลำดับความสำคัญ ของอาการเจ็บป่วยเพื่อรักษาผู้ที่เจ็บป่วยได้ทันที่ และต้องมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ทันสมัยแก่ผู้มารับบริการอยู่เสมอ

2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ต้องมีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยจิตของใจที่บริการ โดยเอาใจใส่ ใส่ใจต่อผู้มารับบริการทั้งการให้ข้อมูล และการตอบคำถาม ด้วยความเข้าใจถึงความแตกต่างในการรับรู้ของผู้รับบริการ อีกทั้งต้องเข้าถึงจิตใจของผู้ป่วยที่อาจจะรู้สึกท้อแท้ หรืออ่อนแอกับอาการเจ็บป่วยของตน โดยการสื่อสารที่สร้างขวัญ กำลังใจที่ดี

3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ต้องมีความอำนวยความสะดวก ที่มีความพร้อมทั้งจำนวนบุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ในการให้บริการที่เพียงพอ มีการ

จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย โดยปรับปรุงปรับปรุงระบบ การให้บริการให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมอยู่เสมอ และควรมีการจัดเก็บข้อมูลเชิงรุกโดยการลงพื้นที่ เพื่อ คัดกรองโรคเป็นการป้องกัน และควบคุมโรคแต่เนิ่น ๆ ไม่ให้ลุกลามขยายไปในวงกว้าง

4. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ต้องสร้าง ความน่าเชื่อถือไว้วางใจกับผู้ใช้บริการ โดยมีบุคลากรที่มีอัธยาศัยไมตรี มีความเป็นมิตรกับผู้อื่น ให้เกียรติ ผู้อื่น รวมไปถึงการเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

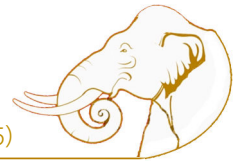
เพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้สามารถขยายต่อไปในทัศนวิสัยที่กว้างมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ใน การอธิบายปรากฏการณ์ด้านคุณภาพการให้บริการตามหลักพุทธธรรมนำมาสู่ความพึงพอใจในการรับ บริการ หรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะประเด็นในการทำวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. กระบวนการและขั้นตอนการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ต้องเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนที่กระชับฉับไว โดยกำหนด ระยะเวลาในการให้บริการ และคำนึงถึงผู้ที่ด้อยโอกาสหรือผู้ยากไร้ด้วย
2. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องเป็นผู้ที่มีจิตบริการ ยินดีให้ข้อมูล รับฟังข้อแนะนำด้วยกริยา สุภาพ นอบน้อม มีสติที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้อยู่ตลอดเวลา และบริการด้วยความเป็นธรรม เท่า เทียม
3. การอำนวยความสะดวก ต้องมีความพร้อมทั้งบุคลากร สถานที่ เครื่องมือในการ รักษาพยาบาล รวมไปถึงมีการจัดการระบบสารสนเทศที่สะดวก ทันสมัย เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ต้องมีการ พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่สะดวก สะอาด และปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ
4. การสร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจ โดยบุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยไมตรี ให้เกียรติ ผู้อื่น มีสัมมาคารวะ เป็นผู้ที่เปี่ยมแบบอย่างที่ดีด้านสุขภาพ อนามัย วางตัวเป็นกลางในการให้บริการด้วย มาตรฐานเดียวกัน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ หรือชาติพันธุ์ และปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ วินัยอย่างเคร่งครัด วางตัวที่เหมาะสม แสดงออกด้านพฤติกรรมที่เหมาะสมตามบทบาท หน้าที่ของตน

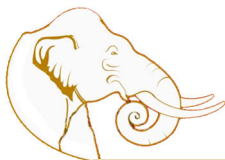
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลัก สังคหวัตถุธรรม ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบลราม อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยควรเพิ่มเติมการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก รวมถึงความต้องการ หรือความพึงพอใจที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ
2. เพื่อให้การให้บริการมีคุณภาพยิ่งขึ้นควรศึกษาถึงการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสารมาใช้ในพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และข้อมูลทางการแพทย์ในระบบส่งต่อผ่าน เว็บเซอร์วิส เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลการส่งต่อผู้ป่วยอิเล็กทรอนิกส์ (Refer In/Out)

เอกสารอ้างอิง

- บุญसान ทระทีก. (2564). “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสถานพยาบาลคลินิก ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล”. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6 (1) : 389-395.
- ผุสดี แสนเสนาะ. (2556). “คุณภาพการให้บริการงานจัดเก็บภาษีในองค์การบริหารส่วนตำบลตะปอน อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี”. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. สาขาการบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระยุดธภูมิ ธรรมธโร (สังขาคติ). (2553). “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามความคิดเห็นของประชาชน: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเนื้อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานិวัฒน์ อภิชาโน (ช่วยพันธ์). (2564). การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 4(1) : 17- 31.
- พิชญภา สุตสาพร.(2561). “ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา”. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งทิพ นิลพัท. (2561) “คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเปาโลรังสิต”. *การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมหมาย บัวจันทร์. (2551). “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรธา มงคลสืบสกุล. “การเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของไทย:ภาพสะท้อนและความเหลื่อมล้ำของกลุ่มเปราะบางทางสังคม”. *วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 6(1) (มกราคม-มิถุนายน 2565).
- สกล อยู่วิทยา. “การพัฒนารูปแบบการบริหารการให้บริการสุขภาพของโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย” *วารสารครุศาสตร์มทธรรม พระจอมเกล้า พระนครเหนือ*. 2 (3) : 75-84.
- อาคม สุขมา. (2557). “คุณภาพในการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของสถานitäรวจภูธรลี้ จังหวัดลำพูน”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ (ประชารัฐพัฒนา)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

Academic Administration Strategies to Enhance the Learning Skills of
Learners for the Digital age in Ban Bu (Pracharath Phatthana) School,
Under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 1

อนงค์ อมรรัตนเศรษฐ์¹, สุปรีชา ครุศรี²

Anong Amornrattanachai¹, Supreecha Chrusri²

¹⁻²สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

¹⁻²Under Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 1

¹Anong.Amonrat@gmail.com

Received : August 17, 2024;

Revised : October 3, 2024;

Accepted : January 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) ศึกษาความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัลและ2) สร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 28 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 13 คน รวมทั้งสิ้น 43 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี PNIModified และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

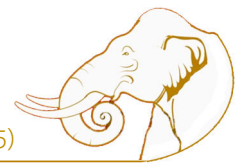
ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล มีดังนี้ จุดแข็งได้แก่ การนิเทศภายใน จุดอ่อน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ โอกาส ได้แก่ นโยบายรัฐ และ สภาพเทคโนโลยี ภาวะคุกคามได้แก่ สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจ 2.กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก1) พัฒนาและยกระดับคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 2) พัฒนาและยกระดับคุณภาพกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารงานวิชาการ; ทักษะการเรียนรู้; ผู้เรียนยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of research were to 1) investigate needs, strengths, weaknesses, opportunities and threats of academic administration to Enhance the Learning Skills of Learners for the Digital age and 2) formulate the academic administration strategies to

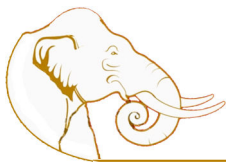
enhance the learning skills of learners for the digital age in Ban Bu (Pracharath Phatthana) School. The target group consists of 1 school director, 1 deputy school director, 28 teachers, 13 school committee members, totaling 43 people, and analyzed using the PNIModified method and content analysis from interviews. The research results found that 1. Academic management to enhance the learning skills of students for the digital age is as follows. Strengths include: Internal supervision, the weakness were School Based Curriculum Development, Learning Process Development, Opportunities include government policy, technological. Threats include social, economic. 2. The academic administration strategies to enhance the learning skills of learners for the digital age in Ban Bu (Pracharath Phatthana) School, comprised 1) Develop and raise the quality of school curriculum to enhance the Learning Skills of Learners for the Digital age. 2) Develop and enhance the quality of the learning process to enhance the Learning Skills of Learners for the Digital age. 3) creating efficiency of the Internal Supervision to enhance the Learning Skills of Learners for the Digital age.

Keywords: strategy; academic administration; learning skills; digital learners

บทนำ

ยุคสมัยที่โลกกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับการศึกษา ซึ่งองค์รวมของการเปลี่ยนแปลงนี้บทบาทของโรงเรียน และผู้สอนก็ต้องปรับเปลี่ยนตามระบบการจัดการศึกษาและสังคม วิชาการ ความรู้ความสามารถทักษะการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องพัฒนาการสอนที่ “ครบเครื่อง” เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปรับตัวให้ตระหนักรู้และเท่าทันในยุคดิจิทัลหรือศตวรรษที่ 21 เราจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ทางการศึกษา โดยเน้นที่การเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ ครู ผู้ปกครองและผู้บริหารจะเป็นเพียงผู้เอื้ออำนวยและสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่เขาสนใจทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561 – 2580 ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา ได้กล่าวถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออมโอบอ้อม อารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

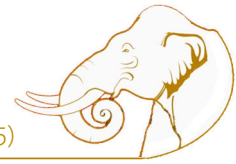

ในการจัดการศึกษาต้องสร้างคนให้พร้อมสำหรับยุคดิจิทัล พร้อมทั้งจะเป็นผู้สร้างนวัตกรรม ผู้เรียนจึงควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ นำความคิดใหม่มาสร้างให้เกิดนวัตกรรม ทักษะการคิดออกแบบ ทักษะการผลิตและการแก้ปัญหา ทักษะผู้นำและผู้ประกอบการ และทักษะการคิด รับผิดชอบต่อสังคม(ไพฑูรย์ สีนลาร์ตันและคณะ,2561) ซึ่งตรงกับรายงานของWorld Economic Forum เมื่อเดือนมกราคม 2565 ที่คาดการณ์ว่า โลกจะเกิดภาวะ Doble disruption เพราะมีการนำระบบดิจิทัลแทนการจ้างคนทำงาน ซึ่งทำให้คนที่ไม่มีทักษะดิจิทัลจะอยู่ได้ยากขึ้น World Economic Forum (2020) จัดทำรายงาน The Future of Jobs Report 2020 ว่าด้วยเรื่องแนวโน้มและทิศทางของอาชีพในอนาคต ตลอดจนทักษะการทำงานที่จำเป็นภายในอนาคตอันใกล้ ประกอบด้วย

1. ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะด้านนวัตกรรม 2) ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน 3) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์และการริเริ่มสิ่งใหม่ 5) ทักษะการใช้เหตุผล ทักษะการตัดสินใจและทักษะการระดมความคิด
2. ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) ทักษะการรับมือกับปัญหา อดทนต่อความกดดัน ทักษะการปรับตัว
3. ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย 1) ทักษะการเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม
4. ทักษะด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย 1) ทักษะการใช้ ดูแล และจัดการเทคโนโลยี 2) ทักษะการออกแบบ และการเขียนโปรแกรม

การสร้างและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลให้ประสบผลสำเร็จนั้น สิ่งที่สำคัญไม่ได้และจำเป็นอย่างมากคือ การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญ ของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง' ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมาย ของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตร และ นโยบายการบริหารงานของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะส่งผลโดยตรง ต่อนักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถ เป็นผู้ชี้ขาดได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่คณะครูทีมงาน หรือแม้แต่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบ และ ประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ, 2554)

การบริหารฯ ผู้บริหารสถานศึกษานับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ตามความหมายการบริหารสถานศึกษา คือการดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษาหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ให้นักเรียนมีสุขภาพดี มีคุณธรรมและเป็นพลเมืองที่ดีสามารถใช้ประโยชน์ของวิชาที่เรียนมีความสำคัญเกี่ยวกับ เศรษฐกิจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้มีข้อกำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติงานอันได้แก่โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาให้มากที่สุด

โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 28 คน จำนวนนักเรียนจำนวน 551คน เป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนขนาดใหญ่ เขตตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีรางวัลเชิงประจักษ์จากการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหลากหลายรางวัล เป็นโรงเรียนเปลี่ยนแปลงเชิงระบบด้วยนวัตกรรมจิตศึกษา PBL PLC (โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) ,2566) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลไม่เพียงแต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคตเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมพร้อมที่จะใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในโลกที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยศึกษากรอบการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ(2550;2551;2557) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2558)สมมา ธนินธ์ (2560) และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล ของวิจารณ์ พานิช (2557); ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และคณะ (2561); ; World Economic Forum (2020) การพัฒนากลยุทธ์ ของพลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552)

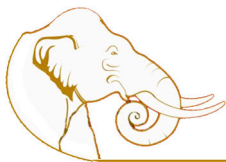
2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบุ (ประชารัฐพัฒนา) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 28 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 13 คน รวมทั้งสิ้น 43 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 สังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามในการวิจัย จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ(Checklist) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) โดยใช้คำถามปลายเปิด

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) พิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ดังนั้นจึงคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.8-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงทั้ง 2 ฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 0.893 และ 0.852

การทบทวนวรรณกรรม

1. กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการจัดการเชิงกลยุทธ์ มาจากคำภาษาอังกฤษคำเดียวกันคือ Strategic Management และมีความหมายเหมือนกัน คือ หมายถึง กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้องค์กรมีทิศทางที่ชัดเจนและมุ่งทำในสิ่งที่เห็นว่าจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ทิศทางที่วางไว้ได้บนพื้นฐานของข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน เป็นกระบวนการวางแผนและให้มั่นใจว่าแผนนั้นได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

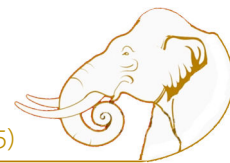
2. กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process)

งานบริหารกลยุทธ์นั้นดูเหมือนง่าย เพราะเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน แต่ว่าแต่ละขั้นตอนนั้นมีความสำคัญมาก หัวใจสำคัญของการบริหารกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะอยู่ที่การให้ความสำคัญ และการทุ่มเทความพยายามในกระบวนการบริหารกลยุทธ์ทั้ง 3 ขั้นตอนนี้ อันประกอบด้วย

2.1 การกำหนดแผนกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หรือการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นขั้นตอนของการวางแผนสำคัญที่จะเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอก

2.2 การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) ขั้นตอนนี้จะเน้นการวางแผนดำเนินงานและการนำแผนงานต่าง ๆ นั้นไปปฏิบัติ

2.3 การติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) จะเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานตามที่ระบุไว้ในแผนกลยุทธ์

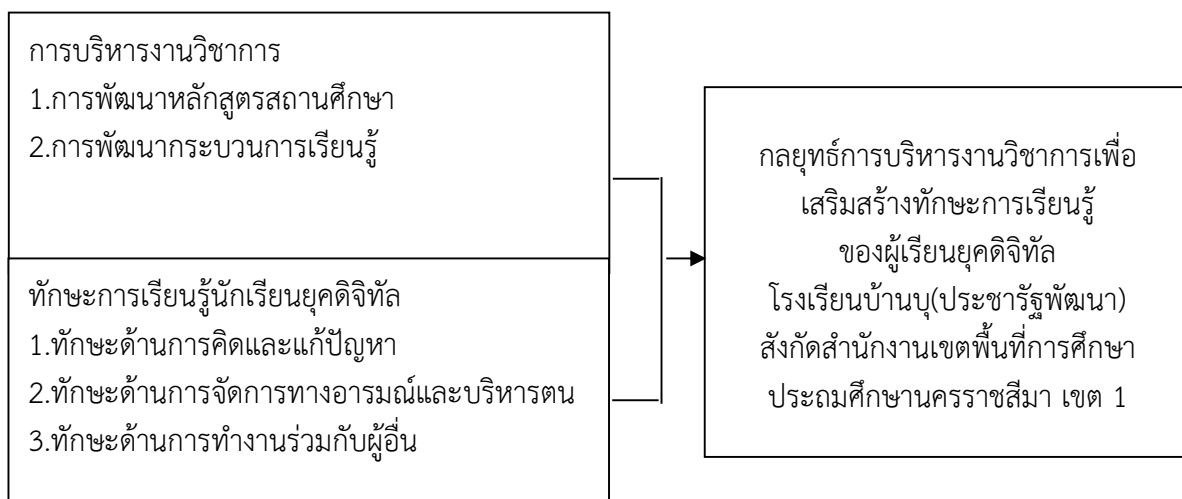

3. กระบวนการพัฒนากลยุทธ์

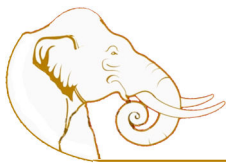
กระบวนการพัฒนากลยุทธ์สามารถสังเคราะห์เป็นขั้นตอนตามลำดับประกอบด้วย 1.การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน หรือวิเคราะห์ SWOT 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร/หน่วยงาน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ 3) การวิเคราะห์ถึงประเด็นที่ต้องมุ่งเน้น/ที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ หรือการกำหนดประเด็นกลยุทธ์ 4) การกำหนดเป้าหมายสำหรับแต่ละประเด็นกลยุทธ์ คือการกำหนดเป้าประสงค์ 5) การกำหนดกลยุทธ์แต่ละเป้าประสงค์ และการกำหนดตัวชี้วัดและมาตรการ ซึ่งการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้กรอบแนวคิดโรงเรียนแห่งความสุขของUNESCO (2563) และการบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัลตามแนวคิด เอกชัย กี่สุพันธ์ (2559); สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561); สงบ อินทรมณี (2562); ทิพวรรณ โพธิ์ขำ (2563); จิตมา วรรณศรี (2564) ในการวิจัย ดังนี้

ภาพ1 กรอบแนวคิดการวิจัย

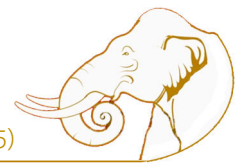
ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) มีดังนี้

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวม

การบริหารวิชาการ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		ความต้องการจำเป็น		การ วิเคราะห์
	μ	σ	μ	σ	PNI Modified	ผลการ จัดกลุ่ม	
1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.606	.64	4.573	.64	0.2681	สูง	จุดอ่อน
1.1 ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา	3.458	.63	4.616	.64	0.3349	สูง	จุดอ่อน
1.2 ทักษะด้านการจัดการทาง อารมณ์และบริหารตน	3.564	.64	4.517	.62	0.2674	สูง	จุดอ่อน
1.3 ทักษะด้านการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	3.776	.73	4.507	.62	0.1936	ต่ำ	จุดแข็ง
1.4 ทักษะด้านเทคโนโลยี	3.625	.73	4.650	.64	0.2828	สูง	จุดอ่อน
2.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.689	.64	4.654	.66	0.2615	สูง	จุดอ่อน
2.1 ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา	3.515	.63	4.745	.62	0.3499	สูง	จุดอ่อน
2.2 ทักษะด้านการจัดการทาง อารมณ์และบริหารตน	3.625	.65	4.724	.66	0.3031	สูง	จุดอ่อน
2.3 ทักษะด้านการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	3.792	.63	4.524	.68	0.1930	ต่ำ	จุดแข็ง
2.4 ทักษะด้านเทคโนโลยี	3.826	.66	4.624	.65	0.2086	ต่ำ	จุดแข็ง
3.การนิเทศภายใน	3.755	.72	4.557	.64	0.2138	ต่ำ	จุดแข็ง
3.1 ทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา	3.688	.74	4.621	.64	0.2530	สูง	จุดอ่อน
3.2 ทักษะด้านการจัดการทาง อารมณ์และบริหารตน	3.749	.72	4.521	.68	0.2059	ต่ำ	จุดแข็ง
3.3 ทักษะด้านการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	3.787	.68	4.524	.68	0.1946	ต่ำ	จุดแข็ง
3.4 ทักษะด้านเทคโนโลยี	3.794	.78	4.563	.64	0.2027	ต่ำ	จุดแข็ง
รวมเฉลี่ย	3.683	.68	4.595	.66	0.2475		

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จำแนกตาม องค์ประกอบหลักของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็น ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.2681$) รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.2615$) ถือว่าเป็นจุดอ่อนของสภาพการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการนิเทศภายใน ($PNI_{Modified} = 0.2138$) ถือว่าเป็นจุดแข็งของสภาพการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยภาพรวม

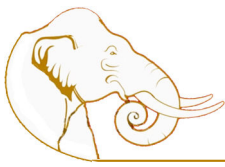
การบริหารวิชาการ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่ พึงประสงค์		ความต้องการ จำเป็น		การวิเคราะห์
	μ	σ	μ	σ	PNI Modified	ผลการ จัดกลุ่ม	
1.นโยบายรัฐ (P)	3.682	.64	4.472	.62	0.2145	ต่ำ	โอกาส
2.สภาพเศรษฐกิจ (E)	3.548	.62	4.493	.62	0.2663	สูง	ภาวะคุกคาม
3.สภาพสังคม (S)	3.645	.64	4.490	.64	0.2318	สูง	ภาวะคุกคาม
4.สภาพเทคโนโลยี (T)	3.705	.73	4.494	.72	0.2129	ต่ำ	โอกาส
รวมเฉลี่ย	3.645	.64	4.487	.62	0.2310		

จากตารางที่ 2 สภาพการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จำแนกตามองค์ประกอบหลักของสภาพแวดล้อมภายนอก พบว่าประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในระดับสูงได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ($PNI_{Modified} = 0.2663$) ด้านสภาพสังคม ($PNI_{Modified} = 0.2318$) เป็นภาวะคุกคามของสภาพการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ ได้แก่ ด้านนโยบายรัฐ ($PNI_{Modified} = 0.2145$) ด้านสภาพเทคโนโลยี ($PNI_{Modified} = 0.2129$)เป็นโอกาสของสภาพการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)

2. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง โดยเรียงลำดับกลยุทธ์ตามความต้องการจำเป็นแสดงให้เห็นในภาพรวม ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาและยกระดับคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย กลยุทธ์รองที่ 1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี กลยุทธ์รองที่ 1.2 เร่งกระตุนการรับรู้และการนำประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี กลยุทธ์รองที่ 1.3 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสภาพจริงของสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาและยกระดับคุณภาพกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย กลยุทธ์รองที่ 2.1 เพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี กลยุทธ์รองที่ 2.2 ยกระดับการใช้

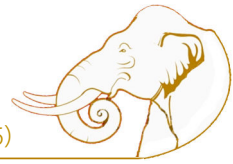
เทคโนโลยีในการสนับสนุนและปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี กลยุทธ์รองที่ 2.3 พัฒนาระบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสภาพจริงของสถานศึกษาเพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี

กลยุทธ์หลักที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย กลยุทธ์รองที่ 3.1 เพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดกรอบแนวทางและ รูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี กลยุทธ์รองที่ 3.2 พัฒนาระบบการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี กลยุทธ์รองที่ 3.3 สร้างความตระหนักและให้ความสำคัญต่อนโยบายของรัฐ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ขับเคลื่อนการกำหนดกรอบแนวทางและรูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการทางอารมณ์และบริหารตน ทักษะด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านเทคโนโลยี

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สรุปได้ดังนี้

การนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ถือว่าเป็นจุดแข็งของการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ส่วนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล ซึ่งถือเป็นจุดอ่อน และพบว่าทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดทั้งสองรายการ ทั้งนี้เพราะว่าความเข้าใจและการรับรู้ของครูและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ยังมีความไม่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา จึงจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินนโยบายและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าใจและสามารถปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัลให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับ กฎกระทรวง (2565) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่าสิ่งที่โรงเรียนควรดำเนินการสูงสุดคือครูต้องจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้วางแผน รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สรุปองค์ความรู้ และการนำไปใช้ และควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล จัดสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและทันสมัย มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องและตรงกับความต้องการพัฒนาของสถานศึกษา สอดคล้องกับนางนุช ชะมะที (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ซึ่งสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควบคู่กับการพัฒนา

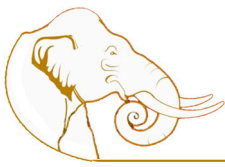
ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มีการวัดและประเมินผล ตลอดจนพัฒนา สื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

โอกาสของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ของโรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)ได้แก่ นโยบายรัฐ และ สภาพเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะว่าในปัจจุบันแนวคิดนโยบายของรัฐบาลคือเรื่องของ คนไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นให้ประเทศเกิดการสร้างนวัตกรรมในทุกภาคส่วน ซึ่งการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทาง คนไทย 4.0 นั้น จำเป็นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกแห่งมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ดังแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์และแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ดังมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น

ส่วนภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ของโรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)ได้แก่สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ เนื่องจากมีความจำเป็นในระดับสูง ทั้งนี้เพราะว่าความเข้าใจและการรับรู้ของคนในสังคมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ยังมีความไม่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินการของสถานศึกษา จึงจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินนโยบายและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล สอดคล้องกับกับ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2554) ที่กล่าวว่าหลักสูตรสถาน ศึกษาที่เหมาะสมควรมีการบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับ สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และท้องถิ่น โดยบูรณาการวิชาสามัญ ศาสนา และวิชาชีพในสัดส่วนที่เหมาะสม และบูรณาการหลักสูตรสถาน ศึกษาตามขอบเขตของศาสนา ฐานะทางสังคม ความสามารถ พิเศษของผู้เรียน และวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้ส่งผลถึงความ เท่าเทียมกันทางการศึกษาของผู้เรียน สอดคล้องกับ Misty (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองในหนึ่งตำบลในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกาผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้มุ่งเน้น การพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการโดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ กลยุทธ์หลัก 1 พัฒนาและยกระดับคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กลยุทธ์หลัก 2 พัฒนาและยกระดับคุณภาพกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและกลยุทธ์หลัก 3 เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้

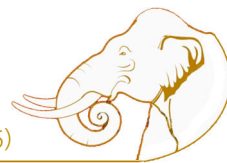

ในยุคดิจิทัล โดยน่านโยบายรัฐตลอดทั้งสภาพความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสของการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) เป็นกลยุทธ์รองของทั้งสามกลยุทธ์หลัก เพื่อเสริมให้กลยุทธ์แต่ละด้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาความเป็นไปได้และความสอดคล้องของนโยบายรัฐ และสภาพความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการเร่งกระตุนการเรียนรู้และการนำประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล และตระหนักถึงการลดภาวะคุกคามที่เกิดจากสภาพสังคม และ สภาพเศรษฐกิจ ด้วยบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสภาพจริงของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่ระบุว่าการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ต้องปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของ ทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,2560) สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554) ที่กล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมควรมีการบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับ สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม วิถีชีวิต และท้องถิ่น โดยบูรณาการวิชาสามัญ ศาสนา และวิชาชีพในสัดส่วนที่เหมาะสม และบูรณาการหลักสูตรสถาน ศึกษาตามขอบเขตของศาสนา ฐานะทางสังคม ความสามารถพิเศษของผู้เรียน และวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อให้ส่งผลถึงความ เท่าเทียมกันทางการศึกษาของผู้เรียน สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับนงนุช ชะมะที (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ซึ่งสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควบคู่กับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มีการวัดและประเมินผล ตลอดจนพัฒนา สื่อ แหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สู่ความเป็นเลิศ พันทิกร ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานวิชาการสอดคล้องกับนโยบายของทางกระทรวงศึกษาธิการ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการสร้างกลยุทธ์มีองค์ความรู้คือได้พันธกิจ มี 5 ข้อ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการจัดทำแผนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) ส่งเสริมการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 5) ปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เป้าประสงค์ มี 5 ข้อ ได้แก่ 1) แผนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีคุณภาพ มีความเป็นระบบ และเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 2) งานวิชาการมีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เหมาะสมและเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3)

ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการและทักษะวิชาชีพตามหลักสูตร มีความสามารถในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การคิดและการแก้ปัญหา และการใช้ทักษะชีวิต 4) ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 5) การปรับปรุงและพัฒนา ผลการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นระบบ

กลยุทธ์มี 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดทำแผนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มี 5 ตัวชี้วัด

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างและกลไกการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มี 5 ตัวชี้วัด

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก มี 6 ตัวชี้วัด 6 โครงการ/กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสู่มาตรฐานสากล มี 5 ตัวชี้วัด

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิด การคิดแก้ปัญหา และการใช้ทักษะชีวิต มี 8 ตัวชี้วัด 3 โครงการ/กิจกรรม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบและกลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มี 4 ตัวชี้วัด 5

กลยุทธ์ที่ 7 เร่งรัดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มี 4 ตัวชี้วัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคดิจิทัล โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยได้ประมวลข้อเสนอแนะ ดังนี้

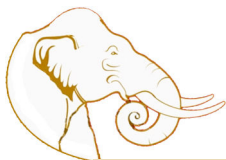
1. สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงในด้านจุดอ่อนที่ค้นพบจากวิจัย คือ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยนำแนวคิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ให้เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการ โดยอิงตามสภาพสภาพบริบทของโรงเรียน นโยบายรัฐ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี รวมทั้งความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน

2. สถานศึกษาควรให้บุคลากรและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผลการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

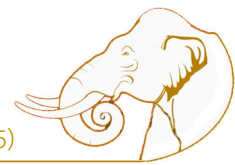
1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. สถาบันพัฒนาครูครุฑนาคครู-และบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. ชุมชนสมรรถนะการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2557 - 2559*. สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธนิธ นามวรรณ. (2554). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้*. มหาสารคาม: อภิชิตการพิมพ์.
- กฤษกร ไพคำนามและคณะ. (2565). *การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2565
- นงนุช ชะมะที. (2566). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). *การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์และคณะ. (2561). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา. (2566). *รายงานข้อมูลโรงเรียนบุ(ประชารัฐพัฒนา) ปีการศึกษา 2566*. นครราชสีมา: โรงเรียนบ้านบุ(ประชารัฐพัฒนา)
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *งานสำคัญของการศึกษาไทย สร้างทักษะให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. [ม.ป.ท.]: สคูล อิน โฟกัส
- สัมมา ธนินธ์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2020). *The Future of Jobs Report 2020, World Economic Forum 2020 World Digital Competitiveness Ranking*. สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2554). *การพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวทางอิสลามระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- Misty, M.K. (2007). Academic Optimism and Community Engagement in Urban Schools. *Journal of Educational Administration*, 49(5), 542-562, February.
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*, Retrieved February 12, 2023, from http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

Digital Literacy Development Model for Chinese Primary School Student

Wu XiaoYan¹, Kanakorn Sawangcharoen^{2*}, Pong Horadal³, Sombat Teekasap⁴

^{1,2,3,4} Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok 10600, Thailand

Email: ¹545437758@qq.com, Email: ^{2*}Kanakorns23@hotmail.com, Email: ³horadalpong@gmail.com,

Email: ⁴ sombat.teekasap@gmail.com

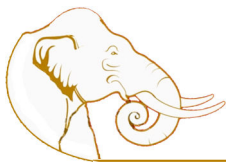
Received : July 29, 2024;

Revised : October 7, 2024;

Accepted : January 29, 2025

Abstract

This article's objectives were to: (1) analyze the demands of Chinese primary school students in terms of digital literacy development; (2) construct a digital literacy development model for Chinese primary school students; and (3) validate the model. Methods: A comprehensive literature review and expert panel discussions were conducted simultaneously to formulate an initial list of expert analysis competency. A total of twenty one experts were chosen based on their expertise in different disciplines. experts with more than ten years of experience in education and PhD degrees or academic leaders, including seven primary school teachers, seven primary school executives, and seven education researchers. Among the experts, there are five purposive experts with fifteen years of experience and Ph.D. degrees or professors. **Results:** After three Delphi rounds, the final 80 items of the digital literacy analysis competency were created, and it was agreed that the five fundamental components of digital literacy development needs for Chinese primary school students are (a) technical skills ability, information search and evaluation ability, digital creativity ability, digital ethics and social responsibility, and digital security awareness. (b) Trends and possibilities in eight dimensions. (c) The construction of a holistic curriculum is influenced by eight important factors: resource protection, collaborative participation, cultivating thinking, diverse methods, teacher development, cross-disciplinary design, and personalized experience. Optimizing the theoretical curriculum teaching system, creating a varied practical training platform, creating a self-learning stimulation mechanism, refining a multifaceted collaborative support system, and enhancing the training level assessment system are the five development-oriented aspects. **Conclusion:** Five key components necessary for effective digital literacy development: technical skills, information search and evaluation abilities, digital creativity, digital ethics and social responsibility, and digital security awareness. To enhance the digital literacy curriculum, the study recommends optimizing the theoretical teaching system, creating diverse practical training platforms, establishing mechanisms to stimulate self-learning, developing collaborative support structures, and refining assessment systems for development-level training.

Keywords: Digital Literacy Development Model; Digital Literacy of Primary School Students; Chinese Primary School Students

Introduction

Digital literacy for Chinese primary school students encompasses technical skills ability, information search and evaluation, digital creativity, digital ethics, social responsibility, and digital security (Yantao & Lina, 2022). Despite achievements in developing digital literacy in China, primary school students' digital literacy levels remain uneven, with regional disparities (Wang et al., 2024a). They lack motivation to discover and use digital resources, and awareness of data security. Computational thinking is not yet efficient, and their ability to use digital tools to improve learning efficiency and growth needs strengthening (Croucher et al., 2023). Continuing education is necessary to instill correct values, ethics, and legal awareness (Wang et al., 2024b).

The need for improving digital literacy among these students has not been fully met, and their digital literacy level needs to be developed.

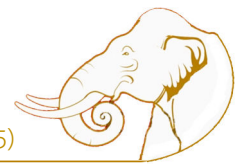
Research Objectives

1. To analyze the need for the development of digital literacy among Chinese primary school students.
2. To create a digital literacy development model for Chinese primary school students.
3. To validate the created model.

Literature Review

In recent years, the development of digital literacy among Chinese primary school students has attracted significant attention from numerous experts, with related research and exploration continuously advancing. By organizing and analyzing existing research findings from both domestic and international sources, the needs of digital literacy among Chinese elementary school students, trends, and opportunities for the development of digital literacy in primary school students, and key elements influencing the development of digital literacy in primary school students in China can be summarized as follows:

1. Needs of Digital Literacy for Chinese Elementary School Students Five major issues in the digital literacy of Chinese primary school students have been identified. These include deficiencies in technical skills, information search and evaluation abilities, digital creativity, digital ethics, social responsibility, and digital security awareness. Chen, Zhang, and Wu (2013) highlight that many students struggle with basic technical operations, hindering their digital literacy development. Sha et al (2019) note that students often lack effective

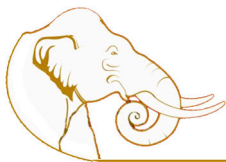
information search and evaluation skills, crucial for discerning credible sources. Fakhruddin (2023) identifies a significant gap in digital creativity, as the lack of focus on problem-solving skills leaves students unprepared for creative thinking in digital contexts. Sulasmi (2022) discusses the insufficient emphasis on digital ethics and social responsibility, leading to students being unprepared for online ethical dilemmas. Additionally, Sulasmi (2022) highlights the lack of digital security awareness among students, stressing the need for educational reforms similar to those in South Korea. Addressing these challenges requires a multifaceted approach that integrates structured frameworks and practical strategies into the education system.

2. Trends and Opportunities for the Development of Digital Literacy in Primary School Students Emphasizing interdisciplinary integration, practical operational skills, and innovative teaching methods are current trends in developing digital literacy among elementary students. Interdisciplinary approaches enhance comprehensive understanding (Hutagalung & Purbani, 2021), while practical skills development equips students to use digital tools effectively (Masyhura, 2022; Fan et al., 2015). Innovative pedagogical strategies further engage students in learning (Korkmaz & Akçay, 2024). Additionally, the focus on data literacy, digital ethics, and safety, and digital safety education is crucial for fostering responsible digital behavior. Personalized learning strategies cater to individual needs, improving outcomes. Lastly, multi-faceted collaboration and partnerships enhance program effectiveness. Together, these trends form a comprehensive approach to advancing digital literacy in elementary education.

The Digital Literacy Development stresses the necessity of early digital literacy. Young learners need digital skills to prosper in a tech-driven world. Digital literacy promotes critical thinking, problem-solving, and responsible digital citizenship as well as academic success. The review also discusses new digital literacy trends, such as incorporating coding and computational thinking into educational programs, using gamified learning platforms, and using artificial intelligence to personalize learning. These changes may help primary school students navigate and contribute to the digital economy by improving their digital abilities. Thus, a comprehensive approach for improving digital literacy in Chinese primary school students must be developed to meet their needs. The current trends and can create a fascinating, inclusive, and future-ready educational framework.

Research Framework

The framework involves identifying the current gaps in digital literacy, understanding the specific challenges faced by students, and assessing the importance of digital skills in their academic and personal growth. Then authors focus on creating a comprehensive digital literacy development model tailored to the needs of students. Create model that incorporate contemporary educational technologies, pedagogical strategies, and curriculum

enhancements designed to effectively foster digital competencies. Finally, the research seeks to validate the created model through empirical testing and evaluation.

Research Method

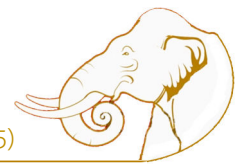
To define the digital literacy analysis competency, this study utilized Delphi technique involving experts in seven primary school teachers, seven educational managers, and seven educational researchers, each with over 10 years of experience. Among these, 9 experts with more than 15 years of experience in teaching management or research. To ensure the quality and relevance of this study, we set the following inclusion criteria for the expert panel which is having extensive knowledge and/or experience in a). handling digital literacy cases in school, b). having direct roles in teaching and/or developing teaching module in their respective professions.

2) Research Tools: An expert survey questionnaire was designed based on a literature review to assess current problems and demands in developing digital literacy among Chinese primary school students. The authors define clear objectives and identify a panel of experts in relevant fields such as education, digital literacy, curriculum design, and child development. A structured questionnaire is then designed for the initial round, incorporating open-ended questions to gather expert opinions on the five fundamental components of digital literacy development, key influencing factors, and recommended strategies. After collecting responses, the data is analyzed to identify common themes and insights. This information is used to create a second-round questionnaire, which presents synthesized findings and asks experts to rate or prioritize specific items based on importance and feasibility. The iterative process continues for three rounds, refining the research tool and responses each time to reach a consensus. Finally, the validated research tool will include well-defined metrics that measure agreement levels, ensuring that the study results contribute meaningfully to the development of a robust digital literacy model tailored for Chinese primary school students..

3) Data collection: Expert investigation. 21 experts were invited to evaluate the questionnaire, 21 questionnaires were distributed and 21 were collected, all of which were valid.

4) Data analysis and application. Analyze feedback data from 21 experts, use qualitative research method to analyze expert feedback on issues with a consent percentage below 75%, modify the questionnaire, and solicit expert opinions again.

5) Presentation of research results: Expert confirmation. Compile the steps, processes, and results of the previous steps into an expert evaluation form, solicit opinions from 9 experts, and confirm the effectiveness of each item.

Results

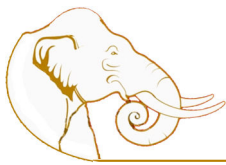
Objective 1: To analyze the demands of Chinese primary school students in terms of digital literacy development.

1. Current digital literacy ability needed for Chinese primary school students show that the survey results of 21 experts, there are 5 aspects commonly agreed upon by experts in the digital literacy area, including technical skills ability, information search and evaluation ability, digital creativity ability, digital ethics and social responsibility, and digital security awareness show in table 1

Table 1 Current digital literacy ability needed for Chinese primary school students.

Questions	Excellent	Good	Medium	Pass	Poor
1. Technical Skills Ability	21(100%)	0(0.00%)	0(0.00%)	0(0.00%)	0(0.00%)
2. Information Search and Evaluation Ability	19(90.48%)	1(4.76%)	1(4.76%)	0(0.00%)	0(0.00%)
3. Digital Creativity Ability	18(85.71%)	2(9.52%)	1(4.76%)	0(0.00%)	0(0.00%)
4. Digital Ethics and Social Responsibility	15(72.43%)	5(23.81%)	1(4.76%)	0(0.00%)	0(0.00%)
5. Digital Security Awareness	12(57.14%)	8(38.09%)	1(4.76%)	0(0.00%)	0(0.00%)

Table 1 illustrate the survey results on the current state of digital literacy among Chinese primary school students indicate that 100% of respondents believe technical skills ability positively influence the development of students' quality accomplishments. Additionally, 90.48% consider information search and evaluation ability equally important, 85.71% view digital creativity ability as crucial, and 57.14% believe digital security awareness is significant. Respondents could express their views on five levels: excellent, good, medium, pass, poor.

2. Key elements of digital literacy for Chinese primary school students.

21 experts have a very positive attitude towards the key elements affecting digital literacy for Chinese primary school students, with a high degree of consensus. They have given consistency on 8 key elements.

Table 2 Key elements that affect the development of digital literacy of Chinese primaryschool students

Key elements	Md	Mo	IQR	Result
Holistic Curriculum	5.0	5	0.0	Pass
Cross-discipline Design	5.0	5	0.0	Pass
Diverse Methods	5.0	5	0.0	Pass
Teacher Development	4.0	5	2.0	Modify
Cultivate Thinking	4.0	5	2.0	Modify
Personalized Experience	4.0	4	2.0	Modify
Resource Protection	4.0	4	2.0	Modify
Collaborative Participation	3.0	3	2.0	Modify

According to Table 2, three of the eight factors affecting the digital literacy of Chinese primary school students are more consistent with the interquartile range ($0.0 < IQR < 1.0$) or median ($4.0 < Md < 5.0$), indicating that 60% of the influencing factors are more consistent. Very strongly agree with the following view: 1. Holistic Curriculum ($Md=5.0$, $Mo=5$, $IQR=0$), 2. Cross-disciplinary Design ($Md=5.0$, $Mo=5$, $IQR=0$), 3. Diverse Methods ($Md=5.0$, $Mo=5$, $IQR=0$), 4. Teacher Development ($Md=4.0$, $Mo=5$, $IQR=2.0$) shows that there are significant differences in opinions among the interviewees.

Objective 2: To construct a digital literacy development model for Chinese primary school students. Construct a digital literacy development framework specifically designed for primary school students in China. Using the results and findings from the interviews conducted in this section, a thorough analysis was performed to assess the need for digital literacy development among students in primary schools in China. Using system thinking, construct a digital literacy development model for Chinese primary school students.

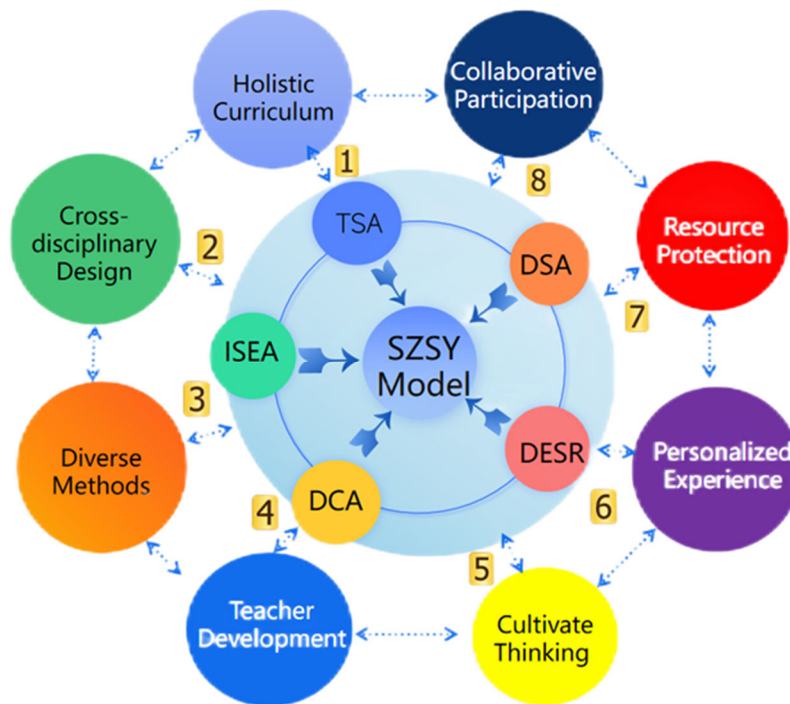
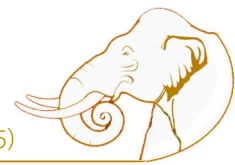

Figure 1 Digital literacy development model for Chinese primary school students

Model Description: Specific meaning of the acronyms in the model as follows:

TSA: Technical Skills Ability

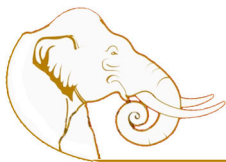
ISEA: Information Search and Evaluation Ability

DCA: Digital Creativity Ability

DESR: Digital Ethics and Social Responsibility

DSA: Digital Security Awareness

The "Digital Literacy Development Model for Chinese Primary School Students" (SZSY Model) is a structured framework designed to enhance students' comprehensive digital competencies. This model is built on five critical variables: TSA (Technical Skills Ability), which equips students with essential technical know-how to operate digital tools effectively; ISEA (Information Search and Evaluation Ability), which promotes the ability to find and critically assess digital information; DCA (Digital Creativity Ability), which fosters innovation and creative expression through digital mediums; DESR (Digital Ethics and Social Responsibility), which instills responsible and ethical behavior online; and DSA (Digital Security Awareness), which ensures students' safety and awareness in navigating digital environments. These components collectively shape the SZSY Model, aiming to create a balanced curriculum that prepares students for proficient, responsible, and secure digital participation.

Objective 3: To validate the model. The validation of the created Digital Literacy Development Model for Chinese Primary School Students yielded promising results. Through a series of implementations in various primary schools, the model was rigorously tested and evaluated. Feedback from educators and students indicated significant improvements in students' digital literacy skills.

1. In this model, all elements interact with each other. Digital literacy among Chinese primary school students is the core element. Technical Skills and Operational Abilities, Information Search and Evaluation Skills, Digital Creativity and Innovation Abilities, Digital Ethics and Social Responsibility, and Digital Security Awareness are the components of the core element and are considered fundamental elements. Holistic Curriculum, Cross-disciplinary Design, Diverse Methods, Personalized Experience, Cultivate Thinking, Resource Protection, Teacher Development, and Collaborative Participation are influencing elements.

2. Developing the fundamental elements helps to develop the core element, and the development of the core element can also promote the development of each fundamental element. The five fundamental elements represent requirements for specific abilities and qualities, and there are interactions among these five elements.

3. The eight influencing elements impact the core element and the five fundamental elements. Research has found that the eight influencing elements have varying degrees of impact on the five fundamental elements, with some having a strong influence and others having a weak influence. The eight influencing elements ultimately achieve an impact on the core element through their influence on the five fundamental elements, affecting the development of digital literacy among Chinese primary school students.

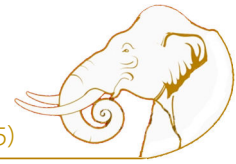
4. There are also interactions among the eight influencing elements. For example, the element of Teacher Development affects Cross-disciplinary Design, and the element of Collaborative Participation affects Teacher Development. The interactions and roles of the eight influencing elements impact the development of digital literacy among Chinese primary school students.

5. This model further clarifies the way the eight influencing factors impact the core element, specifically by acting on the five fundamental elements to ultimately affect the core element.

6. This model further emphasizes the interactions among the eight influencing factors.

7. In the model, "Holistic digital learning environment," which previously influenced the fundamental element of Digital Security Awareness, is replaced by the influencing factor "Create digital environment," emphasizing the influence of Collaborative Participation.

8. Upon organizing and analyzing the expert opinions, it was found that among the eight key factors influencing the digital literacy of Chinese primary school students, Holistic

Curriculum is the most important. The importance of the other factors is ranked as follows: Cross-disciplinary Design, Diverse Methods, Teacher Development, Cultivate Thinking, Personalized Experience, Resource Protection, Collaborative Participation.

9. The model uses different symbols to indicate the varying degrees of influence, highlighting their differences and emphasizing the extent of each factor's impact.

Conclusion

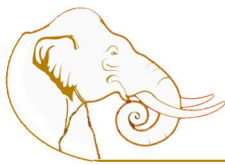
Developing primary school students' digital literacy involves government, society, family, and school. It's a complex project with many participants and influencing factors. This study constructs a development model from a social ecosystem perspective, offering significant theoretical and practical value for future research.

Discussion

1. The demands of digital literacy among Chinese primary school students. Through literature analysis and expert consultation, five major issues in the digital literacy of Chinese primary school students have been identified. These include deficiencies in technical skills ability, information search and evaluation ability, digital creativity, digital ethics, and social responsibility, and digital security awareness. Isrokatun et al. (2022) highlight that many students struggle with basic technical operations, hindering their digital literacy development. Jiaxin et al. (2022) note that students often lack effective information search and evaluation skills, crucial for discerning credible sources. Addressing these challenges requires a multifaceted approach that integrates structured frameworks and practical strategies into the education system.

2. Trends and opportunities for the development of digital literacy in primary school students
Current trends emphasize interdisciplinary integration, practical operational skills, and innovative teaching methods. The focus on data literacy, digital ethics, and safety is crucial for fostering responsible digital behavior (Hui & Chang, 2016). Personalized learning strategies cater to individual needs, improving outcomes. Multi-faceted collaboration and partnerships enhance program effectiveness, forming a comprehensive approach to advancing digital literacy in elementary education (Cao et al., 2024).

3. Key elements that affect the development of digital literacy of Chinese primary school students. The development of digital literacy in Chinese primary

school students is influenced by several key elements. A holistic curriculum integrates digital literacy across subjects. Cross-disciplinary design enhances relevance and applicability (Fan & Cao, 2015). Diverse methods, such as hands-on activities, engage students effectively (Li et al., 2021). Continuous teacher development equips educators with the necessary skills (Gu & Ding, 2022). Cultivating critical thinking fosters responsible technology use. Personalized teaching experiences meet individual needs. Resource protection supports effective tool use, while collaborative participation creates a comprehensive digital literacy ecosystem.

Body of recently acquired knowledge from research

From research, body of knowledge is created as show in figure 2.

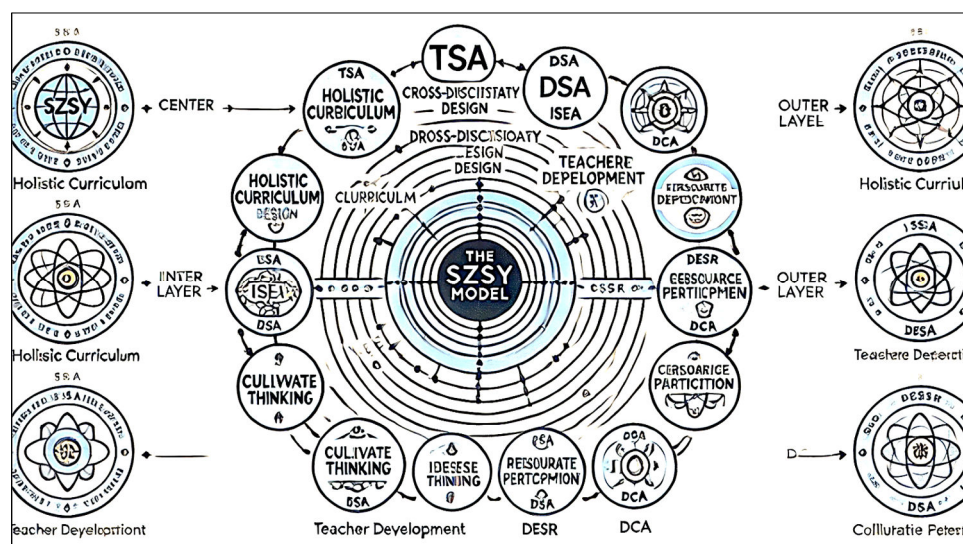
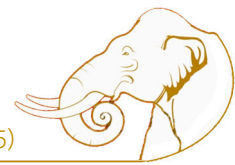

Figure 2 Chinese primary school students using a digital literacy development approach

The SZSY Model, a comprehensive educational framework centered around the SZSY core. The model features two primary layers: the inner circle and the outer circle. The inner circle includes five key components: TSA, DSA, ISEA, DESR, and DCA. These components are pivotal to the model's functioning and serve as the foundational elements. Surrounding the inner circle is the outer circle, which comprises eight educational principles: Holistic Curriculum, Cross-disciplinary Design, Diverse Methods, Teacher Development, Cultivate Thinking, Personalized Experience, Resource Protection, and Collaborative Participation. Each principle is interconnected, illustrating how the SZSY Model integrates various aspects of education to create a holistic and interdisciplinary approach. The model highlights the connections between these components and

principles, demonstrating a cohesive system designed to foster a comprehensive and dynamic learning environment.

Recommendations

Recommendations for applying research results

1. Meet primary school students' digital literacy needs through empirical research and interdisciplinary collaboration for comprehensive development.
2. Periodically evaluate and adjust China's primary school digital literacy models using comprehensive, data-driven methods and long-term follow-up.
3. Explore and verify the digital literacy needs of Chinese primary school students using systematic, detailed evaluation methods.
4. Compare digital literacy development among Chinese primary school students across regions and grades, addressing key differences.

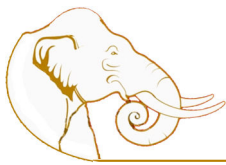
Recommendations for future research.

Future research should focus on developing:

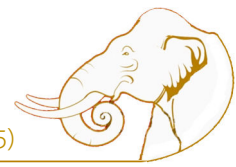
1. Detailed assessment tools to evaluate each of the five core elements of digital literacy. These tools should be age-appropriate and culturally relevant to accurately measure the specific digital literacy skills of primary school students.
2. Research should explore technology integration in curriculum to check that how different technologies can enhance each of the five core digital literacy elements and identify best practices for their implementation.

References

- Cao, S., Zhang, J., Dong, C., & Li, H. (2024). Digital resources and parental mediation parallelly mediate the impact of SES on early digital literacy among Chinese preschoolers. *European Early Childhood Education Research Journal*, 1-15.
- Chen, X., Zhang, Y., & Wu, J. (2013, October). The Research of Media Literacy Education Curriculum Notion for Chinese Children in the Digital Era. In *E-Learn: World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 1812-1819). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Croucher, S. M., Li, M., Huang, Y., Pan, X., Yuan, G., & Kou, Y. (2023). Developing media and information literacy competencies: a case study in rural schools in Yunnan Province, China. *Journal of Applied Communication Research*, 51(1), 72-90.
- Fakhrudin, A. (2023). Digital Literacy Analysis of Primary School Students. *KnE Social Sciences*, 13-22.
- Fan, R., & Cao, J. (2015, August). A Study on Design and Development of Digital Textbooks for Primary School Students. In 2015 International Conference on Economy,

- Management and Education Technology (pp. 101-107). Atlantis Press. doi: 10.2991/ICEMET-15.2015.24
- Gu, J., & Ding, R. (2022). Digital Literacy of Chinese Normal Students: A Literature Review. *Digital Literacy for Teachers*, 191-210.
- Zhang, H., & Zhu, C. (2016). A study of digital media literacy of the 5th and 6th grade primary students in Beijing. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 25, 579-592. [https://doi: 10.1007/S40299-016-0285-2](https://doi.org/10.1007/S40299-016-0285-2)
- Hutagalung, B., & Purbani, W. (2021). The ability of digital literacy for elementary school teachers. *JPI (Jurnal Pendidikan Indonesia)*, 10(4), 710-721.
- Isrokatun., Avi, Andini, Pradita., Sylvia, Alfaeni, Ummah., Dita, Yessi, Amalia., Novia, Shafa, Salsabila. (2022). Digital Literacy Competency of Primary School Teacher Education Department Student as the Demands of 21st Century Learning. *Mimbar Sekolah Dasar*, [https://doi: 10.53400/mimbar-sd.v9i3.44057](https://doi.org/10.53400/mimbar-sd.v9i3.44057)
- Jiaxin, Li., Xinyi, Huang., Xinyu, Lei., Jiajie, Terry, Wen., Minghui, Lu. (2022). ICT literacy, resilience and online learning self-efficacy between Chinese rural and urban primary school students. *Frontiers in Psychology*, doi: 10.3389/fpsyg.2022.1051803
- Korkmaz, M., & Akçay, A. O. (2024). Determining digital literacy levels of primary school teachers. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 9(1), 1-16.
- Li, Y., Xu, S., & Liu, J. (2021). Development and validation of computational thinking assessment of Chinese elementary school students. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 15, 18344909211010240.
- Masyhura, N. (2022). Implementation of digital literacy in elementary schools. *International Journal of Elementary Education*, 5(4), 639-647.
- Sha, Z., Yang, H., MacLeod, J., Yu, L., & Wu, D. (2019). Investigating teenage students' information literacy in China: A social cognitive theory perspective. *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education*, 4(1), 1-16. <https://dx.doi.org/10.1007/s40299-019-00433-9>.
- Sulasmi, E. (2022). Primary school teachers' digital literacy: An analysis on teachers' skills in using technological devices. *Journal of Innovation in Educational and Cultural Research*, 3(2), 140-145.
- Wang, L., Yuan, Y., & Wang, G. (2024). The construction of civil scientific literacy in China from the perspective of science education. *Science & Education*, 33(1), 249-269.
- Wang, P., Li, Z., Wang, Y., & Wang, F. (2024). Unveiling the Dynamics of Educational Equity: Exploring the Third Type of Digital Divide for Primary and Secondary Schools in China. *Sustainability*, 16(11), 4868.
- Yantao, P., & Lina, B. (2022). A major leap from information literacy to digital literacy for all. *Libraly Journal*, 41(10), 4.

การใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์
สำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Using Websites to Improve Academic Performance in The Subject of
Computers for Primary School Teachers of Students in The Primary
Education Department College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat
University

ทรงศักดิ์ สุริโยธิน

Songsak Suriyothin

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ประเทศไทย

Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Email: songsak03051978@gmail.com

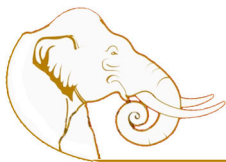
Received : September 4, 2024; Revised : January 13, 2025; Accepted : January 29, 2025

บทคัดย่อ

สำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 30 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของเว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.83/85.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) จะเห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักศึกษา 30 คน เท่ากับ 10.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.65 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.33 โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.01 ตามลำดับ ทักษะการปฏิบัติในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07 และ 3) ความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์; ความพึงพอใจ

Abstract

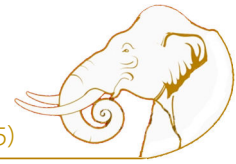
This research aims to develop and study the effectiveness of using educational websites in computer subjects for primary school teachers by students of the Primary Education Program, Faculty of Teacher Training, Phranakhon Rajabhat University. Using a research and development methodology, the target group consisted of 30 undergraduate students from the Primary Education Program who enrolled in the Computer for Primary School Teachers course. The research instruments included. An educational website to improve academic achievement, an academic achievement test, a performance skills assessment form, and a satisfaction questionnaire were used as research instruments. The data analysis employed statistical methods, including percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that 1) The efficiency of the website to develop academic achievement in the subject of Computer for Primary School Teachers had an efficiency value of 82.83/85.11, which met the criteria of 80/80. 2) It can be seen that the average academic achievement score after learning was higher than before learning, with the average score before learning of 30 students equal to 10.70 with a standard deviation of 13.65 and the average academic achievement score after learning equal to 24.33 with a standard deviation of 4.01, respectively. The practical skills in the subject of Computer for Primary School Teachers of the students in the Primary School Education Program were at a high level overall with an average value of 4.26 and a standard deviation of 1.07. 3) The satisfaction in learning through the educational website in the subject of Computer for Primary School Teachers was at the highest level overall with an average value of 4.61 and a standard deviation of 0.47.

Keywords: academic achievement; learning through websites; satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในทุกด้าน การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การขยายตัวของความต้องการทางการศึกษาทำให้มหาวิทยาลัยต้องขยายอาคารเรียนและลงทุนในด้านการศึกษา แต่เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งแบบสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์และระบบมัลติมีเดียที่ทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจและสะดวกขึ้น (Teeler & Gray, 2000) การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่จำกัดแค่ในห้องเรียนและจากครูผู้สอน แต่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งให้การเข้าถึงข้อมูล บทเรียน และแบบฝึกหัดต่าง ๆ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้ ขณะเดียวกัน ผู้เรียนต้องปรับวิธีการเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคโลกาภิวัตน์ (Waters, 2012)

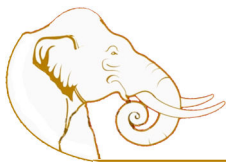
การศึกษาตลอดชีวิตสามารถทำได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ โดยใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท ซึ่งรวมถึงการใช้ ICT ในการเชื่อมโยงระบบการสื่อสาร ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งรวมความรู้ ทำให้เกิดห้องเรียนออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุด และสามารถสื่อสารกับบุคคลทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนออนไลน์จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (อาณัติ รัตนธิกุล, 2553)

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ส่งเสริมการเรียนการสอนที่ทันสมัยโดยการพัฒนาเทคโนโลยีและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาและรายวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและบูรณาการ นักศึกษาสามารถเรียนด้วยตนเองและทบทวนบทเรียนตามความถนัด ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต จึงพัฒนาเว็บไซต์ทางการศึกษาเพื่อเสริมการเรียนรู้และสร้างความสนใจ โดยเว็บไซต์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนผ่านออนไลน์และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีผู้สอนที่คอยชี้แนะและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามคำถาม (สมาน สาครจิตธรรม, 2533) กล่าวว่า ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และมีความสนใจจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์และเว็บไซต์ทางการศึกษา ซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ นั้น จะเห็นได้ว่าเว็บไซต์เป็นสื่อที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก (สรวงสุดา สายสีสด, 2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์” และพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในวิชาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในทำนองเดียวกัน (เสกสรร สายสีสด, 2545) พบว่าการใช้เว็บไซต์ทางการศึกษาในการสอนวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยนักศึกษามีผลการเรียนสูงขึ้นหลังเรียนผ่านเว็บไซต์และมีความสนใจในการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติ นอกจากนี้ เว็บไซต์ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา ลดปัญหาการเรียนการสอน และสามารถนำไปพัฒนาเว็บไซต์ในวิชาอื่น ๆ และระดับการศึกษาอื่น ๆ ได้อีกด้วย

ผู้วิจัยคาดว่า การใช้เว็บไซต์ทางการศึกษาในวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมจะช่วยพัฒนาเว็บไซต์ทางการศึกษาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียน โดยนักศึกษามีความสนใจในการเรียนและพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติ เว็บไซต์ยังช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนและให้นักศึกษาสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา พร้อมเป็นแนวทางในการพัฒนาเว็บไซต์ในวิชาอื่น ๆ และระดับการศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ทางการศึกษาในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถม ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. เพื่อศึกษาผลการใช้เว็บไซต์ทางการศึกษาในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เรียนผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถม

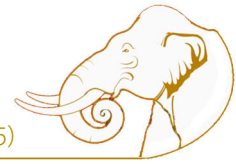

การทบทวนวรรณกรรม

เว็บไซต์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอนยุคดิจิทัล โดยช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนผ่านเนื้อหาหลากหลาย เช่น วิดีโอ บทความ และกิจกรรมออนไลน์ ซึ่งเหมาะสมกับวิชาคอมพิวเตอร์ที่เน้นการปฏิบัติและความเข้าใจเชิงลึก งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาและทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การศึกษาของ (สมชาย ใจดีและคณะ, 2563) การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ที่ออกแบบดีสามารถช่วยให้นักเรียนทำคะแนนได้สูงกว่าการเรียนในห้องเรียนดั้งเดิมถึง 20% โดยเฉพาะในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา การใช้เว็บไซต์ที่มีฟังก์ชันการเรียนรู้แบบโต้ตอบ เช่น เกม ระบบคำถามอัตโนมัติ และฟอรัม เป็นวิธีสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาทักษะการออกแบบและบริหารจัดการเว็บไซต์ของครูเป็นสิ่งสำคัญในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการเรียนการสอน ผลการวิจัยของ (สุภาวดี สุขใจและคณะ, 2564) พบว่าครูที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการใช้เว็บไซต์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการสอนได้ถึงร้อยละ 30 และสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะของนักเรียน

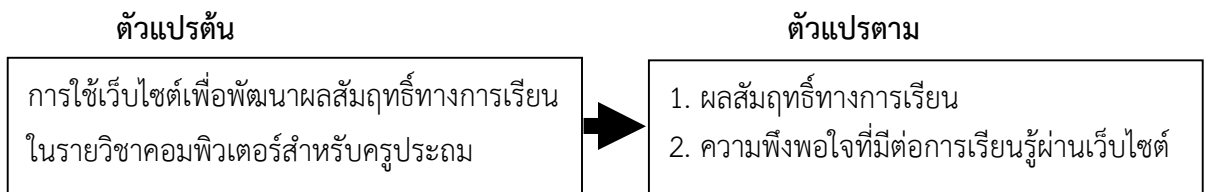
การใช้เว็บไซต์ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักเรียน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง การศึกษาของ (อรทัย จันทรา, 2565) การใช้เว็บไซต์ในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะในด้านความเข้าใจเนื้อหาซับซ้อนและการแก้ปัญหา แต่ยังมีข้อจำกัด เช่น ขาดแคลนอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตในบางพื้นที่ และการออกแบบเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา การพัฒนาเว็บไซต์ที่เน้นการเรียนรู้แบบโต้ตอบและเนื้อหาหลากหลาย รวมถึงการฝึกอบรมครูในการใช้และออกแบบเว็บไซต์เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บเกี่ยวกับผลกระทบของอากาศพลศาสตร์ต่อยานยนต์ ด้วยโปรแกรม Google Site พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนเท่ากับ 0.80 โดยความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับสูงสุด (อานนท์ ศรีดอกบัว และชัยยศ ดำรงกิจโกศล, 2563)

สรุปได้ว่า อนาคตของการใช้เว็บไซต์ในการเรียนการสอนมีแนวโน้มดี โดยเฉพาะในวิชาคอมพิวเตอร์ที่เน้นการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาเว็บไซต์ด้วยฟังก์ชันใหม่ ๆ เช่น AI และ VR สามารถเพิ่มความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมาก การวิจัยในอนาคตควรศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับครูและนักเรียนประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระยะยาว กระบวนการพัฒนาคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียต้องกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์เนื้อหา จัดทำโปรแกรม และทดสอบระบบ โดยคำนึงถึงสถานการณ์การเรียนและวัตถุประสงค์ในการใช้บทเรียน การพัฒนาคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียทางการศึกษาต้องคำนึงถึงสถานการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และรายละเอียดในการพัฒนารูปแบบของมัลติมีเดียให้ถูกต้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งพัฒนาและศึกษาผลการใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

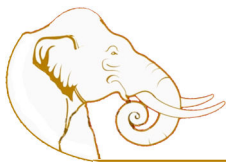
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ต่อไปนี้

R1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา โดยการศึกษาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษา ด้วยการสำรวจความต้องการ และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น ความยากง่ายของเนื้อหา การเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ และปัญหาที่พบในการเรียน รวมทั้งเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สำคัญ ศึกษาตัวอย่างเว็บไซต์ที่มีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนนี้ทำให้ทราบคุณลักษณะสำคัญของเว็บไซต์ ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ การรองรับสื่อหลากหลายรูปแบบ และการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษา

D1 การออกแบบเว็บไซต์ นำผลที่ได้ในขั้นตอน R1 มาใช้ในการออกแบบเว็บไซต์ให้มีความเหมาะสมกับผู้ใช้งานในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา กระบวนการออกแบบประกอบด้วย 1) การกำหนดโครงสร้างเว็บไซต์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนสำคัญ ได้แก่ บทเรียน สื่อเสริมการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติ และแบบทดสอบ 2) การออกแบบอินเทอร์เฟซผู้ใช้ โดยใช้สีและรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เช่น เมนูที่เข้าถึงง่าย ไอคอนที่ชัดเจน และการจัดวางเนื้อหาอย่างมีลำดับ และ 3) การพัฒนาต้นแบบเว็บไซต์ เพื่อสร้างต้นแบบเว็บไซต์ที่สามารถทดลองใช้งานได้ โดยรวมเนื้อหาเบื้องต้นและฟังก์ชันพื้นฐาน เช่น ระบบการลงทะเบียนและการแสดงผลเนื้อหา โดยจะทำให้ได้เว็บไซต์ต้นแบบที่พร้อมสำหรับการทดลองใช้งาน

R2 การศึกษาประสิทธิภาพของเว็บไซต์ต้นแบบ โดยนำเว็บไซต์ต้นแบบไปทดลองใช้กับนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 3 ของวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรีจำนวน 30 คน เพื่อศึกษาผลการใช้เว็บไซต์ต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ วิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน เก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละหน่วยจนครบหน่วยการเรียนรู้ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพการใช้เว็บไซต์ (E1 /E2) ตามเกณฑ์ 80/80 และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้งานเว็บไซต์ เช่น ความชัดเจนของเนื้อหา

ความสะดวกในการเข้าถึง ผลจากขั้นตอน R2 จะทำให้ทราบประสิทธิภาพของเว็บไซต์ต้นแบบ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความสมบูรณ์ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

D2 การพัฒนาเว็บไซต์ฉบับสมบูรณ์ หลังการศึกษาประสิทธิภาพของเว็บไซต์ต้นแบบ ในขั้นตอน R2 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความสมบูรณ์และตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น โดยดำเนินการดังนี้ 1) ปรับเพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น บทเรียนเชิงทฤษฎี วิดีโอสอนการปฏิบัติ และกิจกรรมฝึกทักษะ 2) พัฒนาระบบการโต้ตอบ เช่น ระบบแชทสำหรับถามตอบข้อสงสัย ระบบแบบฝึกหัดแบบโต้ตอบ และการประเมินผลการเรียนรู้แบบเรียลไทม์ และ 3) ตรวจสอบและทดสอบระบบเพื่อความสะดวกของระบบและการรองรับผู้ใช้งานในจำนวนมาก ซึ่งจะทำให้เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นพร้อมสำหรับการใช้งานกับกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

R3: การศึกษาผลการใช้เว็บไซต์กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาความรู้ และประเมินทักษะการปฏิบัติการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น และเก็บข้อมูลความพึงพอใจต่อการเรียนผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษาในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถม โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาเว็บไซต์

กลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาเว็บไซต์ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-3 ของวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรี จำนวน 30 คน

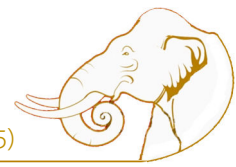
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา และคู่มือการใช้เว็บไซต์ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หลักการทำงานของคอมพิวเตอร์ 2) องค์ประกอบของคอมพิวเตอร์ 3) การประยุกต์ใช้งานคอมพิวเตอร์ และ 4) การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการพัฒนาทักษะตรวจสอบคุณภาพโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ประเมินประสิทธิภาพของเว็บไซต์ในด้านเนื้อหา ด้านการจัดบทเรียน ด้านภาพ ภาษา และเสียง ด้านตัวอักษรและสี และด้านการจัดบทเรียน โดยผลการประเมินประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.31 และหาประสิทธิภาพของเว็บไซต์โดยการคำนวณค่า E1/E2 จากการทดลองใช้เว็บไซต์ในการจัดการเรียนรู้กับ

กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-3 ของวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา จำนวน 30 คน

2. แบบทดสอบวัดความรู้ทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้น จะแบ่งเป็น

2.1 แบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 4 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 8 ข้อ และ 1.00 จำนวน 32 ข้อ จากการทดลองใช้แบบทดสอบกับนักศึกษาในกลุ่มที่ทดลองใช้เว็บไซต์จำนวน 30 คน และหาคุณภาพรายข้อพบว่ามีค่าความยากง่าย (Difficulty Index) ของข้อสอบในช่วง 0.34 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) อยู่ในช่วง 0.28 – 0.58 และแบบทดสอบแต่ละฉบับมีคุณภาพรายฉบับด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร KR-20 ของแบบทดสอบแต่ละฉบับเท่ากับ 0.73 0.76 0.82 และ 0.74 ตามลำดับ

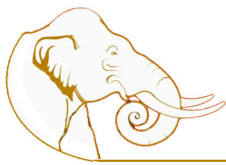
2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ใช้สำหรับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 7 ข้อ และ 1.00 จำนวน 23 ข้อ จากการทดลองใช้แบบทดสอบกับนักศึกษาในกลุ่มที่ทดลองใช้เว็บไซต์จำนวน 30 คน และหาคุณภาพรายข้อพบว่ามีค่าความยากง่ายของข้อสอบในช่วง 0.34 – 0.80 โดยมีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบในช่วง 0.22 – 0.51 และมีคุณภาพรายฉบับด้านความเชื่อมั่นซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.74

3. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งใช้ประเมินทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์จำนวน 6 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ทักษะการประกอบคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ทักษะการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทักษะการผลิตสื่อผ่านคอมพิวเตอร์ และทักษะการบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubric Score) 5 ระดับ ตรวจสอบความสอดคล้อง ความถูกต้องและความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาจำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้อง ถูกต้อง เหมาะสม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษาผ่านเว็บไซต์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ โดยประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์ ด้านเนื้อหา ด้านการฝึกปฏิบัติและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และด้านการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ จากการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และศึกษาผลการใช้เว็บไซต์ รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เรียนผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษาในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของเว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชา คอมพิวเตอร์สำหรับครูประถม

การหาประสิทธิภาพเว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับครูประถมศึกษา โดยทดลองใช้เว็บไซต์กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-3 ของวิทยาลัยการ ฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 30 คน โดยนักศึกษาเรียนผ่านเว็บไซต์ด้วยตนเอง จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบเมื่อเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รวมจำนวน 4 ชุด ๆ ละ 10 ข้อ ภายหลังเรียนจบทุกหน่วยการเรียนรู้ ดำเนินทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวม โดยใช้ แบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และดำเนินการหาประสิทธิภาพของเว็บไซต์ โดยใช้ วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) จากการใช้เว็บไซต์เพื่อ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของเว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับครูประถมศึกษา

จำนวน (N)	ประสิทธิภาพจากการทำ แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			ประสิทธิภาพจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน		
	คะแนนเต็ม (A)	คะแนนรวม (Σx)	E_1	คะแนนเต็ม (B)	คะแนนรวม (Σx)	E_2
30	40	994	82.83	30	766	85.11

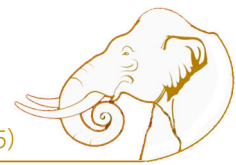
จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าประสิทธิภาพของเว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชา คอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.83/85.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครู ประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

จากการการศึกษาผลการใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับครูประถมศึกษากับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการ ปฏิบัติ โดยดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และประเมินทักษะการปฏิบัติ ผลการวิจัยปรากฏ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ของ นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ระหว่างก่อนเรียนหลังเรียน

ผลการทดสอบ	จำนวนนักศึกษา (N)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
ก่อนเรียน	30	30	10.70	13.65
หลังเรียน	30	30	24.33	4.01

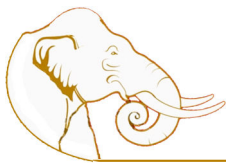
จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักศึกษา 30 คน เท่ากับ 10.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.65 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.33 โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.01

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ระหว่างก่อนเรียนหลังเรียน

ทักษะการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)	แปลผล
1. ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น	4.23	1.12	สูง
2. ทักษะการประกอบคอมพิวเตอร์	4.27	1.06	สูง
3. ทักษะการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์	4.30	1.02	สูง
4. ทักษะการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4.20	0.95	สูง
5. ทักษะการผลิตสื่อผ่านคอมพิวเตอร์	4.27	1.14	สูง
6. ทักษะการบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์	4.27	1.12	สูง
รวม	4.26	1.07	สูง

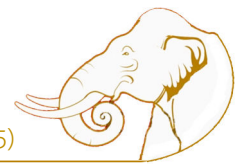
จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าทักษะการปฏิบัติในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07 โดยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการใช้ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์สูงสุด ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.30 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.02 รองลงมาคือทักษะการประกอบคอมพิวเตอร์ ทักษะการผลิตสื่อผ่านคอมพิวเตอร์ และทักษะการบำรุงคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.27 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.06 1.14 และ 1.12 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เรียนผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับครูประถมศึกษา

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครู
ประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราช
ภัฏพระนคร

ข้อความ	หลังกิจกรรม		แปลผล
	($\bar{x}$)	SD.	
(1) ด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์			
1.1 การออกแบบ เช่น สี ตัวอักษร และโครงสร้างของเว็บไซต์	4.70	0.34	มากที่สุด
1.2 ความสะดวกในการใช้งาน ความง่ายในการเข้าถึงบทเรียนและฟังก์ชันต่าง ๆ	4.53	0.52	มากที่สุด
1.3 ประสิทธิภาพของระบบ และความเร็วในการโหลดหน้าเว็บ	4.73	0.26	มากที่สุด
1.4 การสนับสนุน และการให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์	4.73	0.33	มากที่สุด
1.5 การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม	4.50	0.58	มากที่สุด
รวม	4.64	0.41	มากที่สุด
(2) ด้านเนื้อหา			
2.1 ความชัดเจนและเข้าใจง่ายของเนื้อหา	4.50	0.58	มากที่สุด
2.2 เนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้เรียน	4.55	0.65	มากที่สุด
2.3 เนื้อหาที่เรียนนำไปใช้ได้กับการปฏิบัติงานจริง	4.53	0.58	มากที่สุด
2.4 ความหลากหลาย ความถูกต้อง และทันสมัยของข้อมูล เนื้อหา	4.60	0.51	มากที่สุด
2.5 เนื้อหามีความลึกซึ้ง และความน่าสนใจ	4.60	0.44	มากที่สุด
รวม	4.56	0.55	มากที่สุด
(3) ด้านการฝึกปฏิบัติและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้			
3.1 การฝึกฝนทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์อย่างเป็นระบบ	4.77	0.25	มากที่สุด
3.2 การเชื่อมโยงความรู้ และทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์ไปประยุกต์ใช้	4.77	0.25	มากที่สุด
3.3 การประยุกต์ความรู้ และทักษะการปฏิบัติในรูปแบบที่หลากหลาย	4.73	0.40	มากที่สุด
3.4 ความมั่นใจในการนำความรู้ และทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ	4.67	0.42	มากที่สุด
3.5 การแลกเปลี่ยนมุมมองความรู้ และทักษะทางคอมพิวเตอร์กับผู้อื่นผ่านกิจกรรมร่วมกัน	4.57	0.51	มากที่สุด
รวม	4.70	0.37	มากที่สุด
(4) ด้านการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้			
4.1 การนำความรู้ และทักษะทางคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการออกแบบสื่อที่สวยงาม น่าสนใจ ดึงดูดผู้เรียน	4.47	0.65	มาก
4.2 การทดลองใช้เทคนิคหรือเครื่องมือใหม่ ๆ ทางคอมพิวเตอร์ในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้	4.50	0.58	มากที่สุด
4.3 ความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนรู้สำหรับถ่ายทอดเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย เพื่อดึงดูด และเกิดผลลัพธ์เชิงบวก	4.50	0.58	มากที่สุด
4.4 การประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะการปฏิบัติในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง	4.53	0.58	มากที่สุด
4.5 การได้รับผลสะท้อนกลับเชิงบวกจากผู้เรียนหรือผู้ใช้งานสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น	4.63	0.43	มากที่สุด
รวม	4.53	0.56	มากที่สุด
ภาพรวม	4.61	0.47	มากที่สุด

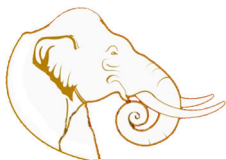
จากตาราง 4 จะเห็นว่าความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชา คอมพิวเตอร์สำหรับครู ประถมศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 โดยความพึงพอใจด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับคือ ด้าน การฝึกปฏิบัติและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์ ด้านเนื้อหา และด้านการสร้างสื่อ การจัดการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 4.64 4.56 และ 4.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ และ 0.37 0.41 0.55 และ 0.56 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา คอมพิวเตอร์ สำหรับครูประถมศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ดังนี้

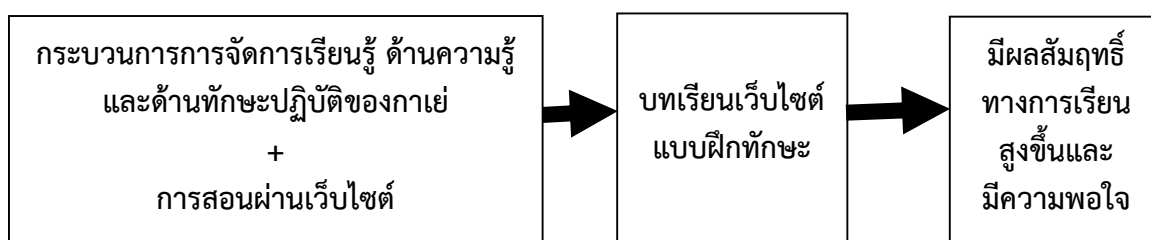
1. เว็บไซต์ที่ผู้วิจัยพัฒนามีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.83/85.11 เนื่องจากการพัฒนาที่มีระบบ ได้แก่ การศึกษาเนื้อหาวิชาและหลักสูตร การกำหนด วัตถุประสงค์ของเว็บไซต์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร การวิเคราะห์เนื้อหาที่จะแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ การ ออกแบบเว็บไซต์ตามรูปแบบการสอนที่พิสูจน์แล้วว่ามีความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้และทักษะการ ปฏิบัติของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robert Gagne (Gagne, 1984) ในการพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ ผู้วิจัยเตรียมบทเรียน ข้อความ ภาพ เสียง และโปรแกรมที่ใช้ประกอบ บทเรียน โดยเลือกใช้ Google Site สำหรับพัฒนาและ Canva สำหรับตกแต่งภาพ การพัฒนาเป็นไปอย่าง มีระบบ โดยดำเนินการที่ละเอียดรอบคอบทุกเฟรม การพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ADDIE Model ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ Analysis (การวิเคราะห์), Design (การออกแบบ), Development (การพัฒนา), Implementation (การนำไปใช้), และ Evaluation (การประเมินผล) โดยโมเดลนี้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน (Branch, 2009) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละบริบทได้ อย่างเหมาะสม

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน และทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์ของผู้ศึกษาอยู่ในระดับสูง เนื่องจากการใช้ สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Bloom, B. S. 1984) อีกทั้งเว็บไซต์ ที่พัฒนาขึ้นมีคุณสมบัติหลักดังนี้ 1) เนื้อหานำเสนอที่ละเอียด 2) มีแบบฝึกหัดเสริมความเข้าใจ 3) สามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา 4) มีแบบทดสอบประเมินการเรียนรู้ 5) เปิดโอกาสให้ได้ตอบผ่าน Zoom 6) มีกิจกรรมเสริมความรู้ 7) สามารถนำความรู้ไปใช้ในวิชาอื่น 8) มีสื่อวีดิทัศน์และรูปภาพช่วย ทบทวน 9) ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ 10) ให้อิสระในการเรียนรู้ 11) มีการจัดเนื้อหาอย่าง น่าสนใจและเข้าใจง่าย 12) เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก 13) มีช่องทางติดต่อผู้สอนผ่านหลาย ช่องทางเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษา มีความตั้งใจในการศึกษามุ่งมั่นพัฒนาเว็บไซต์ให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่มากขึ้น (Gagné, R. M. (1985) แนวคิดของ Gagné ในเรื่อง Nine Events of Instruction กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนที่มีประสิทธิภาพ เช่น การดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การนำเสนอเนื้อหา การ ฝึกฝน การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการประเมินผล ซึ่งคุณสมบัติที่ระบุในเว็บไซต์ เช่น แบบฝึกหัด การ ทบทวนบทเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการประเมินผล สอดคล้องกับขั้นตอนเหล่านี้

3. การใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ด้านความพึงพอใจในการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาของ Mayer (2009) และ Laurillard (2012) พบว่าการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ที่มีการออกแบบเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้อย่างยืดหยุ่น ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจในการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Zimmerman (2002) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถควบคุมกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้ จะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการเรียนรู้

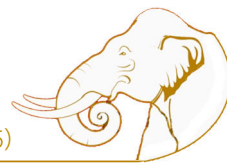
องค์ความรู้จากการวิจัย

กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะปฏิบัติของนักศึกษา โดยการฝึกทักษะผ่านการศึกษาและปฏิบัติซ้ำ ๆ ทำให้เข้าใจเนื้อหาและทักษะคอมพิวเตอร์เบื้องต้นจนเกิดความชำนาญ แม้นักศึกษาจะไม่มีความรู้พื้นฐานหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ นักศึกษาก็สามารถเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ และมีความพึงพอใจในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ ทำให้มีความพึงพอใจอยู่ที่ดีมาก

สรุป

1. เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา มีประสิทธิภาพสูง โดยได้ค่า E_1 / E_2 อยู่ที่ 82.83 / 85.11 ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใช้เว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ด้านแบบทดสอบวัดความรู้ทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ให้ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาก่อนเรียนหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาหลังเรียนผ่านเว็บไซต์ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใช้เว็บไซต์ทางการศึกษา ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา กับแบบประเมินทักษะการปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ดัชนีชี้วัดทักษะปฏิบัติของนักศึกษาหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การใช้เว็บไซต์ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ด้านทักษะปฏิบัติ 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น 4.23, ทักษะการประกอบคอมพิวเตอร์ 4.27, ทักษะการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ 4.30, ทักษะการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 4.20, ทักษะการผลิตสื่อผ่านคอมพิวเตอร์ 4.27 และทักษะการบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์ 4.27 โดยทั้งหมดอยู่ในระดับดีมาก ผลสัมฤทธิ์การใช้เว็บไซต์ในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา ด้านทักษะปฏิบัติของนักศึกษาหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.26 (ระดับดีมาก) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ที่ 3.16

4. การประเมินความพึงพอใจในการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษาผ่านเว็บไซต์ โดยใช้แบบสอบถามที่มีมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่าโดยรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (92.03%, $O = 4.60$, $S.D = 0.47$) โดยความพึงพอใจในแต่ละด้านมีดังนี้: ด้าน 1 ความพึงพอใจในการเรียนจากเว็บไซต์ (93.07%, $O = 4.65$, $S.D = 0.40$), ด้าน 2 ความพึงพอใจจากความรู้ที่ได้ (90.53%, $O = 4.53$, $S.D = 0.55$), ด้าน 3 ความพึงพอใจจากการฝึกปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ (94.00%, $O = 4.70$, $S.D = 0.36$), และด้าน 4 ความพึงพอใจจากการสร้างสื่อการสอน (90.53%, $O = 4.53$, $S.D = 0.57$)

เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษา มีลักษณะเป็นสื่อประสมที่ประกอบด้วยข้อความ ภาพ และเสียง ซึ่งแต่ละสื่อมีคุณสมบัติและลักษณะที่แตกต่างกัน การนำสื่อเหล่านี้มารวมกันและใช้ร่วมกันอย่างมีระบบช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและกระตือรือร้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน การได้รับผลย้อนกลับทันที และสามารถเข้าถึงเนื้อหาผ่านเว็บไซต์ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และในช่วงการระบาดของโรคที่ผ่านมา การสอนผ่านเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ต่อเนื่อง ผู้สอนต้องมีขั้นตอนการสร้างเว็บไซต์ที่ชัดเจน พร้อมคู่มือ วิธีการ และการวัดผลที่ครบถ้วน รวมถึงตรวจสอบระบบรับส่งข้อมูลและจัดตารางสอนอย่างมีระเบียบ ด้วยการวางแผนที่รอบคอบ เว็บไซต์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในช่วงวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเพื่อการใช้เว็บไซต์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ควรตรวจสอบทักษะพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ของผู้เรียน ก่อนที่จะให้ผู้เรียนศึกษาจากเว็บไซต์ ถ้าผู้เรียนขาดทักษะด้านคอมพิวเตอร์ผู้สอนจึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับด้านคอมพิวเตอร์และเครื่องมือต่าง ๆ ในบทเรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียน

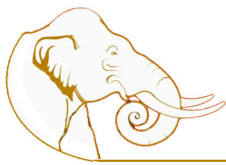
1.2 การเรียนจากเว็บไซต์ทางการเรียน ผู้สอนควรจัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อเสริม ที่จำเป็นต่อการสอน และที่จำเป็นต่อการฝึกปฏิบัติของผู้เรียนให้พร้อมก่อนที่จะเรียน

1.3 การพัฒนาคุณภาพเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเนื้อหาบนเว็บไซต์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เนื้อหามีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยอาจมีการปรับปรุงบทเรียนให้เหมาะสมกับความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการพัฒนา

1.4 การจัดการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์: ควรเน้นการใช้เทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ฟอรัมถามตอบ, การแชท, หรือกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การสังเกตและสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่านักศึกษารายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูประถมศึกษาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเว็บไซต์ได้อย่างชัดเจน จึงควรสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยยกระดับการเรียนรู้ในอนาคต

2.2 เว็บไซต์ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติ และทักษะสำคัญอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ คุณธรรม และการประยุกต์ใช้งาน พร้อมสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา

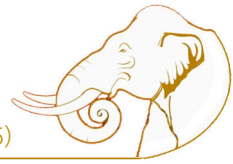
2.3 การใช้เว็บไซต์ในการเรียนการสอนช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ และเสริมการมองเห็นภาพจริง แม้นักศึกษาจะขาดทักษะในห้องปฏิบัติ แต่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับเทคโนโลยีใหม่ เช่น AR ได้

2.4 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานต่างกัน เพื่อพิจารณาว่าเว็บไซต์สามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลายได้อย่างไร

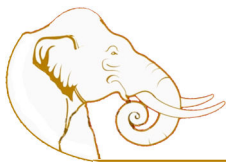
2.5 ควรวิจัยวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สุภาวดี สุขใจ, วิภา สบายดี, และพิมพ์พร ใจงาม. (2564). *คู่มือการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- เสกสรร สายสีสอด. (2545). *การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรวงสุดา สายสีสอด. (2544). *บทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิชา ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง.
- สมาน สาครนิจ. (2533). *สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย ใจดี, ศรีสุข ใจงาม, และทิพย์พร สุขใจ. (2563). การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ. *วารสารวิชาการการศึกษาไทย*, 18(2), 25-40.
- อานนท์ ศรีดอกบัว และชัยยศ ดำรงกิจโกศล. (2563). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บเรื่องผลกระทบของอากาศพลศาสตร์ต่อยานยนต์ด้วยโปรแกรม Google Site. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ* 3, 4(8), 126-136.
- อานันท์ รัตนศิริกุล. (2553). *สร้างระบบ e-Learning ด้วย Moodle ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อรทัย จันทรา. (2565). การเรียนรู้ดิจิทัลและผลกระทบต่อการศึกษา. *เว็บไซต์การศึกษายุคใหม่*. สืบค้นจาก <https://www.educationdigital.com>
- Bloom, B. S. (1984). The 2 sigma problem: The search for methods of group instruction as effective as one-to-one tutoring. *Educational Researcher*, 13(6), 4-16.
- Branch, R. M. (2009). *Instructional design: The ADDIE approach*. Springer Science & Business Media.
- Gagne, R. M. (1984). Learning outcomes and their effects: Useful categories of human performance. *American Psychologist*, 39(4), 377.
- Gagne, R. M. (1985). *The conditions of learning and theory of instruction* (4th ed.). Holt, Rinehart and Winston.

- Laurillard, D. (2012). *Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology*. Routledge.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Teeler, D., & Gray, P. (2000). *How to use the internet in ELT*. Longman.
- Waters, A. (2012). *Language, culture, and communication in the workplace*. Cambridge University Press.
- Zimmerman, B. J. (2002). *Becoming a self-regulated learner: An overview*. New York, NY: Academic Press.

การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
The Study of Internal Supervision State in Schools by Coaching
Strategy under the Jurisdiction of the Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 3

ชญาณันท์ โกศลกิตติอัมพร¹, นเรศ ขันธะรี²
Chayanant Kosonkittiamphorn¹, Narech Khantaree²
¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
¹⁻²Ubon Ratchathani Rajabhat University
¹chayanantmay1508@gmail.com

Received : July 12, 2024;

Revised : September 30, 2024;

Accepted : January 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่า IOC เท่ากับ .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .46-.88 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที แบบ Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

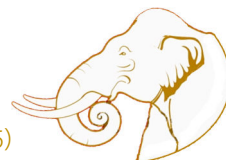
ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดทำปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการพบปะครูเป็นรายชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร และนำข้อมูลจากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน; การนิเทศแบบชี้แนะ; การศึกษาสภาพการนิเทศ

Abstract

The objectives of this research were to study, compare, and development guidelines for Internal supervision in schools by coaching strategy under the Jurisdiction of the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3. The sample consisted of

administrators and teachers were 332 people. The research tool with the IOC of .80-1.00, the discriminant values between .46-.88 and the reliability of .92, respectively. statistics in clouded frequency, percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis was tested by using t-test independent samples and the analysis of variance in term of one-way ANOVA, content analysis.

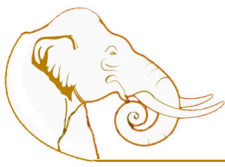
The findings revealed as follows:

1. The state of internal supervision by coaching strategy is a high level in overall aspects.
2. The comparison of administrators and teachers' opinions toward the state of internal supervision by coaching strategy based on working experiences and school sizes was not different.
3. The development guidelines for internal supervision in schools by coaching strategy were as follows: Administrators should be a systematic supervision calendar, Teachers meet regularly for each class, There is an exchange of knowledge between the supervisor and the person being supervised; and use information from supervision to improve and develop learning activities to be effective.

Keywords: Internal Supervision; Coaching Strategy; Internal Supervision

บทนำ

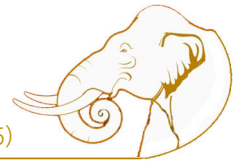
การนิเทศแบบการชี้แนะ (Coaching) เป็นกระบวนการแนะนำและการสอนงานแบบรายบุคคล เพื่อพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงาน ปกติมักใช้กับผู้ที่มีความสามารถด้านที่ยังไม่สมบูรณ์และเป็นวิธีการในการกระตุ้นให้พัฒนาการทำงาน การนำแนวคิดกระบวนการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) และการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการนิเทศ จึงช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอันจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในปัจจุบัน ซึ่ง มุ่งเน้นการนิเทศที่เกิดจากความสมัครใจของครูผู้สอนในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนตามเป้าหมายที่กำหนด ผ่านการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่อยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกัน และส่งเสริมการสร้างบรรยากาศของการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีการเกื้อกูลกันและกันอย่างเป็นมิตร ทองใบ อู่เงิน (2559) โดยมีผู้สอนงาน (Coach) ซึ่งเป็นผู้รู้ที่เข้ามาส่งเสริมความรู้และฝึกฝนทักษะที่สัมพันธ์กับเป้าหมายที่ผู้สอนต้องการพัฒนาก่อนการสอน ทำการสังเกตการสอน และกระตุ้นให้ครูผู้สอนวิเคราะห์และสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของตนเองจนสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนได้ตรงตามเป้าหมายและมีพี่เลี้ยง (Mentor) เป็นผู้คอยสนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจตลอดกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้สอนสามารถพัฒนาบทเรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ซารี มณีศรี, 2558) นอกจากนี้การนิเทศแบบการชี้แนะ (Coaching) ยังต้องมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อความต้องการของผู้รับการนิเทศ โดยเฉพาะระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ทางการศึกษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็น การติดต่อสื่อสาร การให้คำปรึกษา การเสนอแนะแหล่งการเรียนรู้ และการนิเทศออนไลน์ ซึ่งช่วยทำให้ผู้นิเทศสามารถติดตาม

พัฒนาการของผู้สอนได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศุภวรรณ สัจจิตกุล, 2560)

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ได้สรุปผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-Net) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และในภาพรวมมีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ดังนี้ วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 25.22 วิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 37.45 วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 44.68 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 36.82 ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ทุกปีการศึกษาต่อเนื่อง และจากปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2566) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน คณะครู และคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศแบบการชี้แนะภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและปรับเปลี่ยนการทำงานของครูผู้สอน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการอย่างมีขั้นตอนมีความต่อเนื่อง จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรอันจะส่งผลให้คุณภาพของโรงเรียนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานและคุณภาพ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลทันเหตุการณ์ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ตลอดเวลา มีวิธีการทำงานที่เน้นกระบวนการกลุ่ม มีการบริหารงานแบบเป็นทีม มีศักยภาพ ครูจะเป็นผู้ส่งเสริมและให้โอกาสผู้เรียนการแสวงหาความรู้คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขปัญหา และให้กำลังใจ รวมถึงการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยผลวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของครูหัวหน้างาน และผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

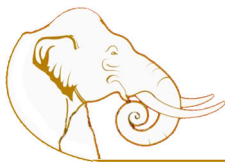
การนิเทศภายในแบบชี้แนะ (Coaching)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 (2565) กล่าวว่า การนิเทศภายในแบบชี้แนะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ และชี้แนะด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพื่อการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนางานในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1.1 การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การกำหนดทางเลือกเพื่อใช้ในการกำหนดการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครูในการใช้ข้อมูลเพื่อการนิเทศอย่างเป็นระบบ การจัดทำปฏิทินการนิเทศ มีการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแก่บุคลากร การกำหนดมาตรฐานการนิเทศ การจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ

1.2 กระบวนการนิเทศ หมายถึง การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นมาจัดลำดับความสำคัญให้แน่ชัดว่ามีปัญหาใดต้องดำเนินการก่อนและหลังเพื่อวางแผนแก้ไขและพัฒนาาร่วมกัน โดยมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม ตรวจสอบขั้นเรียน การบันทึกการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการให้คำแนะนำข้อมูลย้อนกลับของผู้นิเทศแก่ผู้รับการนิเทศผ่านจัดทำคู่มือที่ใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการจัดประชุมคณะครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู มีการสำรวจและประเมินความต้องการของครูโดยมีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหาเสนอวิธีแก้ปัญหาและความต้องการนำไปใช้โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ

1.3 เทคนิควิธีการนิเทศ หมายถึง กลยุทธ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ โดยมีการวางแผนติดตามประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นร่วมกันกับผู้รับการนิเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน มีการทบทวนและสะท้อนผล การทำงานของผู้รับการนิเทศ เน้นให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศและกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการให้ข้อเสนอแนะในการนิเทศภายในเป็นรายบุคคล มีการแนะนำในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นรายห้อง เน้นให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนแล้วนำข้อมูลการนิเทศมาปรับปรุงแผนการนิเทศครั้งต่อไปตลอดจนให้กำลังใจหลังจากการได้รับการนิเทศ

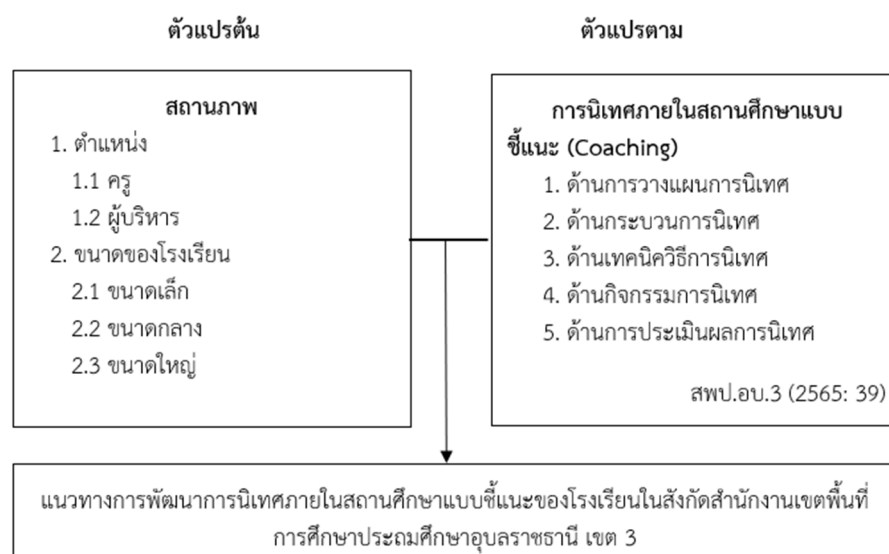

1.4 กิจกรรมการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ ตามกิจกรรมที่กำหนดในปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นิเทศจะต้องนำ หลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ กิจกรรม และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และ บุคลากรผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศภายใน มีการใช้แนวทางในการพัฒนาวิธีการ สอนร่วมกับครู มีการให้คำปรึกษาแนะนำตามบริบทของโรงเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีการสนทนาทาง วิชาการโดยนำหัวหน้าช่วงชั้นมาให้อาสาในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีการประชุมผู้นิเทศและครูให้ ทราบหลักการในการนิเทศภายในและสะท้อนปัญหาในการนิเทศ เพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนการสอน มีการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานจากนิเทศภายใน มีการนำคณะครูไปชมการสาธิตการ สอนในหรือนอกโรงเรียน

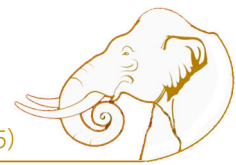
1.5 การประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบ ชี้แนะ มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบการใช้เครื่องมือ ในการนิเทศอย่างเหมาะสม มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในปฏิทิน มีการ ประเมินผลการนิเทศครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต มีการประเมินผลความก้าวหน้าใน การนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการสอนของครูที่เกิดจากการนิเทศ ภายใน มีการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น มีการรายงานผลการประเมินให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนด วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีมาตรการในการ ควบคุมกำกับและติดตามนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เรื่อง สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยผู้วิจัยทำการศึกษาตามกรอบการ ดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ซึ่งได้อิงประกอบ 5 ด้าน แผนการดำเนินงานการนิเทศภายในของฝ่ายนโยบายและแผน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3. 2565) ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านเทคนิค วิธีการนิเทศ ด้านกิจกรรมการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ แล้วนำกำหนดมาเป็นกรอบแนวคิดของ การวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 เป็นการศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยผู้วิจัยทำการศึกษาตามกรอบการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 (2565 : 39) ซึ่งมีองค์ประกอบ ใน 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1.1 ด้านการวางแผนการนิเทศ
- 1.1.2 ด้านกระบวนการนิเทศ
- 1.1.3 ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ
- 1.1.4 ด้านกิจกรรมการนิเทศ
- 1.1.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศ

1.2 เป็นการศึกษาเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน ดังนี้

- 1.2.1 ตำแหน่ง
 - 1) ครูผู้สอน
 - 2) ผู้บริหาร
- 1.2.2 ขนาดของโรงเรียน
 - 1) ขนาดเล็ก
 - 2) ขนาดกลาง
 - 3) ขนาดใหญ่

1.2.3 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

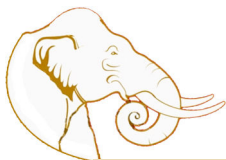
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 2,021 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 : 670-673) และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางค์

3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายในปีการศึกษา 2566

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการณ์พิเศษภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 1 ฉบับ มี 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

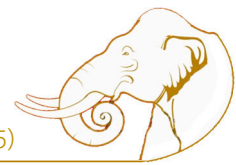
ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการณ์พิเศษภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 แบบสอบถามมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ ด้านกิจกรรมการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ จำนวน 40 ข้อ โดยแบบสอบถาม มีค่า IOC เท่ากับ .80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .46-.88 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ใน 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านกระบวนการนิเทศ ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ ด้านกิจกรรมการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ วิเคราะห์สภาพการณ์พิเศษภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (t-test and the analysis of variance in term of one-way ANOVA) และการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวม

n=322

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.16	.31	มาก
2. ด้านกระบวนการนิเทศ	4.20	.25	มาก
3. ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ	4.19	.33	มาก
4. ด้านกิจกรรมการนิเทศ	4.25	.30	มาก
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.29	.32	มาก
โดยรวม	4.22	.16	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$)

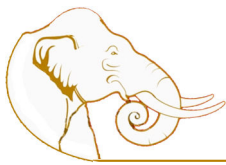
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

n=322

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ	ตำแหน่ง				t	p
	ครู (n=289)		ผู้บริหาร (n=33)			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.14	.31	4.31	.36	2.97**	.00
2. ด้านกระบวนการนิเทศ	4.20	.23	4.14	.41	-.85	.40
3. ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ	4.17	.33	4.30	.34	2.00**	.05
4. ด้านกิจกรรมการนิเทศ	4.24	.31	4.39	.28	2.68**	.00
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.30	.32	4.27	.35	-.38	.70
รวม	4.21	.30	4.28	.21	1.91	.06

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

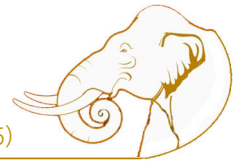
จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพการณ์พิเศษภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยการอภิปรายเป็นความเรียง สรุปได้ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

n = 10

แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบชี้แนะ	ความถี่ (f)
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	
1.1 ผู้บริหารควรมีการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาและกำหนดกิจกรรมการนิเทศไว้อย่างเหมาะสมชัดเจนโดยจัดทำเป็นปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ	10
1.2 ผู้บริหารควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ	5
1.3 ผู้บริหารควรมีการนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษามาเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	3
2. ด้านกระบวนการนิเทศ	
2.1 ผู้บริหารควรมีการพบปะครูเป็นรายชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ พูดคุยซักถามดูเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ครูผู้เข้ารับการนิเทศรู้สึกเป็นมิตร ครูจะได้กล้าบอกถึงปัญหาความต้องการต่าง ๆ ด้วยข้อมูลที่เป็นจริง	8
2.2 ผู้บริหารควรมีปฏิทินการออกนิเทศเพื่อแจ้งให้ทราบว่าจะออกนิเทศวันใด เนื้อหาที่จะไปนิเทศมีเรื่องใดบ้าง	6
2.3 ผู้บริหารควรมีเครื่องมือในการออกนิเทศห้องเรียน ตรงตามจุดประสงค์เรื่องที่จะนิเทศ	4
3. ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ	
3.1 ผู้บริหารควรมีการวางแผนการนิเทศ กำหนดจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ของการนิเทศสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แล้วแจ้งให้ผู้นิเทศทราบถึงวันเวลา หัวข้อที่จะนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้เตรียมตัวเข้ารับการนิเทศ	10
3.2 ผู้บริหารควรมีการประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย นำเสนอผลงานของตนเอง หรือทีมงานร่วมกันวิเคราะห์ จุดเด่นจุดด้อยของผลที่เกิดขึ้นจากการได้รับการนิเทศระดมความคิดจากทุกคน	8

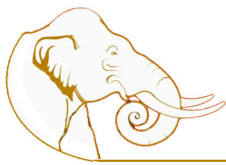
ตารางที่ 3 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในแบบชี้แนะ	ความถี่ (f)
4. ด้านกิจกรรมการนิเทศ	
4.1 ควรมีการเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตรไม่ใช่การจับผิด แต่เป็นการสร้างขวัญกำลังใจต่อผู้เข้ารับการนิเทศ	9
4.2 ควรมีการนำครูไปชมการสาธิตการสอนของครูโรงเรียนอื่น เพื่อให้ครูปรับปรุงเทคนิคการสอน และการจัดบรรยากาศชั้นเรียน นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทในห้องเรียนของตน การไปชมการสาธิตการสอน	8
4.3 ควรพาครูไปดูโรงเรียนที่มีคุณภาพของผู้เรียนที่ดีโดยเลือกโรงเรียนที่มีครูสอนครบตามชั้นเรียน ครบวิชา เพื่อครูจะได้พัฒนาตนเองตามวิชาหลักมากที่สุด	7
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	
5.1 ควรนำข้อมูลจากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยการปรึกษาหารือพร้อมกัน มีการระดมสมอง ให้คำแนะนำและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ	7
5.2 ควรมีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการตรวจสอบกิจกรรมการนิเทศว่าสอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ และเป้าหมายของการนิเทศมากน้อยเพียงใด โดยการใช้การประเมินก่อนการดำเนินการ ประเมินระหว่างดำเนินการ และประเมินหลังดำเนินการ	6
5.3 ครูควรนำแนวทางจากการนิเทศไปพัฒนาหลังจากการจบกระบวนการนิเทศ มีการสรุปผล นำผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศทราบว่าเป็นอย่างไร และนำผลที่ได้ไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป	5

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดทำปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการพบปะครูเป็นรายชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร และนำข้อมูลจากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

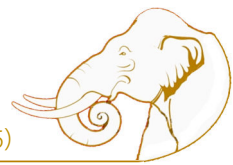
1. การศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษามาเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน นอกจากนี้สถานศึกษามีการประชุมวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานที่ดีแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าเพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้จัดเตรียมข้อมูลเพื่อระดมสมองอย่างเต็มศักยภาพ มีการประชุมเพื่อการจัดทำแผนการนิเทศภายใน มีการบันทึกข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรตลอดจนการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา ฤทธิธ (2563) ได้ทำการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และทำให้ทราบว่าการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเอกสารหรือตำรา

วิชาการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้คำปรึกษาหารือ การเยี่ยมชั้นเรียนเป็นการนิเทศที่เกิดจากความต้องการโดยแท้จริงของครู เป็นการนิเทศโดยครูและเพื่อนครู เกิดจากการระดมความคิดและร่วมพลังเพื่อช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาและพัฒนางานวิชาการและงานด้านอื่น ๆ ในโรงเรียน ทำให้การนิเทศภายในดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ครอบคลุมภาระงานที่ต้องการพัฒนา เป็นการผูกมัดใจเพื่อนครูได้ทั้งคนและงาน มีการประสานสัมพันธ์กันด้วยดี ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลดีต่อนักเรียนถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนทุกคนมีความรู้พื้นฐานในการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นพื้นฐานเดิมอยู่แล้ว ผู้บริหารผ่านการอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษามาแล้วในเรื่องการวางแผนการนิเทศ กระบวนการนิเทศ เทคนิควิธีการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ และเมื่อไปดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ จึงมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะการนิเทศภายในนั้นได้บรรจุไว้ในหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา ฤทธิธ (2563) ได้ทำการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดทำปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการพบปะครูเป็นรายชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และนำข้อมูลจากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2565) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นหนึ่งในเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงต้องนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของครูและบุคลากรมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศ เพื่อนำไปปฏิบัติและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ พิชัย เลาะหนะ (2562) ได้ทำการศึกษาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร พบว่า การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนใน 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อให้เห็นสภาพจริง พุดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางการพัฒนาร่วมกับครูผู้สอนเพื่อนวางแผนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย สร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตรมีความเป็นกันเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อครู เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินผลและรายงานผลเป็นระบบ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ

สรุป

จากการศึกษา เปรียบเทียบ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า

1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดทำปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการพบปะครูเป็นรายชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร และนำข้อมูลจากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

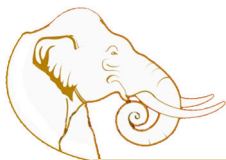
- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาดูงานการสอนโรงเรียนอื่นที่มีคุณภาพสูงดูตัวอย่างครูที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของงานและองค์กร เพื่อการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนและร่วมกำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.4 ควรมีการใช้ PLC ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการนิเทศภายในและติดตามผลการปฏิบัติงานของครูเป็นระยะ เพื่อวางแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

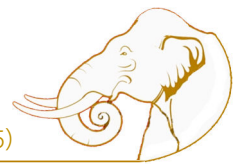
- 2.1 ควรมีศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ (Coaching) อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน
- 2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศภายในสำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
- 2.3 ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบชี้แนะ (Coaching) หรือแบบอื่น ๆ ดีเด่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชาลี มณีศรี. (2558). *การนิเทศการศึกษา*. บุรพาสาส์น.
- ทองใบ อุเงิน. (2559). *การสร้างรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศุภวรรณ สัจจิต. (2560). *หลักการนิเทศการศึกษา*. โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2566). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. ยงสวัสดิ์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อัจฉริยา ฤทธิธ. (2563). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกร ภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

Yang Smart Farm: Agricultural Management, Adaptation of Buddhist Yong Farmers Under a New Normal

พระมหาอภิสิทธิ์ วิริโย¹, วิรัตน์ ภูทองเงิน², พระมหาถนอม อนนโท³

PhraMAhaAphisit Wiriyo¹, Wirat Photongngeung², PhraMahaThanom Anantho³

¹⁻³วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

¹⁻³Buriram Buddhist College

¹Wiriyo@gmail.com

Received : July 8, 2024;

Revised : January 12, 2025;

Accepted : January 30, 2025

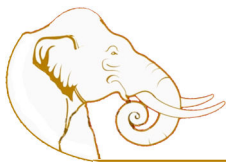
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาการจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่จังหวัดบุรีรัมย์ 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกรให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผลการวิจัย พบว่า

1. การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์การใช้องค์ความรู้จากภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อเสริมส่วนที่ขาดหรือบกพร่องในระบบนิเวศหรือเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นตัวขัดขวางการปรับเปลี่ยนสู่เยาวชนต้นแบบของกลุ่มเกษตรกรที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพราะการทำให้กิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มยุวเกษตรกร โดยการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

2. พัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์การพัฒนาพุทธยุวเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็นยุวพุทธเกษตรกรและมีแนวทางในการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมในการทำเกษตร โดยปรับกระบวนทัศน์เป็นผู้ประกอบการเกษตร เป็นการปรับแนวคิดและสร้างแรงจูงใจในการทำอาชีพการเกษตร เน้นการวิเคราะห์ตนเองเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงเครือข่าย และการประเมินศักยภาพ เริ่มต้นผู้ประกอบการเกษตรในเชิงธุรกิจเกษตร เป็นการพัฒนากิจการกรมการเกษตรด้วยนวัตกรรม เพื่อต่อยอดจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนธุรกิจเกษตรเบื้องต้น พัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรเต็มตัว เป็นการพัฒนา Young Smart Farmer ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ที่มีการบริหารจัดการการเกษตรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม มีการวางแผนธุรกิจเกษตรด้วยแนวคิดตลาดนำการผลิต

3. แนวทางการสร้างเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกรให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่ายของพุทธยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายเกษตรกรที่พัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันประกอบด้วย รับรู้ทัศนคติที่

เหมือนกัน โดยมีความรู้สึกรักนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่ายร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนใน มีการเสริมสร้างซึ่งกันและ การเกื้อหนุนพึ่งพากัน

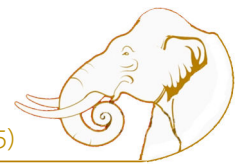
คำสำคัญ : การจัดการเกษตร; การปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกร; ภายใต้อิทธิพลวิถีใหม่

Abstract

Research study on Yong Smart Farm, agricultural management, adaptation of young Buddhist farmers under the new way of life in Buriram Province. The object for 1. To study agricultural management and adaptation of young Buddhist farmers under the new way of life in Buriram Province. 2. Develop the agricultural management potential of young Buddhist farmers towards the confidence of the community economy in southern Isan. 3. To study guidelines for creating a network of Buddhist youth farmers to have economic stability. The research results found that

1. Agricultural management, adaptation of Buddhist young farmers under the new way of life, Buriram Province, using external production factors as little as possible to supplement the lacking or defective parts of the ecosystem or increase the potential of existing resources, emphasizing the use of renewable resources and preventing environmental impacts that will be indicators of change to youth role models of the agricultural group that must change their vision, which is important because the activities of members of the young farmer group by self-reliance in economy

2. Developing the potential of agricultural management of Buddhist young farmers to secure the community economy in Buriram Province, developing Buddhist young farmers in agricultural home economics, agricultural business, natural resource conservation and the environment that are in line with the locality is promoting and developing new generation farmers to become Buddhist young farmers and have a guideline for developing into agricultural entrepreneurs who use modern technology, creativity and innovation in agriculture by adjusting their vision to be agricultural entrepreneurs. It is an adjustment of thinking and creating motivation to work in agriculture, emphasizing self-analysis to create a self-development plan, exchanging knowledge, networking and assessing potential, starting agricultural business in the form of agricultural business, developing agricultural activities with innovation to extend from the concept to practice by creating a preliminary agricultural business plan, developing into a full-fledged agricultural entrepreneur, developing Young Smart Farmers to be new agricultural entrepreneurs who manage agriculture with modern technology. Creativity, innovation, planning agricultural business with the concept of market-led production

3. approaches to creating a network of Buddhist young farmers for economic stability
Creating a network of Buddhist young farmers in Buriram Province is a connection in the form of a farmer network that has developed to the level of jointly participating in activities to achieve common goals, consisting of recognizing the same attitudes, having the same feelings, thoughts, and awareness of the reasons for joining the network together, having common benefits, participation of all members in, strengthening each other

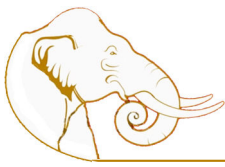
Keywords: Agricultural Management; Adaptation of Young Buddhist Farmers; Under A New Normal

บทนำ

บริบทของภาคเกษตรในปัจจุบัน เป็นรูปการทำการเกษตรแผนใหม่ที่รับเอาวิธีการที่เต็มไปด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรต้องเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากระบบการผลิตแบบเลี้ยงตัว (Self-sufficient economy) หรือเกษตรแบบดั้งเดิม ให้กลายเป็นระบบการผลิตแบบเลี้ยงตลาด (Market economy) เปลี่ยนแบบแผนการผลิตเดิมชนิดพึ่งตนเอง (Self reliance) ให้กลายเป็นชนิดพึ่งคนอื่น หรือพึ่งระบบภายนอก คือพึ่งทุน พึ่งเทคนิค และพียงนโยบายและเปลี่ยนวิถีชีวิตเดิมของเกษตรกรแบบจากการเป็น “ผู้รู้ทาง” ในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลผลิตและการดำเนินชีวิต ให้กลายเป็น “ผู้หลงทาง” ไปกับกระแสความซับซ้อนของกลไกการผลิตและการตลาด

การเกษตรแผนใหม่ประเทศไทยไปสู่วิกฤต คือ วิกฤตสิ่งแวดล้อม วิกฤตความเหลื่อมล้ำ วิกฤตความยากจน วิกฤตด้านอาหารเป็นพิษ วิกฤตสุขภาพ ฯลฯ ว่าโดยเฉพาะวิกฤตความยากจน พบว่าตามสถิติของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่า ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) มีมูลค่า 15 ล้านล้านบาท แต่กลับพบว่า ภาคเกษตรกรรมมีเพียง 7 แสนล้านบาท เท่านั้น ในขณะที่แรงงานภาคการเกษตรกลับมีจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของแรงงานทั้งหมดของประเทศ หรือจำนวน 12.4 ล้านคน เกษตรกรผู้ผลิตอ้อย จำนวน 3.6 แสนครัวเรือน และเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง จำนวน 5.6 แสนครัวเรือน หากพิจารณาจากตัวเลข GDP ภาคการเกษตรของไทยตกอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คนจนจากภาคเกษตรกรรมกำลังจะล้มละลาย นานวันเข้าคนในภาคเกษตรจะลดลง และหันเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งเป็นแรงงานในภาคเกษตร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาประเทศ และการถดถอยของวิถีเกษตรกรรมขณะที่วิวัฒนาการของฐานการผลิต การเกษตรของประเทศไทย ในระยะแรกเป็นการขยายตัวโดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงาน เป็นปัจจัยหลักในกระบวนการผลิตก่อนที่จะปรับตัวสู่การใช้องค์ประกอบด้านเงินทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ในกระบวนการผลิตตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ปัจจุบันการทำเกษตรของไทย เติบโตอยู่บนแนวทางเกษตรแบบดั้งเดิมเพื่อดำรงชีวิต และเกษตรกรก้าวหน้าเพื่อค้าขาย

พระบรมราชาวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาหลักแนวความคิดการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้และคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงผลดีมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท แต่ให้ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ

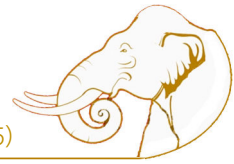
และการดำรงชีวิตซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ภายหลังจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2540 แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาของไทยยังไม่มีคามยั่งยืน เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีปัญหา จึงต้องหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาที่มีความเหมาะสมอย่างยั่งยืน ทำให้ประชาชนเริ่มตระหนักว่าถ้าได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมคงจะไม่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจและเมื่อเกิดปัญหาแล้วก็สามารถใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาได้

จากพระราชดำริดังกล่าวได้นำมาสู่การปฏิบัติเกษตรยุคใหม่โดยมีกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจในเรื่องของการจัดการที่ใช้ชื่อว่า Young Smart Farmer หมายถึง เกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นโครงการที่กรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ริเริ่มโครงการขึ้นมา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีใจรักการเกษตร ให้รู้จักบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะเชื่อว่าคนรุ่นใหม่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถต่อยอดไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่สามารถพึ่งพาตนเอง และเป็นผู้นำทางการเกษตรในท้องถิ่นสืบต่อรุ่นพ่อรุ่นแม่ได้

เกษตรกรรุ่นใหม่ YSF ที่จะเป็นเจ้าของศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ได้นั้น จะต้องผ่านคุณสมบัติต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้นำด้านเกษตร 4.0 ทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer หรือ YSF ทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้พร้อมเป็นจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร และตอบโจทย์ความต้องการในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเด็ก ๆ ยุวเกษตรกร เกษตรกรรุ่นใหม่ และผู้ที่สนใจ จะมาศึกษาหาความรู้ ฝึกปฏิบัติจริงในแปลงเรียนรู้ เป็นแหล่งเชื่อมโยง Young Smart Farmer ต้นแบบ เสมือนแหล่งถ่ายทอดความรู้เฉพาะด้านทุกสาขาการเกษตร สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ นวัตกรรม หลักการธุรกิจเกษตร การผลิต การแปรรูป และการตลาด ตลอดจนห่วงโซ่อุปทาน ที่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มุ่งมั่น ตั้งใจพัฒนา และส่งเสริม เพื่อให้ขยายผลไปสู่ชุมชนเชื่อมโยงสู่กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ในพื้นที่และการตลาดยุคใหม่ต่อไป

การขับเคลื่อนกลไกการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรกลุ่มยุวเกษตรกร ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ให้กับ กลุ่มยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์พบว่า การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกรของจังหวัดยังอยู่ในระดับที่ยังไม่สามารถพัฒนาสู่กลุ่มต้นแบบได้ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการกลุ่มยุวเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีความรู้ ทักษะทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มผ่านกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดีเกิดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของกลุ่มยุวเกษตรกรและสมาชิกที่เป็นต้นแบบที่ดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป

Yong Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ถือเป็นแนวคิดที่ทันสมัยเข้ากับยุคกำลังพัฒนาที่สอดคล้องเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ของชาติ ที่ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแนวคิดในการพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อเข้าสู่การรองรับมาตรฐานการผลิตในตลาดชุมชนหรือสร้างวิสาหกิจให้เกิดขึ้นในสังคมหรือชนบท วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ ถือเป็นสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนาได้สอดรับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำภาคีเครือข่ายการเกษตรในการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างรายได้ให้กับคนรุ่นใหม่ ที่มีแนวคิดในการจัด

การเกษตรทุกระบบอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาทุกมิติ ซึ่งหน่วยงานในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเห็นความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มพุทธยุวเกษตรกรเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนถ่ายทอดความรู้ที่ยังไม่สามารถพัฒนาสู่กลุ่มต้นแบบได้ในปัจจุบันจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีความรู้ ทักษะทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มผ่านกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ การเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองมีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดีเกิดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของกลุ่มยุวเกษตรกรและสมาชิกที่เป็นต้นแบบที่ดีให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป

ดังนั้น ชุดโครงการวิจัย Yong Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ คณะผู้วิจัยมีการบูรณหลักพุทธศาสนาและปรัชญากับหลักการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือของเครือข่ายภาครัฐ แผนบูรณาการการวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ และโมเดลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และชุมชนเป็นประโยชน์ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ประโยชน์เชิงนโยบายในระยะยาวที่จะบูรณาการเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการบริหารการเกษตรของชาติต่อไป

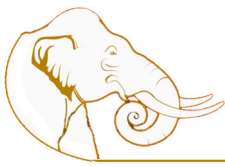
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์.
2. การพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่าย Yong Smart Farm สู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเกษตร การปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ วิธีการจัดการเกี่ยวกับในการปรับตัวจะต้องพิจารณาทั้งกายภาพและสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นๆ ทั้งวิธีทางตรงและทางอ้อมเพื่อเลือกวิธีการที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์มากที่สุด อาจจะกระทำได้หลายแนวทางด้วยกันเช่น การรวมกลุ่มและผนึกกำลังของผู้ที่สนใจและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกันทั้งในด้านความคิด พลังกาย พลังใจ ตลอดจนทุนทรัพย์ จัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ การให้การศึกษา ความรู้ และข้อมูลแก่ทุกคน ทุกอาชีพ ให้เกิดความรัก ห่วงเห่น เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ แต่ละชนิดนอกจากควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ยังทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. แนวคิดหลักการส่งเสริมการเกษตร

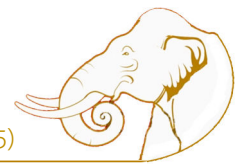
การสนับสนุนการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจและทุนชุมชนนั้น ยึดหลักการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งการสนับสนุนการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจและทุนชุมชนนั้น พอช. ได้ให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่/ตำบล และความต้องการของขบวนองค์กรชุมชน เพื่อเสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยมีกลไกการทำงานที่มีองค์ประกอบจากหลากหลายภาคส่วนในพื้นที่/ตำบล ทั้งนี้องค์ประกอบนั้น จะต้องมีการขบวนองค์กรชุมชนเป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินงาน ดังนั้น ในการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจและทุนชุมชนให้เป็นจริง จึงมีขั้นตอนการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนสำหรับพื้นที่ใหม่ที่กำลังสนใจดำเนินงานด้านพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน และพื้นที่เดิม รวมถึงพื้นที่การพัฒนาจากประเด็นงานต่างๆ ที่สนใจยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนของพื้นที่/ตำบลในรูปแบบใหม่ เพื่อการพัฒนาต่อยอด การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและทุนชุมชนของคนในพื้นที่

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร

ความมั่นคงทางอาหารเริ่มขึ้นจากปัญหาการขาดแคลนอาหารในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ทำให้ความมั่นคงทางอาหารกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ทำให้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้มีการประชุมสุดยอดอาหารโลกที่กรุงโรม ประเทศ อิตาลี ซึ่งได้มีการอภิปรายถึงวิกฤตการณ์ด้านอาหารในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ในเบื้องต้นจะเน้นไปที่ เรื่องของปริมาณที่เพียงพอของอาหาร ความคงตัวของราคาอาหาร ตลอดจนการรักษากระบวนนิเวศซึ่งเป็นผลมาจากการผลิตอาหาร

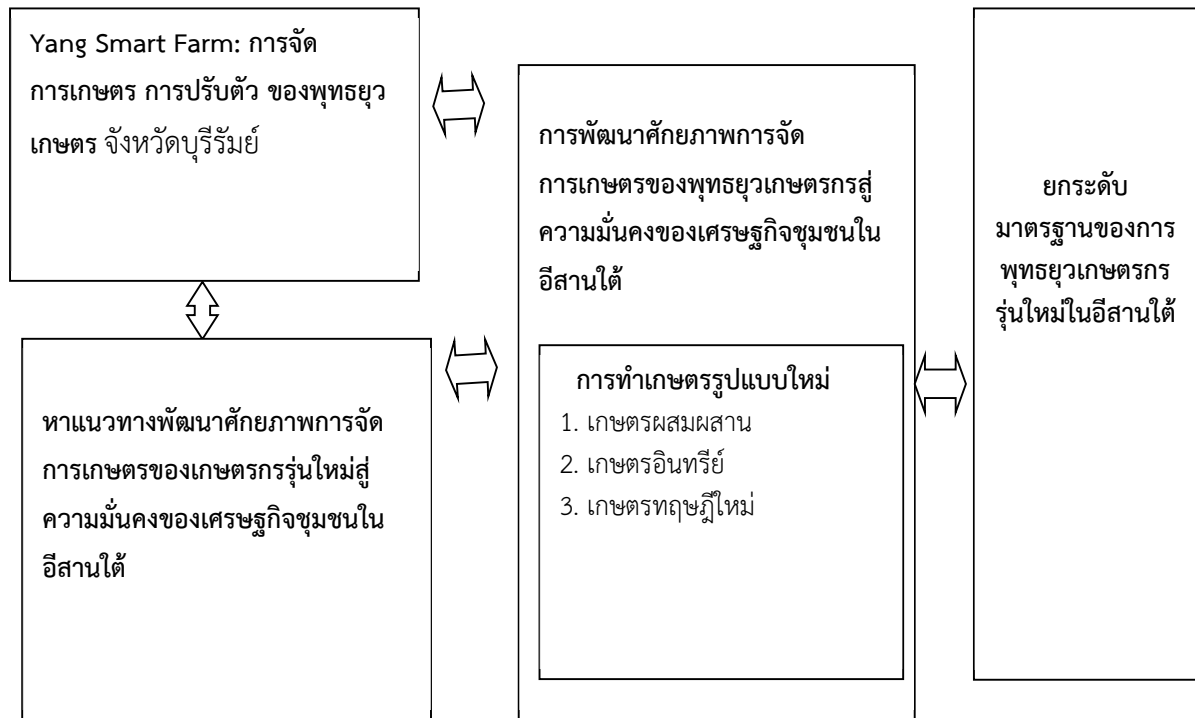
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ รวม ๖ คณะ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ การศึกษาวิจัยเรื่อง ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

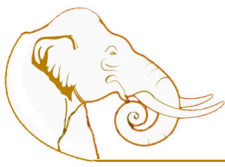
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัย เน้นการศึกษาวเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดกระบวนการวิจัยด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้กระบวนการตามวงจรเดมมิง (PDCA) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรศึกษางาน Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพืชมูลเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่ โดยกำหนดเกณฑ์คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา และเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ กำหนดกลุ่มผู้ให้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต ครู นักเรียน จำนวน 40 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตคณะครุศาสตร์ และผู้เกี่ยวข้องกับ Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพืชมูลเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จำนวน 10 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมพื้นที่การจัดการเกษตร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่างๆ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่และดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างนี้

2) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันและค้นข้อมูล โดยมีผู้เข้าร่วม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ 2 ตัวแทนองค์กรสื่อสารมวลชน หรือหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ 3 ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และองค์กรชุมชนต่าง ๆ กลุ่มที่ 4 แทนผู้เข้าร่วมกิจกรรม การสนทนากลุ่มนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตามความเชี่ยวชาญเพื่อให้สมาชิกแต่ละท่านได้กล้าแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ในการใช้เครื่องมือนี้จะใช้ก็ต่อเมื่อภายหลังที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แล้ว จึงได้กำหนดจัดสนทนากลุ่มขึ้น

ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

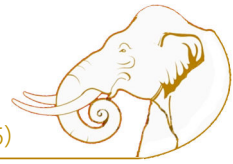
1. การกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
 2. ร่างเครื่องมือการวิจัยตามประเด็นที่กำหนดให้ครบถ้วนทุกตอน
 3. นำเครื่องมือมาตรวจสอบ
 4. แก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
 5. ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยและจัดทำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์
- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยูวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

การปรับตัวในภาวะวิกฤติเป็นตัวบ่งบอกสำคัญว่าชุมชนมีความเข้มแข็งโดยการตั้งรับ ในด้านหลักการ ประกอบด้วย (1) พอประมาณ (2) มีเหตุผล (3) มีภูมิคุ้มกันและด้านเงื่อนไขประกอบด้วย (1) ความรู้ (2) คุณธรรม (3) ระดับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ (4) ระดับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (5) ความคิดเห็นในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ จากการศึกษา จะเห็นได้ว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของพุทธยูวเกษตรกรวิถีพุทธคือ พฤติกรรมของสมาชิกในแต่ละด้านโดยมี หลักการประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) คุณธรรม 3) ระดับความรู้ความเข้าใจ 4) ระดับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักพอเพียง แต่กลับเพิ่มมูลค่าขึ้นได้ ลดอัตราความเสี่ยงความประพฤติกการใช้จ่ายลงได้ จึงสร้างความมั่นคง และความยั่งยืนในครอบครัวและสมาชิกในกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้กลุ่มพุทธยูวเกษตร

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญมาก มิได้หมายถึงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตเท่านั้น แต่คือการมีอาหารบริโภคที่เพียงพอของครอบครัวซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ลดรายจ่ายด้านการผลิต ตลอดจนการเพิ่มการออมที่อยู่ในรูปของความอุดมสมบูรณ์ของฟาร์มและการออมในรูปของความรู้และความสามารถแสวงหาความรู้ และมีเป้าหมายในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่พอเพียงและต่อเนื่องในระยะยาว ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการผลิตให้ได้ผลสูงสุดในระยะสั้น โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งพยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเงื่อนไขทางด้านนิเวศน์และเศรษฐกิจสังคมเฉพาะของเกษตรกรแต่ละพื้นที่

การจัดการและการปรับตัวของพุทธยุวเกษตรกร ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำถึงกระบวนการปลายน้ำมี การจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการผลผลิตจนถึงกระบวนการช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้าที่จำหน่ายให้กับผู้บริโภค การจัดการด้านปัจจัยการผลิตกลุ่มเกษตรกรได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับ จากการอบรมของหน่วยงานภาครัฐและการเรียนรู้จาประสบการณ์มาประยุกต์ใช้กับการผลิตปุ๋ยหมักและ สารชีวภาพที่มีความเหมาะสมกับพืชที่เพาะปลูกและสภาพภูมิอากาศทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและมีมาตรฐาน ที่ความปลอดภัย

การเสนอแนวทางมีจุดแข็งในด้านกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานความปลอดภัย โดยใช้กระบวนการผลิตที่พึ่งพาปัจจัยการผลิตจากธรรมชาติ ลดการใช้สารเคมีช่วยสร้างสมดุลให้ระบบ นิเวศน์ส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนและสินค้าเกษตรปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การใช้ระบบเกษตรแบบ ผสมผสานทำให้สมาชิกกลุ่มในแต่ละพื้นที่สามารถบริหารจัดการพื้นที่ของตนเองได้มีประสิทธิภาพและเกิด ประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 พัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของ เศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ พบว่า

1. พัฒนาด้านเชิงเกษตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นประกอบด้วย

1.1 การถ่ายทอดความรู้ เป็นระบบที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ พุทธเกษตรกร ทั้งในด้านสมรรถนะ วิชาการ และการบริหารจัดการ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ การชี้แจงทำความเข้าใจ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาต่างๆ

1.2 การเยี่ยมเยียน การเยี่ยมเยียนยุวพุทธเกษตรกรในระบบส่งเสริมการเกษตร เป็นการ พบปะกับยุวพุทธเกษตรกรทั้งในลักษณะกลุ่มและรายบุคคล โดยมีการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ ชัดเจนมีวัตถุประสงค์

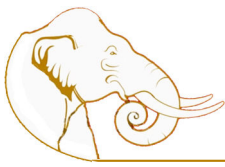
1.3 การสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของยุวพุทธเกษตรกรให้มีขวัญ กำลังใจ มีสมรรถนะ มีระบบวิธีการทำงาน และที่สำคัญคือต้องจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมสำหรับการ ประกอบอาชีพของยุวพุทธเกษตรกร ให้ได้รับการพัฒนาขึ้นไปเรื่อยๆ

1.4 การนิเทศงาน การนิเทศงานเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน กระตุ้น เร่งรัด และ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิผลหรือไม่ ตลอดจน เป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างรวดเร็ว

1.5 การจัดการข้อมูล การทำงานส่งเสริมการเกษตรเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับ ครัวเรือนเกษตรกร ระดับกลุ่ม ระดับตำบล และระดับเหนือขึ้นไป ซึ่งจำเป็นต้องให้ทุกระดับมีข้อมูลเป็น ของตนเอง โดยเริ่มจากการค้นหาชนิดหรือประเภทของข้อมูลที่มีความจำเป็นต้องรู้และใช้ เพื่อให้แต่ละ ระดับได้มีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์

วัตถุประสงค์ ข้อ 3 การเสริมสร้างเครือข่าย Yang Smart Farm สู่ความมั่นคงทาง เศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ พบว่า

การสร้างเครือข่ายของพุทธยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเชื่อมโยงในลักษณะของ เครือข่ายเกษตรกรที่พัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ประกอบด้วย 1) รับรู้ทัศนคติที่เหมือนกัน โดยมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้า มาร่วมกันเป็นเครือข่าย 2) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือการที่สมาชิกเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกร มองเห็น

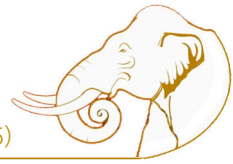
จุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน รับรู้และเข้าใจไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน 3) มีผลประโยชน์ร่วมกัน จะเป็นแรงจูงใจให้พุทธยูวเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น ในการที่จะชักชวนคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายต้องสังเกตว่าเขามีความสนใจจริงๆ 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง 5) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ปัจจัยที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือการที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน 6) การเกื้อหนุนพึ่งพากัน จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เพราะสมาชิกบางคนมีข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน เป็นต้น ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย 7) การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน สมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทาง การเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีการประชุมร่วมกัน

อภิปรายผล

การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยูวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์ การหาวิธีการที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบไร่นา ได้แก่ พืช สัตว์ ดิน น้ำ เพื่อให้องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้เกื้อกูลกันมากที่สุดวิธีการที่จะพึ่งพาการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้น้อยที่สุด เพื่อเสริมส่วนที่ขาดหรือบกพร่องในระบบนิเวศน์หรือเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน และป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นตัวชี้วัดการปรับเปลี่ยนสู่เยาวชนต้นแบบของกลุ่มเกษตรกรที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ ซึ่งสิ่งสำคัญเพราะการทำกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มยูวเกษตร มิได้ทำเฉพาะเรื่องวิธีการผลิตหรือเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นการทวนกระแสของเกษตรกระแสหลักและกระแสบริโภคนิยมที่ต้องเปลี่ยนความเชื่อและกระบวนการคิดตลอดจนความพึงพอใจถึงระดับจิตวิญญาณ

การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญมาก มิได้หมายถึงการมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตเท่านั้น แต่คือการมีอาหารบริโภคที่เพียงพอของครอบครัวซึ่งทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ลดรายจ่ายด้านการผลิต ตลอดจนการเพิ่มการออมที่อยู่ในรูปของความอุดมสมบูรณ์ของฟาร์มและการออมในรูปของความรู้และความสามารถแสวงหาความรู้ และมีเป้าหมายในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่พอเพียงและต่อเนื่องในระยะยาว ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการผลิตให้ได้ผลสูงสุดในระยะสั้น โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งพยายามอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเงื่อนไขทางด้านนิเวศน์และเศรษฐกิจสังคมเฉพาะของเกษตรกรแต่ละพื้นที่สอดคล้องกับแนวคิดของ เทียนน้อย กล่าวว่าการความต้องการพื้นฐานของมนุษย์อันได้แก่ ปัจจัยสี่ กอปรกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกสำรวจขุดค้นและแสวงหามาใช้เพิ่มมากขึ้น พบว่า แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรธรรมชาติชุมชนวัดญาณสังวรารามพระมหาวิหารอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรีควรดำเนินการเป็น 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 กระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในเครือข่าย ผู้นำเครือข่ายควรมีการสร้างกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในเครือข่าย โดยมีผู้ประสานงานเครือข่ายองค์กรพี่เลี้ยงเข้ามาช่วยดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติการและร่วมประเมินผล

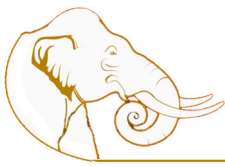
จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนาด อิ่มดี (2557.) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมชนพอเพียงภารกิจพิชิตฝัน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับคุณธรรมของนักศึกษาจากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมชุมชนพอเพียงภารกิจพิชิตฝันอยู่ในระดับมาก และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมชุมชนพอเพียงภารกิจพิชิตฝันอยู่ในระดับมากที่สุด แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักศึกษารู้จักการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี สร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการระดมสมองและร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมมือช่วยเหลือกัน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ทุกกิจกรรมนักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุด

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนของการเรียนรู้ที่ความเหมาะสม และมีลำดับอย่างชัดเจน สนองตอบต่อความต้องการของนักศึกษา และให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ระยะที่ 2 การบูรณาการด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายธรรมชาติกับภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน เครือข่ายเกษตรธรรมชาติชุมชนวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี ต้องการยกระดับเครือข่ายด้วยการบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรธรรมชาติกับภาคธุรกิจ สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นการหาพันธมิตรทางธุรกิจ

ประเด็นที่ 2 เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นการพัฒนาด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งทางตรงและทางอ้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ซึ่งปฏิบัติได้ในระดับบุคคล องค์กร และระดับประเทศ ที่สำคัญ คือ (1) การใช้อย่างประหยัด คือ การใช้เท่าที่มีความจำเป็น เพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด (2) การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก สิ่งของบางอย่างเมื่อมีการใช้แล้วครั้งหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น ถุงพลาสติก กระดาษ เป็นต้น หรือสามารถที่จะนำมาใช้ได้ใหม่โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้วไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อทำเป็นกระดาษแข็ง เป็นต้น

การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิมไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต ในท้องถิ่นของตน การประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ให้มีบทบาทหน้าที่ ในการปกป้อง คุ้มครอง พื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูขันตวิโรภาส (ขาว ขนติโก) (2559). ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาวัดในกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งเรียนรู้องค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย จิตรกรรม เป็นทัศนศิลป์เกี่ยวกับภาพเขียนที่บอกเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติ นรก สวรรค์ วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ประติมากรรม เป็นงานศิลปกรรมที่มีรูปทรงทั้ง 2 มิติ 3 มิติ แบบลอยตัว ที่บอกเรื่องราวความงดงามทางช่างในแต่ละยุคสมัย สถาปัตยกรรม ที่แสดงออกด้วยสิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคาร กุฏิ วิหาร โบสถ์ เช่น วิหารของวัดโพธิ์ กุฏิทรงไทยวัดอรุณ เป็นต้น ขนบธรรมเนียมประเพณี แสดงออกในทางพฤติกรรมปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ แหล่งเรียนรู้

หลักธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตเชิงพุทธ เป็นการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดจัดขึ้นอยู่แล้ว แต่ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและต่อเนื่อง ให้เข้ากับความต้องการของผู้ที่เข้าไปเที่ยวชมวัด เช่น กิจกรรมบวชนกขัมม์ บวชชีพรหมณ์ กิจกรรมพาน้องเข้าวัด ไหว้พระสวดมนต์ เจริญวิปัสสนากรรมฐาน

ประเด็นที่ 3 แนวทางการสร้างเครือข่ายพุทธยุวเกษตรกรให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจการสร้างเครือข่ายของพุทธยุวเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายเกษตรกรที่จะต้องพัฒนาไปสู่ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันประกอบด้วยรูปแบบและขบวนการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลวิจัยเรื่อง Yang Smart Farm: การจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่ ได้การพัฒนา โดยเน้นหลักธรรมทางศาสนา อันมี ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นฐานเรียนรู้ผ่านการพัฒนา

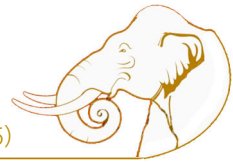
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาพุทธยุว ธุรกิจเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก ซึ่งอาจจะยังไม่เพียงพอต่อการอธิบายให้เห็นเป็นรูปธรรม จึงควรเสริมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาร่วมด้วยเพื่อให้เห็นถึงการพิจารณาในเชิงตัวเลขว่ามีความสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างไร

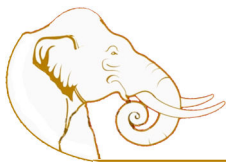
2. ระยะเวลาในการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม ควรศึกษาประมาณ 4 – 5 เดือน เป็นอย่างน้อยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการอธิบายกระบวนการพัฒนาเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2564). *กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ฉบับที่ 10-11 แนวทางการพัฒนาการเกษตรของประเทศ. ให้มีความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเกษตรปี 2564.* แหล่งที่มาhttps://tarr.arda.or.th/static2/docs/development_plan. วันที่ 23 มกราคม 2566. สืบค้นออนไลน์ วันที่ 23 มีนาคม 2566.
- จิณห์นิภา ชูใจ. (2557). ทศนคติต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและสังคมของพนักงานบริษัทเอกชน. *ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ. คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค. (2563). การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง และองค์กรเกษตรกรต้นแบบ. *วารสารเกษตร มสธ.* ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มิถุนายน 2563 : 93-108.
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. (2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ทศนคติ พฤติกรรม การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความสุขในชีวิตของเกษตรกร บุคลากรในภาคเอกชนและข้าราชการไทย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*

- นันทนีย์ กลมศิริพิชัยพร. (2549). *การพัฒนาสังคม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.*
- ปิยนารถ อิ่มดี. (2557). *ความมั่นคงทางอาหารของชุมชนชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านป่าคา หมู่ที่ ๒ ตำบลสวก อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- พระครูขันตวิโรภาส (ขาว ขนดีโก). (2559). “รูปแบบการพัฒนาวัดในกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม :
- พระครูวัฒนสุตานุกุล. (2561). *การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมพุทธวัฒนธรรมของคณะสงฆ์ภาค 17. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- อรรณพ เรื่องกัลป์ปวงศ์. (2553). *การศึกษาเอกชนในเขตอำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา”. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยเซนต์หลุยส์.*
- เอกชัย พุ่มดวง. (2557). *กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพฯ.*

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู
โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
Innovative Leadership of School Administrators towards Teachers' Opinions
in Nonponsawan School Cluster under Ubon Ratchathani
Primary Educational Service Area Office 5

สุกัญญา อาณาสานันท์¹, สุรางคณา มัณยานนท์², ลลิตธร กิจจาธิการกุล³
Sukanya Arnusasanan¹, Surangkana Manyanon², Lalintorn Kitjatikarnkit³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

¹⁻³Ratchathani University, Thailand

¹E-Mail: boom_sukanyah@hotmail.com

Received : July 21, 2024;

Revised : October 1, 2024;

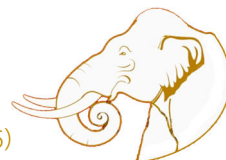
Accepted : November 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 83 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.25 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระต่อกัน (Independent Samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ด้านการเปิดใจ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง เตรียมความพร้อมและฝึกอบรม สร้างเครือข่ายและทีมงานที่หลากหลาย สนับสนุนนวัตกรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และให้รางวัลกับนวัตกรรม 2) ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน 3) ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ และข้อมูลที่เป็นมาตรฐานสำรวจความคิดเห็น ประชุมและสัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสารและข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเปรียบเทียบกับเป้าหมายและมาตรฐาน 4) ด้านวิจัยและพัฒนา

จัดอบรมและฝึกอบรม สร้างพื้นที่การเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร สร้างโครงการวิจัย ส่งเสริมการทำโครงการหรือวิจัย
แบบสอบถาม และสนับสนุนการแบ่งปันความรู้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; เชิงนวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา

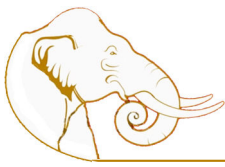
Abstract

The research objectives were 1) to study innovative leadership of school administrators, 2) to compare teachers' opinions on innovative leadership of school administrators classified by school size, and 3) to study guidelines for developing innovative leadership of school administrators. The sample consisted of 83 teachers in Nonposawan school cluster under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5 for the Academic Year 2023, selected by Stratified Random Sampling and Simple Random Sampling, and 5 key informants, selected by Purposive Sampling. The instrument for data collection was a five-level rating scale questionnaire, the discrimination of innovative leadership of school administrators was between 0.25 – 0.78, and the reliability was 0.93, and a structured interview form. The data were analyzed using mean and standard deviation, and the hypothesis was tested with a t-test (Independent Samples) and content analysis.

The research findings were:

1. Overall, school administrators' innovative leadership was found at a high level.
2. Compared of Innovative leadership of school administrators classified by school size was found to be statistically significant at the .01 level.
3. Guidelines for developing innovative leadership of school administrators: 1) Openness, encouraging teachers and personnel to have a positive attitude towards change, prepare and train, build a diverse network and team, support innovation in teaching and learning curriculum, create flexible learning spaces, promote a culture of learning, and reward innovation. 2) Willingness to operate according to the principles of good governance, transparency, responsibility, value, participation, and sustainability. 3) Taking risk, analyzing statistical and standardized data, polls, meetings, and interviews, checking documents and information, checking and analyzing information about risks, and comparing with goals and standards. 4) Research and development, organizing training and training, creating a learning space, supporting resources, creating a research project, promoting project or questionnaire research, and supporting knowledge sharing.

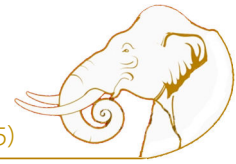
Keywords: Innovative; Leadership; School Admsinistrators

บทนำ

นวัตกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในวงการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งทำให้สถาบันการศึกษาที่เป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องส่งเสริมและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ โดยในรูปแบบของกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ หรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้จริงได้ นวัตกรรมเหล่านี้ต้องมีความใหม่และมีเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สถาบันการศึกษา ด้วยการสร้างองค์การการศึกษาที่เป็นแหล่งนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยให้ได้เปรียบในยุคแห่งฐานความรู้ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนา ขึ้นอยู่กับความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และค้นพบสิ่งใหม่ ๆ การสร้างนวัตกรรมอาจเกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา การบริหารงาน รวมถึงการสร้างนิสัยนวัตกรรมในบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยต้องพัฒนาให้พวกเขามีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อปรับปรุงรูปแบบการทำงาน การสร้างสื่อ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการวัดประเมินผล ซึ่งจะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพและสมรรถนะในการศึกษาต่อ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (องค์การ ประจันเขตต์, 2557) สอดคล้องกับ ศศิประภา ชัยประสิทธิ์ (2553) ที่กล่าวถึงการใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีส่วนช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ฝึกฝน ตลอดจนการสร้างการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางสังคม ชัดเจนจิตใจให้แก่ผู้เรียนและสังคมมวลประชาการณ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นแหล่งพัฒนาทางวิชาการผนวกกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อ รวมทั้งทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความแปลกใหม่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการสร้าง พัฒนา หรือนำนวัตกรรมมาใช้ในการศึกษาก็คือ ผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษาได้รับการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้รับการสร้างขึ้น การกระตุ้นและส่งเสริมทางด้านวิชาการ รวมถึงขวัญและกำลังใจได้รับการผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน นวัตกรรมได้รับการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางดังกล่าวถูกเรียกว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดย สุกัญญา แซ่มซ้อย (2555) กล่าวว่า พฤติกรรม ทักษะ คุณลักษณะ และความสามารถในการนำพาสถานศึกษาถูกมองว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งแนวคิด วิธีการทำงาน และแนวทางใหม่ ๆ ได้รับการนำมาใช้เพื่อสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพ การประสานความร่วมมือได้รับการดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายของสถานศึกษาสามารถบรรลุได้ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ที่เรียกว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้รับการยอมรับว่าเป็นทักษะทางความคิดที่สำคัญในการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมภายในสถานศึกษา ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต่อผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการเน้นย้ำ เนื่องจากช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้รับการพัฒนา และการศึกษาสามารถได้รับการยกระดับให้มีคุณภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระบวนการสร้าง พัฒนา และผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาได้รับการขับเคลื่อนโดยผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งมีบทบาทสำคัญ

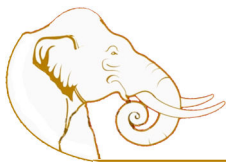
ในการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวัฒนธรรมทางการศึกษาดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (ปาริฉัตร นวนทอง, 2565)

การดำเนินงานด้านการบริหารของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จะให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสถานศึกษาในสังกัดให้เท่าทันกับยุคปัจจุบัน โดยพบว่าสถานศึกษาในสังกัดเริ่มมีการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียน แต่จากสภาพปัญหาปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอาจยังไม่เข้าใจกับบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเชิงนวัตกรรมทำให้การบริหารยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้ผลผลิตคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับประเทศ จะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 45.66 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 53.89 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 21.55 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 28.06 วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 33.24 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 39.34 และวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 27.40 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 37.62 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 51.93 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 52.95 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 21.66 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 24.39 วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 26.42 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 33.32 และวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 24.44 ต่ำกว่าระดับประเทศ คือ 32.05 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566) จะเห็นได้ว่าคุณภาพการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมาย ไม่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คุณภาพการจัดการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ขาดการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เกิดช่องว่างระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู อาจเนื่องมาจากปัญหาในระดับบุคคลแล้วผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติ รู้จักเปิดใจกว้างไม่ยึดติดความคิดเดิม ๆ มีความมุ่งมั่นจริงใจเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า พัฒนาสู่การสร้างสรค์นวัตกรรม นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งมีศักยภาพในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในอนาคต ดังนั้น การจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อสร้างสรค์นวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, 2566)

จากการศึกษาสภาพปัญหา ความสำคัญ ที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมถึงพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของการศึกษาไทยในระดับสากลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านเทคโนโลยี ตามคุณลักษณะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้ กระบวนการในการบริหารสถานศึกษา โดยมีผู้บริหารเป็นผู้อำนวยการ วางแผน ควบคุม และดำเนินการช่วยเหลือภาระหน้าที่ของทุกคน และคำนึงถึงผลความสำเร็จของการศึกษามากที่สุด และเพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัดการที่ทำให้เกิดความสำเร็จและเห็นว่าการบริหารเป็นกระบวนการระดมความรู้ ความสามารถ ที่ทำให้บุคลากรดำเนินการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ภารกิจขององค์กรบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารล้วนต้องตระหนักถึงหลักในการบริหารโดยมุ่งบริหารจัดการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาอย่างสูงสุด

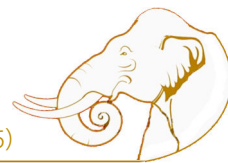
หลักการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นการบริหารที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นผู้นำในการวางแผน วางกลยุทธ์ แบ่งงานตามความเหมาะสม ให้แก่ครูที่มีความถนัดในแต่ละด้านอย่างเหมาะสม งานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาล้วนมีส่วนสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาพัฒนาและบรรลุตามเป้าหมาย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานทุกฝ่ายในสถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป นอกเหนือจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทอื่น ๆ ที่สำคัญในการบริหารงานรวมถึงต้องเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่เป็นยุคของดิจิทัล จึงจะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถทางด้านนวัตกรรม มีความเข้าใจปัญหาหรือโอกาสต่าง ๆ ด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตนเอง คิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ ในการขับเคลื่อนและสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรเพื่อสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นนวัตกรรมสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร

ลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ ผู้นำเชิงนวัตกรรมมีลักษณะเป็นผู้ที่ส่งเสริม ปลุกฝัง พัฒนา ชี้นำ ให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีความสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรโดยนำนวัตกรรมเข้ามาใช้เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

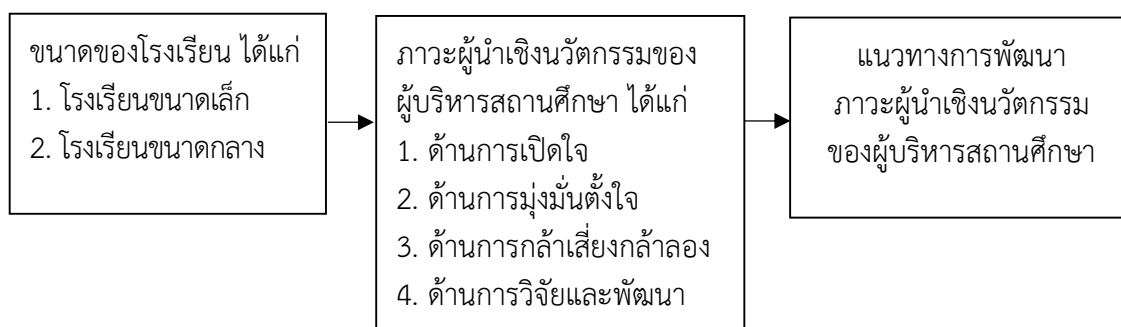
องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) การเปิดใจ (Openness) 2) การมุ่งมั่นตั้งใจ (Willingness) 3) การกล้าเสี่ยงกล้าลอง (Taking Risk) และ 4) การวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) ซึ่งองค์ประกอบของนวัตกรรมมีความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการช่วยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจเชื่อใจระหว่างกันในการทำงาน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2559) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเปิดใจ 2) ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ 3) ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง และ 4) ด้านการวิจัยและพัฒนา มาเป็นตัวแปรในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยยึดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2559) มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเปิดใจ 2) ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ 3) ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง และ 4) ด้านการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

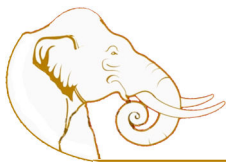
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 104 คน เป็นครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 26 คน และครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 78 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 83 คน เป็นครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน และครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 63 คน โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง

สำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1977) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ที่มีผลงานดีเด่นด้านการบริหารหรือด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 1 คน และผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.25 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

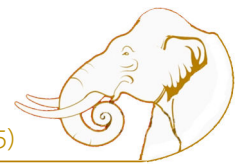
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี ขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย และหนังสือขอความร่วมมือ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 83 ฉบับ เก็บกลับคืนมาได้ 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และเก็บรวบรวมแบบสอบถามและพิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี ขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ ดำเนินการลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ผ่านโทรศัพท์โดยสรุปรวบรวมความคิดเห็นทันทีที่จบการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลงทำการสรุปโดยภาพรวม และนำข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเปิดใจ	4.29	0.71	มาก
2. ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ	4.30	0.80	มาก
3. ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง	4.20	0.77	มาก
4. ด้านการวิจัยและพัฒนา	4.26	0.80	มาก
รวม	4.26	0.77	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.80) ด้านการเปิดใจ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.71) ด้านการวิจัยและพัฒนา ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.80) และด้านกล้าเสี่ยงกล้าลอง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.77)

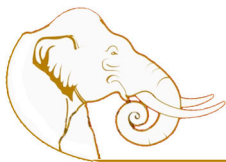
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดเล็ก (n=20)		ขนาดกลาง (n=63)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการเปิดใจ	4.21	0.27	4.37	0.23	2.57**	.002
2	ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ	4.18	0.32	4.42	0.38	2.53*	.030
3	ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง	4.13	0.31	4.27	0.31	1.74**	.000
4	ด้านการวิจัยและพัฒนา	4.19	0.34	4.33	0.32	1.68	.098
	รวม	4.18	0.31	4.35	0.31	2.87**	.005

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.31) และโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.31) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านการเปิดใจและด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวิจัยและพัฒนา ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

3.1 **ด้านการเปิดใจ** ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง เตรียมความพร้อมและฝึกอบรม สร้างเครือข่ายและทีมงานที่หลากหลาย สนับสนุนนวัตกรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และให้รางวัลกับนวัตกรรม

3.2 **ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ** ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน

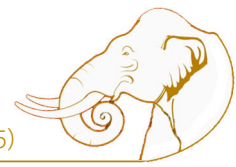
3.3 **ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง** วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน สำนวญความคิดเห็น ประชุมและสัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสารและข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเปรียบเทียบกับเป้าหมายและมาตรฐาน

3.4 **ด้านวิจัยและพัฒนา** จัดอบรมและฝึกอบรม สร้างพื้นที่การเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร สร้างโครงการวิจัย ส่งเสริมการทำโครงการหรือวิจัยแบบสอบถาม และสนับสนุนการแบ่งปันความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ มีนโยบายเน้นส่งเสริมและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามีการจัดตั้งศูนย์เพื่อแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมและเผยแพร่ผลงานทางออนไลน์ ติดตาม และประเมินผลการใช้นวัตกรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้และการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และเป้าหมายด้านนวัตกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สร้างบรรยากาศที่ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อต่อยอดแนวคิด การนำกระบวนการทำงานกลุ่มมาสร้างสรรค่นวัตกรรมและเป็นผู้นำทีมงานที่มีคุณภาพโดยวิเคราะห์ความเสี่ยงจากปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา กันถิ่น (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ จะต้องมีการปรับตัวเพื่อเข้าสู่โลกศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างสรรค่นวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งนวัตกรรมจัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการศึกษา เนื่องจากนวัตกรรมการบริหารการศึกษาสามารถช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และสนองต่อ

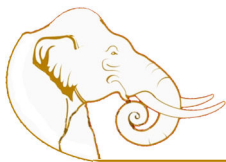

ความต้องการในยุค 4.0 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาทั้งประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษา และการใช้จ่ายงบประมาณ ช่วยในการยกระดับคุณภาพการศึกษา และช่วยในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา แต่ครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความจำเป็นในการบริหารงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อาจเนื่องจากขนาดของโรงเรียนและจำนวนครู บุคลากร และผู้เรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ ชนะเคน (2559) ได้ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก พบว่า จากการเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ ไพบ่ใหม่ (2565) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเปิดใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง เตรียมความพร้อมและฝึกอบรม สร้างเครือข่ายและทีมงานที่หลากหลาย สนับสนุนนวัตกรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน สร้างพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และให้รางวัลกับนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการสร้างความตระหนัก กระตุ้น ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นคุณค่าของการพัฒนานวัตกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในทุก ๆ ฝ่าย มีพื้นที่ให้บุคลากรได้พบปะเพื่อพูดคุยสื่อสารกัน ส่งเสริมให้มีการแบ่งปันถ่ายทอดความรู้ ความคิดใหม่ ๆ อันจะส่งผลให้เป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนาวรัตน์ เยาวนาถ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อศึกษาวิธีการสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร รวมทั้งควรที่จะทำ ความเข้าใจความรู้สึกของบุคลากรทุกคน ให้กำลังใจและสนับสนุนบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สามารถโน้มน้าว และจูงใจบุคลากรให้คล้อยตามจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

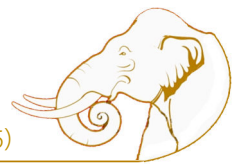
3.2 ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมตามหลักธรรมาภิบาล คือ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ จะต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอเพราะสภาพสังคมและนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะต้องก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ต้องเปลี่ยนแนวคิดตนเองให้มาเป็น Coaching ทำให้ครูและบุคลากรเกิดความศรัทธา ศรัทธาในองค์กร ศรัทธาในตัวผู้บริหาร และศรัทธาในวิชาชีพ เป็นผู้นำทางวิชาการ สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นการเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่หรือความคิดเห็นใหม่ ๆ กระตุ้นให้ครูและบุคลากรมี

ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุสู่เป้าหมาย โดยกระตุ้นให้ครูวิเคราะห์สถานการณ์และโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่ในมุมมองที่หลากหลาย สนับสนุนให้ครูลงนำวิธีการหรือแนวคิดใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา สร้างสรรค์เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เชิงบวก โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธมนวรรณ จันทรสวอย (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันเสมอเมื่อมีการปฏิบัติงานพัฒนานวัตกรรม ร่วมกับครูวางแผนยุทธศาสตร์โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมสู่ความสำเร็จ และมีจิตสำนึกที่ดี รับผิดชอบ และซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม

3.3 ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน สำนวณความคิดเห็น ประชุมและสัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสารและข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเปรียบเทียบกับเป้าหมายและมาตรฐาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ ต้องมีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน มีความเอาใจใส่ในผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น มีการระบุความเสี่ยงและขจัดปัจจัยหรือการกระทำที่มีแนวโน้มที่จะทำให้การตัดสินใจนั้นผิดพลาด มีการพิจารณาไตร่ตรองประเมินสถานการณ์หรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนำนวัตกรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานและวางแผนการรองรับกำหนดให้งานตรวจสอบภายในประเมินผลและรายงานผล และเปิดโอกาสให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ดำเนินการนิเทศกำกับกับการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานตามเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรพรรณ เปรมลาภ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมและเชิญวิทยากรเชี่ยวชาญให้ความรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหาร และสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการบริหาร นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ เพื่อป้องกันความเสี่ยงโดยยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย รวมไปถึงควรจัดประชุมรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีโอกาสดูแลความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และระดมความคิดร่วมกัน

3.4 ด้านการวิจัยและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมและฝึกอบรม สร้างพื้นที่เรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร สร้างโครงการวิจัย ส่งเสริมการทำโครงการหรือวิจัยแบบสอบถาม และสนับสนุนการแบ่งปันความรู้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ ต้องมีทัศนคติเชิงบวกต่อการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษา มีความคิดที่กว้างไกล ความคิดนอกกรอบ และกล้าวางแผนสิ่งใหม่ ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีและสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน อาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ที่มีมาบริหารจัดการ มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิดทางสมอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ประมวลผล และกลั่นกรองความรู้จนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการจนสามารถสร้างนวัตกรรมที่แปลกใหม่ กระตุ้นให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์ทางการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร พงษ์เนตร (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการประชุมวางแผน การดำเนินงานเพื่อทำความเข้าใจงานก่อนลงมือปฏิบัติ สร้างความเป็นผู้นำทางความคิดและใช้กระบวนการ PDCA ในการวางแผนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน นั้น ๆ มีทัศนคติที่ดีเมื่อพบปัญหาและอุปสรรคโดยนำปัญหามาพัฒนาตนเองต่อไป ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาความคิดริเริ่มซึ่งเป็นความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดทั่ว ๆ ไปที่มีความหลากหลาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการคิดสร้างสรรค์สู่ การปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่นและต่อเนื่องอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพโดยเน้นทักษะใน สาขาและวิชาที่สอน และควรตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุงพัฒนา และรายงานผล เพื่อให้ได้วิธีการ ดำเนินงานที่เกิดประโยชน์สูงสุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

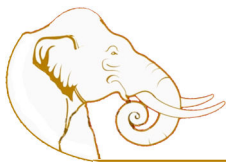
จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถ พหุติกรรม หรือกระบวนการ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการขับเคลื่อนให้เกิดความคิดและสร้างแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือให้เกิดการสร้างนวัตกรรมให้กับสถานศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. **ด้านการเปิดใจ** เป็นความสามารถ พหุติกรรม หรือกระบวนการ ที่ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นใหม่และแนวคิดใหม่ เปิดโอกาสให้ครูแสดงออกทางความคิด ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ดึงความสามารถ ประสพการณ์ของแต่ละบุคคล และมอบหมายงานได้ตรงตามศักยภาพ

นำประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองมาสร้างองค์ความรู้ให้ครู ความสามารถในการแสวงหาข้อมูล ความรู้ใหม่ และนำความรู้มาพัฒนาต่อยอดแนวคิด วิธีการรูปแบบเดิมให้มีคุณค่ามากขึ้น แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนและนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้

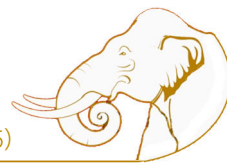
2. **ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ** เป็นความสามารถ พฤติกรรม หรือกระบวนการ ที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น ตั้งใจ วางแผนยุทธศาสตร์ สร้างวิสัยทัศน์ ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดการทรัพยากรและนวัตกรรมให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม มีความรู้ มีจิตสำนึก รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน จัดสถานศึกษาให้พร้อมในการพัฒนานวัตกรรมสู่ความสำเร็จ และส่งเสริมให้ครูเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมสู่เครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้

3. **ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง** เป็นความสามารถ พฤติกรรม หรือกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรอง และจัดลำดับ ปriority ความเสี่ยง ผลกระทบ ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในการตัดสินใจสร้างนวัตกรรม ดำเนินการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง ควบคุม และติดตามประเมินผล การจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนเรียนรู้สิ่งที่มีผิดพลาดนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา และนำไปต่อยอดในครั้งต่อไป

4. **ด้านการวิจัยและพัฒนา** เป็นความสามารถ พฤติกรรม หรือกระบวนการ ที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาครู และผู้เรียนให้มีความรู้ด้านวิจัย สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการวิจัย เพื่อเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัย ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูด้านการวิจัยและพัฒนา

สรุป

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนพรสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ด้านการเปิดใจ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง เตรียมความพร้อมและฝึกอบรม สร้างเครือข่ายและทีมงานที่หลากหลาย สนับสนุนนวัตกรรมในหลักสูตรการเรียนการสอน สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และให้รางวัลกับนวัตกรรม 2) ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน 3) ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน สำนวณความคิดเห็น ประชุมและสัมภาษณ์ ตรวจสอบเอกสารและข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเปรียบเทียบกับเป้าหมายและมาตรฐาน 4) ด้านวิจัยและพัฒนา จัดอบรมและฝึกอบรม สร้างพื้นที่การเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร สร้างโครงการวิจัย ส่งเสริมการทำโครงการหรือวิจัยแบบสอบถาม และสนับสนุนการแบ่งปันความรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 **ด้านการเปิดใจ** ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา หรือส่งเสริมสร้างบรรยากาศให้ครูพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2 **ด้านการมุ่งมั่นตั้งใจ** ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการจัดสรรทรัพยากรที่จะใช้ในการพัฒนานวัตกรรมภายในสถานศึกษาอย่างเที่ยงธรรมตามหลักธรรมาภิบาล

1.3 **ด้านการกล้าเสี่ยงกล้าลอง** ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาปัจจุบันให้ละเอียดก่อนที่จะระบุความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

1.4 **ด้านการวิจัยและพัฒนา** ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการพัฒนาครูและผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.5 **จัดตั้ง "ศูนย์นวัตกรรมการศึกษาของกลุ่มเครือข่าย"** เพื่อเป็นศูนย์กลางในการทดลองและเผยแพร่นวัตกรรมทางการเรียนการสอน จัดเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

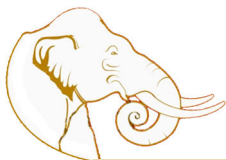
2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน

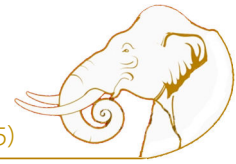
2.3 ควรศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเพื่อช่วยประเมินประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- จุฑาทิพย์ ชนะเคน. (2559). *การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธมนวรรณ จันทร์สว. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- เนาวรัตน์ เยาวนาถ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปวีณา กันถิ่น. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาการ บริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- แพรวพรรณ เปรมลาภ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. (2553). องค์การแห่งนวัตกรรม” ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่. มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาการ บริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ปี การศึกษา 2565. สืบค้นจาก [http://www.newonetestresult.niets.or.th/Announcement Web/Login.aspx](http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx)
- สรารุณ ไพบี. (2565). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. (2566). ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(2), 117-128.
- องค์อร ประจันเขตต์. (2557). โมเดลสมการเชิงเส้นของพฤติกรรมการทำงานที่มุ่งนวัตกรรมของอาจารย์ พยาบาลในสถาบันสมทบคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลทหารบก, 15(3), 371-381.
- อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership). สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52233/-eduteaartedu-teaart-teaartdir-.html>

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
Instructional Leadership in the 21st Century of School Administrators
for Quality Improvement in the 10th (Phu Lon-Pha Luang)
Educational Network Under Ubon Ratchathani
Primary Educational Service Area Office 3

ทิพรัตน์ ศรีนิล¹, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม² และ วเลรัตน์ ฉิมน้อย³
Tipparat Srinil¹, Charoenwit Somphongtam² and Waleerat Chimnoi³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี
¹⁻³Ratchathani University
¹Email: m6551013@rtu.ac.th.

Received : July 21, 2024;

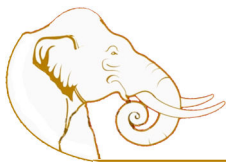
Revised : September 18, 2024;

Accepted : September 26, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 2) เพื่อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหา เป็นนักพัฒนานวัตกรรม ใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าทำ เรียนรู้ตลอดชีวิตและศรัทธาในอาชีพครู 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน และ 3) ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนา

คุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง
เมื่อมีข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21; การพัฒนาคุณภาพการศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา; กลุ่ม
เครือข่ายสถานศึกษาที่ 10

Abstract

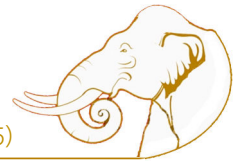
The objectives of this research were 1) to study the instructional leadership in the 21st century of school administrators for quality improvement, and 2) to study the suggestions for developing of the instructional leadership in the 21st century of school administrators for quality improvement. This research studied the entire population of 151 administrators, teachers, and educational personnel, of which 143 responded to the questionnaire, accounting for 94.70 percent. The research tool included a five-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows: 1. The instructional leadership in the 21st century of school administrators is to develop the quality of education overall, and each aspect is at a high level. 2. The suggestions for the development of instructional leadership in the 21st century for school administrators to develop the quality of education all as follows: The first was to develop teachers to be leaders in developing educational quality; administrators should encourage teachers to use creativity in working and solving problems and be the developer innovation, be eager, dare to think, dare to do, lifelong learning and faith in the teaching. The second was academic goals for clearly developing educational quality. Administrators should define academic goals clearly so that teachers can implement them in the same direction. The third was creating and maintaining good attitudes among students, teams, and parents in developing educational quality. Moreover, they should have heard of teachers, personnel, students, and parents when they suggested the school and students.

Keywords: Instructional leadership in the 21st century; Developing educational quality; School Administrators; The 10th Educational Network

บทนำ

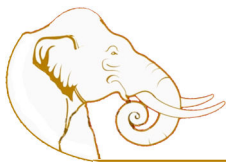
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) เป็นภาวะผู้นำที่พัฒนามาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เป็นภาวะที่ผู้นำโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาอาศัยความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับการสอน และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษา ผู้นำนี้ เรียกว่า “ผู้นำทางวิชาการ” โดยผู้นำทางวิชาการต้องมีความสามารถในการสื่อสาร และแสดงให้นักเรียน ครู และผู้ปกครอง เห็นว่าอะไรสำคัญ และมีคุณค่าในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็น

สัญลักษณ์ที่เป็นแรงขับเคลื่อน และผู้นำทางวิชาการต้องมีทักษะในการสอนจริง ในวัฒนธรรม ได้นิยามเฉพาะว่า ทั้งหมดของสถานศึกษาคืออะไร มิติทางการศึกษาทางสัญลักษณ์และทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญต่อภาวะผู้นำในสถานศึกษา (McEwan, 1998) ซึ่ง McEwan (1998) ได้เสนอแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน 2) การจัดการทีมงาน 3) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 5) การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน 6) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ และ 7) การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครอง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา และการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานประเด็นที่สำคัญในการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา และการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน ซึ่งหากผู้บริหารกำหนดภารกิจของสถานศึกษาผิดพลาด ไม่สอดคล้องกับสถานศึกษา หรือไม่ชัดเจน จะส่งผลให้การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ (โกวิท บุญด้วง และคณะ, 2564) ส่วน ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์ และคณะ (2565) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษาของตนให้รับทราบถึงเป้าหมาย และแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย การช่วยเหลือ ระบบดูแลนักเรียน ปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การร่วมมือบริหารจัดการศึกษามีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย กระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ยั้งยืนยงเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาการของคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีแนวคิดที่ต้องเป็นมาตรฐานที่สถานศึกษาปฏิบัติได้ ประเมินได้จริง กระชับ และจำนวนน้อย แต่สามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้จริง ข้อมูลที่ได้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการและมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาต้องมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งในส่วนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบการนิเทศภายใน การนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นฐานในการขับเคลื่อนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาของสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) ส่วนใหญ่มีจุดที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในลักษณะเดียวกัน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (O-

Net) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหา นักเรียนไม่มีความพร้อมด้านการเรียน บางรายไม่สามารถอ่านออก-เขียนได้ ทำให้เด็กมีปมด้อยและไม่อยากศึกษาต่อ โรงเรียนไม่กรอกข้อมูลในระบบรายงานผลการรับนักเรียน การรับสมัคร และวันที่รายงาน/มอบตัว ไม่เป็นไปตามปฏิทินการดำเนินงาน ทำให้ยากต่อการควบคุมและตรวจสอบ 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า ครู และบุคลากร ยังไม่เข้าใจหลักการ บูรณาการประเด็นพิจารณาคุณภาพตามมาตรฐานระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษากับตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและไม่ตระหนักในการนำระบบการตรวจสอบคุณภาพตามระบบประกันคุณภาพมาบูรณาการในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอนขาดแคลนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในกิจกรรมหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่สามารถใช้งานได้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โรงเรียนยังขาดแคลนงบประมาณในการซ่อมบำรุงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย ผู้รับผิดชอบด้าน ITA ของสถานศึกษา และบุคลากรด้าน ICT ยังไม่มีความชำนาญและยังขาดความเข้าใจในการนำเสนอข้อมูลเป็นต้น และ 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอิงหนังสือทำให้ผู้เรียนยังไม่เกิดทักษะและองค์ความรู้ที่ยั่งยืน ครูบางส่วนยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม ๆ เนื้อหาสาระใบความรู้ไม่มีหลากหลาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2566) จากสภาพปัญหาดังกล่าว อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ และประชาชน หรือส่งผลเสียต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นั้นเอง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหลวง-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 คาดหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศ สำหรับกำหนดนโยบาย และแนวทางภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

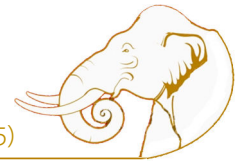
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหลวง-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหลวง-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

Hallinger and Murphy (1985) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการด้านการสอนโดยศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และทบทวนวรรณกรรมของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล จากการ

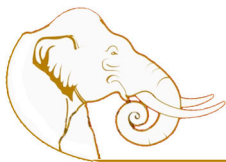

วิเคราะห์จากงานวิจัยเชิงประจักษ์ และทฤษฎี และได้สร้างกรอบการบริหารจัดการทางด้านการวิชาการใน 3 ด้าน และ 11 องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดภารกิจ ของโรงเรียน (Defines the mission) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (Manage instructional program) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การนิเทศและการประเมินผลการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและ 3) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน (Promote school climate) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การควบคุมเวลาในการสอน การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดการให้มีสิ่งจูงใจแก่ครู การพัฒนาเสริมสร้างมาตรฐาน ทางวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งเสริมการเรียนรู้ ส่วน McEwan (1998) ได้อธิบายไว้ว่า การฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาเพื่อจะได้เป็นผู้นำทางวิชาการ ต้องเรียนรู้ภารกิจเพิ่มขึ้น ทักษะที่จำเป็นที่สุดในการเป็นภาวะผู้นำโรงเรียน (School leadership) ให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การประเมินการทำงานของคนทำงาน การตั้งความคาดหวังที่สูงสำหรับนักเรียนและคนทำงาน มีแบบมาตรฐานทางวิชาชีพ สร้างและการธำรงรักษาไว้ซึ่งวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ธำรงรักษาซึ่งสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การปรากฏตัวให้เห็นอยู่เสมอ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นระเบียบ ปลอดภัย การพัฒนาแผนปรับปรุงโรงเรียนการจัดทำระบบการสื่อสารภายใน การสัมภาษณ์ผู้สมัครเป็นครู การทำตามคำสั่งแผนงานการศึกษา ผู้ที่สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีฐานความรู้ เต็มใจที่จะทำงานเต็มใจในการอุทิศเวลา ยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถก้าวเดินไปข้างหน้าได้แม้ในสถานการณ์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และสามารถมอบอำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้อื่นได้ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลของ McEwan นั้น มีอยู่ 7 ด้าน ดังนี้ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน 2) การจัดการทีมงาน 3) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 5) การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน 6) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ และ 7) การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีฐานความรู้ เต็มใจที่จะทำงานเต็มใจในการอุทิศเวลา ยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถก้าวเดินไปข้างหน้าได้แม้ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และสามารถมอบอำนาจในการตัดสินใจแก่ผู้อื่นได้ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ควรประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน 2) การจัดการทีมงาน 3) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 5) การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน 6) การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ และ 7) การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษา จะมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยองค์รวม การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษา ทำให้เกิดโอกาส ที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพ

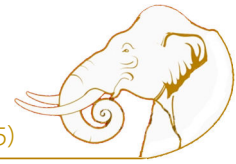

เพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษา จึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1) สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานยังเป็นการกำหนดความคาดหวังที่ชัดเจนให้กับครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการร่วมมือ รวมพลัง เพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนต้องรับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุถึงเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (Accountability) ซึ่งรายละเอียดแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

1. คุณภาพของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วย ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่าง ๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ซึ่งคุณภาพของผู้เรียน มีดังนี้ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และ 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. กระบวนการบริหารและการจัดการ เป็นการจักระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาคู และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการบริหารและการจัดการ ดังนี้ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลที่ได้มาให้อบรมย้อนกลับ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียนและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้อบรมสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

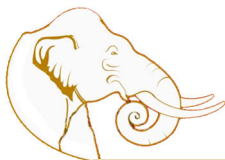

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจนเกิดคุณลักษณะตรงตามมาตรฐานการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติ ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการและประชาชน หรือการประกันคุณภาพการศึกษานั้นเอง

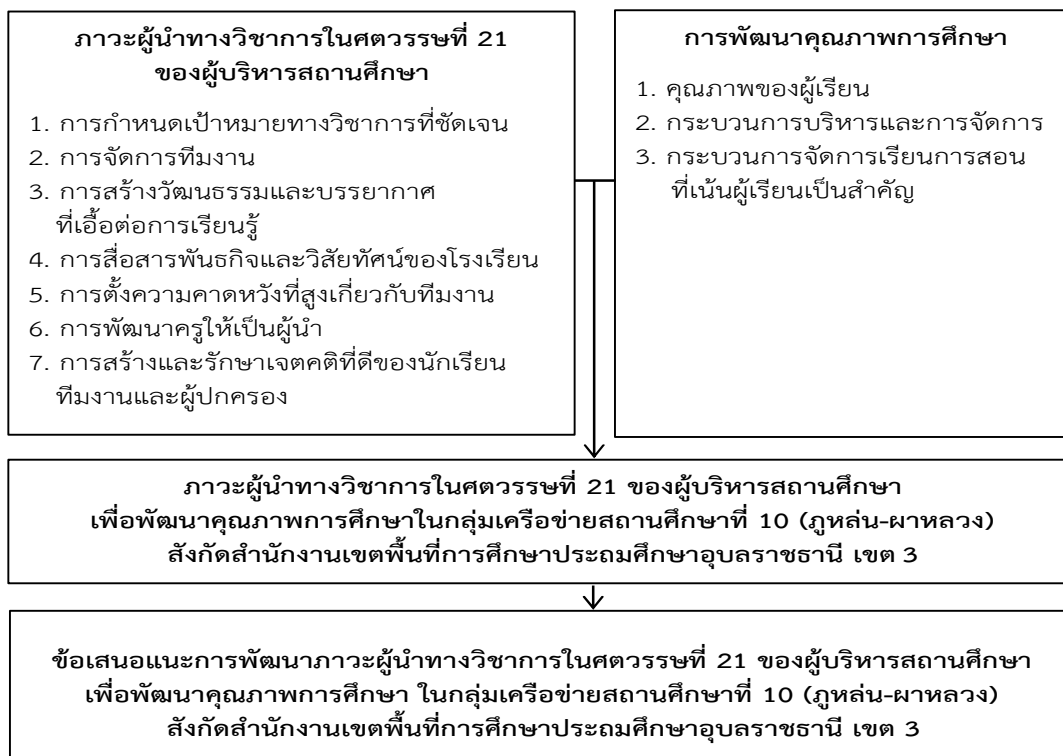
ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยใช้กรอบแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของ McEwan (1998) และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้กรอบแนวคิดตามแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ซึ่งได้บูรณาการตัวแปรระหว่างแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ และแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน 2) ด้านการจัดการทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ 4) ด้านการสื่อสาร วิสัยทัศน์ และพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 5) ด้านการตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 7) ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

1. ประชากร

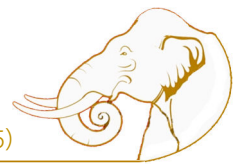
การวิจัยครั้งนี้ศึกษาประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีจำนวน 13 โรงเรียน รวมมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 151 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2566)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา และโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด

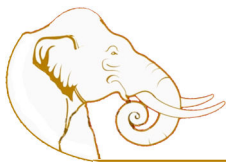
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังกล่าว ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คะแนนที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า แบบสอบถาม ตอนที่ 1 มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ตอนที่ 2 มีค่า IOC เท่ากับ .67-1.00 และตอนที่ 3 มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) โดยใช้สูตรของ Pearson และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach พบว่า แบบสอบถาม จำนวน 46 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (r) ระหว่าง .49 - .85 และมีความเชื่อมั่น เท่ากับ .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ดังนี้ 1) ดำเนินการนำส่งหนังสือความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมแนบลิงก์ของแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากเว็บไซต์

<https://docs.google.com/forms/d/1WPiF6qAhEe3xh4Zhe1SWQ3sxeww3erHznairRH-7f8/edit>

จำนวน 6 โรงเรียน และ 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและรับกลับคืนด้วยตนเอง จำนวน 7 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน และได้ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา รวมทั้งสิ้นจำนวน 143 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็น 94.70% ทำการบันทึกคะแนน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา และโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูทอน-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

4.51–5.00 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูทอน-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency)

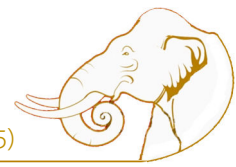
5. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูทอน-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ดังตารางที่ 1

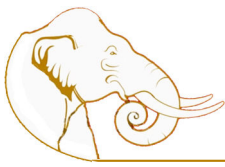

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน	4.47	.44	มาก
2. ด้านการจัดการทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.41	.45	มาก
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้	4.39	.42	มาก
4. ด้านการสื่อสาร วิสัยทัศน์ และพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	4.33	.44	มาก
5. ด้านการตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.54	.43	มากที่สุด
6. ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.27	.44	มาก
7. ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.52	.40	มากที่สุด
รวม	4.42	.33	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$, $\sigma = .33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.54$, $\sigma = .43$) และ 2) ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.52$, $\sigma = .40$) อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ($\mu = 4.47$, $\sigma = .44$) 2) ด้านการจัดการทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.41$, $\sigma = .45$) 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ($\mu = 4.39$, $\sigma = .42$) 4) ด้านการสื่อสาร วิสัยทัศน์ และพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ($\mu = 4.33$, $\sigma = .44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 5) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.27$, $\sigma = .44$)

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหา เป็นนักพัฒนานวัตกรรม ใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าทำ เรียนรู้ตลอดชีวิตและศรัทธาในอาชีพครู 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน และ 3) ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของ

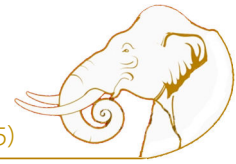
นักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เมื่อมีข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 แสดงออกให้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นถึงความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ ใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อชักจูงให้บุคลากรให้ร่วมมือปฏิบัติงาน มีการบูรณาการใช้องค์ความรู้สู่การปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมทางด้านงานวิชาการ ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนางานวิชาการมีวิสัยทัศน์ในด้านงานวิชาการ กำหนดภารกิจขององค์กร และยังส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อีกทั้งในปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยี ที่ทุกคนโลกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็ว ด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเอง ยอมรับการเปลี่ยนแปลงแบบใหม่ ๆ สามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารงานด้านวิชาการ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้เห็นบุคลากรในองค์กรว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย สอดคล้องกับ เข็มนิษฐา พิมพ์ชิ้น และ กัลยมน อินทุสุต (2565) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ต้องมีการปรับเปลี่ยนความคิด พร้อมเปิดรับและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและเข้าใจบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการในการนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ได้คุณภาพ โดยมุ่งเน้นงานวิชาการเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัษฎาฐ บัญเกิด (2565) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

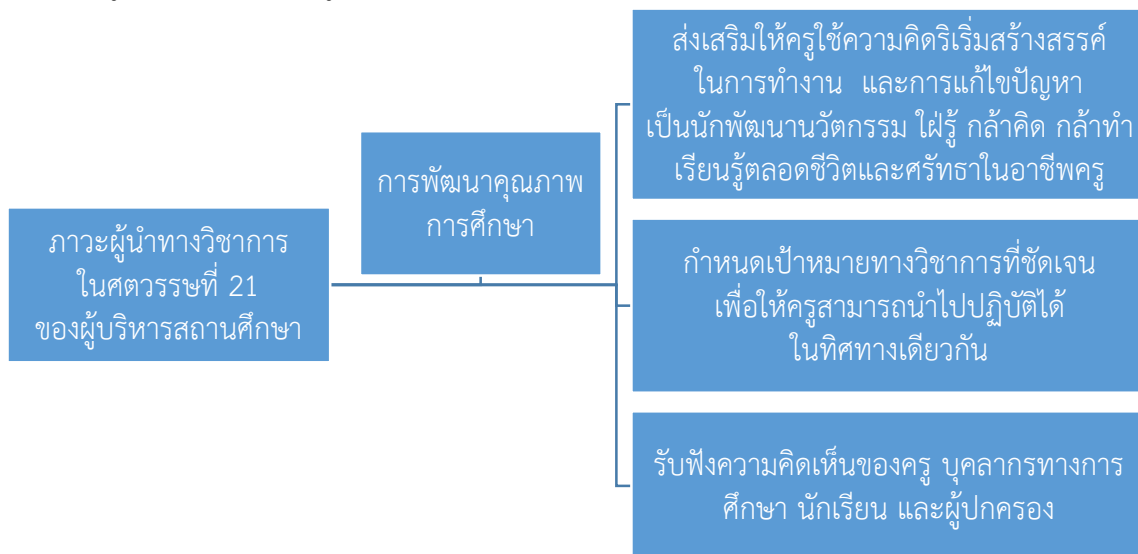
2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหา เป็นนักพัฒนานวัตกรรม ใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าทำ เรียนรู้ตลอดชีวิตและศรัทธาในอาชีพครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำประเด็นดังกล่าวไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ดำรง มูลป้อม และคณะ (2558) ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในห้องเรียน ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นผู้นำ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการปฏิรูปวิชาชีพครูให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และเนื่องจากครูเป็นบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ รวิภา ศรีวัตร และคณะ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรตระหนัก และควรพัฒนาในส่วนของการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และ 3) **ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา** ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เมื่อมีข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำประเด็นดังกล่าวไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียนทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ บุญพา พรหมณะ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรสร้างปฏิสัมพันธ์กับครูและนักเรียนเพื่อสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา และศึกษาปัญหาความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยให้การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด จัดทำและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานด้านการเรียนของนักเรียน โดยมีคำสั่งที่ชัดเจน กำหนดเกณฑ์มาตรฐานด้านวิชาการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นหรือช่วงชั้นตามสภาพและบริบท และประกาศเกณฑ์ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

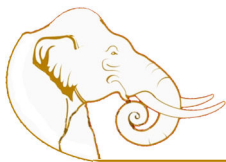
องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา นั้น แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรตนเอง และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 และสามารถบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงขึ้น ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหา เป็นนักพัฒนานวัตกรรม ใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าทำ เรียนรู้ตลอดชีวิตและศรัทธาในอาชีพครู 2) กำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถนำไป

ปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน และ 3) รับฟังความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เมื่อมีข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน

สรุป

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูทอน-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 2) ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน 2) ด้านการจัดการทีมงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ 4) ด้านการสื่อสาร วิสัยทัศน์ และพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 5) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และการแก้ไขปัญหาเป็นนักพัฒนานวัตกรรม ใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าทำ เรียนรู้ตลอดชีวิตและศรัทธาในอาชีพครู 2) ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติได้ในทิศทางเดียวกัน และ 3) ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เมื่อมีข้อเสนอแนะในการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

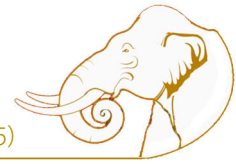
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาที่มีประเด็นที่สำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งปรับปรุงและพัฒนา ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารควรนำผลการประเมินความก้าวหน้าไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการพัฒนาครูให้เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดประชุมครูอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือ การตัดสินใจ การเสนอแนะ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานักเรียน และการนำเสนอผลงาน เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมายมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องการจัดให้มีกิจกรรมโดยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง

บ้าน โรงเรียน และชุมชน ทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

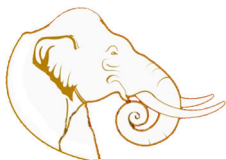
2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกตัวแปร และนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

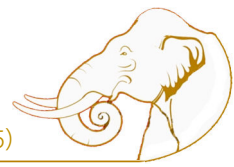
2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 10 (ภูหล่น-ผาหลวง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ลุ่มลึก และนำปัจจัยที่พบไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท บุญด้วง, กฤษณะ ดาราเรือง และสมศักดิ์ สุภีรักษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(3), 125-136.
- เข็มนิษฐา พิมพ์ชื่น และกัลยมน อินทุสตุ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 11(1), 91-101.
- ดำรง มูลป้อม, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และวิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เขตตรวจราชการที่ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(1), 167-174.
- ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 36-48.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- รวิภา ศรีวัตร, สุชาติ บางวิเศษ และสุขุม พรหมเมืองคุณ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 7(2), 39-51.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัมมารุธ บุญเกิด, ทรงเดช สอนใจ และวสันต์ชัย กากแก้ว. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3), 755-766.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behaviors of principals. *The Elementary School Journal*, 86(2), 217-247.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven step to effective instructional leadership*. Thousands Oaks, CA: Corwin Press.

การพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยูเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้

Developing Agricultural Management Potential of Buddhist Agriculturists for The Stability of The Community Economy in Southern Isaan

พระมหาถนอม อานนโท¹, พระมหาพจน์ สุวโจ², พระครูปริยัติปัญญาโสภณ³, พระสุเทิด งามประจบ⁴
อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์⁵ รุ่งสุริยา หอมวัน⁶

PhraMahaThanom Anantho¹, Phramaha Poj Suwajo², Phrakrupariyatpanyasophon³, Phra Suterd Ngamprajob⁴, Isarapong Kraisin⁵, Rungsuriya Homwan⁶

¹⁻⁶วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์

¹⁻⁶Burirum Buddhish College

¹Wiriyo@gmail.com

Received : July 8 2024;

Revised : October 1, 2024;

Accepted : February 8, 2025

บทคัดย่อ

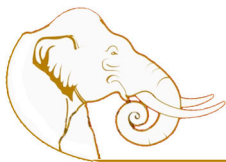
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เสริมสร้างพุทธยูเกษตรกรให้มีทักษะความรู้ด้านการเกษตร 2) พัฒนาพุทธยูเกษตรกรด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างคือ พุทธยูเกษตรกร ได้แก่ 1) วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) ชุมชนวัดตาไ้พลวง ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) ชุมชนวัดปราสาทสูง ตำบลห้วยราชา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 40 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การเสริมสร้างพุทธยูเกษตรกรให้มีทักษะความรู้ด้านการเกษตร ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากโรงเรียน การผลิตอาหารหรือประกอบอาหารจากวัตถุดิบในสวน มีการถนอมอาหาร การแปรรูปผลผลิตเกษตร การจัดการบ้านเรือน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในบ้านและสวนให้สะดวกต่อการใช้ประโยชน์

2. พัฒนาพุทธยูเกษตรกรด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น การพัฒนาพุทธยูเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นบนพื้นฐานของหลักการเรียนรู้และหลักการมีส่วนร่วม โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรที่มีการปรับปรุงให้เหมาะสม ให้พุทธยูเกษตรกรสามารถวิเคราะห์ตนเอง กำหนดแผนธุรกิจของตนเอง คือ การพัฒนาคุณภาพประชาชน การใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิม ส่งเสริมการศึกษาวิจัย และการกำหนดนโยบายและวางแผนแนวทางของรัฐบาล

คำสำคัญ: การจัดการเกษตร, พุทธยูเกษตรกร, ความมั่นคงของเศรษฐกิจ, ชุมชนอีสานใต้

Abstract

The purpose of this research were: 1) Strengthen Buddhist youth farmers to have agricultural knowledge and skills. 2) Develop young Buddhist farmers in the conservation of natural resources and the environment that is consistent with the local area. By means of action research. The sample group is Buddhist Youth Farmers. Including 1) Buriram Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University 2) Takai Phluang Temple Community, Nong Kong Subdistrict, Nangrong District, Buriram Province and 3) Prasat Sung Temple Community, Huai Racha Subdistrict, Huai Rat District, Buriram Province. 40 key informants, The instrument used for data collection was a semi-structured interview. The statistics used to analyze the data were descriptive statistics.

The research results found that:

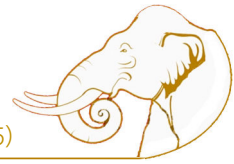
1. Strengthening young Buddhist farmers to have agricultural knowledge and skills. Has been passed down from ancestors and receive additional knowledge from school, Food production or cooking from garden ingredients. There is food preservation. Agricultural product processing household management and improving the environment within the home and garden to make them more convenient for use.

2. Develop young Buddhist farmers in the conservation of natural resources and the environment that is consistent with the local area. Developing young Buddhist farmers in agricultural housing that is consistent with the local area based on the principles of learning and participation. By using an agricultural promotion system that has been appropriately improved. Let young Buddhist farmers be able to analyze themselves. Set your own business plan, To make agricultural production in a sustainable manner, There is development in the area of conservation of natural resources and the environment that is consistent with the local area. Both directly, namely using it economically. Reuse restoration, Therapy and rehabilitation, Using other things instead, Surveillance, care and protection. And indirectly, it is improving the quality of the people. Using social and legal measures, Encourage local people to participate in conservation and help maintain it in its original condition. Promote research studies and setting government policies and guidelines.

Keywords: Agricultural management, Buddhist Youth Farmers, Stability of the Economy, Community in Southern Isaan

บทนำ

ภาคเกษตรมีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงชาวโลก ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร เป็นฐานวัตถุดิบ ให้กับภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งยังเป็นวิถีชีวิต แหล่งภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่สืบทอดมา การพัฒนาภาคเกษตรให้ยั่งยืนจึงถือเป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

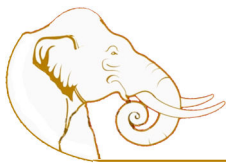

ของประเทศ อย่างไรก็ตาม 15 ปีที่ผ่านมา ภาคเกษตรประสบกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเศรษฐกิจและสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อโอกาสการพัฒนาโดยรวม ดังนั้น จึงจำเป็นที่ทุกภาคส่วน จะมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม แก้ไขปัญหาอุปสรรคเดินทางร่วมกัน โดยคำนึงถึงคนในภาคเกษตรให้เกื้อหนุนกัน ทั้งเกษตรกร ผู้ประกอบการ นักวิจัย และสถาบันการเงิน ซึ่งภาครัฐเป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกอย่างเป็นระบบ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2554: ก)

ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีปัญหาความยากจนสูงที่สุด โดยสัดส่วนแรงงานยากจนในภาคเกษตรกรรมสูงถึงร้อยละ 11.43 ในปี 2564 ขณะเดียวกัน ยังเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีจำนวนคนจนทำงานอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 65.76 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนดังกล่าวลดลงจากปี 2563 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 67.47 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากจำนวนคนจนที่มีงานทำโดยรวมลดลง รวมถึงแรงงานในภาคเกษตรบางส่วนอาจกลับไปทำงานในสาขาเดิมที่เคยทำในช่วงก่อนที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 อาทิภาคบริการและภาคการผลิต ซึ่งมีสัดส่วนของคนจนที่ทำงานอยู่ในภาคนี้ ร้อยละ 19.03 และ 7.93 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่อยู่ที่ร้อยละ 18.05 และ 5.79 ตามลำดับ ขณะที่ภาคก่อสร้างมีสัดส่วนของคนจนที่ทำงานอยู่คิดเป็นร้อยละ 7.22 การที่คนจนส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรมมาโดยตลอด ชี้ว่าปัจจุบันการแก้ไขปัญหาในภาคเกษตรกรรมยังอาจไม่ตรงจุด ซึ่งเกษตรกรไทยยังมีปัญหาหลายด้าน ทั้งในด้านการผลิต ไปจนถึงการขาย อาทิ การขาดแคลนที่ดินทำกิน การเข้าถึงระบบชลประทาน ปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำไม่คุ้มค่างกับต้นทุนการผลิต รวมทั้งองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565: 15)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ แต่รูปแบบการผลิตยังอาศัย น้ำฝนเป็นหลักจึงมีผลผลิตต่ำ โดยในปี 2560 ผลผลิตภาคเกษตรมีมูลค่า 292,688 ล้านบาท พืชหลัก ของภาคได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และ มันสำปะหลัง โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุดของประเทศ ส่วนใหญ่ปลูก ข้าวหอมมะลิ 105 ในพื้นที่ตอนกลางและตอนล่างของภาค โดยเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และทุ่งสัมฤทธิ์ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์ โดยผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เนื่องจากทำการเกษตรแบบดั้งเดิมใช้สารเคมีสูง ซึ่งในแต่ละปีมีการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางเกษตร เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3 พันล้านบาทต่อปี เป็นภาค ที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยและมันสำปะหลังมากที่สุดของประเทศ โดยอ้อยส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และอุดรธานี และมันสำปะหลัง ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ และอุดรธานี สำหรับพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ มีแนวโน้มขยายพื้นที่มากขึ้น ปัจจุบันแหล่งปลูกข้าว อินทรีย์ในประเทศไทยร้อยละ 80.0 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (จังหวัดยโสธร สุรินทร์มหาสารคาม ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด) และจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนอีกร้อยละ 20.0 อยู่ใน ภาคเหนือตอนบน ตลาดข้าวอินทรีย์ ส่วนใหญ่ส่งออกต่างประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป (คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค, 2562: 4-5)

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลก แต่ที่ผ่านมา ผลผลิตสินค้าเกษตรและอาหารยังไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคเท่าที่ควร เนื่องจากมีสารเคมีตกค้าง มีศัตรูพืชและจุลินทรีย์ปนเปื้อน ทำให้คุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลและมาตรฐานของประเทศผู้นำเข้า ดังนั้น ควรส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ตามระบบการจัดการคุณภาพ หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ซึ่งเป็นระบบที่

ป้องกันหรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นในสินค้าเกษตรและอาหาร และเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน การผลิตตามมาตรฐาน GAP ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม (Modernfarm, 2556: ออนไลน์)

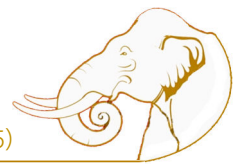
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกิดความกังวลว่าอนาคตไทยอาจขาดแคลนเกษตรกรที่มีศักยภาพที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารของไทย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนรุ่นใหม่ ตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพเกษตรผ่านกระบวนการ “ยุวเกษตรกร” ขึ้นทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยจะให้การเรียนรู้วิชาการเกษตร เรียนรู้การเป็น ผู้ประกอบการ เรื่องกำไรขาดทุน ซ้อมขายไป เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เรื่องไอที คอมพิวเตอร์ และเน้น เรื่องจริยธรรม และหลังจากที่ยุวเกษตรกรรวมกลุ่มกันแล้วจะก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างสถานการณ์ เป็นผู้นำ ที่มีการร่วมกันสร้างกิจกรรมทางการเกษตรทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ การดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ โดยเน้นการเรียนรู้จากการทำจริง และทำให้ดียิ่งกว่าดีที่สุด นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่าย ยุวเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวคาดว่าจะมี ยุวเกษตรกรกลับเข้าสู่ภาคเกษตร เป็นเกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ (วนารัตน์ คำกล่อมใจ, 2557: 2)

การพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรในอีสานใต้ต้องอาศัยเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ยึดหลักพุทธธรรม เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนไปสู่ความมั่นคง รวมทั้งการ นำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร มาประยุกต์ในการ ขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจ และสังคม นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรยังต้องคำนึงถึง การมีสุขภาวะที่ดีซึ่งต้อง อาศัยระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัยหรือระบบอาหารที่ยั่งยืน จะช่วยทำให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร ในระดับครัวเรือนและชุมชน มุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุนให้เกิดความเข้มแข็ง แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทางการเกษตรและสังคมเกษตรกรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนต่อไป (ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค, 2563: 97-108)

ดังนั้นการศึกษาพัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยุวเกษตรกรสู่ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ คณะผู้วิจัยมีการบูรณหลักพุทธศาสนาและปรัชญากับหลักการบริหารจัดการ โดยความร่วมมือของเครือข่ายประชารัฐ แผนบูรณาการการวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ และโมเดลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และชุมชนเป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ประโยชน์เชิงนโยบายในระยะยาวที่จะบูรณาการเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการบริหารการเกษตรของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเสริมสร้างพุทธยุวเกษตรกรให้มีทักษะความรู้ด้านการเกษตร
2. เพื่อพัฒนาพุทธยุวเกษตรกรด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix-method) และวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) 1. เพื่อเสริมสร้างพุทธยุวเกษตรกรให้มีทักษะความรู้ด้านการเกษตร 2. เพื่อพัฒนาพุทธยุวเกษตรกรด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเกษตร การปรับตัว ของพุทธยุวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

ข้อมูลจากสหประชาชาติได้ให้ความหมายคำว่า “เยาวชน” ว่าเป็นบุคคลผู้มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี สำหรับประเทศไทย คำว่า “เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมงานการเกษตร 3 ด้าน ได้แก่ งานส่งเสริมวิชาการเกษตร งานส่งเสริม ข้อมูลการเกษตร และงานส่งเสริมเกษตรกร โดยการถ่ายทอดความรู้และให้บริการ ได้ให้คำจำกัดความของ “ยุวเกษตรกร” ว่าเป็นเด็กและเยาวชนทั้งหญิงและชาย ที่มีอายุ 10-25 ปี ที่สนใจการเกษตร ได้แก่ การปลูก พืช การเลี้ยงสัตว์ และเคหกิจเกษตร

การบ่มเพาะยุวเกษตรกร เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร มีทักษะการเกษตรพื้นฐานต่าง ๆ และการทำงานในรูปแบบกลุ่ม เพื่อให้มีความพร้อมในการพัฒนา ให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ และ Smart Farmer ต่อไป

การสร้างผู้นำด้านการเกษตร เพื่อพัฒนาต่อยอดความรู้ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ในการประกอบอาชีพการเกษตร ให้แก่ยุวเกษตรกรและเกษตรกรวัยรุ่น ที่มีคุณสมบัติตลอดจนสนับสนุนสิ่งจำเป็นในการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer และ Smart Farmer ที่สมบูรณ์แบบ

2. แนวคิดหลักการส่งเสริมการเกษตร

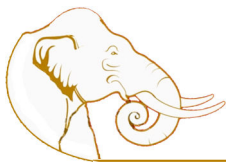
การส่งเสริมการเกษตรคือกระบวนการให้การศึกษานอกระบบ เพื่อบริการความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆเกี่ยวกับการเกษตร รวมทั้งการบริการแก่บุคคลเป้าหมายที่เป็นเกษตรกร ครอบครัว ชุมชนและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ให้เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเองได้ พัฒนาการผลิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน รวมทั้งการนำความรู้และวิทยาการที่ทันสมัยที่ได้มาจากการค้นคิดและวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีองค์กรส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดและแพร่กระจายความรู้ และการให้การศึกษากับเกษตรกรในรูปแบบของการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร

ความมั่นคงทางอาหารเริ่มขึ้นจากปัญหาการขาดแคลนอาหารในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ทำให้ความมั่นคงทางอาหารกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ทำให้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีการประชุมสุดยอดอาหารโลกที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ซึ่งได้มีการอภิปรายถึงวิกฤตการณ์ด้านอาหารในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ในเบื้องต้นจะเน้นไปที่ เรื่องของปริมาณที่เพียงพอของอาหาร ความคงตัวของราคาอาหาร ตลอดจนการรักษาระบบนิเวศซึ่ง เป็นผลมาจากการผลิตอาหาร

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติ ฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) มีสถานะเป็นแผนระดับที่ ๒ ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนระดับที่ ๓ เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้โดยพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มีผลบังคับใช้ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ ส่งผลให้กรอบระยะเวลา ๕ ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ เริ่มต้น ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ครอบคลุมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ซึ่งเป็นระยะ ๕ ปีที่สอง ของยุทธศาสตร์ชาติ ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด ๔ ประการ คือ ๑) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” ๓) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ และ ๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว

6. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย

เครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลาย ๆ องค์กร ที่ต่างก็มีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานและกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลายาวนานพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็ได้มีการวางรากฐานเอาไว้ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อไปได้ ในการเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่าย แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางสิ่งบางอย่างร่วมกันเช่น มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็ยังคงเป็นเอกเทศอยู่เพราะการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเป็นบางส่วนขององค์กรเท่านั้น

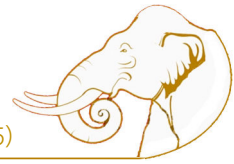
7. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแนวใหม่

การพัฒนาแนวใหม่นี้จะเน้นการค้นหาตัวเอง การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตัวเอง การกำหนดเป้าหมายในชีวิต การกำหนดแนวทางไปสู่เป้าหมาย รวมถึงการจัดทำแผนการดำเนินชีวิตที่เป็นรูปธรรม พุดง่าย ๆ คือ สอนคนให้บริหารธุรกิจชีวิตของตัวเองก่อนนั่นเอง ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าถ้าคนมีแผนการบริหารชีวิตที่ดีแล้วคนเหล่านั้นย่อมสามารถเชื่อมโยงเป้าหมายชีวิตเข้าสู่เป้าหมายในการทำงานขององค์กรได้ไม่ยากนัก นอกจากนี้ ถ้าคนสามารถบริหารชีวิตตัวเองได้ การบริหารคนบริหารงานก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่ไกลเกินเอื้อมอีกต่อไป

การพัฒนาตนเอง (Self-Development) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจเพื่อสร้างแรงจูงใจในชีวิตของคนก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งคนที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดในการพัฒนา แบบนี้คือ ตัวพนักงาน แต่อย่าลืมนำถ้าพนักงานมีแรงจูงใจในชีวิตแล้ว ผู้ที่ได้รับประโยชน์ในลำดับต่อมาคือหัวหน้าพนักงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวิจัย เน้นการศึกษาวเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดกระบวนการวิจัยด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการปฏิบัติการร่วมกันในพื้นที่ศึกษาและกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้

กระบวนการตามวงจรเดมมิง (PDCA) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

พื้นที่ในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

โครงการชุดที่ 2 พัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพุทธยูวเกษตรกรสู่ความมั่นคงคนของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกได้ดังนี้

1. วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20 รูป /คน

2. ชุมชนวัดตาไ้พลวง ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 รูป /คน

3. ชุมชนวัดปราสาทสูง ตำบลห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 10 รูป /คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมพื้นที่การจัดการเกษตร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่างๆ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่และดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างนี้ จะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นความจริงเพิ่มมากขึ้นโดยผู้วิจัยจะเตรียมแนวคำถามอย่างกว้าง ๆ มาล่วงหน้า

2) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันและค้นข้อมูล โดยมีผู้เข้าร่วม 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ 2 ตัวแทนองค์กรสื่อสารมวลชน หรือหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ 3 ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน และองค์กรชุมชนต่าง ๆ กลุ่มที่ 4 แทนผู้เข้าร่วมกิจกรรม การสนทนากลุ่มนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตามความเชี่ยวชาญเพื่อให้สมาชิกแต่ละท่านได้กล้าแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ในการใช้เครื่องมือนี้จะใช้ก็ต่อเมื่อภายหลังที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แล้ว จึงได้กำหนดจัดสนทนากลุ่มขึ้น

3) จัดเวทีชุมชนเพื่อเผยแพร่ผลการการขับเคลื่อนการจัดการของพุทธเกษตร เพื่อนำไปสู่ท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไปในอนาคตโดยแบ่งดังนี้

3.1 การสนทนากลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตคณะครุศาสตร์ และผู้เกี่ยวข้องกับพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ (กลุ่ม บวร) ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 5 รูป/คน 2) กลุ่มคณาจารย์ จำนวน 5 รูป/คน 3) กลุ่มตัวแทนชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/นักวิชาการจำนวน 10 คน 4) กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 20 คน รวม 40 รูป/คน

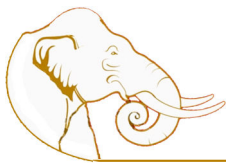
3.2 การจัดเวทีแสดงความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ และผู้เกี่ยวข้องกับพุทธยูวเกษตร (กลุ่ม บวร) เพื่อสร้างเครือข่ายพื้นที่พุทธยูวเกษตรกรภายใต้ชีวิตวิถีใหม่

3.3 สร้างเครือข่ายสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ จากนั้นทำการสรุปผลผ่านเวทีแสดงความคิดเห็นจากนั้นทำการสรุปผลผ่านเวทีแสดงความคิดเห็น

3.4 สร้างข้อตกลงร่วมกันผ่านเวทีแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างชุดกิจกรรมองค์ความรู้พื้นที่กลุ่มพุทธยูวเกษตรในจังหวัดบุรีรัมย์

4. การใช้เครื่องมือการถ่ายภาพ โดยการใช้ภาพถ่ายเป็นภาพนิ่งเพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการศึกษา

5. เทปบันทึกเสียง ใช้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อช่วยบันทึกการสนทนาที่เป็นประเด็นสำคัญๆ ตามวัตถุประสงค์ให้ได้อย่างครบถ้วน

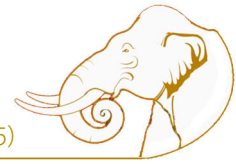
ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. การกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
2. ร่างเครื่องมือการวิจัยตามประเด็นที่กำหนดให้ครบถ้วนทุกตอน
3. นำเครื่องมือมาตรวจสอบ
4. แก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยและจัดทำเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

พัฒนาศักยภาพการจัดการเกษตรของพทุธยูเกษตรกรสู่ความมั่นคงคนของเศรษฐกิจชุมชนในอีสานใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

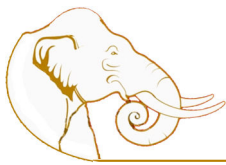
1. เสริมสร้างพทุธยูเกษตรกรให้มีทักษะความรู้ด้านการเกษตร โดยทั่วไปแล้วการเสริมสร้างทักษะต่างๆ เหล่านี้ ส่วนมากได้รับการเสริมสร้างทักษะมาจากบรรพบุรุษที่มีการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากวิถีชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ เพียงแต่การเสริมสร้างทักษะของบรรพบุรุษนั้นอาจไม่ได้ลงรายละเอียดมากนัก เพราะอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีทางการเกษตรยังไม่ได้รับการพัฒนาหรือยังไม่ทันสมัยเหมือนในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเสริมสร้างทักษะความรู้ด้านการเกษตร ด้านเคหกิจเกษตร ด้านธุรกิจเกษตร และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเพียงการเสริมสร้างทักษะและการถ่ายทอดเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันแบบวิถีชนบท ไม่ได้แยกเป็นหมวดหมู่หรือแยกประเภทว่าเป็นเคหกิจเกษตรหรือธุรกิจเกษตร คำนึงเพียงแต่ว่าทำอย่างไรครอบครัวจะอยู่ดีกินดีให้มีชีวิตรอดไปในแต่ละวัน เรียกเป็นรวมๆ ว่าเป็นอาชีพเกษตรกร พอมาถึงยุคหลังๆ หรือในยุคปัจจุบันการดำเนินชีวิตของอาชีพเกษตรกรเริ่มเปลี่ยนไป ได้มีการพัฒนาให้เกษตรกรมีความสะดวกในหลายๆ ด้านตามลำดับ โดยอาศัยหลักวิชาการและด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชผสมผสาน การถนอมอาหาร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การจัดการบ้านเรือน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในบ้านและสวนให้สะดวกต่อการใช้ประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สดศรี ทุมมาเกต, จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (มปป.: 1) ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.02 ปี ร้อยละ 59.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก เฉลี่ย 11.34 ปี ทุกรายได้รับข้อมูลด้านเคหกิจเกษตรจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเคหกิจเกษตร ส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการแปรรูปและถนอมอาหาร ร้อยละ 45.1 ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.19 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 15.94 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.66 คน มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 175,000.00 บาทต่อปี รายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 147,045.08 บาทต่อปี (2) มีความคิดเห็นว่าการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ การแปรรูปและถนอมอาหารเป็นประโยชน์ต่อครัวเรือนมากที่สุด ได้รับการส่งเสริมด้านจัดการครัวเรือนและสิ่งแวดล้อมน้อย (3) มีปัญหามากในด้านการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และการจัดทำบัญชีครัวเรือน ส่วนข้อเสนอแนะ ให้มีการส่งเสริมการแปรรูปและถนอมอาหาร ส่งเสริมด้านอาชีพเสริม ให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการ ส่งเสริมด้านการตลาดและให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม (4) ต้องการความรู้ทุกด้านผ่านบุคคลราชการ โดยการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และใช้คู่มือประกอบการเรียนรู้ โดยมีความต้องการความรู้และช่องทางการส่งเสริมผ่านทางวิทยุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (5) แนวทางการส่งเสริมงานด้านเคหกิจเกษตร มี 3 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเคหกิจเกษตรให้มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมงานด้านเคหกิจเกษตร การ

ส่งเสริมด้านเคหกิจเกษตรแบบมีส่วนร่วม และการส่งเสริมด้านเคหกิจเกษตรแบบบูรณาการ โดยจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรประจำอำเภอ เพื่อพัฒนาให้ครัวเรือนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความกินดีอยู่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

5.2 พัฒนาพหุยุทธศาสตร์การด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น การพัฒนาพหุยุทธศาสตร์ด้านเคหกิจเกษตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นบนพื้นฐานของหลักการเรียนรู้และหลักการมีส่วนร่วม และการพัฒนาตามศักยภาพความพร้อม และความต้องการของพหุยุทธศาสตร์และชุมชนในพื้นที่ โดยใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรที่มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การเยี่ยมเยียนพหุยุทธศาสตร์ การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพหุยุทธศาสตร์ให้มีขวัญกำลังใจ ติดตามการดำเนินงาน และการจัดการข้อมูล เพื่อการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้ประโยชน์ในการจัดการและพัฒนา ตลอดจนการใช้ข้อมูลเพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงหรือบูรณาการร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่จะให้การสนับสนุน หรือใช้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจของหน่วยงานต่างๆ ในการวางแผนและการพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมให้พหุยุทธศาสตร์สามารถวิเคราะห์ตนเอง กำหนดแผนธุรกิจของตนเอง และพัฒนาสู่ระบบกลุ่มการผลิตที่มีแผนการผลิตสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้การผลิตทางการเกษตรในลักษณะเป็นเกษตรกรรมอัจฉริยะเกิดความยั่งยืนในการพัฒนาและสร้างความอยู่ดี มีสุข ได้อย่างแท้จริง ส่วนด้านการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น มีอยู่ 2 ทาง คือ โดยทางตรง เช่น การใช้อย่างประหยัด และการนำกลับมาใช้ซ้ำอีก เป็นต้น และโดยทางอ้อม เช่น การพัฒนาคุณภาพประชาชน และการใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2566: 70 – 85) พบว่า 1) เกษตรกรบ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีจุดแข็งที่เป็นสภาพภูมิศาสตร์หรือมีชัยภูมิที่ดีในการทำเกษตรมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกแก่การขนส่งสินค้าทางการเกษตร ทั้งทางบกและทางน้ำ แต่มักจะประสบปัญหาด้านการเกษตรใน 3 ประการ ได้แก่ ด้านการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการลงทุน และด้านการควบคุมคุณภาพ 2) แนวทางการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะในยุคไทยแลนด์ 4.0 แบ่งเป็น 2 ระดับ คือระดับบุคคล และระดับชุมชน โดยระดับบุคคลจะต้องพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาการวางแผนการทำงานพัฒนาการบริหารจัดการ ระดับชุมชนจะต้องพัฒนาองค์การบริหารจัดการพัฒนามาตรฐานสินค้า เป็นต้น โดยการพัฒนาทั้ง 2 ระดับ จะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาดตนเอง มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายมีการให้การแนะนำช่วยเหลือจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีการประเมินศักยภาพของเกษตรกร 3) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาเกษตรกรสู่ความเป็นเกษตรกรอัจฉริยะในยุคไทยแลนด์ 4.0 แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับชุมชน และระดับเครือข่าย โดยระดับชุมชนจะต้องมีการวางแผนเป้าหมายในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ มีกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ มีการประเมินศักยภาพมีหลักสูตร มีการคัดเลือกและพัฒนาเกษตรกร ส่วนในระดับเครือข่ายจะต้องอาศัยการพัฒนาจากระดับชุมชนและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ องค์กรเอกชน และองค์กรธุรกิจเพื่อผลักดันให้เกษตรกรของชุมชนได้มีโอกาสในการเติบโตผ่านเวทีต่างๆ ของเครือข่ายข้างต้น

และสอดคล้องกับ อมรพิมล พัทธกิจ และ พีรเทพ รุ่งคุณากร (2564: 17 – 24) พบว่า 1) ปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของเกษตรกรที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรประกอบด้วย 1.1) ปัจจัยเพื่อพัฒนาตนเองของเกษตรกร คือการมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่

ซื้อสัตย์ อดทน มนุษย์สัมพันธ์ ถ้าเปลี่ยนแปลง ริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ธุรกิจ และการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและการมีเครือข่ายที่ดี 1.2) กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้จากประสบการณ์ และเพื่อแก้ปัญหาที่พบจากการทำงาน เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง 2) แนวทางการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ประกอบด้วย แนวทางสำหรับเกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเกษตรกร

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ เอกชัย พุ่มดวง (2557: บทคัดย่อ) พบว่า 1) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพในชุมชน พบว่ามีกลุ่มอาชีพของชุมชนจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจักสานกระเป๋ากมพู กลุ่มทำขนมไทย และกลุ่มทำ ปุยอินทรี ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยใช้การจัดการความรู้ (KM) เป็น เครื่องมือ ซึ่งพบว่าประกอบกลุ่มอาชีพในชุมชน ได้ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการใช้ความรู้ แต่ยังคงขาดการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ นอกจากนี้ กลุ่มอาชีพ มีการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม การวิเคราะห์ปัญหา และการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ โดยมีการกำหนดโจทย์ในการศึกษา ดูงานของชุมชนต้นแบบ ณ แหล่งเรียนรู้ดอนหาวาย-ท่าจีน เพื่อศึกษาเรียนรู้แนวทางในการบริหารจัดการและการดำเนินงานของ กลุ่มอาชีพ การประกอบธุรกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่มอาชีพให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการถอดบทเรียนจากการศึกษาดูงานของชุมชนต้นแบบ การนำมาพัฒนากลยุทธ์ของกลุ่มอาชีพตำบลโคกโคเฒ่าให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนออกได้เป็น 3 กลยุทธ์ คือ (1) พัฒนาผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และการตลาด ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพกลุ่มผู้ผลิต และการส่งเสริมช่องทางการตลาด (2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วยองค์ความรู้ด้วยการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ และ 3) การสร้างกระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการสืบค้น รวบรวม และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

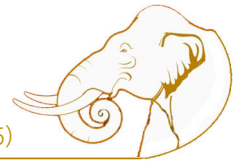
1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะในระดับนโยบายเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและสามารถปฏิบัติได้ โดยทุกภาคส่วนต้องทำงานกันแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการ โดยน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการดำเนินงานตลอดจนขยายผลไปสู่เกษตรกรทุกครัวเรือน ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร เช่น ส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ทางด้านการเกษตรที่หลากหลายสาขา เช่น เกษตร ผสมผสาน ปศุสัตว์ ไร่นาสวนผสม ฯลฯ โดยการค้นหา คัดเลือก และยกย่องเกษตรกรต้นแบบให้เป็นครูภูมิปัญญา จัดทำกระบวนการถอดบทเรียน แล้วเผยแพร่ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งแผ่นพับ วารสาร สื่อออนไลน์ ตลอดจนสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารแบบสองทางให้ผู้สนใจได้ติดต่อกับเกษตรกรต้นแบบได้ เช่น youtube เพจ เว็บไซต์ facebook เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ บุคคลเหล่านี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีองค์ความรู้ที่เชื่อถือได้ ได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ

2. การส่งเสริมที่ดินทำกินแก่เกษตรกรทุกครัวเรือน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมสินค้าเกษตร การส่งเสริมการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมตลาดและแหล่งกระจายสินค้า

4. การสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อการ พัฒนาธุรกิจเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมาสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุน หรือ แหล่งเงินทุนของภาครัฐที่ดอกเบี้ยต่ำ โดยนำแนวทางการศึกษานอกระบบในเรื่องของการอบรมพัฒนาความรู้ เช่น อบรมวิธีการเขียนโครงการเพื่อขออนุมัติเงินจาก แหล่งทุน การเตรียมเอกสารที่ต้องใช้ในการขออนุมัติเงิน จากแหล่งทุน เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างพหุยุทธศาสตร์ให้มีทักษะความรู้ด้านการเกษตร เคหกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนมากเกษตรกรได้รับการเสริมสร้างทักษะมาจากบรรพบุรุษที่มีการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรควรพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือจากแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

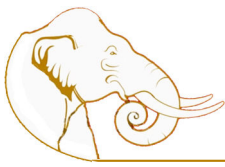
๑. งานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาพหุยุทธศาสตร์ด้านเคหกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก ซึ่งอาจจะยังไม่เพียงพอต่อการการอธิบายให้เห็นเป็นรูปธรรม จึงควรเสริมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาร่วมด้วยเพื่อให้เห็นถึงการพิจารณาในเชิงตัวเลขว่ามีความสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างไร

๒. ระยะเวลาในการสำรวจและเก็บขอมลภาคสนาม ควรศึกษาประมาณ 4-5 เดือน เป็นอย่างน้อยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการอธิบายกระบวนการพัฒนาเกษตรกร

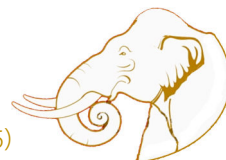
๓. การลงพื้นที่จริงในการเก็บข้อมูล ควรสำรวจแหล่งเกษตรกรรมที่มีความพร้อมมากที่สุด เพื่อให้สามารถพิจารณาได้ถึงความสำเร็จอย่างแท้จริงในการพัฒนาเกษตรกร และพร้อมกันนั้นก็ควรพิจารณาจากหลาย ๆ แหล่งประกอบกันเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สมบูรณ์ที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. *แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)*. สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตุลาคม 2554: ก.
- คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.). *แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.2560-2565 (ฉบับทบทวน)*. มติ ก.บ.ภ. ครั้งที่ 2/2562 วันที่ 2 ธันวาคม 2562: หน้า 4-5
- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2566). *แนวทางการพัฒนาเกษตรกรไทยสู่การเป็นเกษตรกรอัจฉริยะในยุคไทยแลนด์ 4.0 บ้านลำแดง ตำบลหันตะเภา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น*. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 8(1): 70 – 85.
- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย และ ชาตรี บุญนาค. (2563). การพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง และองค์กรเกษตรกรต้นแบบ. *วารสารเกษตร มสธ*, 2(1): 97-108.
- วนารัตน์ คำกล่อมใจ. (2557). การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา โรงเรียนชุมชนหม่นป่าช้า ตำบลหม่นนางาม อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. *รายงานการวิจัย. กลุ่มยุทธศาสตร์และการปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอุดรธานี*.
- สดศรี ทุมมาเกตุ. จินดา ขลิบทอง และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. *แนวทางการส่งเสริมด้านเคหกิจเกษตรสำหรับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6*. (มปป).

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2564. กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม.
- อมรพิมล พัทธกิจ และ พีรเทพ รุ่งคุณากร. (2564) แนวทางการพัฒนาเกษตรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ, 8(1): 17 – 24.
- เอกชัย พุ่มดวง. (2557). กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชน ของกลุ่มอาชีพใน ตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต :กรุงเทพฯ.
- Modernfarm. *Young Smart Farmer คืออะไร?*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mitrpholmodernfarm.com/news/2020/04/young-smart-farmer-คืออะไร>. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2566.

สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

Current Conditions and Desirable Conditions of Academic Administration of
Schools in Det Udom Network Under the Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 5

ชนนิกันต์ โพธิ์สุวรรณ¹, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม², คตศิลป์ อออุ้น³

Chonnikan Posuwan¹, Charoenwit Somphongtam², Kottaslin Aokaun³

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย¹⁻²

Ratchathani University, Thailand¹⁻²

Email: primmy1512@hotmail.com¹

Received : March 19, 2024;

Revised : February 23, 2025;

Accepted : April 13, 2025

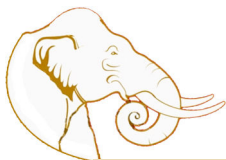
บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 และข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 171 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 98.26 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เท่ากับ .97 และ .97 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีข้อเสนอแนะที่สำคัญสูงสุด 3 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และพัฒนาทักษะการใช้ไอซีทีแก่ครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนการสอน และประยุกต์นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เป็นแบบชั้นเรียนดิจิทัล โดยเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกสู่ห้องเรียนโดยผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น และ 3) ผู้บริหารควรส่งครูเข้าอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษา

วิเคราะห์หลักสูตรและสภาพแวดล้อม กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงสร้างหลักสูตร

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน; การพัฒนาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน; เครือข่ายสถานศึกษา

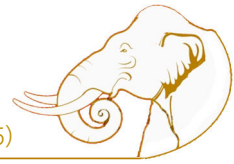
Abstract

The objectives of this research were: to study the current condition and desirable condition of academic administration of schools in Det Udom Network under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5 and to study the suggestion of academic administration development of schools in Det Udom Network under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5 The sample consisted of 171 administrators and teachers. The returned questionnaires were 169 copies, equaling 98.26 per cent. The research tool was a 5-level rating scale questionnaire with the reliability of current condition and desirable condition of academic administration of schools of .97 and .97, respectively. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows:

1. The current condition and desirable condition of academic administration of schools as a whole and in each aspect were at high levels.
2. The development of academic administration of schools revealed three important highlights: 1) Administrators should have a training workshop on using and developing educational information. Then, they should develop teachers' skills by using ICT continuously and regularly. Teachers adjust how to organize teaching and apply digital technology to help their teaching and learning, 2) Administrators should support and encourage the teachers to teach by creating the room as a digital classroom. There is a connection between information and knowledge from outside places through the internet. That makes the teaching and learning. and 3) Administrators should participate in the curriculum seminar and provide knowledge about the school curriculum for using in studying and analyzing the curriculum and environment. They define the vision, mission, goals, and characteristics and create a curriculum structure.

Keywords: Academic Administration of Schools; Development of Academic Administration; Network Educational

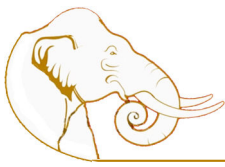

บทนำ

การปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษาแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกของสถานศึกษา ปัจจัยภายนอกนั้น ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ย่อมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จากการศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบปัญหาอุปสรรคหลายประการที่ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการล้มเหลว อาทิเช่น พิมลพรรณ กุลาสา และคณะ (2559) ได้กล่าวไว้ว่างานวิชาการในสถานศึกษามีปัญหา คือ การวางแผนงานวิชาการ ซึ่งได้แก่ การเสนอแผนการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบปัญหา คือ สอนครูยังมีภาระงานอื่นที่มากมายทั้งงานวิชาการ งานบริหารทั่วไป งานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่โรงเรียนยังขาดแคลนสื่อและนวัตกรรมไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ส่วน พัทธมน สระแก้ว และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน ยังไม่เชื่อมโยงกับหลักสูตรโรงเรียน และบริบทของนักเรียน มีครูไม่ตรงตามรายวิชาที่สอน ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จำนวนครูมีน้อย ทำให้ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อภาระการเรียน การสอนของนักเรียน ขาดบุคลากรในการจัดทำทะเบียนและวัดผล เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย การประเมินโรงเรียนแต่ละครั้งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนมีครูมีน้อย เมื่อมีการประเมินครูและนักเรียนทั้งโรงเรียนต้องช่วยกันเตรียมงานประเมิน ระบบอินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึง และสัญญาณยังไม่แรงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินการ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และครู ยังขาดความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย จำนวน 11 โรงเรียน สภาพปัญหาการดำเนินงานสถานศึกษาในทั้ง 11 โรงเรียน พบปัญหาเดียวกัน นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด เห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (NT) ปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และพบปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการไม่บรรลุผลเท่าที่ควร อาทิเช่น บางรายวิชาครูผู้สอนจบไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก ส่งผลต่อการจัดทำแผนการสอนที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ ผู้บริหารขาดการสนับสนุนให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผ่านสื่อที่หลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางทำให้การบริหารงานวิชาการยังไม่เข้มแข็ง เนื่องจากโรงเรียนขาดการวางแผนการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (โรงเรียนบ้านหนองแสง, 2565 และโรงเรียนอื่น ๆ) จากสภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียน และบุคลากรในสถานศึกษา มีปัญหาและมีจุดที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน ถ้าไม่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขอาจจะทำให้การบริหารจัดการในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจศึกษาเรื่อง สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 คาดหวังว่าผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางปรับปรุง

และพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

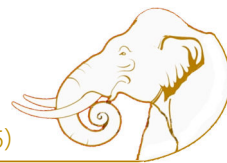
1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

การทบทวนวรรณกรรม

ตามกฎกระทรวง ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ว่า “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) จึงกล่าวได้ว่า การบริหารโรงเรียน มีความจำเป็นเพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ เป็นภารกิจหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยนำศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพ

งานวิชาการ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาซึ่งทั้งผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญ และมีส่วนร่วม ในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก สถานศึกษาจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเองเรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้านอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ประกอบด้วย 17 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบัน

อื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ประกอบกับความต้องการพัฒนาเรื่องที่สำคัญเร่งด่วนตามยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จึงได้กำหนดนิยามศัพท์ของคำที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

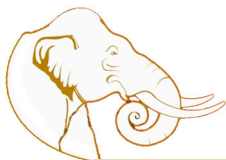
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์หลักสูตร และสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน และร่วมกันจัดทำหลักสูตร ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม ทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง และการจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอน และอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนและการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติฝึกคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานแบบร่วมมือ เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง อันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การส่งเสริม จัดสรรให้ครูผลิต และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และมีการประเมินผลการสร้างและพัฒนการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงมีการรวบรวมแหล่งสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ส่งเสริม การจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การจัด ระบบสารสนเทศ ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอน วิเคราะห์ผลการประเมินและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลประเมินผล และการส่งเสริมให้ครูผู้สอน วัดผล ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย ทั้งนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียน

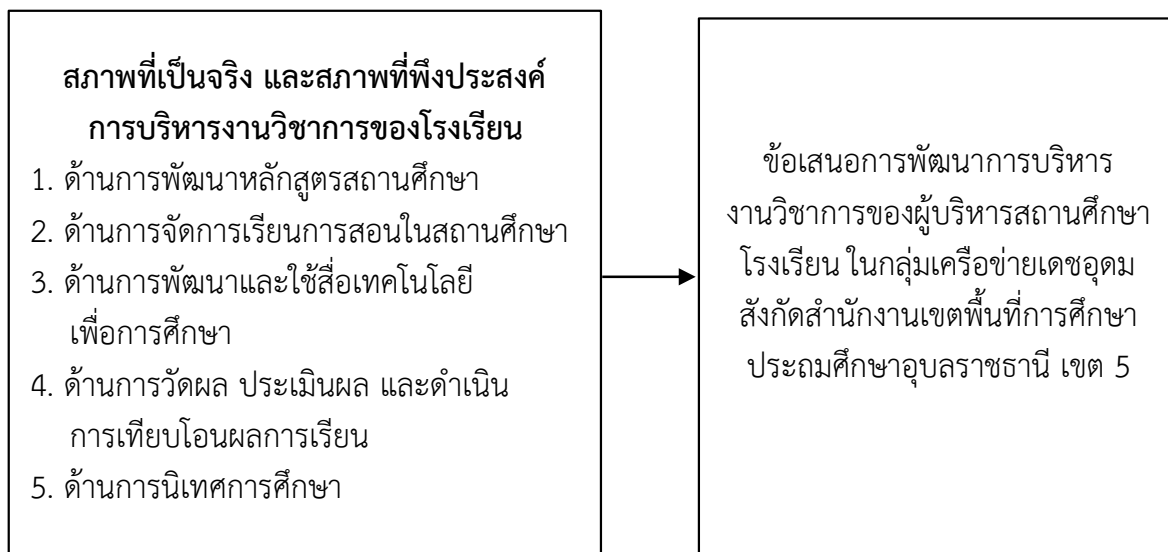
5. ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการศึกษา เพื่อชี้แนะ ปรับปรุง และร่วมมือกับคุณครูในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีการสร้างความตระหนักให้กับคุณครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการการนิเทศการศึกษา

รวมถึงติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

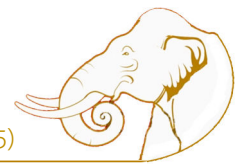
ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย จำนวน 11 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และครู จำนวน 251 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 270 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และครู จำนวน 152 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย จำนวน 11 โรงเรียน มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 171 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน และโรงเรียนที่ปฏิบัติงานลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอการพัฒนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เป็นข้อคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้วยตนเอง และขอรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมแบบสอบถาม จำนวน 171 ฉบับ แบบสอบถามได้รับคืนมา จำนวน 171 ฉบับ มีความสมบูรณ์ จำนวน 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.26 และทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

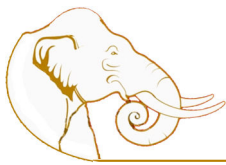
4.1 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 ข้อเสนอการพัฒนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ดังตารางที่ 1

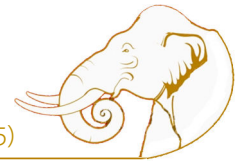

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.76	.30	มาก	4.43	.26	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.83	.30	มาก	4.38	.30	มาก
ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.36	.29	ปานกลาง	4.56	.26	มากที่สุด
ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.61	.32	มาก	4.45	.24	มาก
ด้านการนิเทศการศึกษา	3.47	.34	ปานกลาง	4.53	.27	มากที่สุด
รวม	3.60	.14	มาก	4.47	.14	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3 ด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .30) รองลงมา คือ 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .30) และ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .32) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 2) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .29) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .27) และ 2) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .27) อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .25) 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .26) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .30) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอการพัฒนากิจการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเขตอุดม สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีข้อเสนอการพัฒนาคำคัญดังนี้

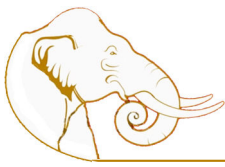
2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรส่งครูเข้าอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและสภาพแวดล้อม กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงสร้างหลักสูตร 2) ผู้บริหารควรกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินผลในรอบปีที่ผ่านมา และมีการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และ 3) ผู้บริหาร และครู ควรมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำหลักสูตรประจำกลุ่มสาระ

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เป็นแบบชั้นเรียนดิจิทัล โดยเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกสู่ห้องเรียนโดยผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น 2) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการในการเตรียมพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และจัดระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้ราบรื่น และ 3) การจัดการเรียนการสอนผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม

2.3 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาและใช้สื่อนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและพัฒนาทักษะการใช้ไอซีทีแก่ครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนการสอนและประยุกต์นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารควรจัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในการผลิตสื่อนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยบูรณาการร่วมกับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ 3) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณด้านสื่อนการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ และจัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้บริการอำนวยความสะดวกให้แก่ครู และบุคลากรในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับการเรียนการสอน

2.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้โปรแกรมต่าง ๆ อาทิ Microsoft Office, Classdojo, Schoology เป็นต้น 2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับนโยบายในการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง และ 3) ผู้บริหารควรนำผลการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษามาปรับปรุงเพื่อมาใช้ในการพัฒนา การวัด และประเมินผลในปีถัดไป

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหาร และครูควรร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ 2) ผู้บริหาร และครูควรร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเผยแพร่ผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และ 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการนิเทศการศึกษา และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

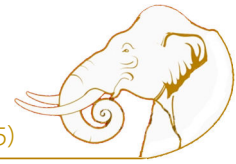

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อภิปรายผลในประเด็น ดังต่อไปนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารวิชาการ มีบทบาทสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ผู้เรียนจะมีความรู้ มีความสามารถและมีทักษะในการดำเนินชีวิตขึ้นอยู่กับการบริหารงานฝ่ายวิชาการทั้งสิ้น เพราะงานบริหารวิชาการเกี่ยวกับผู้เรียนโดยตรง กิจกรรมในด้านการเรียนทุกอย่างจะเกี่ยวข้องกับผู้เรียนตามนโยบายของสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งภารกิจหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำของบุคลากรในสถานศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ในการที่จะพัฒนาการเรียน การสอน ตลอดจนทำการควบคุมการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และจากผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุคดิจิทัล ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากคุณภาพของผู้เรียนจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ในการเรียน การสอบวัดและประเมินผลการเรียนด้านต่าง ๆ เช่น การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-net) การประเมินความสามารถการอ่านออกเขียนได้ (RT) และการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) เป็นต้น ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการบริหารจัดการ และรู้จักการประยุกต์การทำงานให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารงาน การทำงาน และการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการและสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่ ธีรญาภรณ์ นาจำปา (2564) ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เพียงแค่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เท่านั้น ยังได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งในรูปแบบที่บรรจุไว้ในระบบของสถานศึกษา เช่น ระบบห้องสมุด หรือระบบของห้องเรียนอัจฉริยะ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงไว้ในรูปแบบของเทคโนโลยีแบบพกพา ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยอาศัยอุปกรณ์ที่มีขนาดเล็กลง เร็วขึ้น ดีขึ้น และถูกลงซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐธยาน์ ทองดอนเือง และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความคาดหวัง หรือความต้องการที่จะเห็นผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และเทคโนโลยี ที่มีความทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และมีการประเมินผลการสร้างและพัฒนการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงมีการรวบรวมแหล่งสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ส่งเสริมให้การจัด

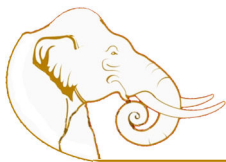

การศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพที่คาดหวังในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารต้องจัดหาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนของครู อีกทั้งเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแก่ครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และสร้างแรงจูงใจให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนทุกภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ แวตตา ชุ่มอัม (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญส่งเสริมครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เห็นความสำคัญต่อการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีงบประมาณในการหาสื่อเทคโนโลยี รวมทั้งครูไม่มีความรู้ในการนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนสอน ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้นในการทำสื่อเทคโนโลยีอันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งไม่มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐณิโกนต์ ทองโคตร และ วานิช ประเสริฐพร (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ข้อเสนอการพัฒนากิจการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่าย สถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรส่งครูเข้าอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและสภาพแวดล้อม กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงสร้างหลักสูตร 2) ผู้บริหารควรกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินผลในรอบปีที่ผ่านมา และมีการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และ 3) ผู้บริหาร และครู ควรมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำหลักสูตรประจำกลุ่มสาระ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภสุตรา หารวงษา (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น โดยวิเคราะห์หลักสูตรให้สอดคล้องตามเนื้อหาหรือรูปแบบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นบูรณาาร่วมกันกับสาระการเรียนรู้หลัก ปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษา มีการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มอบหมายให้ครูผู้ใช้หลักสูตรตรวจสอบและปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนที่ใช้ประกอบหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

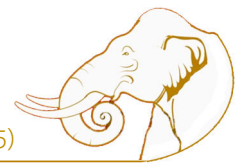
2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เป็นแบบชั้นเรียนดิจิทัล โดยเชื่อมโยงข้อมูลความรู้จากโลกภายนอกสู่ห้องเรียนโดยผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น 2) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการในการเตรียมพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และจัดระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้ราบรื่น และ 3) การจัดการเรียนการสอนผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนล่วงหน้าก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเตรียมความพร้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐยาน์ ทอง

ดอนเกรียง และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษามีการวางแผนวัดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้บริหารควรวางแผนการบริหารจัดการระบบเครือข่ายในโรงเรียน ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมและทักษะในการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูมีความมุ่งมั่นในการสร้างสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพราะการสอนออนไลน์ครูต้องมีทักษะสูงในการใช้เทคโนโลยีสร้างสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น การนำสื่อจาก Youtube มาใช้ประกอบการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจ และทำให้นักเรียนสนุกสนานกับการเรียนในการเรียน ผ่านสื่อ

2.3 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและพัฒนาทักษะการใช้ไอซีทีแก่ครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูเปลี่ยนวิถีจัดการเรียนการสอนและประยุกต์นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารควรจัดโครงการส่งเสริมและสนับสนุนครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในการผลิตสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยบูรณาาร่วมกับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ 3) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอ และจัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อให้บริการอำนวยความสะดวกให้แก่ครู และบุคลากรในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีตถกรณ์ กองนาคว (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของครูในการผลิตสื่อ นวัตกรรมทางการเรียนรู้ ควรส่งเสริมครูเข้ารับการพัฒนาตนเองในการผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ครูควรประเมินการใช้สื่อนวัตกรรมทางการเรียนรู้ ติดตาม ชี้แนะแนวทางการใช้สื่อที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัยของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิงตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้โปรแกรมต่าง ๆ อาทิ Microsoft Office, Classdojo, Schoology เป็นต้น 2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับนโยบายในการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง และ 3) ผู้บริหารควรนำผลการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษามาปรับปรุงเพื่อมาใช้พัฒนา การวัด และประเมินผลในปัดต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัทพร อูระงาม (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล มีแนวทางในการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรกำหนดระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ติดตามงานการวัดผลและประเมินผล การเรียน ควรมีการให้ผู้รับผิดชอบรายงานการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลด้วย ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ ควรให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบในเรื่องงานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และควรมีการ

นิเทศการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงานจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น และส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐานด้วยการจัดอบรมเชิง ปฏิบัติการ

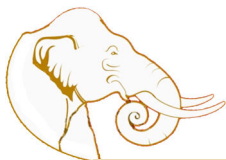
2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา มีประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประการแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหาร และครูควร ร่วมกันวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ 2) ผู้บริหาร และครูควรร่วมกันวิเคราะห์และสรุปผลการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อยกระดับ คุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเผยแพร่ผลการนิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และ 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้า รับการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการนิเทศการศึกษา และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ การศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลรัตน์ แก่นจันทร์ (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง การ พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอด้านการนิเทศการศึกษา โดยผู้บริหารควรกำหนด นโยบายการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจน จัดทำแผนโครงการคู่มือและปฏิทินการนิเทศการศึกษา มีการประชุม สร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศและการใช้คู่มือการนิเทศการศึกษา ดำเนินการนิเทศ ตามแผนและ โครงการนิเทศโดยมีผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศให้การสนับสนุน การนิเทศมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยเหลือครูให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ และควรทบทวนกระบวนการนิเทศการศึกษาเทคนิคการนิเทศการศึกษาตามแผนงานโครงการที่กำหนด

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่สำคัญสูงสุด 3 ประการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และพัฒนาทักษะการใช้ไอซีทีแก่ครูอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูเปลี่ยนวิถีจัดการเรียนการสอนและ ประยุกต์นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เป็นแบบชั้นเรียนดิจิทัล โดยเชื่อมโยงข้อมูล ความรู้จากโลกภายนอกสู่ห้องเรียนโดยผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น และ 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมครูเข้าอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร และสภาพแวดล้อม กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจัดทำโครงสร้าง หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง และประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนยุคดิจิทัลให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาของตนให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

สรุป

จากผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ใน กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในข้อเสนอการพัฒนา ในประเด็นที่เป็นความคาดหวัง หรือความต้องการสูงสุดของครูที่ต้องการให้ผู้บริหารพัฒนาในประเด็นด้าน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้สนับสนุนด้านอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการ

จัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีหลากหลาย เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ดึงความสนใจของผู้เรียน ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดตระหนักและให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารหลักฐานงานวิชาการ เพื่อรองรับการประเมินหรือการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง และการจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอน และอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผึกคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานแบบร่วมมือ เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง อันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.3 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดหางบประมาณให้เพียงพอสำหรับจัดทำสื่อการเรียนการสอนสำหรับครู

1.4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้นตามกลุ่มสาระ

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารหลักฐานงานวิชาการ เพื่อรองรับการประเมินหรือการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้

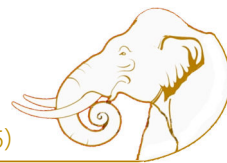
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อนำปัจจัยไปใช้เพื่อวางแผนปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา

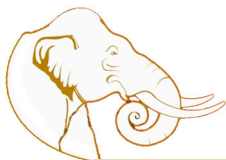
2.2 ควรศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ แก่นจันทร์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ณัฐณิกันต์ ทองโคตร และ วานิช ประเสริฐพร. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10(37). 113-123.
- ณัฐยานันท์ ทองดอนเกรียง และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2566). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*. 5(2). 2751-2760.
- ธัญญาภรณ์ นาจำปา. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรัตถกรณ์ กองนาคุ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชฌณ สระแก้ว. ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ และ สุรัชย์ ปิยานุกุล. (2560). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ และนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*: 1540-1548.
- พิมลพรรณ กุลาสา. ณัฏฐวรรณ ธนาพงษ์อนันต์ และ รังสรรค์ โฉมยา. (2559). สภาพ ปัญหา และแนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 10(2). 110-123.
- โรงเรียนบ้านหนองแสง. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองยาว. โรงเรียนดำรงสินอุทิศ. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำโดมใหญ่. โรงเรียนบ้านแหมเจริญ. โรงเรียนบ้านสมสะอาด. โรงเรียนบ้านหนองสำราญ. โรงเรียนประชาสามัคคี. โรงเรียนเมืองเดช. โรงเรียนเวตะวันวิทยา และ โรงเรียนอนุบาลนาคนาสุมทรเดชอุดม. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2565*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
- แววตา ชุ่มอิม. (2562). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศุภสุตรา หารวงษา. (2566). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัทพร อูระงาม. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Krejcie. R. V.. & Morgan. D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบู่เปื่อย -
ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 5 ใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

Academic Administration of Educational Institution Administrator in
Bupuai – Yangyai Schools Group Under The Jurisdiction of The
Office of Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office
5 During The Covid 19

พัฒนาการ เนียมชัยภูมิ¹, สุรางคณา มัณยานนท์²
phattanakan Niamchaiyaphum¹, Surangkana Manyanon²
มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย¹⁻²
Ratchathani University, Thailand¹⁻²
Email: phattanakan1989@gmail.com¹

Received : March 21, 2024;

Revised : February 21, 2025;

Accepted : April 13, 2025

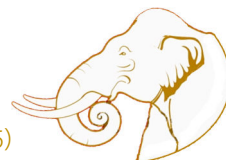
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บู่เปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(Covid 19) โดยศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบู่เปื่อย - ยางใหญ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) ผู้บริหารนำหลักสูตรมาปรับใช้ให้ทันต่อ
สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการเกิดโรคระบาดที่มีความอันตรายถึงแก่ชีวิต พร้อมทั้งวางแผน
ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (2) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือออน
แฮนด์ การจัดทำใบงาน การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อลดความ
เสี่ยงในการได้รับเชื้อ 3) ใช้การวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสถานการณ์ ลดความ
เข้มข้นลง 4) การนิเทศใช้การที่หลากหลาย เช่น การใช้แอปพลิเคชัน หรือแพลตฟอร์มอื่นๆ เพื่อช่วยให้การ
นิเทศมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอีกด้วย 5) สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและ
นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ผู้บริหารโรงเรียน; เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

Abstract

This research aimed to study the academic Administration of the educational institution AdminisTrator in Bupuai – Yangyai Schools Group under The jurisdiction of the office of Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 5 During the Covid 19 in the semester 1 academic year of 2023. The samples used in study were 97 heads of directors and teachers. The research tool was a 5-level rating scale questionnaire of 50 items, The statistics included frequency, percentage, mean and standard deviation. The research findings were as follows:

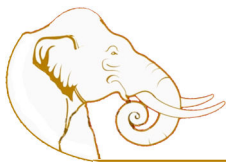
1) academic Administration of educational institution AdminisTrator in Bupuai – Yangyai Schools Group under The jurisdiction of the office of Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 5 During the Covid 19 in the semester 1 academic year of 2023 as a whole and in individual aspects were at high levels.

2) Guidelines for academic administration development include 1) Administrators should adopt existing curriculum to keep pace with changing situations, especially the deadly epidemic, in a timely manner, as well as plan, improve and develop the curriculum continuously 2) Encourage online or on-hand instruction. Worksheet preparation Encouraging students Self-study through various platforms to reduce the risk of being convinced because schools are the places at highest risk of spreading germs 3) Diversified measurements and assessments should be used to suit the situation and reduce the intensity in accordance with the epidemic situation. 4) Supervision should have a variety of methods, such as using Zoom applications or other platforms, to help supervision be more effective and prevent the spread of germs 5) Encourage teachers to produce new media and learning management to be more effective.

Keywords: Educational Administration; School Director; Corona Virus 2019

บทนำ

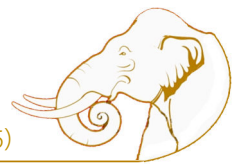
งานวิชาการเป็นงานที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มุ่งให้กระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการด้านการศึกษาได้อย่างอิสระ มีความรวดเร็วในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดจนการประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจึงถือเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการบริหารงานวิชาการเพราะงานวิชาการได้ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพล้วนขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น เพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้ มูนา จารง (2560) กล่าวว่าหากเปรียบงานแผนงานเป็นสมองเป็นแผนที่ เป็นเข็มทิศของชีวิต งานวิชาการก็คือ หัวใจของสถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับงานแผนอย่างแยกไม่ได้รับการ

จะบริหารงานวิชาการให้ ประสพผลสัมฤทธิ์ต้องตระหนักว่าหัวใจของการจัดการศึกษาคือผู้เรียนหากจะดูว่างาน วิชาการโรงเรียนใดเป็นอย่างไรดูได้จากนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ การบริหารงานวิชาการจะเกิด ประสิทธิภาพได้ ผู้บริหารโรงเรียนจะทราบและเข้าใจเป็นอย่างดีต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ งานวิชาการจึงถือเป็นงาน หลักไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใดก็ตาม การดำเนินงานวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ สถาบันวิจัย เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2561) กล่าวถึง ความสำคัญอย่างยิ่ง ของการพัฒนาระบบบริหารต่าง ๆ ของ การศึกษาและวิชาการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะในอนาคต ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นหัวใจหลักสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ผู้บริหารย่อม ต้องผลักดันให้คุณภาพทางวิชาการ เป็นการปฏิบัติงานที่จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาทีมงานวิชาการ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ตลอดจนการนำกระบวนการบริหารที่ทันสมัย ความเป็น ผู้บริหารมืออาชีพ พร้อมทั้งจะขับเคลื่อนภารกิจและขยายการดำเนินงานวิชาการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลทาง วิชาการในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรตลอดจนการประเมินและติดตาม งานต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารวิชาการอีกอย่างหนึ่งคือครู เพราะครูเป็นผู้ จัดการกระบวนการเรียนรู้และทำการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า งานวิชาการในโรงเรียนจะ มีประสิทธิภาพเพียงใดจะขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ได้ส่งผลกระทบต่อประชากรโลกเป็นวงกว้าง โดยมีจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เชื้อไวรัสมีการกลายพันธุ์แบ่งเป็นสายพันธุ์แยกย่อยหลายสายพันธุ์สามารถหลบ เลี่ยงภูมิคุ้มกันของร่างกายได้ดีจึงเป็นสาเหตุให้เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) แพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การพัฒนายาวัคซีนเพื่อป้องกันการติดเชื้อมีประสิทธิภาพลดลง (กรมควบคุมโรคติดต่อ, 2563) องค์การอนามัยโลกจึงประกาศให้โรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม พุทธศักราช 2563 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) กระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันทำให้มนุษย์ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว เทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ส่งผลทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอน แบบออนไซต์ (On-site) ได้ตามปกติ

ประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ครั้งแรกเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 หลังจากนั้นเริ่มตรวจพบผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นในสถานที่ต่าง รัฐบาลจึงประกาศกำหนดแนวทางการปฏิบัติโดยเฉพาะ สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีนักเรียนอยู่รวมกันจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยงสูงที่อาจจะมีการแพร่ระบาด ของเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ได้ในกลุ่มเด็กไปยังบุคคลในบ้าน หากมีการระบาดในกลุ่มเด็กขึ้นจะมี ผลกระทบ ในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อจากเด็ก กระทรวงศึกษาธิการ (รัฐบาลไทย, 2563) ได้ เสนอแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดในโรงเรียน โดยให้ตระหนักถึง การป้องกันการระบาดภายใน โรงเรียน สุขอนามัยของนักเรียนการผ่อนปรนการลาป่วยให้กับครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อมี อาการป่วย นอกจากนั้นการเว้นระยะห่างทางสังคมเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงถึง โดยให้มีการจัด ห้องเรียนแบบเว้นระยะห่างและแบบสลับวันมาเรียน ยกเลิกกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมากเช่น

กิจกรรมกีฬา กิจกรรมลูกเสือ และที่สำคัญยังส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนช่องทางออนไลน์อีกด้วย นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึง ความสำคัญในการดูแลนักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงได้จัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ปีการศึกษา 2563 และประกาศเพิ่มเติมในปีการศึกษา 2565 กระทรวงศึกษาธิการ (2565) เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนกฤษฎา บุญภักดี (2563) ได้เสนอ แนวคิดที่สอดคล้องกันว่า สถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างเร่งด่วนในการ พัฒนาการเรียนการสอนของครูมาเป็นแบบออนไลน์เพื่อลดการเผชิญหน้ากัน โดยให้มีการจัดการเรียนรู้แบบ ออนไลน์100% โดยงดเดินทางมาเรียน งดการรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก งดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มทุกกิจกรรมเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนจากแบบปกติมาเป็นแบบออนไลน์

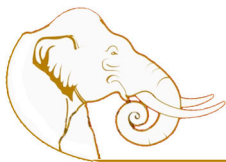
จากสภาพปัญหาดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่องานบริหารวิชาการผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุญเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) 5 ด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ว่าอยู่ในระดับใดและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุญเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) เพื่อเตรียมรับมือในกรณีที่เกิดการระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุญเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุญเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

การทบทวนวรรณกรรม

ตามกฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ว่า “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) จึงกล่าวได้ว่า การบริหารโรงเรียน มีความจำเป็นเพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ เป็นภารกิจ

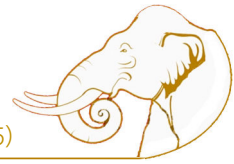

หน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่าง ๆ โดยนำศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้านอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ประกอบด้วย 17 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

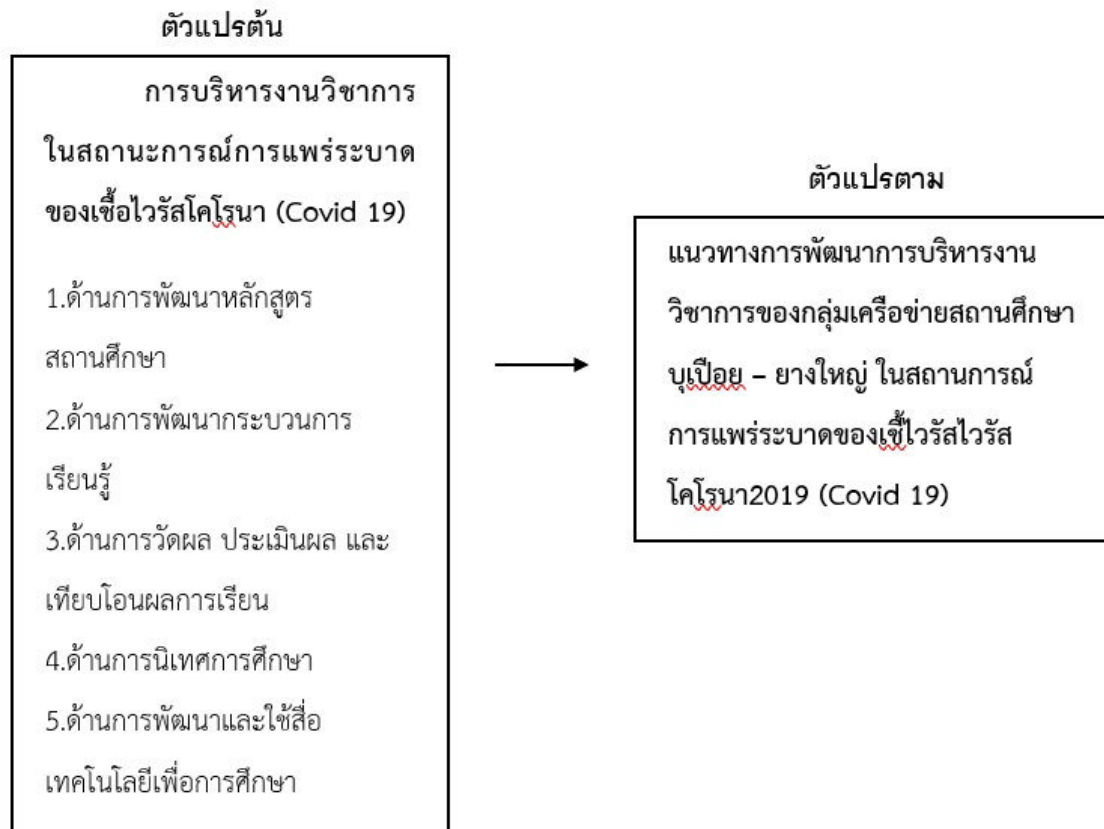
สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทยที่เริ่มพบผู้ติดเชื้อในวันที่ 13 มกราคม 2563 และได้มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในชุมชนหรือสถานที่ที่มีการรวมตัวของประชาชนจำนวนมาก รวมถึงในสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการสัมผัสและใกล้ชิดกันทั้งระหว่างนักเรียน ระหว่างครูและนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการสัมผัสและติดเชื้อยังเป็นบุคคลที่สามารถแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ไปสู่ครอบครัวได้อีกด้วย รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่เช่น ออนไลน์ (Online) ออนแฮนด์ (Onhand) ออนดีมานด์ (Ondemand) นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนทำได้อย่างจำกัด โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผู้เรียนหลายคนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ขาดแคลนอุปกรณ์และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่ส่งผลกระทบในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) มากที่สุด 5 ด้าน ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาบุเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

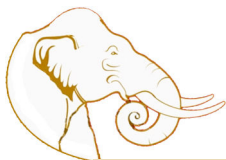
งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณทำการเก็บข้อมูลในปีการศึกษา 2563 ประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปื่อย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ทั้งหมด ประกอบด้วยโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายจำนวน 7 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครู จำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 97 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .98

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1 นำหนังสือจากคณะบดีมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี ประสานไปยังโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบุเปือยวิทยาคาร โรงเรียนบ้านยางใหญ่ โรงเรียนบ้านแก้งโดน โรงเรียนตชด.บ้านเกษตรสมบูรณ์ โรงเรียนบ้านดงกระซุ โรงเรียนบ้านเปือย และโรงเรียนบ้านโนนสว่าง

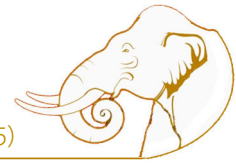
2 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการส่งลิ้งค์แบบสอบถามไปให้ผู้ให้ข้อมูล

4. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) สรุปผลการวิจัย ดังนี้

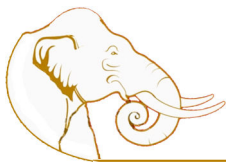
ตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.94	.47	ปานกลาง	4
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.08	.50	มาก	3
ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	3.87	.50	ปานกลาง	5
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.16	.41	มาก	2
ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.47	.45	มาก	1
รวม	4.10	.46	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .45) 2) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .41) 3) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .50) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .47) และด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .50)

2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้ มีข้อเสนอการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรนำหลักสูตรที่มีอยู่มาปรับใช้ให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการเกิดโรคระบาดที่มีความอันตรายถึงแก่ชีวิตอย่างทันท่วงที พร้อมทั้งวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือออนไลน์ การจัดทำใบงาน การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงในการได้รับเชื้อเพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดในการแพร่เชื้อโรค
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ควรใช้การวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย เข้ากับสถานการณ์ ลดความเข้มข้นลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรค
4. ด้านการนิเทศการศึกษา การนิเทศควรมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Zoom หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ เพื่อช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นพร้อมทั้งเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอีกด้วย
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกหรือช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นมากยิ่งขึ้น

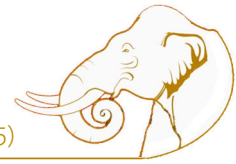
อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนไม่มีการพัฒนามากนักเพียงแต่นำหลักสูตรที่มีมาปรับใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์แม้จะมีการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่ได้ผลตามเป้าหมายเท่าที่ควรเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ครูไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควร ขาดการจัดอบรมในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรให้แก่ครู ส่งผลให้ผลการวิจัยออกมาอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับผลการวิจัยของ UNESCO (2000) ที่มีการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชีย พบว่า มีการเกิดปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร ไม่สนใจการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ไม่มีการติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจังและเป็นระบบ บางครั้งพบว่าหลักสูตรขาดประสิทธิภาพไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ ให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ มีการประชุมวางแผนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) อย่างเป็นระบบ ถึงแม้จะไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติแต่ก็มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ถึงแม้ว่านักเรียนบางคนจะขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเข้าถึงแหล่งความรู้แต่ครูก็มีการจัดตั้งกลุ่มย่อยของนักเรียนที่มีบ้านใกล้เคียงกันให้สามารถเดินทางไปศึกษาด้วยกันได้ ทำให้ผลของการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ธิดาทิพย์ ประทุมทิพย์ และคณะ (2565) ที่ทำการวิจัยเรื่องสภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนางานวิชาการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพนม พบว่า อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง

กระทันหันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารให้ความสำคัญและพร้อมให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะได้ในทุกสถานการณ์

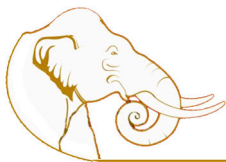
1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ที่มีการประกาศหยุดเรียนเป็นเวลานานและบ่อยครั้ง การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเหมือนในสถานการณ์ปกติ รูปแบบการวัดผล ประเมินผลแม้จะใช้วิธีการที่หลากหลายแต่ไม่มีวิธีใดที่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การนับเวลาเรียนต้องมีการปรับความยืดหยุ่นตามแต่สถานการณ์ซึ่งยืดหยุ่นจนบางครั้งจำเป็นต้องให้นักเรียนทุกคนผ่านการประเมินทั้ง ๆ ที่นักเรียนไม่ได้รับความรู้ตามมาตรฐาน ไม่มีคุณภาพ ผลการเรียนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ตกต่ำสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมคิด มานะคิด และคณะ (2554) ที่ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ที่พบว่า ผลการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี อยู่ในระดับมาก เพราะการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ในสถานการณ์ปกติย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ให้ความสำคัญและมีการกำกับติดตามออกนิเทศอย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอ ทั้งถึง มีการประชุมเพื่อวิเคราะห์ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศของครูทุกคน ส่งผลให้มุมมองของครูที่มีต่อผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีฟ้า ศรีพรหม (2556) ที่ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จังหวัดอุบลราชธานี จากผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ผู้บริหารมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูออกแบบสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและเพื่อเพิ่มเส้นทางการเข้าถึงการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ผู้บริหารจัดอบรมแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีให้แก่ครู สนับสนุนเงินทุนเพื่อใช้พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีให้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะครูอาวุโสที่ส่วนมากจะยังขาดทักษะในด้านเทคโนโลยีอยู่มากส่งผลให้ครูมีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นสามารถผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พรหมมน พินทุสมิต (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี

จากผลการวิจัยพบว่า การวิจัยในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

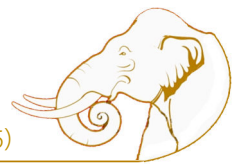

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) คือ ผู้บริหารจะต้องนำหลักสูตรที่มีอยู่มาปรับใช้ให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการเกิดโรคระบาดที่มีความอันตรายถึงแก่ชีวิตอย่างทันทั่วทั้งที่ พร้อมทั้งวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ อวศยา แสงทอง (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ของผู้บริหารและบุคลากรรวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) คือ ผู้บริหารและครูจะต้องจัดเวลาเรียนตามสถานการณ์ให้เหมาะสม คำนึงถึงความปลอดภัยของครูและนักเรียนเป็นอันดับแรก ประชุมวางแผนในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับ ชลิตา มิ่งขวัญ (2563) ที่กล่าวว่าในยุคสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมดิจิทัล 4.0 เทคโนโลยีถูกพัฒนาให้อำนวยความสะดวกมากยิ่งขึ้น เว็บไซต์เป็นช่องทางหนึ่งในการนำเสนอข้อมูล แบบออนไลน์ ที่ทำให้เข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลาและทุกสถานที่ที่มีการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการฝึกอบรมออนไลน์จะทำให้ผู้ที่เข้าฝึกอบรมสามารถทบทวนความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา รวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายในการเข้าอบรมของบุคลากร

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) คือ ใช้การวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย เข้ากับสถานการณ์ สอดคล้องกับ สิทธิชัย ใจสุข (2562) ที่ศึกษาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กล่าวว่าผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มติข้อสรุปของ ประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงานที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้จริง

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ การจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Zoom หรือแพลตฟอร์มอื่น ๆ เพื่อช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กำกับติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียนในรูปแบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตหรือคอมพิวเตอร์ เพื่อเก็บเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในกรณีที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคในอนาคตซึ่งทั้งหมดนี้ต้องพึ่งพาผู้บริหารซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายเป็นหลัก สอดคล้องกับ ช่อลัดดา ลิ้มมา(2561) ที่ศึกษาการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาตามทัศนะของครูผู้สอน ที่พบว่าการบริหารจัดการองค์กรผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนด

จุดมุ่งหมาย วางแผนและกำหนดเป้าหมายตลอดจนวิธีการดำเนินงาน เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การบริหารองค์การบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐ

2.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจัดทำสื่อการสอนในรูปแบบวิดีโอหรือสไลด์เพื่อประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน ด้านงบประมาณให้ครูเพื่อใช้ในการจัดทำสื่อ จัดอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้แก่ครูเพราะครูบางท่านยังขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน เช่น Zoom, Microsoft Team , Google Meet , Google Class Room สอดคล้องกับลัทธิธรรมวินัย ศรีนวลจันทร์ (2561) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนวัดลานนาบุญ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นไปในทางที่ดีขึ้นซึ่งผู้บริหารต้องเล็งเห็นความสำคัญและจัดอบรมครูเกี่ยวกับเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารและครูจะต้องตระหนักและเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์ที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันอยู่ตลอดเวลาตลอดเวลา

1.2 จัดทำแผนการรับมือในกรณีที่เกิดการระบาดของโรคขึ้นอย่างฉับพลัน เพื่อป้องกันการเกิดโรคระบาดในอนาคต

1.3 เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะการใช้โปรแกรมออนไลน์เพื่อให้ นักเรียนคุ้นเคยกับการเรียนออนไลน์

1.4 มีการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อยู่ตลอดเวลา มีความพร้อมด้านอุปกรณ์และสื่อที่จำเป็น อาจใช้การเรียนผ่านระบบ DLTV ไปงานร่วมด้วย

1.5 ผู้บริหารจะต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในกรณีเกิดการระบาดของโรคในอนาคต

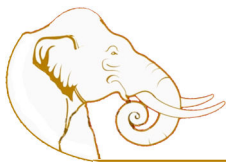
1.6 ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป เพื่อที่จะสามารถแนะนำครูและบุคลากรทางการศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรมีความรู้ และจัดทำหลักสูตรแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และได้ดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรมีการเยี่ยมชั้นเรียน หรือ นิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละบุคคล เพื่อปรับปรุงแก้ไข การจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ

2.3 ด้านการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน มีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องเข้าใจในระเบียบการเทียบโอน เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนและพัฒนาวิชาชีพตามกลุ่มสาระฯ

2.5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การบริหารงาน ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี

2.6 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

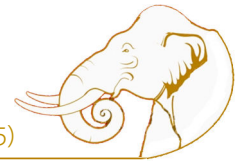
3.1 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

3.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19)

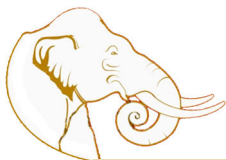
3.3 ควรศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา บุเปือย - ยางใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ด้วยตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น ขนาดสถานศึกษา ตำแหน่ง ระดับการศึกษา อายุราชการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

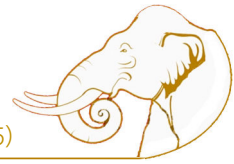
- กมลรัตน์ แก่นจันทร์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
- _____. (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
- _____. (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562.
- ชลิตา มิ่งขวัญ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ ออกแบบเว็บ สำหรับการฝึกอบรมออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ช่อลัดดา สิมมา. (2561). ที่ศึกษาการศึกษาด้านบริหารนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- ณัฐณิกันต์ ทองโคตร และ วานิช ประเสริฐพร. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10(37). 113-123.
- ณัฐยานี ทองดอนเกรียง และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2566). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*. 5(2). 2751-2760.
- ธัญญาภรณ์ นาจำปา. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทยาภรณ์ สังข์เมือง (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีตถกรณ์ กองนาคุ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัทธมน สระแก้ว. ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ และ สุรัชย์ ปิยานุกุล. (2560). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ และนานาชาติ 2560 มหาวิทยาลัยขอนแก่น*: 1540-1548.
- พิมลพรรณ กุลาสา. ณัฏสวรรณ ธนาพงษ์อนันต์ และ รังสรรค์ โฉมยา. (2559). สภาพ ปัญหา และแนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 10(2). 110-123.
- โรงเรียนบ้านหนองแสง. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองยาว. โรงเรียนดำรงสินอุทิศ. โรงเรียนนิคมสร้างตนเองลำโดมใหญ่. โรงเรียนบ้านแหมะเจริญ. โรงเรียนบ้านสมสะอาด. โรงเรียนบ้านหนองสำราญ. โรงเรียนประชาสามัคคี. โรงเรียนเมืองเดช. โรงเรียนเวตะวันวิทยา และ โรงเรียนอนุบาลนาคนาสุมทรเดชอุดม. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2565*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
- ลัดดาวรรณ ศรีนวลจันทร์. (2561). ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนวัดลานนาบุญ. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- แววตา ชุ่มอิม. (2562). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศุภสุตรา หารวงษา. (2566). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สิทธิชัย ใจสุข. (2562). โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อัฒพร อรรถงาม. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- อวัศยา แสงทอง. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทรวาส (คุขประสารราษฎร์).
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- Krejcie. R. V.. & Morgan. D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
ในสหวิทยาเขตห่อไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
อุบลราชธานี อำนาจเจริญ

The School Administrators' Positive Character Traits in The 21st
Century Hortri Cluster Under the Secondary Educational Service
Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

กานต์พิชชา วิสาพล¹, เมธาวี โชติชัยพงศ์², เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม³
Kanphitcha Wisapon¹, Methavee Chotchaipong² Charoenwit Somphongtam³
มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย¹⁻³
Ratchathani University¹⁻³
Email: Kanphitcha_24195@hotmail.com

Received : May 22, 2024;

Revised : March 1, 2025;

Accepted : April 13, 2025

บทคัดย่อ

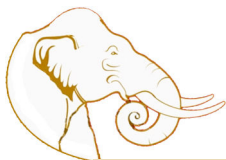
บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตห่อไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตห่อไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 8 คน ครูผู้สอน 160 คน รวม 168 คน และผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านที่มีความจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร

2. การศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบนวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคลากร สร้างชุมชนการเรียนรู้ 2) ด้านการมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็น สร้างความมั่นใจ

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหาร ; ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21; สหวิทยาเขตห่อไตร

Abstract

This article aimed to study 1) the current state and desired state of the School Administrators' Positive Character Traits in the 21st Century Hortri Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen, and 2) explore the development of the School Administrators' Positive Character Traits in the 21st Century Hortri Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen. The sample group, determined using Krejcie and Morgan's (1970) table, consisted of 168 participants, including 8 school administrators and 160 teachers. Proportional Stratified Random Sampling and Simple Random Sampling were employed, and data were provided by 5 school administrators. Data were collected via questionnaires with a reliability coefficient of .98 and interviews with an IOC value of 1.00. Statistical analyses included Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, PNImodified, and content analysis.

The research finding were:

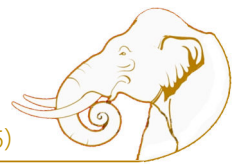
1. Overall, both the current state and desired state of the School Administrators' Positive Character Traits in the 21st Century Hortri Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen were at a high level. The highest PNImodified was in Change leadership, while the lowest was in Utilizing innovation and information technology in management.

2. The development of the School Administrators' Positive Character Traits in the 21st Century Hortri Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen include 1) Educational leadership, they should encourage innovative learning, support staff skill development, create a learning community, promote knowledge and professional skill leadership; 2) Managerial competence, they should inspire others, encourage participation and feedback, build confidence.

Keywords: This research aims to School Administrators' Positive Character Trait ; 21st-century administrators; Hortri Cluster

บทนำ

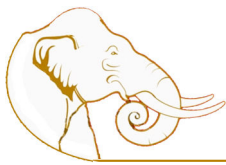
คุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่ชัดเจนและสำคัญอย่างมากเพราะจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษา สร้างคุณภาพในการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในการบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่นและเหมาะสม เช่น ความรู้ทางทฤษฎีที่เข้มแข็ง มีความรับผิดชอบ มีคุณค่าทางจริยธรรมและมีประสบการณ์ทางการบริหารในสาขาการศึกษา คุณลักษณะเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารการศึกษา และมีอิทธิพลสูงสุดต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหาร ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะเหล่านี้สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกศตวรรษที่ 21 อย่างมีความเหมาะสมเพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถเป็นที่ยอมรับสูงสุดในยุคปัจจุบัน คุณลักษณะเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและควรได้รับความสนับสนุนอย่างมากในการบริหารสถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษาต่าง ๆ ซึ่ง

มีคุณลักษณะหลายด้านที่ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ควรมี เช่น การคอยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และใช้นวัตกรรม เข้าใจผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอก มีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวได้ดีจากการเปลี่ยนแปลง และมีคุณลักษณะที่เป็นผู้นำที่สามารถจูงใจและใส่ใจในการบริการ นอกจากนี้ยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรมและประสิทธิภาพการบริหารในด้านการศึกษา คุณลักษณะเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากในการบริหารการศึกษา เพราะเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างคุณภาพการศึกษา และมีผลต่อผลลัพธ์ที่มีความสำเร็จ ผู้บริหารที่มีลักษณะเหล่านี้สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกศตวรรษที่ 21 อย่างเหมาะสม (ชัยยนต์ เพาพาน, 2560)

สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีความหลากหลายทางด้านปริมาณของจำนวนผู้เรียน มีตั้งแต่สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ด้วยจำนวนของผู้เรียน และขนาดของโรงเรียนมีผลต่อจำนวนของครูและบุคลากร ซึ่งการขาดอัตรากำลังจะส่งผลต่อการบริหารจัดการในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นครูไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูมีความรู้ความสามารถไม่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ไม่มีบุคลากรในการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมไปถึงครูได้ผลกระทบจากการทำงานหนักทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง ทางด้านความรู้และวิชาชีพ จากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาและรายงานผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารหลายแห่งละเลยในการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่มีข้อมูลการนิเทศภายใน ซึ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่งผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และพบว่า ปัญหาของครูผู้สอนที่มีปัจจัยการสนับสนุน การส่งเสริมให้สามารถพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่ต่อเนื่อง สาเหตุเพราะผู้บริหารไม่มีกระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและไม่มีลำดับขั้นตอนกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ ทำให้การติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2565)

ในยุคของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องอาศัยทักษะหลากหลายด้านในการบริหารจัดการจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา ดังนั้น ภารกิจใหม่ของนักบริหารการศึกษาในยุคนวัตกรรมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเพิ่มภารกิจทางการจัดการนวัตกรรม หรือการบริหารนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของแวดวงการศึกษา (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2562) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำ กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารและมีความรู้วิชาชีพ โดยเฉพาะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารต้องเป็นทั้งนักบริหาร นักวิชาการ นักจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ได้ผลผลิตที่ดีเลิศ จึงเป็นแนวทางการปฏิรูปเพื่อนำไปสู่ผู้บริหารที่อยู่ในศตวรรษที่ 21 (ศศิตา เพลินจิต, 2558) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในอนาคตโดยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดตามความสนใจและความถนัดของตนเอง ดังนั้น การจัดการศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา

ต้องมีวิสัยทัศน์ที่มองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ พัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะสูงคือมีความรู้ความสามารถมีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จและต้องได้รับการพัฒนา และการเสริมสร้างสมรรถนะอยู่เสมอซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจชัดเจน มีทักษะและความสามารถในการประยุกต์ศาสตร์อย่างมีศิลป์ ซึ่งแนวโน้มหรือผลของการมีสมรรถนะจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานและส่งผลช่วยสร้างความสำเร็จในระดับองค์กร ซึ่งทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาทักษะในการจัดการสถานศึกษาและการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2565)

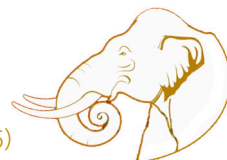
จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคูณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ในสหวิทยาเขตหอไตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานตามการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 และมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ

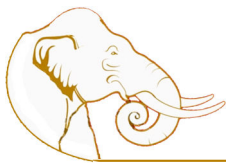
การทบทวนวรรณกรรม

การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษา คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 นี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547) ประกอบไปด้วย 1) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การมีจิตวิญญาณนักบริหาร 3) การเป็นผู้นำทางการศึกษา 4) การมีความรู้ความสามารถในการบริหาร 5) การมีผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จ 6) การนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและแนวคิดการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ของ Driscoll (2019) ประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์และคุณธรรม 2) ผู้บริหารมีความสามารถในการกระจายอำนาจและได้รับความไว้วางใจ 3) ผู้บริหารมีการสื่อสารและประสานความร่วมมือ 4) ผู้บริหารมีพลังเชิงบวก 5) ผู้บริหารเป็นผู้นำเชื่อถือและไว้วางใจได้ 6) ผู้บริหารมีพันธะสัญญา มุ่งมั่นและความยืดหยุ่น 7) ผู้บริหารมีความเต็มใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้และการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง 8) ผู้บริหารสามารถคิดอย่างผู้ประกอบการ คิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 9) ผู้บริหารที่มีสัญชาตญาณในการบริหาร 10) ผู้บริหารมีศักยภาพในการสร้างแรงบันดาลใจและแสวงหาโอกาส โดยบูรณาการตัวแปรรวมกันได้คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

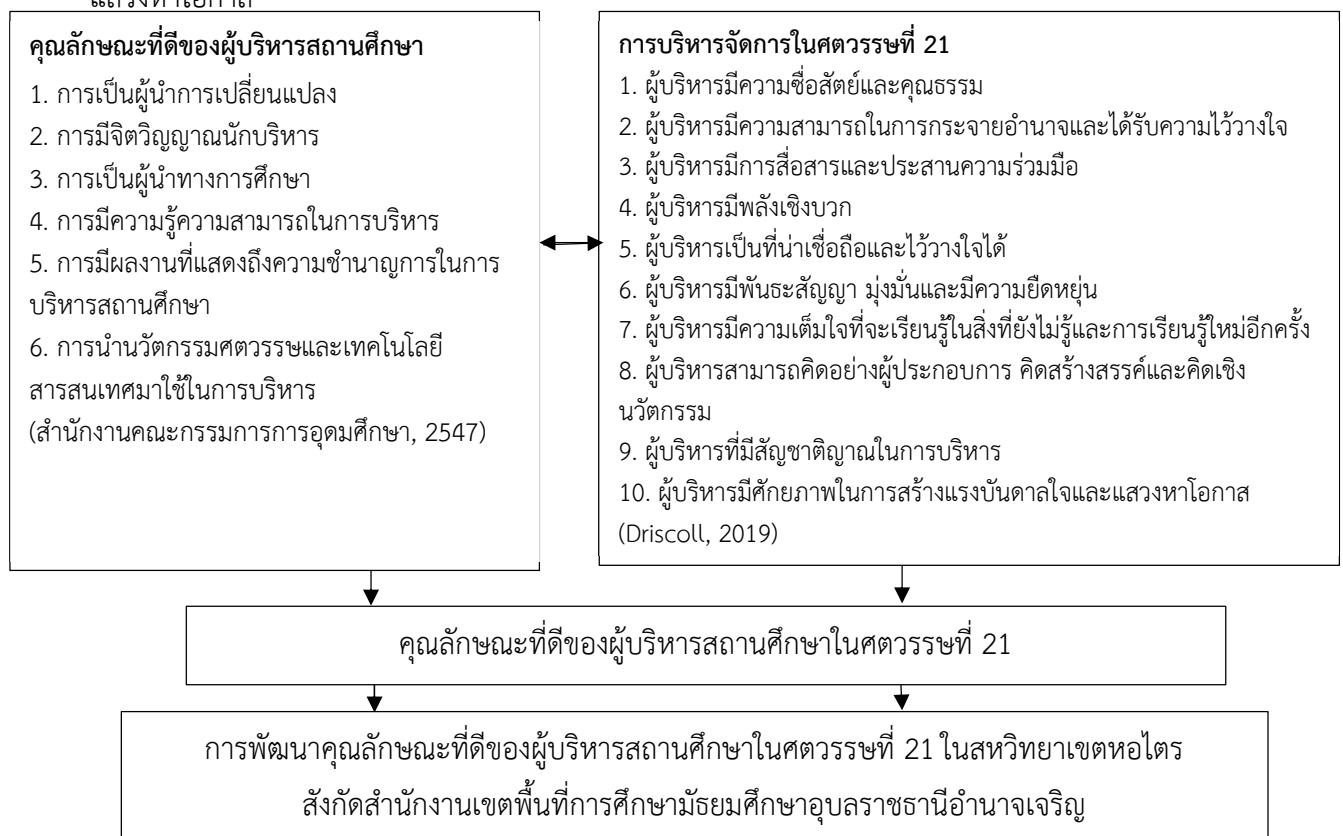

กรอบแนวคิดการวิจัย

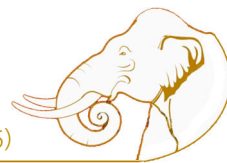
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2565 โดยอาศัยแนวคิดคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547) และแนวคิดการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ของ Driscoll (2019) โดยบูรณาการตัวแปรรวมกันได้คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์และคุณธรรมเป็นหลัก 2) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถกระจายอำนาจและได้รับความไว้วางใจ 3) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสื่อสารและสร้างความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สร้างพลังบวกให้กับองค์กร 5) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ไว้วางใจ 6) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีพันธะสัญญา มุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น 7) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่และสิ่งที่ยังไม่รู้ 8) ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 9) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีสัญชาตญาณในการบริหาร 10) ผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและแสวงหาโอกาส 11) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่มีความซื่อสัตย์และคุณธรรม 12) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่มีความไว้วางใจและกระจายอำนาจ 13) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่มีการสื่อสารและประสานความร่วมมือ 14) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่มีพลังเชิงบวก 15) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ 16) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารมีพันธะสัญญา มุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น 17) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่เต็มใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้และการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง 18) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารคิดอย่างผู้ประกอบการ คิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 19) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารที่มีสัญชาตญาณในการบริหาร 20) การมีจิตวิญญาณของนักบริหารในการสร้างแรงบันดาลใจและแสวงหาโอกาส 21) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรม 22) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านความไว้วางใจและกระจายอำนาจ 23) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านการสื่อสารและประสานความร่วมมือ 24) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านพลังเชิงบวก 25) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ 26) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านการมีพันธะสัญญา มุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น 27) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านการเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้และการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง 28) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านคิดอย่างผู้ประกอบการ คิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 29) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านความเชี่ยวชาญและมีความคิดริเริ่ม 30) การเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางการศึกษาด้านสร้างแรงบันดาลใจและแสวงหาโอกาส 31) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างความซื่อสัตย์และคุณธรรม 32) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างการไว้วางใจและกระจายอำนาจ 33) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารและประสานความร่วมมือ 34) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างพลังเชิงบวก 35) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ 36) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างพันธะสัญญา มุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น 37) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างเต็มใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้และการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง 38) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการคิดอย่างผู้ประกอบการ คิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 39) การเป็น

ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างสัจชาติญาณในการบริหาร 40) การเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและแสวงหาโอกาส 41) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงานแสดงถึงความชำนาญในด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรม 42) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงานแสดงถึงความชำนาญที่ได้รับ ความไว้วางใจและกระจายอำนาจ 43) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงานแสดงถึงความชำนาญในการสื่อสารและ ประสานความร่วมมือ 44) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงานแสดงถึงความชำนาญในการสร้างบรรยากาศเชิงบวก 45) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงานแสดงถึงความชำนาญที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ 46) การเป็นผู้บริหารที่มี ผลงานแสดงถึงความชำนาญด้านพันธะสัญญา มุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น 47) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงาน แสดงถึงความชำนาญในการเรียนรู้ในสิ่งที่ยังใหม่และการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง 48) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงาน แสดงถึงความชำนาญการคิดอย่างผู้ประกอบการ คิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 49) การเป็นผู้บริหาร ที่มีผลงานแสดงถึงความชำนาญและมีสัจชาติญาณในการบริหาร 50) การเป็นผู้บริหารที่มีผลงานแสดงถึง ความชำนาญในการสร้างแรงบันดาลใจและแสวงหาโอกาส 51) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อสร้างความซื่อสัตย์และคุณธรรม 52) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ได้รับ ความไว้วางใจและมีการกระจายอำนาจ 53) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการสื่อสารและ ประสานความร่วมมือ 54) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีพลังเชิงบวก 55) การเป็นผู้ บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ 56) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและ เทคโนโลยีโดยมีพันธะสัญญา มุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น 57) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่เรียนรู้ในสิ่งที่ยังใหม่และการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง 58) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่คิด อย่างผู้ประกอบการ คิดสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 59) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่มีสัจชาติญาณในการบริหาร 60) การเป็นผู้บริหารด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสร้างแรงบันดาลใจและ แสวงหาโอกาส

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

1.1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 297 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 16 คน และ ครูผู้สอน 281 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 168 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 160 คน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่อง คุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถาม มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกตอน โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.95 และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ เป็นคำถามปลายเปิด/สัมภาษณ์

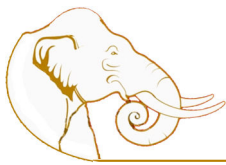
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมแบบสอบถาม จำนวน 168 ฉบับ ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 168 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2565-2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบเลือกตอบโดยการหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยวิธีการระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI Modified)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด/แบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency)

ผลการวิจัย

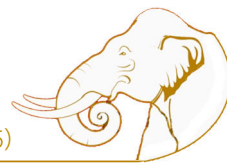
สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความจำเป็น ($PNI_{Modified}$) และลำดับความจำเป็นของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีโดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.28	.68	มาก	4.55	.61	มากที่สุด	0.056	1
2.	ด้านการมีจิตวิญญาณนักบริหาร	4.28	.67	มาก	4.40	.67	มาก	0.025	4
3.	ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา	4.29	.65	มาก	4.48	.61	มาก	0.040	3
4.	ด้านการมีความรู้ความสามารถในการบริหาร	4.25	.67	มาก	4.50	.61	มาก	0.053	2
5.	ด้านการมีผลงานที่แสดงถึงความชำนาญการในการบริหารสถานศึกษา	4.23	.68	มาก	4.31	.63	มาก	0.020	5
6.	ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร	4.18	.70	มาก	4.26	.66	มาก	0.019	6
รวม		4.25	.67	มาก	4.41	.63	มาก	.035	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.67) และ เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.70) สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.63) และ เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.66) และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญด้านที่มีความต้องการสูงสุดคือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified} = 0.056$) และด้านที่มีความต้องการต่ำสุด คือ ด้าน

การนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ($PNI_{Modified} = 0.019$)

2. ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขต หอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2.1 ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในสิ่งที่ยังไม่รู้ มีความรับผิดชอบในบทบาทของผู้นำโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเข้ารับการอบรม

2.2 ด้านการมีจิตวิญญาณนักบริหาร ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นความรับผิดชอบในการทำงาน

2.3 ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้แบบนวัตกรรมและสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์โดยสนับสนุนโครงการวิจัยและการพัฒนาในสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

2.4 ด้านการมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรแรงบันดาลใจและส่งเสริมบรรยากาศที่เต็มไปด้วยพลังเชิงบวกโดยการให้กำลังใจ พูดแต่สิ่งที่ดี คิดดี ทำดี

2.5 ด้านการมีผลงานที่แสดงถึงความชำนาญการในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร

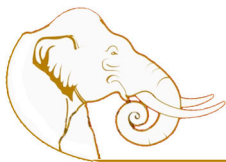
2.6 ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะในการวางแผนและจัดการทรัพยากรทั้งทางบุคคลและทรัพยากรทางเทคนิค

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขต หอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมากและ เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการ ขับเคลื่อนและสร้างพลังแห่งความร่วมมือร่วมใจโดยเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หาดแก้ว ทองขาว (2558) ที่ได้ศึกษา วิสัยทัศน์และพฤติกรรมของผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการเป็นผู้นำที่กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์กลยุทธ์ของ สถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ การบริหาร การศึกษา ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับการพัฒนา ของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชนมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็ม ศักยภาพ พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนและสร้างพลังแห่งความร่วมมือร่วมใจโดยต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้ความสามารถสูง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความมุ่งมั่นและมีความยืดหยุ่น

การดำเนินงานการศึกษาจึงจะสำเร็จซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน (สุกฤตยา ปงกันทา, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายไหม ดาบทอง (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

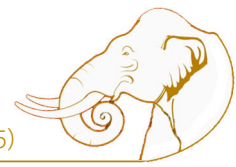
3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จะเห็นได้ว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทและภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางการศึกษามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความก้าวหน้าทางวิชาการ รู้จักการผลิตและใช้งานวิจัยเพื่อประโยชน์ในทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Morphet (2007) ได้ทำการศึกษา การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารโรงเรียนและมีทักษะในการเป็นผู้นำสูงประกอบกับครูมีความพึงพอใจในการทำงานก็ จะทำให้โรงเรียนทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เรียงลำดับความถี่จาก สูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้

4.1 ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในสิ่งที่ยังไม่รู้ มีความรับผิดชอบต่อบทบาทของผู้นำโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเข้ารับการอบรม จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาให้ทันต่อยุคสมัยที่มีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ เห็นถึงความสำคัญ และมีความสามารถในการจัดการองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคลากรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับวารสารของ Friedman (2002) เรื่อง Developing Stakeholder Theory ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผู้นำจะต้องปรับเปลี่ยนองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยการแสวงหาความรู้ และกลยุทธ์ที่เหมาะสม มีการสร้างแรงจูงใจ และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงาน

4.2 ด้านการมีจิตวิญญาณนักบริหาร ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นความรับผิดชอบต่อการทำงาน จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่ สามารถนำไปสู่การนำสมาชิกในองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมในเจตคติ การสร้างแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับบทความของ Fairholm (1996) ได้ศึกษาเรื่อง Spiritual leadership: fulfilling whole-self needs at work ถ้าต้องการให้องค์กรมีประสิทธิผลอย่างมาก จำเป็นต้องมองพนักงานทุกคนว่ามีร่างกายและจิตวิญญาณ (Heart and Soul) ไม่ใช่เป็นเครื่องจักรที่ใช้ในการทำงานภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่บุคคลสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้

4.3 ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้แบบนวัตกรรมและสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์โดยสนับสนุนโครงการวิจัยและการพัฒนาในสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อ

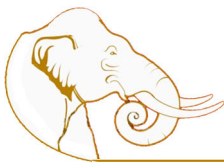

ส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะต้องส่งเสริมให้ครูเกิดความร่วมมือในสถานศึกษาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (Dimmock, and Walker, 2005) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คชา ประณีตพลกรัง (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาบทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยบทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการบทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้

4.4 ด้านการมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรแรงบันดาลใจและส่งเสริมบรรยากาศที่เต็มไปด้วยพลังเชิงบวกโดยการให้กำลังใจ พุดแต่สิ่งที่ดี คิดดี ทำดี ทั้งนี้อาจเป็นเหตุมาจาก ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้กระทำอะไรด้วยความรัก ความหวังดี อยากรู้ให้ผู้อื่นมีความสุขและช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ (อัศวิน เสนีชัย, 2560) สอดคล้องกับ David and Thomas (1989) จากหนังสือเรื่อง Leadership in Organization ที่พบว่า การเป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถจะสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับพนักงานและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

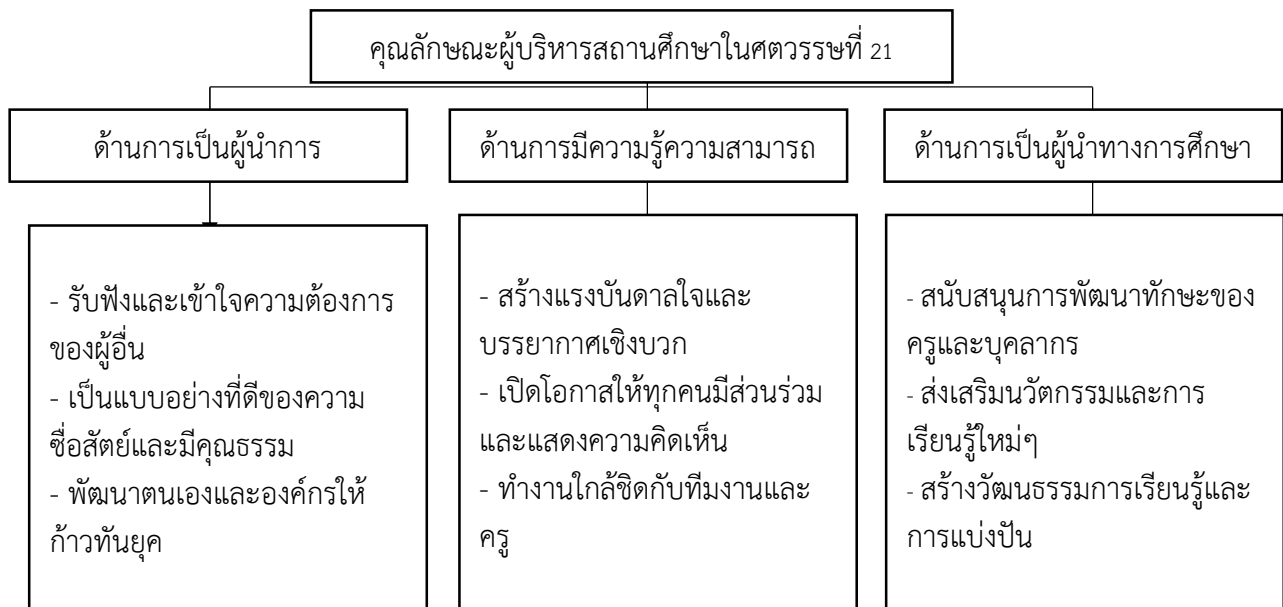
4.5 ด้านการมีผลงานที่แสดงถึงความชำนาญการในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเหตุมาจาก การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กำหนดกรอบกลยุทธ์/กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รองรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งมาตรฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563) สอดคล้องกับ อัศวิน เสนีชัย (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารต้องมีผลงานหรือผลการปฏิบัติงานเป็นที่อ้างอิงของบุคลากร เคยได้รับรางวัลหรือเคยได้รับการอ้างอิงจากหน่วยงานอื่น มีการกำหนดนโยบายพร้อมทั้งนโยบายทางเลือกในการบริหารสถานศึกษาภายใต้ความผันผวน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน เป็นผู้ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

4.6 ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะในการวางแผนและจัดการทรัพยากรทั้งทางบุคคลและทรัพยากรทางเทคนิค จะเห็นได้ว่าผู้บริหารที่ได้แสดงออกถึงความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยกำหนดวิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการ บริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ภายใต้การมีจริยธรรมในการใช้ ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2552) สอดคล้องตามแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการจัดการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความต้องการหลักเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

องค์ความรู้จากการวิจัย

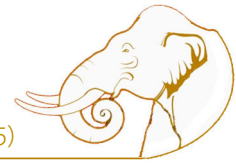
จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประเด็นที่สำคัญสูงสุด 3 ด้าน ได้แก่

ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรนำคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปใช้จนเกิดเป็นคุณลักษณะที่ดี และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพบุคลากร และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารของโรงเรียนให้เข้มแข็ง

สรุป

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความจำเป็นสูงสุดที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านที่มีความจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านการนำนวัตกรรมศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในโรงเรียนในสหวิทยาเขตหอยไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีพฤติกรรมไปในแนวทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องตระหนักและให้ความสำคัญด้าน ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรสร้างโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในสิ่งที่ยังไม่รู้ มีความรับผิดชอบในบทบาทของผู้นำโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเข้ารับการอบรม ด้านการมีจิตวิญญาณนักบริหาร ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นความรับผิดชอบในการทำงาน ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้แบบนวัตกรรมและสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์โดยสนับสนุนโครงการวิจัยและการพัฒนาในสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ด้านการมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรแรงบันดาลใจและส่งเสริมบรรยากาศที่เต็มไปด้วยพลังเชิงบวกโดยการให้กำลังใจ พุดแต่สิ่งที่ดี คิดดี ทำดี ด้านการมีผลงานที่แสดงถึงความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร ด้านการนำนวัตกรรม

ศตวรรษและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะในการวางแผนและจัดการทรัพยากรทั้งทางบุคคลและทรัพยากรทางเทคนิค เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่ดีมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพที่สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการใช้การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานจัดให้มีการอบรม สัมมนา เป็นต้น

1.2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสำรวจ และพัฒนาคุณลักษณะของตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้สูงยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

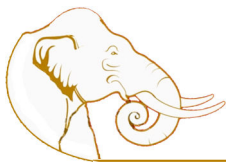
2.1. ควรมีการศึกษาคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาสังกัดต่างๆ ที่แตกต่างกัน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานการศึกษาเอกชน เป็นต้น

2.2. ควรศึกษาถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

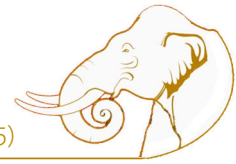
2.3. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการรับรู้หรือมุมมองของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

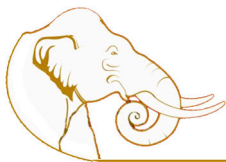
- คชา ปราณีตพลกรัง. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา Principal Leadership. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร. วิทยาเขตอีสาน*, 2(1): 22-30.
- จักรกฤษณ์ สิริริน. (1 พฤษภาคม 2562). *Innovation Management ตัดปีกสถานศึกษาสู่ยุค 5.0*. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.salika.co/2019/09/05/innovationmanagement-educational-5-0-era/>.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2560). ภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมทางการบริหาร: กระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 8(9): 36-54.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2560). *การศึกษาไทย 4.0 ประสิทธิภาพการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- สายไหม ดาบทอง. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน กับการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร. (2552). บทบาทของผู้อำนวยการโรงเรียนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2565). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาและการบริหารงานบุคคล ปีการศึกษา 2565. กรุงเทพฯ : สพฐ.กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ : เอสแอนด์จี กราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการปรับเปลี่ยนกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 17(2), 28-40.
- หาดแก้ว ทองขาว. (2558). วิสัยทัศน์และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อัศวิน เสนิชัย. (2560). การศึกษาปัญหาและแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ของนักศึกษามาตรของประเทศ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(5), 1981-1994.
- David C. & Thomas, D.A. (1989). *Leadership in organization*. Englewood cliffs : P Hall.
- Dimmock, C., & Walker, A. (2005). *Educational leadership: Culture and diversity*. London, Thousand Oaks, New Dehli : Sage Publications.
- Driscoll. (2019). *Top 10 characteristics of awesome 21st century school leaders*. Retrieved December 14, 2022, from <https://thinkstrategicforschools.com/top-10-characteristics-21st-century-school-leaders/>.
- Fairholm, G. W. (1996). Spiritual leadership: Fulfilling whole-self needs at work. *Leadership & organization development journal*, 17(5), 11-17. Retrieved from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/01437739610127469/full/html>
- Friedman, M. (2002). *Capitalism and freedom*. Chicago : University of Chicago press.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W (1970). Determining sample size for research activities. *educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/001316447003000308>.
- Morphet, D. (2007). *The administration of the school administrators*. Los Angeles : University of California.

บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ

The Roles of School Management in Digital Era for Administrators District
Centers of The Non-Formal and Informal Education Under
The Amnat Charoen Province Office of Non-Formal and Informal
Education

สมหญิง ไทรสาย¹, สุรางคณา มัณยานนท์², สมหมาย สร้อยนาคพงษ์

¹Supawee Sritho², Surangkana Manyanon², Sommai Sroinakpong³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

¹⁻³Ratchathani University, Thailand

¹E-Mail : saisaisomying@gmail.com

Received : December 14, 2023;

Revised : June 13, 2025;

Accepted : June 20, 2025

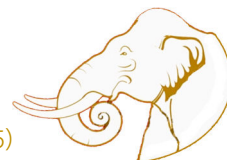
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 103 คน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 94.17 และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และศึกษานิเทศก์ ที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ รองลงมา คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร ผู้บริหารควรใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ ทั้งแบบตั้งโต๊ะ และแบบพกพา รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน 2) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจต่อบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้สามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน หรือการทำงาน 3) ด้านความ

เป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครู และบุคลากรเข้ารับการอบรม หลักสูตรต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบ การประเมินแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ไขปัญหาระบบงานที่มีความซับซ้อน ลดความคลาดเคลื่อน และลดระยะเวลาการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานขององค์กรยุคดิจิทัล และ 5) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ทักษะความเข้าใจและใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลมีอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานเพื่อความมั่นคงและปลอดภัย

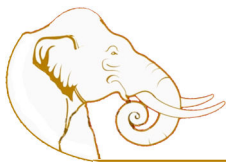
คำสำคัญ: บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร; ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ; บุคลากรทางการศึกษา

Abstract

This research aims to (1) study the roles of school administration in the digital era of school administrators and (2) explore the approaches to developing school administration in the digital era of school administrators. The sample group consisted of teachers and educational personnel working in the Non-Formal and Informal Education Centers under the jurisdiction of the Non-Formal and Informal Education Provincial Office, Amnat Charoen Province, totaling 103 participants. A total of 97 participants responded to the questionnaire, accounting for 94.17 per cent. The interview participants included the Director of the Non-Formal and Informal Education Provincial Office, Amnat Charoen Province; the directors of Non-Formal and Informal Education Centers at the district level; and supervisors working under the Non-Formal and Informal Education Provincial Office, Amnat Charoen Province.

The findings were as follows:

1. The school management roles of administrators in the digital era were high, ranking excellence of professional practice, digital citizenship, leadership with vision, and systematic work improvement. The aspect with the lowest mean score was building a learning culture in the digital era.
2. Important guidelines on development of school management roles of administrators were 1) In the aspect of leadership with vision, the guideline on the development of school management in digital era, administrators should use internet medias for communication, by using modern technology such as computers, both desk and portable computers, and mobile phones like smart phones; 2) In the aspect of building learning culture in digital era, administrators should inspire all school personnel, individually, to be able to apply information and communication technology to create innovations for learning management or work; 3) In the aspect of excellence of professional practice, administrators should promote and support teachers and personnel to join training

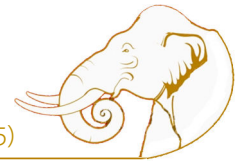
related to digital technology; 4) In the aspect of systematic work improvement, administrators should redesign evaluation systems by using technology to reduce redundancies, errors, and time in order to realize organizational efficiency in digital era; and 5) In the aspect of digital citizenship, administrators should be good models of digital skills, knowledge, uses of digital technology appropriately and profitably for stability and safety.

Keywords: School Management roles in Digital Era of administrators; District Center of Non-Formal and Informal Education; educational personnel

บทนำ

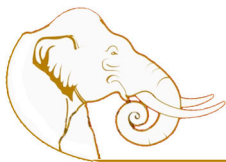
การบริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ หรือแนวทางการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559: ออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะผู้บริหารในโครงการพระราชดำริของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ผู้บริหารจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหาร และจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้ว ยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง ทั้งนี้ International Society for Technology in Education (2009: 1-2) ได้กำหนดมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (Digital-Age learning culture) ความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ (Excellence in professional practice) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ (Systemic improvement) และการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital citizenship) ทั้งนี้ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561: 5-6) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จะต้องมียุทธศาสตร์ของการเป็นผู้นำที่สามารถเชื่อมโยง และนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้ ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร รวมถึงต้องมีการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง Donna (2013: 1) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในอดีต ภายในสถานศึกษา จะมีครู และตำราเรียนเป็นแหล่งความรู้ของผู้เรียน ในขณะที่การสอนครูจะเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบอกกล่าวจากครู หรือความรู้จากการเปิดตำราที่มีข้อจำกัดการใช้งาน ทั้งในด้านเวลา และสถานที่ ความแตกต่างกันของข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน มีทักษะที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพที่ควรจะเป็นได้ ในด้านของครู ที่มีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอน แต่ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนขาดเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวก

สำหรับการปฏิบัติงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน ขาดฐานข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงาน สนับสนุนการสอน นอกจากนั้น ด้านของการบริหารจัดการ ผู้บริหารขาดข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำที่จะใช้ สนับสนุนการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันมีเทคโนโลยี เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนในการเข้าถึงความรู้ที่ไม่จำกัด ข้อมูลมหาศาลเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถเชื่อมต่อกับบุคคลอื่น ทั่วโลกได้ง่ายและรวดเร็ว สถานศึกษาในปัจจุบันควรเป็นมากกว่า แหล่งที่มีแต่ตำราและข้อมูล แต่ควรที่จะต้องเป็นศูนย์การเรียนรู้รอบด้านที่บ่มเพาะ สรรพ และประดิษฐ์ คิดค้น เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ทั้งจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารสถานศึกษาด้าน การใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พบปัญหาหลายประการ อาทิเช่น สถานศึกษาขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่เพียงพอ ขาด แคลนบุคลากรทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ผู้บริหารขาดความรู้ความ เข้าใจในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (อมรรัตน์ จินดา และ เอกนถน์ บางท่าไม้, 2559: 396)

การบริหารจัดการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ (สำนักงาน กศน.จังหวัดอำนาจเจริญ) เป็นองค์การหลักในการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มี ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมือง อำนาจเจริญ กศน.อำเภอชานุมาน กศน.อำเภอปทุมราชวงศา กศน.อำเภอพนา กศน.อำเภอเสนางคนิคม กศน.อำเภอหัวตะพาน และกศน.อำเภอลืออำนาจ ซึ่งจากการสังเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยผลจากการวิเคราะห์จุดด้อย (Weakness) ด้านคุณภาพทางการศึกษา พบว่า บุคลากรในสังกัด บางส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (N-NET) ปีการศึกษาที่ 2/2563 และ 1/2564 ระดับประถมศึกษา พบว่า การทดสอบ (N-NET) ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2563 พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ ส่วนการ ทดสอบ (N-NET) ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่า มีกลุ่มสาระที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 4 กลุ่มสาระ ประกอบด้วย กลุ่มการประกอบอาชีพ กลุ่มพัฒนาสังคม กลุ่มความรู้พื้นฐาน และกลุ่ม ทักษะการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศอยู่ที่ 23.29 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การ ทดสอบ (N-NET) ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ และการทดสอบ (N-NET) ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ระดับประเทศ และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การทดสอบ (N-NET) ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ และการทดสอบ (N-NET) ครั้งที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ไม่มีกลุ่มสาระใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ ควรร่วมกับสถานศึกษาในสังกัด ทั้ง 7 แห่ง ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา (การยกระดับผลสัมฤทธิ์การศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน) โดยการตรวจสอบ/วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ทั้งรายกลุ่มสาระและรายสาระร่วมกัน และได้จัดกิจกรรมการ เรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อน เพื่อพัฒนาจุดแข็งรายสาระ พร้อมบันทึกข้อตกลงกับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อกำหนดเป้าหมาย การยกระดับค่าเฉลี่ย N-NET เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เทียบกับของปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมทบทวนเพิ่มเติมความรู้ก่อนสอบ N-NET เพื่อยกระดับคุณภาพ

การศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ, 2564: 7-11) จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหาร จึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางการศึกษา เปลี่ยนโฉมสถานศึกษาให้เป็นสถานที่แห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สมกับเป็นผู้บริหารยุคดิจิทัล และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผน กำหนดนโยบาย หรือหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

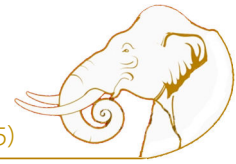
1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมืองอำนาจเจริญ กศน.อำเภอชานุมาน กศน.อำเภอบุณฑลราชวงศ์ กศน.อำเภอพนม กศน.อำเภอเสนาณรงค์ กศน.อำเภอหัวตะพาน และ กศน.อำเภอสิรินธร มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 139 คน จำแนกเป็นครูผู้สอน จำนวน 127 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน จำแนกเป็นครูผู้สอน จำนวน 94 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 9 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

1.3 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 7 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ที่ปฏิบัติงาน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้กรอบแนวคิดของ International Society for Technology in Education (2009: 1-2) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และ 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

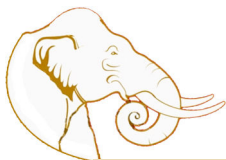
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม เรื่อง บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง .67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .50- .78 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

3.2 แบบสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ ลักษณะแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบชนิดกึ่งโครงสร้าง ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

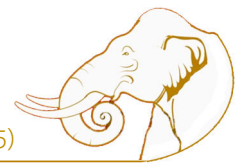
สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน

บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1. ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์	4.05	.33	มาก	3
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.24	.17	ปานกลาง	5
3. ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	4.16	.25	มาก	1
4. ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ	4.02	.32	มาก	4
5. ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.10	.31	มาก	2
รวม	3.91	.14	มาก	

1. บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ 2) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล 3) ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ดังตารางที่ 1

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร ผู้บริหารควรใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ ทั้งแบบตั้งโต๊ะและแบบพกพา รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน 2) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจต่อบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้สามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน หรือการทำงาน 3) ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการประเมินแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ไขปัญหาระบบงานที่มีความซับซ้อน ลดความคลาดเคลื่อน และลดระยะเวลาการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานขององค์การยุคดิจิทัล และ 5) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานเพื่อความมั่นคงและปลอดภัย

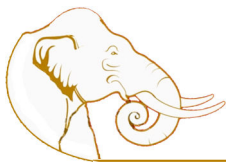

อภิปรายผลการวิจัย

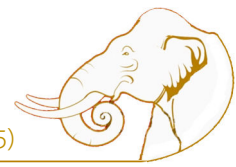
อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับด้านที่ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ 2) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล 3) ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ 4) ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสามารถบริหารจัดการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ โดยส่งเสริม กระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้รู้เท่าทันถึงเทคโนโลยีพร้อมขับเคลื่อนการใช้องค์ความรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ให้ดำรงอยู่ และแข่งขันกับองค์กรอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า บทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถจัดสรรเวลา ทรัพยากร และการเข้าถึงเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความมั่นใจของการเติบโตทางเทคโนโลยีอย่างมืออาชีพ มีความต่อเนื่อง รวดเร็ว และเกิดการบูรณาการอำนวยความสะดวก และมีส่วนร่วมในสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยการกระตุ้น การจัดการอบรม และการสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ตลอดจนบุคลากร ในการเรียนรู้และ การใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมและสร้างรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้อุปกรณ์การสื่อสารต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล รวมทั้งมีการส่งเสริม กำกับ ติดตามการวิจัยทางการศึกษา และแนวโน้มที่ทันสมัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการประเมินเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน จึงทำให้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ International Society for Technology in Education (2009: 1-2) ที่ได้เสนอไว้ว่า การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้และนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน อำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภคพร เลิกนอก (2563: 158) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ อภิปรายแนวทางการพัฒนาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ ทั้งแบบตั้งโต๊ะและแบบพกพา รวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน ดังนั้น ผู้บริหาร ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้สื่อและ

เทคโนโลยีต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ วิดีโอ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต สามารถที่จะโต้ตอบ ไม่ว่าจะโดยการเขียน การพิมพ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ต่อเนื้อหาสาระที่มีความซับซ้อนอันหลากหลาย โดยเฉพาะข้อมูล ข่าวสาร สื่อที่ส่งผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสังคมออนไลน์ (ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล, 2564: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2565: 41-45) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า เป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่ชัดเจน โดยมองภาพอนาคตของผู้นำและสมาชิกในองค์กร และกำหนดจุดหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน แล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการจุดหมายปลายทางที่ต้องการ จุดหมายปลายทางต้องชัดเจน ทำท่าย มีพลังและมีความเป็นไปได้ **ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล** ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจต่อบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้สามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มาสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน หรือการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในองค์กรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ๆ และมีความรวดเร็วในการตัดสินใจ (กัญญารัตน์ สุขแสน, 2563: 57) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ วรดิพิงศ์ และคณะ (2561: 1214) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษารูปแบบดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการใช้งานดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีระดับความต้องการมาก สถานศึกษาต้องนำดิจิทัลเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการมีคลังสื่อดิจิทัล เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาตนเองได้ในทุกที่ทุกเวลา ควรส่งเสริมบุคลากร ครู และนักเรียนให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัล เทคโนโลยีในระดับที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้นำในการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีแบบมีวินัยและมีการวางแผนระบบการสอนการเรียนรู้ อาทิเช่น ให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีการติดต่อสื่อสารกันทางออนไลน์ ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนต้องทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ทางออนไลน์ได้ ให้มีการกำหนดไว้ในคู่มือการสอนของครูที่จะช่วยให้ครูกำหนดกิจกรรมข้างต้นให้แก่ผู้เรียนทำกิจกรรมได้ **ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ** ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสร้างความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ หรือการผลิตภาพและความชำนาญเชิงวิชาชีพ โดยการส่งเสริมสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของครูและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานเป็นประจำ ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานข้อมูลในระบบบริหารจัดการเพื่อเข้าถึงข้อมูลบุคคลของครูบุคลากรในสถานศึกษา และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุมาศ จันทศรี (2562: 226) ที่ได้วิจัยเรื่อง โมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา: การวิจัยแบบผสมผสานวิธี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนกระบวนการคิดริเริ่ม กล้าตัดสินใจและกล้าปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มอบหมายงานอย่างชัดเจน สร้างบรรยากาศการทำงาน มีความไวใจอบอุ่น กระตือรือร้นและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับทีมงานในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการเข้าร่วมอบรมประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากร **ด้านการปรับปรุง**

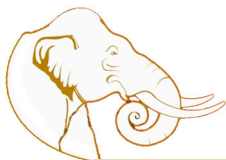
อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการประเมินแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ไขปัญหาระบบงานที่มีความซับซ้อน ลดความคลาดเคลื่อน และลดระยะเวลาการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานขององค์การยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหาร ควรเปิดรับองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา มีแนวทางโดยวางแผนกำหนดนโยบายให้บุคลากรต้องได้รับการอบรม เข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการสนับสนุนให้เกิดความตระหนักในหลักจริยธรรมเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมสังคมดิจิทัล ในการใช้สื่อที่เหมาะสม และชื่นชมยกย่องผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน (อรรถา ปะภาวเต และ บุญชม ศรีสะอาด, 2564: 199) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนินทร์ ศรีสง และ ชยากานต์ เรืองสุวรรณ (2564: 66) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้เรียนต้องสามารถเรียนรู้หาคำตอบได้ด้วยตนเอง โดยการนำความรู้มาแลกเปลี่ยนอยู่เสมอ มีเหตุผลและควรฝึกคิดวิเคราะห์ในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการที่หลากหลาย ครูต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อ ความเปลี่ยนแปลง เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอยู่เสมอ นำความรู้ที่ตนเองพัฒนามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูตามกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างสรรค์นวัตกรรมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยคำนึงถึงกฎหมาย คุณธรรม และจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และบุคลากรทางการศึกษาควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีมให้เกิดภาวะผู้นำของผู้เรียนและให้เกิดความชำนาญจนเป็นทักษะสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดเป็นอาชีพได้ และ **ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล** ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ทักษะความเข้าใจและเทคโนโลยีดิจิทัลมีอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน เพื่อความมั่นคงและปลอดภัย ดังนั้น ผู้บริหาร ควรมีความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในโลกไซเบอร์ รู้วิธีป้องกันตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ ในโลกออนไลน์ เข้าใจถึงสิทธิ ความรับผิดชอบ และจริยธรรมที่สำคัญในยุคดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่เกี่ยวกับตนเอง ชุมชน ประเทศ และพลเมืองบนโลก ได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฏฐณิชา พรพทุมชัยกิจ และคณะ (2564: 58) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน สร้างความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และส่งเสริมให้บุคลากรและผู้เรียนเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาให้ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ รุ่นใหม่ ให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ สูงขึ้น

1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ นำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการบริหารของตนเอง หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร

สถานศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เป็นสถานที่แห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ นำแนวทางการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของตนเอง และพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรตนเองให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ก้าวทันการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องตระหนัก และให้ความสำคัญในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ในแต่ละประเด็น ดังนี้

2.1 ด้านการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมีการติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและสถานศึกษาให้ทันเวลา ทั้งมีการตอบสนองงานที่รวดเร็ว และมีเครือข่ายงานที่หลากหลาย และควรมีการปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลา และสามารถถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาอยู่เสมอ

2.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรสนับสนุนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ครู และบุคลากรในสถานศึกษา เกิดนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์และดิจิทัลเพื่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ และควรมีนโยบายให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้

2.3 ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของครู และบุคลากรในสถานศึกษาและควรมุ่งมั่นพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นต้นแบบของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู

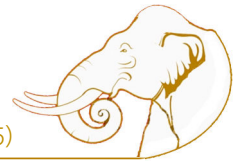
2.4 ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรมีการค้นหาปรับปรุงพฤติกรรมของครู และบุคลากรทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และควรสนับสนุนการพัฒนาระบบการประเมิน โดยการใช้เทคโนโลยีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่

2.5 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรมีการดำเนินการให้ครู บุคลากรและนักเรียน ทุกคนเข้าถึงเทคโนโลยีและได้ตรงกับความต้องการ และควรสนับสนุนและดำเนินการให้มีการจัดทำ และเผยแพร่ข้อมูลประเด็นสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ของครู และบุคลากรอย่างถูกกฎหมาย และจริยธรรม

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ

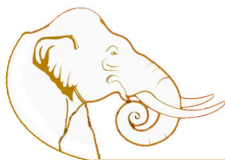
3.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ

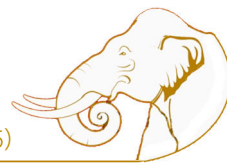
3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ สุขแสน. (2563). “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (2564). การใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน. สืบค้นเมื่อ 6 กรกฎาคม 2565. จาก <https://www.scimath.org/article-technology/item/11534-2020-05-01-03-32-41>
- ชนินทร์ ศรีส่อง และ ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ. (2564) แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร, 18(80): 55-67.
- ณัฐธินิชา พรพทุมชัยกิจ. อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ. พงษ์ศักดิ์ ทองพินซัง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2): 50-64.
- ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสาร สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 4(2): 37-45.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณ์, 7(2): 150-166.
- ภานุมาศ จันทรศรี. (2562). “โมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส ทาง การศึกษา: การวิจัยแบบผสมผสานวิธี”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). ทักษะดิจิทัล ก้าวสู่ พลเมืองในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2566. จาก https://www.ops.go.th/th/content_page/item/1355-goto-citizens21st
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ. (2564). สรุปผลการ ดำเนินงานประจำปีงบประมาณปี พ.ศ. 2564 สำนักงาน กศน. จังหวัดอำนาจเจริญ. สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ วรดิพิงศ์. ปณิศา วรณพิกุล และ ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2561). การศึกษารูปแบบดิจิทัลเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัย ศิลปการ (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 11(2): 1200-1215.
- อมรรัตน์ จินดา และ เอกนถุน บางท่าไม้. (2559). สภาพปัญหาและแนวทางส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปการ (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 9(1): 395-407.

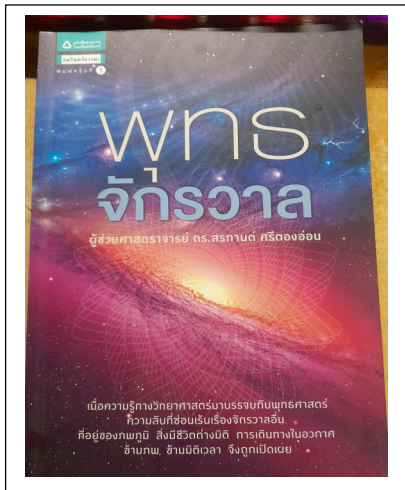

- อรรถา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. *Journal of Modern Learning Development*, 6(4): 191-200.
- Donna M. F. (2013). The 21st century principal: A correlational study of technology leadership and technology integration in TEXAS K-12 Schools. Texas A & M University Commerce.
- International Society for Technology in Education. (2009). *National Educational Technology Standard for Administrators*. International Society for Technology Education.
- Krejcie. R. V.. & Morgan. D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

พุทธจักรวาล “เมื่อความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาบรรจบกับพุทธศาสตร์”

ผู้แต่ง: ผศ.ดร.สรกานต์ ศรีทองอ่อน

สำนักพิมพ์: อมรินทร์ธรรมะ

ปีที่พิมพ์: พ.ศ. 2558

จำนวนหน้า: ความหนา 189 หน้า จำนวน 9 บท

ISBN: 978-616-18-0332-2

พระครูปริยัติกิจธำรง¹, พระราชวิมลโมลี², ทวีศักดิ์ ทองทิพย์³

Phrakhrupariyatgittamrong¹, Praratvimolmolee², Tweesak Thogtip³

¹⁻³หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻³Doctoral Programme in Buddhist Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

¹E-mail: pariyatgittamrong@gmail.com

Received : Maury 31, 2024;

Revised : May 31, 2024;

Accepted : April 13, 2025

บทนำ

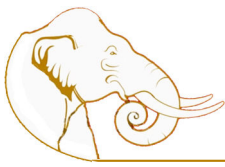
หนังสือ “พุทธจักรวาล” ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรกานต์ ศรีทองอ่อน เป็นหนังสือที่ผู้เขียนได้นำเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของผู้เขียนมานำเสนอในรูปแบบของบทความเพื่อให้บุคคลทั่วไปที่สนใจด้านพุทธศาสนาและวิทยาศาสตร์สามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย โดยเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงสมมติฐานหลักที่สำคัญในการเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างความรู้เรื่องเอกภพทางพระพุทธศาสนากับทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเมื่อจับหลักสำคัญนี้ได้แล้ว ข้อมูลความสอดคล้องอื่นๆ จะตามมาอย่างเป็นระบบ ส่วนนี้คือบทที่ 1 จักรวาล-กาแล็กซี

ส่วนที่ 2 กล่าวถึงความสอดคล้องและการเติมเต็มข้อมูลกันระหว่างข้อมูลทางพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับเอกภพด้านโครงสร้าง ส่วนนี้อยู่ในบทที่ 2-4

ส่วนที่ 3 กล่าวถึงความสอดคล้อง (ในบางทฤษฎีและไม่สอดคล้องในบางทฤษฎี) และการเติมเต็มข้อมูลกันระหว่างข้อมูลทางพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับเอกภพด้านวิวัฒนาการส่วนนี้อยู่ในบทที่ 5-6

ส่วนที่ 4 กล่าวถึงการนำข้อมูลทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีหลายเรื่องที่มีข้อมูลมากกว่าวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ มาเสนอแนะ คำตอบบางประการของปัญหาสำคัญทางด้านเอกภพทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ซึ่งกำลังแสวงหาคำตอบกันอยู่จนถึงปัจจุบัน ส่วนนี้อยู่ในบทที่ 7 – 9

การที่ผู้วิจารณ์สนใจและนำหนังสือเล่มนี้มาวิจารณ์และเสนอแนะให้ท่านที่สนใจประเด็นเรื่องจักรวาลวิทยาในพุทธศาสนาและในทางวิทยาศาสตร์นั้น เนื่องจากผู้วิจารณ์เองมีความสนใจองค์ความรู้ในด้านจักรวาลของพุทธศาสนาและวิทยาศาสตร์อยู่แล้วส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการขยายพหุองค์ความรู้ในด้านนี้ของผู้วิจารณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและหวังว่าท่านที่สนใจเช่นเดียวกับผู้วิจารณ์จะได้นำไปต่อยอดในการแสวงหาความรู้ทั้งในด้านพุทธศาสนาและวิทยาศาสตร์ต่อไป

เนื้อหา

หนังสือ “พุทธจักรวาล” ได้นำเสนอจักรวาลวิทยาในพุทธศาสนากับจักรวาลวิทยาในวิทยาศาสตร์ว่ามีประเด็นที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง โดยหนังสือได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 9 บท ซึ่งแต่ละบทมีเนื้อหาโดยย่อสรุปได้ดังนี้

บทนำ ผู้เขียนได้อธิบายความหมายคำว่า “เอกภพวิทยา” ว่ามาจากคำภาษาอังกฤษว่า Cosmology ซึ่งหมายถึงการศึกษาสมบัติต่างๆ ในภาพรวมของเอกภพโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจถึงจุดเริ่มต้น พัฒนาการ และจุดสิ้นสุดของเอกภพ ปัจจุบันแม้ความรู้ในด้านเอกภพวิทยามีความก้าวหน้าไปมาก แต่ก็มีประเด็นปัญหาและคำถามเกี่ยวกับเอกภพที่ยังรอคำตอบและคำอธิบายเช่น สสารมืด พลังงานมืดคืออะไร เอกภพมีมากกว่าหนึ่งหรือไม่และมิติที่มองไม่เห็นมีอยู่หรือไม่อย่างไร ความสนใจในเรื่องเอกภพไม่ได้มีเพียงแต่นักวิทยาศาสตร์เท่านั้น ความสนใจในเรื่องนี้มีแทบทุกอารยธรรมเช่น เอกภพแบบจีน เอกภพแบบฮินดูหรือเอกภพแบบพุทธศาสนา เป็นต้น

ในบทนำนี้ผู้เขียนได้เกริ่นนำเกี่ยวกับเรื่องเอกภพความสนใจในเรื่องของนักวิทยาศาสตร์และข้อมูลในเรื่องเอกภพที่มีปรากฏในพุทธศาสนา โดยผู้เขียนได้ตั้งเป็นประเด็นคำถามที่น่าสนใจไว้คือ

- การศึกษาเรื่องเอกภพทางพระพุทธศาสนานี้เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับเอกภพวิทยาทางวิทยาศาสตร์

- ถ้าไม่เหมือนเราจะอธิบายอย่างไร

- และถ้าเหมือนเราจะอธิบายอย่างไร

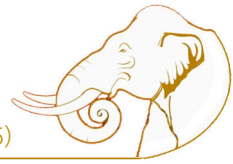
เนื้อหาบทที่ 1 จักรวาล - กาแล็กซี ในบทนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงจักรวาลวิทยาในพระพุทธศาสนาว่า “....ดูกรอานนท์ จักรวาลหนึ่งมีกำหนดเท่ากับโอกาสที่พระจันทร์ พระอาทิตย์โคจรทั่วทิศ สว่างรุ่งโรจน์ โลกมีอยู่พ้นจักรวาลก่อน”...ผู้เขียนได้นำเสนอความสอดคล้องหรือความเหมือนของจักรวาลและกาแล็กซีว่า คำว่า **จกฺวาท** แปลว่า (สิ่งที่) ผันไปประจุจักร จากการสังเกตการณ์ทางดาราศาสตร์ สิ่งที่ปรากฏให้เราเห็นที่มีรูปร่างคล้ายจักรในเอกภพอันกว้างนั้นคือกาแล็กซี และจะเห็นได้ว่า คำว่า กาแล็กซี มีคำเรียกเป็นภาษาไทยว่า **ดาราจักร** แสดงว่าผู้บัญญัติศัพท์นั้นเห็นว่ารูปร่างของกาแล็กซีซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของดวงดาว (ดารา) จำนวนมากกว่าคล้ายจักรเช่นกัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้นำเสนอความสอดคล้องของจำนวนจักรวาลในพุทธศาสนาและ กาแล็กซีในวิทยาศาสตร์ว่า พระสูตรในพระไตรปิฎกชื่อว่า “**จุฬนีสสูตร**” ได้นำเสนอแบบจำลองของเอกภพทางพระพุทธศาสนา โดยกล่าวว่า จักรวาลมีการจัดเรียงเป็นกลุ่มๆ ของ “โลกธาตุ” โดยมี 3 กลุ่มคือ

- โลกธาตุอย่างเล็ก มีจำนวน หนึ่งพันจักรวาล (1,000 จักรวาล)

- โลกธาตุอย่างกลาง มีจำนวน หนึ่งล้านจักรวาล (1,000,000 จักรวาล)

- โลกธาตุอย่างใหญ่ มีจำนวน ล้านล้านจักรวาล (1,000,000,000,000 จักรวาล)

จากแบบจำลองของเอกภพทางวิทยาศาสตร์ กาแล็กซีก็มีการจัดเรียงเป็นกลุ่มๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ

- **กระจุกกาแล็กซี** เป็นชื่อเรียกการรวมตัวของกาแล็กซีตั้งแต่สิบกาแล็กซีขึ้นไปจนถึงนับร้อยกาแล็กซี

- **กลุ่มกระจุกกาแล็กซี** เป็นการรวมกันของกระจุกกาแล็กซีเป็นกลุ่มๆ ลักษณะคล้ายฟองระยิบระยับทั่วอวกาศอันเวิ้งว้าง ซึ่งนับจำนวนกาแล็กซีที่อยู่ในแต่ละกลุ่มกระจุกกาแล็กซีเป็นหลักล้านกาแล็กซี

- **จักรวาลที่สังเกตได้** ประกอบด้วยกลุ่มกระจุกกาแล็กซีต่างๆ หลายกลุ่มซึ่งนับจำนวนกาแล็กซีได้ประมาณแสนล้านกาแล็กซี หรือที่เรียกชื่อว่า ฟองสุริยะใหญ่ (Supergranulation)

เนื้อหาบทที่ 2 โลกธาตุขนาดใหญ่ - เอกภพ ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับโลกธาตุและเอกภพ โดยนำเสนอว่า **เอกภพ (Universe)** หมายถึง ที่ว่างในอวกาศและทุกสิ่งที่มีอยู่ในนั้น คือสสารต่างๆ ได้แก่ โลกของเรา ดวงดาวต่างๆ กาแล็กซี รวมถึงพลังงานต่างๆ ด้วย จากหน่วยเล็กไปหน่วยใหญ่เพื่อความเข้าใจง่ายคือ เราอยู่บนโลก โลกอยู่ในระบบสุริยะที่มีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง ระบบสุริยะเป็นระบบเล็กๆ ระบบหนึ่งในกาแล็กซีที่ชื่อว่าทางช้างเผือก (Milky Way) นักวิทยาศาสตร์พบว่ากาแล็กซีมีอยู่เป็นกลุ่มๆ กลุ่มเล็กในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจจัดได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1) กระจุกกาแล็กซี/คลัสเตอร์ เป็นการรวมตัวของกาแล็กซีตั้งแต่สิบกาแล็กซีขึ้นไปจนถึงนับร้อยกาแล็กซี

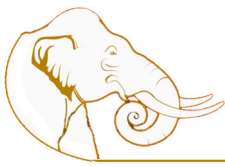
2) กลุ่มกระจุกกาแล็กซี/ซูเปอร์คลัสเตอร์ เป็นการรวมกันของกระจุกกาแล็กซีเป็นกลุ่มๆ ลักษณะคล้ายฟองระยิบระยับอันเวิ้งว้าง นับจำนวนกาแล็กซีที่อยู่ในกลุ่มกระจุกกาแล็กซีเป็นหลักล้านกาแล็กซี

3) ฟองสุริยะใหญ่ ประกอบด้วยกลุ่มกระจุกกาแล็กซีต่างๆ หลายกลุ่ม คือกาแล็กซีทั้งหมดในเอกภพที่สังเกตได้ ประเมินจำนวนกาแล็กซีได้ประมาณแสนล้านกาแล็กซี

ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลคำถามและคำตอบว่า เอกภพน่าจะเปรียบเทียบกับอะไรในพุทธศาสนา คำตอบคือ ทางพระพุทธศาสนา “เอกภพคือโลกธาตุขนาดใหญ่” ตามพุทธพจน์ในจูฬนิสสูตรที่ว่า “...ดูกรอานนทน์เรียกว่าโลกธาตุอย่างเล็กมีพันจักรวาล โลกคุณโดยส่วนพันแห่งโลกธาตุอย่างเล็ก ซึ่งมีพันจักรวาลนั้น นี้เรียกว่าโลกธาตุอย่างกลางมีล้านจักรวาล โลกคุณโดยส่วนพันแห่งโลกธาตุอย่างกลางมีล้านจักรวาลนั้น นี้เรียกว่าโลกธาตุอย่างใหญ่ประมาณแสนโกฏิจักรวาล...”

เนื้อหาบทที่ 3 อนันตโลกธาตุขนาดใหญ่-พหุภพ ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพหุภพ เพราะปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์ไม่มีคำถามเกี่ยวกับจำนวนของเอกภพว่ามีเอกภพอื่นที่นอกเหนือจากเอกภพของเรา หรือที่เรียกว่าพหุภพหรือไม่ แต่กลับมีคำถามที่ว่า พหุภพมีลักษณะอย่างไร เพราะทฤษฎีวิทยาศาสตร์สมัยใหม่บ่งชี้ไปว่ามีเอกภพอื่นๆ อยู่อีกมากมาย ในทางพระพุทธศาสนามีข้อมูลทั้งในพระไตรปิฎกและคัมภีร์ชั้นรองลงมากล่าวสอดคล้องในสิ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า อากาศ หมู่สัตว์ จักรวาล และพุทธญาณ ในอรรถกถาจูฬนิสสูตรได้อุปมาความไม่มีที่สุดของจักรวาลไว้ว่า “...ก็ถ้าจะมีใครๆ เอาเมล็ดพันธุ์ฝักกาดสไปกองให้เต็มแสนโกฏิจักรวาลจนถึงพรหมโลกใส่เมล็ดพันธุ์ฝักกาดลงไป ในจักรวาลจักรวาลละหนึ่งเมล็ดทางทิศบูรพาไซ้ เมล็ดพันธุ์ฝักกาดแม้ทั้งหมดเหล่านั้น พึงถึงความสิ้นไปก่อน แต่จักรวาลในด้านทิศบูรพาจะยังไม่ถึงความสิ้นไปแม้ในจักรวาลด้านทิศทักษิณเป็นต้น...” และเมื่อเราเปรียบเทียบว่าโลกธาตุขนาดใหญ่คือเอกภพแล้ว ก็กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาก็กล่าวถึงเอกภพที่มีจำนวนมากจนนับไม่ถ้วนหรือพหุภพทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ **อนันตโลกธาตุขนาดใหญ่ในทางพระพุทธศาสนาก็คือพหุภพนั่นเอง**

เนื้อหาบทที่ 4 ชมพูทวีป - ระบบสุริยะ ในบทนี้ผู้เขียนได้อธิบายเกี่ยวกับระบบสุริยะว่าคือระบบที่มีดาวฤกษ์ คือดวงอาทิตย์ เป็นศูนย์กลางและมีดาวเคราะห์โคจรรอบดวงอาทิตย์ 8 ดวง เรียงตามลำดับ วัด

จากใกล้ดวงอาทิตย์ที่สุดไปยังไกลที่สุดได้แก่ ดาวพุธ ดาวศุกร์ โลก ดาวอังคาร ดาวพฤหัสบดี ดาวเสาร์ ดาวยูเรนัสและ ดาวเนปจูน ซึ่งโลกที่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่เป็นดาวเคราะห์ดวงหนึ่งในระบบสุริยะ ในประเด็นความสอดคล้องกับจักรวาลในพุทธศาสนาผู้เขียนได้สรุปไว้อย่างน่าสนใจว่า จักรวาล-กาแล็กซี ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานหลักว่า จักรวาลในพระพุทธศาสนาคือกาแล็กซีในทางวิทยาศาสตร์ โดยให้เหตุผลไว้มากมาย เหตุผลโดยสรุปคือ **ชมพูทวีปในพระพุทธศาสนาคือระบบสุริยะในทางวิทยาศาสตร์นั่นเอง**

เนื้อหาบทที่ 5 เอกภพแบบบิกแบง ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีบิกแบง ซึ่งเป็นทฤษฎีการกำเนิดและวิวัฒนาการของเอกภพทางวิทยาศาสตร์กระแสหลัก เนื้อหาในบทนี้จะต่อเนื่องกับบทที่ 6 เรื่องเอกภพแบบวัฏจักรว่าเอกภพทางพระพุทธศาสนานั้น สนับสนุนเอกภพแบบ บิกแบงหรือแบบวัฏจักรมากน้อยไปกว่ากันอย่างไร

เนื้อหาบทที่ 6 เอกภพแบบวัฏจักร ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเอกภพแบบวัฏจักร ซึ่งในปัจจุบันข้อมูลทางพระพุทธศาสนาและวิทยาศาสตร์เริ่มจะคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากทฤษฎีบิกแบง/อินเฟลชัน ซึ่งเป็นทฤษฎีกระแสหลักที่อธิบายถึงจุดเริ่มต้นความเป็นไปและจุดสิ้นสุดของเอกภพนั้น ยังไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าจุดเริ่มต้นของบิกแบงขณะเวลาเท่ากับศูนย์นั้นเป็นอย่างไร เนื่องจาก ณ จุดนั้นทฤษฎีหลักที่ใช้อธิบายคือทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไปไม่สามารถใช้อธิบายได้ นักวิทยาศาสตร์จึงสร้างทฤษฎีใหม่ขึ้นมาอธิบายสภาพจุดเริ่มต้นของบิกแบง โดยรวมสองทฤษฎีหลักทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เข้าด้วยกันได้แก่ทฤษฎีสัมพัทธภาพทั่วไปและทฤษฎีกลศาสตร์ควอนตัม

เนื้อหาบทที่ 7 มิติที่ซ่อนเร้น ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับแรงพื้นฐานทั้ง 4 ทฤษฎีสตริง/ทฤษฎีเอ็ม สืบเนื่องจากยังมีข้อกังขาในทฤษฎีสตริง/ทฤษฎีเอ็ม นักวิทยาศาสตร์บางคนถึงกับกล่าวว่าทั้งทฤษฎีสตริงและทฤษฎีเอ็ม ไม่ควรเป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์แต่น่าจะอยู่ในสาขาปรัชญามากกว่า เพราะกล่าวถึงมิติที่สูงขึ้นไปมากกว่า 4 มิติ ผู้เขียนยังได้นำเสนอแนวคิดทางพระพุทธศาสนาถึงมิติที่ซ่อนเร้นคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภพทั้ง 3 คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ

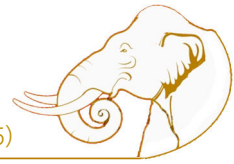
เนื้อหาบทที่ 8 สสารที่ซ่อนเร้น ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสสารที่ซ่อนเร้น โดยกล่าวถึงปริศนาสำคัญข้อหนึ่งในวงการศึกษารื่องเอกภพทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ก็ยังไม่ตอบไม่ได้ และยังคงค้นหาคำตอบกันอยู่นั่นคือ แม้นักวิทยาศาสตร์จะค้นพบว่าเอกภพของเรานั้นประกอบด้วยสสารต่างๆ เช่น ดวงดาว คน สัตว์ สิ่งของ ที่ปรากฏด้วยสายตาได้เพียงประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น นอกนั้นเป็นสสารและพลังงานที่ซ่อนเร้นอยู่ แต่ไม่รู้ว่าเป็นสสารและพลังงานที่ซ่อนเร้นอยู่คืออะไรกันแน่

เนื้อหาบทที่ 9 การเดินทางที่ซ่อนเร้น ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอ เรื่องราวที่เหนือจินตนาการแต่มีความเป็นไปได้ทางวิทยาศาสตร์ และทางพระพุทธศาสนาก็กล่าวถึงรูปแบบและวิธีการมานานแล้ว นั่นคือเรื่องการเดินทางระหว่างดวงดาวที่ต้องใช้ความเร็วมากกว่าความเร็วแสง รวมถึงการเดินทางระหว่างภพซึ่งเรียกได้ว่าเป็น “การเดินทางที่ซ่อนเร้น” ปัจจุบันมีการเสนอทฤษฎีการเดินทางที่ซ่อนเร้นหลายวิธี เช่น

ก) การเดินทางผ่านหลุมดำ (Black Hole) หลุมดำเป็นสิ่งที่นักวิทยาศาสตร์รู้ว่ามี แต่ยังไม่เข้าใจมันดี

ข) การเดินทางผ่านรูหนอน (Wormhole) คล้ายๆ กับหลุมดำ แต่มีความเป็นไปได้มากกว่า

ค) การเดินทางผ่านคอสมิกสตริง (Cosmic String) เป็นผลพลอยได้จากทฤษฎีสตริง ที่กล่าวถึงเส้นสตริงที่มีขนาดเล็กกว่าอะตอมซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อเอกภพเริ่มก่อตัวขึ้น

สำหรับพระพุทธศาสนา การเดินทางแบบย่นย่อระยะทาง หรือการเดินทางระหว่างดวงดาว หรือ แม้แต่เดินทางระหว่างภพถือเป็นเรื่องปกติ เพราะมีข้อมูลปรากฏทั้งรูปแบบและวิธีการเพื่อที่จะสามารถ เดินทางแบบนั้นได้ ตั้งแต่ในข้อมูลขั้นต้นคือพระไตรปิฎกเรื่อยมาจนถึงคัมภีร์ชั้นรองต่างๆ ซึ่งสามารถสรุป การเดินทางที่ซ่อนเร้นในพระพุทธศาสนาออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่คือ

ก) การเดินทางด้วยตนเองโดยใช้ “อิทธิวิธี” อาจเปรียบเทียบในทางวิทยาศาสตร์ได้กับการ “วาร์ป ไดรฟ์” ด้วยตนเอง

“...ภิกษุฉัน เมื่อจิตเป็นสมาธิบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อน ควรแก่การงาน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว อย่างนี้ ย่อมโน้มโน้มจิตไปเพื่ออิทธิวิธี เธอบรรลุอิทธิวิธีหลายประการคือ คนเดียวเป็น หลายคนก็ได้ หลายคนเป็นคนเดียวกันได้ ทำให้ปรากฏก็ได้ ทำให้หายก็ได้ ทะลุผากำแพงภูเขาไปได้ไม่ติดขัด เหมือนไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นต่ำลงแม้ในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไปในอากาศเหมือนนกก็ได้ ลูบลำพระจันทร์พระอาทิตย์ซึ่งมีฤทธิ์มีอำนาจมากด้วยฝ่ามือก็ได้ ใช้ อำนาจทางกายไปตลอดพรหมโลกก็ได้...” (พระไตรปิฎกและอรรถกถา ทีฆนิกาย สลิลขันธวรรค สามัญญผลสูตร)

ข) การเดินทางโดยการใช้ยานอวกาศล้ำยุค ซึ่งเรียกว่า “จักรแก้ว” อาจเทียบในทางวิทยาศาสตร์ได้กับการ “วาร์ปไดรฟ์” หรือการเดินทางผ่านรูหนอนหรือทั้งวาร์ปไดรฟ์และรูหนอน

บทวิจารณ์

3.1 ภาพรวมของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลของพระพุทธศาสนาและความรู้เกี่ยวกับ จักรวาล ในทางวิทยาศาสตร์ดาราศาสตร์ ซึ่งทั้งสององค์ความรู้นี้มีความสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ โลกและชีวิต หนังสือเล่มนี้ได้ชี้ให้เราเห็นถึงประวัติความเป็นมาของโลกธาตุในทางวิทยาศาสตร์หรือที่ เรียกว่าจักรวาลวิทยาว่ามีความเป็นมาอย่างไรมีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากองค์ความรู้เกี่ยวกับ โลกธาตุหรือจักรวาลวิทยาในพระพุทธศาสนาอย่างไร การอ่านหนังสือเล่มนี้ทำให้ผู้อ่านที่ยังไม่มีความรู้ เกี่ยวกับโลกธาตุหรือจักรวาลวิทยาในทางวิทยาศาสตร์และโลกธาตุหรือจักรวาลวิทยาในพระพุทธศาสนามี ความรู้ทั้งสองด้านเพิ่มมากขึ้น หนังสือเล่มนี้จึงเป็นหนังสือที่ควรค่าแก่การอ่านและเป็นหนังสือที่ผู้ที่มีความ สนใจเกี่ยวกับโลกธาตุหรือจักรวาลวิทยาทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และในด้านพุทธศาสนาควรอ่านอย่างยิ่ง

3.2 จุดเด่น

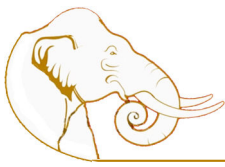
ผู้วิจารณ์เห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นดังต่อไปนี้

1) ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้มีความรู้เกี่ยวกับโลกธาตุหรือจักรวาลวิทยาในทางวิทยาศาสตร์และโลกธาตุ หรือจักรวาลวิทยาในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งสามารถนำองค์ความรู้ทั้งสองด้านมาเขียนอธิบาย เปรียบเทียบและนำเสนอได้อย่างลงตัวซึ่งผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากหนังสือเล่มนี้ไปต่อยอดหรือไป ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับโลกธาตุหรือจักรวาลวิทยา

2) หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย แม้ว่าเรื่องที่กล่าวถึงนั้นมีความยากไม่ว่าจะเป็นเรื่อง โลกธาตุหรือจักรวาลวิทยาในทางวิทยาศาสตร์และโลกธาตุในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งและ เข้าใจยาก แต่ผู้เขียนสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องทั้งสองนี้ได้ด้วยการใช้ภาษาอธิบายได้อย่างกระชับรัดกุม

3.3 จุดที่ควรปรับปรุง

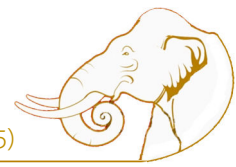
ผู้วิจารณ์เห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็นจุดเริ่มต้นของผู้ที่สนใจและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับโลกธาตุหรือ จักรวาลวิทยาในทางวิทยาศาสตร์และในทางพระพุทธศาสนาผู้เขียนนำเรื่องที่มีเนื้อหาและมีรายละเอียด

มากมายไว้ในเล่มเดียวกันเช่นเรื่องจักรวาล-กาแล็กซี เรื่องโลกธาตุ หรือเอกภพ เรื่องระบบสุริยะและเรื่องการเดินทางที่ซ่อนเร้น ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องใหญ่มีรายละเอียดมาก แต่ละเรื่องสามารถนำมาศึกษาหารายละเอียดหรือเขียนเป็นหนังสือได้เป็นเล่มๆ ซึ่งตรงจุดนี้ผู้วิจารณ์เห็นว่าเพื่อให้เกิดการศึกษาในเรื่องจักรวาลวิทยาในทางวิทยาศาสตร์และจักรวาลวิทยาในทางพระพุทธศาสนา ผู้เขียนควรนำเรื่องต่างๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้มาเขียนเป็นการเฉพาะให้มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และในด้านพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สรกานต์ ศรีทองอ่อน, **พุทธจักรวาล**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์ธรรมะ, 2558.

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

“ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์”

ผู้แต่ง : รองศาสตราจารย์ วันทนีย์ วาสิกะสิน
 สำนักพิมพ์ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ครั้งที่พิมพ์ : 1
 ปีที่พิมพ์ : 2534
 จำนวนหน้า : 146 หน้า จำนวน 5 บท
 ISBN: 974-572-481-5

วันชัย ชูศรีสุข¹, ธนรัฐ สะอาดเยี่ยม²

Wanchai chusrisuk¹, Thanarat Sa-ard-iam²

¹⁻²หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻²Doctoral Programme in Buddhist Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus

¹ Email: wanchai.chusrisuk23@gmail.com

Received : Maui 31, 2024;

Revised : May 31, 2024;

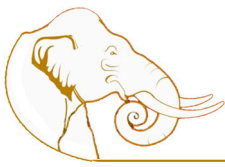
Accepted : April 13, 2025

บทนำ

หนังสือเรื่อง ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์ ผู้เขียนมีความประสงค์ ที่จะแสดงให้เห็นว่า ธรรมะของพระพุทธเจ้านั้น สามารถเทียบเคียงได้กับความรู้ หลักการ วิธีการ และกระบวนการ การปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์ ธรรมะที่นำมาแสดงในหนังสือเล่มนี้เป็นธรรมะเบื้องต้นที่ทุกคนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติตามธรรมะของพระพุทธเจ้าในการปฏิบัติงาน

การที่ผู้วิจารณ์ได้นำหนังสือเล่มนี้มาวิจารณ์ เพราะความสำคัญในการนำธรรมะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนาจิตใจและการยกระดับจิตใจของบุคคล เพื่อให้สังคมมีความเอื้อเฟื้อแบ่งปันเสียสละ ทำให้สังคมน่าอยู่

หนังสือเล่มนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 ผู้เขียนได้กล่าวถึงธรรมะคืออะไร รวมทั้งการนำธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวัน บทที่ 2 ผู้เขียนได้กล่าวถึงเรื่องสังคมสงเคราะห์ วัตถุประสงค์ของงานสังคม

สงเคราะห์ หลักการ ค่านิยม วิธีการและกระบวนการ บทที่ 3 ผู้เขียนได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์ บทที่ 4 ผู้เขียนได้กล่าวถึงนักสังคมสงเคราะห์กับการนำหลักธรรมไปใช้ในการให้บริการและยังสามารถพัฒนาตนเองได้อีกด้วย บทที่ 5 เป็นบทส่งท้ายที่รวมเรื่องการนำธรรมะไปใช้เกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์

หนังสือเล่มนี้ แต่งโดย รองศาสตราจารย์ วันทนี วาสิกะสิน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การศึกษา สส.บ. (เกียรตินิยมดี) สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2514 M.S.P.H. Population & Family Planning University of Hawaii, USA. พ.ศ. 2520 เคยดำรงตำแหน่งคณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการ ระหว่าง พ.ศ.2556 - พ.ศ.2559

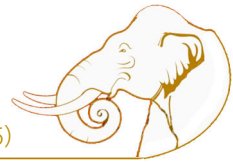
เนื้อหา

บทที่ 1 เรื่องของธรรมะ

ผู้เขียนได้กล่าวถึง ธรรมะที่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วิธีการ กระบวนการ การนำหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน คือการดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง ได้แก่มิได้ถึงเกินไป ไม่ย้อนเกินไป ซึ่งสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในปัจจุบัน ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาในปัจจุบันเน้นการพัฒนาที่วัตถุ ทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่ปัญหาสังคมก็มีมากขึ้น เพราะเน้นพัฒนาแค่ด้านวัตถุ ไม่ได้พัฒนายกระดับจิตใจของคนให้ดีขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการพัฒนาควรพัฒนาทั้งสองด้านคือด้านวัตถุและด้านจิตใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การนำธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางครอบครัวเป็นหลัก การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ จะสามารถแก้ไข ปัญหา หรือความทุกข์นั้นได้ด้วยสติปัญญา ไตร่ตรองหาเหตุและผล รู้เท่าทันปัญหา ไม่ว่าจะเป็น การพูด การคิด การกระทำ ดังนั้นแล้วหากคนในสังคมมีธรรมะเป็นเครื่องในการดำเนินชีวิตจะทำให้สังคมมีแต่ความสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

บทที่ 2 เรื่องของสังคมสงเคราะห์

ผู้เขียนได้กล่าวถึง งานสังคมสงเคราะห์ หมายถึง งานที่ช่วยเหลือบุคคล กลุ่มคน หรือชุมชนที่ประสบปัญหาได้รับความเดือดร้อนต่างๆ ให้สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้และพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้แล้วยังเป็นงานเกี่ยวกับการปฏิบัติในรูปแบบของการป้องกัน การพัฒนา การฟื้นฟู การส่งเสริม เพื่อให้คนที่ประสบปัญหาสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องคอยรับการช่วยเหลือตลอดเวลา หลักการโดยทั่วไปทางสังคมสงเคราะห์เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการยอมรับและเข้าใจผู้รับบริการสงเคราะห์นั้น เพื่อให้เข้าใจสภาพแวดล้อมว่ามีปัญหา มาจากสาเหตุใด การคำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับบริการ ค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ที่ต้องคำนึงถึง หลักการดังต่อไปนี้ 1) บุคคลย่อมแตกต่างกัน (Individualization) หมายถึง ความต่างด้านเพศ ศาสนา เชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม 2) การนับถือบุคคล (Respect for persons) หมายถึง การยอมรับนับถือใน

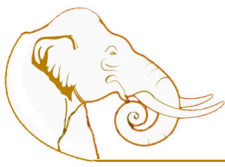
ความเป็นมนุษย์ 3) การยอมรับ (Acceptance) หมายถึง การยอมรับตามความเป็นจริง ตามสภาพของผู้รับ การสงเคราะห์ ยอมรับในปัญหาของเขา 4) การตัดสินใจด้วยตนเอง (Self Determination) หมายถึง การให้ผู้รับการสงเคราะห์ ตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหตามคำแนะนำ คำชี้แนะจากนักสังคมสงเคราะห์

บทที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์

ผู้เขียนได้กล่าวถึง การสงเคราะห์ที่ดีต้องเป็นการสงเคราะห์ที่ถูกต้อง นอกจากจะเป็นการสงเคราะห์ด้วยวัตถุ ตามความจำเป็นแล้ว ต้องสงเคราะห์ทางจิตใจด้วย ในส่วนของการสงเคราะห์ทางจิตใจ เป็นการนำธรรมะมาช่วยยกระดับพัฒนาจิตใจของผู้รับการสงเคราะห์ ให้สามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาจิตใจได้ นักสังคมสงเคราะห์นอกจากจะแก้ไขปัญหาของผู้รับการสงเคราะห์ โดยการแก้ปัญหานั้นๆ จะต้องประยุกต์ธรรมะในการให้บริการ ในขณะเดียวกันนักสังคมสงเคราะห์ก็สามารถที่จะใช้ธรรมะในการพัฒนาจิตใจของผู้รับบริการได้ด้วย เช่น การชี้ให้เห็นความถูกผิดสมควรหรือไม่สมควรในการดำรงชีวิตประจำวัน ถ้าสงเคราะห์แต่เพียงด้านวัตถุด้านเดียวจะไม่เพียงพอ เพราะไม่รู้จักอ้ม แต่ถ้าแนะนำทางที่ถูกต้องแก่การดำเนินชีวิตแล้วความเพียงพอก็จะเกิดแก่เขา เป็นการสงเคราะห์ที่ประเสริฐที่สุด ในการปฏิบัติงานนักสังคมสงเคราะห์ ควรศึกษาและนำทฤษฎี แนวคิด รวมถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน มีความซับซ้อน การจะทำได้ ถ้าเข้าใจอย่างถูกต้อง ปฏิบัติถูกวิธี การดำเนินงานนั้นๆ ก็จะประสบความสำเร็จ

บทที่ 4 นักสังคมสงเคราะห์สามารถนำหลักธรรมไปใช้ได้อย่างไร

ผู้เขียนได้กล่าวถึง นักสังคมสงเคราะห์สามารถนำหลักธรรมไปใช้ในการให้บริการสงเคราะห์และการพัฒนาตนเองได้ เมื่อนักสังคมสงเคราะห์เจอกับปัญหาหลากหลาย คนหลายประเภท อาจมีความท้อ ความเหนื่อย ในส่วนนี้เองนักสังคมสงเคราะห์สามารถนำหลักธรรม คือ ขันติ ความอดทน มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีสติในการทำงาน จะเห็นได้ว่าหลักธรรมนั้นมีความสำคัญในการทำงานด้านสงเคราะห์อย่างมาก และนักสังคมสงเคราะห์ยังสามารถนำหลักธรรมไปช่วยยกระดับจิตใจของผู้รับบริการได้ อย่างไรก็ดีการให้ทานด้วยธรรมะ เป็นการให้ที่ชนะการให้ทั้งปวง เพราะการให้ธรรมะ ได้ชื่อว่าเป็นการให้ที่ประเสริฐกว่าวัตถุสิ่งของ งานสังคมสงเคราะห์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของการให้บริการ การใช้ศาสตร์ คือ ความรู้ที่จะนำไปใช้ ศิลป์ คือ เทคนิค ทักษะ กลวิธี ที่จะนำไปใช้ในการให้บริการ ที่มีลักษณะปัญหาแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น นักสังคมสงเคราะห์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้ การพัฒนาตนเองอยู่เสมอจะต้อทำให้นักสังคมสงเคราะห์เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีคุณค่า ทั้งต่อตัวเอง ต่อครอบครัว และวิชาชีพ โดยส่วนการนำธรรมะไปใช้พัฒนาตนเองนั้น ผลที่จะเกิดขึ้นในแง่ของคุณธรรมและจริยธรรม เป็นการพัฒนาจิตใจให้เป็นสุขอยู่เสมอ การนำธรรมะมาประยุกต์ใช้จะให้คุณค่าเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการให้ความช่วยเหลือที่ให้นอกจากการให้ด้วยสิ่งของ ถือเป็นการให้คุณค่าทางจิตใจด้วย ในปัจจุบันเรามักจะให้ความช่วยเหลือด้วยสิ่งของ เมื่อสิ่งของที่ให้หมดไป ผู้ประสบปัญหาไม่

สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ถ้าเป็นแบบนี้เขาก็จะรอแค่ความช่วยเหลืออย่างเดียว ดังนั้น เราควรสอนวิธีหาปลาให้เขา ดีกว่าเอาปลาไปให้เขา

บทที่ 5 บทส่งท้าย เรื่องของธรรมะกับการพัฒนาจิตใจ

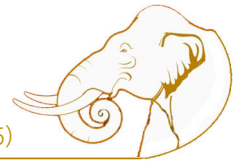
ผู้เขียนได้กล่าวถึง คำว่า พัฒนา แปลว่า ความเจริญงอกงาม ดังนั้นการนำธรรมะมาพัฒนาจิตใจ ก็แปลความหมายได้ว่า การทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมนั้น ควรจะเป็นการพัฒนาทั้ง 2 ประการ ควบคู่กันไป คือ พัฒนาวัตถุและจิตใจ แต่ควรเน้นการพัฒนาจิตให้มากกว่าวัตถุ เพราะถ้าจิตใจถูกพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วก็จะเป็นการพัฒนาด้านอื่นๆไปด้วย เพราะการยกระดับจิตใจของคน ให้อยู่ในหลักธรรมะ คือ ทาน ศีล ภาวนา ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง จะทำให้ ชุมชน สังคม ประเทศชาติ สงบสุข ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบกัน ทำให้สังคมน่าอยู่ เต็มไปด้วยคนที่มีธรรมะปรารถนาดีต่อ จุดมุ่งหมายของพุทธศาสนาคือ ต้องการให้พุทธศาสนิกชนเข้าใจชีวิตให้ถูกต้อง เข้าใจว่าอะไรคือชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไร ให้ทุกข์ ให้สุข มีคุณ มีโทษ อย่างไร แล้วใช้ปัญญาพิจารณาเรื่องต่างๆให้ถูกต้อง ตามหลักของเหตุและผล จุดมุ่งหมายของธรรมะคือช่วยให้หลุดพ้นจากความทุกข์ ซึ่งสอดคล้องกับงานสังคมสงเคราะห์ที่เป็นการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหา ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ เพราะปัญหาเหล่านั้นของคนในสังคม ดังนั้นจึงสามารถนำธรรมะ มาใช้กับงานสังคมสงเคราะห์ได้เพื่อช่วยยกระดับจิตใจของผู้ที่ประสบปัญหา ปัญหาบางอย่างอาจแก้ได้ด้วยสิ่งของหรือวัตถุ แต่ปัญหาบางอย่างต้องแก้ที่จิตใจด้วยการใช้หลักธรรม

บทวิจารณ์

1.จุดเด่นและคุณค่าของหนังสือ

ตามมุมมองของรองศาสตราจารย์ วันทนี วาสิกะสิน ที่ได้นำเอาธรรมะ มาประยุกต์ใช้กับงานสังคมสงเคราะห์ ในหนังสือชื่อ “ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์” มีความเด่นชัดทั้งในแง่ของสาระสำคัญของคำสอนทางพระพุทธศาสนา และมิติทางสังคมสงเคราะห์ ที่เต็มไปด้วยปัญหาของคนทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่ ในรูปแบบต่างๆ ในสังคม ซึ่งปัญหาต่างๆ สามารถมีได้ทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมที่เจริญแล้ว กำลังพัฒนา หรือยังไม่พัฒนา ปัญหาเหล่านั้นยังมีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นตามแต่สภาพปัญหาของแต่ละบุคคล การสงเคราะห์บางกรณี สามารถทำได้ด้วยการสงเคราะห์ด้วยสิ่งของ แต่การสงเคราะห์ที่ดี คือการสงเคราะห์ด้วยการให้ธรรมะเป็นการยกระดับจิตใจ เพื่อให้ผู้รับการสงเคราะห์ สามารถคิด วิเคราะห์ แยกแยะได้ จนนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยตนเอง เมื่อบุคคลสามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลเหล่านั้นจะเป็นคนที่มีคุณค่า มีความสำนึก และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติ

นอกจากเชื่อมโยงหลักของธรรมะ ในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับงานสังคมสงเคราะห์แล้ว ยังเชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาตนเองของนักสังคมสงเคราะห์ว่า “สามารถนำหลักธรรมมาพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่เต็มไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม” ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่จะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่ดี ต้องเริ่มที่ตัวเองก่อน โดยการนำเอาหลักธรรมมาใช้เพื่อพัฒนายกระดับจิตใจตนเองให้เป็นผู้

สงเคราะห์ที่ดี มีความอดทน ใช้สติปัญญาในการปฏิบัติงาน เพราะนักสังคมสงเคราะห์ต้องพบเจอกับปัญหาที่หลากหลาย ปัญหาแต่ละอย่าง ก็ใช้วิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

ประโยชน์ของหนังสือเล่มนี้ ช่วยให้เกิดแรงจูงใจและยกระดับจิตของนักสังคมสงเคราะห์ ต่อการปฏิบัติงาน และให้การสงเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง

2.จุดที่ควรพัฒนาของหนังสือและข้อเสนอแนะ

การอธิบายความหมายของหลักธรรมะยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านต้องกลับไปอ่านซ้ำเพื่อค้นหาความหมายของธรรมะ หากผู้อ่านไม่มีพื้นฐานเรื่องธรรมะ ก็อาจจะไม่เข้าใจประเด็นหลักที่ผู้เขียนนำเสนอในการอ่านหนังสือเล่มนี้ให้ได้รรถรส และมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง อาจจำเป็นต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจหลักธรรมะ

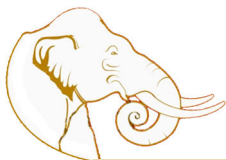
รูปแบบของตัวอักษรมีขนาดเล็ก ทำให้มองไม่ชัด ไม่สามารถที่จะจูงใจให้ผู้อ่านจนจบได้ เพราะตัวอักษรก็มีความสำคัญในการอ่านหนังสือ ถ้าจัดรูปแบบขนาดตัวอักษรให้เหมาะสมอ่านแล้วรู้สึกสบายตา ก็สามารถจูงใจให้ผู้อ่านหันมาสนใจหนังสือได้

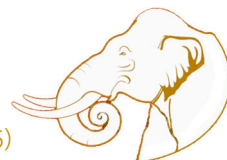
สรุป

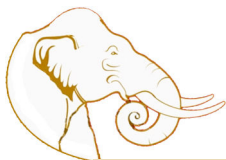
โดยสรุปหนังสือเล่มนี้จัดอยู่ในกลุ่มของหนังสือทางวิชาการที่สามารถชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการที่นำเอาหลักธรรมะของศาสนามาใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ รวมถึงชี้ให้เห็นบทบาททางศาสนาที่มีผลต่อสังคม ความสำคัญของหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้หลายคนหันมาสนใจเรื่องของหลักธรรมะของศาสนาพุทธ โดยอาศัยหนังสือเล่มนี้เป็นแนวทางในการศึกษา ขณะเดียวกันหนังสือเล่มนี้ชี้ให้เห็นว่าบางครั้งการช่วยเหลือใครสักคน ไม่จำเป็นต้องช่วยด้วยวัตถุสิ่งของเสมอไป เพียงแค่ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้ให้เห็นปัญหา ก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลือได้เหมือนกัน การช่วยเหลือลักษณะนี้ยังเป็นการช่วยเหลือที่ไม่ต้องลงทุนอะไร ทุกคนสามารถให้การช่วยเหลือได้ เมื่อเป็นแบบนี้แล้ว จะทำให้ ชุมชน สังคม น่ายุ มีความรัก ความเมตตา ปราณดีต่อกัน ปราศจากการเบียดเบียนกันและกัน อยู่ภายใต้หลักธรรมะของพุทธศาสนา

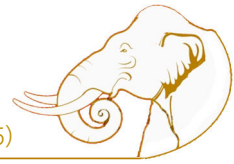
เอกสารอ้างอิง

วันทนี วาสี กะสิน. (2534). *ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสาร รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20%

การส่งบทความเข้าระบบออนไลน์ของวารสาร เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสาร ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara>

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 - 15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ภาษาไทยใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

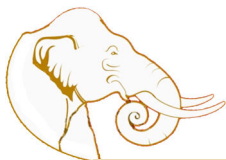
3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (3 - 5 คำ)

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็น สากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

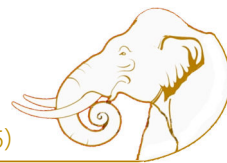
- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) การทบทวนวรรณกรรม เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (Knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา
- 4) กรอบแนวคิดการวิจัย
- 5) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 8) องค์ความรู้ใหม่ ระบุองค์ความรู้ที่ได้อันเป็นผลมาจากการวิจัย ผ่านการสังเคราะห์ ออกมาในรูปแบบของ แผนภูมิ แผนภาพ หรือ ผังมโนทัศน์ พร้อมทั้งการอธิบายที่รัดกุม เข้าใจได้ง่าย
- 9) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญ
- 10) ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
 - ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป
- 11) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ ทั้งในเนื้อเรื่องและเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ระบบการอ้างอิง

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่การอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้น

ใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

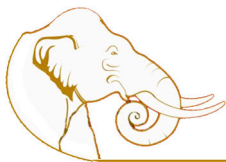
- 1) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหากษัตริย์มหาโส, 2554)
- 2) ผู้แต่ง 1 -3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย อาภากร และ เขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สมภาร พรหมทา, 2548; ธนิต อยู่โพธิ์, 2550)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (สนธิ ศรีดำแดง และคณะ, 2548)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่ง เช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003; Hersey & Blanchard, 2000)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al., ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์ กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เช่น จูรี จำกัด ใช้ 21 เช่น จูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อหนังสือ. / (ครั้งที่พิมพ์). / สถานที่พิมพ์/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์

ตัวอย่าง :

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอติสันเพรส โปรดักส์.

จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัณฑิตพอยท์.

Best, J. W. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. V. (2012). *Educational Administration: Concepts and Practices*. (6th ed.). California: Wadsworth Publishing.

3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ. // ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). // ชื่อเรื่อง./ (เลขหน้าที่ย่อ)/ สถานที่พิมพ์/ : / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). (2554). การประยุกต์ใช้สัมมาวาจาเพื่อการบริหารงานของผู้นำ. ใน พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (บรรณาธิการ). *พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ*. (หน้า 10-12). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

4) บทความจากวารสาร

(1) วารสารแบบเล่ม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ / (ฉบับที่), / เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

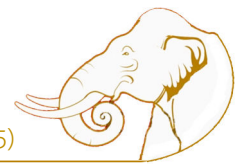
ชลิดา ลีนจี่. (2563). การจัดการที่มีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 594-604.

Songtaweepon, T., Siribensanont, C., Kongsong, W., & Channuwong, S. (2020). Total Quality Management in Modern Organizations by Using Participation and Teamwork. *Journal of Arts Management*, 4(3), 818-829.

(2) วารสารออนไลน์ กรณีไม่มีเลข DOI

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขของปีที่ / (เลขของฉบับที่), / เลขหน้า. Retrieved from <http://www.xxxxxxxx>

ตัวอย่าง :

- วรกมล วิเศษศรี. (2563). การรับรู้มิติของบุคลิกภาพตราสินค้าในบริบทของโรงแรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 1-12. สืบค้นจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243391
- วันทนา เนาว์วัน และ แสงจิต ไต้แสง. (2562). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจชุมชน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 10(2), 121-133. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252998>
- Naowwan, W., & Taisaeng, S. (2021). The Study the Role of Entrepreneurs in Community Economic Management Phra Nakhon Sri Ayutthaya District Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. *Mahachulagajasara Journal*, 10(2), 121-133. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252998>
- Wisetsri, W. (2020). The Perception of Brand Personality in the Context of Hotel of Undergraduate Students. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 3(1), 1-12. Retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243391

(3) วารสารออนไลน์ กรณีมีเลข DOI

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่/(เลขของฉบับที่)/,เลขหน้า. doi: xxxxxxxx

ตัวอย่าง :

Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in Storybooks: A Comparison of Storybooks that Represent Ethnic and Racial Groups in the United States. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(3), 207-217. <https://doi.org/10.1037/ppm0000185>

5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

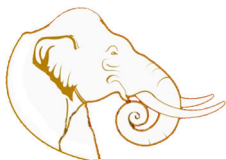
สนม ครุฑเมือง. (2530). หม้อคอกควาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

McNeil, D. W. et al., (1994). Anxiety and fear. In *Encyclopedia of Human Behavior*. (Vol.1, pp. 151-163). San Diego: Academic Press.

6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

ตัวอย่าง : ทวี มีเงิน. (26 สิงหาคม 2556). โกงแหวต 4 พันล้าน. *ข่าวสด*, 8.

7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน./(ปีพิมพ์)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ).
ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง:

สมหญิง เพ็งหิต. (2560). นโยบายในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์
กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลเตาปูน แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร(วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and steps of community management movement for drug
problem prevention learning center: A case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong
Chok, Bangkok*(Doctoral dissertation). National Institute of Development
Administration.

Marpue, S. (2013). *Use Mindfulness to Apply to Solve Doing Work Employees of Electricity
Generating Authority of Thailand*(Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

8) สัมภาษณ์

รูปแบบ : ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./(ปี)/ตำแหน่ง./สัมภาษณ์, วัน เดือน.

ตัวอย่าง :

พระราชวิมลโมลี (มานพ ปิยสีโล). (2563). เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์. สัมภาษณ์, 18 เมษายน.

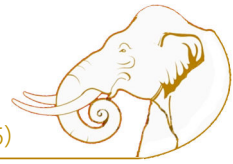
9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ : ผู้แต่ง./(วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี,/จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์
(URL)

ตัวอย่าง :

พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมใน
อุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก
[https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304&articlegroup_i
d=274](https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304&articlegroup_id=274).

Doyle, M. W. (22 June 2004). *Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy*.
Retrieved September 2, 2013, from [https://www. Nobelprize.org/nobel_prizes/
themes/peace/doyle/index.html](https://www.Nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html)

10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ: ชื่อกฎหมาย/(ปีที่พิมพ์)/(ชื่อเรื่อง(ถ้ามี)/ราชกิจจานุเบกษา/เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

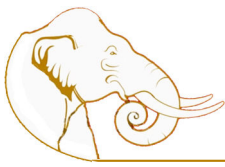
ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของ โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

สิทธิของบรรณาธิการ

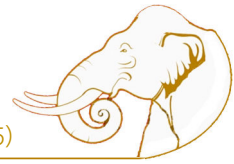
ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความ มีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลิงค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร

จริยธรรมการวิจัย

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้เขียนจะต้องปรับแต่ง แก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
5. ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสาร จะถอนบทความนั้นออกทันที
6. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาใน ผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้
8. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้บทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรือ อาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร
9. ผู้เขียนควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

10. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

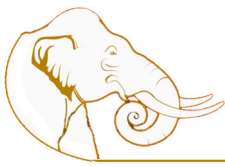
2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้พิมพ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง(บรรณาธิการหรือหัวหน้ากองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น เกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อ

ผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

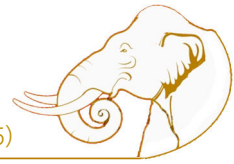
12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ผลิตไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงินไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้นๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความ ด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

ปรับปรุงจาก ประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562